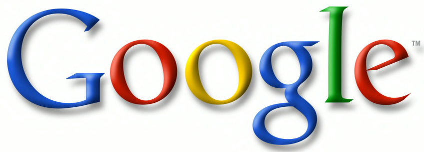

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

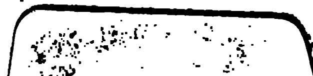
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

55. d. 27.

[illegible]Britannien für Milton [illegible] 3. Bd. p. 324.
[illegible], [illegible] die ganze Erbauungs. 327. Vorschläge für drei [illegible] Wanderungs. 322. 23. – 326.

Critisk Historie af Danmark,

udi den hedenske Tid,

fra

ODIN til GORM den Gamle.

Ved

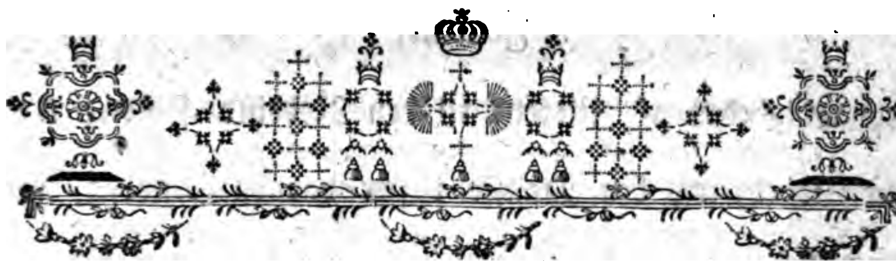
Peter Friderich Suhm.

I. Bind.

Kiøbenhavn, 1774.

Trykt hos Brødrene Johann Christian og Georg Christopher Berling.

Og findes tilkiøbs hos dennem saa og i Mummens Boglade paa Børsen No. 5.

Fortale.

Den critiske Historie har jeg inddelt i 3 Parter: 1) Indledning, 2) Tidsregning, og 3) Saxonis Følge af Konger. Gierne havde jeg bragt alt dette i eet Bind, men det har ikke været mueligt, hvorfore de tvende første alene findes her. Ei heller haver jeg endnu giort Tidsregningen saa fuldkommen, som jeg det ønsker, fordi alt for mange Ting staae endnu tilbage at undersøges, men det skal skee ved Tabeller udi næste Tome. En Afhandling om

)(2 Trovær-

Troværdigheden af Kilderne til den Nordiske Historie i Almindelighed, og den Danske i sær var og fornøden, men dertil seer jeg mig endnu ikke at være i fuldkommen Stand, dog findes meget hid henhørende i de forrige Tomer, saa og i denne, og i næste skal og hist og her handles derom. Naar den critiske Historie er til Ende, saa agter jeg at afhandle den egentlige og rette Historie i samme Tidspunkt, og det uden Critique, og alene i en sammenhængende Fortælling. Der skal allevegne, hvor Beviis behøves, henvises til den critiske Historie; Men skulde noget forefalde, som endda behøvede Critique, da skal det enten skee i Noter neden under, eller og, saafremt det er af nogen Vidtløftighed, i særdeles Afhandlinger ved Tomens Slutning. Da skal jeg og giøre mig al muelig Umage for Stilen, saavidt mine ringe Kræfter det tillade. Hidindtil har jeg ikkun

kun søgt at være tydelig og nøyagtig, og derfore de fleste Tider brugt Skribenternes egne Ord. Desuden er jeg af de Tanker, at en egentlig skiøn Stiil ei passer sig paa critiske Skrifter. Vel sandt at den dog kunde have undertiden været noget bedre, men jeg haaber at mine Læsere tilgive mig det for Tingenes Mangfoldigheds og Vanskeligheds skyld, saa og for den Iil jeg haver, at komme til den egentlige Danske Historie, for hvilken, i Henseende til den fornødne Klarhed, de foregaaende Bind dog vare nødvendige. Jeg frygtede for, at om jeg for længe opholdte mig med at pynte paa Stilen og Ordenen, Døden, eller Ildsvaade imidlertid skulde overrumple mig, eller og fortære mine Papirer, inden jeg var kommet til Hovedsagen, og derover saadant Værk længe blive liggende, af Mangel paa den fornødne Tid, Leilighed og Lyst hos andre, som

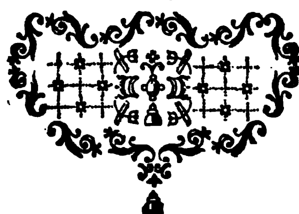
alle have forenet sig hos mig. Thi fra 1749 af har jeg begyndt at samle til en Dansk Historie, og at læse fornemmelig i det Øyemærke. Derfore haver jeg og undslaaet mig for alle offentlige Forretninger, da saadant Arbeyde udfordrer en Mands hele Alder og Tid. Gud haver og sat mig i Stand til at bestride de forefaldende Bekostninger, som ikke ere ringe, fornemmelig ved Afskrifter af skrevne Bøgger. Forsynet haver og i 14 Aar, fra 1751 til 1765, ladet mig være samlet med den fortreflige Professor Schöning, af hvilken jeg haver lært meget. Sandt nok at jeg havde kunnet indlegge mig mere Ære, om jeg havde kun udarbeydet nogle faae Bind til større Fuldkommenhed, men jeg haver herudi heller villet see paa mine Landsmænds Nytte. I Henseende til Tids-Regningen har jeg havt megen Hielp af de Skrifter, som ere udgivne af de ypperlige Mænd, Torfæo og en vis nu levende Mand, hvis Ydmyghed

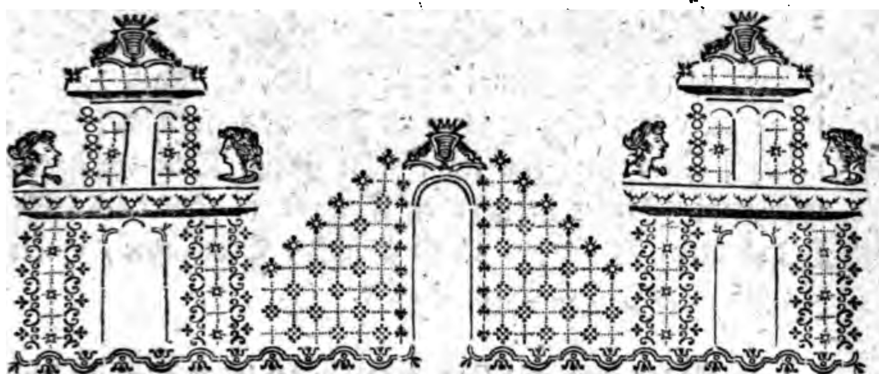
forby-

forbyder mig at nævne ham, og ere disse ogsaa de eneste, som have giort noget retskaffent i denne Deel af vor gamle Historie. Til Slutning maae jeg erindre at have udi Fortalen for sidste Tome forglemt at aflegge min skyldige Taksigelse til Hans Velærværdighed Hr. Thomas Severin Heiberg, Sognepræst til Kirche Saabye og Kitzerup Menigheder udi Sieland, fordi han, imedens han var Informator udi Hr. Etats-Raad Sevels Huus, haver med en ufortrøden Flid og Agtpaagivenhed forfærdiget Registeret til de første fem Tomer, og derfore ydes nu herved min Taksigelse offentlig. Nogle ville vel maaskee undre sig over, at jeg saa ofte i dette Bind, hvilket endnu mere vil skee i det følgende, disputerer frem og tilbage, og snart synes at antage en Mening, snart en anden: Dem tiener til Efterretning, at jeg ikke alene haver villet fremlegge Sandheder og Meninger for mine Læsere, men endog Maaden hvorledes jeg er kommet

til

til disse Sandheder og Meninger, da den Videnskab at opfinde staaer endnu længst tilbage af alle Videnskaber; Og desuden tør jeg ikke udgive endeel af de af mig antagne Meninger for historiske Sandheder, hvorfore jeg haver villet anføre Grundene for de modsatte Meninger, at enhver kan vælge efter eget Behag. Til denne Tome burde ellers mange Tabeller føyes, hvoraf de fleste ogsaa ere trykte, men da de for en stor Deel og vedkomme næste Tome, og særdeles vilde blive heel vanskelige at indbinde, saa har jeg besluttet at lade dem trykke sammen i et Folio-Bind for sig, da mange af dem ere trykte i den Format, og at lade dem da følge med næste Tome.

Indledning.

§. I.

Forend jeg skrider til at undersøge Tidsregningen fra Odin af, maae jeg først korteligen give min Meening tilkiende om Tilstanden og Indbegrebet af det, som indtil den Roskildske Fred 1658 kaldtes Dannemark. Men for at vise dette, maae jeg gaae noget tilbage i Tiden, forend den sidste Odins Ankomst, og anføre korteligen mine Sætninger ei alene om Dannemark, men endog om gandske Norden. Almindelige Sætninger.

I. Antager jeg da med Schöning, at vore ældste Forfædre, kaldte Joter, ere komne herind fra Landene ved Tanais, og imellem den sorte Søe og det Caspiske Hav, og have først besat Finland, og derfra udbredet sig hid nord. Imidlertid haver den lærde Benzelius (1) alerede holdt for, at Nordens første Beboere have været Finner, (og da uden al Tvil de, som i Edda kaldes

(1) Utkast p. 17 og 18.

Joter), og at de ere komne denne Vei ind, og Aserne derimod fra Ponto Euxino, og langs op ad Donau, og først ind i Danmark; Meeninger, som jeg i mine forrige Dele dog haver igiendrevet. Moller (2) giør og Finnerne til Sverriges første Indvaanere, ForniotUrs, ja de Svenskes Stamfædre, og det Svenske Sprog til en Green af deres.

II. At den mellemste Odin bragte meget længe efter fra samme Egne, omtrent 500 Aar for Christi Fødsel, en nye Sværm, først til Østersøen, og siden til Norden, som vel i Henseende til første Oprindelse var af samme Herkomst, som Jotnerne, men dog ved Tidens Længde bleven temmelig forskiællig fra dem, saa at den derfore havde ude ved Tanais, og i de Lande der ligge østen for Østersøen, ført Krige med dem.

III. At denne Sværm haver sat sig ned ved Weixelen udi det Land, som siden kaldtes Preussen, hvor de ved mange Joter, som sloge sig til dem, er bleven forstærket, saa at den haver udbredet sig igiennem Samogithien, Curland og Lifland, og haver kaldet sig Gother, det er at sige Gudernes Joter, baade fordi nogle af dem udgave sig for Guder, saa og fordi de andre fulgte dem, og er det rimeligt, at de egentligen have været af den Folkefærd, som af sig selv og af os kaldtes Aser, og af andre Alaner, ved hvilke sidste dog forstodes mange flere Folk, end de egentlige Aser, deels af samme, deels af forskiællig Herkomst, og at de have anlagt det nye Asgard ved Duna-Floden.

IV. Fra

(2) Estland p. 122. 124. 127 130 — 133. Wilde H. pragm. *Sueciæ* c. 2. 10. 11. 13. 32.

IV. Fra de Kanter ved Østersøen førte den mellemste Odin dem over Havet til vort Norden, og bragte det Gothiske Navn først her ind, som med Tiden fortrængde det Jotniske, saa at gandske Norden blev tilsidst inddelet i Reid- og Ey-Gotland; det er at sige, Gotland paa det faste Land, og Gotland paa Øerne.

V. At denne Odin eller og hans Efterkommere stiftede her i Norden fornemmeligen tre store Riger og Folk: Det egentlige Gothiske, som efterhaanden blev delet i det Vest- og Ost-Gothiske, og hvis Navne endnu ere tilovers i de bekiendte Svenske Landskaber, det Norske og det Svenske, saa kaldede af deres Beliggenhed imod Norden og Synden, og af hvilke det første i Begyndelsen kun begreb i sig den Deel af Norge, som ligger norden for Dofre Field, egentligen det saa kaldte Tronde Laget, og derhos ei strakte sig nær saa langt nord, som nu omstunder, eftersom de Egne udi de ældste Tider, ligesom tildeels nu, beboedes af Finner og Lapper, hvilke fra umindelige Tider have besiddet Fin- og Lapmarkene, og draget sig derind fra det nu værende Rusland, langs det store Ishav, og det andet nemlig Sverrige var i Førstningen kun Landet omkring Mæleren.

VI. At det egentlige Danske Folk, hvis Navn haver siden udstrakt sig til det gandske Dannemark, haver upaatvileligen først boet i Skaane og maaskee Blegind, og maaskee forhen længer oppe paa den Scandinaviske Halvøe, og formodentligen været enten af den gamle Jotniske Slægt, eller snarere af den Gothiske ved de Svenske.

VII. At den sidste Odin fæstede sit Sæde i Sverrige, i Upsala, og forestod kun egentligen der Gudstienesten, og erhvervede intet andet Land, end dette Upsala, med tilhørende, uden hvad maaskee hans Søn Seming kan have giort i Norge, og de fleste Danske Øer, nemlig Sielland, Lolland, Falster, Møen, &c. paa hvilke hans Søn Skiold stiftede et nyt Rige, og hvilke synes forhen, i det mindste i nogen Tid, at have staaet under Sverrige, og at disse Øer bleve fra den Tid beherskede af Gotherne, af hvilken Stamme og Folk den sidste Odin ogsaa var; og det Land, som laae til Upsala, kaldet Upsala aude, og Sigtun, hørte endda ikke egentligen ham, men Templet til, og var indviet til helligt Brug og til Gudstienesten; men som han og hans Efterfølgere forestode den, og bleve tilsidst anseete for Guderne selv, saa er det ingen Under, at de med Tiden tilegnede sig selv disse Eyendeele; maaskee og at Heimdallur, en af hans Følge, haver faaet noget lidet Land, som de første Danske beboede, hvad enten det haver ligget meget høyt oppe paa den Scandinaviske Halvøe, eller i Skaane, dog dette hører nok til den mellemste Odin; og er det troligt, at de, som besadde Sieland og Upsal, have i Forstningen taget disse Lande til Lehn af den mægtige Kong Gylfe, som Wilde vil, thi den sidste Odin erlangede intet ved Magt, men altsammen ved List.

VIII. At Skiold og hans Efterkommere fæstede deres Sæde i Leyre, og bleve, fordi de stammede fra Odin og Guderne, anseete for at være ypperligere end de andre smaae Konger i det siden saa kaldte Dannemark; og er det rimeligt, at deres Rige er i Henseende til deres Herkomst, og det Folk de førte med sig hid,

 bleven

bleven kaldet det Gothiske, hvilket haver givet Anledning til, ved en liden Forandring at sætte Viter paa Sieland.

IX. At først de Nordiske Jotner, og siden Gother fra de Danske Øer, ja maaskee fra Scandinavien, udbredede sig efterhaanden saavel i Nørre- som Syd-Jylland, hvilket forhen var alene beboet af Cimbrer eller Tydske Jotner, og at det først begyndte at skee efterat Cimbrerne vare uddragne, og blev ved endog efter Skiold, hvorved Jylland begyndte af nogle at kaldes Gotland, og Jyderne Gother, saa at endog nogle Skribenter synes at kalde det i sær Reid-Gotland, og hvorover Jyderne bleve efterhaanden mere til Nordiske end til Tydske, men som dog ei hindrede, at de jo vedbleve at have deres egne Konger, og som det synes, mere end een af gangen undertiden.

X. At en vis Dan regierede sidst i det 2 Sæculo over de egentlige Danske i Skaane, og foreenede langt hen i det 3 Sæculo først sammen Riget paa Øerne og i Skaane, og gav saaledes ei første Navn til de Danske, men udbredede først deres Navn over alt det, som siden bestandig kaldtes Dannemark, thi det synes endog, at han ved sin Broder Angul, den samme som den Saxiske Odin, og hvis rette Navn maaskee haver været Hugleik, har udbredet det Danske Navn til Sønder-Jylland, ja maaskee ved sig selv endog til Nørre-Jylland.

XI. At nogle Danske Konger, som iblant andre Helgo og Hrolf Krake, Frode hin Frække, synes at have regieret over det gandske Dannemark, og derved udbredet det Danske Navn til Nørre-Jylland ogsaa, hvilket maa være skeet forend Slutningen af det femte Sæculo.

XII. Men at dog Dannemark haver ei vedblevet at være samlet under eet Scepter, forend i det 9 og 10 Sæculo ved Kong Gorm.

XIII. At Angli ere meget seent blevne undertvungne, og maaskee først ved Hrolf Krake, og deres Land haver sidenført Navn af Synder-Jylland, som saa meget lettere kunde skee, da de altid havde haft megen Omgang med Nørre-Jyderne, og disse sidste vare i Henseende til deres ældste Oprindelse af samme Herkomst som de.

XIV. Det gaaer gierne an, at antage undertiden en meget tilig Avling af vore Forfædre; vel sandt at Tacitus skriver om de gamle Tydske, at de seent begyndte at avle; men uden at tale om, at utallige Exempler i vore Tider vise en tilig Avlings Muelighed, saa finder man og mange Beviser herpaa hos vore Forfædre, og hos de Tydske i Middelalderen. Saaledes fortæller den Skribent, som har fortsat Reginonis Kronike (3), at Othonis I Søn Wilhelm blev fød 928, (og da havde Otho kun 15 Aar, følgeligen har han kun været lidet over 14, da han avlede ham). Desuden kan dette og bevises derved, at vore Fædre ginge tiligen i Krig, saaledes fortælles der om Kong Alf, at han kun var 12 Aar, da han begyndte at fare i Søerøverie, og Harald Haardraade havde kun 15 Aar, da han var med i Slaget ved Stiklestad.

XV. Man maae ei strax antage en Hypothese, fordi den synes i noget at nærme sig Sandheden, og ikke ilde at opløse visse Ting,

(3) Ap. Pist. t. I. p. 75.

Ting, men man maae nøye undersøge den, og intet antage, som strider imod troværdige Skribenteres Vidnesbyrd, der ei med Billighed kunne drages i Mistanke.

XVI. Mægtige Riger, og hvis Konger havde andre smaae Konger under sig, vare alerede opkomne i Norden i Christi Tider. Saaledes kaldes i Sturlaugs Saga p. 75. Yngve Freyr en Stol-Konge i Svithiod ɔ: Sverrige, og kommer dette herligen overeens med den Magt, som Tacitus tilskriver Suiones, da dog vel ingen falder paa de Tanker, at Autor af Sturlaugs Saga haver nogensinde læst Taciti Germania, og bestyrkes dette ogsaa derved, at den Svenske Kong Gylfe eyede Sieland.

XVII. Naar Saxo og andre gamle Skribenter ere eenige sammen i visse Ting, og ueenige i andre, da bør det ei altsammen forkastes, som en Digt, men nøye overveyes, bedømmes og sammenholdes, og det antages, hvorved alle Omstændigheder best passe sig sammen, naar det kun ikke strider imod oplyste og særdeles jævngamle Vidner, og ellers imod Tingens Orden, Sammenhæng, Natur og Omstændigheder.

XVIII. Naar en mundtlig og en skriftlig gammel Tradition stride imod hinanden, da bør den sidste følges, med mindre den har noget sig selv imodsigende hos sig, eller og andre Mærker, hvorved man med nogen Vished kan overbevise den at være falsk.

XIX. Snorronis Vidnesbyrd bør foredrages alle andre Nordiske Historieskriveres, naar dets Urigtighed ei med temmelig Vished kan vises.

XX. Ut-

XX. Undertiden ere Landene blevne opkaldte efter Folkene, og undertiden Folkene efter Landene.

XXI. Hvorvel det ofte er Fabel, at Folk ere blevne opkaldte efter deres Regentere, saa er det dog ogsaa ofte skeet.

XXII. Da Saxo, i Fortalen til den meget gamle Vise Grottasaungr, Rimbeigla, ja endog Kong Oluf Tryggvason selv udi sin Tale til Tronderne, som forekommer udi hans Saga Part. 2. c. 50. P. 194, eenstemmigen vidne, at Christus fodde, da Frode Fredegode regierede i Dannemark, saa bør denne Sagn ei forkastes, allerheldst den got kan foreenes med Ledderne efter Frode, og ogsaa med dem for ham, naar man for det

XXIII. Antager med Eddæ Fortale, at Odin er flyet hid ind for Pompejus, hvilket og bekræftes baade ved Stædet han boede paa, nemlig ved Udlobet af Mæotis i den sorte Soe, saa og ved det Snorro lader ham flye for Romerske Feltherrer.

XXIV. Det er sikkerst, at lade en Sag skee i temmelig nye Tider, naar man ei kan fastsætte dens Alder ved visse Tegn; Saaledes bør man i Uvished henfore Ting snarere til de sidste Froder, Halfdaner rc., end til de forste, da det er rimeligere, at Traditionen kan have bevaret mange Efterretninger om de sidste, end om de forste Konger.

Men nu er det Tid, at jeg undersøger og beviser disse mine Sætninger, af hvilke jeg ei behøver at undersøge de fire forste, ei heller den Deel af den femte, som angaaer det Gothiske Riges Stiftelse ved den mellemste Odin, saasom jeg alerede forhen haver giort det i mine Skrifter om de Nordiske Folks Herkomst, om

om Guderne, og om de vandrende Folk. Ei heller haver jeg nødig at giøre det om Norge eller de Norske, da den lærde Professor Schöning haver alerede giort det saa got, at ingen kan giøre det bedre. Den 11, 12 og 13 skal og undersøges ved de Konger, som de høre hen til, og de følgende føre enten deres Beviis selv med sig, eller og bevises jævnligen i dette Værk, eller ogsaa henhøre til en særdeles Afhandling om de Nordiske Skribenteres Troværdighed.

§. II.

Det Svenske Rige og Folk blev af den mellemste Odin stiftet ved Mæleren.

Derimod vil jeg nu handle noget om det Svenske Riges Oprindelse og Navn. Da den sidste Odin kom til Norden, og nedsatte sig i Sigtuna ved Mæleren, regierede alerede Gylfe i Sverrige, følgeligen var det Svenske Folk og Rige alerede til for Christi Fødsel. Gylfe lod sig indtage af Odin, men dog ei forend han havde giort en Reyse til Asgard, og der troet at være bleven overbeviist om, at Odin og de andre med ham i Følge værende Aser, vare enten de rette gamle Aser og Guder, eller og nedstammede fra dem. Heraf maae man slutte, at Gylfe og hans Folk have troet paa Aserne og Guderne, forend den sidste Odins Komme, ja at han endog haver regnet sin Herkomst og Rige fra en Odin, fra hvilken de fleste Nordiske Konge-Slægter gierne vilde stamme; og dette haver giort dem og ham saa villige til at imodtage den sidste Odin og hans Selskab, at indromme dem Boeliger hos sig, ja endog at overlade Sieland til hans Søn Skiold (4). Naar nu betænkes, at den sidste Odin kom ind for Christi Fødsel, og at den troe om Aserne, som Guder, maatte da nødvendigen være gammel inden den kunde have fod-

(4) H. K. t. 1. p. 5. *Edda* Dæme Saga 66. I Fortalen.

fæstet sig saaledes, saa er det rimeligt, at den maae i det mindste henføres til den Tid, da den mellemste Odin levede, men længer tilbage i Tiden tør jeg dog ei heller gaae, saasom man haver Grund til at troe, at den ældste Odin er aldrig kommet herind. Men derfore haver dog den Lære om Odin og de flere Guder været meget ældre her i Norden, end fra den mellemste Odins Tid, nemlig at derved er enten blevet forstaaet den sande og overste Gud, eller og Solen, eller og Naturens Kræfter, thi den Tanke, at Odin var enten Krigens Gud, eller og det onde Væsen, er vel først opkommet efter den mellemste Odins Tid. Navnene af Norge, eller Norrige og Sverrige, eller Sudrige synes og at giøre det troeligt, at begge disse Riger ere stiftede paa eengang, og at de have faaet Navn af deres Beliggenhed; og siden deres Navne vare til før den sidste Odin, siden de fleste Konge-Slægter i dem regnede sig fra ham, siden det Jotniske Navn forsvinder der, og det Gothiske derimod opkommer, hvilket upaatvileligen var Navnet af den Folkefærd, som begge Odini, den mellemste og sidste, førte med sig, saa tiener alt dette ogsaa til at bestyrke min Sætning, at Gylfe og de da levende Svenske regnede deres Herkomst og Riges Oprindelse fra den mellemste Odin og hans Folk. Det Svenske Navns Ælde bestyrkes og ved Romerske og Grækiske Skribenter. Tacitus (5) nævner udtrykkeligen Sviones, og som han siger, at de vare mægtige baade ved Folk og Skibe, saa tiener dette til at vise, at de da alerede maae have været et gammelt Folk. Schöning (6) mener, at Plinii (7) Hillevlones og Ptolemæi (8) Leuoni ere de Svenske, efterdi

(5) Germ. c. 44. p. 677.
(6) De Norskes Opr. §. 16. p. 67.
(7) L. 4. c. 27. p. 476.
(8) L. 2. c. 11. p. 61.

terdi den sidste siger, at de boede midt paa Scandia, hvortil kan legges, at den forste vidner, at de vare inddeelte i 500 Pagi, hvilket viser, at de vare et mægtigt Folk, som ogsaa bekræftes derved, at Tacitus kalder dem Svionum Civitates, hvilket viser, at de have været deelte i adskillige Folk, og følgeligen kunne ei først være blevne stiftede af den sidste Odin, som levede kun 140 Aar for Plinius, og 170 for Tacitus, men have rimeligen været et Folk fra den mellemste Odins Tid. Mærkeligt er det og, at Tacitus siger, at de regieredes af en uindskrænket Konge, hvilket vel passer sig paa Odins Eftermænd, som ved Religionens Hielp tilegnede sig saa høy Magt. I det mindste bliver det meget rimeligt, at disse Hilleviones og de flere paa Halvøen have været Nordiske, thi Plinius vidner, at Scandinavien var incompertæ magnitudinis, og at incolæ kaldte den: alterum terrarum orbem, hvilket synes at være een Slags Oversættelse af: Nordur Halfur Heimsins, med hvilket Navn vore Fædre belagde vort Norden. Naar og Plinius siger, at Hilleviones boede i 500 Pagis, saa passer det sig vel paa saa mægtigt et Folk, som Tacitus beskriver Suiones. Schöning holder ellers for, at disse Navne Hilleviones og Leuoni ere Græciske, og at de ere blevne kaldte saa af den megen Havre, som de spiste. Men Spørsmaal om man er for dristig, hvis man forandrer Hilleviones og Leuoni til Suiones og Suioni, efterdi dette Navn dog alerede forekommer hos Tacitum, og antager altsaa her fordærvede Læsemaader. Af samme Mening er jeg i Henseende til Melæ (9) Hermiones, eller Hermones, som de kaldes i nogle Manuscripter, thi at Taciti

(9) L. 3. c. 3. p. 263. Vossi notæ p. 796. Sperling de Danica lingua p. 76. haver alerede meent, at Hermiones burde forandres til Suiones.

citi og Plinii Herminones ei kan forstaaes ved dem, er klart deraf, at disse sidste boede midt inde i Tydskland, og at Melæ derimod siger om de første, efterat han haver sagt, at Cimbri og Teutoni beboede Sinum Codanum, at de boede længere bort, og vare de sidste af de Tydske. Den ellers lærde Isaac Vossius tager meget Feyl, naar han mener, at Theophanis Hermechiones ere Melæ Hermiones, da Hermechiones vare et Folk, som beboede Persien, og ellers kaldtes Chionitæ. Det Navn Suidr, som tillægges Odin udi Kenningar (10), er endeligen efter mine Tanker ogsaa et Beviis paa, at de Svenske regnede sig fra ham, ligesom hans Navn Gaut er om Gotherne, thi disse Navne bør nok udlegges saaledes, at han var de Folkes Gud, og Skytsherre og Stifter, med mindre man vil giøre Suidr til brændende. Biörner (11) vender det om, og vil at han er bleven kaldet Suidr, fordi han stammede fra de Svenske eller Scyther. Verelius (12) imodsiger med Grund dem, som mene, at de Svenske ere blevne kaldte saa efter Odins Tilnavn Suidr, men naar han mener, at de have faaet Navn af Suidia ɔ: at brænde, fordi de første Indvaanere brændte Skovene, og giorde dem derved beqvemme til Boliger og Agre, saa er vel saadan Etymologie ei antagelig, thi det samme har fra Arilds Tid været brugeligt, ei i Sverrige alene, men ogsaa i Gotland og Norge, og alle Nordiske Lande, og derefter burde de alle have hedet Suithiod, hvilket han retteligen nok forklarer ei at betyde det Svenske Folk, men de

Sven-

(10) C. c. 2. ap. Resenium.

(11) Prod. Tract. p. 22.

(12) Notæ in Gotrici S. p. 9. & 10, notæ in Hervarar S. c. 2. p. 44. Lorentsens Saxo p. 32. not. l, hvor der berettes, at i Langfedgatal skal staae: Af Svifdagr (Odins Søn) tok nafn vit Sviarike.

kes Land, Eyendom, af Folkets Navn Suith, og af Od ɔ: Eyendom. Han forkaster og den Etymologie i Langfedgatal af Suifdager, Odins Søn, og det med rette, men hvilket dog tiener efter mine Tanker til at bestyrke min Mening, at den mellemste Odins Afkom haver regieret i Sverrige, og at han haver stiftet det Svenske Rige, og at det Svenske Navn er opkommet i hans Tid, thi til den sidste Odin kan dette ei henføres, da ei Svifdagr, men Niord regierede efter ham i Sverrige, som ei engang var Odins Søn. Min Etymologie af Sverrige haver og en Fordeel frem for Verelii, nemlig, at jeg med det samme kan give Aarsag til Norges Navn, hvilket ellers er heel vanskeligt. Imidlertid er det og meget uvist hvad Verelius og endeel andre Svenske undertiden forstaae ved Langfedgatal, thi i den rette Islandske staaer ingen Suifdagr, og heller ikke i nogen anden Svensk Konge-Liste eller Skribent, saavidt jeg endnu har fundet. Sigtes herved til Saxonis Suibdager, da finder jeg ham ingensteds kaldet Odins Søn, men imidlertid tiener dog dette til at bestyrke Schönings (13) Formodning, at han har været af Odins Afkom. Dog er det langt fra, at jeg vil beskylde saa redelig og oplyst en Mand, som Verelius, enten for Falskhed eller Urigtighed, heldst han nøye efter Langfedgetal opregner alle Odins 20 Sønner, men jeg vil kun herved beklage, at det saare lidet, som vi endnu have til den allerældste Historie, ei engang er giort bekiendt ved Trykken endnu. Wilde (14) mener, at Odin haver først i Norden tiltaget sig det Navn Suidr, som egentligen skal betyde saa meget, som en der har gode Sæder, og det enten efter et vist særdeles Scythisk Folk, eller og efter alle Scyther i

 Almin-

(13) N. Hist. t. I. p. 175. not. n.
(14) H. *pragm. Sueciæ p.* 131 — 136.

Almindelighed, og siden meddeelt det til dem af de Nordiske, som erkiendte hans Herredomme. Men her begaaer han den saa giængse Feyl, at strække det Scythiske Navn for vidt ud. Han opregner ellers, og igiendriver paa samme Sted endeel Meninger om det Svenske Navns Oprindelse. Udi den gamle Svenske Kronike, udgivet af Messenio (15), som dog vel ey er ældre end fra det 15 Sæculum, siges, at fra Japhet stammede Scyther og Gether, som længe efter kaldtes Gother, og nu Svenske; de kaldtes Scyter eller Swedioter, som bygde Helsingeland, og oven for Tyved og Kolmord, og de kaldtes Gother, som bygde neden for bemældte Skove, og til Oresund imellem Oster- og Vesterhavet. Men det er klart, at denne Autor haver her i meget kun deels skrevet efter svage Formodninger, og deels sluttet efter som det var i hans Tid. Schöning (16) haver fortreffligen udført og beviist den Mening, at de Svenske ere blevne kaldte saa, fordi de boede sønden for de Norske; en Mening, som Vellejus (17) allerede haver havt. Særdeles er det mærkeligt, at man fra saa gammel Tid, som det 10 Sæculum, finder dem kaldte Sonske, hvilket synes ei at kunne komme af andet end Sonden. Derhos igiendriver han meget got de andre Etymologier af dette Navn, særdeles Dalins (18), at det skulde betyde saa meget, som Soe-Rige, fordi det laae i Soen, og Havet i gamle Dage oversvømmmede alt det flade Land, saa at heele Landet var en Skiærgaard, der først efterhaanden er ved Havets Aftagelse blevet til et fast Land, en Mening, som jeg forhen efter Biörner, Bring

(15) P. 2 og 3.
(16) D. N. Op. p. 217 — 221.
(17) De orrig. appel. Daniæ p. 23 i 8vo edit.
(18) S. R. Hist. 1 t. c. 1. §. 1. 8. c. 3. §. 2. 5. Den Tydske Oversættelse t. 1. p. 38.

Bring og Browal haver forkastet. Strahlenberg (19) vil og lede deres Navn af Soe, dog uden at antage Vandmindskningen, som endda ei var opkommet i hans Tid, og grunder sig ogsaa paa Taciti Vidnesbyrd, at de Svenske boede ved Soen, hvortil kan legges, at Tacitus ogsaa vidner, at de vare mægtige til Soes, og at Irrer og Skotter have fra gammel Tid kaldet Scandinavien Lochlin, af Loch, Vand og Inen Oe. Hvis derfore ei den Mening om Sonden syntes mig at have overvevende Grunde for sig, saa skulde jeg falde til denne.

§. III.

Boxhorn (20) mener, at de, som nu kaldes Swetæ, eller Sueti, kaldtes tilforn Getæ. Men det er at mærke, at de aldrig ere blevne kaldte Swetæ eller Sueti, thi af os kaldes de Svenske, paa det gamle Nordiske Sprog kaldes de Sviar og Svear, og Tacitus kalder dem Suiones. Jornandis Suethidi er det eneste, som haver nogen Lighed hermed; men jeg tor vedde, at han har skrevet Suethiodi, og giort det af Landets Navn Suithiod. Mange have vel villet giore Geter og Gother til eet Folk, og forsaavidt ogsaa Svenske, i Henseende til, at de og Gother ere til forste Oprindelse af een Herkomst, men jeg haver hidindtil ingen fundet uden Boxhorn, som har villet udlede de Svenskes Navn af Geternes. Mere herom.

Saxo (21) skriver Folket Sueones næsten ligesom Tacitus, og Landet Suetia, hvilken Endelse han uden Tvil har giort af Suethiod, hvoraf jeg slutter, at det ei er blevet udtalt som et s, hvilket

(19) N. u. Ost-Th. v. Europa u. Asia p. 53.
(20) Orig. Gall. p. 78.
(21) P. 6. 12.

hvilket først er skeet efterat denne gale Udtale har taget Overhaand i det Latinske Sprog; Og derved givet Anledning til at nogle og have begyndt at skrive det med c Suecia, som det nu bestandig skrives paa Latin, saa at endog Folket skrives Sueci; Og af dette Navn Suetia haver Boxhorn maaskee kaldet Folket Sueti allevegne.

Stephanius (22) holder for, at ved Vilmogum i Biarkemal forstaaes de Svenske, og at det vil sige saa meget som Viles Sønner. Denne Vile, siger han, var én Søn af Odin, og til ham havde Odin fornemmelig overdraget at føre Colonier til Sverrige. Men hvorfra Stephanius haver dette, har jeg endnu ikke kundet finde, uden maaskee af hans gode Ven, den lærde Islænder og Bisp Brynjolf Svendsen, som han saa ofte anfører i sine Noter. Da det ellers er bekiendt, at Vile var ei Odins Søn, men Broder, og saavidt mig er bevist, ingen Tradition findes, at han er kommet til Sverrige; Men maaskee de Svenske kaldes Vilmogum ɔ: Viles Frænder, fordi de og deres Konger stammede fra Vile, Odins Broder, eller rettere fordi de stammede fra Odin, og derved vare i Slægt med Vile.

Den lærde Stiernhielm (23) mener, at det Ord Suen, som er det samme som Søn, og betyder Filius, men in genere puer, juvenis, minister, og tilsidst miles, og endeligen nobilis, er Oprindelsen til det Navn Svenske, hvilket kunde endda maaskee lade sig høre, dersom de fra de ældste Tider vare blevne kaldte saaledes, hvorvel det endda var underligt, at de skulde kaldes, eller have Navn af tapre Mænd, frem for alle andre Folk; Men siden man finder, at de bleve kaldte Sviar, hvorfor og Riget endnu

kaldes

(22) Not. in Sax. p. 82.

(23) In Verelii Not. ad Herv. S. p. 117 & 118.

kaldes Svia eller Svea Rike, og Sverrige; saa synes det mig rimeligere, at Svenske er kun en Fordreyelse af det første Navn, og maaskee bleven lagt til i Enden, ligesom i Danske, som vel egentligen have hedet Danir, ligesom endnu Dani paa Latin, og Dänen paa Tydsk; i Norske, som i gamle Dage egentligen kaldtes Normænd. Man maa vel tage sig vare for, at ansee Endelserne af Navnene for noget som tiener til at oplyse Navnenes Herkomst, hvilket vel Stiernhielm egentlig ikke udtrykkelig giør, thi dertil var han alt for lærd, men synes dog ei behørig nok at have skilt derfra, thi hvis han havde det giort, saa havde alene Suen blevet tilbage, og saa havde han seet, at det var det samme som Taciti Suecones, og da faldet paa at henlede deres Navn enten af Soe eller Sud ɔ: Sønden.

I Anledning af en Mønt af Olaf Skautkonung, hvorpaa staaer Olaf Rex Suevorum, mener den lærde Keder (24), at de Svenske ere blevne kaldte Suevi; og fører adskillige Skribenter an, som have kaldet dem saaledes; Men ved hvilke maae ved endeel iagttages, ligesom ved denne Mønt, at de have skrevet efterat Christendommen var bleven bekiendt i Sverrige, og de Svenske derved ogsaa mere bekiendte udenlands, end tilforn, hvorfore disse Skribenter, som besadde en Slags Læsning, have villet vise den, og som Suevernes og de Svenskes Navn kom overeens sammen, og de første vare fra gammel Tid af bekiendte for Romere og Græker, de sidste derimod ikke saa meget, saa toge de deraf Anledning, at holde dem for eet Folk, og at kalde dem med eet Navn; Og ved endeel andre Skribenter maae iagttages, at der maaskee hos dem læses ved Copiist-Feyl Suevi.

(24) Numi aliq. p. 20 — 24. 42.

En anden Sag er, at Tacitus udtrykkelig regner dem og mange andre Folk til Suever, men giver dem derhos deres eget særdeles Navn; At fastsætte, enten han herudi har feilet, eller ikke, er vanskeligt, hvorvel jeg snarere troer det første; Og om man end antager, at han med rette haver regnet dem til Suever, saa er det dog derfor ei strax afgiort, at alle Suever have været af een Slægt, thi det er høyst rimeligt, at alle de Folk ere blevne kaldte saa, fordi de svævede om, og vare ustadige, eller og, som vel er rigtigere, fordi de bandt deres Haar sammen i en Schweif, en Skik, som Folk af forskiællig Herkomst gierne kunde have tilfælles. Siden har Keder en anden Mont, hvorpaa staaer Olfaf on Sidei, hvilken han henfører til Oluf Skautkonung, som jeg ei vil nægte, men af Sidei vil han giøre Scythia, da mig synes at dog ligesaa let kan deraf giøres Suerige, allerheldst det er klart, at en Engelsk Montmester har slaget denne Penge. Han anfører mange Skribenter, for at vise, at Sverrige er bleven kaldet Scythia, og glemmer dog den fornemste, nemlig Snorro; Men det er ei nok, at vise, at Skribenter have giort saadant, man bør og vise, at de have havt Føye dertil, thi ellers blev Historien den ælendigste af alle Videnskaber, og behøvede man da kun Øyne for at være Historicus.

Zeiller (25) vil, at Sverrige egentlig skal skrives Seveden, og Norge Norveden, og tænker, at det første har sit Navn af de 3 Søer Venner, Vetter, og Meller, (med hvilken Derivation jeg ei begriber, hvad han vil sige, thi om han har havt Vand, Wasser, See i Hovedet, i Ordet Se, hvad vil han da giøre af Veden, maaskee ved, bey), maaskee det og har faaet sit Navn

(25) Descr. Sueciæ p. 2.

Navn, bliver han ved, af Suine eller Suevo, det er Oder-Strømmen, som løber ind i Havet lige over for Sverrige, (at anføre saadan Mening, er at igiendrive den).

Den Jøde Benjamin (26) af Tudela anfører iblant de Lande, som handlede paa Alexandria i hans Tid, det er det 12 Sæculum, Sosannah eller Scuszana, hvilket Constantinus l'Empereur giør til Schweitz, men Baratier til Sverrige, og som det synes med bedre Grund, naar den Orden betragtes, efter hvilken Benjamin nævner Landene.

Tuneld (27) paastaaer, at Landet og Folket er bleven kaldet af Swithur eller Swiur, som var en af Odins Navne, (rettere Svidur), og at det Ord Swen er siden deraf kommet.

Schefferus (28) vil, at Sudini og Suedi ere eet Folk, og anfører han om de første E. Stella L. 2. antiq. Borussiæ, og taler atter noget efter om Sudinis, og mener at de ere en Colonie af de Svenske. Da det dog er aabenbare, at disse tvende Folk have aldrig havt noget tilfælles med hinanden, da Sudauer ere af Finsk eller og Litthauisk Herkomst.

Brenner (29) paastaaer, at Scythæ og Sueci ere eet Navn og eet Folk; Fortæller, at Daghestanerne sagde til ham, at de vare af een Herkomst med de Svenske, og at de vare Scuither, (af hvilket Ord jeg frygter for, at han selv haver giort den Slutning, at de vare Svenske); Og beretter, at de Svenske kaldtes i Asien Suith, og Scuith. Han beretter og, at Daghestanerne

(26) P. 236.
(27) Geogr. øfwer Sverrige p. 2.
(28) Upsalia p. 11. 31.
(29) *Epit. p. 81 og 82. 99.*

nerne ei ligne de andre Tatarer, at de og selv nægte at være beslægtede med dem, men paastaae derimod at stamme fra de Svenske, og endelig at Oden eller Auden er et Nomen Proprium hos dem, hvilket Navn tilforn har været commune. (Herved maa agtes, at de Daghestanske Ord hos Strahlenberg have ikke mindste Lighed med de Nordiske; Og at om noget skal være i dette Slægteskab, saa er det langt rimeligere, at de Svenske ere komne fra dem, end de fra de Svenske, eller og rettere, at de begge have havt fælles Udspring).

Hearne (30) anfører af et gammelt Latinsk Manuscript, at Agrippa, (som skal være Agricola), skal udi Domitiani Tid have undertvunget Swenos, Saxones & alios occidentales populos, hvilken Fortælling kan tiene til at vise, hvor urigtig Historien haver været behandlet i medio ævo).

Biörner (31) mener, at den Scythiske Konge Atheas, som levede i den Macedoniske Philippi Tid, egentlig burde hede Atin As, at han regierede over Nordiske Folk, og flyede til Sverrige, at han udsendte sine tvende Sønner Siggovesus ɔ: Sigge As og Bellovesus ɔ: Bållder As, og derfra deriveres Galliers og Cimbrers Udtog. (Men her maa agtes, at Siggovesus og Bellovesus have levet længe for Philippus, efter alle de Skribenteres Vidnesbyrd, som tale om dem, og dernæst, at Gallier eller Celter, og Nordiske have været tvende gandske adskilte Folkeslag.) Han mener ogsaa, at Sverrige var aldeles beboet, da Psammetichus regierede i Ægypten, (hvilket kommer vel overeens med min Sætning om Udbredelsen), og at de Phrygier og Scyther, med

(30) In Lelandi coll. t. 6. p. 72.

(31) Swea R. håvda Ålder Dedic. p. 4. op. ip. p. 7. 9.

med hvilke Egypterne stridede om Elden, ei vare de almindelig saa kaldte, men de som beboede Sverrige, (en Mening, hvis Urimelighed dog vel falder enhver strax i Øynene).

Verelius (32) tænker, at Norden er bleven beboet ei længe efter Nini Tid, fordi hans Efterfølger Thurras skal efter Clementis Alexandrini Beretning have lagt det til sit Rige, (hvorved det dog er uvist, hvad Clemens egentligen haver forstaaet ved Norden, og hvilken hele Sætning maae nødvendig være falsk, fordi den gaaer for langt op i Tiden, med mindre herved forstaaes den yngste Ninus, som rimeligen haver været Sennacherib).

Mange foregive, at der har staaet et Troja i Sverige, iblant andre Tuneld (33), og findes Chart over det i Dahlbergs Suecia antiqva & hodierna. (Er det rigtigt, saa kan enhver efter sit Genie enten troe, at dette Troja er en Stadfæstelse paa Eddæ Fortales Beretning, at Odin er kommet fra Troja, eller og at dette Troja haver rimeligere tilligemed andre Aarsager givet Anledning til denne Fortælling).

Rosefontanus (34) paastaaer, at Sueverne boede først ved Østersøen, ginge derpaa over til Sverige, derfra ud igien, og nedsatte sig i Schwaben, og endeel i Helvetien, hvor de til Erindring heraf bygde den Stad Tygurim, som paa Tydsk kaldes Zwrich, ved en Allusion til Swerich, hvilket at anføre, er med det samme at giendrive det.

Hvor brugeligt det haver været i gamle Dage, at kalde Lande, Egne og Stæder efter deres Beliggenhed imod Jordens

 Kanter

(32) Not. in Herv. S. p. 8.
(33) Sver. Geogr. p. 142.
(34) Ref. calum. J. Magni H. 3. p. 1.

Kanter, kan sees af Sunnonskog, Sundhedi, Nordheldi, Nordstigi, Sundeskur hos Verelium (35), og af de bekiendte Navne Ostmanni, Austmen, Austurveg, Esthii, Ostiones, Øster-Vester-Soe eller Salter, Nord-Soe, West-Gother, Austria og Neustria i Frankrige og Lombardiet, Østerrige, Est- West-Sussex i Engelland, og utallige flere. Endskiønt Ericus Olai (36) er en temmelig gammel Skribent, saa er hans Afledning dog latterlig, nemlig, at Sverrige skulde betyde saa meget som Zweriike, fordi det var sammensat af to Riger, det Svenske og Gothiske. Brerewood (37) vil, at det Svenske Navn siger saa meget som Syd-Danske, og det Norske saa meget som Nord-Danske. Nu er vel dette urigtigt, saavidt Endelsen af Danske angaaer, men dog mærkeligt, at han alerede haver indseet den rette Aarsag til de Svenske og Norske Navne af Landenes Beliggenhed imod nord og syd, endskiønt den lærde Sperling haver meget at indvende herimod i Henseende til de Svenske, ved det han ei er faldet paa den Tanke, at i de ældste Tider forstodes kun den Nordenfieldske Deel af Norge ved Norges Navn. Tzetzes (38), en Grækisk Skribent af det 12 Sæculo, har følgende mærkelige Stæd: At de Folk, som boede paa hiin Side af det Hyrcaniske ɔ: Caspiske Hav, og imod Østen, som beboede Suidiada selv, hvis Flod var Oxas ɔ: Oxus, og Sacer, og de yderste Grændsedele af Indien, hvilke Herodotus kalder de østlige Scyther, at de vare Oxianske og østlige Scyther. Nu er det vel muligt, og ogsaa maaskee rigtigt, at Suidiada

(35) Ind. p. 250.

(36) L. 1. p. 11.

(37) In Hertzholmii præcellentia regni Daniæ D. 3. p. 2. Sperling de Danica lingua p. 46.

(38) Chil. 8. v. 786—791.

Suidiada er kun en anden Udtale af Scythia, men mærkeligt er det dog, at det kommer saa meget overeens med Navnet af Suithiod, hvormed Sverrige fordum kaldtes, og hvilket med Tillæg af det store Suithiod Snorro udstrækker til Scythien; da man dog kan være vis paa, at Tzetzes ei har betient sig af Snorro, om ey for mange andre Aarsager, saa dog for denne, at han levede 100 Aar forend Snorro. Heraf kan man næsten ei slutte andet, end at den Udtale Suithiod, eller ad, maae dog have været bekiendt for de østlige og sydlige Folk, og ei ved Formodning alene frembragt af Snorrone. Forskiællen bliver ellers imellem Snorro og Tzetzes denne, at den første sætter sit Suithiod eller Scythia vesten for det Caspiske Hav, og den anden østen, og tilligemed nævner Scyther, og gior Suidiada til en Part af dem. Da nu Snorro og flere af vore Nordiske gamle Skribenter tale og om Tyrker, over hvilke Odin regierede, og som fulgte hid ind med ham, og det desuden er bekiendt af Historien, at Tyrkernes egentlige Sæde var østen for det Caspiske Hav, saa er det Spørsmaal, om de Tyrker, som fulgte med Odin, den mellemste nemlig, deres egentligste og rette Navn ei har været Svenske. Dog, jeg tør udi saa mørk og vanskelig en Sag ei fastsætte noget vist; og skulde de alerede have ført Navn af Svenske forend de komme til Scandinavien, saa falder den Etymologie af syd bort. Wilde (39) mener, at Odin haver ved Anlegget af Sigtuna først indført fra Asien til Sverrige den Konst at befæste Stæder af Frygt for Gylfe og hans Folk; en Mening, som jeg ey er meget imod, og hvilken Konst og kan have giort sit til den usædvanlige Anseelse, som Odin erlangede hos

(39) H. pragm. Sueciæ p. 48.

hos de Nordiske Folk). Stiernhielm (40) vil paa meget svage Grunde, at Tacitus ei haver meent at sætte sine Suioner paa Scandinavien, og at Ptolemæus haver ei heller forstaaet Skaane ved Scandia. Noget bedre lader det sig høre, naar han gior Plinii Hillevioner og Ptolemæi Levoni til eet Folk, og meener, at derved forstaaes Livones, det er Liver, Liflændere med en stærk Aspiration. Men herimod kan dog siges, at de boede uden for Scandinavien, og vare ved et stort Hav skilte for langt fra det, for at kunne hensættes der. Petrus Cellensis (41), som levede i Frankerig i det 12 Sæculo, kalder de Svenske Sueones. Prætorius (42) leder efter sin Sædvane de Svenskes Navn af det Polske Sprog, og siger, at det betyder en, som boer ved Havet, eller en Flod. Dog fortiener dette Opmærksomhed, at alle de, som boe ved det Friske og Curiske Hav, og ved de Floder Niemen og Dvina ɔ: Duna kaldes endnu Sweje, Swieonai og Swiejuni, dersom man kun kan lide paa, at det forholder sig saaledes hvad han herom beretter. Benzelius (43) haver samlet de forskiellige Maader, paa hvilke det Svenske Navn forekommer, skrevet hos gamle og middelalderens Skribenter. Udi Sturlaugs Saga (44) nævnes Suihiod, da Yngve Freyr regierede der (og Frid Frode i Dannemark), og kaldes den Svenske Konge en Stol-Konge, og beskrives som en, der havde andre Konger under sig. Nu er vel dette sidste rigtigt nok i sig selv, men dog bliver det Spørsmaal, om man for Resten kan lide

(40) Anti Cluverius p. 112. 113. 118.
(41) Ap. Sirmond. t. 3. p. 1178. l. 6. ep. 8.
(42) O. Goth. l. 1. p. 66.
(43) Utkast t. Svenska Folkets Historia p. 7.
(44) C. 19. p. 54. c. 28. p. 75 og 76.

lide i alt paa Indholden af denne Saga. I det mindste er det vel urigtigt, at Wermeland var da alerede beboet. Udi Sverriges Land- og Stads-Lagh (45), som Kong Christopher af Bayren haver ladet samle af de gamle Love, og udgivet 1442, siges, at Sverriges Rige er kommet sammen af Svealand og Gotha; at det første kaldes, hvad som laae norden Skov, og det sidste synden Skov; at der ere tvende Gother i Sverrige, Ost- og West-Gotha, at Gotha Navn ei findes fast staaende i flere Lande, uden i Svea Rige, fordi at Gotha Navn udspredes derfra til andre Lande; og at Åbo Biskopsdomme deeles i to Laugmandsdømme, Nor- og Syd-Finna. Dette Sted synes at stadfæste Schönings Mening, at de Svenske og Norske ere komne senere ind end Gotherne, eller dog i det mindste, at de i Scandinavien ere senere blevne til Folk for sig, og det begge paa eengang, end Gotherne, naar man derhos antager hans Etymologie om de Svenske og Norske Navnes Oprindelse, thi herefter burde Sverrige heller have hedet Norrige, og Gothernes Land Syd- eller Sue-Rige; og da dette ei er skeet, saa synes det at vise en nærmere Forbindelse med Svenske og Norske end med Gother. Hvad som tilsidst anføres om Inddelingen af Åbo Stigt, bestyrker den Sætning, at Lande have faaet Navn af deres Beliggenhed. Naar Eurenius (46) vil lede Svenske og Gother fra de flygtige Israeliter, som han gior til Scyther, da er det uden nogen Grund. Den Mening om Finnernes Herkomst fra Israeliterne, som vel og er efter mine Tanker urigtig, og som bifaldes af saa mange lærde Mænd, haver dog endeel Formodninger for sig, der ei ere at foragte, men denne der-

(45) F. 2. p. 1.
(46) Atlant. *orient.* c. 7. p. 98 &c.

imod slet ingen af Vigtighed. Adamus Bremensis (47) kalder dette Folk Suedi (hvilket synes at komme af Suithiod), dog ogsaa, som oftest, Sveones. Han haver alerede holdt for, at de Suevi, som Solinus og Orosius tale om, have været Svenske, og at den Flod Albis, der forekommer hos Lucanum, haver været Gotelven; da det dog er klart, at Albis er den Tydske Elv, og efter mine Tanker ogsaa, at Sueverne have været rette indfødde Tydske. Det er ellers mærkeligt, at de Svenske ei nævnes efter Taciti Tid, og maaskee Melæ og Ptolemæi, af nogen Skribent, forend af en Anonymo (48), og udi de saa kaldte Annales Bertiniani (49), ved Aar 813; men fra den Tid af forekomme de ofte udi Historien, baade ved Leilighed af den Christne Religions Indførsel, saa og ved Normannernes Toge, og ogsaa ellers. Men at de i 700 Aar ei nævnes, dertil haver vel fornemmelig været Aarsag deres Beliggenhed inde ved Østersøen, og at de ei have giort Krigstoge i gamle Dage uden for den, som derimod Gotherne giorde, hvilket venteligen haver givet de Svenske Leilighed til at udvide deres Herredømme paa Scandinavien, og at blive der det ypperste Folk, ja at faae Gotherne paa en vis Maade under sig, hvortil vel ogsaa det haver giort meget, at Religionen havde som sit fornemste Sæde hos dem. Imidlertid kan dette, tilligemed deres Kongers Herkomst fra Guderne, ei have giort det alene, thi Leyre-Konger, og nogle Norske, samt de Skaanske, som det synes, stammede ogsaa fra Guderne, og udi Leyre, paa Hlade og flere Stæder, holdtes Gudstienesten høytidelig. Men hvad som egentlig haver for-

(47) Ap. Lind. p. 58. 60.
(48) In Duchesnii Scr. Franc. t. 2. p. 67.
(49) Ib. t. 3. p. 172.

foraarsaget, at Gotherne ere marcherede ud, og de Svenske ikke, dertil er vel umuelig nu omstunder at give den rette Aarsag med Vished. Ved denne Leilighed kan jeg ellers ei undlade, at giøre følgende Betragtning: At dersom vi ei havde om de Svenske det saa klare Sted hos Tacitum, som vidner om deres Ælde og tilige Magt, saa havde vore nyere Tvilere i Historien vist nok ogsaa giort til Løgn, hvad Snorro og andre vore gode gamle Skribenter have skrevet om dem. Deres Troværdighed herudi haver følgelig, efter disse Tvileres Mening, beroet paa den Lykke, at Taciti Germania er kommet til os; men heraf slutter jeg, at man ei letteligen bør forkaste indenlandske Skribenters Vidnesbyrd om Ting, der i sig selv ere rimelige, og grundede paa gammel Sagn og Viser; thi jeg er forsikret paa, at mange af disse Ting vilde bekræftes ved udenlandske Skribenteres Vidnesbyrd, dersom vi ei havde lidet saa stort et Tab af de gamle Skrifter. Ja, jeg smigrer mig med de Tanker, at mange af mine Sætninger, som nu kun ere rimelige, muelige og probable, vilde blive sande og visse, dersom vi endnu havde Dicæarchi, Ephori, Pytheæ, Clitarchi, Posidonii, Timæi, Artemidori &c. Skrifter, Plinii og Asinii Qvadrati Historier om Romernes Krige med de Tydske Folk, Ablabii og Cassiodori Gothiske Historier, de Skribenter, som Geographus af Ravenna anfører, Dexippi og Prisci Historier fuldstændige rc., hvorvel jeg derhos ogsaa er vis paa, at mange af mine Sætninger vilde udvides, indskrænkes, forbedres, ja nogle ogsaa kuldkastes. Vel kunde jeg endnu anføre meget mere om Sverrige, men da det vilde føre mig for langt af Veyen fra mit egentlige Forehavende, som er at skrive den Danske Historie, saa vil jeg overlade det til Svenske Lærde. Dog maae jeg legge dette til, at om nogen vilde tvile paa, at

Sverrige begreb i gamle Tider kun i sig Landet omkring Mælaren, og der i Nærværelsen, han kan let blive overtydet ved den heele gamle Historie, saa og derved, at det endnu er og kaldes det egentlige rette gamle Sverrige, da de øvrige Lande nævnes med deres særdeles Navne Gotland, Nordland ɔc., hvorvel de tilhobe nu kaldes med et almindeligt Navn Sverrige. Sperling (50) har alerede holdt for, at Hermiones hos Mela burde forandres til Suiones. Worm (51) anfører, at i Regnars Vise skulle de Svenske kaldes Vilmogum, hvilket han oversætter ved Vile filii, men som rettere bør oversættes ved Viles beslægtede, hvilket ogsaa er rigtigt, thi Vile var Odins Broder, og de Svenske Kongers Formand er Odin, og det Svenske Folk stammer fra Odins Folk, Aser eller Gother. Den store Mand haver ellers her forhusket sig, thi det staaer ikke i Regnars Vise, men i det saa kaldte Biarkemal (52). Stephanius gior ellers en endnu større Feil i at udgive Vile for en Søn af Odin, til hvilken han fornemmelig overdrog at føre en Colonie til Sverrige.

§. IV.

De egentlige Danske have først beboet Skaane, og maaskee Blekind, og det alerede omtrent 300 Aar for Christi Fødsel.

Men nu at komme til de Danske igien, da haver jeg forhen tilkiendegivet min Mening, at deres ældste Bopæl haver alene været Skaane og Blekind, og maaskee forhen længere oppe i Scandinavia, og det egentlige Gotland. Ptolemæus (53) skriver udtrykkeligen, at sønder paa Scandeia, hvilket Navn kommer gandske overeens med Scan-ey, som let findes hos de Islandske Skribenter, boede Gutæ og Daukiones, og i Midten Leuoni, (som

(50) De Danica lingua p. 76.
(51) Liter. p. 167.
(52) Steph. in Sax. p. 82.
(53) L. 2. c. 11. p. 60 & 61.

(som jeg forhen haver antaget at være de Svenske). Da nu enhver kiender Gotherne igien i Gutæ, saa mener jeg, at man i Daukiones og let kan kiende de Danske, hvilke undertiden af vore gamle indenlandske Skribenter kaldes Daunskir. (54) Af denne Mening om Daukiones er ogsaa den skarpsindige Cambden (55). Den lærde Lagerbring (56) maae ei have givet Agt paa dette Stæd, naar han vil, at Rodericus Toletanus har enten selv, eller hans Udskriver skrevet feyl, naar han siger, at Ptolemæus sætter Danske paa Scandia, da det burde hede Jornandes. Som nu disse tre Folk boede paa den egentlige Scandeia ɔ: Skand-Oe eller Skaane, (ei at den hele store Halvøe haver nogensinde hedet saa, men fordi dens yderste Spidse, nemlig Skaane, som strækker sig ud i Havet, haver fra uminDelige Tider havt dette Navn, og fordi Romere og Græker finge ved dets Beliggenhed først Kundskab om den, og derfore udstrakte dens Navn til det hele Lands, ligesom endnu skeer i vore Tider med ubekiendte Lande), og det i den Orden, at de Svenske boede længst imod nord, neden for dem Gotherne, ligesom nu omstunder, og hvis Grændser og Lande nøye vides, og neden for dem igien de Danske, saa flyder heraf, at disse sidste maae have beboet Skaane, og maaskee Blekind, Lande der fra ældgamle Tider have tilhørt det Danske Folk, og hvorom ellers ingen Efterretning findes, naar de have bemestret sig dem. Den Engelske Skribent Webb (57) paastaaer, følgende Camden, Speed og Heylin, at disse Daukiones

(54) Poeten Hornklofur i Heims Kringla t. 1. p. 96.

(55) Brit. edit. Anglic. t. 1. p. 205.

(56) De orig. Danor. p. 13.

(57) A. Vindication of Stone-Heng p. 126 og 127 i en Samling af *Skribenter over Stone-Heng*. London f. 1725.

tiones have ved Hielp af dem, som beboede Oerne i Codano, indtaget den cimbriske Chersonesum, da Saxerne giorde deres Tog til Britannien. Ptolemæus siger, at foruden denne store og egentlige Oe Scandeia, som han vidner at have ligget lige over for Weixel-Flodens Udlob, (hvoraf Eccard (58) haver taget Anledning at foregive, at Ptolemæus sætter sine Dauciones ved Weixelen, hvis rette Skrivemaade han mener at burde være Dansvicones, det er Indvaanerne ved den Danske Vig, fordi de Danske beseylede den Strand, for at hente Bernsteen, og sælge den til Fremmede), hvilket kommer vel nok overeens med dens sande Beliggenhed, vare der endnu tre andre mindre Oer af samme Navn, hvorved han uden Tvil har forstaaet Fyen, Sieland, og de Oer Lolland, Moen ꝛc. tagne for een, og enten ingen Kundskab havt om de flere smaae Oer, eller og ei agtet dem. Han skriver ei, hvilke Folk der boede paa dem, men da jeg forhen haver viist, at Jotnerne vare Nordens ældste Indvaanere, saa er der ingen Tvil paa, at de jo have beboet dem, og troer jeg snarere, at de have været Nordiske end Tydske Jotner, thi jeg skal siden vise, at Sieland i det mindste haver for Christi Fodsel tilhort de Svenske, uvist hvor længe, og de vare Nordiske Gother. Desuden maae de Nordiske være gangne over til den Jydske Halvoe, efterdi dens Indvaanere ere med Tiden blevne fra Tydske til Nordiske, og derfore er det snarere troeligt, at Indvaanerne paa Oerne have fra Forstningen af været Nordiske end Tydske, saasom det er rimeligt, at de have udgiort en ei ringe Deel af dem, der ginge over til Jylland, efter Cimbrernes Udvandring. Da og Jydernes og Jyllands rette Navn haver stedse været Joter og Jotland, saa er det ogsaa rimeligt, at

(58) *Or. Germ. p. 65.*

at Indvaanerne paa Øerne, og de flere som ginge did over, have været egentlige Joter, og ei Gother; Thi vel sandt, at Jylland kaldes undertiden Gotland, Reid Gotland, men det skeer ikkun abusive; for Nærheden af Lydens Skyld, saa og maaskee fordi Joter og Gother vare virkeligen i Henseende til første Udspring eet Folk, og endelig maaskee og fordi nogle Gother kunne fra Sieland, og de flere smaae Øer være i senere Tider gangne did over. Om hvilken Sag jeg haver handlet vidtløftigere i mit Værk om de udvandrende Folk (59). Ptolemæus sætter vester paa den store Scandeia Chædeini, et Folk som venteligen bør søges i Norge, og maaskee ogsaa i Halland. I dets Navn synes ogsaa det Danske at stikke, thi Dini, Dæni, Dænen, som de Tydske udtale det, synes at ligne hinanden meget. Man kunde og falde paa de Tanker, at han havde faaet dette Navn fra Tydske Folk, og Daukiones derimod fra Nordiske, og at de Danske havde da maaskee allerede beboet baade Halland, Skaane og Blekind, og altsaa boet ved tvende forskiællige Hav, Cattegattet og Østersøen, og at alt dette havde bragt Ptolemæum i Vildfarelse, og formaaet ham til at giøre tvende Folk af eet. Dog dette om Chædeinis tør jeg ei udgive for vist, hvorvel det meget bekræftes ved hvad jeg i Historien af de vandrende Folk T. 4 eller T. 1 P. 423 og 424 haver sagt om Heruler, at deres rette Fæderneland var Halland, og at de Danske dreve dem ud derfra i det 1 eller 2 Seculo, ja maaskee for Christi Fødsel. Naar man betragter denne Ptolemæi Beskrivelse, saa og den han giør over den Cimbriske Halvøe, da er det vel umueligt at falde paa de Tanker, at denne Deel af hans Geographie er nye, men enhver maae vel tilstaae, at den passer sig paa meget gamle

(59) T. 4. l. 1. §. 60.

le Tider, med mindre nogen vilde sige, at det var reent en Digt, som da tilkom ham at bevise, og hvilket Foregivende desuden kan igiendrives ved mange andre Grunde og Omstændigheder. Naar man betænker, at Ptolemæus har skrevet en Geographie over den gandske da bekiendte Jord, og det af adskillige Bøgger, uden at han selv havde været i de fleste af de Lande, eller kiendte nøye deres Beskaffenhed, saa maae man ey undres over, at finde Urigtigheder og Imodsigelser hos ham. Naar man og betænker, at han havde det største Bibliotheqve i Verden, nemlig det Alexandrinske til sin Tieneste, saa er det og begribeligt, hvi han haver adskillige Ting, der ey forekomme hos nogen anden Skribent. Af Strabone og Plinio sees, at Pytheas, Eratosthenes, Timæus, Philemon &c. have fornemmeligen været de, der have i deres geographiske Værker ogsaa handlet om Norden, den første af egen Erfarenhed, og de andre ved handlende og reisende Grækker, og maaskee Phoenicier; af dem haver uden Tvil Ptolemæus taget sit, og som de alle levede deels 300, deels paa det tredie hundrede Aar for Christi Fødsel, saa følger heraf, at man ei maae henføre Ælden af Ptolemæi Beretninger til den Tid, som han selv levede paa, nemlig 150 Aar efter Christi Fødsel, men til den Tid, som bemældte Skribent levede paa, nemlig 300 Aar for Christi Fødsel; og heraf seer man da altsaa det Danske Navns og Riges Ælde, og at følgeligen Saxo ei haver havt Uret i at giøre det gammelt, men at hans fornemste Forseelse bestaaer deri, at han haver udstrakt Navnet og Riget af Dannemark ligesaa vidt i ældre Tider, som i senere, da det dog i de ældre var kun indskrænket til Skaane og hosliggende Landskaber. Suffridus Petri (60) er og af den Mening, at det Danske Rige haver

(60) De Fris. Ant. l. 2. c. 5. p. 308.

haver begyndt 300 Aar for Christi Fødsel, hvorvel af andre Grunde, og i Følge af hans Frisiske Skribenter, hvis Troværdighed er dog meget uvis, da de bekiendte ere heel nye, og dem, som disse beraabe sig paa, utrykte og af maadelig Anseelse. Og finder jeg ikke, at de beraabe sig paa og anføre gamle Vers, som vore, hvilket giør deres Vidnesbyrd heel svagt. Og at Navnet Dani haver været ældre end Ptolemæus kan man og slutte deraf, at det Folk, som haver beboet Skaane, haver efter Landets Omstændighed vel længe maat føre saadant Navn, da det uden Tvil kommer af Dawn ɔ: ned ad, Dæne ɔ: en Dal, og hvilket Navn de uden Tvil have faaet af de andre høyere, og deels paa Fiælde boende Folk, Gother, Svenske, Norske, og det fordi de beboede lavere og jævnere Stæder, eller og neden for dem (61), og at gamle Folk kaldte sig efter deres Lands Beliggenhed er ei rart; de gamle Britanniske Folk giorde saa (62), og heele Bullett (63), og Bochat (64) ere fulde af Beviser herom i Henseende til alle Celtiske Folk. Desuden forekommer

hos

(61) Schönings Nor. Opr. p. 245. §. 18. Bring de orig. Danor. p. 17 og 18, hvor han holder Withaslet, og Wethalahed ɔ: store, vide og aabne Marker for Synonym med Dannemark, men som maaskee snarere have Navn af Gotherne.

(62) Rowland's Mon. ant. p. 20. Cambdeni Britannia p. 144, hvor han anfører Navnet af det Engelske Landskab Denshire, paa Cornwallisk Deunan, paa Cambrisk Duffneynt ɔ: Depressæ valles, dybe Dale, paa Angel-Saxisk Deven-Shire, hvoraf det Latinske Devonia og det nu brugelige sammentrokne Denshire, saa at det aldeles ei haver Navn af de Danske. Maaskee det gamle Folk Dunmonii, eller Danmonii, som beboede dette Landskab og Cornwallis, have Navn heraf, nemlig af det de boede i dybe Dale.

(63) Mem. Celt. t. 1. 2 & 3. ubique.

(64) Mem. d. l. *Suisse* t. 3. ubique.

hos Mela (65) Sinus Codanus, hvorved uden Tvil forstaaes den Cimbriske Halvoe, tilligemed Havet baade vesten og osten for det, med deri liggende Oer, Skaane dertil regnet; og udi dette Navn synes tydeligen at ligge de Danskes, da Particulen co venteligen vil sige saa meget som ved, og følgeligen Sinus Codanus bør forklares at betyde en Bugt ved eller hos de Danske (66). Og er dette Sted hos Mela saa meget mærkeligere, saasom man haver ingen forskiellige Læsemaader af det, saavidt mig er bekiendt. Derimod haver det sig anderledes med Oen Codanonia hos ham (67), som han siger at ligge i Sinu Codano, endda at beboes af Teutoner, og saavel i Frugtbarhed, som Størrelse at overgaae de andre, der af ham opregnede Oer, thi udi Manuscripterne skrives den Candanovia, Codannonia, Condonnonia, Cadonuovia, Codanovia, hvilket dog altsammen bestyrker Læsemaaden Codanoñia, og viser hvor ubefoyet Isaac Vossius (68) haver været til at forandre det til Scandinovia, da man dog ei haver mindste Grund til at troe, at Teutoñi, der vare egentlige Tydske, have nogensinde beboet Scandinavien. Mela, eller de, af hvilke han har haft sine Efterretninger, have uden Tvil kaldet Oen efter Sinum, og derved meent et Land, som laae op til de Danske, der den gang boede i Skaane, og derved forstaaet Jylland og den heele Cimbriske Halvoe, hvor Teutoñi upaatvileligen have boet, allerheldst Mela paa forhen anførte Sted siger, at Cimbri og Teutoni boede i Sinu Codano. At Mela udgiver den for stor, passer sig og heel vel paa denne Halvoe. Mærkeligt er det, at vi hos ham have da alerede et saa tiligt Vidnesbyrd

(65) L. 3. c. 3. p. 263.
(66) Schönings Norsk. Opr. p. 69.
(67) L. 3. c. 6. p. 281 og 282.
(68) Notæ in Melam p. 815 og 1028.

byrd om Halvøens Frugtbarhed (69). Naar Ptolemæus siger, at den største Scandeia laae lige over for Weixelen, saa kan det bringe en paa de Tanker, at den Skribent, som han haver taget dette af, haver i Anledning af Bernsteens-Handelen, som dréves ved Weixelen, faaet Underretning om disse Nordiske Lande, og at de Nordiske Folk have maaskee hentet den der, og igien solgt den til Phoenicierne, hvis udbredte Handel varede ved indtil Alexander den Stores Tid. Vel siger Ptolemæus egentlig, at Scandeia laae ved Weixelens Udløb, men derved vil han dog ei sige saa meget, at den laae tæt derved, men kun, at den laae lige over for. Schöning (70) holder for, at Daukiones hos Ptolemæum ere tvende Folk, og bør læses Dauki og Dones ɔ: Eg-Edere, et Folk, der forekommer hos Plinium, fornemmelig fordi Jornandes vidner, at Ptolemæus haver navngivet 7 Folk paa Scandia, og man dog nu finder ikkun 6 hos ham, hvorvel Rodericus Toletanus (71) opregner endog alle hans 7 Folk, hvorvél meget anderledes end de nu findes hos Ptolemæum. Ludewig (72) anseer ogsaa Læsemaaden Codanonia for rigtig, og henfører den til Sieland, fordi Mela udtrykkeligen kalder den en Øe, men farer uden Tvil noget vild, naar han mener, at den haver været en af de 23 Øer, som blev opdaget ved Romernes Vaaben, og at den maaskee har været Plinii Burchania. Vor store Gram (73) holder og Læsemaaden Codanonia, som findes i de beste gamle Editioner af Mela, og i de fleste gode Manuscripter, for rigtigere end Scandinavia. Ludewig erindrer ogsaa

 heel

(69) Schönings Nord. Opr. p. 69.
(70) Ib. p. 69 og 239.
(71) L. 1. c. 8.
(72) Würzb. Ges. Vorb. p. 95.
(73) *Præf. in Molleri Cimbr. lit.* p. 34.

hos Mela (65) Sinus Codanus, hvorved uden Tvil forstaaes den Cimbriske Halvoe, tilligemed Havet baade vesten og osten for det, med deri liggende Oer, Skaane dertil regnet; og udi dette Navn synes tydeligen at ligge de Danskes, da Particulen co venteligen vil sige saa meget som ved, og folgeligen Sinus Codanus bor forklares at betyde en Bugt ved eller hos de Danske (66). Og er dette Sted hos Mela saa meget mærkeligere, saasom man haver ingen forskiellige Læsemaader af det, saavidt mig er bekiendt. Derimod haver det sig anderledes med Oen Codanonia hos ham (67), som han siger at ligge i Sinu Codano, endda at beboes af Teutoner, og saavel i Frugtbarhed, som Storrelse at overgaae de andre, der af ham opregnede Oer, thi udi Manuscripterne skrives den Candanovia, Codannonia, Condonnonia, Cadonuovia, Codanovia, hvilket dog altsammen bestyrker Læsemaaden Codanonia, og viser hvor ubefoyet Isaac Vossius (68) haver været til at forandre det til Scandinovia, da man dog ei haver mindste Grund til at troe, at Teutoni, der vare egentlige Tydske, have nogensinde beboet Scandinavien. Mela, eller de, af hvilke han har haft sine Efterretninger, have uden Tvil kaldet Oen efter Sinum, og derved meent et Land, som laae op til de Danske, der den gang boede i Skaane, og derved forstaaet Jylland og den heele Cimbriske Halvoe, hvor Teutoni upaatvivleligen have boet, allerhelst Mela paa forhen anforte Sted siger, at Cimbri og Teutoni boede i Sinu Codano. At Mela udgiver den for stor, passer sig og heel vel paa denne Halvoe. Mærkeligt er det, at vi hos ham have da alerede et saa tiligt Vidnesbyrd

(65) L. 3. c. 3. p. 263.
(66) Schönings Norsk. Opr. p. 69.
(67) L. 3. c. 6. p. 281 og 282.
(68) Notæ in Melam p. 815 og 1028.

byrd om Halvøens Frugtbarhed (69). Naar Ptolemæus siger, at den største Scandeia laae lige over for Weixelen, saa kan det bringe en paa de Tanker, at den Skribent, som han haver taget dette af, haver i Anledning af Bernsteens-Handelen, som drives ved Weixelen, faaet Underretning om disse Nordiske Lande, og at de Nordiske Folk have maaskee hentet den der, og igien solgt den til Phoenicierne, hvis udbredte Handel varede ved indtil Alexander den Stores Tid. Vel siger Ptolemæus egentlig, at Scandeia laae ved Weixelens Udløb, men derved vil han dog ei sige saa meget, at den laae tæt derved, men kun, at den laae lige over for. Schöning (70) holder for, at Daukiones hos Ptolemæum ere tvende Folk, og bør læses Dauki og Dones ɔ: Æg-Ædere, et Folk, der forekommer hos Plinium, fornemmelig fordi Jornandes vidner, at Ptolemæus haver navngivet 7 Folk paa Scandia, og man dog nu finder ikkun 6 hos ham, hvorvel Rodericus Toletanus (71) opregner endog alle hans 7 Folk, hvorvel meget anderledes end de nu findes hos Ptolemæum. Ludewig (72) anseer ogsaa Læsemaaden Codanonia for rigtig, og henfører den til Sieland, fordi Mela udtrykkeligen kalder den en Øe, men farer uden Tvil noget vild, naar han mener, at den haver været en af de 23 Øer, som blev opdaget ved Romernes Vaaben, og at den maaskee har været Plinii Burchania. Vor store Gram (73) holder og Læsemaaden Codanonia, som findes i de beste gamle Editioner af Mela, og i de fleste gode Manuscripter, for rigtigere end Scandinavia. Ludewig erindrer ogsaa

 heel

(69) Schönings Nord. Opr. p. 69.
(70) Ib. p. 69 og 239.
(71) L. 1. c. 8.
(72) Würtzb. Ges. Vorb. p. 95.
(73) *Præf. in Molleri Cimbr. lit.* p. 34.

heel vel, at man hos ingen anden finder, at Teutoner have boet paa Scandinavien, som Mela her siger om Codanonia. Og alt dette bekræftes end mere ved Marcianus Heracleota (74), som i alting følger Ptolemæum, undtagen at han haver udregnet Længden af Grader hos ham til Stadier, dog med den Forskiæl, at han i Germania Magna synes, at have havt tvende at gaae efter, saasom han der allevegne sætter dobbelte Tal af Stadier, og denne Beregning efter Stadier har han taget af Artemidoro, der levede 100 Aar for Christi Fødsel, som igien havde taget den af Protagora. Denne Skribent Marcianus siger, ligesom Ptolemæus, at den egentlige Scandia laae ved Weixelens Udløb, og dog derhos paa samme Sted, at den laae 1600 eller 1200 Stadier fra den, som efter den første Regning bliver omtrent 48 af nu værende Tydske Mile, og efter den anden 36; af hvilke den sidste kommer nærmest Sandheden, naar en lige Linie trækkes, men den anden og kan være rigtig naar et andet Løb tages. Mærkeligt er det, at Ptolemæus opregner saa mange Stæder i Germania Magna, og derimod ingen paa Scandinavia, hvilket end mere bestyrker mig i den Mening, at Ptolemæi Beretninger om Scandinavia ere meget ældre end hans egen Tid, thi det synes mig rimeligt, at den sidste Odin og hans Sælskab haver først lært vore Forfædre at anlægge Stæder, i det mindste anlagde han selv Sigtun, et Sted saa mærkværdigt, at Ptolemæus langt snarere maatte have nævnet det, end mange andre ubekiendte Stæder i Tydskland, om han havde havt Efterretninger om Scandinavien fra sin egen Tid. Den foranførte Giætning af Schöning om Dauki og Dones er meget sindrig, og ogsaa muelig, men derimod kan dog indvendes, at den Endelse ones forekommer ofte

(74) In Hudsoni Geogr. t. 2. p. 53.

ofte hos Ptolemæum og andre gamle Skribenter, at om Plinii Hilleviones skal forstaaes ved Ptolemæi Levones, saa er det vel muelig, at Suiones er det udeladte Folk hos ham, thi det synes underligt, at Tacitus skulde have Underretning om dem, og han ikke. Dog denne mørke Sag faaer vel at blive i Tvil.

§. V.

Mere herom, fornemmelig af Svenske Skribenter.

Og at de Danske have forboet paa Skandinavien, forend paa Øerne og i Jylland, bliver og klart af alt hvad jeg i mine tvende Værker om Folkenes Oprindelse i Almindelighed, og om de Nordiskes i Særdeleshed haver anført om den formodentlige Vey, som de Nordiske have taget, for at komme hid, om Cimbrer og Teutoner at være Tydske, om Forskiællen imellem Tydske og Nordiske, thi ingen, som er vel bevandret i vore gamle Danske Skrifter, Lovene særdeles, kan nægte, at jo vort Sprog er Nordisk, og ei Tydsk, hvorvel det mere end andre Nordiske Dialecter slægter det Tydske paa, formedelst Landenes Nærhed, og deraf flydende Sammenblandelse, og fælles skeede Udtog, hvorfore Dansk kommer ogsaa mere overeens med det gamle Saxiske og nu værende Plattydske, end med de andre Tydske Dialecter. Og at de Danske ere fra Scandinavien, og ei fra Tydskland, bekræftes ogsaa derved, at man ei forend i Slutningen af det 5 Sæculo finder dem med Vished paa den Cimbriske Halvøe, og at de først under det Navn af Danske blive efter den Tid bekiendte ved Søerøverie i Vester-Havet, hvortil jeg ved min Mening kan give den gode Grund, at de forhen forestilte kun et maadeligt Folk, hvis Bedrifter have i de ældste Tider venteligen holdt sig meest inden Østersøens og Cattegattets Grændser. Hertil kommer endnu en Grund, taget af

vore egne Nordiske Skribenter. Nu ere de vel temmelig nye i Henseende til de Ting, som de skulle vidne om, men da saavel Danske som Svenske Skribenter komme herudi overeens, saa giver det dog en stærk Formodning om en gammel Tradition, baade fordi disse tvende Folk have ellers ofte været hinandens Fiender, formedelst Naboelauget, saa og fordi dette stemmer overeens med hvad jeg forhen haver anført, da man dog kan være vis paa, at disse Skribenter have hverken kiendt Ptolemæus eller Melam, eller giort sig nogen Betænkning om de Grunde, hvorfore jeg haver ført vore Fædre fra Tanais igiennem Rusland og Finland til Sverrige, og giort Forskiæl imellem Nordiske og Tydske, og hertil kommer at de Svenske, Danske og Islandske Skribenter komme vel i mange Hoved-Poster overeens, men derhos ogsaa ere stridige i mange andre, hvilket viser, at de ei have skrevet hinanden ud, men havt forskiællige Beretninger og Traditioner at gaae efter. Den lærde Lagerbring (75) antager derfor ogsaa efter Fundin Noregs, Edda, Snorro og Simeon Dunelmensis, at Danmark haver faaet Indbyggere fra Finland ved Øler, fra Sverrige og Scandia (ɔ: Skaane), men tør dog ei fastsætte, om disse have været de første. Men nu vil jeg først overveye, hvad de Svenske Skribenter have herom. Ericus Olai (76) skriver, at i nogle Kroniker og Udtoger af Kroniker, eller rettere saadanne, der ere digtede med frie Villie, findes, at forend Erik den Veltalende, først Konge i Gotland, og siden i Sverrige, vare Skaane og de Danske Øer udyrkede, og at han først lod dem beboe, hvilket dog ei er overeenstemmende med Sandheden, thi da denne Erik ei regierede i Sverrige forend ved Christi Tider,

(75) De orig. Danor. p. 4 — 8.
(76) L. 1. p. 18.

Tider, og saavel Sverrige og Dannemark, som alt det omkringliggende Land var efter de gamle Kroniker alerede beboet for Abrahams Tid, og begyndte at faae Konger, da David regierede i Israel, hvorledes kunde da i denne Eriks Tid Skaane og de Danske Oer først blive beqvemme til Bopæle for Mennesker; Desuden siges om den Danske Kong Frode, at han udi denne Erics Tid undertvang Engelland og Irland. Af denne Erici Olai Fortælling sees, at den saa kaldte Gullandske Hypothesis er, hvad Hovedsagen angaaer, meget ældre end enten Lyschander, Petrejus, eller Bonsac selv, hvilken sidste Wallin udgiver for dens Stifter. Da man nu finder det samme om Nordens tilige Bebygning i de Danske og Svenske Riim-Kroniker, om hvilke det er rimeligt, at de ere ældre end denne Skribent, hvorvel dog ei meget, saa bliver det troligere, at de have taget deres Beretninger af end ældre Skribenter, af hvilke ogsaa findes nogle faae, som en skreven Dansk Kronike, der slutter med 1314, og den saa kaldte Erici Pomerani, som ender med 1288. Hvad denne første Kronike angaaer, da er det klart for enhver, som vil sammenligne den med Erici Pomerani, at den egentligen er kun en Oversættelse af den, og Fortsættelse fra 1288 til 1314, dog findes hist og her Forandring, tillige Forkortelse og Fratagelse, og har den Danske havt en meget bedre Codex for sig, end den, som Lindenbrog har trykket Erici Pomerani efter paa Latin, hvilken Fabricius troligen har ladet eftertrykke. Mærkeligt er det ogsaa, at man hos alle disse finder intet synderligt Spor efter, at de have vidst af de Islandske Skribenter at sige, eller betient sig af deres Skrifter, hvortil vel fornemmeligen haver været Aarsag, at Islænderne have meest skrevet om deres eget Land, og om Norge, og at de efter Valdemari 2. Tid ei ere stort mere komne ud af de-

res Land, undtagen til Norge alene, og at den Skik at have Islændere til Hof-Poeter, er ved de andre Nordiske Kongers Hoffer gaaet af Brug, efterat Island kom under Norge. Desuden synes det, at vore Folk begyndte i det 13 Sæculo, og maaskee forhen, efterat de saa længe havde været Christne, læst Bibelen, blevet bekiendte med dens Tidsregning, og bevandte med andre Europæiske Folkes Kroniker, efter andre Folkes Exempler at ville fastsætte deres Herkomst og Tidsregning, og meente, at jo ældre de kunde giore den, jo herligere var det. Saasnart man derfore finder Saruch, Abraham, David nævnte, saa kan man være vis paa, at de Beretninger ere, særdeles i Henseende til Tiden, ingen ægte gamle Overleveringer, men senere Skribenters Slutninger. Men at komme til Ericus Olai igien, da er det klart, at han haver fulgt Saxo i Henseende til Tiden, Eric den Veltalende levede paa, saa og maaskee ved Slutning bragt ud af ham, at Dannemark og Sverrige havde Konger i Davids Tid, og herefter havde han Grund at domme, at Skaane og de Danske Oer kunde ei forst ved Christi Fodsel være blevne beboede fra Sverrige af. Dog er det mærkeligt, at han forhen (77) selv antager, at Gotherne forst beboede Finland, Helsingaland, Sverrige, Gotland og Wermeland, og derfra udbredede sig til Skaane, Sieland, Lolland, Fyen, Moen, Falster, og at de Mægtige i hvert Land forst giorde sig til Konger, hver paa sit Stæd, efter mange Tider, og at deres Born besadde Rigerne længe efter dem, saa og, at endskiont der have for Christi Fodsel regieret mange Konger i Sverrige og Gotland, og det lige fra Serugs Tid, saa vil han dog ei handle om dem, iblant andre Aarsager, fordi man udi paalidelige Kroniker, Chronicis autenticis,

(77) Ib. p. 10. 13 og 16.

ticis, finder kun lidet Mærkværdigt optegnet om deres Bedrifter. Hvad han her skriver om Sarug, findes og i Riim-Kronikerne, og derfore haver han formodentligen taget det af dem, eller rettere, de begge øset af een Kilde, nemlig ældre Kroniker. Man seer altsaa, at han ei nægter Skaanes og de Danske Øers Beboelse fra Sverrige og Gotland af, en Sag, som vel kan være bleven bevaret ved Traditioner, endskiønt den uden Tvil er urigtig, i at tillegge en Kong Erik det, hvilket jeg nærmere skal undersøge, naar jeg kommer til den Skaanske Kong Rig; og maaskee ogsaa urigtig i at tilskrive Gother det, som i de ældste Tider vist tilkommer Joter; Thi først er Dannemark bleven beboet ved Nordiske Joter paa den ene Side, nemlig Skaane og maaskee Øerne, og Tydske Joter paa den anden, nemlig Jylland. Siden ere de, som egentligen kaldte sig Danske, som maaskee først have boet længere oppe paa Scandinavien, komne ind i Blegind og Skaane nogle 100 Aar for Christi Fødsel, thi det er rimeligere, at de fra det første af ei have boet i Skaane ꝛc., i det mindste ei under Navn af Danske, thi da havde disse Lande vel ei faaet de særdeles Navne af Skaane og Blekind, af hvilke det første baade har været ældgammelt, og navnkundigt, siden det blev udstrakt til alt hvad, som nu kaldes Sverrige og Norge. En Tid for Christi Fødsel haver Sieland, og maaskee de andre smaae Øer med, Fyen, Langeland ꝛc. dog undtagen, staaet under de Svenske Konger, som tilligemed Folket vare af Gothisk Herkomst, hvilke maaskee ved deres Folk og Flode, hvorom Tacitus taler, have undertvunget det, og didhen hører maaskee en Deel af hvad der fortælles om Eric, Dan, Humble, hvilket bliver dog vanskeligt nu at finde rede i, thi efter den ældste Tradition skal Humble have været Konge i Sverrige, og Dan hans

hos Mela (65) Sinus Codanus, hvorved uden Tvil forstaaes den Cimbriske Halvoe, tilligemed Havet baade vesten og osten for det, med deri liggende Oer, Skaane dertil regnet; og udi dette Navn synes tydeligen at ligge de Danskes, da Particulen co venteligen vil sige saa meget som ved, og følgeligen Sinus Codanus bor forklares at betyde en Bugt ved eller hos de Danske (66). Og er dette Sted hos Mela saa meget mærkeligere, saasom man haver ingen forskiellige Læsemaader af det, saavidt mig er bekiendt. Derimod haver det sig anderledes med Oen Codanonia hos ham (67), som han siger at ligge i Sinu Codano, endda at beboes af Teutoner, og saavel i Frugtbarhed, som Størrelse at overgaae de andre, der af ham opregnede Oer, thi udi Manuscripterne skrives den Candanovia, Codannonia, Condonnonia, Cadonuovia, Codanovia, hvilket dog altsammen bestyrker Læsemaaden Codanoñia, og viser hvor ubefoyet Isaac Vossius (68) haver været til at forandre det til Scandinovia, da man dog ei haver mindste Grund til at troe, at Teutoni, der vare egentlige Tydske, have nogensinde beboet Scandinavien. Mela, eller de, af hvilke han har haft sine Efterretninger, have uden Tvil kaldet Oen efter Sinum, og derved meent et Land, som laae op til de Danske, der den gang boede i Skaane, og derved forstaaet Jylland og den heele Cimbriske Halvoe, hvor Teutoni upaatvileligen have boet, allerhelst Mela paa forhen anførte Sted siger, at Cimbri og Teutoni boede i Sinu Codano. At Mela udgiver den for stor, passer sig og heel vel paa denne Halvoe. Mærkeligt er det, at vi hos ham have da alerede et saa tiligt Vidnesbyrd

(65) L. 3. c. 3. p. 263.
(66) Schönings Norsk. Opr. p. 69.
(67) L. 3. c. 6. p. 281 og 282.
(68) Notæ in Melam p. 815 og 1028.

byrd om Halvøens Frugtbarhed (69). Naar Ptolemæus siger, at den største Scandeia laae lige over for Weixelen, saa kan det bringe en paa de Tanker, at den Skribent, som han haver taget dette af, haver i Anledning af Bernsteens Handelen, som dreves ved Weixelen, faaet Underretning om disse Nordiske Lande, og at de Nordiske Folk have maaskee hentet den der, og igien solgt den til Phoenicierne, hvis udbredte Handel varede ved indtil Alexander den Stores Tid. Vel siger Ptolemæus egentlig, at Scandeia laae ved Weixelens Udløb, men derved vil han dog ei sige saa meget, at den laae tæt derved, men kun, at den laae lige over for. Schöning (70) holder for, at Daukiones hos Ptolemæum ere tvende Folk, og bør læses Dauki og Dones ɔ: Ey-Edere, et Folk, der forekommer hos Plinium, fornemmelig fordi Jornandes vidner, at Ptolemæus haver navngivet 7 Folk paa Scandia, og man dog nu finder ikkun 6 hos ham, hvorvel Rodericus Toletanus (71) opregner endog alle hans 7 Folk, hvorvel meget anderledes end de nu findes hos Ptolemæum. Ludewig (72) anseer ogsaa Læsemaaden Codanonia for rigtig, og henfører den til Sieland, fordi Mela udtrykkeligen kalder den en Øe, men farer uden Tvil noget vild, naar han meener, at den haver været en af de 23 Øer, som blev opdaget ved Romernes Vaaben, og at den maaskee har været Plinii Burchania. Vor store Gram (73) holder og Læsemaaden Codanonia, som findes i de beste gamle Editioner af Mela, og i de fleste gode Manuscripter, for rigtigere end Scandinavia. Ludewig erindrer ogsaa

 heel

(69) Schönings Nord. Opr. p. 69.
(70) Ib. p. 69 og 239.
(71) L. 1. c. 8.
(72) Würtzb. Gel. Vorb. p. 95.
(73) *Præf. in Molleri Cimbr.* lit. p. 34.

heel vel, at man hos ingen anden finder, at Teutoner have boet paa Scandinavien, som Mela her siger om Codanonia. Og alt dette bekræftes end mere ved Marcianus Heracleota (74), som i alting følger Ptolemæum, undtagen at han haver udregnet Længden af Grader hos ham til Stadier, dog med den Forskiæl, at han i Germania Magna synes, at have havt tvende at gaae efter, saasom han der allevegne sætter dobbelte Tal af Stadier, og denne Beregning efter Stadier har han taget af Artemidoro, der levede 100 Aar for Christi Fødsel, som igien havde taget den af Protagora. Denne Skribent Marcianus siger, ligesom Ptolemæus, at den egentlige Scandia laae ved Weixelens Udløb, og dog derhos paa samme Sted, at den laae 1600 eller 1200 Stadier fra den, som efter den første Regning bliver omtrent 48 af nu værende Tydske Mile, og efter den anden 36; af hvilke den sidste kommer nærmest Sandheden, naar en lige Linie trækkes, men den anden og kan være rigtig naar et andet Løb tages. Mærkeligt er det, at Ptolemæus opregner saa mange Stæder i Germania Magna, og derimod ingen paa Scandinavia, hvilket end mere bestyrker mig i den Mening, at Ptolemæi Beretninger om Scandinavia ere meget ældre end hans egen Tid, thi det synes mig rimeligt, at den sidste Odin og hans Selskab haver først lært vore Forfædre at anlægge Stæder, i det mindste anlagde han selv Sigtun, et Sted saa mærkværdigt, at Ptolemæus langt snarere maatte have nævnet det, end mange andre ubekiendte Stæder i Tydskland, om han havde havt Efterretninger om Scandinavien fra sin egen Tid. Den foranførte Giætning af Schöning om Dauki og Dones er meget sindrig, og ogsaa muelig, men derimod kan dog indvendes, at den Endelse ones forekommer ofte

(74) In Hudsoni Geogr. t. 2. p. 53.

ofte hos Ptolemæum og andre gamle Skribenter, at om Plinii Hillevionets skal forstaaes ved Ptolemæi Levones, saa er det vel muligt, at Suiones er det udeladte Folk hos ham, thi det synes underligt, at Tacitus skulde have Underretning om dem, og han ikke. Dog denne mørke Sag faaer vel at blive i Tvil.

§. V.

Og at de Danske have for boet paa Skandinavien, forend paa Øerne og i Jylland, bliver og klart af alt hvad jeg i mine tvende Værker om Folkenes Oprindelse i Almindelighed, og om de Nordiskes i Særdeleshed haver anført om den formodentlige Vey, som de Nordiske have taget, for at komme hid, om Cimbrer og Teutoner at være Tydske, om Forskiællen imellem Tydske og Nordiske, thi ingen, som er vel bevandret i vore gamle Danske Skrifter, Lovene særdeles, kan nægte, at jo vort Sprog er Nordisk, og ei Tydsk, hvorvel det mere end andre Nordiske Dialecter slægter det Tydske paa, formedelst Landenes Nærhed, og deraf flydende Sammenblandelse, og fælles skeede Udtog, hvorfore Dansk kommer ogsaa mere overeens med det gamle Saxiske og nu værende Plattydske, end med de andre Tydske Dialecter. Og at de Danske ere fra Scandinavien, og ei fra Tydskland, bekræftes ogsaa derved, at man ei forend i Slutningen af det 5 Sæculo finder dem med Vished paa den Cimbriske Halvøe, og at de først under det Navn af Danske blive efter den Tid bekiendte ved Søerøverie i Vester-Havet, hvortil jeg ved min Mening kan give den gode Grund, at de forhen forestilte kun et maadeligt Folk, hvis Bedrifter have i de ældste Tider venteligen holdt sig meest inden Østersøens og Cattegattets Grændser. Hertil kommer endnu en Grund, taget af

Mere herom, fornemmelig af Svenske Skribenter.

vore egne Nordiske Skribenter. Nu ere de vel temmelig nye i Henseende til de Ting, som de skulle vidne om, men da saavel Danske som Svenske Skribenter komme herudi overeens, saa giver det dog en stærk Formodning om en gammel Tradition, baade fordi disse tvende Folk have ellers ofte været hinandens Fiender, formedelst Naboelauget, saa og fordi dette stemmer overeens med hvad jeg forhen haver anført, da man dog kan være vis paa, at disse Skribenter have hverken kiendt Ptolemæus eller Melam, eller giort sig nogen Betænkning om de Grunde, hvorfore jeg haver ført vore Fædre fra Tanais igiennem Rusland og Finland til Sverrige, og giort Forskiæl imellem Nordiske og Tydske, og hertil kommer at de Svenske, Danske og Islandske Skribenter komme vel i mange Hoved-Poster overeens, men derhos ogsaa ere stridige i mange andre, hvilket viser, at de ei have skrevet hinanden ud, men havt forskiællige Beretninger og Traditioner at gaae efter. Den lærde Lagerbring (75) antager derfor ogsaa efter Fundin Noregs, Edda, Snorro og Simeon Dunelmensis, at Danmark haver faaet Indbyggere fra Finland ved Øler, fra Sverrige og Scandia (ɔ: Skaane), men tør dog ei fastsætte, om disse have været de første. Men nu vil jeg først overveye, hvad de Svenske Skribenter have herom. Ericus Olai (76) skriver, at i nogle Kroniker og Udtoger af Kroniker, eller rettere saadanne, der ere digtede med frie Villie, findes, at forend Erik den Veltalende, først Konge i Gotland, og siden i Sverrige, vare Skaane og de Danske Øer udyrkede, og at han først lod dem beboe, hvilket dog ei er overeensstemmende med Sandheden, thi da denne Erik ei regierede i Sverrige forend ved Christi

Tider,

(75) De orig. Danor. p. 4 — 8.

(76) L. 1. p. 18.

Tider, og saavel Sverrige og Dannemark, som alt det omkringliggende Land var efter de gamle Kroniker alerede beboet for Abrahams Tid, og begyndte at faae Konger, da David regierede i Israel, hvorledes kunde da i denne Eriks Tid Skaane og de Danske Øer først blive beqvemme til Bopæle for Mennesker; Desuden siges om den Danske Kong Frode, at han udi denne Erics Tid undertvang Engelland og Irland. Af denne Erici Olai Fortælling sees, at den saa kaldte Gullandske Hypothesis er, hvad Hovedsagen angaaer, meget ældre end enten Lyschander, Petrejus, eller Bonsac selv, hvilken sidste Wallin udgiver for dens Stifter. Da man nu finder det samme om Nordens tilige Bebygning i de Danske og Svenske Riim-Kroniker, om hvilke det er rimeligt, at de ere ældre end denne Skribent, hvorvel dog ei meget, saa bliver det troligere, at de have taget deres Beretninger af end ældre Skribenter, af hvilke ogsaa findes nogle faae, som en skreven Dansk Kronike, der slutter med 1314, og den saa kaldte Erici Pomerani, som ender med 1288. Hvad denne første Kronike angaaer, da er det klart for enhver, som vil sammenligne den med Erici Pomerani, at den egentligen er kun en Oversættelse af den, og Fortsættelse fra 1288 til 1314, dog findes hist og her Forandring, tillige Forkortelse og Fratagelse, og har den Danske havt en meget bedre Codex for sig, end den, som Lindenbrog har trykket Erici Pomerani efter paa Latin, hvilken Fabricius troligen har ladet eftertrykke. Mærkeligt er det ogsaa, at man hos alle disse finder intet synderligt Spor efter, at de have vidst af de Islandske Skribenter at sige, eller betient sig af deres Skrifter, hvortil vel fornemmeligen haver været Aarsag, at Islænderne have meest skrevet om deres eget Land, og om Norge, og at de efter Valdemari 2. Tid ei ere stort mere komne ud af de-

res Land, undtagen til Norge alene, og at den Skik at have Islændere til Hof-Poeter, er ved de andre Nordiske Kongers Hoffer gaaet af Brug, efterat Island kom under Norge. Desuden synes det, at vore Folk begyndte i det 13 Sæculo, og maaskee forhen, efterat de saa længe havde været Christne, læst Bibelen, blevet bekiendte med dens Tidsregning, og bevandte med andre Europæiske Folkes Kroniker, efter andre Folkes Exempler at ville fastsætte deres Herkomst og Tidsregning, og meente, at jo ældre de kunde giore den, jo herligere var det. Saasnart man derfore finder Saruch, Abraham, David nævnte, saa kan man være vis paa, at de Beretninger ere, særdeles i Henseende til Tiden, ingen ægte gamle Overleveringer, men senere Skribenters Slutninger. Men at komme til Ericus Olai igien, da er det klart, at han haver fulgt Saxo i Henseende til Tiden, Eric den Veltalende levede paa, saa og maaskee ved Slutning bragt ud af ham, at Dannemark og Sverrige havde Konger i Davids Tid, og herefter havde han Grund at domme, at Skaane og de Danske Oer kunde ei forst ved Christi Fodsel være blevne beboede fra Sverrige af. Dog er det mærkeligt, at han forhen (77) selv antager, at Gotherne forst beboede Finland, Helsingaland, Sverrige, Gotland og Wermeland, og derfra udbredede sig til Skaane, Sieland, Lolland, Fyen, Moen, Falster, og at de Mægtige i hvert Land forst giorde sig til Konger, hver paa sit Stæd, efter mange Tider, og at deres Born besadde Rigerne længe efter dem, saa og, at endskiont der have for Christi Fodsel regieret mange Konger i Sverrige og Gotland, og det lige fra Serugs Tid, saa vil han dog ei handle om dem, iblant andre Aarsager, fordi man udi paalidelige Kroniker, Chronicis autenticis,

(77) Ib. p. 10. 13 og 16.

ticis, finder kun lidet Mærkværdigt optegnet om deres Bedrifter. Hvad han her skriver om Sarug, findes og i Riim-Kronikerne, og derfore haver han formodentligen taget det af dem, eller rettere, de begge øset af een Kilde, nemlig ældre Kroniker. Man seer altsaa, at han ei nægter Skaanes og de Danske Øers Beboelse fra Sverrige og Gotland af, en Sag, som vel kan være bleven bevaret ved Traditioner, endskiønt den uden Tvil er urigtig, i at tillegge en Kong Erik det, hvilket jeg nærmere skal undersøge, naar jeg kommer til den Skaanske Kong Rig; og maaskee ogsaa urigtig i at tilskrive Gother det, som i de ældste Tider vist tilkommer Joter; Thi først er Dannemark bleven beboet ved Nordiske Joter paa den ene Side, nemlig Skaane og maaskee Øerne, og Tydske Joter paa den anden, nemlig Jylland. Siden ere de, som egentligen kaldte sig Danske, som maaskee først have boet længere oppe paa Scandinavien, komne ind i Blegind og Skaane nogle 100 Aar for Christi Fødsel, thi det er rimeligere, at de fra det første af ei have boet i Skaane rc., i det mindste ei under Navn af Danske, thi da havde disse Lande vel ei faaet de særdeles Navne af Skaane og Blekind, af hvilke det første baade har været ældgammelt, og navnkundigt, siden det blev udstrakt til alt hvad, som nu kaldes Sverrige og Norge. En Tid for Christi Fødsel haver Sieland, og maaskee de andre smaae Øer med, Fyen, Langeland rc. dog undtagen, staaet under de Svenske Konger, som tilligemed Folket vare af Gothisk Herkomst, hvilke maaskee ved deres Folk og Flode, hvorom Tacitus taler, have undertvunget det, og didhen hører maaskee en Deel af hvad der fortælles om Eric, Dan, Humble, hvilket bliver dog vanskeligt nu at finde rede i, thi efter den ældste Tradition skal Humble have været Konge i Sverrige, og Dan hans

Søn; den Tradition derimod, som gior Humble til Dommer i Sieland og en Indfød, er meget yngre, og uden Tvil indført for at afstryge den indbildte Skam, at Sieland havde nogensinde staaet under de Svenske. Hvor længe de Svenske have besiddet Sieland, vides ey; saa meget er vist, at den sidste listige Odin snakkede der det fra, og fik sin Søn Skiold til Konge der, hvilken tilligemed sine Folk ogsaa var af Gothisk Æt. Derefter skeede det i det 3 Sæculo, at den Danske Kong Dan i Skaane, som regierede over de egentlige Danske, blev og Konge over Øerne, og hans Afkom efterhaanden over Jylland, hvilket udbredede Navnet af Dannemark, saavidt som det nu strækker sig.

I den mindre Svenske Riim-Kronike (78), som slutter med 1449, findes følgende Riim om Dannemarks første Beboelse ved Eric.

Konung Erik, (som sættes i Spidsen af alle Svenske Konger).
Jagh war första Konung i Giothalandredh,
Ta badde ingen i Skane eller Wetalaheedh,
Jagh lot them först byggia och uptaga,
Ty bör them skatta Gothom alla Daga:
The Öya hette tha Wetalaheyde alla,
Som nu man Sidland, Möön, Fiwn, Laland ah Falster kalla,
Tha liffde Saruch goder Mader,
Abraham Patriarchas Faders Fader Fader.

Disse

(78) Af Hadorphs Edit. p. 2.

Disse Riim forekomme ogsaa, dog med nogen Forandring i de Tillæg, som Bring (79) haver udgivet til den store Riim-Kronike, og hvilke han efter Sproget dømmer at være skreven ved Aar 1600, og ere efter min Mening de samme, som staae i den mindre Riim-Kronike, men satte i et nyere Sprog. Denne Skribent undgaaer, ved at giøre Eric saa gammel, den Urimelighed, som Ericus Olai finder deri, at lade Eric, som efter hans Mening levede ved Christi Tider, først beboe Skaane og de Danske Øer; Men derimod falder han i en anden, ved at ville fastsætte Tiden saa nøye, og ved at gaae saa langt tilbage i den: Man haver og kun nødig, at igiennemgaae hans Konge-Liste, for at finde, at den baade er for kort, og at den strider imod sande og visse historiske Begivenheder, og desuden imodsiger sig selv. Men derfore maae man ei gandske forkaste hans Vidnesbyrd, thi det kommer baade overeens med saa mange af mig forhen anførte Omstændigheder i de adskillige Tomer af dette Værk og i denne nærværende, og bekræftes desuden ved ældre Skribenter, som vel endda desværre ere alt for nye, men som dog uden Tvil have havt en gammel Sagn at gaae efter, hvortil som oftest er nogen Grund, men med mange Forvirringer og Urigtigheder, hvilke disse Gullandske, at jeg saa skal kalde dem, eller rettere Danske og Svenske Skribenter, ei have kunnet udrede, deels af Mangel paa Critique, og deels fordi de ei havde ved Haanden alle de Hielpemidler, som vi nu have, nemlig Sprog-Kundskab, saa mange nyere Landes Historier og Kroniker, de gamle Grækiske og Romerske Skribenter, og endelig de Islandske Skrifter. Den tredobbelte Maade, paa hvilken Dannemark paa tre adskilte Tider er bleven bebygget fra Scandinavien af, haver og

 bragt

(79) Handlingar i Svenske Hist. p. 63.

bragt dem i Forvirring, og den have de kun giort til een; Thi først fik Skaane og derfra siden Øerne de allerførste Beboere, under Navn af Joter, fra det Svenske Gotland, hvorvel det endda ikke kaldtes saaledes; Derpaa komme de egentlige Danske længe efter fra de Svenske selv, og de Svenske Gother til Skaane og Blekind, og endelig komme Gother fra det rette Sverrige til Sieland uden Skiold. Denne Skribent, nemlig Riim-Kroniken, taler egentlig om den første, og vil dog, at der strax have været Konger, og at det ene Land har givet Skat til det andet, og staaet under det andet, hvilket umuelig kan have Stæd i den første Udbredelse og Beboelse, som skeede ei efter nogen vis Regel, men paa et omtrent, og af Nødvendighed. Noget haver han hørt om, at Skaane fik i senere Tider nye Indbyggere fra Gotland, og at Sieland engang haver staaet under de Svenske, alt dette haver han henført til de ældste Tider. Johannes Magnus (80) anfører paa Latin et langt Sapphisk Vers om denne Eric, som han siger sig at have oversat af gamle Vers paa sit Moders Maal, det Svenske nemlig. Indholden er omtrent ligesom i det nys anførte, undtagen at Eric berømmes vidtløftig for sin gode Regiering, og at der udtrykkelig siges, at det Danske Rige manglede Indbyggere, at han lod det besætte ved lutter slette og udædiske Folk, og fordrev dem til de Cimbriske Lande, for at have Rolighed hiemme; Og at han satte Dommere over dem, hvilket varede, indtil Dan den Gothiske Konges Humles Søn gav Folket og Riget Navn, hvorvel han endda ei kunde befrie de Danske fra den Skat, som de udgave til Gotherne. Johannes giver ogsaa for, at denne Eric skal have været en Sønne-Søn af Magog, ved hans Søn Gog, eller Gothar, eller som andre

(80) Hist. Goth. l. 1. c. 8. p. 23 og 34.

andre sige, hans Sønne-Søns Søn. Dette synes at give tilkiende, at Johannes haver havt adskillige Skribenter at gaae efter, og at han følgelig haver ei digtet det selv; Men derfore bliver det dog altsammen kun uvisse Formodninger. Maaskee de Stumper af et gammelt Svensk Vers, som forekomme hos Verelium (81), ere Johannis Magni Original, thi de ligne meget hans Latinske. Sproget i dem er ellers vel nyt, men det kan være bleven forandret saa i nyere Tider, og derover den rette Original gaaet forloren. Der kaldes Eric Gauternes Konge, og Dannemark, Vitalum. Det synes ellers, at Verelius haver havt Verset heelt og holdet, og mange flere. Biörner (82) giør Eric til Beric, Gothernes Konge hos Jornandem. I den gamle prosaiske Svenske Kronike, udgivet af Messenio (83), som formodentlig er skrevet ved Aar 1476, anføres Bisp Ardar, uden Tvil Jordanes eller Jornandes, for den Mening, at Erik var den første Konge i Gothaland, da dog Jornandes (84) kalder ham Berig, og giør ham kun til første Konge over de fra Scanzia udvandrende Gother. Udi bemeldte Kronike siges fremdeles, at denne Erich lod først optage og bygge Skaane, hvorfra Folk siden fore til de næst ved beliggende Øer, og toge dem under sig, og kaldtes de da Wetalahed, og nu Sieland, Møen, Fyen, Lolland og Falster. Erich døde i Gothaland, og hans Søn Göderich, Jornandis Gandaricus, skal have vundet baade Nord- og Syd-Jylland, Frisland og Holsteen; Og alt dette skal være skeet førend Jephte var Dommer i Israel. Det er let at see, at udi den Beretning forekommer meget, som er falskt, og at Skribenter

(81) Notæ in Herv. S. p. 113.
(82) Ant. p. 6. not. k.
(83) P. 3. 4 og 5.
(84) De reb. Get. c. 4.

benten haver henført til langt ældre Tider, end skee burde, hvad som man ved nøye at læse Jornandem, kan med Føye henføre til langt senere, hvorvel jeg derhos gierne tilstaaer, at Jornandes selv, i Følge af sit urigtige System, at Gother, Geter og Scyther vare eet Folk, og vandrede ud fra Scanzia, haver henført det til meget gamle Tider; Men med alt det anseer jeg den Sætning, at Skaane er bleven beboet fra Gotland af, og Øerne siden fra Skaane, for en ægte Overlevering af Alderdommen. Det er og mærkeligt, at denne Skribent ei siger, at Jylland blev beboet fra Øerne og Skaane, men at det blev undertvunget, hvilket sidste er vel ogsaa rigtigt nok, naar man sætter Danske i Stædet for Gother, og henfører det til meget senere Tider, og ei derved forstaaer en egentlig Undertvingelse i den strængeste Mening, men en Foreening. Messenius (85) sætter alle disse Beretninger og flere sammen paa sin Maade, og vil, at ved 123 Aar for Christi Fødsel regierede Snore med Tilnavn Humble eller Gumble i Scandia, en meget mægtig Konge, som havde 3 Sønner, Thor, der regierede i Gotland, Finland og Qvenland; Dan over Viterne ɔ: Danske, som siden foreenede Jylland med dem, i Anledning af det, at Saxerne angrebe dem, og satte sin Broder Angul i Jylland, som deraf kaldes Angulia og Anglia; At Thor havde en Søn, ved Navn Norus, som først blev Monark over Norden, men Norge fik ei Navn af ham, saa og Gotus, hvis Søn Geter var Fader til Osten, ogsaa kaldet Gylfe Konge i Sverrig; at efter Thor regierede Urbar i Sverrig, og efter ham Osten, som satte en Hund til Konge over de Norske, og i hvis Tid Odin kom ind.

§. VI.

(85) T. 1. p. 4. 5.

§. VI.

Nu vil jeg anføre, hvad herom findes hos vore egne Danske Skribenter. Riim-Kroniken (86), trykt i Kiøbenhavn 1495, og som ender med Aar 1481, haver herom saaledes: Mere herom af Danske Skribenter.

Jeg Humble wil ey haffued forgeth,
Ath Danska komme først aff Japheth
Som Noes Søn then tredie war.
* * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * *
Han fødde en Søn, Magog hed hand,
Hans Slæcth kom først til tesse Land
J Skaane oc Gødeland sættis the
Gødinga af Gog saa kalles the
Somme the spredis off hiid til hand
Oc somme the bleffue i Gødinga Land
J Saruds Abrahams Oldefadhers Tiid
Tha komme the først i thenne Liid.
Thed wor med M. VIII hundrede XL oc IX Aar
Efther ath Werdhen skabedh waar.
Her saade the lengæ i mangæ Aar
Oc inghen i blant them Konning waar,
Men Domer oc Høffdinga hadhe the
Som them oc Landhen skullæ forsee
Til Gedeon then Domer gaff
For Israhels Folk Forstandher bleff
Och hade them tha i tyvæ Aar styrt
Och mange af deres Fiende myrt.

Tha

(86) F. 3. p. 1 og 2.

Tha wor myn Son som kallèdis Dan,
Skicket til Konge oc tiil Forman
J Siæland Loland Falstær oc Moen ey forgeth
Hwilke Land som kalles Widesleth
Med tutusende sywhundrede oc XL Aar
Effther ath Werdhen skaffther waar ꝛc.

Heraf sees, at den Gullandske Hypothesis haver i Henseende til Landets tilige Bebygning, dets Beboelse fra Gotland og Skaane af, og at Dommere have regieret over os forend Konger, været meget ældre hos os end Lyschander, Petrejus og Bonsach. Og maae jeg her atter igientage den Anmærkning, at det er mærkeligt, at tvende med hinanden i gamle Dage saa stridige Folk, som Danske og Svenske, komme dog herudi overeens sammen. De Jslandske Skribentere tilstaae og, at Konge-Navnet er ei det første her paa Regentere, men at de hedte forhen Drotter, hvilket betyder Herrer, og som endnu er tilovers i de Ord Dronning, Drotning, Drost, og disse Drotter er det vel, som Skribenterne af den Gullandske Hypothesi kalde Dommere; dog feyle de derudi, naar de med dem stige saa høyt op i Tiden, at ingen kan sige noget vist derom, og end mere, naar nogle af dem ville navngive dem, og fastsætte deres Regierings-Aar. Jmidlertid kan man dog være vis paa, at vore Nordiske Folk have havt Regentere og en Regierings-Maade fra den Tid Pytheas levede, og vel længe tilforn, fra den mellemste Odins Tid og forhen. Men de og alle deres Bedrifter ere begravne i Mørket, hvilket vel fornemmeligen Odin og hans Anhang haver foraarsaget. Hvorfore man ei heller maae forundre sig over, at Jslænderne begynde først med den sidste Odin noget for Christi Fødsel,

sel, og deraf slutte, at de og Gullænderne ere i Modsigelse. Ney, de første have kun villet holde sig til det gandske visse, og derfore fulgt Poeternes Sange og Slægt-Registere, som alle begyndte med Odin; de andre derimod have taget en gammel Sagn med til Hielp, som de dog have vanhældet ved dristige og ulykkelige Giætninger; og som Critiqven ei var sat paa nogen vis Fod, saa skilte de ei imellem deres egne Giætninger og Traditionen, hvilken Skilsmisse vi dog let kunne giore. Thi alt hvad som angaaer Tidsregningen, er Skribenternes egen Giætning, uden Tvil opfundet for at erstatte hvad som manglede hos Saxo, og hvad derimod angaaer Landets første Bebyggelse, og hvorfra det er bleven beboet, er Tradition, og en sand Tradition. Ja hos Islænderne selv fremskinner, at Landet haver været beboet og havt Regentere førend den sidste Odin. I Edda forekommer Hler paa Hlessøe, Joter og Gylfe i Sverrige, hvilken sidste Snorro selv omtaler.

Men at komme til den Gullandske Hypothesis igien, da skal jeg nu fremføre Beviser for, at den er meget ældre hos os end Slutningen af det 15 Sæculo. I den Plattydske Oversættelse af Saxo (87), som ender med Christiani I. Død 1481, og som paa de fleste Stæder er kun et Udtog af Saxo, tilligemed en Fortsættelse, siges, at alle gamle Historier bevidne, at da Sarut, Abrahams Far-Fader (Grot-Vater) levede, komme til det Rige, som nu kaldes Dannemark, fra Goterne, eftersom St. Isidorus siger i en af sine Bøgger, at de Danske (Denen) ere Goternes Arve-Navn; og Papias siger, at Goterne komme fra Gog, Japhets Søn. Dette Rige hedde i Begyndelsen ikke Dannemark,

(87) F. 2. p. 2.

men hvert Landskab havde sit eget Navn, ligesom nu omstunder, indtil Davids Tid, da herskede Dan, Humbles Søn, over Sieland, Møen, Falster og Loland, og det Rige kaldtes da Wythe Slot. Ved at sammenligne disse Ord med de, som herefter skulle anføres af Thoma Geysmar, synes det at være klart, at denne Plattydske Skribent haver havt Geysmar for sig, og egentligen kun oversat hans Ord. Thomas Geysmar (88), af Fødsel en Straalsunder, og Munk i Odense, haver Aar 1431 giort paa Latin et Udtog af Saxo, hvorudi han dog fortsætter Historien til 1341, og desuden haver lagt noget til paa adskillige Stæder, samt og ofte taget fra; han siger, at de gamle Historiographi vidne, at da Saruch, Abrahams Olde-Fader levede, ere de Danske komne ind i det Land, som nu kaldes Dania eller Dacia, og udgangne fra Gotherne, hvorfra og den hellige Ysydorus siger i sin Bog om Etymologien, at Daci ere Gothernes Afkom; men Gotherne stamme, som Papyas siger, fra Gog, Japhets Søn; men at nogle sige, at de Danske ere komne fra Danais ɔ: Grækerne, er ei saa aldeles vist. I Førstningen kaldtes Riget ei Dania, men hvert Land kaldtes med sit eget Navn, som det endnu haver, indtil Dan blev Konge, da David regierede i Israel. Denne Dan, Humbles Søn, regierede over Sieland, Møen, Falster og Loland, og kaldtes hans Rige Withesllet. Det her anførte Sted af Isidoro, Hispalensi nemlig, findes i hans Origines (89), hvor han siger: Man meener, at Gotherne have faaet Navn af Magog, Japhets Søn, af Ligheden med hans Navns

(88) Mss. paa Taarnet. f. n. 24. af Bartholins. i 4to. n. 139. givet af Statholder Grev Christian Rantzau. Den første Cod. chart. Den anden Membr., som ei gaaer videre end til Valdemari I. Tid.

(89) L. 9. c. 2. p. 1041.

Navns sidste Stavelse; de gamle kaldte dem mere Geter end Gother; et stærkt og meget mægtigt Folk, af store Legemer, forfærdelig i Vaaben, om hvilket Lucanus siger. Hinc Dacus premat, inde Getes occurrat Iberis. (Dette findes hos Lucanum L. 2. v. 54 og 55, og bør læses. Hinc Dacus premat, inde Getes: occurrat Iberis Aker, nemlig en anden Romersk Feldtherre, thi Lucanus onsker, at Romerne maae heller faae med alle andre Fremmede at bestille, end føre borgerlige Krige; heraf sees, at det Exemplar, Isidorus haver havt af Lucano, haver været galt interpuncteret. Desuden begaaer Isidorus her en anden Feyl, følgende Jornandem, i at mænge Geter og Gother sammen). Men Daci vare Gothernes Afkom (atter en Feyl, som flyder deraf, at Geter og Gother giøres til eet Folk, thi det er ellers rigtigt nok, at Dacier og Geter vare eet Folk), og mener man, at Daci vil sige saa meget som Dagi, fordi de udspire af Gothisk Herkomst; om hvilke hin (Poet) Ibis Aretos procul usqvæ Dagos. (Da den her anførte Skribent er ubekiendt, saa man ei kan læse ham i Sammenhæng, saa er det uvist hvad disse mørke Ord skulle betyde, maaskee han haver sat Dagos i Stædet for Dacos, grundende sig paa Etymologien af Tag, Dag ɔ: et Bierg, og at aretos bør oversættes ved tapre, men aldeles mørkt er derimod hvad Isidorus selv siger, at Daci ere, som der meenes, blevne kaldte saa, ligesom, qvasi, Dagi, fordi de udspire af Gothisk Herkomst, thi dette synes ei at ligge i Ordet Dagi, allerhelst man ei veed af hvad Sprog det er. En Skotsk Anonymns (90) anfører dette Sted, uden at citere Isidorum, saaledes: Ibis Arcos procul usqve Dacos, som let kunde bringe en paa de Tanker, at her burde læses Arctos, Arcton). Men

 det

(90) In Fordun *Scotichron.*

det er ei nok, at Isidorus haver taget Feyl i Henseende til Gothernes Herkomst, Geysmar legger endnu en til, ved at giore Dani og Daci til eet Folk. Dette kunde vel bringe en paa de Tanker, at den heele Sætning i den Gullandske Hypothesi, at de Danske stammede fra Gotherne, var alene grundet paa denne Isidori urigtige Beretning, og de deraf dragne vrange Slutninger. Men jeg svarer hertil, at om saa var, da kunde Ophavsmændene til denne Hypothesis ligesaa gierne have ladet Dannemarks første Beboere komme ind fra Tydskland, og igiennem Jylland, allerheldst det er klart, at Autor af Riim-Kroniken haver været en Jyde, saa og Forfatteren af en anden Kronike, som jeg nu strax skal anføre, hvortil kommer, at de Skribenter ansaae alle Danske, og Jyderne i sær, for Gother. Dersom de derfore ei havde havt nogen gammel Sagn at gaae efter, saa er det underligt, at Hadet til de Svenske, og den i gamle Dage stærkere end nu virkende utidige Lyst til at giøre sig ældre end deres Naboer, ei have bragt dem til at lade de Svenske Gother, og de Svenske selv stamme fra de Danske Gother, men tvertimod at lade de Danske Gother stamme fra de Svenske. Her synes mig Sandheden at have astvunget dem denne Tilstaaelse. Hvad Papias angaaer, da var han af Fødsel en Lombarder, og haver ved Aar 1063 skrevet et Lexicon, under Navn af Catholicon, eller Elementarium, som dog aldrig er trykt for sig selv, men vel noget af ham i en stor Samling, kaldet Breviloqvus og Catholicon, hvor dog det meste vel er af Johanne Januensi, og hvor det er umueligt at adskille Papiæ eget. I en meget gammel Edition, in Folio, uden Aarstal, Bogtrykker og Sted, og som begynder saaledes: Incipit summa que vocatur catholicon edita a fratre Johanne de janua ordinis fratrum predicatorum, og

som

som jeg haver bekommet til Laans af min høystærede Ven, den lærde Etatzraad Temler, findes folgende Sted: Gete. i. Gothi. post Getuli dicti, som maaskee er et Stykke af Papia. Men at komme til Geysmar igien, da haver han uden Tvil taget sit herudi af en meget ældre Dansk Kronike, som slutter med 1314, og er rimeligen skrevet paa samme Tid, og er en Oversættelse og Fortsætning af Erico Pomerano, og som findes iblant Universitetets Manuscripter n. 3 i Octavo. Der siges: at her handles om det Danske Folks Begyndelse, og hvorledes Landet blev kaldet Danmark, efter fordum Historie-Bøger; at Dænæ, saasom findes skrevet i gamle Historie-Bøger, ved Sarugs Tid, der var Abrahams Old-Oldefader, da et Folk, kaldet Gothi, komme af et Land, kaldet Gothia (her er uden Tvil noget bortkommet, som Sammenhænget viser, men man kan dog let see, at Meningen skal være, at de Danske stamme fra Gotherne); og finde vi skrevet, at Gother ere fødde af Gog, Japhets Søn. Men nogle Bøgger sige anderledes, at de Danske ere komne af et Folk, kaldet Danati, i Grækenland. Men ingen Historie giør fuldkommen rede for, af hvad Folk der først kom til Danmarch at boe; ikke heller hede det Danmarch af Førstningen, eller Dænæ, de som boede der; og hvert Land havde sit eget Navn, som det endnu heder med; ei heller havde de Konger før i Davids Tid rc. Saavidt denne Kronike, som er skrevet paa Dansk, i den Jydske Dialect, og efter Jydsk Orthographie; og haver jeg alene vedligeholdt Navnene af Folk og Lande, som de der findes skrevne. Denne Skribent er ellers meget fornuftig herudi, at han ei vil fastsætte noget vist om, hvorfra det Folk egentlig er kommet, der først har beboet Dannemark, saa og at han tilstaaer, at Landet ei fra det første kaldtes Dannemark, men at hvert Land-

skab havde sit eget Navn. Kort efter siger han, at Dan, Humbles Søn, Konge i Sverrighæ, kom udi Davids Tid, og regierede over Øerne, og kaldte man hans Rige Withesleth. Her haves atter en Tilstaaelse, at det Danske Rige paa Øerne er opkommet fra Sverrige. Men at det giøres saa gammelt, kommer deraf, at Autor synes at følge Saxo, og ved Udregning efter hans Konger og Ledder at stige saa høyt op i Tiden. Peringskiöld (91) fører Ordene af denne Skribent anderledes an i mange Ting, og siger, at Humble var Konge i Upsal, og hans Sønner hedte Snor, Østen, Dan og Angull, at Dannemark da ei hedde saa, fordi det havde ingen Konge, og at Dan bygde Lethra, og hans Sønner vare Humle, Lother og Skiold. Man kan ei tvile paa, at det er jo den samme Kronike han mener, saasom han siger, at den findes i en gammel Codex af en Dansk Lov-Bog. Heraf er det slutteligt, at Peringskiöld aldrig har seet den, og at han er bleven galt underrettet om dens Ord. Dog er jeg siden kommet efter, at hvad Peringskiöld anfører, findes omtrent ligedanne i Analibus Esromensibus paa Latin, som slutte med 1307 (92); Der staaer: I den første Tid da David regierede, og Keiseren faldt ind i Dacien, kaldtes de Dele nemlig, Jylland, Fyen, Sieland, Møen, Falster, Lolland, Skaane, ikke Dania eller Dacia, som siden, fordi de da ei stode under nogen Regiering; Men de adlydede Kongen i Suethia ɔ: Sverrige; Thi der var i Upsala, en Stad i Sverrige, en vis Kong Ypper, (her haver enten Skribenten eller Afskriveren taget Titulen Ypper ɔ: over Konge for Kongens Navn, som efter de andre maae have været Humble,) som havde tre Sønner,

Nori,

(91) In Cochlæi vita Theoderici p. 256.
(92) Langeb. Scr. Dan. t. 1. p. 223 & 224.

Nori, östen og Dan, hvilken hans Fader sendte til de Lande, som nu kaldes Dacia, at regiere de fire Øer, Sieland, Moen, Falster og Lolland, hvilke da tilsammen kaldtes Withesleth, og denne Ypper befalede, eller rettere erholdt (imperavit ab intus habitantibus, maaskee impetravit,) af Undersaatterne, at de skulde give Witheslet til hans Søn Dan til hans Riges Sæde. Derpaa regierede Dan i Sielands Withesleth alene, og bygde den Stad Lethra, som han giorde meget rig; og var han der Konge i 3 Aar. Alle bemældte Lande, Jylland, Fyen, Skaane, Withesleth, som nu kaldes Dacia, have aldrig været undertvungen, uden af Ludvig, ved hvis Godhed Harald blev døbt i Maynß, og de Danske bleve Christne. Ellers (saaledes forklarer jeg aliter her), have de aldrig været undertvungne, hverken af hans For- eller Eftermand; Men de stode imod alle som angrebe dem, og forbleve fra Førstningen uovervindelige, (jeg læser invicti i Stædet for inviſſe) Jylland, som nærmest Faren, var befæstet med en Trævold, hvor nu Danevirchi er, og det for den første Keisers Augusti (i Bredden staaer Vesoris Konges i Egypten) Fiendtligheders skyld, og var han den første, som angreb dem med en anseelig Krigshær. Jyderne satte sig imod ham, og sendte til Dan, Regent i Withesleth, at han vilde komme dem til Hielp. Dette giorde han uden Forhaling med en stor Glæde. J Sælskab med Jutones ɔ: Jyderne angreb han Keiseren ved Volden, slog mange ihiel af hans Folk, og drev Resten paa Flugt; Da nu Jyderne saae, at Dan var en tapper Mand, førte de ham til den Steen, som kaldes Danærugh, (i Bredden staaer Danarig, men Hvitfeld (93) siger rettere, at det skeede ved en stor Steen i Jylland paa en Hede, som efter denne

(93) In 4to t. 1. p. 3.

denne Hændelse kaldtes Danirliung), satte ham paa den, og gave ham Konge-Navn. Derpaa fulgte Jyderne ham, og undertvunge ham, Fyen, Withesleff (hvilket er udeladt i et gammelt Fragment af denne Kronike, og det med rette) og Skaane, med andre hosliggende Øer. Da nu Kong Dan saae, at hans Land var got, nemlig Jylland, Fyen, Withesleff og Skaane, sammenkaldte han sine fornemme Folk, (primates suos & ex auctores, men i Fragmentet staaer principes i Stædet for primates) og sagde: Mit Land behager mig got, hvorledes skal man kalde det. Fyrsterne i Landet svarede: Kongen leve evindelig: Du er Dan; Lad dit Land kaldes Dania eller Dacia, hvilket Navn ei skal udslettes i Evighed. I hans tredie Regierings Aar fødde hans Hustrue Dania en Søn ved Navn Ro, som arvelig besad Riget efter sin Fader, og som begrov ham i en Høy ved Lethra. Efter Ro regierede hans Sønner Helge og Haldan, og siden Helges Søn Rolf Krake.

Ved denne Fortælling maae følgende mærkes: Hvert Land i Dannemark har havt sit særskilte Navn, forend de tilsammen bleve med et almindeligt Navn kaldte Dannemark; Dan (og rimeligen det Folk, som egentligen fra det første kaldtes Danske), er kommet fra Sverrige; De Norske (hvilket Navnet Nori viser), vare beslægtede med ham; Keiser Augustus blandes sammen med Keiser Carl, baade fordi de begge først oprettede Keiserdommet, saa og fordi de Frankiske Skribenter vidne, at Gotfrid først anlagde Danevirke, eller en Vold tværs over det Slesvigske; Udi Dan synes her at stikke ei alene Dan Mykillati, men endog Wodan og hans Søn Skiold, som er den ældste Regent, vi med Vished vide om, at have regieret over Sieland

eller

eller Withesflet, ja endog Helge, der efter Saxonis Vidnesbyrd tog Jylland fra Saxerne, efterdi Helge giøres her til en Sønne-Søn af Dan, ved Roe, som dog var Helges Broder. At Dans Dronning kaldes Dania, synes mig at vise paa en mørk Maade, at Dans rette Navn ei har for denne Skribent været bekiendt, som og er rigtigt nok, saavidt denne Fortælling vedkommer Skiold, men at han kun kaldes saa, fordi han var den første der regierede over Dannemark. At der ellers i de ældste, og Joternes Tider, kan have været en Regent, uvist dog om han har hedet Dan, som kan have været den Svenske Regent Humbles Søn, og regieret over de Danske Øer, er gandske mueligt, hvorvel jeg snarere troer, at Dan er paa denne Madde giort af Wodan, hvorved falder mig ellers ind, at da Islænderne giøre Skiold, Odins Søn, eenstemmigen til den første Konge i Dannemark, og han var upaatvilelig en Gother, og alle vore egne og de Svenske derimod ogsaa eenstemmigen Dan Humbles Søn til vor første Konge, om ei ved denne sidste forstaaes en Regent af Jotisk Herkomst, allerheldst da de fleste giøre Dan ældre end Othin, og om ei formedelst det Slægtskab, som var imellem Danske, Angler, Jyder, Svenske, Norske, flyder heraf, at alle disse Folk vare egentligen Joter, og at det Gothiske Navn er først indkommet i Norden med den mellemste Odin, og ved de høye Tanker man fattede om hans Guddom, bleven efterhaanden ogsaa tildeels tillagt alle disse Folk. At der ellers ere mange Urigtigheder udi de nu anførte Ord af disse Annales seer vel enhver skiønsom Læser, men at der ogsaa findes Spor efter en ægte Overlevering, og efter Sandheder, det kan ei heller nægtes. Uovereenstemmelsen i mange Ting mellem denne, Saxo og de flere viser ogsaa, at de ei have øset af de samme Kilder. Ved det for-

 hen

den af Peringskiöld anførte falder mig ind, at det er mærkeligt, at den af ham paaberaabte Krønike giør Skiold til en Søn af Dan, da Saxo og de flere derimod kun giøre ham til en Sønne-Søn; Thi da Dan er den sidste Stavelse af Wodan, og Dan er venteligen alene bleven sat i Spidsen for alle vore Konger, fordi man haver blandet ham med Wodan eller Odin, saa stadfæstes dette endnu mere derved, at Skiold giøres til Dans Søn, ligesom Islænderne giøre Skiold til Odins Søn, og Angel-Saxerne Scealdna, Sceldvea eller Scyld (hvor enhver vel kiender Sciolds Navn igien) til en Søn af Heremod, (som jeg derfor haver anseet for vor Odins Fader, efterdi Ethelwerdus, den ældste Angel-Saxiske Skribent, som haver noget om dette, giør Scyld til en Søn af Sceaf, og Sceaf igien til en Søn af Heremod, og fortæller tilligemed Symeon Dunelmensis saadanne Omstændigheder om Sceaf, som synes at vise, at ved ham bør vor Odin forstaaes, hvorvel man maae tilstaae, at de have tillagt ham noget, som synes kun at passe sig paa den langt senere Saxiske Odin), eller rettere af Sceaf, som er vor Odin. At Navnet Skiold har været gammelt, kan sees deraf, at Angel-Saxerne ogsaa giøre Beav, (som efter dem var Far-Fader til Geat, men efter Islænderne, Fader), til en Søn af Sceldvea. Og her synes Geat at være den ældste Odin, thi Beav og Bör, denne Odins Fader i Edda synes at være een Person (94). Men da ere Ledderne i disse ældste Tider satte meget om hinanden. Efter endeel af ovenmældte Mening hos Peringskiöld findes dog alerede Spor hos J. Magnum (95), som udgiver Humulphum for Bericonis

(94) Langebec. Scr. Dan. t. 1. p. 8. not. n. o.

(95) L. 2. c. 1. 2. p. 77. 78. l. 1. c. 8. p. 32. l. 2. c. 3. 4. p. 78. 79.

hans ældste Søn, der blev tilbage, og regierede over de hiemmeblivende Gother, og Humelum, Humle, hans Sønne-Søn for hans Eftermand, i hvis Tid de Danske, hvis Land ved den 6, eller og som de fleste Svenske Historieskrivere, nostri Historici, ved den første Gothiske Konge Eric var bleven beboet, fulde fra Gotherne, hvis Magt de saae at være bleven svækket ved de store Udvandringer; Men som de bleve kort efter haardt angrebne af Saxerne, saa bade de Humle ydmygeligen om Hielp, som sendte dem sine tvende Sønner, Dan og Angul, der vare fødde af den meget ædle Svenske Qvinde Gefilda. Dan blev derpaa første Konge i Dannemark, og Angul kom til Anglia. Gothilas regierede over Gotherne efter sin Fader Humle. I nogle Historier finder jeg og, bliver Magnus ved, at han og satte sin Søn Nor over Norvegia, Norge, som fik Navn af ham, men det synes mig rimeligere, at Norvegia haver faaet Navn af Nord-Vey, efter dens Beliggenhed. Det er klart, at Magnus haver fulgt Jornandem for nøye, og forværret ham endnu mere, deels ved egne Formodninger, og deels ved urettelig at benytte sig af gamle Traditioner og Skribenter. Spørsmaal dog, om denne Beretning ei ogsaa kan tiene med til at stadfæste Schönings og min Mening om den nær Forening imellem de Svenske og Norske. Magni bekiendte Nor er vel ellers Peringskiolds Snor. Ericus Olai (96) vil, at den 12 Svenske Konge Urbar, som efter ham regierede længe efter Christi Fødsel, havde 3 Sønner, Østen, som regierede efter ham i Sverrige, Nor i Norge og Dan i Dannemark. Den mindre Svenske Riim-Kronike (97) giør Urbar til den 9 Gothiske Konge, lader hans Søn Dan faae Witalahedh,

(96) L. 1. p. 26.
(97) P. 4.

Nor Norge, og Østen Gothland, og det paa den Tid da David regierede i Israel. Nu er det vel saa, at ingen kan eller bør antage disse mange Omstændigheder i saa gamle Ting, men hvad Hoved-Traditionen angaaer, da bliver dog vel noget sandt i den; og Spørsmaal om ei nogle af Saxonis Konger, der ei høre til Skiolds og Dan Mykillatis Afkom, have for dem regieret paa Øerne og i Skaane; nogle vel og i Jylland. Maaskee der for Skiold haver paa Øerne regieret Fyrster af Svensk Herkomst, og at de kan have stammet fra Urbar, ligesom jeg næsten troer, at Dan Mykillatis Fædre kan have stammet fra Humle, eller og Heimdallur. Med denne Riim-Kronike komme de Tillæg, som Bring (98) haver udgivet til den store, meget vel herudi overeens, kun at de ere langt vidtløftigere. Haver Dan Mykillati stammet fra Humle, saa haver enten Navnet Metallaheed, som tillagdes ligesaavel Skaane som Sieland, forført Saxo, eller og den Tanke, at det Danske Rige og Folk maatte nødvendigen være opkommet paa Sieland, efterdi det fra ældgammel Tid havde været Hoved-Landskabet; og denne sidste Tanke kunde og bestyrkes derved, at Islænderne lade Skiold begynde det Danske Rige paa Sieland i Leyre, hvorvel de selv derhos tilstaae, at det ei den gang kaldtes Dannemark. Den Tanke falder mig og ind, at Dan Mykillati kan maaskee have stammet fra Skiold, i det mindste ved Fruentimmer, hvortil findes nogen Anledning i de Angel-Saxiske Genealogier. Dog dette er kun en svag Formodning, og herom skal jeg handle mere, naar jeg kommer til bemældte Dan. Ved nøye at overveye, at J. Magnus siger, at de Danske bleve haardt angrebne af Saxerne, og derfore kaldte Dan fra Sverrige til Hielp, tænker jeg, at dette er maaskee skeet under

(98) Handl. i Sver. Hist. p. 66.

under Dan Mykillati, og at Annales Esromenses have blandet sammen dette Anfald med det, som Carolus M. giorde imod Godefrid, ja Otho imod Harald Blaatand. Den saa kaldte Erici Pomerani Kronike (99), som dog aldeles ikke er skrevet af bemældte Konge, men uden Tvil 1288, med hvilket Aar den ogsaa slutter, fortæller: At de Danske, som gamle Historieskrivere vidne, ere udi Saruch, Abrahams Olde-Faders Tid komne fra Gothia til det Rige, som nu kaldes Dania, eller Dacia, hvilke Gother stamme, som Papias siger, fra Gog, Japhets Søn. Men at nogle sige, at Dani ere komne fra Danaitis ɔ: Græcis, er ikke saa vist; af Begyndelsen kaldtes de ei Dani, men hvert Land havde sit eget Navn, indtil i Davids Tid, da Dan, Humbles Søn, kom fra Sverrige, og regierede over Øerne, og blev deres Konge, og kaldtes hans Rige Withesleth. Saavidt denne Kronike. Nu omstunder haves ingen ældre, hvorudi Tiden af Dannemarks Bebyggelse fastsættes, saa og de Danskes Herkomst fra Gotherne, og at deres første Konge er kommet fra Sverrige; ikke desmindre maae der dog have været ældre, siden Autor beraaber sig paa dem. Mig synes ogsaa, ved nøye at læse Saxo (100), at finde Spor hos ham efter denne Mening, men som han maaskee af Had til de Svenske har undertrykt, thi han siger, at Dan og Angul, Stiftere og Regentere af det Danske Folk, vare Sønner af Humble, men fortier hvorfra Humble var, og legger til, at de havde ved deres Tapperhed erlanget Herredømmet af Borgerne, dog uden Konge-Navn, hvoraf det er klart, at han selv har antaget, at der have været Folk i Landet forend Dan. Fremdeles siger han, at den Aqvitanske (skal være Normanni-

(99) Ap. Lind. p. 262.
(100) Ex edit. Ascensii f. 3. p. 2.

mannifke) Historieskriver Dudo beretter, at de Danske stamme fra, og have faaet Navn af Danais. Dette Sted findes endnu hos Dudo (1), som skrev omtrent Aar 1000, saaledes: Daci kaldes af deres egne Danai, eller Dani, og rose sig af at stamme fra Antenor, som flyede til Illyrien, efterat Troja var ødelagt. Det er klart, at Dudo, forført af Jornande, Isidoro &c., har holdt Dacer eller Geter for Gother, og Danske igien for Gother (hvilket ei er saa aldeles urigtigt, naar de kun ei menes at stamme fra de Daciske Gother) og Dacier, thi kort forhen taler han om, at fra Donau indtil det Scythiske Hav (Østersøen) opholde sig grumme og vilde Folk, der ere udgangne fra den Canza (Scanzia), og at der ligge de store Lande Alania, Getia og Dacia i Midten af dem, hvilke beboedes af de stridbare Folk, Geter, som og kaldtes Gother, saa og af Sarmater, Amaxobier, Trogloditer, Alaner og mange Folk ved de Mæotiske Moradser. Det et klart, at han her blander sammen, ligesom saa mange andre Skribenter af Middelalderen, Østersøen og Mæotis, Norden og Landene ved Donau, deels formedelst Navnenes Lighed, deels og uden Tvil for den Omgang og Sammenhæng, som var imellem begge disse Slags Folk. Mærkeligt er det, at han siger, at de Danske rosede sig af at stamme fra den Trojaner Antenor, hvortil jeg troer, at deres Traditioner om Wodan og Asgard haver givet Anledning, hvilke nogle Udenlandske have forstaaet uret, og villet forklare, og deraf taget Anledning at troe, at de vare fra Troja; altsaa bliver den Mening, at Odin var fra Troja meget ældre end Forfatteren af Fortalen for den trykte Edda; og som denne Mening er uden Tvil frembragt ved en vrang Forklaring af de Eddiske Fabler, saa sees her-

(1) In Duchesnii Scr. Norman. l. 1. p. 63. 62.

heraf disse sidstes Ælde, som desuden er beviislig nok. Af alt dette kan man dog ei heller andet slutte, end at Dudo haver anseet de Danske for at have været nær i Slægt med Gotherne. Dette gior, at man saa meget des mere maae forundre sig over, at Saxo ei taler noget om de Danskes Herkomst fra Gotherne, og hvortil kan ingen anden Aarsag være end den foranførte, at han var bange for, at man da skulde falde paa, at henføre dem fra Sverrige, hvorfore han og haver fortiet den Tradition, at Dan og hans Fader Humble vare fra Sverrige. Endnu mere, Navnet Dannemark og Danske haver opvakt hos ham en Forestilling af saadant Rige og Folk, som det var i hans Tid, hvortil ogsaa er kommet, at det har syntes ham hæderligere, at hele Riget havde været samlet fra de ældste Tider, end at det havde været delet i smaae Land- og Herskaber; Hvorfore han og lader Dan, og de fleste følgende Konger regiere over det gandske Rige, og fortier den Tradition, at Dan regierede i Forstningen kun over Øerne; En Tradition, der uden Tvil er dog meget ældre, end Saxo, baade fordi Skribenter, der levede saa kort efter ham, anføre den, saa og fordi den i visse Maader kommer uden Tvil overeens med Sandheden. Men saa megen Sandhed som jeg troer, at der tildeels findes i den Gullandske Hypothesi, angaaende de ældste Tider, saa megen Urigtighed, findes derimod i de senere. Saaledes holder Stephanius hos Worm (2) for, at Lyschander er bleven bragt i Vildfarelse, og til at anføre de Konger fra n. 49 til 58, som han har, og Saxo ikke, ved at følge fremmede Skribenter, (og lader det nok at han haver taget noget af de Frisiske.) Da saavel han som Hvitfeld fulgte Saxonis Orden af Konger, saa kunde de ei

(2) Mon. Dan. p. 320.

ei andet end finde, at der imellem Snio og Gorm maatte mangle mange Konger. Hvitfeld (3) lader sig nøye med, rundt ud at tilstaae det, men Lyschander haver villet erstatte denne Mangel, og derfore frembragt 10 Konger, Gud veed hvorfra. Stephanius (4) opgiver dette Tidsrum for 303 Aar, eller efter andre for 369, men Vedel (5) kun for 250. Pontanus (6) bestrider heel got disse Lyschanders Konger, men feyler, naar han ved at ville følge Gassari Chronologie, som endda tillægger hver Konge en alt for utroelig lang Regiering, paastaaer, at her efter Saxo ingen Konger mangler; Thi han holder for med Gassaro, at Snio kom til Regieringen 577, og har ikke betænkt, at Longobarderne, som først skulle være udgangne fra Danmark under Snio, boede da alerede i Italien, og havde efter Paulum Diaconum, som Saxo her følger, forladt Scandinavien for omtrent 200 Aar tilforn, saa at her gandske vist bliver efter Saxonis egen Chronologie en stor Mangel. Imidlertid have dog mange (7) blindt hen fulgt Lyschander, ikke alene i Henseende til disse Konger, men og i Henseende til Dommerne, og den hele Chronologie og Konge-Følge. Crantzius (8) henfører Dans Levetid for Romuli. For Resten vil jeg hverken nu eller siden anføre de Skribenter, som have levet i de sidste 200 Aar, med mindre de skulde have taget noget af ældre Skribenter, der ere bortkomne, eller og endnu ikke giorde bekiendt ved Trykken. Petrus Olai (9), som skrev ved 1520, anfører af en gammel Kronike dette Vers:

Dani

(3) T. 1. p. 16.
(4) In Sax. p. 182.
(5) I hans Oversættelse af Saxo p. 185.
(6) L. 1. p. 37.
(7) Wolfs calend. p. 353 — 437. Svaningii Chron. p. 54 — 60.
(8) Chr. regn. aqvil. p. 5.
(9) Lang. t. 1. p. 70. 73.

Dani sunt Gothi, Gothi Daniqve vocati,
Hosarmis genuit hec Cythica Dania sevos,
Traditio veterum simul & Cythas vocat illos,
His certe nominibus gens Danica manifestatur.

Og kort efter anfører han dem igien med nogen Forandring, og kalder Cythica, og Cythas, Scythica og Scythas, og det sidste Vers saaledes:

Nomine sic trino gens Danica glorificatur.

Derpaa siger han, at Gotherne stammede fra Magog, og havde Navn af ham, og at hele Norden kaldtes Gothia, førend det fik de almindelige Navne Dania og Scythia, og de særdeles Norvegia og Svetia. Og dette Gothiske Rige begyndte 762 Aar efter Syndfloden, da Sarugh var 95 Aar gammel.

§. VII.

Mere herom af Islandske og Norske Skribenter.

Efterat jeg saaledes haver igiennemgaaet, hvad Svenske og Danske Historieskrivere have herom, vil jeg nu vende mig til de Islandske og Norske, hos hvilke findes ikkun lidet, saasom Skioldunga Saga er bortkommet, og de andre tale kun ved Leilighed derom; imidlertid skal man i dette lidet dog finde Overeensstemmelse med det nu anførte, hvilket tiener meget til at befæste det, saasom disse Skribenter havde ingen Fordeel at holde enten med den ene eller den anden. Snorro (10) vidner, at Odin, efterat han var kommet til Fyen, sendte den Qvinde Gefion nord over Sundet, at lede Land op, og at hun kom til Gylfe, Konge i Sverrige, som gav hende et Plogs Land; hvorpaa hun drog til Jotunheim, og avlede der fire Sønner med en Jotun; omskabede

(10) H. K. t. 1. p. 5 og 6.

bede dem siden i Oxe Lignelse, og spændte dem for Plougen, og drog dermed Landet ud ad Havet til vester ud, og lagde det saa lige for Odins Oe ɔ: Fyen, og blev det kaldet Selund, hvor hun siden boede. Hun blev gift med Skiold, Odins Søn. Hvor Landet før laae, blev siden den Søe Lauguren ɔ: Mæleren, og ere Fiordene og Vigerne dannede der, ligesom Næssene paa Selund ɔ: Sieland. For at bevise dette anføres et Vers af den gamle Poet Brage, som levede i det 9 Sæculo, hvorudi det erlangte Land ved Gefion fra Gylfe kaldes Dannemarks Forøgelse, og tales om, at Gefion fik Guld. Udi denne gamle fabelagtige Fortælling ligger uden Tvil, at Odin besnærede den Svenske Kong Gylfe ved den listige Qvinde Gefion, og formaaede ham til at afstaae hende Sieland, som forhen havde hørt til Sverrige, og at dette skeede ved Jotnernes Hielp, og fornemmelig deres, som boede paa Fyen. De gamle Poeter have bevaret os mange af vore Forfædres Bedrifter, men de have og giort dem ukiendelige ved at klæde dem i Fabler og Poetisk Dragt. Af denne Fortælling slutter jeg ogsaa, at Indvaanerne paa Sieland, og venteligen ogsaa paa de andre Øer, have lige saavel været Jotner, som paa Scandinavien, og at de have blandet sig med Odins Følge, der egentligen vare Gother; og at Øerne, i det mindste Sieland, havde da en Tidlang staaet under de Svenske Konger, hvilket kan tiene til at oplyse hvad jeg forhen haver anført af de Gullandske Skribenter, som dog ei bør forstaaes saaledes, at de egentlige Svenske have først beboet Sieland, men at de engang ere blevne Mestere af den, uvist paa hvad Maade, dog rimeligst ved Erobring; ei heller maae man troe, at nogen Svensk eller Gothisk Konge Eric haver først ladet den tilligemed Skaane bebygge; ney, dette om Eric er urigtigen giort af Saxo-

nis

nis Erik i Frode Fredegodes Tid, og af den Danske Kong Rig i Skaane, hvorom mere siden; overalt har det bragt megen Forvirring ind i vor Historie, at man haver anvendt paa det heele Dannemark, hvad som ofte kun haver tilkommet en Deel deraf, enten Skaane, Oerne eller Jylland. Hvad den ældste Beboelse angaaer, da er den vel gaaet saaledes for sig, at først er Sverrige bleven bebygt, siden Gotland, derpaa Skaane, og endelig Oerne, imedens at Jylland var alerede bleven beboet fra Tydskland af, men derfore kan man ei sige, at de Skaanske stamme fra Gotherne, og Gotherne igien fra de Svenske, allerheldst Gothernes og de Svenskes baade Navn og Folk ere meget yngre end Nordens ældste Beboelse. Have Nordens Indvaanere fra de ældste Tider havt et almindeligt Navn, saa er det uden Tvil det Jotniske, hvilket i det mindste er ældre end noget af de andre. Derfore, endskiønt de, som nu kaldes Danske, ere komne fra, og det, som nu kaldes Dannemark, er bleven først beboet fra det Land, som siden kaldtes Gotland, og som nu tilhører Sverrige, saa kan man dog ei sige, at de stamme fra Gother, mindre fra Svenske, men skal de endelig stamme fra nogen, saa bliver det fra Jotnerne. En anden Sag bliver det, om det Folk in Specie kaldet Danske, hvis Navn blev med Tiden udstrakt til heele Dannemark, som først boede i Skaane, og maaskee forhen længere op paa Halvøen, uden Tvil under samme Navn af Danske, dog neppe høyere end i Gotland, om det stammer enten fra Landets ældste Indvaanere Jotnerne, eller og fra de seenere indkomne Gother; eller ogsaa om de ere, som Schöning mener, indkomne tilligemed Svenske og Norske efter Gotherne med den mellemste Odin. At en Svensk Konge skulde først have ladet beboe Sieland, dertil er taget Anledning deraf,

at Skiold, Odins Søn, fik Sieland af de Svenske, og at Skiold sættes af saa mange i Spidsen af alle vore Konger, og det med rette paa en vis Maade, hvoraf man haver sluttet, at Landet laae øde for ham; og have de som meente, at Dan var den første Regent, forflyttet til ham, hvad Skiold havde givet Anledning til. Denne Beretning om Gefion og Gylve er ellers saa gammel, at den endog staaer i Edda (11), hvor vore ældste Traditioner findes, dog med den Forskiæl og Tillæg, at Gefion siges udtrykkelig at have været af Asa Ætt, at hun var en reisende Kone, som fik saa meget Plog-Land, som 4 Oxer kunde drage op i een Dag og Nat til Belønning, fordi hun havde siunget for Gylfe. Man maae ellers ei blande hende med den Gefion, som var Gudinde, thi hun var Jomfrue, og derfore tiente hende alle de, der døde Jomfruer. Af alt hvad man haver optegnet om Gylfe og Gefion, er det klart, at hun haver været en listig Qvinde, og han en Mand af maadelig Forstand, der let kunde lade sig besnære. At Dannemark haver taget sin Begyndelse i Halland og Skaane, bekræftes og derved, at Other (12), som i Slutningen af det 9 Sæculo fortaalte sin Vise, hvilken han venteligen havde giort en god Stund forhen, for den Engelske Kong Alfred, beretter: At da han seylede fra Kiningesheal ɔ: Konge-Helle, thi saa bør læses i Stædet for Sciringesheal, og lige over for hvilket laae Gotland, havde han i tre Dage paa sin venstre Haand Denemearc, og paa sin høyre Havet, og siden i 2 Dage, forend han kom til Hæthe ɔ: Slesvig paa sin høyre Haand Gotland ɔ: Jylland, Sillende ɔ: Sieland og flere Øer, og paa sin venstre de Øer, der høre til Denemearc.

Da

(11) Dæmesage. 1. 30.
(12) Ad calc. Sched. Arii c. 10 & 11. p. 16.

Da han nu giver Jylland og Sieland deres rette Navne, og derimod ei Halland og Skaane, hvilke han kalder Dannemark, og siger derhos om andre Øer, at de hørte til Dannemark, saa maae han hertil have havt nogen Aarsag. Troer man, at han haver hørt og holdt for, at Halland og Skaane vare det rette og egentlige gamle Dannemark, hvor det Danske Rige, Folk og Navn først var opkommet, saa haver man en god og grundig Aarsag, og skal det blive vanskeligt at give nogen tilstrækkelig anden. Siden han siger at have havt Sieland paa den venstre, og Danske Øer paa den høyre, saa troer jeg at han er gaaet igiennem Grønsund. Dette Stæd tiener til at bekræfte det hos Ptolemæum, at Daukiones eller Dankiones boede sydligst paa Scandeia, og Ptolemæi bekræfter igien dette. Udi Wilkina Saga (13) fortælles, at Wilkinus var en meget mægtig Konge, og at hans Land begreb i sig Svithiod, Gautland, og alt Svia Kongs Vælde, Skaney, Sealand, Jutland, Vinland, og alt det Rige, som dertil laae; Og at han drog til Pulen, hvor han overvandt Kong Hernid, som regierede Rucziland, og meget af Grickiland og Ungæraland, og hvis Hovedstad var Holmgard, og tvang ham til at blive sig skatskyldig; Men at Hernit befrigede efter Wilkini Død hans Søn Nordian, overvandt ham, tvang ham til at sværge sig Troskabs Eed, underlagde sig alt hans Rige, og satte ham til Høvding over Svithiod, nu Sioland. Nu er vel denne Skribent meget fabelagtig, og finder man desuden disse Konger ei nævnte hos nogen ældre; Kan ei heller have regieret i det fierde Sæculo, (som de dog efter Skribenten maae have giort, efterdi den bekiendte Huniske Konge Atila sættes at have regieret kort efter dem), fordi man af bedre

(13) C. 45—48. p. 113—117.

Kilder veed, hvad de Konger hedte, som da regierede i Dannemark og Sverrige. Imidlertid haver dog Johannes Magnus (14) heraf taget Anledning, at giøre Vilmerum, saa kalder han Vilkinum, til den 43 indenlandske Gothiske Konge, og at lade ham overvinde den Russiske Konge Hernit, som dog siden fordrev hans Søn Nordian, hvorpaa Gotherne bredede sig ud i Litthauen og Polen, og foreenede sig i Thracien med de længe siden udgangne Gother; men endeel begave sig hiem, Hernit undertvang derpaa endeel af Sverrige, og satte sin Søn Hernit til Regent over dem, som dog kort efter blev fordrevet af de Svenske. Efter hans Tidsregning maae dette være skeet omtrent i det andet Sæculo. Den mindre Svenske Riim-Kronike (15) giør Nordian til en Søn af Philmer, (hvilken er giort af Jornandis Filimer), og lader Philmer undertvinge Hernit, Rysserners Konge, og Nordian igien overvindes af Hernit, som forlehnede ham med Withaleyed, (hvorved denne Skribent forstaaer de Danske Øer); og alt dette lader han skee forend David regierede. Heraf sees, at disse Skribenter have enten havt andre Kilder at øse af, end Wilkina Saga, eller og have de ved deres Formodninger fordærvet ham. Hvad nu Sagan angaaer, da er den i det 13 Sæculo fort paa Tydsk hid til Norden, men jeg kan ei indbilde mig, at der da haver staaet saa meget i den om Sverrige, og de andre Nordiske Lande, men troer snarere at nogen her haver indflikket det. Skulde ved Sioland forstaaes Sieland, da maatte man ansee det for en Levning af den gamle Tradition, at Sieland havde engang tilhørt de Svenske, og det saa meget mere, som det endog kaldes Svithiod. Har Riim-Kroniken brugt denne

(14) L. 5. c. 13 — 15. p. 212 — 215.
(15) P. 3.

ne Saga, saa har den antaget dens Sioland for vort Sieland, thi den lader Nordian sættes af Hernit over Withalahed; men herimod synes dog at stride, at der ogsaa var et Sioland i det gamle Sverrige, og at det udtrykkeligen kaldes her Svithiod. Hvorved falder mig ind at jeg ei skulde troe, at den heele Fabel om Gylfe og Gefion skulde kun have sin Oprindelse af det, at der ogsaa var et Sioland i Sverrige. Imod den Mening, at ved Sioland forstaaes her vort Sieland, strider ogsaa, at det virkelige Sieland skrives forhen i Sagan Sealand, og ei Sioland. Det synes ellers, at Sagens Wilkinus er Rim-Kronikens Filimer. Naar jeg betragter, at Skiold er den første Danske Konge hos Islænderne, og Dan hos Saxo, at de første lade Skiold giftes med Gefion, som var af Asa-Slægten efter Edda, og efter Snorro først gift med en Joter, hvorimod han intet siger om hendes Herkomst; at Saxo (16) derimod lader Dan giftes med Grytha, summæ inter Theutones dignitatis matrona; at Islænderne lade Odin indsende Gefion fra Fyen, samt at Saxo (17) lader Skiold krige med Theutonerne; saa bringer alt dette mig paa den Tanke, at Gefion og Grythe have været een Person, at hun haver været gift med en Tydsk Joter fra Jylland, eller maaskee Fyen, og siden med Skiold, at dette Ægteskab haver givet Skiold Anledning til med de Tydske Joters Hielp at tage Sieland reent fra de Svenske, og at giøre sig uafhængig, efterat han maaskee først havde snakket dem det fra, under Paaskud, at være deres Mand; at Fyen haver maaskee da tilhøret de Tydske Joter, men er ved dette Giftermaal kommet til Skiold, hvorover Krigene ere opkomne siden mellem ham og de Tydske. Vel sandt, at

Snorro

(16) P. 5.
(17) P. 6.

Snorro synes at lade Gefion giftes i det Jotunheim, som laae norden og østen for Sverrige, men hvor let har han ei kunnet forvexle sammen tvende Lande af samme Navn. Det synes ogsaa vist, at Lethræ Konger have, om ei under Skiold selv, saa dog under hans Afkom, mistet Fyen, thi det lader, at Dan Mykillati haver bragt Fyen tilligemed Jylland paa nye til Kronen. Naar jeg betragter, at Joter hiulpe Odin og Skiold til at faae Sieland, endskiont han var en Aser og Gother, og det imod Gother, som de Svenske vare, saa tiener dette til at bestyrke mig i den Meening, at de egentlige Svenske, Norske og Danske vel vare Gother, men af dem som den mellemste Odin havde bragt ind, og at den sidste Odin ei undsaae sig ved at bruge Joter mod de i Norden boende Gother, endskiont disse sidste vare nærmere beslægtede med ham, end de første, naar de ei i alle Ting vilde føye sig efter ham. Saxo kalder vel Skiolds Dronning Alvilda, hvilket skulde synes at vise, at han ei havde været gift med Grythe eller Gefion; men det er jo let muligt, at han haver været gift tvende gange.

§. VIII.

Mere herom af udenlandske Skribenter, og noget om Joter.

Nu vil jeg anføre hvad som herom findes til Bekræftelse hos andre Skribenter, der ei ere Nordiske. Hermannus Cornerus (17), som slutter sin Kronike med 1435, og haver mange ypperlige Efterretninger, tagne af ældre Skribenter, beretter: At efter gamle Chronographi deres Fortælling og Tradition, skulle nogle, da Saruch Abrahams Oldefader levede, være komne fra Gothia til det Land, som nu kaldes Dania eller Dacia, hvilke Gother-stamme efter Papias fra Gog, Japhets Søn; Men da David var

(18) In Eccardi Corp. h. medii ævi t. 2. p. 475.

var Konge i Israel, var i Dania eller Dacia en Konge ved Navn Dan, Humbles Søn, og kommet fra Sverrige, Svecia; Han regierede over Seland, Falster og Laland, og kaldtes hans Rige Withesleth. Ved at sammenligne disse Ord med de forhen anførte af den saa kaldte Erici Pomerani Krønike, er det klart, at Cornerus haver havt den for sig; Og troer jeg, at nu omstunder er intet ældre Skrift tilovers, end bemældte Erici Krønike, hvorudi den Gullandske Hypothesis udtrykkeligen findes, undtagen hvad der endnu kan ligge forborgen og i Skiul. Men et af de ældste og tilligemed mærkeligste Stæder om det Danske Folks Ælde og Oprindelse fra Scandinavien, er følgende hos Jornandem (19), naar han beskriver Scanzia, med hvilket Navn han belegger Scandinavien, og hvilke Folk der boede paa den: Sunt ex his exteriores Ostro-Gothæ, Raumaricæ, Raugnaricii, Finni mitissimi, Scanziæ cultoribus omnibus mitiores, nec non & pares eorum Vinoviloth, Suethidi, Cogeni in hac gente reliqvis corpore eminentiores, qvamvis & Dani ex ipsorum stirpe progressi, Erulos propriis sedibus expulerunt, qvi inter omnes Scanziæ nationes nomen sibi ob nimiam proceritatem affectant præcipuum. Det er Skade, at her findes øyensynlige Læse- og Skrivefeyl, som man dog ei drister sig til at rette. Først maae man her mærke, at denne Beskrivelse passer sig vist ikke i alle Ting paa Jornandis eller Cassiodori egen Tid, hvorvel den sidste kan have faaet endeel at vide af den flygtige Nordiske Konge Rodulf, som kom til den Ost-Gothiske Theodericum, thi noget er uden Tvil taget af langt ældre Beretninger, Sagn og Sange. Dernæst er det klart, at disse nu opregnede Folk have boet uden om, de forhen nævnte, og venteligen ved Søe-Siden, hvilket er vist om

(19) De reb. Get. c. 3. p. 193 in Murat. Scr. Ital. t. 1.

paa Finved, at Vinovil-oth ligger ud
dinavien, saafremt derved skal forsta
Ven-Syssel i Jylland, og at det e
regner de Danske Øer og Jylland
Cogeni angaaer, da kiender jeg dem sle
(20) tænke her paa den nye og ubetyd
land, som snarere har Navn af K
be, fortiener ingen Giendrivelse; D
det egentlige Scandinavien. Valesius
samme, som det Tydske Folk Cogni hos
58, et Folk, som ei forekommer hos nog
der, som efter Ptolemæum selv maae ha
land, og som uden Tvil er kun en ford
læses Gothini. Men nu vil jeg give
som angaaer de Danske selv. Murato
staaer: Cogniti in hac gente, i Stædet
hvilken Læsemaade synes at være bedre,
kiendte Folk Cogeni kommer ud af V
ningen denne, at Vinovitoth og Sueri

Legemer, end de andre, og at de Danske stamme fra dem. Denne Læsemaade bekræftes og ved Conradum Urspergensem (22), som her haver skrevet Jornandem ud, udeladende dog noget, thi hos ham staaer: Sunt ibi & Suetidi cogniti in hac gente, reliqvis corpore eminentiores, qvamvis Dani &c. Efter dette komme de Danske til alene at stamme fra de Svenske, og kan det ogsaa gierne være Meeningen efter Jornandes, saasom ex ipsorum stirpe hos ham kan gierne alene henføres til Suethidi, og ei til Vinoviloth med. Og denne Sagn og Vidnesbyrd kommer got overeens med hvad jeg forhen haver anført af Riim-Kroniken og andre. Imidlertid vil man antage Vinoviloth med, som det synes at man bør, og derved forstaae endeel af Jylland, saa passer disse Ord sig heel vel paa Jornandis egen Tid, da Danmark bestod af Skaane, Øerne og Jylland, af hvilke de tvende førstes Indvaanere gierne kunde siges at stamme fra Svenske, og de Danske altsaa tilhobe at stamme fra Svenske og Jyder. Da det nu er rimeligere, at de Svenske stamme fra de senere indkomne Gother, end fra Landets ældste Indvaanere Jotnerne, fordi den Odinianske Lære findes at have været fornemmelig i Brug hos de Svenske, og den har ganske vist ei været de ældste Nordens Indvaaneres Lære, i det mindste ikke med alle de Omstændigheder, i sær om Valhalla, som den nu findes i Edda, saa maae efter denne Meening de Danske ogsaa blive Gother, og ei Joter. Vilde man med nogle holde de sidste, nemlig Joterne, for Finner, saa maatte de Danske end vissere blive Gother. Men er det sandt, at Joterne have været af første Herkomst og Sprog eet Folk med Gotherne, eller snarere med deres Forfædre,

 saa

(22) Chron. p. 71. edit. in f. Argentorati 1609.

Ostro-Gother, Suethidi, saafremt derved forstaaes de Svenske, Raugnaricii, uden Tvil Indvaanerne af Bahus Lehn ɔ: Viger, hvilket kaldtes Rane Rige, og Danske, som alerede i Ptolemæi Tid beboede Skaane. Derimod maae jeg tilstaae, at Romme Rige, Raumarike i Norge ligger noget inde i Landet; At Finni synes ei at passe sig her, med mindre man vil tænke paa Finved, at Vinovil-oth ligger uden for det egentlige Scandinavien, saafremt derved skal forstaaes Vinulernes Land eller Ven-Syssel i Jylland, og at det ei synes, at Jornandes ellers regner de Danske Øer og Jylland til Scandinavien; og hvad Cogeni angaaer, da kiender jeg dem slet ikke, thi at ville med nogle (20) tænke her paa den nye og ubetydelige Kiøbstæd Kiøge i Sieland, som snarere har Navn af Koge, et Slags flade Skibe, fortiener ingen Giendrivelse; Desuden ligger den uden for det egentlige Scandinavien. Valesius (21) giør Cogeni til det samme, som det Tydske Folk Cogni hos Ptolemæum L. 2. C. 11. P. 58, et Folk, som ei forekommer hos nogen anden, som ingen kiender, som efter Ptolemæum selv maae have boet langt inde i Tydskland, og som uden Tvil er kun en fordærvet Læsemaade, og bør læses Gothini. Men nu vil jeg give mig til at forklare, hvad som angaaer de Danske selv. Muratorius vidner at i en Codex staaer: Cogniti in hac gente, i Stædet for Cogeni in hac gente, hvilken Læsemaade synes at være bedre, saasom derved det ubekiendte Folk Cogeni kommer ud af Verden, og bliver da Meeningen denne, at Vinoviloth og Suethidi ere lige, (ventelig i Tapperhed, Magt og Levemaade), med de forhen nævnte Folk, bekiendte, navnkundige iblant disse Folk, og at de ere af større Legemer,

(20) Danske Atlas t. 2. p. 356. Bring de orig. Danor. p. 121.
(21) Gest. Fran. t. 1. p. 326.

Legemer, end de andre, og at de Danske stamme fra dem. Denne Læsemaade bekræftes og ved Conradum Urspergensem (22), som her haver skrevet Jornandem ud, udeladende dog noget, thi hos ham staaer: Sunt ibi & Suetidi cogniti in hac gente, reliqvis corpore eminentiores, qvamvis Dani &c. Efter dette komme de Danske til alene at stamme fra de Svenske, og kan det ogsaa gierne være Meeningen efter Jornandes, saasom ex ipsorum stirpe hos ham kan gierne alene henføres til Suethidi, og ei til Vinoviloth med. Og denne Sagn og Vidnesbyrd kommer got overeens med hvad jeg forhen haver anført af Riim-Kroniken og andre. Imidlertid vil man antage Vinoviloth med, som det synes at man bør, og derved forstaae endeel af Jylland, saa passer disse Ord sig heel vel paa Jornandis egen Tid, da Danmark bestod af Skaane, Øerne og Jylland, af hvilke de tvende førstes Indvaanere gierne kunde siges at stamme fra Svenske, og de Danske altsaa tilhobe at stamme fra Svenske og Jyder. Da det nu er rimeligere, at de Svenske stamme fra de senere indkomne Gother, end fra Landets ældste Indvaanere Jotnerne, fordi den Odinianske Lære findes at have været fornemmelig i Brug hos de Svenske, og den har ganske vist ei været de ældste Nordens Indvaaneres Lære, i det mindste ikke med alle de Omstændigheder, i sær om Valhalla, som den nu findes i Edda, saa maae efter denne Meening de Danske ogsaa blive Gother, og ei Joter. Vilde man med nogle holde de sidste, nemlig Joterne, for Finner, saa maatte de Danske end vissere blive Gother. Men er det sandt, at Joterne have været af første Herkomst og Sprog eet Folk med Gotherne, eller snarere med deres Forfædre,

(22) Chron. p. 71. edit. in f. Argentorati 1609.

saa falder denne Finske Herkomst bort. Schöning (23) paastaaer, at i Stædet for Eogeni hos Jornandem bør læses Gotheni, men at de Danske derfore dog ei stamme fra de ældste Gother, men fra de senere indkomne, som bleve siden kaldte Norske og Svenske, og meener han at dette bevises iblant andet derved, at de Danske, endskiønt længe boende iblant Gotherne, havde deres eget særdeles Navn, men have dog, ved det de boede iblant dem, mere blandet sig med dem, end de Norske og Svenske giorde. Om Gotherne to gange ere gangne over til Norden, først under deres rette Navn, og anden gang kaldte siden Norske, Svenske og Danske, skal jeg ei kunne sige. Rimeligere synes det mig, at de ere komne paa eengang under den mellemste Odins Anførsel, og ere blevne efterhaanden deelte i forskiællige Folk af forskiællige Navne; I det mindste have de alle dyrket Odin, havt Billeder og Templer, og troet Valhalla, da de ældste Indvaanere Jotnerne derimod synes at have først ved Odin forstaget den sande Gud, hvilket vel Gothernes Fædre ogsaa have giort i Begyndelsen, og siden forklaret ham og de andre Guder paa en physisk Maade, ingen Billeder havt, troet Siælens Ophold ved deres Graver, som alle gamle Celtiske og Germaniske Folk, og tildeels et lyksaligt Land paa Jorden, Glæsiswoll og Udainsakur kaldet. Vil man følge Jornandem nøye, da stamme de Danske fra de egentlige Svenske, hvilket kommer vel overeens med Riim-Kroniken ꝛc., og da maae man troe, at de have trukket sig igiennem Gotland til Skaane, og at dette er skeet saa længe efter samtlige Gothers Ankomst til Scandinavien, at de Svenske, og de fra dem udstammende Danske, vare da allerede blevne til saa særskilte Folk, at de ei mere kunde sammenblandes med

(23) Norsk. Opr. p. 241.

med de egentlige saa kaldte Gother. Da Gother under Skiold nedsatte sig siden paa Sieland og Øerne, og de Danske komme siden efter did over, og udbredede sig efterhaanden til Jylland, saa er det let at begribe, naar man antager de Danskes Gothiske Herkomst, hvi Øerne kaldes af nogle Skribenter Ei-Golland, og Vitheslet, eller Vikehede, hvilket er en fordærvet Læsemaade og Udtale i Stædet for Githe eller Gothe, Giothe, Gothe, Gutheslet, (en Sag, som jeg omstændeligere haver udført i mit Værk om de vandrende Folk (24). Bring (25) anfører af Olai Petri skrevne Svenske Kronike, hvor en anden gammel Kronike anføres, at Sieland, Møen, Fyen, Lolland, Falster kaldtes fordum Wetalaheed; Jylland Epicidia eller Epidauria, og Sverrige oven for Tyweden og Kolmolen, Scythia med en Hoben andet aabenbare urigtigt og fabelagtigt Tøy; Hvarfore denne Kronike, endskiønt den i det mindste maae være af det 15 Sæculo, ei kan og bør staae til Troende. Ikke destomindre vil Bring forklare Wetalahed, som han udstrækker ei alene til de Danske Øer, men og til Skaane, ved Wetlaudshed, og udlede det af Wetter, en Landsbyes eller Vand Guddom, eller og af Witar, paa hvilke sattes Ild, naar man vilde give Fiendens Ankomst tilkiende. En ubekiendt Skribent (26) kalder Indvaanerne af Wight Vitæ, og taler om den Flod Honulæ ɔ: Aae, som flod igiennem den. Flodens Navn er mærkværdig, saasom Humbles synes deri at stikke, og Viternes vilde og, allerheldst Jyder have besat denne Øe, saafremt det Navn Vecta ei alerede forekom hos Plinium. Den Gaard Vettaland i Norge (27) har uden

(24) L. 1. §. 60. l. 4. c. 1. §. 3.
(25) Bring. Mon. Scan. t. 1. p. 36. 38.
(26) J Lelandi coll. t. 3. p. 40.
(27) H. K. t. 1. p. 446.

uden Tvil faaet Navn af Vetter, saa at man ei her bør tænke paa Viter), og hvi Jylland ligeledes af nogle Skribenter kaldes Gotland og Reid Gotland. Vil man derimod, at de Danske stamme fra Joterne, hvilken Meening ogsaa haver nogle Grunde for sig, saa møder foruden de andre Vanskeligheder ogsaa denne, hvi de Danske fornemmelig dyrkede Odin, med alle de Begreber, som den mellemste og den sidste Odin indførte med deres Gother og Aser. Dog hertil kan svares, at dette er skeet ved Skiold, den sidste Odins Søn, og har fra Sieland, som siden blev Hoved-Landskabet, udbredet sig til de andre Lande, og det gandske Folk. I den Fabel at Sieland er draget fra Sverrige under Gylfe ved Gefion, synes og at ligge de Danskes Udspring fra de Svenske, hvorvel det Danske Folk og Navn er efter mine Tanker ældre end den sidste Odin og hans Søn Skiold, og Skiold desuden ei regierede over de egentlige Danske, der boede i Skaane, men over Gother, paa de siden saa kaldte Danske Øer. Dog da de Danske Kongers Herkomst regnedes gemeenligen fra Skiold, og Sieland blev desuden under det Danske Folk Hoved-Landskabet, saa kan dette let have bragt Traditionen i Forvirrelse, og formaaet den til at henføre til Sieland, hvad som dog egentlig vedkom de Danske paa Scandinavien. Hertil kommer, at Sieland haver dog uden Tvil for Skiold hørt de Svenske en Tidlang til. Men at komme til Jornandes igien, saa vidner han, at de Danske dreve Erulerne ud af deres eget Land. I min Afhandling om de vandrende Folk (28) haver jeg viist, at Herulerne stridde alerede i Sælskab af Gotherne imod Romerne i Moesien ꝛc., og boede ved Mæotis i Midten af det 3 Sæculo. Da nu en rum Tid behøvedes inden de kunde komme did fra Scandinavien, og

(28) 2 B. c. 2. §. 1.

og blive boesiddende der, Ptolemæus ei heller nævner dem iblant sine Scandiske Folk, hvorvel dette Beviis ei er af stor Vægt, da han paa intet Sted nævner dem, han ligeledes sætter de Danske sydligst paa Scandeia, folgeligen i Skaane; Procopius vidner, at de flygtige Heruler nedsatte sig i Scandinavien, eller Thule, som han kalder den, ei hos Heruler, hvilket de vist havde giort, om de da havde været der, men hos Gother (29); (som han her kalder Gauter, hvoraf Scheidt (30) vil tage Beviis, at de Gother, som bestridde det Romerske Herredomme, ei ere komne fra det Svenske Gotland, men fra Dannemark, hvorudi han dog haver viist sig mere Dansk end han burde) og hertil legges, at Jornandes vidner, at de Danske dreve dem ud, saa er det ei urimeligt, at dette er skeet for Ptolemæi Tid, og at Heruli have maaskee forhen beboet Halland, efter som man finder at de vare store Soemænd; og paa denne Maade kan Halland være kommet under det Danske Folk; ja maaskee Sporsmaal om det i de ældre Tider ei har hedet Harland, det er Harlernes, Herlernes, Herulernes Land, og er med Tiden ved en blodere Udtale bleven forandret til Halland, paa hvilken Forandring fra r til l haves utallige Exempler i vore Nordiske Folks Sprog. Nogen kunde maaskee falde paa de Tanker, at de Danske havde uddrevet dem fra et Land, som de siden havde tabt. Det er vel mueligt, men dog ei troligt, siden, saavidt man kan spore, man ei finder, at de Danske have i gamle Tider besiddet andre Lande end Skaane, Halland og Blekind paa Scandinavien, hvilket sidste man endog haver nogen Formodning til at troe om, at de have erholdet i temmelig sene Tider. Man kunde vel falde paa,

(29) C. B. t. 2. p. 81. B. Goth. l. 2. c. 15.
(30) Præf. in orig. Guelf. t. 1. not. i. p. 89.

paa, at de Danske havde uddrevet dem fra Skaane, og derved blevet Mestere af dette Land. Det er og mueligt; men dog troer jeg snarere, at de Danske have forhen eyet Skaane. Navnet Skaane er meget gammelt, og var saa beromt, at det udstrakes til den heele store Halvoe. Der maae have boet et andet Folk, venteelig forst af Jotnisk, vel og siden af Gothisk Herkomst, forend de rette Danske komme der, thi det har vedligeholdt sit Navn, og kaldes ei i sær Dannemark, eller Herulia. De Danske have allerede boet der i Ptolemæi Tid, som indfalder midt i det 2 Sæculo, ja som det af Ordet Codanonia synes i Melæ, og hvo veed hvor længe forhen. Herulerne vare udenlands i Sælskab med Gotherne; maaskee de Danskes tiltagende Magt haver været en Aarsag med til begges Udvandring; i det mindste var den til Herulernes; Jornandes forsikrer det. Nu haver jeg forhen viist, at man haver store Grunde til at troe, at Gotherne ei ere udgangne forend i Slutningen af det 1 Sæculo, eller Begyndelsen af det andet, og rimeligen Herulerne med; og længe for den Tid havde de Danske formodentligen Skaane inde. Rimeligen have altsaa Herulerne boet i Halland, og ere de Danske, ved det de udjoge dem, komne i Besiddelse af bemældte Landskab. Og sætter man at dette er skeet i Slutningen af det 1 eller Begyndelsen af det 2 Sæculo, saa kan Rig, Far-Fader til Dan Mykillati, vel have giort det, og maaskee for denne Bedrift antaget Konge-Navn, som en hæderligere end Drot. Dette Fiendskab imellem det Danske Folk og Gothiske Folk synes og at kunne give en Formodning, at de Danske ei have stammet enten directe fra Gotherne, eller og indirecte ved de Svenske. Dog den bortfalder igien ved at betænke, at Tiden let medforer Uenighed mellem beslægtede Folk,

hvor-

hvorpaa man haver et mærkeligt Exempel i Krigen mellem Gother og Gepider. Jornandes siger end videre, at de Danske tilegnede sig iblant alle Folk paa Scanzia det ypperste Navn for deres Høydes og Størrelses Skyld, hvorvel endeel andre Folk, som han derpaa opregner, og hvis Navne ere enten ubekiendte eller bedærvede, vare af samme Førlighed. Naar man nu hertil legger, at de Danske vare efter de Tiders Maade et mægtigt Folk, der besadde Skaane og Halland, thi med Blegind er det uvist, saa kan dette give en Grund for, hvi man saa ofte finder, at vore gamle Nordiske Skribenter kalde det heele Nordiske Sprog det Danske Sprog. Nogle ville maaskee synes, at det Folk ei kan kaldes ret mægtigt, som kun besad Skaane og Halland, og maaskee Blegind med, men man maae betænke, i hvor mange smaae Stater Norden da var deelt; Norge alene havde, da Harald Harfager undertvang det, 31 Konger, og rimeligen haver det i ældre Tider havt langt flere; det samme gielder og om Sverrige, Gotland, og det øvrige Dannemark. Mærkeligt er det, at Jornandes udgiver de Danske for at have været saa høye Folk. Saxo (31) slutter og af de store Stene paa Gravhøyene, at Dannemarks ældste Indvaanere have været Gigantes, Kiæmper, store Folk, og vidner udtrykkeligen, at de første Indvaanere vare meget store og stærke Folk; men at de senere indkomne, som vare sluge og listige, og Hexemestere, og bleve derved anseede for Guder (hvorved han forstaaer de med den mellemste Odin indkomne Gother og Aser) vare mindre, og at de, ved at blande sig med det første, frembragte det tredie og sidste Slags, som og blev anseet for guddommeligt, (og hvorved han forstaaer deels den Slægt, der opkom ved Ægteskab imellem Joter og Gother.

(31) Præf. p. 4. l. 1. p. 9.

ther, og deels de sidst indkomne Gother og Aser med den sidste Odin). Erici Pomerani Kronike (32) vidner ogsaa, at Dan, den første Konge i Dannemark, var pugil fortissimus & giganteus ɔ: en overmaade tapper og kiæmpeagtig Stridsmand. Thomas Geysmar, saavel den Codex paa Pergament, som paa Papiir, taler og om Gigantes, som i Forstningen beboede Dannemark, hvilket er taget af Saxo, og om Dan siger han kun at han var pugil strenuissimus & magnis operibus præclarus. I den skrevne Danske Kronike, som slutter med 1313, siges om ham, at han var en stærk Kiæmpe, meget ræthelig ɔ: skrækkelig, voldsom, og vandt mange Strid. Den Plattydske Oversættelse af Saxo kalder Dan den strængeste ɔ: tapperste Kiæmpe. Cornerus (33) skriver om ham: Dan fuit pugil fortissimus & gigantei generis, (af Klæmpe-Slægt) cunctus in circuitu terribilis, & prælia clarissima gessit. I Fundin Noregur (34) siges, at Forniotur regierede i Jotland, som siden kaldtes Finland, havde tre Sønner, Hler, som og kaldtes Ægir, Loge og Kare, der var Fader til Froste, som igien var Fader til Snær den Gamle, og han igien til Porre, hvis Søn Gorr kom paa sin Reise, for at oplede sin bortsnappede Søster Goe, til Dannemark, og besaae alle Derne, og fandt der sine Frænder igien, som stammede fra Hler den Gamle, paa Læssøe. Altsaa boede der endda Joter sidst i det I Sæculo i Dannemark; og som Forniotur og Hler levede i den sidste Odins Tid, saa have Joter efter dette i det mindste boet der fra den Tid. Naar alt det nu fremførte legges sammen, med hvad jeg i mine forrige Værker haver anført om Joterne, saa kan der ikke tviles paa, at de jo have været Dannemarks første Ind-

(32) P. 262.
(33) P. 475.
(34) P. 1. 2.

Indvaanere, saa og at vore Fædre have anseet dem for store, stærke og svre Folk, hvilket de vel og i Gierningen have været, dog ei af nogen overnaturlig Størrelse. Da nu Jornandes vidner udtrykkeligen, at de Danske vare og meget høye, og vore egne Skribenter udgive vor første Konge Dan for at have været af Kiæmpe-Slægten, saa synes dette at bestyrke den Mening, at de egentlige Danske stamme fra Joterne, hvis Navn betyder høye Folk og Kiæmper, eller dog i det mindste er i de senere Tider bleven anseet for lige betydende med Kiæmper; Men hertil svarer jeg, at Jornandes selv lader de Danske stamme fra de Svenske, som uden Tvil vare af Gothisk, og ei Jotisk Herkomst, hvilket det Begreb, som de havde om Odin, fornemmeligen viser; og antager man med Schöning, at Gotheni bør læses i Stædet for Cogeni, saa vidner Jornandes selv, at de stammede fra Gotherne. Man maae og vel skille imellem Jornandem og de andre af mig anførte Skribenter. Jornandes siger kun, at de Danske vare noget høye; derfore kan de jo vel have været Gother, og ei Joter; thi Joterne have vel ikke alene været høye. Vel sandt, at Saxo og andre vore gamle Skribentere giore de følgende Slægter stedse mindre end de foregaaende; men dette reiser sig uden Tvil af en Lyst at ophøye Alderdommen, og at nedtrykke sine egne Tider, saa og af den vrange Grundsætning, at Verden tager stedse af, og at alting forværres. Vel mueligt ogsaa, at Gotherne, som et fremmed Folke-Slag, fra en anden Luft, og efter en anden Levemaade og Føde, have været noget mindre end Joterne; men dette er vel efterhaanden ved Blandingen bleven afhiulpet. I det mindste er ei Jornandes den eeneste, som tillægger de Nordiske Folk stor Vext, ney, Romerske og Grækiske og Frankiske Skribenter giore det ogsaa, saavel om de

udvandrende, som hiemmeblivende Folk; og det i saa sene Tider, at alting i Norden var da allerede Gothisk, og det Jotniske Navn næsten forsvundet. Hvad derimod vore egne Skribenter angaaer, da kan vel ei tviles paa, at de jo have meent at Dan var en Jotun, et Navn, som synes at have alene vedligeholdt sig ved de Islandske Skribenter, da vore derimod, som skreve paa Dansk betiene sig af Kempe, og de som skreve paa Latin af Gigas, men alle tilhobe forstode derved eet og det samme Folk. Altsaa gior vor egen Tradition jo da de Danske til Jetter, Joter, Jotuner, hvad man vil kalde dem. Ret nok, men Spørsmaal om vore Skribenter ei have herudi feylet, ved det de lade det Danske Navn og Rige opkomme paa Sieland, fordi bemeldte Land var i senere Tider Hoved-Landskabet, og ei paa Skaane, ved det de mene at Dan haver givet de Danske Navn, da han dog kun udbredde det, ved det de derover sætte ham i Spidsen af alle vore Regentere, og gaae derved saa langt med ham tilbage i Tiden, at de komme til den Tid, da Joter virkeligen beboede Dannemark. De blande altsaa sammen Landets ældste Indvaanere, de Nordiske og Tydske Joter, Landets mellemste Indvaanere, de Danske i Skaane, og Gotherne paa Øerne, og Landets sidste Indvaanere, de Danske over gandske Dannemark. At vort Folk under det Danske Navn er gammelt, og meget ældre end Jornandes og Gregorius Turonensis, som først uimodsigeligen kalde dem Dani, og tale om deres Bedrifter, er klart ei alene af ovenmældte efter mine Tanker tydelige Stæd hos Ptolemæum, og af det uvissere hos Mela om Codanonia, og hos Geographum af Ravenna, som siden skal anføres om Romernes Ordsprog, saafremt det og er deres, men bestyrkes og overmaa-

de

de ved følgende Stæd hos Ermoldum Nigellum (35), en Poet af det 9 Sæculo.

Hic populi porro veteri cognonime Deni
Ante vocabantur, & vocitantur adhuc
Nort qvoqve Francisco dicuntur nomine manni
Veloces, agiles, armigeriqve nimis
Ipse qvidem populus late pernotus habetur
Lintre dapes quærit, incolit atque mare.
Pulcher adest facie, cultuque statuque decorus
Unde genus Francis, adfore fama refert.

Vel sandt, at jeg selv ei holder for, at Frankerne have deres Oprindelse fra os, men dog bliver det vel rigtigt, at de ere komne fra et Land, nemlig Jylland, som de Danske have siden taget i Besiddelse. Da nu denne Skribent skrev noget hen i det 9 Sæculo, saa vise hans Ord, at man da almindeligen haver holdt de Danske for meget gamle Veteri cognomine Deni, ja saa gamle, at deres Navn skulde endog være ældre end Frankernes, siden disse sidste skulde være komne fra dem, og det kunde ei være Skribenten ubekiendt, at Frankerne vare allerede navnkundige i det 3 Sæculo. Det kunde hans Gregorius Turonensis endog lære ham. Men at ville med Abraham Mylio (36) giøre vort Navn saa gammelt, at Britannien skulde være bleven kaldet efter os, og betyde Fri-Danis ɔ: det frie Dannemark, eller og Fri-Daen ɔ: de frie Daners Land, det er at gaae for vidt, thi da maatte vi have sendt en Colonie til Britannien, og da maatte vor Dan have i det mindste levet saa langt tilbage, som saa mange igien efter Saxo

 ville

(35) In Menck. Scr. t. 1. coll. 934. l. 4. v. 11—18.
(36) Ap. Skinn. in Etym. Onomast. v. Britain.

ville have ham. Wallingford (37), som skrev 1050, i det mindste er den ene Deel af ham, om ei just han selv, fra den Tid, siger, at Historieskrivere ere uenige om de Danskes Herkomst. At nogle ville, at Anthenor flyede med 1500 Mand fra Troja, og kom til Germanien, som da fattedes Indvaanere, og begav sig siden til de længere bortliggende Lande, og regierede der, og som han stammede fra en Kong Dans, saa kaldte han Riget Dannemarch; men andre sige, og maaskee bedre, at det Gothiske Folk stammede fra Japher ved hans anden Søn Magog, af hvilken det ved Overeenstemmelsen af den sidste Stavelse fik Navn. Da nu Gotherne havde formeret sig paa den Scanza, som de havde tilegnet sig, udspirede tvende Folk af dem. Det ene begav sig under dets Konge Thaunase til det ydre Scythien, satte sig der ned, og bekrigede den Ægyptiske Konge Velonem (Vexorem), og af dets Koner bleve Amazoner. Det andet Folk drog og ud af den Scanza med sin Konge Berig, besatte inden for Germaniens Skiød de Mæotiske Moradser, og i det andet Sæde Dannemarch (efter min Hypothesis have og Gotherne vandret ud fra Norden inden de finge ind, i det mindste hele, Dannemark, saa og ere de i meget ældre Tider komne fra Mæotis til Norden). Det er klart, at Wallingford haver taget dette deels af Jornande, deels af Dudone, dog staaer det sidste om Dannemark ei hos dem, hvoraf jeg slutter, heldst siden det nok er rigtigt, at han haver det ved Tradition. Matthæus af Westmünster (38), som slutter med 1307, har omtrent det samme, undtagen at det staaer i en anden Orden, og at nogle smaae Omstændigheder ere udeladte, saa og tillagt, nemlig dette, at Gotherne og Berig ginge

(37) Ap. Gale t. 3. p. 532 og 533.
(38) P. 183.

ginge ud fra Den Scanza, og landede forst paa et Sted, som han kaldede Scanza, og der paa siden anfaldt de Germaniske Egne, Bugter (Sinus) og Mæotiske Moradser (hvilket er taget af Jornande), hvorpaa de indtoge mange Lande rundt omkring, af hvilke Dannemark og Norge havde siden mange berømmelige og mægtige Konger. De roste sig af at Guden Mars var fød hos dem, og søgte at giøre sig ham bevaagen ved Menneske-Blod. De brystede sig og af, at Trojanerne vare af deres Herkomst, og sagde, at Antenor havde flygtet fra Troja til Germanien, og siden regieret i Dania eller Dannemarch, og givet Landet Navn efter sig; og af disse Aarsager seer man, at de Danske ere komne fra Gotherne, og som Øerne bleve alt for meget opfyldte med Folk. Uden Tvil bør her staae, at de brystede sig af at deres Herkomst var fra Trojanerne, thi det viser ei alene det efterfølgende, men det kommer og overeens med andre Skribenter, som tale herom. Mærkeligt er det at her siges, at de Norske Konger og stammede fra Gotherne, hvilket ogsaa tildeels er rigtigt, og at de Danske der bleve opfyldte med Folk, hvorved ei alene forstaaes Øerne, men og Scanza eller Skaane, som de Gamle ansaae for en Øe; hvorimod Jylland ei saa almindelig blev anseet derfor, og der finge Gotherne ei heller saadan Overhaand, hvilket de Navne af Joter og Jotland, som der bevaredes, vise. Men at Antenor skal have givet Dannemark Navn efter sig, er urimeligt. Danai eller Græker have nok her forført Skribenten, af hvilke vi efter nogle skulle have faaet Navn. Skal det foreenes sammen, at baade Antenor og Danai ere komne herind, da man maae troe, at nogle Græker have fulgt ham, siden han forraadde Troja til dem, hvilket sidste

denne

denne Skribent ogsaa siger. Freculphus (39), en Skribent af det 9de Sæculo, som haver taget sit af Jornande, skriver om Scanza: Deinde seqvitur diversarum turba nationum, Theutes, Vagoth & reliqvæ; sed ex his sunt exteriores Ostrogothæ. Ex istarum stirpe gentium Dani qvippe sunt progressi, qvi inter omnes hujus Scanzæ nationes, nomen sibi ob nimiam proceritatem affectant præcipuum. Dersom ei saa meget var udeladt her af Jornande, hvilket Skribenten selv ved & reliqvæ giver tilkiende, saa kunde man herved snart falde paa den Tanke, at de Danske stammede fra Ost-Gother, hvilket ogsaa bekræftes derved, at de grændsede nærmest op til Blegind og Skaane. I det mindste seer man af dette Stæd, at Freculphus har henført de Ord om Høyden til de Danske, og ei til Herulerne, hvorved denne Mening, som jeg og haver antaget, bliver saa meget des rimeligere. Rodericus af Toledo (40), som levede i det 13 Sæculo, vidner, at Ptolemæus opregner 7 Folk paa Scandia, nemlig Gotthi, Vesegotthi, Ostrogotthi, Dani, Rugi, Arothi og Thanli, (hvoraf sees, at han har anseet Ptolemæi Daukiones for Danske, men derhos maae mærkes, at han blander Folkene hos Ptolemæum og Jornandem sammen), og skriver videre: Ostrogothi item & Dani qvi ex ipsorum stirpe progressi Herulos propriis sedibus expulere. Hæ itaqve gentes corpore & animo grandiores pugnabant sævitia beluina. Det er klart, at dette er taget af Jornande, og skulde der udi Roderici Tid været just saaledes skrevet, som her staaer, da maae man tilstaae, at Jornandes er kommet meget forandret til os. Imidlertid, hvorvel jeg troer, at dette er kun et Slags Udtog af Jornandis Ord, saa tiener det dog meget til at

(39) T. 1. l. 2. f. 21. p. 2.
(40) In Schotti Hisp. ill. p. 32. l. 1. c. 8.

at bestyrke den Sætning om de Danskes Herkomst fra Gotherne, og til at formode den fra Ost-Gotherne, saa at derfore de Danske vist stamme fra Gotherne, om maaskee ei just saa lige ved de egentlige Svenske. Sheringham (41) anfører og den Mening, at den Gothiske Kong Eric skal først have ladet beboe de Danske Øer, men forkaster retteligen, at det skulde alerede være skeet i Sarugs Tid.

§. IX.

Det Danske Folks Ælde i Skaane, og noget om Dan, og den Hallandske Hypothesi.

Jeg haver nu altsaa viist, at de Danske stamme fra Gotherne, enten umiddelbar, eller og middelbar ved de Svenske, hvilket sidste jeg dog anseer for rigtigere, da det staaer hos Jornandem, som vi nu have ham. At de have først boet høyt oppe paa Scandinavien; At de rimeligen have længe for Christi Fødsel skilt sig fra Gotherne, eller de Svenske, og forestillet et Folk for sig; At de og en rum Tid for Christi Fødsel, og venteligen forend den sidste Odins Ankomst have taget Skaane i Besiddelse, og i det 1 Sæculo efter Christum Halland, ved at drive Herulerne ud, med hvis Navn Hallands uden Tvil har Sammenhæng. Bring (42) opregner adskillige Aarsager til Hallands Navn; At det skulde betyde saa meget som Hallonis Land, af den Mand Hall, Halr, (hvilken Etymologie ved at være saa forslidt, er meget mistænkelig, allerheldst den ei understøttes af noget historisk Vidnesbyrd), af Hall ɔ: Bierg, (som ei heller synes mig at passe sig, da en stor Deel af Halland er flak), og af Hall ɔ: ufrugtbar, (hvilken Udledning er uden Tvil den beste, da en stor Deel af Halland er meget sandig). De Danskes Re-

(41) De Angl. orig. p. 143 — 147.

(42) Mon. Scan. t. 1. p. 44.

gentere, som gandske Nordens, kaldes i Forstningen Drotter, indtil Rig, eller Ring, sidst i det 1 Sæculo var den første, som i gandske Norden lod sig kalde Konge (43). Becanus (44) er derimod i Henseende til vor første Udspring af en gandske anden Mening, og troer, at de Danske ere ældre i Norden, end Gotherne, og at de Svenske ere en Blanding af Suever og Danske, til hvilken Menings Bestyrkning han anfører det Ord Suethans hos Jornandem, som han forandrer til Suedans, og troer han at de Danske stamme fra Cimmerierne eller Cimbrerne, der ikke alene skulle have besiddet Chersonesum, men ogsaa Øerne, og hele Norge, ja Thule ɔ: Island efter hans Tanke, udi hvilket sidste Becanus dog feiler i sær, da Island først blev beboet længe efter, en Sandhed, der dog endda ikke var bekiendt udi hans Tid, efterdi Arngrim først skrev længe efter ham. Nu vil jeg videre bestyrke disse mine Sætninger, først ved vore indenlandske Skribenter, og siden ved udenlandske. I Henseende til de første, maae jeg legge denne Regel til Grund, at hvad vore Skribenter melde om Dan, og hans Herkomst maae ofte ansees for Folkets eget, ved det de stode i den Tanke, at om han ei just var deres første Regent, saa var han dog deres første Konge, den første, som havde bragt Dannemark under eet Hoved, og den første, som havde givet Folket Navn. Endeel af dette er vel rigtigt, men noget dog urigtigt, og særdeles have Saxo, og de fleste af vore egne og Svenske Skribenter mægtig tager feyl i Tiden. Jeg finder tre Hoved-Meninger om Dans Fader. Ericus Olai (45) gior ham til en Søn af Urbar, de Svenskes og Gothers.

(43) H. K. t. 1. p. 20. c. 20.
(44) Orig. Ant. p. 695 — 707.
(45) P. 26. l. 1.

thers Konge; Saxo (46) og de flere til en Søn af Humle, og Snorro (47) til en Søn af Rig. Hvad den første Mening angaaer, da udgives Urbar for at have været den ellevte Svenske Konge, vel er han den 12 hos Ericum, men Nearcus og Frotho, Brødre, regierede begge paa eengang. Da nu Ericus begynder sin Historie kun fra Christi Fødsel, saa maae Urbar efter 33 Aar for hvert Leed have levet ved Aar 363, hvilket er omtrent 200 Aar efter Snorronis Dan. Men som Ericus haver selv 39 Konger til Oluf Skautkonung, om hvilken man vist veed, at han regierede Aar 1000, og længe efter, saa kommer paa hver af hans Konger kun 25⅔ Aar, hvorefter Urbar maae have levet, naar man multiplicerer ham med 12, thi da maae man ei udelade nogen af Erici Konger, Aar 308, hvilket løber næsten ud paa det samme, men kommer Snorronis Dan noget nærmere. Heraf slutter jeg, at Erici Tradition haver været en Blanding af de Danskes ældste Herkomst fra de Svenske, hvorfore Dan er bleven giort til en Svensk Konges Søn, og af Snorronis Dan, som først udstrakte det Danske Navn til gandske Dannemark, thi Tiden passer sig ei saa aldeles ilde paa ham. Hvad som findes herom i den mindre Svenske Riim-Kronike (48), løber ud paa det samme, undtagen i Henseende til Tiden, thi der udgives Urbar for at være den niende fra Eric, første Konge i Gotland, som levede i Sarugs Tid, det er ved Aar 2000, og Urbar at have levet i Davids Tid, det er Aar 2900, følgeligen komme 100 Aar paa hver Regiering, hvilket er nok til at bevise denne Beretnings Falskhed, som end mere legges for Dagen, ved det

 fra

(46) L. 1. p. 5.
(47) P. 20. t. 1.
(48) P. 2. 4.

fra Urbar til Oluf Skautkonung regnes kun, ham ibegreben, 28 Konger, i en Tid af over 2000 Aar, følgeligen 71⅓ Aar paa hver Regiering, hvilket er reent urimeligt i saa sene Tider. Men hvo denne Urbar egentligen har været, saafremt han nogensinde har levet, og hvorfra Ericus Olai og Riim-Kroniken have taget ham, og hvor han egentligen har regieret, det er jeg endnu ikke kommet efter. Hvad Saxo angaaer, da siger han vel paa intet Sted, hvorfra Dan var, men som han sætter ham i Spidsen for alle vore Konger, af hvilke han lader regiere 24 for Christi Fødsel, Frode Fredegode indbegreben, som skal have regieret da Christus blev fød, og disse 24 udi 19 Ledder, hvilke efter 33 Aar udgiøre 627 Aar, som ei stiger mere end 100 Aar op i Tiden for den mellemste Odin, saa gaaer det til de Tider, da Joter beboede Dannemark, hvilke Saxo uden Tvil mener ved sine Gigantes, som han siger at have været Landets ældste Indvaanere. Imidlertid drister han sig dog ei til at sige andet om Dan selv end at han var Humles Søn; thi han havde venteligen hørt den Tradition, at Dan, det er at sige Folket, var kommet fra Sverrige. Dette vilde han ei anføre, og taug derfore reent stille. Ei heller har han sagt hvad Tid Dan levede paa. Dog vil man legge til Grund, at han fra Frode Fredegode, ham ibegreben, haver til Gorm, som han kalder den Grumme, og hvilken vist levede Aar 930, 33 Ledder, saa kommer paa hvert Led $28\frac{3}{14}$ Aar, hvilket for 19 giøre 546¼ Aar, og end mere nærmer sig til den mellemste Odins Tid. Dette bestyrker mig i den Mening, at Saxo er foruden andre Aarsager bragt til at sætte Dan i Spidsen af alle Danske Konger, ogsaa derved, at alle Slægt-Registere opstege til Odin, som ogsaa kaldtes Othan, Wodan; og som han gandske vist havde

de Underretning om mere end een Odin, og om en der var langt ældre end den sidste Odin, fra hvilken Slægt-Registerne i de Islandske Skribenter kun begynde, og tilligemed havde hørt tale om en Dan, efter hvilken Folket og Landet skulde have faaet Navn, og været vor første Konge, saa haver alt dette bevæget ham til, ei alene at sætte Dan i Spidsen, men endog at giore ham saa gammel, hvilket ogsaa er rigtigt nok i Henseende til den mellemste Wodan. Erici Pomerani Kronike, og hans Følgemand Cornerus sige reent ud, at Dan, Humbles Søn, kom fra Sverrige. Den første (49) har fra ham til Christum 24 Ledder, og siger, at Dan levede i Davids Tid, det er i det mindste 1020 Aar for Christo, hvorefter komme 42½ Aar paa hvert Led. Men efter Christum har han i 930 Aar til Gorm, som han kalder den Gamle, 30 Ledder, hvorefter komme 31 Aar paa hvert Led. Vil man legge dette til Grund, saa har Dan levet 744 Aar for Christi Fødsel, hvilket bliver for meget, naar man vilde holde ham for den mellemste Odin, og strækker ei til efter den Tid, som Ericus selv siger at Dan haver levet paa. Cornerus (50) lader og Dan leve i Davids Tid, og har 21 Ledder til Christum, tillegger følgeligen hvert Led 48⅗ Aar, hvilket er urimeligt. Efter Christum til Gorm, som han kalder den Gamle, haver han i 930 Aar 28 Ledder, hvilket gior $28\frac{3}{14}$ Aar paa hvert Led. Legger man dette til Grund, saa kommer Dan til at leve 592½ Aar for Christo, hvilket er omtrent 100 Aar for den mellemste Odins Tid. Dersom man nøyere vidste den mellemste Odins Historie, og den ei var saa blandet med den sidstes, saa skulde man uden Tvil finde, at han først var kommet til det Land, som kaldtes Sverrige,

(49) P. 262.

(50) P. 475.

hvorfra de egentlige Danske siden udginge. Det er derfore vel muligt, at i denne Tradition om Dan, Humbles Søn, der var kommet fra Sverrige, endog ligger, at den mellemste Odin selv, eller i det mindste hans Folk, Gotherne, ere gangne over til Sieland og de flere Danske Øer, forend Skiold, den sidste Odins Søn, kom med sine Gother did. Thi det er dog mærkeligt, at alle de Danske Skribenter lade Dans Regimente begynde paa de Danske Øer, undtagen Saxo, som tier reent herom, men synes at lade ham paa eengang regiere over gandske Dannemark; venteligen bragt hertil, deels ved den vrange Sætning, at Dannemark havde fra det første af været samlet, og de Danske regieret over alt det, som i hans Tid kaldtes Dannemark, og deels fordi han ei vilde tilstaae, at det Danske Folk og Rige havde begyndt i Skaane, saasom man let deraf kunde giore den Slutning, at de vare komne fra Sverrige, eller i det mindste de Svenske Gother. Men hvad Saxo ei har vist eller villet vide, det have de følgende Skribenter fortaalt os saaledes, nemlig Erik af Pommerns Kronike (51): Dan, Humbles Søn, kom fra Sverrige, og regierede over Sieland, Møen, Falster og Lolland, og kaldtes hans Rige Withesleth. En meget mægtig Konge kom da og bekrigede Jyderne, som derover bleve meget bange, og befæstede med Graver og Træ-Mure (saaledes forklarer jeg Fragis ligneis, hvilket Ord Carpentier og Spelman aldeles ikke have, og Du Cange vel under Fraga, men forklarer det at betyde i det eeneste Exempel, som han har, et Sted besaaet med Jordbær, hvilket det her aldeles ei kan betyde, og, som mig synes, ei heller hos ham) det Sted, som endda kaldes Koverke (det er det bekiendte Danevirke), og sendte til Kong Dan af Witheslet,

(51) P. 262.

thester, og lovede at underkaste sig hans Herredømme, hvis han kom dem til Hielp, og vandt. Han mødte Fienderne ved Kovirke, slog dem paa Flugt, og dræbte mange af dem; blev derpaa Herre over Jyderne, og undertvang ved deres Hielp Fyen, Skaane og alle andre Danske Øer, og lod derpaa, efter en almindelig Slutning kalde efter sig sit Rige Dania, og Indvaanerne Dani. Cornerus (52) kommer hermed overeens, undtagen at han lader Møen ude iblant de Lande, som Dan herskede over, og siger, at han efter Seyeren over Fienden blev Herre over Jyderne, og dem der boede i Skaane, og de øvrige Danske Øer, og at Riget kaldtes Dania eller Dacia efter ham ved en almindelig Slutning, Samtykke og Raad af alle Proceres (ɔ: Hovdinger). Thomas Geysmar er og i alt eenig med Erici Kronike, undtagen at han siger, at det var en Tydsk Fyrste, Princeps Teotoniæ, som anfaldt Jyderne, og at de befæstede Kowyrke med Graver og andre Ting, & aliis, og at Jyderne giorde Dan til deres Konge efter Seyeren. Den svenske Danske Kronike er og enig med Erici Kronike, vidner desuden, at den, som angreb Jutherne, var en mægtig Konge af Tydskland, og at Jutherne befæstede Kovirkæ med Graver og Brothæ, maaskee Træ-Mure, at Riget blev kaldet Dannemark, og Folket Danskæ. Den Plattydske Saxo, som er uden Signatur og Blades Tal, taler ei om, at Dan var fra Svertige, men siger derimod, at en Tydsk Fyrste angreb Juterne, men beskriver ej hvorudi Befæstningen ved Kowerky bestod. For Resten kommer han overeens med Eriks Kronike. Vor Danske Riim-Kronike er den første, som taler om Hovdinger og Dommere hos os forend Kong Dan, og siger, at hans Fader Humble havde altid boet i Sieland

(52) P. 475.

Sieland, hvor han ogsaa døde paa sin Gaard, som han havde kaldet efter sit Navn. Og denne Mening om Dommere forend Dan haver Lyschander i sin Danske Kongers Slægtebog, hvor han meest af alle haver udvidet den egentlig saa kaldte Gullandske Hypothesis, strakt saa vidt og udpyntet saaledes, at han opregner os mange Dommere, og deres Bedrifter, uden at sige, hvorfra han har saa uhørte og gamle Ting, hvorfor han og ei ubilligen beskyldes for at have digtet dette. Ved at overveye, hvad jeg forhen haver anført af vore gamle Kroniker, synes mig klarligen at see, at de have havt en gammel Tradition at gaae efter, først derudi, at det Danske Rige, Folk og Navn ei er opkommet i Jylland, dernæst at Jylland ei egentlig er bleven undertvunget af de Danske, men at det frivilligen haver givet sig under dem, (hvilket vel kan være rigtigt i Henseende til den første Foreening under Dan Mykillati), og endelig at dette er skeet ved Leilighed af et Angreb, som de Tydske giorde paa Jylland, hvilket da alerede strakte sig til Slien, og det Stæd hvor Danevirke siden blev anlagt udi Kong Gotfrieds Tid, hvilken Vold disse Efterretninger vel giøre for gammel, og desuden feile derudi, at de føre disse Ting for langt tilbage i Tiden, da David regierede, og at de lade det Danske Rige begynde paa Sieland, og ei i Skaane. Aarsagen til det sidste haver jeg alerede forhen givet, og kan dertil vel endda legges, at efter en gammel Tradition kaldtes Skaane ogsaa Witheslet, eller Gothernes Slette, ligesaavel som Sieland, hvilket let haver kunnet bringe dem i Forvirring. Hvad den første Feyltagelse angaaer, da have de efter saa mange Folks Exempel gierne villet gaae meget langt tilbage i Tiden med deres Folks Oprindelse, og derover blandet sammen, hvad de vidste, deels ved Slutninger, deels ved Sagn om Landets første

Be-

Beboelse, om det Danske Folks og Riges Opkomst, om hele Danmarks Samling, og om Carl den Stores Krig med Kong Gotfrid, da Danevirke eller Kovirke virkeligen først blev anlagt, hvorvel det og er muligt, og ei synes gandske urimeligt, at den dog er noget ældre, og hvilket med Carl den Store vel haver givet dem Anledning til at kalde den, der anfaldt Jyderne, en meget mægtig Tydsk Konge. Naar jeg betragter, at Procopius er den første, som vidner, at Danske Folk boede lige op til Varnerne, hvilke vare meget mægtige, i Slutningen af det femte og Begyndelsen af det siette Sæculo, og at Danske ei nævnes at have rovet i Vester-Havet forend i det siette Sæculo, saa er jeg af de Tanker, at de Danske ei have til nogen Stadighed foreenet Jylland med deres forrige Lande, forend efterat Saxer, Angler og Jyder vare gangne over til Britannien. Rimeligen have Jyderne efter Anglernes Bortgang, hvis Land var næsten derved blevet øde, villet udbrede sig i det, og haver dette maaskee givet de næst angrændsende Saxer, som ansaae sig for mere berettigede til Anglernes Land, Anledning til at sætte sig herimod, og have da Jyderne, som vare for svage, kaldet de Danske til Hielp, baade fordi de vare deres nærmeste Naboer, saa og fordi de selv vare ved Colonier af Nordiske Joter og Gother blevne dem mere lige i Sprog og Skikke, end Saxerne. Og at Landet forhen haver været fornemmeligen delet i trende Hoved-Folk og Riger, kan og tydeligen deraf sees at Skaane, Sieland og Jylland have hver havt deres egen særdeles Lovbog. Vel sandt, at den sidste er først givet i Valdemari II. Tid, og de tvende første i Valdemari I., men det er klart, at de ere grundede paa langt ældre mundtlige Skikke og Love, ja den sidste endog paa skriftlige Skraaer, om hvilke udtrykkeligen vidnes, at de bleve opbrændte af Valdemar II.,

da han udgav den Jydske Lov; og hvorfore mon de have været adskillige fra hinanden, uden fordi hver af disse Lande havde sin egen Regiering. Heraf tager jeg ogsaa et Beviis for denne min Mening, at alle disse tre Riger ere blevne paa en venlig Maade samlede, og det ene ei undertvunget af det andet, thi i saa Fald havde ventelig det svenske Folk paatvunget det Undertvungne sine Love og Skikke, og derved blevet een Lov for dem alle, og følgeligen begge Valdemarer ei givet hvert Land sin egen Lov. De fleste nyere sætte med Saxo Dan i Spidsen af alle vore Konger, men om Tiden han skal have levet paa ere de ueenige. Gassarus (53) sætter ham 600 Aar for Christi Fødsel, Johannes Lyschander 939 udi Davids Tid (54), Pantaleon (55) 1400, ved det han tillegger hver af de 28 Konger hos Saxo forend Christi Fødsel en Regiering af 50 Aar, Suffridus Petri (56) 307, og gior han Dan og Angul til Sønner af den Svenske Kong Humble, som af de Danske bleve kaldte til Hielp, fordi de med Krig angrebes af Jutho, ellers og kaldet Wytt, Vitto, Vitho, som havde ægtet Cumera, den Cimbriske Konges Bocchi Dotter, og derfore af sin Sviger-Fader bekommet det nu værende Slesvigske, som efter ham, og siden det øvrige af Halvøen, blev kaldet Jytland. Denne Jutho skal have været en Søn af Friso, det Frisiske Folks Stifter, og Broder-Søn af Saxo, det Saxiske Folks Stamfader. Udi alt dette beraaber denne Skribent sig paa Saxo, som dog herom giver ham kun liden Trøst, paa Johannes Magnus, og de nyere Saxiske Skribenter, hvis Vidnesbyrd dog ei kunne giælde videre end de ere understyttede af ældre Skri-

(53) Hos Nörnissom i hans Danske Krønike p. 39.
(54) Ant. Dan. p. 61.
(55) In Suff. Petri ant. Fris. p. 294.
(56) Ant. Fris. p. 309. 310.

Skribenter, og endelig paa sine egne Frisiske, hvilke vel han og de flere nyere Frisiske Skribenter udgive for meget gamle, men som man haver stor Foye til at nægte, saa længe de ei ere udgivne, og det, som af dem anføres hos de nyere, tydeligen viser, saavel i Sprog, som i Efterretninger, der gandske stride imod andre Folks, og synes alene at være opfunden for at giøre deres Folk ældgammelt og berømmeligt paa andre Folks Bekostning, at de ere Fostere af de senere Tider. Samme Indvending kan ei giøres mod vore. Rosefontanus (57) siger, at nogle henføre Dan til Davids Tider (det er 1050 Aar for Christi Tider) andre til Othniels (det er 1400 Aar). Vitus Bering (58) sætter hans Ankomst til Regieringen 1038 Aar for Christi Fødsel, og hans Død 997. Pontanus (59) fastsætter ei selv noget Aar, men fortæller at andre henføre ham til 1039, og Gossarus til 490, hvilket sidste stemmer overeens med Gassari Mening, og ei det forhen anførte af Nörnissom. Meursius forbigaaer reent at sætte Aarstal, ei alene om ham, men om alle de ældste Konger. Messenius (60) lader Dan kun leve omtrent 123 Aar for Christi Fødsel, giør ham til en Søn af den Scondiske eller Svenske Kong Snore, med Tilnavn Humble, eller Gumle, og udgiver Thor, Konge i Finland og Qvenland, og Angul, som nedsatte sig i Jylland, for hans Brødre. Indvaanerne i Dannemark kaldtes da Viter, men Land og Folk finge nu Navn af Dan. Den yngre Svaning (61) sætter Dans Ankomst til Regieringen 1038 Aar for Christi Fødsel, og giør ham til en Søn af Humble,

(57) In refut calum. J. Magni H. p. 2.
(58) Florus Dan. p. 1.
(59) H. Dan. l. 1. p. 12.
(60) Scond. l. 1. p. 4. 5.
(61) Chron. p. 24.

ble, Dommer paa Øerne. Wormius (62) siger, at nogle af vore Chronologi henføre Kong Dans Levetid til Josuæ. Wadskiær (63) vidner, at hos de Engelske Skribenter findes i de nyere Tider en anden Dan, som kaldes en Dansk Konge, der ved en vis Engelsk Byes Beleiring af en Helgen med sit Folk skal være bleven omvendt og døbt, men denne har været af de saa kaldte Danske Søe-Konger. Dog om ham har jeg hidindtil ei fundet noget hos nogen Engelsk Skribent. Denne brave Mand har siden tilstaaet mig, at det er en Hukommelse-Feil, naar han har sat Engelske Skribenter, og henviist mig til Pontoppidans Gesta (64), hvor der af Malbrancq de Morinis anføres, at Dani seu Saxones komme til Britannien under Anførsel af deres Konge Dano Aar 555, (thi 1555 er en Trykfeil), plyndrede næsten hele Kent, og beleirede Cantorbery; Men den hellige Vulgonius talte saa kraftig, at Kongen med den største Deel af hans Krigshær lod sig omvende og døbe. Og for denne Fortællings Rigtighed anfører han ældre Nederlandske Monumenter, som dog ere ubekiendte, og endnu ikke udgivne. Saafremt der ellers er noget sandt i denne Tildragelse, saa maae den være venteligen skeet i det 9 Sæculo, thi 555 var Cantorbery og Kent gandske hedensk. Hvad Navnet Dan angaaer, da troer jeg, at det ei her vil sige andet end en Dansk Konge. Mange lade sig ei nøye med at giøre Dan saa gammel og til den første Konge, men de sette endog deels 13 Dommere for ham, og lade dem regiere over gandske Dannemark, som allerede er efter deres Meening bleven beboet Aar 1850 (65); og dette er den saa kaldte Gullandske

Hypo-

(62) Mon. p. 92. skal være 97.
(63) Skueplads p. 98.
(64) T. 2. p. 39 og 40.
(65) Nörnissoms D. Chron. p. 30 — 38. Sven. chron. p. 4.

Hypothesis, hvilket dog er et bedærvet Tillæg til den. Vitus Bering (66) antager og Dommere for Dan, men er saa betænksom, at han ei fastsætter, naar de have begyndt at regiere. Den fornuftige Pontanus forbigaaer reent, at tale om disse Dommere, ligeledes Meursius. Messenius (67) vil, at de uddrevne Cananiter ved Josua ere komne til Scondia, saa kalder han Scandinavien og vedliggende Øer, 844 Aar efter Syndfloden, men at Thuiscon havde kun 193 Aar efter den sendt de første Indvaanere til Scondia, meest af Magogs Herkomst, under Anforsel af Geta, Godric, eller Gog, efter hvilken Gotherne finge Navn, og som efter sin Død blev dyrket for en Gud. Den yngre Svaningius (68) paastaaer, at den første Dommer Segud er kommet til Regieringen 1978 Aar for Christi Fødsel. Nogle Forfigtere (69) af den Gullandske Hypothesi beraabe sig paa en Skribent af det 8 Sæculo, som de kalde Felix Crolandiensis, som skal have talet om de Gullandske Abbeder. Enhver mærker vel at dette er digtet, thi i bemældte Sæculo vare endnu ingen Klostere og Abbeder i gandske Norden. Intet haver skadet denne Hypothesi mere, og giort, at den er i alle Maader bleven forkastet, og det mere end man burde, end den umaadelige Lettroenhed, og liden Critique, hvormed saa mange af dens Forfigtere have været behæftede. Arngrim Jonæ Søn, den lærde Islænder, troer og, at Cananiterne, fordrevne af Josua, have været Nordens første Beboere, og de af Saxo omtalte Gigantes, og i Edda kaldte Jøtter. Ved nu nøye at overveye alt dette, og ved at finde, at mange Skribenter have blandet Tiden sammen, da Dan levede, og

(66) Flor. Dan. præf. op. ip. p. 1.
(67) Scondia t. 1. p. 4. 1. 2.
(68) Chronol. p. 6.
(69) Winsl. Spic. ant. p. 12.

og da det Danske Folk opkom, hvis egentlige og første Begyndelse bør søges i Skaane, og noget høyere oppe paa Halvøen, saa bliver det klart, at det Danske Navn er udi Skaane meget ældre, end Christi Fødsel. Den skarpsindige Verelius (70) gaaer den Gullandske Hypothesis, hvad Dommerne og de ældste Ting anbetreffer, skarpt, men vel igiennem, og viser dens Urigtighed derudi. Han legger og for Dagen, at det Gullandske Fragment, hvorpaa dette grundes, er skrevet i nyere Tider, da Sproget røber det, og Endelserne paa om. Anfører og af Stephanio, at det skal være kommet fra Lyschander, men om det derfore er ret, strax at slutte, at Lyschander haver selv digtet det, det er en anden Sag. Samme Dom fælder han over det bekiendte Vers: Ebbe og Aage, hvorom det dog bliver Spørsmaal, om det ikke er noget gammelt, og Sproget derudi forandret i senere Tider; Men derfore paastaaer jeg dog ei, at det er tienligt til at bevise Langobardernes Udvandring herfra.

§. X.

Det Danske Navns Etymologie.

Jeg haver forhen anført min og Schönings Meening om Oprindelsen til det Danske Navn af Daun ɔ: Lav, fordi Landet var og er i sig selv et lavt, nedrigt og slet, eller fladt Land. Nu vil jeg dog anføre endeel andres Meeninger derom. En af de ældste og meest udbredte er, at Landet og Folket er bleven kaldet efter Kong Dan (71), hvad enten han, som nogle giøre, sættes i Spidsen af alle vore Regentere, og giøres meget gammel, eller han

1. Af Kong Dan.

(70) Notæ in Gautreks S. p. 6—9.

(71) Saxo l. 1. p. 5. Erici Chronica ex edit. Lindenbruchii 4to 1603. p. 2. J. Wallingford ap. Galeum t. 3. p. 532, som kalder Kongen Dana, og siger at Antenor stammede fra ham.

han og henføres til senere Tider, som af Snorrone (72), en Meening, der bifaldes af den yngste Bartholin (73), som derhos anfører gamle skrevne Danske Annales paa Latin, og derpaa anfører det, som jeg forhen har anført af Annales Esromenses. Men de fleste nyere (74) have fulgt Meeningen om den ældste Dan, indtil Torfæus (75) har bestridet den, ved at nægte Dan at have været vor første Konge, hvorvel endda nogle have siden holdt med den. Da alle vore Nordiske Skribenter, saavel vore egne Danske, som Islandske ere eenige derudi, at Landet har Navn af en Kong Dan, saa maae man troe, at der dog haver været noget, som haver bevæget saa forskiællige og stridige Skribenter til at være eenige udi denne Post. Da nu Snorronis og Islændernes Dan haver levet i det 2 og 3 Sæculo, og man hos dem ei finder nogen ældre, og de udtrykkeligen tilskrive ham ogsaa dette, saa maae man troe, at det er ogsaa ham, som haver givet Anledning dertil. Nogen kunde indvende, hvi man ei følger Saxo. Hertil svares, at Torfæus haver allevegne i sit Værk kaldet Series Dynastarum & Regum Daniæ, uovervindeligen viist, at Saxonis Følge af Konger er urigtig, og af ham selv paafundet, efter

(72) H. K. t. 1. p. 21.

(73) De orig. nom. Dan. 4to. p. 48 — 51, og 8vo p. 67 — 70.

(74) v. Haven de Anglo Sax. p. 46. Wadskiærs Skueplads p. 98, hvor han dog udleder det fra Snorronis Dan. Petreji Svenske Chronica p. 3. Alanus pro Saxone B. 2. p. 1. Verstegan restitution p. 170 & 171. Schilteri thes. ant. Teut. t. 3. p. 206. v. Den. Oedmans Bahus Besk. p. 5, hvor han endog gaaer saavidt, at han meener, at den berømte Danaholm, som giorde Skilsmisse imellem Danmark, Norge og Sverrige haver faaet Navn efter ham, da den forhen kaldtes Vitala, af det Folk Viter, som eyede den Crantzii chron. regn. aqvil. p. 5 & 404. Stephan. in Saxon. p. 28. Birch. Arct. p. 29.

(75). Ser. Reg. Dan. p. 272.

efter endeel Slutninger, ved det han urigtigen haver brugt de gamle Efterretninger, som han havde, og været indtaget af visse forudsattede Meeninger. Dog beskylder jeg ham ei herved for at have selv digtet noget, ney den Fordom, at Riget var saa gammelt i samme Forfatning, som det var i hans egen Tid, haver frembragt alt dette, hvorhos jeg gierne tilstaaer, at han haver havt visse Efterretninger, der have manglet Islænderne, eller som i det mindste ei findes udi de nu værende Islandske Skrifter, hvorfore jeg er af den Tanke, at der intet findes hos ham, som jo kan bruges, naar man veed at henføre det til sit rette Sted. Han haver og uden Tvil havt Skioldunga Saga, som nu er borte, men han haver ei nok villet følge Islænderne, men villet selv kunstle paa dem, og oprette sig et eget Systema, udi hvilket at forfatte, han haver været meget ulykkelig. Vore egne følgende nyere Skribenter have uden Betænkning fulgt ham, og have derfore samme Orden af Konger; og de faae som de have lagt til, have de frembragt ved ilde at forstaae ham, og ligesaa ilde at benytte sig af Jornande. Anderledes har det sig med Islænderne, de have ei selv sammensat noget Systema, men troligen overleveret os, hvad de funde for sig hos de gamle Poeter, og i de gamle Slægt-Registere, hvilke fra de ældste Tider vare ved Sagn blevne bevarede, som let kunde skee, fordi de vare korte, og man da lagde Vind paa Traditioner, som man ei overlod til Almuen, men som blev bevaret ved Konger, Fyrster, Hovdinger, Præster, Poeter; Og Spørsmaal, om ei nogle af disse Vers og Slægt-Registere have været skrevne fra umindelige Tider paa Bark og andet. I det mindste er det vist, at Runerne ere af en høy og ugemeen Alder, og at Historien vidner, at visse Vers have været skrevne med dem, som blant andre af Eigil, der

leve-

levede i det 10 Sæculo (76). Uden Tvivl er det, at Are, Sæmund og flere store Mænd i det 11 og 12 Sæculo have samlet disse gamle Vers og Efterretninger, og af dem haver Snorro igien taget hvad han beretter. Altsaa ere de Islandske Historieskrivere i det mindste 100 Aar ældre end Saxo, og have det Fortrin for ham, at de uforandret og i det gamle Sprog have overleveret de gamle Efterretninger, hvorfore man saa meget mere kan lide paa dem end paa ham, og med liden Møye udfinde det Sande hos dem, som derimod koster megen Møye at finde hos Saxo. De have og Fordeel ved det de have holdt sig til yngre Tider, og ei stige op over den yngste Odin, naar man undtager endeel af det, som findes i begge Eddis, hvilke dog ei kunne ansees for Historieskrivere, da den ældste Edda er en pur Samling af de gamle Vers selv, og den yngre disse Vers satte i ubunden Stil, og i en Slags Sammenhæng med nogle faae indstrødde Meninger af Samlerne. Saxo derimod stiger ei alene efter sin Hypothesis op over dem, men haver og virkeligen noget, som hører til ældre Tider. Men at komme til Dan igien, da haver jeg forhen viist af Ptolemæo og Mela, at det Danske Folk og Navn er meget ældre end denne Snorronis Dan, og at følgeligen de Danske kunne ei have Navn af ham. Saxonis Dan opstiger til alt for gamle Tider, og overalt er den Mening, at Folk have faaet Navn efter deres Regentere, noget tvetydig; hvorvel jeg dog ei holder med dem, der gandske forkaste den. Af Bibelen er det klart, at heele Slægter og Folk ere blevne kaldte efter deres første Stiftere og Stamfædre; og i senere, ja vore Tider finder man denne Skik endnu i det store Tatarie. Imidlertid

(76) Hvilket kan sees af hans endnu utrykte Saga, og hvad Torfæus deraf anfører i *Hist. Norv. T. 2. p. 177.*

kan man dog ei heller nægte, at det var en meget almindelig Svaghed hos Grækerne og hos de fleste Skribenter i Middelalderen, at søge Oprindelsen til Folkenes Navne i deres gamle Regenteres Navne. Lyst til at forklare alting, som oftest endog det, der ei kan forklares, Ukyndighed i Sprog, og Magelighed, thi hvad mageligere end at digte en Konge af samme Navn som Folket, have frembragt alt dette. Disse Grunde raade mig fra at antage den Mening, at Dannemark haver Navn af en Kong Dan. Herover haver jeg og engang været af den Tanke, at der aldrig haver været nogen Konge til af det Navn Dan, men at det vilde sige saa meget som Daner-Konge, de Danskes Konge, saa at vi ei vidste hans rette Navn; men følgende Aarsager have bragt mig til at forandre denne Mening. Udi Wodan, Othan er den sidste Stavelse Dan; der anføres i Historien meere end een Dan, og endeligen ere saa stridige Historieskrivere, som Saxo og Islænderne, enige i at anføre ham. Han faaer derfore vel at staae ved Magt, og er min Mening om ham korteligen denne, at han haver af Fødsel været en egentlig Dansk, og regieret over de rette Danske i Skaane, og siden ved Ægteskab med den Sielandske Konges Dotter bragt Sieland og de smaae Øer under sig, og da, maaskee med Bifald af Hovdinger og Almuen, udstrakt de Danskes og Dannemarks Navn ogsaa til Øerne; og som det just føyede sig, at han selv ogsaa hedte Dan, og var den første som regierede, om ei over det heele, saa dog over det meeste Dannemark, og beherskede fra første af Skaane, hvor hans Far-Fader Rig var den første, som i gandske Norden lod sig kalde Konge, og han, nemlig Dan, venteligen haver derfore først indført det Kongelige Navn paa Øerne og maaskee i Jylland med, da de formodentligen have forhen i alle disse Lande kaldet sig med det almin-

delige Regente-Navn Drot, saa haver dette givet Anledning til den Vildfarelse, at man haver giort ham saa gammel, og til den første Regent og Konge, og meent at han først haver givet Dannemark Navn, hvilken sidste Vildfarelse den skarpsindige Snorro ei engang haver kunnet undgaae; hvorvel man dog derhos ogsaa maae tilstaae, at Feylen ei er saa betydelig, thi lad være, at det Danske Folks Navn og Rige haver forhen været i Skaane og Halland, saa er det dog ei ringe at udvide det, og saa fortiener dog Dan i visse Maader derfore at kaldes det Danske Riges og Folks Stifter. De Tydske kalde os, og have saa kaldet os fra gammel Tid, Dänen, Deni, Denen, og Landet Dennemark (77), hvilket tiener til at stadfæste min Etymologie, thi paa Angel-Saxisk er Den, Dene, en Dal, en Hule. Mange Landsbyer i Engeland endes med Den, og udi Domesday, og andre gamle Angel-Saxiske Documenter forekomme Denæ, at betyde et vist Stykke Jord (78), hvoraf man ei maae lade sig lede i Vildfarelse, og tænke at de have Navn efter os, da de tvertimod have samme Etymologie, som vort Navn. Jeg bær derfor ingen Tvil paa, at vi jo først ere blevne kaldte Dänen af Saxerne, som vore nærmeste Naboer i Tydskland. Nogle (79) have været af den Meening, at de Danske havde Navn af Thegen, Thein, Thing,

Af de Tydske kaldes vi Dänen, og er dette kommet fra Saxerne.

2. Af Thanus, The-

(77) Vita S. Ludgeri c. 18. p. 44. in Broweri Sid., som er skrevet i det 9 Sæculo. Ermoldus Nigellus ap. Mencki l. c. ogsaa af det 9 Sæculo.

(78) Spelmanni Gloss. Archai. p. 167. voce Dena. Du Cangii Gloss. t. 2. p. 51. v. Dena.

(79) Wildes Indl. Förb. p. 309. Baxteri Gloss. ant. Brit. p. 146. v. Jutæ. Wachteri gl. v. Degen. coll. 266. Æthelstani leges p. 55. 56 & gloss. p. 223. in Lambardi Archæonomia. Leges Æthelstani p. 64 & gloss. p. 428. ap. Wilkinsium. Velleji orig. appel. Dan. p. 27.

gen, Thein ɔ: en fornem Mand. Thing, Tignar Mand, Thanus, hvilket Ord saavel hos vore Nordiske, som hos Angel-Saxerne, betyder en fornem Mand, en Baron, og ofte tages i Almindelighed for en tapper og stærk Mand, og hvorfore Kong Knuds Guarde kaldtes Thing-Lith, og af hvilke Thani, der egentligen vare to Slags, Kongens eller de Fornemste og Store, nemlig hans fornemste Hof-Betientere og Hovdinger, Milites, og de mindre, nemlig frie Folk, og selv Eyere af deres Gaarder, eller nu værende Herremænd, som vare forbundne til selv at gaae i Krig (80). Ordet Þegen, Þen,

3. Af Þegen, Þien, Den ɔ: en Tiener, en Træl.

Den, Þien toges ellers ogsaa i en anden Bemærkelse for en Tiener, en Opvarter, fordi de alle tiente Kongen, ja endog for en Slave, en Træl (81), hvilken sidste Bemærkelse synes dog at være indført ved Misbrug i senere Tider. Hvorover man saa meget mere maae forundre sig over dem (82), der have villet udlede det Danske Navn af dette Ord i denne sidste Bemærkelse, og til den Ende beraabe sig paa den af mig anførte Fabel, at de første Danske vare et Udskud af Folk, som Gotherne og de Svenske joge fra sig, og som siden maatte give dem Skat, en Ting, som vel neppe var kommet i Brug, naar det skal henføres til de ældste Tider, og skal det henhøre til senere, da veed man ei paa hvad Maade de Danske bleve adskilte fra de Svenske, da de udginge fra dem, enten det skeede med det gode, eller det onde, og følgeligen meget mindre, om de gave Skat, eller ikke; Men lad saa end være, og derhos at de i Førstningen hængte paa en vis Maade af de Svenske, hvorom dog ingen vis Efter-

rets-

(80) Du Cangii gloss. t. 4. p. 1114. v. Thainus. p. 1123. v. Thingus.

(81) Wormii Mon. p. 265 & 266.

(82) Verelius in Hervarar S. p. 118.

retning haves, hvorvel det er troeligt, i det mindste om Skiold, saa følger dog ei deraf, at de ere blevne anseede for og kaldte Trælle; En Meenig, som bliver saa meget desurimeligere, siden de siden kaldte sig Danske, og ingen vel indbilder sig, at de selv vilde give sig et foragteligt Navn. En anden Mening, at de skulde være blevne kaldte Dani, Thani, fordi de vare stridbare frem for andre, haver heller ingen Grund, da de omkringliggende Folk vare lige saa stridbare og mægtige; Vel sandt, at Jornandis fremførte Ord kan give ligesom nogen Vægt til denne Mening, efterdi han vidner, at de Danske selv tilegnede sig det fornemste Navn iblant alle Folk i Scanzia, fordi de vare de høyeste og føreste; Men da han dog ei siger, at de finge Navn af deres Høyde, saa bør vel disse Ord forklares saaledes, at de ansaae sig selv for de ypperste og fornemste, formedelst deres Høyde, og venteligen dermed følgende Kræfter og Styrke. Men skulde endog deres Navn ledes af deres Høyde, og de have faaet Navn deraf, saa kunde Thanus, som undertiden bemærker stærk, tapper; men aldrig høy, ei være Stam-Ordet, og saa maatte de have faaet Navn af et Ord, som nu er borte. Dog det er klart, at Jornandis Mening er ei saaledes. Men at komme til Thani igien, saa finder jeg, at den Jord, som de eyede, kaldtes Teinland, (hvorved de som udlede Dannemarks Navn derfra, kunde let falde paa den Tanke, at her havde man saa at sige Navnet Dannemark selv, efterdi Mark og Land komme meget overeens i Betydning. Da man finder, at saadan Thanus forbindes i Domesday til at efterlade ved sin Død til Kongen, pro relevamento, fordi han var hans Lehns-Herre, sine Vaaben og een Hest med Saddel, saa og Hunde og Falke, saafremt han havde dem, at anbyde til Kongen, hvis han vilde tage imod

dem: Saa slutter jeg heraf, at disse Thani, forstaae de Store, have egentligen været Riddere ɔ: Ryttere. Saadanne Thani vare og i Skotland (83). Det er ellers klart, at det Angel-Saxiske Ord Þeyn kommer af Verbo Þenien, at tiene, og at de Jorde, som saadanne Thani eyede, vare frie for al anden Tieneste, uden Krigstieneste (84). I det Tydske Sprog haves endnu de Ord: Diener, dienen, og hos os Tiener, tiene, men derimod bruges ei Thanus, Þegn, hvordan man vil udtale det, som noget sært Æres-Navn, eller Æres-Betiening. Wilde (85) leder og det Danske Navn af det Ord Dan, Ðen, Þan, en Tiener, dog i den Meening, som en Lehns-Mand, thi han holder for, at Skiold maatte tage sit Rige til Lehn af de Svenske Konger, og at Landet derfore er bleven kaldet Reidgiotha-Danmark, viser og, at saadant ei ansaaes skammeligt i gamle Tider. Nu er det vel rigtigt, at Lehn have deres Udspring fra Europæ nordre Deele, saa og synes det ei heller urimeligt, at de Svenske have forbeholdet sig nogen saadan Rettighed, da de overlode Sieland til Skiold, thi reent at bortgive et Land synes ellers underligt. Dog, da alt dette er kun Giætning, uden noget vist historisk Beviis, saa kan man ej bygge herpaa; Den gamle Navnkundighed af det Danske Navn, saa og dets Udstrækning i en vis Maade til alle Nordiske Folk, synes og at stride herimod, hvorvel dette kan være

(83) Spel. gloss. p. 242. 307. v. Icþien. 531. v. Teinus. 533. v. Teinlanda. 536. v. Thanus. 538. v. Thingus. Du Cange gloss. edit. nov. t. 6. p. 1115 Thainus. Thaini p. 1116. Thanus. Tein. Tegnio. Thegen. p. 1133. Thingus. Wachteri gloss. v. Degen col. 265.

(84) Skinneri Etym. v. Thane. Etym. For. v. Teinland, Then, Thingus.

(85) Indl. t. Svenska Hist. Förb. p. 309 og 310.

ket i senere Tider: men fornemmelig kuldkastes denne Formodning derved, at det Danske Navn er opkommet i Scandinavien, og ei paa Sieland, om hvilket og de smaae Øer alene man haver Grund til at troe, at det haver staaet under Sverrige; saa og at det er næsten vist, at det Danske Navn er ældre end Skiold, som efter Anseende kun regierede over Sieland og Øerne, der endda udi hans Tid ei kaldtes Dannemark, men Gotland, da Dannemark derimod var et Navn, som alene tilegnedes Skaane i de ældste Tider. Til dette Ord henhører vel og den Formular, som Sperling (86) haver anmærket, Herda eller Harda Gudan Thiagn, der saa ofte forekommer i vore Runiske Monumenter. Mærkeligt er det at Den i et Britannisk Dictionaire hos Leland (87) oversættes ved Homo. I Davisii Britanniske Lexico staaer det ei, men hos Bullet (88) vidnes derimod, at Den i det Cambriske, Dên i det Galliske, og Dune, Duine i det Irske betyder et Menneske. Han anfører og adskillige Asiatiske Sprog, som have samme Ord i samme Bemærkelse, saa at det næsten synes at være en Levning af det ældste Sprog, og man derved kunde komme paa de Tanker, at Dani vilde sige saa meget som Mennesker, eller Indvaanere i Landet. Nogle (89) udlede det Danske Navn af det Ord Dan, Don, Tan, som i de fleste gamle barbariske Sprog i Europa haver betydet en Flod, og hvoraf Rhodanus, Danubius, Don, Tanais, Duna have havt og endnu have deres

4. Af Dan, Don, Tan ɔ: en Flod.

(86) In test Absal. p. 40.
(87) Coll. t. 3. p. 3.
(88) Mem. s. l. langue Celtique t. 1. p. 448.
(89) Vind. Ac. Hav. p. 1. hvor han anfører at det kan afledes enten af Danastro ɔ: Dnieper, eller af Don ɔ: Tanais; han kunde ligesaa gierne have sat Donau til, hvis Navn vel egentligen vil sige Don-Aae ɔ: Floden Don.

deres Navne, ja efter Brenners (90) og Strahlenbergs (91) Meninger Daria og Dauria i det store Tatarie, hvilket jeg dog ei kan give Bifald. Men da Bullet (92) smukt viser, at Don betyder i fast utallige Sprog, dyb, lavt, nedrig, og Dun, Den, Dal, dyb, lav, under, hvoraf vel Ordet Tan, Tein, Theyn ɔ: en Tiener er kommet, og Skinner (93) ogsaa holder for, at Floden Danus eller Dene i Engelland kaldes saaledes, fordi den flyder lavt, saa følger heraf, at Ordets rette Bemærkelse har fra det første af været dyb, lav, nedrig, og er siden blevet anvendt paa Floder af den Beskaffenhed; og dette tiener følgelig end mere til at stadfæste min Etymologie af Dannemarks Navn. Vel sandt, at Dan, Den, Don, Dun betyder i de Celtiske Dialecter et Bierg (94), men ingen falder vel paa at udlede Dannemarks Navn heraf, da det gandske strider imod Landets Beskaffenhed. Cluverius (95) vil, at de Navne Theos, Zeus, Zes, Zas, Zen, Zan, Dan, Theuth, Godan, Wodan, Odin, som alle betyde Gud, ere alle eet Ord af en adskillig Udtale, og giort af Theuth, og at Dani have Navn af Dan, Wodan, en Mening som mange andre have (96), og ere de samme, som ellers kaldtes Teutoni, Teutones; Og deraf skal og Sieland være bleven kaldet Codanonia, og Østersøen Sinus Codanus. Nu troer jeg

5. Af Wodan, og Odin, som er samme Navn som Theuth, Theos.

(90) Epit. M. Arm. p. 103.

(91) P. 348.

(92) Mem. s. l. langue Celtique p. 497. v. Don. p. 434. v. Dun. Eccardi or. Germ. p. 56.

(93) Etym. nom. v. Don. Leslæus de orig. Scot. p. 30.

(94) Bullet ib. t. 1. p. 434.

(95) Germ. l. 1. p. 224—226.

(96) Hottingers Helv. Kirch. Gesch. Th. 1. p. 5. 6. Vossius de Idololatria l. 1. c. 37. p. 274. Wachteri gl. v. Dænen col. 251.

jeg vel selv, at vor Saxo er tildeels bleven foranlediget til at giøre Dan saa gammel, og sætte ham i Spidsen af alle vore Regentere, samt at udlede det Danske Navn fra ham, fordi han havde hørt, at Wodan, Othin, var Stiftere til Konge-Slægten og Riget, og at alle Genealogier stege op til ham, den sidste nemlig, og derhos mærket, at der dog vare nogle meget ældre Odini, som han og fører paa Skuepladsen, længe førend den sidste Odin kan efter de Islandske Monumenter have levet. Men man har ei Aarsag til at tvile paa, at han jo herudi haver feylet. Ved at gaae til Værks som Cluverius, at forandre, tage fra og sætte Bogstaver til, kan man faae ud af hvert Ord, hvad man vil, hvorfore den fortreflige Grotius (97) allerede har forkastet denne Mening, saa og at Grækernes Dan eller Zan skulde have noget tilfælles med vor Dan. Imidlertid kan jeg ei nægte, at man ved at udpynte denne Mening om de Danskes Navn af Wodan, kunde giøre den i visse Maader ei gandske urimelig, og derved faae det Danske Rige meget gammelt, som og trække til de Danske alle de Bedrifter, som Teutoner, og de fra dem stammende Folk, have giort. Men da mig synes at have viist, at de Danske høre til de Nordiske, og ei til de Tydske, og at de ere komne fra Scandinavien, saa falder alt dette bort af sig selv, med mindre man vilde gaae saa vidt, at lede de fleste Tydske Folk fra Scandinavien. Disse Sætninger kunne ellers meget tiene dem, som holde for at Folkene have havt Navn førend Landene, og at Landene ere siden blevne kaldte efter dem; En Sætning, som dog aldeles ei kan giøres almindelig, hvorvel det er unægteligt, at mange vandrende Folk gave i Middelalderen Lande Navne efter sig, saasom Francia, Longobardia, Burgundia, hvorimod man vel ei

(97) Proleg. in hist. Goth. p. 21.

kan nægte, at Norge, Island, Grenland have givet Beboerne Navne. Imidlertid maae jeg dog tilstaae, at de Danske ere venteligen først blevne kaldte saa, efterat de nogen Tid havde boet i Skaane og Halland, og venteligen faaet dette Navn af de oven for dem boende Gother, Svenske og Norske, thi Landets Beskaffenhed, som er biergigt oven for Skaane, tillader ei at troe, at de Egne, som de beboede, forend de komme did, kunde kaldes flade, lave, og de deraf faae Navn. Men med hvilket Navn de egentligen ere blevne kaldte, forend de finge det Danske, kan ei med Vished siges. Ere de udgangne fra de egentlige Svenske, som jeg er meest tilbøyelig til at troe, da have de vel hedet Svenske, men ere de udgangne fra de egentlige Gother; da vel Gother, maaskee de og saa tilig kunne have adskilt sig fra den Stok, som siden blev kaldet de Svenske, at den ei endnu førte det Navn, og som den da selv kaldtes den Gothiske, saa maae de Danskes første Navn have været Gother, og saa kan man ikke egentligen sige, at de stamme fra de Svenske, men fra Gotherne i Almindelighed; og denne Mening holder jeg, alting vel overveyet, for den rigtigste. Er den mellemste Odin kommet 500 Aar for Christi Fødsel til Scandinavien, saa vil jeg troe at det Svenske Rige er først bleven ret indrettet 100 Aar efter, først været i Stand til at udgive saadan Sværm fra sig, som de Danske efter et andet hundrede Aars Forløb, og disse Danske først komne igiennem Gothernes Land til Skaane efter Forløb af atter hundrede Aar; Thi man maae dog vel tilstaae, at til alt dette hørte nogen Tid. Efter disse Formodninger har da det Danske Folk skilt sig fra det Svenske 300 Aar for Christo, og nedsat sig i Skaane 200 Aar for ham. Nogle (98) lede det Danske Folk og

(98) Vindingii Acad. Hav. p. 1. A. Vellejus orig. appell. Dan. p. 27.

og Navn fra Dahæ, et Folk i Scythien. Dersom følgende Sted hos Servium (99), Dahæ, populi Scythiæ, a parte Septentrionali juncti Persidi: unde Dani, var rigtig, saa var denne Mening ei alene temmelig gammel, men saa var dette og det ældste Stæd, hvor vort Folk kaldtes Dani, efter som Servius skrev ved Aar 400, thi Ptolemæus er vel ældre, men han skriver dem Daukiones eller Dankiones, hvilket viser at han, ved hvem det endog haver været, haver faaet denne Beretning fra Norden selv, thi vi have altid selv kaldet os Danske, og af de Islandske Skribenter kaldes vi Daunskir, og hos Mela nævnes vi egentligen ikke, men det er kun ved en Induction af Codanonia og Sinu Codano, at man kan slutte sig til, at vort Navn maae da ei have været ubekiendt. Men at komme til Servium igien, da ere uden Tvil de Ord: Unde Dani dicti, kun lagde til af en yngre Skribent, da vort Navn blev udenlands mere bekiendt; thi i de ældre Editioner (100) staaer ei mere end: Indomitique Daci (i Stædet for Dahæ) populi Scythiæ. Og er Petrus Daniel den første, som Aar 1609 har ladet dette Sted trykke paa ovenmældte Maade i sin Udgave af Virgilio med Servii commentario, foregivende at have fundet det saaledes i et gammelt Manuscript; men som han haver paa mange Stæder indrykket meget, der smager efter nyere Tider, saa er han endog af nogle mistænkt for, at have selv sat saadant til, og ei at have fundet det i gamle Manuscripter, en Beskyldning, som jeg dog ingen Troe fæster til. Stephanius (1) forkaster ellers billigen denne Etymologie. Den

6. Af Dahis et Scythisk Folk.

(99) In Virg. Æn. l. 8. v. 728. p. 941. t. 2. ex edit. Masvicii Leovardiæ 4to 1717.

(100) See den trykt i Lion. f. 1517. f. 230. p. 2.

(1) Not. in Sax. p. 28.

udødelige Leibnitz (2) mener, at de Danske have faaet Navn af Floden Dina eller Dæna, nu Eider, og haver han saa meget des begiærligere antaget denne Mening, som den tiente til at bestyrke en anden, nemlig at de Tydske ere igiennem den Cimbriske Halvøe komne ind i Norden, og at Danske, Norske, Svenske, Gother stamme fra dem. Da denne Mening, om den var rigtig, vilde reent kuldkaste min, at de Danske ere komne fra Scandinavien, og desuden understyttes ved saadan Mand, som Leibnitz, hans Anseelse, saa vil jeg nu nøye undersøge den. Den fornemste Grund, hvorpaa den beroer, er følgende Sted hos Geographum af Ravenna (3), en Skribent, som jeg selv holder for gammel, og af det 9 Sæculo, thi i det mindste taler han ei om Patzinakerne, der alerede i Slutningen af det 9, og Begyndelsen af det 10 Sæculo vare saa mægtige. Han skriver: Confinalis prenominatæ Daniæ est patria, quæ nominatur Dania (hvor det efterfølgende dog viser, at der bør læses Saxonia) quæ antiquitus & ipsa ex Dania pertinere dicebatur. Qvæ patria ut ait Marcus Mirus Gothorum Philosophus, doctissimos (hvor der uden Tvil bør læses ferocissimos eller og velocissimos) qvidem proferre homines & audaces, sed non sic veloces, ut sunt Dani, qvi juxta Dina fluvium. Per qvam Saxoniam plurima transeunt flumina, inter cetera quæ dicuntur Lamizon (Amisus, Ems), Ipada, Lippa (Lippe), Linac (Leine). Udi disse mærkværdige Ord falder 1) at betragte, at Skribenten synes at sige, at Saxen haver fordum hørt til Dannemark, hvilket i Henseende til det Saxen, som han mener, nemlig Westphalen, er uden Tvil en grov Feyl, men

7. Af Floden Dina, nu Eider.

(2) De orig. Franc. in Ecc. leg. Sal. p. 254 & 255. Ecc. or. Germ. p. 56.

(3) L. 4. c. 17. p. 64.

men kommer deraf, at han haver hørt tale om Saxernes, og fornemmelig Anglernes, der hørte til dem, ældre Sæde paa den Cimbriske Halvøe, og som den udi hans Tid meest tilhørte de Danske, saa haver han deraf giort den Slutning, at Saxerne havde fordum hørt til Dannemark, hvortil kommer, at de vare saa nøye engang forbundne med Jyderne, hvilke tilligemed Anglerne regnedes udi Skribentens Tid til de Danske; Og af dette slutter jeg og, at han snarere henhører til det 9, end som nogle ville, til det 6 Sæculum, thi efterat Carolus Magnus havde udbredet den Frankiske Magt over Elven, bleve de Nordiske Folk meere bekiendte, og da begyndte man at legge sig efter at undersøge deres Herkomst, og tog derved ofte feil, og udledde Folk fra dem, som vel vare beslægtede med dem, men derfore dog ei stammede fra dem. 2) Vidner Skribenten, at de Danske vare meget hurtige, og hurtigere end Saxerne, hvortil vel maae legges Mærke, thi samme Vidnesbyrd gives og Herulerne, hvilke de Danske fordreve, hvoraf jeg slutter, at mange Heruler ere blevne indlemmede iblant de Danske, og at Nabolauget af de tvende Folk, Danske udi Skaane, og Heruler i Halland, haver giort dem lige. Havde Skribenten skrevet mere tydelig, saa havde man kunnet være vis paa, om dette var taget af Marcomiro. Sammenhængen synes at vise det. Var man vis derpaa, saa maatte man antage det Danske Navn ældre paa den Cimbriske Halvøe, end jeg har giort, og troe, at Jyderne havde forenet sig med de Danske, førend de med Angler og Saxer ginge over til Britannien, saafremt jeg i de vandrende Folks Historie (4) har formodet ret, at Anaridus har skrevet imellem Aar 470 og 490, hvilket giør det rimeligt, at Marcomirus og de flere

 Gothiske

(4) T. 5. p. 106.

Gothiske Skribenter have ogsaa levet paa de Tider; Ja saa kunde det endog bekræfte den Formodning, at Anglerne hørte til de Danske, og maaskee Saxerne med, Meninger, som dog uden ei fattes al Rimelighed; Men hvorimod dog strider ei alene Sprogenes Forskiæl, men og at de Folk, som ginge over til Britannien, kaldes bestandigen Saxer, Angler og Jyder, af alle gamle Engelske og andre Skribenter, og aldrig Danske, hvilket synes mig at giøre det næsten vis, at de Danske have af den Svækkelse, som denne Udvandring foraarsagede dem, taget Anledning at udbrede sig for Alvor paa den Cimbriske Halvøe, allerheldst deres Navn først blev bekiendt i Vester-Havet i det følgende 6 Sæculo, da Udvandringen var skeet i det 5. Men staaer dette fast, som det vel giør, da maae enten Marcus-Mirus ei have givet de Danske dette Vidnesbyrd for deres Hurtighed, og følgeligen Geographus Ravennas skrevet meget uforstaaelig, hvilket endelig ei er nyt hos ham, eller og min Formodning om Marci-Miri Alder være urigtig, hvilket og er mueligt. Thi at Geographus Ravennas egentligen taler om Jylland, og ei om gandske Dannemark, viser Dina-Floden, som jeg nu 3) vil handle om. Dog maae jeg sige at alle disse Vanskeligheder falde bort, naar man antager, at Dan Mykilati haver alerede i det tredie Sæculo udbredt det Danske Navn til Halvøen, ved at forene det egentlige Jylland med det øvrige Danmark, og ved at sætte sin Broder eller og Frænde til Regent over Anglerne; hvorvel denne Forening varede ikke længe, og kom ikke til Bestandighed, forend under Helgo og Hrolf Krake. Leibnitz bygger sin Sætning, at det Danske Navn og Folk er opkommet ved Eideren, fornemmeligen paa det Navn Dina, thi han anseer det for afgiort, at ved Dina, som han og mener at have hedet Dæna,

bør

bor forstaaes Eideren, 1) fordi Byen Tonningen, som han meener og at være bleven kaldet Deningen, ligger ved dens Udløb. 2) Fordi han tænker, at Eideren har først i senere Tider faaet det Navn af Heggedor, som efter Ditmari (5) Vidnesbyrd var Navnet paa Danevirkes Port. 3) Fordi Ethelwerdus, en Engelsk Skribent af det 10 Sæculo, skriver, at Saxerne boede ved Søekysten fra Rhinen indtil Doniam urbem, hvorved han meente Tonningen, hvortil for det 4) kan legges, endskiønt han ei selv anfører denne Grund, at det Danske Rige og Folk haver fra meget lang Tid strakt sig til Eideren, og Danske virkeligen boet norden for den, saa det kommer nu kun an paa, at fastsætte om de Danske have begyndt der, og derfra udbredet sig paa Halvøen, Øerne og i Skaane, eller og tvertimod fra Skaane og til Eideren. Det synes ogsaa, at denne store Mand haver anseet de Danske for en Green af Saxer, naar han siger, at de tilligemed flere Folk begrebes i ældre Tider under det Saxiske Navn, hvorvel jeg dog gierne selv troer, at iblant de Saxer, som i det 3 og 4 Sæculo rovede paa Kysterne af Frankerige og Engelland, kan have ogsaa været Folk fra vore Øer og fra Scandinavien. Hvad den første Grund angaaer, da falder den reent over Ende, ved at betragte, at Tonningen er en gandske nye Bye, som først 1589 fik Kiøbstæd-Rettighed (6), og ei forhen nævnes i Historien, og som den fører en Tønde, paa Tydsk eine Tonne, i sit Vaaben, saa er det høyst rimeligt, at den deraf haver faaet Navn, hvortil ventelig Anledningen haver været, at der haver lagt en Tønde, som sædvanlig er, ude i Floden, for at vise Tonningen.

(5) In Leibn. Scr. Brunsv. t. I. p. 29.

(6) Danckwerths Schl. Holst. Bes. p. 151. Chytræi Saxonia l. 4. p. 118.

vise Farten og Dybet. Desuden ligger Tonningen ei ret ved Eiderens Udløb, men noget oppe i Landet. Og at den haver Navn af den Tonde, som den fører i sit Vaaben, bekræftes ved det, at Jonas ab Elvervelt (7), som udgav sin Bog 1592, følgeligen saa kort efter at Tonningen var blevet Kiøbstæd, og havde faaet Vaaben, forsikrer at den har Navn af en Tonde; og beraaber ogsaa Angelus (8), som udgav sin Bog 1597, sig i Henseende til denne Etymologie paa ham, og vidner derhos at Byen er ei meget gammel, og at Hertug Adolph lod der 1583 bygge et Slot. Chytræus (9), som levede ved samme Tider, siger: Tonninga nunc primum surgens. Dog skriver Heimreich i sin Nord-Fresische Chronick (10), at Tonningen var alerede 1186 en Hoved-Kirke der i Landet, som vel endda 1414 kaldtes en Dorff, men dog havde alerede 1436 sin Borgermester, og fik 1491 et Gildehuus. Imidlertid tilstaaer han dog, at den haver enten Navn af den Tonde, som den fører i sit Vaaben, eller og af de Tonder, som laae der i Strømmen, og hvorefter man foer (hvilken sidste Mening uden Tvil er den rigtigste, thi derefter er vel Vaabenet selv optaget). Den anden Grund er lige saa svag, thi der er en temmelig Forskiæl imellem Eider og Hegge, hvilket synes at ville sige saa meget, som en Hække, et Giærde, en Vold, Sepes, Sepimentum, saa at Heggedor bliver derefter Voldens Dør, Port; desuden har Danevirke, hvorpaa Heggedor var Indgangen, aldrig naaet til Eideren, men der er over to Mile mellem dem. Spørsmaal og om

Wach-

(7) De Holsatia T. p. 2.
(8) Hollst. Chron. Th. 1. p. 93.
(9) Chron. Sax. p. 118.
(10) 4to. p. 91.

Wachters (11) Formodning, at Eyder og Oder ere eet Navn, og have een Oprindelse, ikke er rigtig, hvorvel jeg ei just bifalder hans Etymologie af det Celtiske Ord Dur ɔ: aqva, men snarere troer, at det kommer af det Tydske Ord Ader ɔ: en Aare, thi man bør efter mine Tanker ei tage sin Tilflugt til fremmede Sprog, naar man kan finde Etymologierne i sit eget. Vel sandt, at Eginhard (12) skriver Eideren Ægidora, og Regino (13) Egidora, og Hegidora, hvilket ligner meget Heggedor, men det meeste man end heraf kan slutte, er, at de Tydske, ved at gaae over Eideren og siden komme til Danevirkes Indgang, have anvendt Flodens Navn paa Portens, og ei tvertimod. Efter al Anseende er Eginhard ældre end Geographus af Ravenna, og hos ham, ja hos ingen anden Skribent, forekommer dog intet andet Navn end det sædvanlige af Eyderen, eller dog kun med nogen liden Forandring, og aldrig nogen kalder den Dina. Maaskee og Ægidora, saafremt Heggedor er nogensinde blevet saaledes udtalt, kan betyde Ægis Dor ɔ: Forskrækkelsens Port, eller og Havets Port af det gamle Ord Ægir, Havet og Havets Gud, og da kunde Ægir og være Oprindelsen til Navnet Ægidora, eller Eyder, og passede sig vel nok paa en Flod. Hvad den tredie Grund angaaer, som er næsten den betydeligste, da taler Ethelwerdus ei om nogen Flod Donia, men om en Stad Donia. Hvad som giør Beviset, taget af hans Ord, stærkest, er dette, at just Saxerne boede i hans Tid til Eideren, og norden for denne Flod Danske, saa at man ei vel kan tvile paa, at det Danske Navn stikker i Donia. Men paa Tonningen kan

(11) Gloss. v. Eyder. p. 401.
(12) Ap. Boeclerum p. 61.
(13) Ap. Pistorium t. 1. p. 37.

dog Ethelwerdus ei have tænkt, da den er saa mange hundrede Aar yngre end han, og at forandre urbem til fluvium er alt for dristigt. Derimod troer jeg, at man uden Forvovenhed kan forandre Doniam til Daniam, og at Ethelwerdus har ved urbem forstaaet hvad Romerne gemeenligst kaldte Civitas ɔ: en Stat, allerheldst man finder endog gode Romerske Skribenter at kalde civitas undertiden urbs, og temmelig ofte urbs, civitas. Hvad den fierde af mig tillagde Grund angaaer, da er det vel rigtigt nok, at de Danske boede ved Eideren, men deraf følger ei, at de først ere komne derfra, i hvilket Fald de venteligen havde boet paa begge Sider af den. Hvad Ordet Dina endelig angaaer, da, om man nøye vilde følge det, saa burde vi have hedet de Dinske, og Dini; vel sætter Leibnitz og, at denne Flod kan have hedet Dæne, men det giør han efter en blot Formodning, paa det at Ordet desto mere skal ligne Dånen; havde han været Dansk, saa havde han vel føyet Dane til, thi vi selv have aldrig, saavidt man veed, kaldet os anderledes end Danske, og Landet Danemark, eller Tanemark. Men det allerværste er for Leibnitz, at Læsemaaden Dina er uden al Tvil ei rigtig hos Geographum Ravennatensem, og om den end var rigtig, saa siger han dog ei, at Eideren derved forstaaes, thi paa et andet Stæd skriver han saaledes (14): Iterum juxta ipsos Serdefennos (Scritifennos), litus Oceani est patria, ut ait supra scriptus Aithanaridus, & Eldevaldus & Marcomirus Gothorum philosophi, super omnes nationes velocissimos profert homines. Et hoc affati sunt in sua problemata: Laudabatur Parsus Marco, dum non noverat Gothos. Sed o ubi est Danus! Qvæ Dania modo Nordmannorum dicitur patria: Qvam Daniam plurima transeunt flumina,

(14) L. 4. c. 13.

flumina, inter cetera, qvæ dicitur Lina, qvæ in Oceano ingreditur. Udi disse mærkelige Ord, af hvilke Leibnitz haver reent forbigaaet de sidste, vil jeg først betragte Flodens Navn. Her kaldes den da Lina, og kan man ei tvile paa, at jo derved forstaaes den samme, som i det foregaaende Stæd kaldes Dina, thi man haver kun nødig, for at finde dette, at læse begge Stæder igiennem med Agtsomhed. Enhver indseer vel lettelig, at Ligheden imellem Lina og Lima er meget stor, og at en Læse- eller Skriver-Feyl haver let kunnet giøre et m til et n. Og mon da ei Limfiorden, hvis Navn er meget gammelt, forstaaes herved. Man haver da et bekiendt Navn i Stædet for det ubekiendte Dina; En Fiord, hvorved de Danske ligesaavel have boet, som ved Eideren, og hvilken med rette kunde siges at transire Daniam, da Danske boe paa begge Sider af den, en Talemaade, som derimod ikke passer sig paa Eideren, paa hvis ene Side kun Danske boe, da den er Danmarks Grændse imod Tydskland. Vel sandt, at Lima er en Fiord, og ingen Flod, men det er en Fiord, som, heldst i sit Udløb, er meget smal, og ligner mere en Flod end en Fiord. Ei heller troer jeg, at nogen skulde giøre sig Betænkning over, at Skribenten siger, at den falder ud i Oceano, og mene, at saadant ei passer sig paa Cattegattet, men alene paa Vester-Havet. Forend jeg betragter den øvrige Indhold af de nu fremførte Ord, vil jeg anføre flere Stæder af denne Skribent, og først dette, hvor han siger, efterat have beskrevet Saxernes Land: Qvarta ut hora noctis Nortmannorum est patria, qvæ & Dania ab antiqvis dicitur, cujus ad frontem Albis, vel patria Albis, Maurungani certissime antiqvitus dicebatur &c. (15) Og paa et andet Stæd (16): Octava ut hora noctis Roxolanorum est

 patria;

(15) L. 1. c. 11. p. 16.
(16) L. 1. c. 12. p. 17.

patria; cujus post terga inter Oceanum procul, magna insula antiqva Scythia reperitur. Qvem insulam pleriqve philosophi, historiographi conlaudant, qvam & Jordanus sapientissimus cosmographus Scanzam appellat, ex qva insula pariterqve gentes occidentales egressæ sunt. Nam Gotthos, & Danos imo simul Gepidas ex ea antiqvitus exisse legimus; Og atter paa et andet Stæd (17): Qvæ patria Dalmatia, qvamvis in medio sunt diversæ patriæ, attamen recto itinere respicit ad Daniam, qvæ, ut diximus, juxta Oceani litus ponitur. Men nu vil jeg give mig til at betrage alt dette. Og finder jeg da først, at han lader de Danske grændse til Finnerne, hvorved ingen maae tænke paa Finnerne i Stor-Hertugdommet Finland, men paa dem, der beboe Scandinavien selv, og nu, hvad de Svenske Finner angaaer, almindeligst kaldes Lapper, hvilke i fordum Dage boede langt længere nede i Scandinavien, end i disse Tider, hvorpaa Finveden, der grændser til Skaane, kan tiene til Beviis, og om dette Folk skriver Skribenten (18): Iterum juxta ipsam Scythiam, (hvorved man paa et andet Stæd kan see, at han forstaaer Landene østen for Weixelen langs Østersøen, men her maaskee Scandinavien), litus Oceanum, ponitur patria, qvæ dicitur Rerefrenorem & Sirdifenorum. Cujus patriæ homines, ut ait Aithanarit Gothorum philosophus, rupes montium habitant, & per venationes tam viri qvam mulieres vivere, cibo vel vino ignari existentes in omnibus. Qvæ patria super omnes frigida esse adscribitur. Denne Beskrivelse over Finnernes Levemaade passer sig heel vel paa de af dem, der endnu ere i deres gamle Tilstand, og som egentligen beboe de saa kaldte Norske, Svenske og Russiske Laplande. Den kommer

(17) L. 1. c. 16. p. 21.
(18) L. 4. c. 12. p. 61.

mer og meget overeens med den forhen af mig (19) anførte Procopii Beskrivelse over dem; og som Geographus ei tillegger de Danske saadan Levemaade, saa stadfæster det og Procopii Beretning, at alle øvrige Thuliter levede som andre Mennesker. At Geographus ellers haver to Slags Finner; Serdefenner og Renefenner kommer og overeens med Sandheden, hvad enten man vil henføre det til Forskiellen imellem Søe- og Fiæld-Lapper, hvoraf de første boe bestandig paa et Stæd, og de sidste streife om, eller og til Forskiællen imellem de egentlige Lapper, og Cajaner eller Qvæner. Efter Navnene at dømme ere vel de første, de hos de gamle saa bekiendte Scritho-Fenni, fordi de skridede frem paa Sneen ved Skider, og de sidste Others Terfenni. Det er ellers mærkeligt, at Geographus lader de Danske boe op til Finnerne, hvortil han vel kan have havt nogen Grund i Henseende til det nylig anførte Finveden, hvilket vel er Jornandis Finnaithæ, men som jeg dog neppe troer at have endnu forholdet sig saaledes i det 9 Sæculo, da Skribenten venteligen levede, og hvorunder dog maae derhos stikke noget andet, efterdi han lader paa Scanza intet andet Folk boe, end Finner og Danske. Hovedgrunden er vel denne, at da han levede paa en Tid, da det Danske Navn begyndte at blive saa bekiendt i de vestlige Lande i Europa, nemlig under de Carolingiske Keisere, saa at man kaldte alle vore Nordiske Folk Dani eller Northmanni, hvilket sidste Navn han ogsaa bruger, saa haver han ved Dani, som det nærmeste Folk, forstaaet alle Nordiske, og i denne Mening grændsede de vist op til Finnerne; Dog er jeg ogsaa tilbøyelig til at troe, at de Danske Folks Nærhed af det Frankiske Rige, haver ei giort dette alene, men at maaskee en

(19) T. 2. p. 14.

Slags Navnkundighed, som de paa en vis Tid havde frem for andre Nordiske Folk, haver og giort sit dertil; Thi jeg haver forhen anført, at det er almindeligt hos vore gamle Nordiske Skribentere, at kalde det hele Nordiske Sprog, Dansk, den Danske Tunge, saa at det synes, at de Nordiske Folk have engang anseet sig det for en Ære, at kalde sig Danske, og maae man ogsaa tilstaae, at de Danske under Rolf Krake, Ivar Vidfadme, Harald Hyldetand, Regnar Lodbroc vare meget mægtige, fordi de vare foreenede under eet Hoved, da alle de andre Nordiske Folk vare derimod paa den Tid deelte i mange smaae Stater. For det andet maae hos denne Geographus mærkes, at han vidner, at Nortmannernes Land (thi patria betyder allevegne hos ham regio ɔ: Land) kaldtes ogsaa Dania fra gammel Tid, thi dette viser at han ei kan have levet i det 6 Sæculo, eftersom det Nortmanniske Navn først opkom i det 9, og er det ogsaa rigtigt nok, at Navnet Dania er ældre end det andet, i den Mening som han tager det, thi vil man anvende det paa Norge, da er det ældre end det Danske Navn udstrakt til gandske Dannemark, og i mindste jævngammelt med det, indskrænket til Skaane alene. 3) Maae man ei troe, at han haver strækket Dania lige til Elven, nej han legger patria Albis eller Maurungani imellem, det er nu værende Holsteen med tilhørende Lande, eller de Midleres Nordalbingia, et Land, som dog uden Tvil har efter hans Mening lagt baade norden og sønden for bemældte Flod, saa at den haver flydet midt igiennem det, og begrebet det Bremiske ogsaa i sig. 4) Kalder han Jornandis Scandza ɔ: Scandinavien ogsaa det gamle Scythien, og en stor Øe, og skiller det derved fra patria Scythia ɔ: Preussen. 5) Maae vel legges Mærke til, at han med udtrykkelige Ord siger, at man læser, at i gamle Dage

ere

ere Gother, Gepider og Danske udgangne fra denne Øe. Om de tvende første har jeg i min 4 Tome viist, at der ingen Tvil kan være, at det jo forholder sig saaledes, og i dette haver jeg og alerede viist det samme om de sidste. Dette Stæd bestyrker da ogsaa min Mening om de Danskes Herkomst, og betager uovervindeligen Leibnitz den Skribent, som han fornemmeligen støtter sig paa, for at vise, at de Danske ere komne fra Tydskland og Eideren, og svækker derved det Bevis, som han tager af Floden Dina, om end den Læsemaade var rigtig. Men om man end tilstod ham, at Dina var rigtig, og at derved burde forstaaes Eideren, saa siger dog Skribenten paa intet Stæd, at de Danske vare komne derfra, men at de boede derved, og var det ei underligt, om han nævnte Eideren i sær, som nærmest Tydskland. Man maatte derfore kun slutte af Navnet, at de ere komne derfra; Og dette kunde dog aldrig blive Skribentens egen Mening, efterdi han siger med klare Ord, at de Danske vare i gamle Dage udgangne fra Scandza. Altsaa strider saadan Forklaring imod ham selv; og en Skribent bliver dog vel den beste Forklarer af sine egne Ord. At beskylde ham for at have feilet i deres Scandinaviske Herkomst, er let giort, men Konsten er at bevise det. Naar han siger, at Danske og Finner boede paa denne Øe, da synes det og ved første Øyekast at tiene meget til min Sætnings Bestyrkelse, men det svækkes dog meget ved den forrige Forklaring over det Danske Navns Udbredelse til alle Nordiske Folk; Og dersom man deraf vilde slutte, at de alene boede paa Scandinavien i Skribentens Tid, og intet andet Land, saa gik man for vidt, da de alerede længe siden havde udbredet sig paa Øerne, og den Cimbriske Halvøe: Men at de dog da, og fra ældgamle Tider, besadde en Deel af Scandzia, er en unægtelig

telig Sag. Hvad han herom skriver, haver han vel deels af Jornande, men deels ogsaa af Marcomiro, Aithanarith og Eldevaldo, som han kalder Gothiske Philosophi og Historieskrivere, og hvis virkelig Gothiske Navne bekræfte dette Foregivende. Og er det 6) værd at undersøge, naar disse Skribenter have levet. Jornandes nævner dem ikke, og synes det troligt, at han havde anført dem, om han havde kiendt dem, og ei ladet sig nøye med at anføre Viser alene, og Romerske og Grækiske Skribenter. Men da Jornandes kun er et Udtog af Cassiodoro, saa er det vel muligt, at Cassiodorus kan have anført dem, efter som Jornandes har været meget skiødesløs i sit Udtog. Overalt troer jeg, at de snarere have været Ost- end Vest-Gothiske Skribenter, siden Geographus af Ravenna haver skrevet i Italien. Og som det Ost-Gothiske Rige i Italien gik til Grunde i Midten af det 6 Sæculo, saa ere de vel neppe yngre. Dersom man nøye vidste, naar hver af dem havde levet, og hvad hver havde skrevet, da vilde det give et stort Lys i vor gamle Historie, yngre end Marcus Aurelius maae de have været, saafremt de Ord: Et hoc assatim sunt in sua problemata, høre dem til; men førend det 9 Sæculum maae de og have levet, efter som disse Ord: Quæ Daniamodo Nordmannorum dicitur patria synes i Henseende til Nordmannerne at være fremførte af Geographo selv, saa de andre Skribenter have uden Tvil alene kaldet det Dania, og som de Danske komme i det 6 Sæculo til nogen stor Magt, saa troer jeg at de have da levet, undtagen Marcomirus. 7) Er det mærkeligt, at de Danske kaldes atter for de hurtigste af alle Folk, thi det bestyrker paa nye min forhen yttrede Mening, at Heruler, der vare saa berømte for deres Hurtighed, vare mængde iblant dem, allerhelst Geographus anfører ovenmældte tre gamle Skribenter

til

til Vidner for denne de Danskes Hurtighed i de forst anforte Ord. 8) Det Ordsprog: Parthen (thi han forstaaer ham uden al Tvil ved Parsus) beromtes af Marco, da han ei kiendte Gotherne, men o hvor er Dansken? Leibnitz (20) mener, at dette har været et militarsk Ordsprog hos Romerne, og at ved Marcus maaskee forstaaes Marcus Aurelius, og at Meningen er denne, at Marcus ophoyede Parthernes Tapperhed ved det han ei kiendte Gotherne, og at de sidste havde ei heller blevet saa meget ophoyede af Romerne, hvis de havde kiendt de Danske, hvilke Leibnitz tænker at de have lært at kiende ved Saxernes Indfald, iblant hvilke de vare mængde, efterdi Dansken roses her af Geographo for deres store Hurtighed, og Saxerne ere bekiendte for det samme hos de gamle Skribenter. Nu vil jeg vel gierne tilstaae, at iblant de Saxer, som fra det tredie Sæculo giorde Indfald i de Romerske Lande, have været Angler og Jyder, efterdi man finder, at de i det 5 fulgte med dem til Britannien, og som alle boede paa eet Strog, men efter min Hypothese kaldtes de endda ei Danske, hvilke kun beboede Oerne og Skaane. Vel er det muligt, at en og anden enkelt Dansk haver kunnet folge med; deres Lands Nærhed tillader en ei at tvile herpaa; men dersom mange havde været med, saa er det underligt, hvi hverken Romerske eller Engelske Skribenter nævne de Danske. Jeg veed derfor ei hvad man skal sige om bemældte Ordsprog, og tviler hartad paa at det tilhorer Romerne. Uden Tvil er det kommet fra et Nordisk og barbarisk Folk, ja maaskee Gotherne selv, der maaskee havde provet de Danskes Tapperhed; i det mindste er det vist, at Herulerne, et Gothisk, eller og snarere Jotisk Folk, som deres Religion synes at vise,

(20) Scr. Brunsv. t. I. p. 29. De orig. Franc. p. 254.

blev uddrevet ved dem. Dog synes mig, ved nøye at læse dette Sted, snarest at falde paa de Tanker, at disse Ord ere anførte af Aithanarit &c. selv, og at de have maaskee faaet dem fra Gotherne. Ellers kan det gierne være, at ved Marcus forstaaes Marcus Aurelius, hvorvel det og kan passe sig paa Caracallo. Naar man ellers læser dette Sted i Sammenhæng hos Geographum, saa synes det at han under den Berømmelse af de allerhurtigste Folk, haver indbefattet ogsaa den af meget tapre og stridbare, hvortil Hurtighed giør en Hoben. Men at de Danske ei just ere blevne, i det mindste af ham, begrebne under Saxerne, kan sees deraf, at han siger, at Saxerne vare meget hurtige, men dog ei saa hurtige som de Danske. Eccard (21) mener, at ved Dani forstaaes her maaskee Daci ligesom L. 1. C. 16 Dacia ved Dania; men han tager herudi Feyl, thi paa sidst anførte Sted forstaaes uden Tvil vort Dania. Ordene ere disse: Landet Dalmatia ligger i lige Linie, hvorvel adskillige Lande ere imellem, med Dania, hvilket sættes, som jeg haver sagt, ved Oceani Bredde. Dette sidste passer sig jo aldeles ikke paa Dacien; hvorved jeg vil giøre den 9) Anmærkning, at Geographus altid kalder vort Land Dania, og det andet derimod Datia, og Folket Daci, som naar han siger (22), at lige for (ad frontem) Elven (hvorved han uden Tvil vil sige ved Elvens Udspring) ligger Datia Minor (hvorved han da maaskee forstaaer endeel af Bøhmen, Mæhren og Ungern, som han maaskee har kaldet saaledes, fordi Gepiderne beboede endeel af sidst nævnte Land, hvoraf han haver taget Anledning at strække deres Boelig for høyt op ind i Bøhmen, eller og ei ret vidst Elvens Udspring,

(21) Not. in Leibn. d. or. Franc. p. 254.
(22) L. 1. c. 11. p. 16.

spring, thi da Gepiderne boede i det rette Dacien, og det derfore ofte kaldtes Gipidia, saa haver det kunnet bringe ham til, at kalde hvad Land Gepiderne besadde uden for Dacien, det mindre Dacien), og oven for det, det store og vide Datia, hvilke nu tilskrives Gepidien (altsaa taler han her om begge Dacier, saafremt man kan og bør holde sig ret nøye til en saa barbatisk og bedærvet Autor), og i hvilket det Uniske Folk nu vides at boe. Men paa et Sted (23) haver han noget, som ved første Øyekast synes at kunne bestyrke Eccards Mening, thi han siger: Men hvis du læser Odocaræ Krig, som den Romerske Keyser Trajanus førte, da han vandrede langs Bredden af Nord-Oceanum, og da han overvandt Dacernes Konge, saa skal du finde &c. Da man nu veed, at Trajanus kom i denne Krig ei videre end til Dacien, saa synes heraf at følge, at Geographus udstrækker Dacien til Nord-Havet, og at han følgelig, naar han taler om Dania og Datia, kan maaskee have blandet disse Lande sammen. Men jeg svarer hertil, at det ei synes, at Geographus udstrækker Dacien her til Nord-Havet, men at han snarere uretteligen haver udstrakt Trajani Seyervindinger saa vidt, hvortil Daciens Grændse til det sorte Hav kan have givet ham Anledning, thi af det han taler om Odocaræ Krig seer man tydeligen, at han haver havt nogle Efterretninger, som nu mangle os, hvilke han dog tildeels haver ilde brugt, og hvorom vi ei heller fuldkommen kunne dømme, baade fordi han skriver saa kort, saa og fordi os fattes mange Beretninger fra de Tider. For Resten er det klart, at han allevegne kalder os Dani, og Landet Dania, og aldrig Daci og Dacia. Jornandes kalder os ogsaa Dani. Men ei længe efter Geographi Tid begyndte man

(23) L. 1. c. 13. p. 18.

man at kalde os Daci, hvilket tog saadan Overhaand, at endog vore Konger skreve sig Reges Daciæ; og hertil var ingen anden Aarsag end denne, at da man begyndte at efterforske vort Folks Herkomst, og fandt, at Gother og Gepider havde boet i Dacien, vidste og, at de vare beslægtede med os, og derhos mærkede, at Daciens Navn lignede saa meget Daniæ, saa sluttede man heraf, at vi vare komne fra Dacien. 10) Seer man, at Geographus giør Forskiæl imellem Scandza og Dania, hvilket vel ogsaa i visse Maader er rigtigt nok, men hvorom jeg dog forhen haver viist, at han ogsaa giør dem til eet. Hertil er vel Aarsag, at Dania tildeels laae paa Scandinavien, og tildeels uden for, thi jeg finder ei, at de Gamle have nogensinde tydeligen regnet den Cimbriske Halvøe til Scandinavien, med mindre det skulde være skeet af Paulo Diacono i Anledning af Langobardernes Udvandring, og tildeels af Jornande i Henseende til Vinoviloth, uden man med Schöning i hans skrevne Afhandling over Jornande C. 21 P. 52 og 53 vil giøre Vinoviloth til Vino-Thioth, og til samme Folk som Finner. Men dette om Scandza og Dania kommer vel ogsaa deraf, at Geographus haver taget sine Efterretninger fra adskilte Skribenter, som have levet i adskilte Lande og paa adskilte Tider, hvorved han haver faaet adskillige stridende Efterretninger om Scandza og om Dania, saa at han derover selv ei haver havt noget klart Begreb om dem. Saaledes siger han (24): At i den første Time om Natten (da nu 15 Grader regnes paa hver Time, saa sees heraf hvor slet Autors geographiske og astronomiske Kundskab haver været, thi han lader forhen (25) Solen gaae op i Indien, og gaae over Persien, Arabien, Æthiopien og Ægypten, Garamantien, et andet Æthiopien, Numidien og

(24) L. I. c. 11 & 12. p. 16 & 17.
(25) L. I. c. 2 & 3. p. 4—6.

en Deel af Mauritanien, nok et Mauritanien, atter et Mauritanien, Spanien, Gallitien, Aqvitanien, og Britannien og Irland, og tillegger hvert Land een Time af Dagen, eller 15 Grader, altsaa skulde Germanien og Indien ligge under samme Brede, med mindre man vilde sige, at han nu gaaer fra vester til øster, ligesom forhen fra øster til vester, hvorefter Germanien kom til at ligge under samme Brede, som Britannien og Irland), ligger Germaniernes Land, som nu beherskes af Frankerne, og bag ved hvilket ligger Britannien: I den anden Time, deels Germanien og deels Frisernes Land, hvor Derostat (Dorstat) er, og bag ved hvilket ligge Øerne neden for Oceanum (venteligen de i Vester-Havet ved Holsteen og Sverrig). I den tredie Saxernes Land, bag ved hvilket neden for Oceanum findes Øerne (venteligen de Danske Øer i Østersøen): I den fierde er Nordmannernes Land, som af de Gamle kaldtes Dania, lige for hvilket ligger Landet Albis (hvorved her forstaaes det, som strækker sig langs Elven langt ind i Tydskland, ogsaa af ham kaldet Mauringani), og lige for det igien Datia Minor, og oven for det igien Datia Magna, og derefter Illyricus indtil Dalmatien (og heraf maae man dømme, at han haver udstrakt Albis langt, som det og synes paa et andet Sted (26), og rimeligen saa langt som Elven flyder; men overalt kunde de Gamles Efterretninger om de Lande, som ei vare opmaalte, og hvorover ingen gode Charter havdes, ei andet end være meget forvirrede, ligesom vor Kundskab endnu er om de saa kaldte ubekiendte Lande; det synes og af et andet Sted (27), at han ved Datia Minor og Magna haver forstaaet Datia Prima og Secunda, som og kaldtes Ripensis). I den femte er Scirdisennernes og

 (thi

(26) L. 4. c. 18. p. 64.
(27) L. 4. c. 14. p. 61.

(thi saaledes bør vel hos ham oversættes) og Nerefennernes Land. I den siette er Scythernes, hvorfra Sclavinerne ɔ: Slaverne ere komne, bag ved hvilket vi finde at Oceanus ei beseiles (og er det klart, naar man sammenligner dette Sted, med flere hos ham, som det (28), hvor han siger, at det Scythia, der grændsede til Sarmatia, og laae ved Oceanum, var Æstuosa, en Beskrivelse, som ei ilde kommer overeens med Beskaffenheden af det Friske og Curiske Hav, og med Pytheæ Beskrivelse over Mentonomon i Guttonernes Land, at han ved dette Scythiske Land ꝛc. forstaaer Preussen og en Deel af Polen, eller rettere Litthauen, hvorved han, saavidt det staaer til ham, til intet gior den falske Mening, at Slaverne ere komne fra Illyrien og Donau, og stadfæster den rette, at de ere komne nord fra). I den syvende er Sarmaternes, bag ved hvilket Oceanus er useylbar (og er det tydeligt, at han ved Sarmaternes Land forstaaer Strækningen fra Preussen og til Ukraine, og seer man ogsaa, at han haver meent, at Østersøen var Oceanus selv, og haver han, som fast alle gamle Skribenter, giort sig et ganske andet Begreb om de Nordiske Lande end de burde giøre, thi de have virkeligen troet, at Scandinavien og flere Lande vare rette Øer, og at Oceanus, hvorved de paa den Kant forstode Iishavet, og Østersøen flode sammen; Af hvilket man ogsaa maae slutte, at han haver strakt sit Sarmatien langt hen i Nord og Ost til Iis-Havet); I den ottende er Roxolanernes Land, (hvilket de fleste gamle Skribenter sætte i Ukraine og oven over Crim, indtil Tanais, hvorvel Geographus selv synes paa et Stæd (29), at sætte den ved Weixelen, og Alutta, thi han nævner Lutta, Floden, menhvorom man dog ei kan sige noget gandske vist, saasom han synes at

(28) L. 4. c. 11. p. 61.
(29) L. 4. c. 4. p. 55.

at blande Sarmatien ind med, og om han det ikke giør, da tager han mærkeligen feyl, og synes det at han haver her blandet dem med Jazyger), bag ved hvilket i Oceano (inter Oceanum) findes langt borte den store Øe, det gamle Scythien, hvilken Øe de fleste Philosophi og Historiographi berømme, og hvilken den meget vise Cosmographus Jordanus kalder Scanza, og af hvilken Øe de vestlige Folk ere ligeledes udgangne, (hvorved man skulde snart troe, at han sigtede til Franker, Saxer, om hvilke det i 9 og følgende Sæculis begyndte at blive en almindelig Troe, at de vare komne fra Norden, dersom han ei strax efter selv nævnede Gotther, Danske, Gepider), thi vi læse, at i gamle Tider ere Gotther, Danske, ja og tillige Gepider udgangne af dem. (Af denne Beskrivelse sees, at han sætter fire Timer imellem Dania og Scandza, hvilket er aldeles urigtigt, om man end vilde indskrænke det første til Jylland og Øerne alene, som man dog ei kan giøre, siden han selv lader det grændse til Fennernes Land, som vel tildeels ligger paa Scandinavien, men haver dog aldrig, saavidt man veed, strakt sig til Skaane, som det dog burde have giort, saafremt det skulde siges at følge efter Dania, i den indskrænkte Mening. Og om man end vilde sætte, at han ei, fordi Jordens Størrelse var ham ikke bekiendt, som os, havde regnet saa mange Grader paa een Time, eller saa mange Miil paa een Grad, som han burde, og vi giøre, saa kan man dog i det høyeste ei formindske det mere end til de tre fierde Dele, og maae altsaa i det mindste regne 75 Tydske Mile paa hver Time, hvorefter han endda haver taget meget feil; Thi Strækningen fra Spanien og Irland, indtil Indien, er rumt den fierde Deel af vor Jords Omkreds, og den synes han at have anseet for den hele Omkreds. Følgeligen bliver intet andet

tilovers

tilovers, end at han haver taget meget feil, ved det han haver udskrevet sine Efterretninger af adskillige Skribenter, thi endog efter denne Regning bliver der 300 Mile imellem Dania og Scandinavien. Men nu at komme til Leibnitzes Etymologie igien, da om man endelig vilde lede vort Navn af en Flod Dino eller Duna, da var det meget rimeligere, at tænke paa Duna i Liefland, hvorfra den mellemste og sidste Odin ere uden Tvil komne hid; Men det er dog troligere, at det Danske, saavelsom det Svenske og Norske Navn, er først opkommet her i Norden, og eiført herind. At de Danske skulde have faaet Navn af Eideren eller Dina, kuldkastes ogsaa derved, at de fra de allerældste Tider kun have boet norden for den; Saxo (30) kalder Eideren alerede i sin Tid Grændsen mellem Danmark og Tydskland, ja den synes endog at have været det alerede i Kong Vermunds Tid. Var det Danske Navn opkommet ved Eideren, saa havde vel Danske boet paa begge Sider af den, men strax man kommer synden for den, tage Tydske imod, til et ubedrageligt Kiendetegn, at der har det Danske Navn, som var kommet andetstæds fra, standset). Westphal (31) bestyrker Leibnitii Mening ved følgende Grunde: 1) At Plinius taler om Floden Dunna, som en Grændse der skiller Daniam fra Germania, (et meget vigtigt Stæd ei alene for at vise, at Eideren haver baaret forhen andet Navn, men og for at vise Ælden af Navnet Dania, hvorved dog kun dette er at iagttage, at det ei staaer i Plinio, og at aldrig nogen har fundet det hos ham, eller kan finde det, og er alene giort af den Øe Dumna, som han nævner, tillige med Bergos, Nerigon, og hvilke alle bør søges langt i Nord-Havet). 2) Opregnes

(30) Præf. p. 2. l. 4. p. 65.

(31) Præf. in Mon. Cimbr. t. 1. p. 39 — 42.

regnes endeel Folk, som skal have faaet Navn af Floder, (hvorblant dog ere nogle, om hvilke det er heel uvist; overalt følger el heraf, at de Danske og have faaet Navn af en Flod.) 3) Sluttes med Gundling, at Floden Dene kan have faaet Navn af Ausdehnung, eller og af det gamle Tydske Ord Dün ɔ: en Dal, et Bierg, paa hvilket sidste anføres Exempler af adskillige andre Floder og Stæder; (men endskiønt denne sidste Etymologie kan i sig selv være god nok, saa maatte man dog først være vis paa om Eideren haver nogensinde ført det Navn Dene); 4) meenes, at Eideren er først bleven kaldet saa udi Caroli Magni Tid af den Hegge eller Vold, som de Danske opkastede, (men jeg haver forhen viset, at dette ogsaa er meget tvilagtigt), og meenes ved den Leylighed, at Hedebye selv, eller Slesvig kan have faaet Navn af Hegge. Men efter alt dette tviler dog Westphal selv paa denne Menings Rigtighed. 1) Fordi Plinii Dumna er ei uden Tvil, hvoraf jeg slutter, at de anførte Ord, at den giorde Skilsmisse mellem Dannemark og Tydskland, ere kun en Slutning af Westphal, thi hos Leibnitz findes de ei; men er det saa, da ere de saaledes anførte af Westphal, at ingen kan troe andet, end at han haver anført dem, som Plinii egne Ord. 2) Tilstaaer han, at hos Geographum staaer ei Dina, men Lina, men er af Leibnitz bleven forandret til det første, hvorved jeg dog til Leibnitzes Forsvar maae sige, at hos Geographum findes dog paa et Sted Dina, hvoraf han haver sluttet, at det og burde hede saaledes paa det andet Sted. 3) Synes ham det underligt, at saa anseeligt et Folk, som det Danske, skulde have faaet Navn af en Flod, der ligger ved Rigets yderste Grændse, en Indvending, som vist er meget vigtig. Dog siger han, at hvis man endelig vil lede Landets Navn af Vand, saa

kan man troe, at Dania og Codanonia, hvilket han anseer for Sieland, haver faaet Navn af Sinu Codano, og at de Danske ere først blevne kaldte Codanones, og anfører han ved denne Leilighed Marechalci Thurii underlige Mening, at Kiøbenhavns Tydske Navn Copenhagen, og Latinske Hafnia skulde være kommet deraf, og Byen egentligen hede urbs Codanonia, da dog intet er vissere, end at dens Navn vil sige saa meget som en Kiøbmands Havn, hvilken Udtale er bleven oversat og fordærvet i det Tydske og Latinske; Hvortil kommer, at dens Ælde ei rekker til Codanoniæ. Derefter forkaster han reent Etymologien af Dune, Dene, Danne, fordi de i de gamle Nordiske Sprog bemærke saa mange og stridige Ting. Endelig drager han og i Tvil, at Eideren haver faaet Navn af Hegesdor, og viser, at denne sidste kaldes i mange saavelsom nye som gamle Codices af Ditmaro Wiglesdor, hvilken Mening, om den er rigtig, kan bringe en til at tænke paa Kong Wiglet, eller og det gamle Ord Vig ɔ: Krig. Den Mening om det Danske Navns Oprindelse af Codanones, Codani, Godani have ellers adskillige havt for ham (32). Pontoppidan (33) vil og giøre Sieland til Codanonia, fordi den nu er den største af de Danske Øer; Men da det er klart, at de Gamle have og kaldet Halvøer for

8. Af Sinu Codano.

Øer.

(32) Spen. not. Germ. ant. part. 2. l. 5. c. 2. p. 19 & 20, hvor han derhos mener, at Ptolemæi Daucïones ere de samme som Teutones, der boede paa Øen Codanonia, og at Jornandes vrangeligen sætter Teuthes ɔ: Teutoner efter hans Mening, paa Scandinavien, da de vare begge eet og det samme Folk. Men denne Mening bortfalder, naar de Danske ei have været Tydske. Wachter gl. v. Dænen col. 251, som dog han mener, at det Danske Navn stikker i Codanonia, og derfor retteligen forkaster Leibnitzii Mening om Dina-Floden. J. J. Venusinus in orig. Dan. MSſ. ap. Barth. de Dan. regni nom. p. 33 — 35.

(33) Danske Atlas t. 2. p. 28 og 29.

der, saa kan dette Navn og meget vel passe sig enten paa Jylland eller Skaane, og heldst paa det sidste, efterdi man næsten med Vished veed, at Danske alerede boede der i Melæ Tider. Pontoppidan anfører og af Eccardi Origine Germanorum P. 71, at Phileum hos Ptolemæum skal være Fyen, og Setutanda Sieland, men i min Ptolemæo af Bertii Edition P. 59 staaer Fleum og Siatutanda, og kaldes de Byer, hvorved han sigter til alle berømte Pladser, og siges, at have lagt i Germaniens nordligste Dele; Og som han gaaer fra vester til øster, og begynder med Phleum og Siatutande, saa er det rimeligst at søge disse tvende Stæder i Frisland, og at finde det førstes Navn igien i Søen Flevo, nu Zuyder-Søe, og i Den Vlie, og det sidstes i et forsunket Stæd i Dollart, som Menso Altingius T. 1. P. 116 haver med megen Lærdom viist. Ved denne Leilighed maae jeg endnu anføre en af Leibnitzes (34) Grunde, hvorfore han henfører de Danskes Oprindelse til den Cimbriske Halvøe. Han siger, at Jornandes udleder dem fra Cogenis, og i dette Navn mener han at stikke Scagens, som er Jyllands yderste Spidse. Men uden at tale om, at Læsemaaden Cogeni er underkastet megen Tvil, saa tilstaaer Leibnitz selv, at Jornandes udtrykkeligen sætter dem paa Scanzia; Og da denne Regel synes mig at staae fast, at man bør nøye følge en Skribents Ord, saa længe det er mueligt, saa kan Cogeni ikke have boet i Jylland. De som sammenblande Gother og Geter, giøre det samme med Dacis og Danis (35), 9. Af det Folk Dacier.
ja udlede derfore ei alene det Danske Navn, men endog Herkomst fra dem; Og havde denne urimelige Mening taget saadan Overhaand i Middelalderen, at man ei alene kaldte Folket Da-

S 2 ci,

(34) Misc. Berol. t. 1. p. p. 14.

(35) *Vind. Ac. Hav. p. 1. P.* Virg. H. Angl. l. 4. p. 91-93.

cio, og Landet Dacia (36), men vore egne Konger skreve sig endog Reges Daciæ, Dacorum (37). Tretzes (38), en Græcisk Skribent af det 12 Sæculo synes og, at kalde Danmark Dacien, naar han siger, at de Britanniske Øer laae ved Thracien, som uden Tvil er en urigtig Læsemaade i Stædet for Dacien. Er denne Formodning rigtig, da sees heraf, hvor udbredt denne urigtige Benævnelse af vort Land haver været i Middelalderen. Men Hertzholm (39) derimod vender op og ned paa denne Mening, og fører Dacierne fra os Danske. Stephanius (40) forkaster billigen denne Etymologie og Herkomst fra Dacierne. Sheringham (41) er saa vis paa Slægtskabet mellem Dacier og Danske, at han siger, at de første ere, uddrevne af Romerne og

(36) Lingen i hans kleine Teutsche Schriften 1 Th. p. 209 — 219 anfører mangfoldige Skribenter, hvoriblant Ditmarus in Leib. Scr. Br. t. 1. p. 340, som døde 1018, er den ældste Hertzholm, præc. reg. Dan. O. 2. p. 2. Q. 1. p. 2. Erici chron. Lind. p. 1. 2. Barth. de orig. nom. Dan. p. 51 — 53. H. Hunt. p. 347. Ingulphus p. 894. Dudo p. 62. 63.

(37) Lingen kl. Teut. Schr. t. 1. p. 219. 221. Barth. de orig. nom. Dan. p. 52, hvor han paastaaer, at Dronning Margrete er den første, som haver skrevet sig Regina Daciæ, der vedvarede, endogsaa paa de Oldenborgske Kongers Mønter, indtil Fridericus II. afskaffede det, og indførte igien Dania. Men herudi ere mange Urigtigheder, thi Margrethe skrev sig aldrig Regina Daciæ, men vera hæres regni Daciæ, og Titulen af Dacia forekommer alerede i Latinske Documenter fra Waldemari II. Tid, men paa Mønter ei førend Christophori Bavari, og hører op paa dem under Christiano III, som snart brugte Daciæ, snart Daniæ; Men paa Friderici II. staaer alene Daniæ.

(38) Chil. 8. v. 719.

(39) De præc. Reg. Dan. P. p. 1. Crantzii chron. regn. aqvil. p. 404.

(40) In Saxonem p. 27 & 28.

(41) De Angl. gent. orig. p. 41.

og andre Folk, komne til Angeln efter Bedæ Tid, som da laae øde, og have for den Overenstemmelse i Sprog og Slægtskab foreenet sig der med de Danske, hvilke derved bleve saa mægtige, at de siden kunde bekrige Saxerne i Engelland. Til Vidne herfor anfører han Polydorum Virgilium, og til Beviis at de Danske Konger have selv siden kaldet sig Reges Dacorum i lang Tid, og ere ogsaa blevne kaldte saa af udenlandske. Polydorus Virgilius (42) sigter vel til Dacier, naar han siger, at vi af de Gamle bleve og kaldte Davi, at Geter og Gother vare eet Folk, som, efterat de havde lidet store Nederlag af Romere og Huner, begave sig hid ind, og at vi bør kaldes Daci, og aldeles ei Dani, siden vores Konge i Diplomata kaldte sig Rex Dacorum. Fordun i sin Skotske Kronike (43) anfører dette Vers:

Post Britones, Dacos, Pictos, Anglosqve repulsos,
Viriliter Scoti jus tenuere suum.
Et Romanorum Spreverunt vim validorum,
Exemplo qvorum pensate præteritorum,
Inclita Scotorum proles, laudem genitorum.

Uden Tvil sigtes her ved Dacos til Danske, og er dette da eet Sted mere for at bevise, at vi hos Udenlandske have baaret dette Navn. Rimeligt er det, at Autor vil herved sige, at Skotterne dreve alle disse Folk tilbage, og da synes han at henføre disse Krige mellem Skotter og de Danske til meget gamle Tider, efterdi han sætter Dacier mellem Britanner og Picter. Og vist er det, at de Nordiske Folk, thi det Daciske Navn straktes ogsaa ud til de Norske, ja til de Svenske, i det mindste af Munkene i

(42) Hist. Angl. l. 5. p. 91 — 93.
(43) F. t. 1. l. 5. c. 60. p. 311.

Middelalderen, hvorfore de i Henseende til deres Ordener kaldte heele Norden Provincia Daciæ, at de, sige jeg, have fra meget gamle Tider feydet paa Skotland og Irland. Alanus (44) anfører og forkaster med Grund deres Mening (45), som udlede vort Navn af Dannen, Tannen-Baum ɔ: Furre-Træe, grundende sig paa Jornandis Beretning, at de Danske tilegnede sig formedelst deres Hoyde det fornemste Navn iblant de Scandiske Folk. Men Alanus forkaster dette, fordi Dannen kaldes paa Dansk Gran, Fyr. Schrieckius (46) har en heel underlig Etymologie af det Hebraiske, som han kalder Scythisk og Japhetisk, efter hvilket Dan betyder angrændsende, sammenfoyet, fordi Dannemark hænger sammen med Tydskland; og leder han sit Belgiske, eller Nederlandske, som han gior til et Hoved-Sprog fra det Hebraiske. Men den Sædvane, at hente alting ud af det Hebraiske Sprog, er, som vel, alerede længe siden forbi. I en gammel Saxisk Kronike, som endnu ei er trykt, og skal være skrevet 1455, staaer (47): at Eusebius og Beda skrive, at Dannemark haver forhen hedt Deanum, og blev beboet af Venderne, men Aar 293 efter Christi Fodsel komme Barbarerne og toge det ind, og maatte da de fleste Vender flye af det store til det lille Vendland, men de ovrige bleve under Barbarerne, og havde Dennemar eller Danonius til Konge, som Barbarerne valgte, og af ham fik Landet Navn. Herudi synes at stikke en Sagn om Snorronis Dan, og at de Danske under ham udbredede sig, og kommer Tiden ei saa gandske ilde overeens

10. Af Dannen ɔ: Furre-Træe.

11. Af det Hebraiske Ord Dan ɔ: sammenfoyet.

12. Af Kong Danonio ved Aar 293 efter Christi Fodsel.

(44) Pro Saxone Grammatico B. p. 2. Venusinus thes. 89.

(45) H. Junii Batavia p. 181. 370.

(46) Orig. Celt. Ind. 2. v. Dan. Ind. 3. v. Dan. Ind. 1. v. Dani.

(47) Abels alte Chron. p. 7 & 24.

eens hermed. At Vender siges forhen, at have beboet Dannemark, kommer dem tilpas, der ansee Vender og Fenner for eet Folk, og som holde de sidste for Nordens ældste Beboere. Men saavidt man kan giette sig Skribentens Mening til, hvoraf her ikkun er anført et Udtog, saa haver hans Tanke været, at de Danske ere komne nord fra, og have jaget Venderne ud af Dannemark til det Land, som siden blev kaldet efter dem, nemlig Meklenborg, Pommern 2c., hvilket han uden Tvil forstaaer ved det lille Vendland, da derimod de andres Mening er, at de Danske og alle Nordiske er komne ind fra Tydskland, og have jaget Finnerne nord efter. Denne Sætning om Vendernes Bopæl i Dannemark er vel ellers ikke foraarsaget ved andet end ved Vendsyssels Navn i Jylland, som maaskee først ved Dan Mykillati blev foreenet med det øvrige Dannemark. Det er ellers Skade, at det anførte af Eusebio og Beda findes ei hos dem, og har aldrig staaet hos dem. Feustking og Noodt (48) ville, at Tania betyder et Grændseskiæl, som skeer ved et bredt Vand, hvad enten det er en Flod eller et Hav, og anføre til Beviis Occitania, Aqvitania, Codania, Dania og Tanais, Don, Danubius, saa og at Plinius siger, at Geterne kaldte Tanais Sylin, hvilket de forandre til Scytan, som betydde paa gammel Saxisk at skille ad. Men da denne Udtydning af Tania er kun en Giætning, der ei understøttes af noget, saa kan den ei bevise stort, allerheldst vi selv have altid kaldet os Danske, og Landet Dannemark, og det kun er i det Latinske Sprog, at Dani og Dania ere brugelige, og Don, Dan, Tan desuden betyder i Almindelighed en Flod. En (49) har villet lede vort Navn af

13. Af Tania, som skal betyde et Grændseskiel.

14. Af Damnum ɔ: Skade.

(48) J Noodt Beyträge t. 1. p. 238. not. *.

(49) En vis Spanier ap. Hertzholmium de præc. Reg. Dan. N. 2. p. 1 & 2.

af Damnum ɔ: Skade, fordi vi ved vore Seyervindinger giorde Skade hvor vi komme, men denne Mening er igiendrevet, ved at anføre den. Det samme maae siges om den af δαίμονες ɔ: Aander, Genii (50). Hertzholm selv (51) leder vort Navn fra det Hebraiske Ord Dan ɔ: at dømme, undersøge, og mener at vi ere blevne kaldte saaledes for vor Viisdom, den gang Cimbrerne komme hid ind i Sarugs Tid, og tænker derhos, at vore Dommere have først ført saadant Navn, at Dannemand er endnu deraf tilovers, at Dan blev med Tiden fra et Embeds Navn til et guddommeligt Navn, og forandret til Theos, (havde han her tænkt paa Theuth, Odin, Wodan, saa kunde han endda have skrevet mange flere skiønne Sager herom). Dog mener han, at det og er mueligt, at de kunne have faaet Navn af Dodanim, eller af Dedan. MuEligheden ville vi ei trætte om, men her handles om at udfinde hvad som er rimeligst. Naar Ethelwerdus (52), en Skribent af det 10 Sæculi Slutning, skriver, at Donia urbs kaldes nu almindelig Danmarc, saa have nogle (53) deraf sluttet, at han haver ledet Danmarks Navn af en Bye Donia, men bør det Stæd forstaaes, som jeg forhen haver udlagt det, saa falder denne Forklaring bort af sig selv, som ogsaa bekræftes derved, at han ellers ogsaa maatte ansee Danmarc for en Bye, hvilket man ei kan troe om en Engellænder fra de Tider, da hans Landsmænd havde saa meget med os at bestille. Naar Roger af Hoveden (54) siger, at Aar 866 kom en stor hedensk Flode fra Danubia, og Arnoldus Beverlacensis (55) ligeledes; saa

15. Af Dæmones.

16. Af det Hebraiske Ord Dan ɔ: at dømme, undersøge, en Dommer.

15. Af Donia urbe.

(50) Postel. ap. eund. N. 2. p. 2.
(51) Ib N. 3. N. 4. Birch Arctos p. 30.
(52) In Scr. post Bedam p. 833.
(53) Cambdeni Britannia p. 101.
(54) In Scr. p. Bedam p. 415.
(55) P. 95.

saa troer jeg at det er samme Læsemaade, som hos Ethelwerd, men enten her skal staae Donia urbe, eller hos ham Danubia er jeg uvis paa, dog troer jeg snarere det sidste, og at det er giort af Dania, og tænker jeg at de alle ere bragte i Forvirring ved Floden Danubius, ligesom Dudo P. 62. Cambden (56) skriver, at han engang haver været af den Mening, at de Danske vare komne fra Dankiones, eller Daukiones paa Scandeia hos Ptolemæum, og havde siden udbredt sig til det af Anglerne forladte Land paa den Cimbriske Halvøe, indtil at Jonas Jacobus Venusinus havde fundet de Danskes Navn i Sinu Codano og Codanonia hos Melam, hvilket Navn de Nordiske havde udtalet haardt, Cdan, Cdanonus, men Mela giort blødere og forandret til Codan, og Codanonus, ligesom Efterkommerne forandrede Gdanum til Gedanum, Clodovæus til Lodovic, og Knutus til Canutus. Dog denne store Mand havde derfor ei havt nødig at forlade sin sande og skarpsindige Mening, thi de kan gierne foreenes sammen, som jeg forhen haver viist. Ludewig (57) mener, at de Danske have Navn af Scandinavia, som og udtaltes Danavia, men det er klart, at Scandinavia, Scandeia, Scanzia er det samme som Skaanes rette gamle Navn Skan-Ey. Desuden blande de, som lede vort Navn af Scandinavia, Codanonia, Sinu Codano, Dauciones, to adskilte Ting sammen; thi herved kan ei vor Etymologie bevises, men vel vor Ælde. Naar endeel gamle Skribenter (58) lede vor Herkomst fra Danais eller Grækerne, saa

18. Af Daukiones hos Ptolemæum

19. Af Danavia eller Scandinavia.

20. Af Danais eller Grækerne.

(56) Brit. p. 101. J. Webb's vindication of Stoneheng restored p. 127. Pontanus H. Dan. p. 640.

(57) Erlåut. d. R. Hist. præl. p. 29.

(58) Erici chron. Lind. p. 1. Den syvne Danske Krønike. Th. Geysmar Mss. Naar Witichindus ap. Meib. t. 1. p. 629 vidner, at

nogle

saa have de tilligemed meent, at vi have og Navn af dem; ei betænkende, foruden andet, at Danai har aldrig været et almindeligt Navn for Grækerne, men kun et særdeles for Argiverne, givet dem undertiden af Homero og flere Poeter, efter deres gamle Konge Danaus. Men have nogle villet lede de Danske fra Grækerne, saa have andre derimod tilstrækkelig hævnet dette, og ledet Grækerne derimod fra de Nordiske, ja ladet endog de stakkels Folk faae Sprog og Videnskaber fra vort Norden. En Deel nyere (59) have givet denne urigtige Etymologie af Danais Bifald. En af de underligste Etymologier er den, som den lærde og vittige, men derhos for Misbrug af sin Vittighed saa berømte Becanus (60) haver bragt paa Bane, nemlig, at de Dan-
21. Afen Hane. ske paa hans Belgiske eller Brabantske Sprog bleve kaldte Thy Hanen, og ved Sammentrækning Thanen, fordi de udi Stridbarhed lignede Haner, og derhos ei figtede af Giærighed, men af Begiærlighed efter Ære. Endeel af vore egne gamle Skribenter (61) have den underlige Mening, at Julius Cæsar haver
22. Dacia af Dapsilitas. først kaldt vort Land Dacia af Dapsilitas, for vort Folks Giestfriheds skyld, og Stephanius (62), at Cæsar skulde have kaldet Landet Dania i Anledning af den Kiædel, som Cimbrerne sendte ham til Foræring, hvor han dog blander Cæsarem med Augusto.

nogle førte Saxerne fra Danis og Nortmannis, og andre fra Grækerne, saa troer jeg at denne sidste Mening beroer alene paa den Lighed, som er imellem Dani og Danai.

(59) Nystæd ap. Westphal. t. 1. præf. p. 42. Bartholomæus Angelicus de propriet. l. 15. c. 47.

(60) Orig. Antw. l. 7. p. 702 & 703.

(61) Erici chron. Lind. p. 2. Den stredne Danske Krønike. Th. Geysmar MSt. Anon. ap. Barth. de orig. nom. Dan. p. 51.

(62) In Saxon. p. 28.

ko. Maaskee vore Skribenter have af Navnet Jul taget Anledning at mene, at Julius Cæsar maatte have havt med os at bestille. Maaskee og den Krig Augustus forte med den Daciske Konge Bærebista, Ligheden mellem Dani og Daci, saa og det Jornandes gior Geter og Gother til eet Folk, har bragt dem i Forvirrelse. Petrus Galthe (63) vil, at de Danske stamme fra Daherne, og have Navn af Coda, som paa Persisk betyder Gud, hvoraf siden er bleven giort Godan, Wodan. For at bestyrke denne Mening anforer han, at Saxerne skulle have faaet Navn af Sacerne, og at der i det Persiske Sprog forekomme saa mange Ord, der ligne vore. Da de komme hid, og regnede sig, som de fleste andre Folk, at stamme fra deres Gud, kaldte de sig Codani og Dani. At igiendrive denne, eller de fleste andre anforte Meninger, er ikke min Sag, da de falde bort af sig selv ved at fastsætte min. Det har ei heller manglet paa dem (64), som have ledet vort Navn og Herkomst tilligemed fra Dodanim, Javans Son. Nogle have og giort Patriarchen Dan, Jacobs Son, til vor Stam-Fader, og ledet vort Navn fra ham (65), og altsaa giort os til Israeliter. Cluverius (66) holder for, at Teutonis, Dani, Codani ere eet Folk, og eet Navn af adskillig Udtale, og beraaber sig paa, at Teutones have boet paa Codanonia, nu Sieland, og Navnet af Dantzig eller Gedanum. Var denne Mening rigtig, saa blev det let fatteligt, hvi adskillige gamle Skribenter have ledet Franker og Saxer, Teutoniske Folk, fra os, men saavel Sprog som alle andre

23. Af det Persiske Ord Coda ɔ: Gud.

24. Af Dodanim, Javans Søn.

25. Af Patriarchen Dan, Jacobs Søn.

26. Af det Folk Teutones.

T 2 Omstæn-

(63) Mss. ap. Barth. de Danici regni nomine p. 31 — 33.

(64) Joseph. Gorionid. l. 1. c. 1. Hertzholm N. 4.

(65) Chron. Holf. in Leibn. accest. p. 54. Pont. H. Dan. p. 639 & 640.

(66) Germ. l. 3 p. 140.

Omstændigheder og Beviser tiene til at kuldkaste den. Spangenberg (67) vil, at vi have selv holdt os alle for Adel, og derfore
27. Af Daden, Thaten. villet bære det Navn Dånen af Daden, Thaten ɔ: Thun, at giore, at handle. Torfæus (68) er meget uvis mellem de 2 Ety-
28. Af Dad ɔ: Tapperhed, Mod. mologier af Kong Dan, og det Ord Dad, som betyder Tapperhed, Mod, men erklærer sig dog endelig meest for det sidste; mener, at de først ere blevne kaldte Dadskir, og siden for en lettere Udtales skyld Danskir ɔ: gode og tapre Mænd; og denne Betydning mener han og at bekræftes ved det Ord: Danumand. Han siger og, at det er rimeligt, at Danske betyder tapre Mænd, ligesom Gothi, gode Mænd, og Qvadi, stridbare Mænd, hvilket sidste vises af det Islandske Ord Hvatr ɔ: Strenuus, og af Ombytningen af H og K i Udtalen. Ved denne Leylighed anfører han og en Giætning, at Tydske kunde maaskee have Navn af den Nordiske Gud Tyr, som i Genitivo har Tis eller Tyrs, og som dyrkedes i Norden for den sidste Odins Ankomst, og maaskee ogsaa i Tydskland; dog holder han snarere for, at Thedtisci, Tydske, kommer af Thiod, og betyder det samme, som Alamanni (men herimod strider, at det Tydske Navn synes at være bleven først ret giængse ved Franker og Saxer). En skreven Fransk Kronike (69), som slutter med 1149, og handler om Hertugerne af Normandie, vidner, at Normannerne vare
29. Af Danao, Antenors Søn. Danske, og at de finge Navn af Danao, Antenors Søn, som efter Trojæ Erobring begav sig til de Lande. Det er klart, at han har taget dette af Dudo og Wilhelmo Gemmeticensi, men selv lagt til,

(67) Adels Spiegel t. 1. f. 49. p. 1. l. 6. c. 5.
(68) H. Norv. T. 1. p. 23.
(69) Ap. Sinner in Cat. cod. MSS. Bern. t. 2. p. 258.

til, at Danaus var Antenors Søn, da dog den sidste kun siger, at han var af Antenors Stamme.

§. XI.

Etymologien af det Ord Mark.

Da jeg nu saaledes haver bragt denne lange Undersøgning om det Danske Navns Etymologie til Ende, vil jeg nu og undersøge, hvorfor den Endelse Mark legges til vort Land, hvad den betyder, og for hvor længe siden man omtrent kan slutte, at dette er indført. Saavidt vore Efterretninger gaae, finder man, at vi selv have kaldet Landet Dannemark, hvorfore det er billigt at undersøge Betydningen af Mark i vort eget Sprog, og ei udi fremmede, allerheldst man letteligen kan finde, hvad det betyder i vort Sprog, og man desuden ei haver nogen Grund til at formode, at vi have taget og lært Navnet Dannemark, hvad den sidste Stavelse angaaer, først af Fremmede. Thi vel er det sandt, at Finner, Ungarer, Bøhmer have faaet disse Navne af Fremmede, men derved maae agtes, at de ei selv kalde sig saa. Den Endelse Mark er desuden ei fremmed her i Norden, som Telemark, Hedemark, Finmark vise. I det nu værende Norske, saavel som gamle Islandske Sprog, betyder en Mark, et udyrket Land eller Strækning, som og gemeenligen ligger noget høyt og afsides, men hos os Danske betyder Mark, og har, saavidt vi vide, altid betydet, en jævn og slet Strækning, hvilket fortreffeligen passer sig paa vort Lands Beskaffenhed (70), og er jeg ogsaa af den Mening, at Videslet, saafremt det nogensinde har været i Brug, har i Henseende til den sidste Stavelse havt samme Betydning. Dog bisalder jeg aldeles ikke Sperlingii Me-

 ning

(70) Venusinus Mss. de orig. Cimbr. & Arngrimi Jonæ fragm. rer. Danic. ap. Westphal. t. 4. præf. p. 110. & ap. Barth. p. 19. 21. De orig. nom. Dan.

ning (71), efter hvilken vi ere blevne kaldte Markedaner, ved hvilken Leilighed han anfører den adelige Danske Slægt Markdaner, (som dog alene blomstrede i Friderici II. Tid, og var ei før til), for at adskille os fra Svenske, som kaldtes Sud-Daner, og Norske Nord-Daner, da dog denne Brerewoodii Mening ei haver noget for sig i Antiqvitæten, hvorvel det er artigt, at Sperling haver alerede erkiendt, at de Norske og Svenske havde Navn af Nord og Syd. Men her møde de Tydske (72) os, som paastaae, at ved Anledning af den Tydske Konges Henrici Aucupis Tog imod den Danske Kong Gorm, og Anleggelsen af et Marggrevedom, Marchionatus i Slesvig, skal denne Stavelse være først tillagt vort Land, fordi Marc bemærker i deres Sprog en Grændse (73), hvilket sidste ingen kan nægte, hvorfore ogsaa Leibnitz (74) lader sig nøye med at henføre Navnets Oprindelse til dette Ord, fordi Eideren var Grændsen imellem os og de Tydske. Men hvad den Mening angaaer, at den Stavelse Marc er først kommet til fra den Tid, da Henricus Auceps giorde sit Tog imod os, da vil jeg for nærværende Tid lade dette Tog staae ved sin Værdie, hvorvel Gram (75) haver giort det i det mindste meget tvilsomt, og derhos viist, at Danmark ei har Navn, i Henseende til den sidste Stavelse, af det Slesvigske Marggrevedom, og vil jeg være nøyet med at anføre de gamle Skribenter,

(71) De Danica lingua p. 46 — 48.

(72) Boxhornii hist. univ. p. 562. Conring de fin. imp. l. 3. c. 14. op. t. 1. p. 215. Goldastus Mem. vet. Holsat. ap. West. t. 1. col. 895. Verstegan ant. p. 171.

(73) Westphal t. 4. præf. p. 110. Lex Alemann ap. Lind. c. 47. p. 375. Lind. gloss. p. 1434.

(74) Scr. Brunsv. t. 1. p. 29. not. b.

(75) In Meursium col. 139. De expedit. Henrici Aucupis in Misc. nov. Lips. t. 2. p. 230 — 304.

benter, som kalde Landet Dannemark, og have deels levet saa kort efter dette Tog, at det ei vel er muligt, at dette Navn kunde fra Eideren af have i den Tid udstrakt sig til det gandske Land, og være bleven vedtaget af vore Konger og Landsmænd, og deels ogsaa endog forend dette Tog skeede. Og maae jeg ved denne Leilighed anmærke, at bemældte Henricus regierede fra 919 til 936. Forst vil jeg tage fremmede Skribenteres Vidnesbyrd i Betragtning. J. Wallingford (76), som døde Aar 1214, skriver, at Dannemarch skal ved Antenor have faaet sit Navn af en vis Kong Dana. Det udgivne af denne Skribent gaaer ei videre, end at det mælder om Eduardo Confessore, dog saa utydelig, at man ei kan see om der tales om hans Ankomst til Regieringen, som skeede 1042. Udgiveren Gale anmærker, at denne Kronike er deelt i to Dele, hvoraf den første handler om de Saxiske og Danske Tider, hvorudi af sielden forekommende Histrieskrivere findes mange rare Efterretninger om de Danske Sager, og den anden gaaer fra Erobringen ved Wilhelm indtil det 42 Aar af Henrico III, det er 1258, og er bleven fortsat af Rodulpho Wendover. Ved at overveye dette er jeg af Grams Mening (77), at enten har Wallingford ei selv skrevet dette første Stykke, eller og har han skrevet det Ord for Ord ud af ældre, og nu bortkomne, eller i det mindste utrykte Kroniker, hvoraf den ene synes at være skrevet noget efter Hardeknuds Tid, hvilket ogsaa bestyrkes derved, at i Kroniken selv (78) siges, at utallige Folk fra Dacia bleve indtil nærværende Tid ved at plage de omkringliggende Lande, fra den Tid af at Ingvar og Ubba begyndte at

(76) Ap. Galeum t. 3. p. 532. præf. b. 3. p. 2.
(77) In Meurs. col. 139.
(78) P. 533.

at bekrige Engelland. Gram anfører (79) ogsaa, at Canutus Magnus haver i endeel Diplomata allerede kaldet sig Rex Danemarchiæ, at Fulbertus Carnotensis kalder ham i et Brev til ham Regem Danomarchiæ, ligeledes Dronning Emmæ Encomiast, Ingulfus, Wilhelmus Gemmeticensis, og slutter deraf retteligen, at de Engelske Skribenter, siden de opstige med Navnets Ælde til Trojanernes Tid, have anseet Navnet Dannemark for langt ældre, end de Tydske ville have det. Regino (80), som slutter sin Kronike med Aar 906, antegner ved det Aar 884, at de Nortmanni, som vare komne til Chinheym og Denemarca rc. Dette opstiger altsaa længe i Tiden for Henrici Aucupis Tog. Nu laae vel disse Lande i Holland, men der er ingen Tvil paa, som jeg paa et andet Stæd skal vise, at jo det Hollandske Denemarc er bleven kaldet saa af vore Danske, og dertil kan ingen bedre Aarsag gives, end at de have kaldet det efter deres eget Land. Other og Wulfstan (81), som begge have fortalt deres Reiser til den Engelske Kong Ælfred, der døde Aar 900, kalde vort Land tre gange Denemearc. Vore egne Nordiske Skribenter vidne og, at dette Navn er ældre end Henrici Aucupis Tog. Udi det berømte Monument ved Jelling, sat af Kong Harald Blaatand over hans Forældre, skrives det med Ruun Bogstaver: Tanmaurk (82). Men da der kan være nogen Tvil, om denne Skrift ei er sat i senere Tider, saa er dette Beviis ei af de stærkeste. Hos vore gamle Skribenter forekommer ogsaa dette Navn om meget gamle Tider, som f. E. I Herrauds og Bose Saga (83) under

(79) Ib. col. 139.
(80) Ap. Pist. t. 1. p. 61.
(81) In Spelmanni vita Ælfredi p. 207.
(82) Ap. Worm in Mon. p. 333. l. 5.
(83) P. 2.

under Kong Harald Hildetan, som regierede i det 8 Sæculo; Hos Snorro (84) under Kong Dan i det 3 Sæculo. Men da herimod kan indvendes, at disse Skribenter have levet i senere Tider, og derfore anvendt paa ældre, hvad som var brugeligt i deres egne, saa vil jeg ei ret meget paastaae dette Beviis. Men derimod forekommer hos Brage (85), en Poet af det 9 Sæculo, allerede Navnet Dannemark. Vel sandt, at alle disse Vidnesbyrd ere yngre end det Navn Mark, som Gram (86) uovervindeligen og med sin sædvanlige Lærdom haver viist, at være bleven fra Caroli Magni Tid tillagt Landet imellem Elderen og Elven, og det upaatvileligen af Frankerne, et Tydsk Folk, fordi det var deres yderste Grændse imod os; men heraf maae man dog ei slutte, at Stavelsen Mark er ved den Leilighed bleven tillagt vort Dannemark, thi 1) have endeel af de anførte Skribenter dog levet saa kort efter Carl den Store, at Tiden bliver for knap til at have indført i almindeligt Brug baade hos os selv, hos de Norske, thi Brage levede i Norge ved Harald Harfagers Hof, hos Franker og hos Engellændere, den Sædvane at kalde heele Landet Dannemark. 2) Er det urimeligt, at søge Etymologien i et fremmed Sprog, naar den findes i Landets eget. 3) Har man største Føye til at slutte, just af denne Navnets Udbredelse saa kort efter Caroli Magni Tid, at det haver været langt ældre, allerheldst heel faae Skribenter nævne os forend hans Tid, og de faae, nemlig Ptolemæus, Jornandes, Procopius, Gregorius Turonensis, Venantius Fortunatus, nævne Folket og ei

(84) H. K. t. 1. p. 21. c. 20.

(85) H. K. t. 1. p. 6. c. 5. Edda Dæme S. 1.

(86) In Meurl. col. 138 & 139.

ei Landet, og endelig 4) skriver Gram (87) med stor Føye, at om Stavelsen Mark betyder i vort Navn en Grændse, og er kommet til os fra de Tydske, enten i Caroli Magni eller i Henrici Aucupis Tid, saa kan man spørge hvorfra Hedemark, Finmark ꝛc. have faaet denne Stavelse, hvorhen dog aldrig nogen Tydsk Regent haver udstrakt sine Grændser, og, legger han til, Endelsen Mark betyder uden Tvil i vort Sprog det samme som Land, Rige, hvormed saa mange andre Landskabers Navne endes. Underligt er det, at vor Vellejus (88) selv tilstaaer, at Mark betyder paa ægte Cimbrisk, det er efter hans Mening Jydsk eller Dansk, og en Grændse, hvilket dog er gandske urigtigt. Derimod bestrider han meget vel, at Dannemark skal først have faaet dette Navn, da Henricus Auceps giorde sit Tog, eller fra de Tydske (89). Men Jonas Coldingensis (90) haver den allerunderligste Etymologie af Ordet Mark, naar han skriver, at nogle mene, at det kommer af Mare ɔ: Havet, og Archia ɔ: Herredomme, og betyder saa meget, som en der har Herredomme over Havet.

§. XII.

Den forskiellige Skrivemaade og Udtale af Danmark, Danske.

Nu omstunder kalde vi os altid selv Danske, og Landet Danmark, Dannemark, og vore Naboer de Tydske kalde os Dänen, Denen, og derfor undertiden paa Latin Deni (91), og Landet Dänemark, Denemark, men hos de gamle Skribenter

(87) Ib. col. 140.
(88) De orig. app. Daniæ p. 20 i 8vo edit.
(89) Ib. p. 29 — 33.
(90) Descr. Dan. p. 41.
(91) Ermoldus Nigellus ap. Mencke t. 1. col. 934. l. 4.

ter findes dette forskiælligen skrevet. Islænderne (92) kalde det Danmorc, Danmaurc, Danmörc, Danmarc, Danmerkur, og Folket (93) Daunir, Danir, Dæner, Daunskir. Udi det forommtalte Runiske Monument ved Jelling i Jylland (94) skrives det med et T, Tanmaurk, hvilken Skrivemaade findes ogsaa hos andre Skribenter, ja endog i et andet Rune Monument i Præstegiældet Hoiland i Christiansands Stift i Norge, hvor det skrives Tanmark (95). En ubekiendt Tydsk Skribent af det 12 Seculo (96) skriver det Tenemarc, men dog kort forhen i samme Skrift Denemarkin. Churfyrst Albrecht af Brandenborg kalder det Aar 1475 Tennmark (97). Den falske Josephus (98) Tanemarca. Denne Skribent er paa Hebraisk, og uden Tvil et Foster af det 11 eller 12 Seculo. Kort forhen (99) haver han dog kaldet Landet Dinamachba, som uden Tvil er en urigtig Læsemaade i Stædet for Dinamarcha. Joden Benjamin af Tudela (100), som haver udgivet sin Reise i det 12 Seculo, skriver derimod Denmarc. Hos en skrives det Tennemarg (1),

(92) Are Frode Bussæi p. 68. c. 10. H. K. t. 1. præf. p. 2. op. ip. p. 36. 38. 129. Brage ib. p. 6. Herraud og Bose S. p. 2. 8.

(93) H. K. t. 1. p. 36. 40. Þiodolfur ib. p. 37. Knytl. S. c. 114. p. 228.

(94) Wormii Mont. p. 333.

(95) Wormii Mon. l. 6. p. 512.

(96) Rythmus de S. Annone in Schilteri thes. ant. Teut. p. 27. Ryth. 40. p. 26. R. 37.

(97) Königs Nachlese zur Reichsgesch. 4to. 2 Samml. p. 78.

(98) L. 6. c. 1. p. 547.

(99) L. 1. c. 1. p. 8.

(100) L. 1. c. 23. p. 236. ex edit. Baraterii.

(1) Schilters Elf. Chron. p. 367.

og hos en anden (2) Tenemarke, og hos nok en (3) Danmarch. Denne Skrivemaade med T af saa adskillige Skribenter tiener til at vise, at man for denne Aarsag ei bor forkaste det Jellingske Monument, og at saadan Udtale haver været gammel, allerheldst intet er lættere, end at ombytte D og T, hvorfore der ligesaavel siges Teutsche som Deutsche, og Teutschland, som Deutschland; Dog maae man tilstaae, at vi selv have bestandig kaldet os Danske, og Landet Danmark, og at paa Udtalen med T findes ingen andre Exempler hos os, end i de tvende Rune Monumenter. Paa Latin kaldes vi Dani, og siden ved en Feyltagelse Daci (4), og Landet Dania, Dacia, ja Dachia og Dachi (5), og Dahia (6). Dog findes nogle (7), som have kaldet os Danai, alene fordi de havde sat sig i Hovedet, at vi vare af Grækisk Herkomst. En Skotsk Anonymus (8), som ender sin korte Beretning omtrent med Slutningen af det 10 Sæculo, taler om et Folk Danari, der forte Krig med Scoterne i det 9 og 10 Sæculo, og synes at kalde de samme ogsaa Normanni, saa han nok ved disse Danarios forstaaer os Danske. Efter Pontani (9) Vidnesbyrd skulle Sarmaterne ɔ: Polakkerne kalde os Duni, Dunschi, men egentligen kalde de en Dansk Dunczyk,

(2) Reinmar von Zweten in Proben Schwäb. Poesie. p. 184. Zürich 8vo 1748, og i Sammlung von Minnesinger t. 2. p. 132. Zürich 4to 1759.

(3) Rossus p. 25.

(4) Annales Placentini ap. Murat. t. 20. col. 944. Annal. Bononienses ib. t. 23. col. 900.

(5) Lambertus in Ludev. rel. t. 9. p. 385.

(6) Waddingi Annal. Minorum t. 9. p. 220. ann. 1400.

(7) Dudo p. 63.

(8) In Innes essay t. 2. p. 783 — 785.

(9) H. Dan. p. 642 & 643.

jyk, et Dansk Fruentimmer Dunska, og det som er Dansk Dunski (10). De gamle Engelske kalde os Deniscar og Deniscra (11). Af den falske Josepho (12) kaldes vi og Danisci paa tvende Steder, hvor dog nogle Codices læse paa det ene Dagisci. Dudo (13) kalder os gens Dacisca. Sabellicus (14) vil endelig, at vi bør kaldes Davi, uden Tvil deraf, at han haver meent, at det Trælle-Navn Davus, som saa ofte forekommer i de gamle Latinske Comoedier, vilde sige saa meget som Dacus, og at Daci, Dani, Dahæ, Davi vare eet Navn paa det samme Folk. Mange Skribenter af Middelalderen (15) kalde og Landet Danemarchia, Donia, om det ei er en feilagtig Læsemaade i Stædet for Dania, Danmarc (16), Danmarchia (17), Danubia (18), som vel er en forkeert Udtale og Skrivemaade af Dania), Denemercia (19), Danemercia (20), Danomarchia (21), Danimarchia (22), Danamarcha (23), Denamearc (24), Denemearc (25), og Sproget lingua Danaa (26).

 §. XIII.

(10) Eberleins Poln. Wört. Buch.
(11) Sperling de Dan. lingua p. 81. Chron. Sax. p. 64.
(12) L. 1. c. 1. p. 8. l. 6. c. 1. p. 547.
(13) In Duchesnii Scr. Norm. p. 69.
(14) Ap. Barth. de orig. nom. Dan. p. 54.
(15) W. Malm. p. 106. S. Dun. col. 177. 202.
(16) Ethelwerdus l. 1. p. 833.
(17) Ingulphus p. 892 & 893.
(18) S. Dun. col. 165. 180, som dog skal være 182. 183. 198.
(19) Flor. Vig. p. 615.
(20) Ib. p. 620.
(21) Emmæ Encomium p. 173.
(22) Gesta Guilhelmi Conq. p. 179.
(23) Will. Gemmet. l. 1. p. 218.
(24) Other p. 16. ap. Bussæum.
(25) Wulfstan ib. p. 18.
(26) Ethelwerdus l. 4. p. 843.

§. XIII.

De adskillige Navne som ellers bleve tillagde Danmark og de Danske.

1. Nordmanni.

Udi Middelalderen var det almindeligt, at kalde os Nordmanni, Northmanni, hvilket Navn vel egentligen tilkommer de Norske, men som dog ofte ogsaa udstrækkes til os, ja endog til Svenske, Russer ꝛc., alene fordi de samtligen boede imod Norden, som nogle af Middelalderens Skribenter selv forklare det, og hvorom jeg skal mere handle naar jeg kommer til Nordmannernes Bedrifter. Rabanus Maurus (27) kalder os Marcomanner, thi ingen maae her tænke paa de gamle Marcomanner, eftersom han legger til, at de af os (nemlig af de Tydske) kaldes Nordmanni, og fører deres Bogstaver an, som ere pure Runer, hvormed de, efter hans Sigende, betegnede deres Vers, Hexerier og Spaadomme, og hvilke Folk endda vare Hedninger. Efter mine Tanker er det klart, at han haver taget den sidste Stavelse af Ordet Dannemarc, og deraf giort Folket Marcomanni, hvilket da atter uovervindeligen viser, at Landet ei kan være bleven kaldet Dannemarc i Anledning af Henrici Aucupis Tog, saasom Rabanus døde 856, ja neppe endog, for Tidens Kortheds skyld, af det Marg-Grevedom, som Carolus Magnus oprettede i Nordalbingien. Ikke destomindre haver dog Lazius (28) menet, grundende sig alene paa dette Sted, at Marcomanni virkeligen vare komne til Dannemark, og at saavel det som Nortmanni havde faaet Navn af dem. Mærkeligt er det at Helmoldus (29), som slutter sin Historie med Aar 1170, nævner i Nordalbingien Holster, Sturmaret og Marcomanner, og siger, at Folk allevegne fra samlede, der beboe Marcom, kaldes

2. Marcomanni.

(27) Ap. Goldastum Scr. Alaman. t. 2. p. 69.
(28) Migr. gent. l. 9. p. p. 644. 645. 646. 652.
(29) L. 1. c. 67. p. 156.

des efter almindeligt Brug Marcomanni, og at der i Slavernes Land ere mange saadanne Marcæ, hvoraf vort Wagrien, Provincia Wagirensis, er ei det ringeste, havende tapre og Mænd, vante til Krig, saavel med Danske, som Slaver. Det er Skade, at han ei haver sagt os, hvad han forstod ved Marca, thi Grændse synes det ei vel her at kunne betyde, og neppe heller et plat jævnt Land, og endnu mindre øde, afsides eller høyt liggende Lande. Dog synes han kort forhen (30) at have taget Marcomanni i den Mening af Grændse. Ihre (31) giør paa Grund af disse Helmoldi Ord sig stor Umag for at bevise, at Hrabanus haver ved sine Marcomanner forstaaet Nordalbinger. Da dog Helmoldus sætter Marcomanner alene i Wagrien og de Slaviske Lande, og ikke i Stormarn, Holsten og Ditmarsken, som udgiorde den anseeligste Deel af Nordalbingien. Ihre giør sig og Umag for at vise, at Nordalbingi bleve kaldte Nordmanni; men baade haver han kun tvende temmelig sene Skribenter af Middelalderen til Beviis herfor, og desuden er det klart, at de uretteligen have tillagt dem dette Navn, da derimod utallige kalde de Danske Normanner, og de Norske føre det med rette. Han vil og forklare disse Ord hos Maurum: cum qvibus (litteris scilicet) carmina sua incantationesqve ac divinationes significare procurant, qvi adhuc paganis ritibus involvuntur, derhen, at dette Folk skulde være omvendt til den Christne Troe, men endda nogle af det være Hedninger, da mig derimod synes i disse Ord at see, at det heele Folk var endda hedniskt, men om man end vilde antage hans Mening, saa vare der dog allerede den gang ved Anscharii Prædiken ligesaavel Christne i Danmark, som

(30) L. 1. c. 66. p. 151.
(31) De Runarum patria p. 29 — 47.

som i Nordalbingien. Naar han dernæst vil at det Ord Marc skal betyde ligesaameget som Merse ɔ: moradsig Land, saa kan jeg ikke heller derudi give ham Bifald, thi det passer sig aldeles ikke paa Wagrien, som Helmoldus taler om, og desuden veed man at Marc betyder Grændse, eller plat Land, eller og øde Land. Vel vil han trække Helmoldi Marcomanner til Ditmarsken, hvilket uden Tvil har Navn af Morads, men tvertimod Helmoldi Mening. Vel beraaber han sig og paa, at i Titelen for Rabani lille Værk om Bogstaver hos Goldastum i Scriptoribus Alemannicis T. 2 P. 68 staaer: de inventione linguarum ab Hebræa usqve ad Theodiscam, og at heraf bør følge, at Hrabanus taler om et Tydsk og ei Nordisk Folkes Bogstaver, men han iagttager ikke, at Hrabanus kalder det Tydsk, fordi han holdt for, at de, som talede Tydsk, stammede fra disse Marcomanner eller Nordmanner, som han skriver P. 69. Nu at udlede de Tydske fra det lille Land Nordalbingien er ikke muligt, men forstaaer man ved disse Marcomanner alle Indvaanere af den Cimbriske Chersoneso, og af det store Scandinavien, saa haver Hrabanus ikke uret, saavidt Størrelsen angaaer, og i Henseende til den første haver han gandske ret, thi jeg haver i mine forrige Tomer af denne Historie viist, at dets ældste Indvaanere have været Tydske, og at derfra ere udgangne, endskiønt paa adskilte Tider, Cimbrer, Teutoner, Haruder, Juthunger, Langobarder, Franker, Saxer, og fra det andet, nemlig Scandinavien, ere udgangne Gother, Gepider, Heruler, hvilke vel i Henseende til første Herkomst have været Nordiske, men ere, ved det de vare nær beslægtede med de Tydske, og siden saa længe boede iblant Tydske Folk, blevne med Tiden til Tydske. Fremdeles vil Ihre bevise sin Sætning deraf, at Runer have

fordum

fordum været giængse iblant alle Tydske, som han slutter deraf, at man finder P næsten iblant dem alle, men endskiønt jeg aldeles ikke forkaster dette sidste, men gierne giver det Bifald, saa beviser det dog ei, at Runerne ere først opfundne af de Tydske, thi naar saa mange Tydske Folk ere komne fra den Cimbriske Chersoneso og fra Scandinavien, saa er det ingen Under at de have kiendt Runer. Enhver maae dog tilstaae, at nu omstunder findes ingen Stene for sig eller paa Hoye i Tydskland med Rune-Bogstaver eller nogen Skrift paa, og ei heller har været i nogle hundrede Aar, da derimod saa mange findes her i Norden, og hertil kan jeg give denne Aarsag, (naar derhos forudsættes, som afgiort, at der altid kun haver været faae hos vore Gamle, som kiendte og brugte Runer), nemlig at de Folk, som bleve hiemme, og vare følgeligen mere stadige, bedre bevarede deres Konster, end de Colonister de udsendte, som for de idelige Kriges skyld finge ikke Tid hertil, og bleve derover mere vilde. Hans sidste Beviis, at det Alemanniske eller Sueviske Sprog gierne kan skrives med de 16 Rune-Bogstaver, er efter mine Tanker ei mere bindende, thi baade er der meget at udsætte herpaa, da han for Exempel skyld maae, naar han vil vise, at de ei behøvte D, tage sin Tilflugt til Saxerne, og selv tilstaae at Alemanni bruge E, og dernæst saa er den Alemanniske af alle Tydske Dialecter meest adskilt fra vor Nordiske, og den som tales og endnu tales i Nordalbingien, nemlig Saxisk eller Plattydsk. Endelig mener han, at man ved at tilskrive Alemannerne Runernes Opfindelse, kan give god Aarsag for, hvi Latinske Bogstaver findes iblant Runer, nemlig fordi Alemanni have taget dem af deres Naboer Romerne, da man derimod ingen Aarsag kan give hertil, naar man sætter Runernes Opkomst paa

Scandinavien. Men hertil svarer jeg, sættende nu til Side, at Alemanner have intet med Nordalbinger at giøre, undtagen man paa en vis Maade kunde føre Juthunger did, at disse Runer, som Ihre giør til Latinske Bogstaver, ligesaavel kunne have været Grækiske, hvilke Odin, da han boede ved Tanais, let haver kunnet faae fra de Grækiske Colonier ved den sorte Søe, en Sag, som bestyrkes meget, saafremt man antager at Vaner have været Græker. En Aqvitanisk Kronike, som slutter med 1013 (32), antager ved Aar 865, at en vis Stephanus blev ihielslaget af Marcomannerne, og Arvernis brændt, og ved 873 at Marcomanni komme til Masciacum. Da han nu desuden bruger om de Nordiske Folk de Ord Normanni, pagani, saa bliver det Spørsmaal om han her ved Marcomanni forstaaer de Nordiske i Almindelighed, eller et særdeles Folk af dem, og da i sær de Danske. Oprindelsen til Ordet Marcomanni af Marca ɔ: Grændse, kan man ei vel tvile paa. Saaledes vidner Ademarus i sin Kronike (33), som slutter med 1029, og St. Maxentii Kronike (34), der ender med 1294, og i de ældre Tider meest følger Ademarum, at Normandie kaldtes, forend Rollo kom der, Marcha Franciæ & Britanniæ (uden Tvil fordi den laae midt mellem disse tvende Lande, og var Grændsen mellem dem). St. Maxentii Kronike (35) fortæller ved 864, at Stephanus Arvernorum, Greve, blev dræbt af de Danske, og denne Stephanus er uden Tvil den samme, som forekommer i den Aqvitanske Kronike. Arverni, eller Indvaanerne af Auvergne, viser det. At der er Forskiæl i eet Aar, vil ei sige meget i de Tider, som enhver der

(32) Labbe N. B. t. 2. p. 732.
(33) Ib. p. 166.
(34) Ib. p. 202.
(35) Ib. p. 198.

der kiender Middelalderens Historie, vel tilstaaer mig, og kan ogsaa alene komme af en forskiællig Epoche. Men da de her kaldes Danske, som af den anden kaldes Marcomanni, saa sees i det mindste heraf, at det sidste Navn ei kan, som Ihre vil, indskrænkes til Nordalbingia alene, det er Holsteen; men paa den anden Side maae jeg og tilstaae, at Middelalderens Skribenter ofte kalde alle de Nordiske Folk, som plyndrede, med et almindeligt Navn Danske, hvorved det atter bliver uvidst om ved Marcomanni her forstaaes de egentlige Danske. Dog da de kaldes Danske, da Stavelsen Mark er den sidste af Dannemark, da man ellers ei finder, at Marcomanni er et almindeligt Navn for de Nordiske Folk, da Marcomanni ellers ogsaa betyde Folkene i Nordalbingien, og som det synes i det Tydske Sprog alle dem, som beboede Marcas eller Limites, saa seer jeg intet som hindrer at antage den Mening, at jo her ved Marcomanner forstaaes de egentlige Danske, og alle de Folk som boede paa Halvøen, norden for Elven. Vel sandt at Hrabanus Maurus synes, ved at sige Northmanni eller Marcomanni, at have holdt Marcomanner for et almindeligt Navn af de Nordiske Folk, men naar man vil eftertænke Aarsagen hertil, saa kan den ey have været nogen anden, end denne, at da Indvaanerne i Dannemark, som boede Tydskland nærmest, ogsaa kaldtes Northmanni, fordi de boede imod Norden, og vare paa de fleste Tog mængde med de egentlige Normanner eller Norske, saa haver han af de tvende sidste Stavelser Manni taget Anledning at tillegge Northmannis det Navn Marcomanner, og som Marcomanni er giort af den sidste Stavelse Mark i Dannemark, og alle Nordiske Folk bleve ofte kaldte med et almindeligt Navn Danske, saa er det ingen Under, at han og haver kaldet dem

X 2 alle

alle Marcomanni, allerheldst Norge og de Norske vare endda kun lidet bekiendte for Frankerne i Hrabani Tid. Hvad Masciacum angaaer, da vidner Valesius (36), at det er en Flekke, og Kloster i Bourges, som nu kaldes Macay. Ottius (37) anmærker rigtig nok, at Mark bemærker en Grændse, og at Marchiones have Navn deraf, hvorover jeg undres paa, at han ei ogsaa haver udledet Marcomanner derfra. Wachter (38) antager denne Etymologie for de gamle Marcomanner, og anseer Anledningen dertil at have været denne, at de boede mellem Rhinen og Maynen ved det Romerske Riges Grændse. Derimod vil han, at Helmoldi Marcomanni skulle have Navn af det Islandske Ord Marg ɔ: mange, meget, og betyde saa meget som Margmenni ɔ: en Mængde, fordi Helmoldus siger: Vocantur autem usitato more Marcomanni gentes undiqve collectæ, qvæ Marcam incolunt, hvor han ei giver agt paa disse sidste Ord, qvæ Marcam &c., da dog Folkets Etymologie stikker efter mine Tanker derudi. Engelhusius (39), som slutter sin Historie med 1424, kalder Mark Brandenburg, egentlig den gamle Mark, Marckmannia, hvilket viser hvorledes dette Ord, nemlig Marcomanni, er blevet til paa Latin. Naar Helmoldus (40) siger ved Aar 1139, at Grev Adolf af Holsteen kaldte til Wagerland, fordi det laae øde, Indvaanere af Flandern, Holland, Utrecht, Westphalen, Frisland, Holsteen, Stormarn, for at komme did og sætte sig ned i dette gode Land, hvilket de og giorde, saa troer

(36) Not. Gall. p. 318.

(37) In Leibn. coll. Etym. t. 1. p. 23.

(38) Gl. v. Marcomanni col. 1045. v. Mark-Mænner col. 1050.

(39) Chron. p. 169.

(40) L. 1. c. 57. p. 136.

troer jeg at han ved disse forstaaer dem, som han siden kalder Marcomaner, og beskriver at være samlede allevegne fra, og skulde man af disse Ord snart slutte, at han tog Marc i Bemærkelsen af et øde Land. En ubekiendt Autor (41) af S. Medardi Forflyttelse Aar 901, beretter, at næsten gandske Gallien blev da af de barbariske Marcomanner plyndret og ødelagt, (hvorved jeg maae sporge enhver, om det ikke er klart, at Normanner, om hvilke det desuden er bekiendt, at de baade da, forhen og derefter, plyndrede Gallien, bør forstaaes her ved Marcomanner, og aldeles ikke Indvaanerne af det lille Land Nordalbingien; Desuden levede denne Forfatter, og Forfatteren af de trende forhen anførte Kroniker, ei længe efter Hrabanus, og kunne derfore best tiene til at forklare, i hvad Mening han har brugt Marcomanni, da Helmoldus, som levede saa længe efter, derimod bruger Marcomanni paa en anden Maade, og desuden, som det lader, har en anden Etymologie til sine Marcomanner. Og at det ei haber været nogle Skribenter alene, som i det 9 Sæculo have kaldet de Danske og Normanner Marcomanner, men at det haver været en almindelig Brug, i det mindste i Frankerige, kan sees af den Franske Kong Odo hans Diploma af 893 (42), hvorudi siges, at S. Medardi Kloster var nyligen bleven brændt af Marcomannerne. Den lærde Lhuyd (43) vidner, at Danmark, Norge og Sverrige kaldes paa Wallisk Lhychlyn, og paa Irlandsk Lochlyn, og Keating (44) skriver, at 3. Lhychlyn, Lochlyn.

(41) Bouquet Scr. Gall. t. 9. p. 150. Act. Sanct. 8 Junii. p. 97.
(42) Bouquet t. 9. p. 460.
(43) In the welsh preface in Malcolm's tracts p. 2. Edinburgh 8vo 1738.
(44) Hist. of Ireland p. 418.

de Danske kaldes i de gamle Irske Kroniker Dubhgeinte, eller Dubh Lochlannaig, og de Norske Finngeinte eller Fionn Lochlannaig, hvilket sidste Ord ei bemærker noget Folk i sær, men kun mægtig til Soes, thi Lonn er mægtig, og Loch betyder Soen. Noget efter synes det, at han anforer, at de af Irlænderne ogsaa ere blevne kaldte Gall, Galli, venteligen af Gallanta, der paa Irlandsk bemærker tapper, ligesom Gall fordum paa Britannisk i Frankerige en tapper Mand (45). Mere herom haver jeg anfort i mit Værk om de Nordiske Folks Herkomst (46). Af forommældte Ord betyder Finn hvid og Dubh sort. Fischer (47) vidner, at de orientalske Folk bruge meget at kalde visse Nationer hvide, og andre sorte. Saaledes ere der hvide og sorte Kalmaker eller Calmucker, saaledes kaldtes Rusland snart det sorte, snart det hvide (saaledes kaldtes tvende Turkomanniske Horder, som regierede efter hinanden i Persien, den hvide og den sorte). De forstaae ved hvid noget uafhængende, frie fra Afgifter og Underdanighed, noget venligt, og ved sort derimod en Underkastelse, en Trældom, noget sorgeligt. Mig synes ei at de Brittiske Folk kunne i nogen af disse Meninger have anvendt disse Tilnavne paa Danske og Norske, da de havde Aarsag at være vrede paa dem begge, thi om man end vilde føre Picterne fra Norge, saa blive dog Skotter, Irrer, Britter, som deres Fiender, tilbage. De som mene, at Danske betyder i deres Oprindelse egentligen saa meget som Tienere, kunne ellers got føre sig dette til Nytte. Efter mine Tanker have de enten kaldet dem saa efter deres Klædedragt, eller og Seyl, hvorvel jeg maae tilstaae ingen Efterretning at have om, at det ene

Folk

(45) Bullet. Mem. Celt. t. 1. p. 615. v. Gall.
(46) P. 194.
(47) Siberische Ges. Th. 1. p. 84 og 85.

Folk haver enten i et eller begge Tilfælde betient sig af sort, og det andet af hvidt. Lhuyd (48) vidner paa et andet Sted, at en Norsk kaldes paa Wallisk Lhxylynnydh, og paa Irlandsk Loxlonnax, og Norge paa Cambrisk Llychlyn, og Llychlyd, stövagtig (hvilke tvende Ords saa nær Overeensstemmelse kunde bringe en paa de Tanker, at Norge og de Norske vare maaskee kaldne af Cambrerne saaledes, for nogen Egenskab, som lignede Stövet; da nu Thule bemærker paa Syrisk Skygge, og er bleven brugt af Phoenicierne for at betegne Norge, maaske for den megen Morke, som hersker der om Vinteren, saa vel mueligt, at Cambrerne have oversat det ved et Ord, som betegner Stöv, fordi Stöv gior morkt). Men paa et andet Sted vidner han, at ved Llychlyn forstodes Sverrige, Danmark og Norge. Og med dette Navn synes Llydav, hvormed Cambri belegge Bretagne i Frankrige (49), at have nogen Lighed. Macpherson (50) modsiger den Mening, at ved Lochlin forstaaes Danmark, og vil, at derved forstaaes Scandinavien; forer og an, at Beboerne ved Skotland give de gamle Norske Konger og alle Normanner ei andet Navn end Lochlinich, men tilstaaer derhos, at alle de Fribyttere, som komme fra Oster- og Nordsoen, hvad enten de vare Norske, Svenske, Finner, Liflændere, Polakker, Pommerinker, Danske, Friser eller Islændere, kaldtes med et almindeligt Navn af bemældte Beboere, og Irer Lochlinich. Paa Gallisk vidner han, at Loch betyder et stort Vand, saavel friskt, som salt, og Lan fuld ɔ: plenus; og Lun er Navnet paa en vis meget slugen Fugl. Da Ostersoen ingen Ebbe og Flod har,

(48) Archæ. p. 19. 237. 264.

(49) Lhuyd's Arch. p. 237. Maithland's hist. of Scotland t. 1. p 28. 29.

(50) Of the Caledonians p. 260 og 261.

har, saa mener han, at den kan have faaet Navn af de tvende første Ord, og Fribyttere for deres uventede, hastige og grumme Anfald af Fuglen. Ved at overveye alt dette, synes mig at det er troeligt, at alle de Folk, som talte Cambrisk og de dermed beslægtede Sprog, have af Havet kaldet alle Fribyttere, som kom østen fra Lochlinich, og ved de Sorte forstaaet de Danske, og ved de Hvide de Norske. Macpherson (51) mener fremdeles, at ved Lochlin forstaaes ei Danmark, men alene Scandinavien, og beraaber sig til den Ende derpaa, at Indvaanerne af de Skotske Øer give ei andet Navn end Lochlinich til Harald Harfager, Magnus Barfod, eller Normannerne. Af Ossian (52) sees ogsaa, at Scandinavien forstaaes derved, hvorvel det er uvist om ei derved ogsaa undertiden sigtes til Danmark. Udi Irland kaldtes de Danske og Norske, som fra det 9 Sæculo befrigede det, og nedsatte sig der, Østmanni, fordi de komme fra Østen didhen; Et Navn som tydeligen er taget af vort eget Sprog, og hvormed de selv have kaldet sig der; Men om det skal jeg videre handle, naar jeg kommer til de Tider. Nu vil jeg ikkun sige, at Spelman (53) vidner, at de Engelske kalde os Danske endnu Easterlingi ɔ: Østens Afkom. Skinner (54) synes derved alene at forstaae Indvaanerne ved Østersøen; Preusser, Pommerer 2c., som han uretteligen tillegger at have i gamle Dage besiddet en særdeles Konst i at mønte Penge, saa at endog Sterlings skulde i Engelland have faaet Navn efter dem. Du Cange (55) anfører ogsaa Cambden, Waræus, for den Mening, at Sterlings have Navn af

4. Østmanni.

(51) Of the Caled. p. 261.
(52) T. 1. p. 8. 9. 16. 52. 53. 111. 112. 116.
(53) Gl. p. 10. v. Adelingus.
(54) Etym. v. Sterling p. 261.
(55) Gloss. t. 2. col. 279. 280.

af Esterlingi, som boede øster paa ved Danmark, og vare Tydske, men troer dog selv snarest, at da Wilhelmus Conqvæstor indtog Engelland, bleve Normannerne ved at kalde Angel-Saxerne Esterlingi, som de vare vante til i Frankerige, og deraf deres Mont Esterlingernes Mont. Den første som skal nævne denne Mont, er Ordericus Vitalis, ved Aar 1066, P. 425, 523, 544, 580, 602, 768, 786, 788. Noget efter beviser Du Cange meget got, at Osterlingi, Austrelindi, hvortil kan legges Ostphali, vare alle kun Navne paa eet Slags Saxisk Folk, mener og, at Stellingi, som nævnes i Saxen ved 841, ere Osterlingi forkortede, og at det viser, at Sterling gierne kan være giort af Esterlingi. Den gamle Poet Hornklofi hos Snorro (56) siger om Harald Harfager, at han kom med sine Skibe østen fra, og kalder ham kort efter Austmannernes Konge, (fordi han boede østen for de andre Norske Konger, som han da stridede imod). Og i Landnama (57) kaldes Eyvindur, som i det 9 Sæculo giftede sig med den Irske Kong Kiarvels Dotter, en Austmadur, fordi, legger Sagan til, at han kom østen fra Sverrige til Vester-Havet. Altsaa seer man, at de Nordiske Folk have undertiden kaldet sig selv Ostmænner; Ingen Under derfore, om de kaldes saa almindeligen i de Irske Historier. Imidlertid er det klart af de Irske og Norske Historier, at der have været langt flere Normænd end Danske iblant Ostmændene. Waræus (58) anfører nogle af de adskilte Meninger om det Ord Sterlings Oprindelse, men uden at erklære sig for nogen. Vor Peder Syv i sine Collectaneis Manuscriptis bifalder Engellændernes Mening, at Sterling vil sige Esterlingi, men leder Navnet

(56) H. K. t. 1. p. 93. 94.
(57) 3 Part. c. 12. p. 106.
(58) Ant. Hib. c. 25. p. 157 — 159.

af de Irske Ostmanner. Tate (59) anfører et Statut af Edwardo III, hvorudi en Denarius argenti kaldes Sterlingus, hvilket er mærkværdigt, thi det viser, at Sterlingi have dog været en virkelig Mønt, og ei alene en Beregning af Mønt, som nu omstunder, og en Anonymus (60) siger, at under Henrico III. vare 3 Slags Sølv Mønt, Grossum eller Grot, Dimidium Grossum, eller halv Grot, og Sterling eller Penge, som var den mindste af dem. Talbot (61) vidner, at Esterlingernes ɔ: Hanse-Stædernes Huus i London kaldtes i hans Tid ved Aar 1600, Stilyard, og slutter deraf, at Sterling ogsaa haver Navn af Esterlinger; han vidner og, at Matthæus Paris skal P 200 ved Aar 1189 under Henrico II. tale om denne Mønt, men jeg kan ikke finde dette Sted hos bemældte Skribent. Af alt dette synes mig at være klart, at Mønten Sterling haver Navn af Østerlingi, fordi de Folk fra Tydskland, der ligger østen for Engelland, ere komne did, og have hos dem indført og slaaet denne Mønt, men dette haver ei noget tilfælles med vore Ostmanni.

§. XIV.

Noget om de Danske Landskabers Navne.

Efterat jeg saaledes haver handlet om Dannemark og de Danskes Navne, vil jeg nu og handle noget om Navnene af visse Landskaber, udeladende dog hvad jeg derom forhen haver anført i det Værk om de Nordiske Folks Herkomst. Adamus Bremensis (62) haver allerede bragt den Mening paa Bane, at Sconia, Skaane, skulde have Navn af skiøn, fordi den var den skiønneste af de Danske Landskaber. Ved hvilken Leilighed jeg ei kan forbigaae at anføre, at han skriver Helsingborg, Halsingeburg, hvilken Udtale synes derfore at være ældre end den med E, som

Skaane.

dog

(59) A. coll. of curious disc. t. 2. p. 315.
(60) Ib. p. 319.
(61) Ib. p. 379.
(62) Ap. Lind. p. 57.

dog alerede forekommer hos Saxo (63), naar han kalder denne Bye Helsynga under Erik Emun, og Helsingorum urbs, hvorved han uden Tvil haver givet Anledning til den urigtige Mening om Byens Anleggelse og Navngivelse ved det Folk Helsinger, som tillegges at have tilligemed Cimbrer beboet Skaane for Christi Fødsel (64), da man dog ei finder hos troværdige gamle Skribenter det mindste om Helsingernes saa vidt udbredte Magt. Wallin (65) anfører A. Stobæi Mening, at Helsingborg vil sige saa meget som Helig-Sunds-borg, og Helsingør som Helig-Sunds-Eir, hvilket han vil bekræfte derved, at Øre-Sund hedte forhen Gout-Eira-Sund, men dette sidste er fremført uden noget Beviis, og det første er og kun en alt for vidt hentet Udledning, allerheldst den Endelse jeg forekommer ofte i vort Sprog. Imidlertid sees dog heraf, at Wallin og Stobæus ei have bifaldet Udledningen af Helsingerne, som og paa ingen Maade kan holde Stik. Imidlertid er det dog mærkeligt, at Torfæus (66) paa et Sted skriver efter en gammel Saga Helsingialandzborg ɔ: Helsingborg, og det i Anledning af en Tildragelse, som er skeet i det 10 Sæculo. Men efter Adami Skrivning er det langt rimeligere, at Byen haver faaet Navn af det den ligger ved Sundet, hvor det er smallest, og derfore kan lignes med en Hals, ligesom Hals ved Limfiorden. Den af mig anførte Etymologie af Hals maae ogsaa anvendes paa Helsingør, som er en meget yngre Bye end Helsingborg, og derfore saa meget mindre kan have faaet Navn af Helsingerne, thi fra det 11 Sæ-

 culo

(63) L. 14. p. 248. 348.
(64) Tunelds Indl. t. Swer. Geog. p. 219 og 236. Helsingørs Beskriv. p. 8 &c. Aalborg 8vo 1757.
(65) Goth. Saml. p. 18.
(66) H. Norv. t. 2. p. 361.

culo af have vi dog vor Historie saa udførlig og rigtig, at saadan Ting, som Helsingernes udbredte Magt eller Handel, ei vel kunde være ubekiendt. Wulfstan (67) kalder Skaane Sconeg, hvorfore det er en Trykfeil i mit Værk om de Nordiskes Herkomst (68), naar der staaer Sconey. Peringskiold (69) leder Skaanes og Scanziæ Navn af det gamle Ord Ask ɔ: Skib, som han og foregiver at være bleven kaldet Scan, hvilket sidste jeg dog ei finder hos nogen gammel Skribent; og holder han for, at dette Navn Ascania, Scania, som det siden blev til, det er Skibenes Øe, skulde være givet det i Anledning af Kong Berichs eller Erichs Tog derfra; ved hvilken Leilighed han paa sin egen Haand forandrer 3 Skibe hos Jornandem til 3000. Skinner (70) bifalder Etymologien af schön, som han igien leder af scheinen. Men maaskee det og kan have Navn af det Nordiske Ord Skaun ɔ: Skov udi Kenningar. Torfæus (71) vil, at Valerius Flaccus i disse Ord: Neqve enim plaga gentibus ulla ditior (72) skulde sigte til Scandinavien, men det er klart, at han mener Scythien og Landene ved Mæotis, thi han siger strax efter: Æterno qvamqvam Mæotia pubes Marte cadat; pinqvi nunqvam tamen ubere desit. Hvad Jylland og dets Indvaanere angaaer, da er det mærkeligt, at ingen Islandsk Skribent kalder dem Gauter, forstaaende derved altid de Svenske Gother (73), men stedse

Jylland.

(67) Ad calc. Arii. p. 18.
(68) P. 192.
(69) In Cochlæi vit. Theod. p. 409 og 410.
(70) Etymol. nom. &c. Scandia.
(71) H. Norv. t. 1. l. 1. c. 2. p. 3.
(72) Argon. l. 6. v. 37 og 39.
(73) H. K. t. 1. p. 31. 44. 49—51. Gotrici S. p. 6—8. 33. 36. 37. 54. 66. 90. 120. 123. 124. 157. Hrolf Krakes S. p. 66. Herrauds S. p. 1. 2. Egills S. p. 39. 71. 73. 75. Sturlaugs S. p. 64. Thorsten Vikingsons S. p. 111. Barth. ant. p. 395. Hervarar S. p. 136.

stedse Joter, og Jotland (74), undtagen at de undertiden kalde det Reid-Gotland, som dog var ogsaa et almindeligt Navn for al den landfaste Deel af gandske Norden, ja for de Tydske Gothers Sæde i Preussen og Lifland. Ved at overveye dette bestyrkes jeg i den Mening, at Jyderne have aldrig fra det første været egentlige Gother, men snarere Joter, først nemlig Tydske og siden Nordiske. Mærkeligt er det og, at Jornandes sætter sine Gautigoth paa Scanzia, og Procopius sine Gauter paa Thule, følgeligen at de begge tale om de Svenske Gother. Siden de Islandske Skribenter, hvis Forfædre vare alle komne fra Norge, kalde dem altid Gauter, saa maae man slutte heraf, at Jornandes og Procopius have faaet disse Navne, enten fra de Norske selv, eller og, at de i det Svenske Gothland da op til Norge boende Folk, have da mere nærmet sig den Norske Dialect end nu, thi nu kalde de selv sig, og de Svenske dem, Giother. Ingen maae heller af dette Navn Gaut giøre den Slutning, at de Gother, som førte saa store Krige med Romerne, ei ere komne fra Scandinavien, men enten fra de Tydske Gother alene, eller og fra Jyderne, thi vel er det sandt, at Romere og Græker kalde dem, som de førte Krig med, stedse Gother, og aldrig Gauter, men heraf kan dog intet Beviis tages, thi de synes hiemme selv at have kaldet sig Gother, som de ogsaa kaldtes i deres egne gamle Love, og som de ogsaa selv og de Svenske endnu kalde dem. (Islænderne tillegge Odin det Navn Gaut, sige og, at han havde en Søn af det Navn, og at Gautland kaldtes efter ham. Hos de Angel-Saxiske Skribenter (75) forekommer

(74) H. K. t. 1. p. 30. 36. 40. 96. 133. 204. Alfs S. c. 6. p. 8.

(75) Asserii vita Alfredi p. 4. Flor. Vig. p. 551.

mer om Geata eller Geta, den tredie fra Sceldwea eller Sceaf, som jeg haver formodet at være vor Odin, og hvilken Geta de sige at Hedningerne holdte for en Gud, og til Beviis anføre Sedulii Vers, hvor han dog taler om Geta i Comoedien. Denne Geta kaldes hos Wilhelmum af Malmesbury (76) uden Tvil ved en Copiist-Feyl, Tectius. Sheringham (77) vil, at Geta haver regieret over Geterne, eller Gotherne, og givet dem Navn imedens de endnu boede ved Araxes, og førend de komme til Scandia. Maaskee denne Angel-Saxernes Geta er Islændernes Gautr.) Jyderne derimod kaldes af Norske og Islandske Skribenter Joter, af dem der skrive paa Latin Juthæ, Juti og Juthi, af Angel-Saxerne gemeenligst Geater, og sielden Gioti, og af Other alene Landet Gotland, af de Tydske Juthen, og selv kalde de sig Jyder. Adamus (78) kalder Landet Jutland. At Other kalder Landet Gotland kan reise sig af det almindelige Navn Reid-Gotland, hvilket venteligen er bleven udstrakt til Jylland, efterat Lethra-Konger, hvilke vare egentlige Gother, beherskede det. En Mening, som herligen bestyrkes ved det der siges i Edda (79), at Skiold (som regierede i Lethra og kun over Øerne) beherskede det Land, som nu kaldes Danmark, men da kaldtes Gotland. Dog maae jeg tilstaae, at Jyderne kaldes paa et Sted hos en af vore gamle Skribenter (80) Gauter, og god Piod, saafremt Jylland forstaaes der ved Reid-Gotaland, som jeg dog tviler paa. Forfatteren af den Holsteenske Kronike (81), som

(76) L. 2. c. 2. p. 41.
(77) P. 330.
(78) P. 55.
(79) Dæmes. 66.
(80) Hervarar S. p. 136 og 162.
(81) I Leibn. acc. p. 54 og 55.

som slutter med 1448, haver været underlig nok, for af deres Navn Juter at slutte, at de stammede fra Joderne, og at Landet ved de store Tog til Italien, Engelland og Frankerige, og de hiemmeblivendes Krige imod Slaver og Saxer, blev saa øde, at Keiseren derfore sendte Joderne ind, for at beboe det. Men nu at forbigaae det øvrige underlige i denne Mening, saa er Tiden nødvendig gandske urigtig, thi ved bemældte Udtog sigtes upaatvileligen til dem, der skeede i det 9 Sæculo, og fra den Tid af ere vist ingen fremmede Folk inkomne i Jylland, til at boe der, undtagen maaskee Friser; Dog denne Skribent fortiener ei at giendrives, da det er klart, at han haver skrevet af pure Had, og meent ei at kunne tilføye Jyderne en større Skam, end ved at lade dem stamme fra Joderne. Jeg haver forhen mældet noget om Viter og Vitland, hvilket almindeligen holdes for en forkeert Skrive- og Læsemaade. Hos Annalista Saxo (82) finder jeg disse Ord: Daniam cismarinam, qvam Uitland incolæ appellant, og kort efter fretum inter Funem & Vidland, og her synes mig i det første Ord Uitland at have fundet den rette Anledning til Skrivelsen Vitland; Thi venteligen have nogle udtalet Jylland, Jutland ved Uitland, og det derpaa af andre blevet saaledes skrevet. Siden ere andre komne over saadanne Codices, hvilke vare vante til at læse u som v, og have derfore egenmægtig forandret Uitland til Vitland, og deraf andre siden taget Anledning til at danne et nyt Folk Viter, ja af Navnet Witaland, eller Witaslahed, hvorved de Skribenter fornemmeligen forstaae Sieland, at formene at Jutland eller Jylland haver faaet sit Navn (83). Langhorn (84) vidner, at i alle Codices af Beda staaer Jutæ,

og

(82) J Eccard. Ser. t. I. col. 282.
(83) Biörn ant. p. 6 og 8.
(84) Ant. Alb. p. 321 & 322.

og ei som i de trykte Vitæ. Han holder og for at de i Augusti og Tiberii Tider have under Frode III. udjaget Cimbrerne; At Juthungerne have været deres Affkom; At de snart have staaet under de Danske, snart under Saxerne. De tvende sidste Meninger ere uden Tvil rigtige, men den første om Cimbrerne ikke. Schmidt (85) mener, at Jylland forstaaes ved Pauli Diaconi Scoringia, en Mening der ei er urimelig, men de Etymologier han giver for dette Navn, behage mig ei. Cantzler Friis (86) mener, at Gother og Danske have været eet Folk, og grunder denne Mening paa det, at Vitungi have uden Tvil været Jyder, siden de og kaldes Juthungi, og siden der findes et Vidung Herred i Jylland (Men dette sidste bliver intet Beviis, saasnart Vitungi er en urigtig Læsemaade), han holder og for at Vese Herred i Jylland skulde bevise, at Visi Gotherne vare derfra. Pontanus legger til som et Beviis, at Sidonius Apollinaris kalder dem nogle gange alene Vesos, men herved haver denne lærde Mand ei iagttaget, at Sidonius kun gior det for Poesiens Skyld. Baxter (87) siger, at hos Beda er uret skrevet Uitæ i Stædet for Jutæ; At Jot, Jotun bemærker i det gamle Danske Sprog, en Kiæmpe, en Skov-Mand, det samme som Geta eller Geata, fordi de levede et Troglodytisk Liv; Og at Danus ogsaa bemærker en Stridsmand, en Kiæmpe eller Cimbrer, ligesom Dun eller Dyn paa Britannisk bemærker i Almindelighed en Mand; Heraf slutter jeg, at han haver holdt for, at Joter, Jyder, Geter, Cimbrer, Danske have været eet Navn og eet Folk, hvilket efter mine Tanker ogsaa er rigtigt nok om Joter, Jyder, Cimbrer,

(85) De Langobardis §. 7. p. 10.

(86) In Epist. Pontani ad calcem Alciati de vita monastica p. 177.

(87) Gloss. ant. Brit. p. 146.

Cimbrer, saa og om Geter, eller Guter, for saavidt Jyderne kaldtes saaledes. Men om de Danske har jeg viist, at de vare et gandske andet Folk. Udi Eigils Saga (88) nævnes Jotland for Jylland, med det Tillæg i Dannemark alerede i det 5 Sæculo, hvorved Salan giør en underlig Note (89), og vil, at Jyllands rette gamle Navn har været Vitaland, af Viter, fordi Indvaanerne bevogtede disse antændte Viter. Den skarpsindige Sheringham (90) haver anmærket det Stæd hos Saxo, at Helgo skal have taget Jylland fra Saxerne. Men gaaer for vidt, naar han deraf vil slutte, at de Danske have fra Odin af ei besiddet det før. I hvilken Vildfarelse han er kommet ved, at giøre vor Odin til en Saxer. Men da dette ei er rigtigt, og Procopius vidner, at de Danske Folk alerede ved Aar 500 grændsede op til Varnerne, saa maae de Danske efter Odin, og førend Helgo engang udi en temmelig Tid have besiddet Jylland, med mindre man kunde fastsætte, som man ikke kan, at Helgo havde levet lang Tid for Procopius, og for Herulernes Reise nord efter. Engelske Skribenter (91) kalde Juter (som i nogle Manuscripter skrives uretteligen Juder), ogsaa Gother, deels ved at blande Joter med Gother, deels og med rette, thi de Danske Gother vare paa den Tid, nemlig det 5 og 6 Sæculum, som de tale om, alerede gangne over til Jylland. Johannes Magnus (92) beretter, at da de Danske saae, at Gotherne vare i stor Mængde udvandrede under

(88) C. 4. p. 25.

(89) P. 128.

(90) P. 363 og 364.

(91) Asserius p. 5. Simeon Dunelmensis p. 119 og 138 Den Saxiske Krønike p. 18 kalder de samme Vest-Saxer, som andre kalde Jyder.

(92) L. 2. c. 2. p. 78. l. 1. c. 8. p. 43.

under Kong Berico, og at de tilbageblevne vare geraadede i indbyrdes Strid, saa afkastede de Gothernes Herredomme, som de i mange hundrede Aar havde staaet under. Da Saxerne mærkede dette, angrebe de Dansken under Anførsel af en vis Jutho, af hvilken Juthia har faaet Navn; Da nu de Danske saae, at de ei kunde imodstaae Saxerne, gave de sig paa nye under den Gothiske Konge Humelo, som sendte sine to Sønner Dan og Angul, der udjoge Saxerne, og da blev Landet først kaldet Dania af Dan. Da alle saadanne Udledninger af Landsfæders Navne fra Mennesker ere ei gandske ubilligen blevne mistænkte i vor Tid, saa haver J. Magnus giort denne Udledning i sær end mere utrolig, ved at henføre denne Tildragelse til Gedeons Tid. Den kastes desuden over Ende derved, at Saxerne bleve efter hans eget Sigende saa hastigen udjagede af Danmark ved Dan, thi det gior det urimeligt, at saa anseeligt et Land som Jylland skulde have faaet Navn efter Saxernes Anfører. Naar fremdeles betænkes, at Joter, Jotland synes at have været den rette gamle Udtale af Jyder, Jylland, i det mindste forekommer altid saaledes hos Norske og Islandske Skribenter, og derhos overveyes, at alle Folk i Norden kaldtes i de ældre Tider med et almindeligt Navn Joter, saa sees let, hvoraf Jylland haver faaet Navn. Jot betyder det samme som Jæth, det er en Kiæmpe, en stor og fæer Mand, en Krigsmand. Men om vore Fædre have enten først selv kaldt sig saaledes, eller om de af andre ere blevne saa kaldte, det faaer jeg at lade være uafgiort. Men hvor ugrundet end J. Magni Mening er, saa haver den dog saaledes behaget nogle seenere Frisiske Skribenter (93), at

(93) Suffridus Petrus de ant. Frif. l. 2. c. 5. p. 303 — 319. c. 10. p. 375 — 389. Hamconius f. 7. p. 1. f. 8. p. 1. f. 69. p. 2. f. 82. p. 1.

at de ei have taget i Betænkning at giøre den til deres, hvorvel de foruden ham anføre en heel Hoben ubekiendte og utrykte Frisiske Skribenter. En af de trykte, siger, at Saxerne komme til Tydskland 300 Aar for Christo, at 7 Aar forhen var Dan blevet første Konge i Dannemark; at Wytt, siden af fremmede kaldet Vitto, Vitho, og tilsidst Jutho, var en Søn af Frisernes Stifter Friso, og ægtede 308 Aar for Christo Cumeram, den Cimbriske Konges Bocchi Dotter, og fik med hende til Medgift det som nu kaldes Hertugdommet Slesvig, og med Tiden blev den heele Chersonesus kaldet Jutia efter ham. Da nu Jutho Aaret efter saae, at de Danske havde mistet Svenskens Hielp, saa angreb han dem i Sælskab af sin Farbroder Saxo; men Dansken fik Hielp af den Svenske Kong Humble, som ved sine tvende Sønner Dan og Angul, udjog Jutho og Saxerne af Danmark, som blev da først kaldet saaledes efter Dan, hvis Søn Humble avlede med Adela, Juthonis Dotter, en Søn Dan. Men Humble blev efter 1 Aars Regiering afsat af sin Broder Hother, som regierede i 6 Aar, og dræbte den unge Dan, hvorpaa Jutho, geleidet af Cimbrer, Saxer og Friser, brød ind i Danmark, og holdt et stort Slag med Hother, i hvilket Humble satte Livet til, men Hother blev fanget og med de Danskes Villie dræbt, og hans Søn Skiold giort til Konge i hans Sted, som Jutho førte med sig til Jylland og opfødde, saaledes at alle Danske Konger bleve efter ham kaldte Skioldingi. Alt dette skeede i en Tid af 20 Aar, og saaledes skulle de Frisiske Skribenter berette det altsammen. Af fremmede Skribenter anfører Suffridus ingen ældre end J. Magnum, og mener i Juthonis eller Vithonis Navn at finde en stor styrke, hvi Jyder ogsaa kaldes Viter hos Beda, som og herved at kunne give Aarsagen til Fiendskabet mellem

Danske og Saxer. Han beretter og, at Alexander Herillius (en for mig gandske ubekiendt Skribent) skal skrive, at Viterne ogsaa kaldtes Jlittos. Til at bevise, at Vitho har været til, anfører han, at til hans Erindring er udi Frisland endnu brugeligt det Mands-Navn Wytse, og det Fruentimmer-Navn Wyts. Han beleer den Forandring, som skal være giort af Navnet Jutæ til Viti, og selv antager han dog, at de først ere efter Wyta blevne kaldte Vit, og at dette Navn er siden bleven forandret til Jutæ. Hamconius fortæller omtrent det samme, støttende sig paa sine gamle Frisiske Skribenter og paa Suffrido, men dog udeladende endeel Omstændigheder, leggende dog til, at Jutho førte Friser ind i Landet, og stiftede Jyderne. Hvorvel jeg nu anseer alt dette for gandske urigtigt, saa kan jeg dog ei overtale mig til at troe, at Suffridus har digtet det reent. Udi den Fortælling, som nogle af vore Kroniker har, at en mægtig Tydsk Konge, eller og Keyser Augustus skulde have angrebet Jyderne, og de derover have kaldet Dan til Hielp, synes mig at ligge en Tradition om dette. Maaskee Godefrids Krige med Carl den Store haver givet nogen Anledning hertil, allerheldst Godefrid synes at have været den første der flyttede Friser hid ind. Imidlertid troer jeg dog ogsaa, at Dan Mykillati haver havt noget med Saxerne at bestille, og har det da let været muligt, at Friserne, som et Naboe-Folk, have mænget sig deri, ei at tale om Helgo og Hrolf Krake deres Krige med Saxerne. Wachter (94) haver fortreffige Anmærkninger over det Ord Ries, som paa Tydsk bemærker det samme som Kiæmpe, Jætte, Jotun hos os, og hvilket han viser, saavel i den Betydning af et høyt Bierg, som af et høyt Menneske, at komme af det Verbo: ris-

som,

(94) Gloss. c. 1290. 1291. v. Ries.

som, reisom ɔ: Surgere. Og da Jotner og Riser hos os, thi det sidste Ord kommer og for i vore gamle Skrifter, forestilles som Folk, der beboede Fiælde og Bierge, saa er det Spørsmaal om deres Navn ei og haver nogen Sammenhæng hermed. Da den ældste Levemaade var, at nære sig af Jagt og Fædrift, og Biergene i Norge og Sverrige frembringe det meste og beste Græs og Wildt, saa synes og dette at bestyrke denne Sætning. Skade kun at vi have intet Stam-Ord i vort gamle Sprog, som betyder høy, og som ligner Jæt, Jotun. Mærkeligt er det og, at paa nogle Stæder i Jylland kaldes de hedenske Offerstæder Jyn-Ovne, og de meget store Stene, som ligge paa de hedenske Altere, ligeledes (95), hvilket Ord jeg slutter at være sammentrukket og forandret af Jyde, og hvoraf da atter sees, at dette Folks rette Navn haver fra de ældste Tider været Jyder, og ei Viter. Udi Fundinn Noregs (96) siges den Norske Prinds Lofde at have plyndret paa Reiðgotaland, og blevet Konge der, hvorpaa endeel af hans Afkom opregnes; almindeligen holdes dette Reiðgotaland for at være Jylland, men jeg kan ikke nægte, at det giver mig nogen Eftertanke, og bringer mig til at tænke paa det Tydske Gotland, at iblant Lofdes Afkom opregnes Hiordys, Moder til Sigurd Fofnisbane, som siges af andre Skribenter at have været en Hunisk Prinds, thi har han været af de rette Huner i Rusland, saa er det rimeligere at hans Moder har været af det Tydske Gotland, end af Jylland. I Halfdan Branafostres S. (97) tales og om Reiðgotaland, og om en Kong Vilhialm der, hvilket Navn kommer mig dog meget mistænkeligt for;

(95) Danske Atlas t. 4. p. 195 og 196.
(96) P. 11.
(97) P. 1.

for, saafremt Jylland skal i begge disse Sögur forstaaes ved Reidgotaland, saa sees heraf, at det paa de Tider haver været et Rige for sig, og skilt fra Dannemark. Fortalen for Resenii Edda siger udtrykkeligen, at Odin satte sin Søn Skiold over Reid-Gotland, som nu kaldes Jotland ɔ: Jylland; men om end Anvendelsen af Reid-Gotland er rigtig, saa er det dog aabenbare urigtigt at Skiold regierede over Jylland, da han vist regierede over Sieland. Hvad Bleking angaaer, da er det underligt, at man saa sielden finder det nævnet hos Saxo, som et Dansk Landskab i de gamle Tider; Alene han siger (98), at Harald Hyldetand lod sin Faders Bedrifter i Skrift udhugge i en Klippe i Bleking, paa Veyen som fører til Verendia, men tilstaaer derhos selv, at denne Skrift ei kunde læses i Valdemari I. Tid, og derfore mindre nu, som Wormius (99) vidner, hvorfore det er meget uvist, om denne Skrift er fra bemeldte Konges Tid, da den maaskee handler om noget gandske andet. Dernæst siger Saxo (100) og, at Langobarderne komme paa deres Udtog til Bleking, men det er klart, at han egenmægtig haver hertil forandret Pauli Diaconi Scoringa, som han dog efter Lyden, og den Vey som han vilde lade Langobarderne tage, bedre kunde have giort til Sconinga eller Skaane. Desuden siger han ei, at Bleking hørte da til Dannemark, hvorvel han uden Tvil haver troet det, da man allevegne seer, at han haver forestillet sig gandske Dannemark samlet fra de ældste Tider, ligesom det var i hans egen Tid. Mine Hovedgrunde, hvorefter jeg hælder til den Mening, at Blekind er først i senere Tider kommet under Dannemark, ere følgende

Bleking.

(98) Præf. p. 3. l. 7. p. 138.
(99) Mon. l. 3. p. 220 — 222.
(100) L. 8. p. 159.

følgende tre: Først; Har Dannemark Navn deraf, at det laae lavt, og har det derhos begyndt paa Scandinavien, saa passer Beliggenheden af Skaane og Halland, ved hvis yderste Grændser et Daneholm ogsaa findes at have været fra de ældste Tider, sig vel herpaa, men ingenlunde Beliggenheden af Blekind, som er et høyt Land. For det andet opregner Wulfstan (1) i det niende Sæculo følgende Lande, som han seylede forbi, at høre til Dannemark: Langeland, Lolland, Falster, Skaane; Bornholm havde derimod sin egen Konge: Siden nævner han Blekind, Møre, Øland, og Gotland ɔ: Den Gulland, hvilket sidste hørte til de Svenske. Heraf slutter jeg, at Blekind, Møre og Øland have da maaskee tilhørt de Svenske Gother, eller og været smaae Stater, og hverken hørt til Danmark eller Sverrige; Vil nogen sige, at Blekind kan vel have tilhørt de Danske, endog Wulfstan ei siger det, saa kunde man efter saadan Udtydning ogsaa henlegge Møre og Øland til dem, som dog aldrig haver tilhørt dem, efterdi Wulfstan ei heller siger, hvem der eyede de Lande, og ikke tilegner Sverrige dem. Desuden siger Wulfstan saa udtrykkelig, efter at have nævnet Langeland, Lolland, Falster og Skaane: Og alle disse Lande høre til Dannemark. Havde Bleking da og hørt didhen, saa havde det jo været en let Sag for ham, at sige det. Ei heller maae Møre og Øland have da tilhørt Sverrige, siden han tilegner det Gotland alene. Altsaa bliver intet andet tilovers, end at disse Lande have da hverken hørt til Dannemark eller Sverrige, og derfore enten til det Svenske Gotland, eller ogsaa været frie, hvilket sidste best passer sig paa Gotlands Tilstand, som synes i Jornandis, Procopii og senere Tider, at have været deelt i mange smaae

(1) Ad calc. Arii p. 18.

Stater, og derved været af mindre Anseelse, end enten Upsala eller Lethra Kongeriger. Men i det 10 Sæculo maae hele Gotland være kommet under de Svenske, hvilket endog forhen maae være skeet med de Dele deraf, som grændse op til Norge, og i bemældte Sæculo troer jeg at Bleking er og kommet under dem; Thi mit tredie Beviis er, at Knud den Store siges at have indtaget og regieret over endeel af Sverrige, uden at man finder, at de Danske have siden mistet det. Og er jeg derfore af den Tanke, at Bleking just haver været denne Deel. Imidlertid kan det vel skee, at jeg ved Fortsættelsen af denne Historie kan opdage noget, der bringer mig til at forandre min Mening, hvorfore den endnu maae staae ved sit Værd. Floræus (2) leder Blekinds Navn af Stilla Bleck, Havblick, fordi der ere saa mange stille og blinkende Indviger af Østersøen. Udi en af Kiæmpe-Viserne P. 449 tales om Blackmands Konge, hvorved Syv P. 452 mener, at Blacmænner kan maaskee have boet i Blekind, og at herved kan sigtes til den Krig, som Alf Sigari Søn førte efter Saxo P. 127 med Blacmannerne. Bring (3) er ei heller utilbøyelig til at holde med denne Mening. At Saxo haver forstaaet Blekind herved, synes mig ei heller urimeligt; Men mere Tvil har jeg om Blacmæn i Kiæmpe-Visen, thi i sig selv betyder dette Ord sorte Folk, og dermed belagde vore Forfædre Saracener, Morer og Morianer. Forstaaes ellers Indvaanerne af Blekind undertiden ved Blacmænner, saa viser dette, at Blekind haver i det mindste ei altid staaet under de Danske. Og om end Harald Hillditann og flere have regieret over det, saa kan det dog derfore have i Wulfstans Tid været et Rige for sig.

§. XV.

(2) Ant. Scan. p. 112.

(3) Mon. Scan. p. 66. 67.

§. XV.

Hvad nu vort Folks Herkomst angaaer, da have Læserne alerede af det foregaaende seet, at jeg henfører den fra Scandinavien, og vakler imellem den Jotiske og Gothiske, hældende dog meest til den sidste; og i Henseende til den er jeg endog uvis, om de have affondret sig kun fra Gotherne i Almindelighed, det er at sige forend Gotherne bleve deelte i flere smaae Folk, eller og fra et vist Gothisk Folk i sær, og da egentligen fra de Svenske, hvilket sidste jeg holder for det rimeligste, dog dette ey uden megen Frygt og Betænkning, thi hvo kan med Vished fastsætte alle Ting i saa gamle Tider. Endeel nyere (4), heldst Svenske, have alerede antaget denne Svenske Herkomst. Dersom den Latinske Version af disse Þordur Scallds (5) Ord: Atti egþa Drottinn, Olafur þrymu ftela, Viþ agiætann Jota, Auþling þann er klyfur hringa, Skaut ner fkarpt at mote, Skanunga Gramur hanom, Sveins vara fonur at reyna, Slær þaut ylfur um hneyi, var rigtig, nemlig: Olavus Rex Norvegiæ cum inclyto Danorum rege bellum ftrenue geffit, Rex Scaniæ contra Svenonis filium prælium intrepide ineuntem arma tulit, lupus cadaveribus inhians ululabat: Saa fulgte heraf, at Kongen i Sverrige blev kaldet Konge i Skaane, thi paa den Norske Konge kan ei her tænkes, og da vilde det meget stadfæste den Mening, at Skaaningerne og følgeligen de Danske vare komne fra Sverrige; men det er klart, at her bor oversættes saaledes: Rex Scaniæ intrepide inivit prælium contra eum (nemlig Oluf, saafremt man vil beholde denne alt for blomsterrige Version, thi gandske efter Ordene burde

De Danskes Herkomst.

1. Fra de Svenske.

(4) Petreji Sv. Chron. p. 3. Benzelii Utkast p. 67. Bringii Mon. Scan. t. 1. p. 46.

(5) H. K. t. 1. p. 685.

burde det hede: Pugnavit acerrime contra eum), Sveni filius non erat piger ad experiendum, og heraf følger, at den Danske Kong Knud selv forstaaes ved den Skaanske Konge, hvilket ogsaa kommer overeens med Sandheden. Paa et andet Sted (6) siunger Þorarin: Þa gaf Sinom - - - - - - seigi ec þat meigi Dals dock salar Danmörk svana, hvilket oversættes saaledes: Dico illum (Regem nempe) filio suo Daniam, qvam Sveci incolunt, regendam tradidisse. Da her tales om hvorledes Knud den Store gav Danmark til sin Søn Harde Knud, og da det er bekiendt at den gang ingen Svenske boede i Danmark, saa kunde herved ei sigtes til andet end den første Herkomst, og saa havde man et overmaade vigtigt og gammelt Vidnesbyrd for den Mening, at de Danske stammede fra de Svenske. I den Svenske Version følges Texten endnu nøyere med at oversætte Damörk Svana, ved, then Svenska Danmark. Stædet er vist vanskeligt, og har jeg ikke kunnet rede mig derud, hverken ved egen Eftertanke, eller ved andres Raad, indtil den lærde Islænder J. Olavius oplyste mig, at ved Dals Svana forstaaes efter Ordet Svanernes Dal ɔ: Søen, og ved dock salar, det mørke Herberge ɔ: Søen, saa at det altsammen vil ei sige andet end at Danmark er omgivet med Søen, og tilhobe kan oversættes saaledes: Det siger jeg, at han gav sin Søn Svanernes Dals mørke Herberg Danmark. Ordet Svana forekommer ellers ogsaa aldrig i den Mening for Svenske. Det er ellers at beklage, at saavel den Svenske, som Latinske Version af Snorro er urigtig paa mangfoldige Stæder. I et Manuscript læses: Dals diup-svala Danmörk Svana ɔ: Svanernes Dals dybe og kolde Danmark. Dernæst sees af

(6) Ib. p. 714.

af det foregaaende om Navnets Oprindelse, at nogle (7) have ledet os fra Daherne, et Scythisk Folk, en Mening der har slet intet Vidnesbyrd eller Grund for sig i Alderdommen; andre (8) fra de Tydske, hvilken Mening derimod uden Tvil maatte blive den rette, saafremt min om Herkomsten fra Scandinavien var urigtig; atter andre fra Dacierne (9), hvortil er megen Anledning ved nogle Middelalderens Skribenter, fordi de have blandet sammen Getæ og Gothi, Daci og Dani, og man ogsaa maae tilstaae, at de have Navnenes Lighed for sig, at Gotherne have nedsat sig i Geternes gamle Land, at Geter og Dacier vare egentligen eet Folk, og at Gother og Dani vare af een Folkefærd, ja at de sidste endog stammede efter al Rimelighed fra

2. Daherne.

3. Tydske.

4. Dacierne.

(7) Langhorn ant. Alb. p. 324. Cantzler Friis i et Brev til Pontanum bag Alciatum de vita monastica p. 168. Abels Sächsis. Alt. 24. Hist. coll. 299.

(8) Leibnitz in Misc. Berol. t. 1. p. 11 — 14. Id. in not. ad Wottoni consp. Hick. p. 57.

(9) Langhorn ant. Alb. p. 323, hvor han giør dem igien til Scyther, og anfører efter Jonas Coldingensis følgende Vers af en gammel Codex til Beviis:

Gothi sunt Dani, Dani Gothique vocati &c.,

hvilket Vers jeg forhen haver anført efter Petrus Olai. Rector Neuchs in Programmate de originibus Danicæ gentis Havniæ 4to 1772. p. 8 — 13, vil, at Dacierne ere først komne hid ind efter den store Krig Trajanus førte imod dem. Nu er vel saa meget vist, at Dan Mykillati Farfaders Rigs Alder kan omtrent rekke til den Tid; Men endskiønt han var den første, som lod sig hos os kalde Konge, saa flyder dog ei deraf, at han først haver bragt de Danske hid ind. Vel sandt at Ptolemæus, som er den ældste der nævner os, skrev først omtrent 40 Aar efter den Daciske Krig; Men derfore bliver det dog vel vidst, at han haver taget sine Efterretninger om vor Norden af langt ældre Grækiske Skribenter, som Pytheas, Timæus &c. Desuden er det først i senere Tider, at Munkene kaldte os Daci, da vi forhen altid kaldtes Dani, og af os selv Danske, og endeligen saa vidne Herodotus og Strabo udtrykkeligen, at Geter og Dacier vare Thracier, og om dem haver jeg giort det rimeligt, at de have været Celternes Stamfædre, og Celter og vore Nordiske vare gandske adskilte Folkefærder. De Daciske Personers, Stæders, Floders &c. Navne, som forekomme hos gamle Skribenter, have heller ingen Overeenstemmelse med vort Nordens Sprog, men vel med Celternes.

fra de første; ingen Under derfore at saa mange nyere ere faldne til denne Mening, hvilken dog ved nøye Prøve ei holder Stik, thi saa snart Geter og Gother blive adskilte Folk, og af adskillig Folkefærd, saa gaaer den strax til Grunde. Nogle, som jeg forhen haver anført, bringe og Grækerne paa Bane, forledte alene af Navnets Lighed Danai og Dani, maaskee og fordi denne Herkomst synes dem at være berømmelig. Det eneste, hvorved denne Mening kunde udpyntes, er den Lighed, som findes imellem mange Nordiske Ord og deres Bemærkelse, og mange Grækiske, helst hos Homerum og de ældste Skribenter, men da Mængden af de ulige Ord og Bemærkelser er dog vel ti gange saa stor, saa tiener dette alene til at vise, at begge Sprog komme af et ældre almindeligt, nemlig det Japhetitiske. Ikke destomindre have nogle været saa forelskede i denne Herkomst, at de endog have fastsat, fra hvilken af Javan, Grækernes Stamfader, hans Sønner vi skulde stamme, og da førte Navnets Lighed dem paa Dodanim. Men ingen have været underligere, end de som have ledet os fra Hebræerne (10), og giort Patriarken Dan, Jacobs Søn, til vor Stammefader. Spelman (11) leder os, Norske, og Gother, som han anseer for Geter, fra Hebræerne, og det, som han siger, efter Arngrim Jonsön, da dog denne lærde Islænder (12) leder dem ei fra Hebræerne, men fra de ved Josua fordrevne Cananiter. Men foruden disse Meninger ere der og flere. Vor lærde Otto Sperling (13) holder rigtigen for, at de Danske ere komne fra Scandinavien,

5. Grækerne.

6. Hebræerne.

men

(10) Worm. mon. 149. 165. Spelman ibid. 159.
(11) In Wormii mon. p. 159.
(12) Crymog. l. 1. p. 33 &c.
(13) I Borea p. 119.

men legger til, bedraget af Læsemaaden hos Jornandem, hvis Urigtighed jeg mener at have lagt for Dagen, at de stamme egentligen fra et Folk, kaldet Cogeni. Da dette Folk er ellers aldeles ubekiendt, saa synes mig at dette alene burde have bragt Sperling og flere til at fatte Mistanke imod denne Læsemaade, og at slutte, at dette Folk aldrig haver været til. Ved denne Leilighed vil jeg og anføre, hvad Sperling paa samme Stæd holder for, nemlig, at de Danske ei alene have uddrevet Herulerne fra Scandinavien, hvilket er rigtigt nok, men endog siden fra Preussen, hvor Navnet Dantzig, eller rettere Gdanum, eller Gdansky viser, at de Danske have i gamle Tider havt at bestille. Men herimod indvender jeg, at Jornandes paa intet Stæd siger, at de Danske uddreve Herulerne to gange, at man ei haver noget tydeligt Vidnesbyrd eller Slutning for, at Herulerne have paa deres Vandring boet i Preussen, hvorvel jeg derfore dog ei vil nægte dette, da de synes meget at have fulgt med Gotherne; At om end Herulerne have boet i Preussen, saa stiger dog Dantzigs Ælde og Navn neppe op til den Tid, da Herulerne maae have boet der, nemlig i det 2 og 3 Sæculo. Dog tilstaaer jeg gierne, at den Formodning af Byen Dantzigs Navn, at de Danske have havt noget der at bestille, er ei urimelig. Venteligen har Havnen der været en Sammelplads for deres Skibe. Vist er det, at jo længere man gaaer tilbage i Tiden, jo mere nærmer sig Dantzigs egentlige og rette gamle Navn, det Danske. Saaledes kalder Sventopolcus Hertug i Pommern den i et Diploma af 1227 Gdansk (14), ja Pave Eugenius i et andet af 1148 ligeledes (15), og legger den sidste til, at den var et Ca-

7. Cogeni.

 strum.

(14) Preuss. Saml. t. 1. p. 327.
(15) Ib. p. 373.

strum. Pave Martinus V. kalder den oppidum Danense (16). Den Pommerske Hertugs Wratislai Diploma af 1258 kalder den ogsaa Gdansk (17). Pave Clemens V. Aar 1309 civitas Gdansko (18). Boguphalus, Bisкop af Posen, som døde 1253, kalder dem i sin Kronike ved Aar 1180 Gdansk, og siger at den var Urbs capitalis ɔ: Hovedstaden i øvre Pommern (19). Men det mærkeligste Stæd findes hos den Anonymus, som ved Aar 1010 har beskrevet S. Adelberti vita, thi han kalder Staden Gidanie, og vidner, at den laae ved Havet, og ved Polens yderste Grændser (20). Vel sandt at denne Levnets-Beskrivelse tillegges almindeligen Cosmæ Pragensi, som levede ved Aar 1110, men det er ogsaa klart af den selv, at om end Cosmas har skrevet den, saa har han dog taget den af ældre, og derfore ofte beholdt den ældre Forfatteres egne Ord, saa at det ei synes urimeligt, at Gaudentius, Adelberti Discipel, som levede ved Aar 1000, er den første Forfatter deraf (21). Hertug Mestoin af Pommern kalder sig og 1209 Fyrste af Gdansk (22), hvorvel det er at beklage, at kun Begyndelsen af dette Diploma er hidindtil udgivet, da det dog endnu findes heelt og holdent. Et Polsk Diploma af 966 taler alerede om Dantzig, som et nærigt, og for sin Kornhandel og Skibsfart bekiendt Stæd (23), hvilket

(16) Waddingi Annal. Minorit. t. 5. p. 129. Regest. Pont. p. 71 i den gamle Edition t. 10. p. 29. Regest. Pont. p. 310 i den nye.

(17) Dregeri Cod. Dipl. Pomeran. p. 539.

(18) Cod. Dipl. Poloniæ t. 4. p. 33.

(19) Sommersberg Scr. Siles. t. 2. p. 46.

(20) Canis. lect. ant. t. 3. p. 56.

(21) Pr. S. t. 1. p. 340 og 341.

(22) Schütze Hist. rer. Russic. p. 11.

(23) Pr. S. t. 1. p. 363.

hvilket den som haver skrevet Afhandlingen om Dantzigs Alder, der uden Tvil er Udgiveren Lilienthal selv, anseer for ægte, men som jeg dog maae tilstaae at komme mig mistænkelig for, da det neppe synes, at Polen, som da nylig var blevet Christen, kan have havt saa tilig Diplomata, dog med Vished kan ei dømmes herom, saa længe det ei er udgivet; Skade og at her ei siges, hvorledes Dantzig kaldes i dette Diploma. Becanus (24) er den første, som haver ledet Dantzigs Navn af de Danske, og formener at det egentligen burde skrives Danswic; Vil og at det Latinske Navn Gedanum er giort af Geter og Danske, fordi de Danske skal have hiulpet Geterne eller Gotherne did over, og de begge derpaa bygget Byen; Men saa langt tilbage i Tiden tør jeg ikke gaae med Dantzigs Alder, men dette synes mig dog rimeligt, at den haver Navn af de Danske, ikke just fordi de have bygget den, men fordi de have havt meget der at bestille, og ere ofte gangne der i Land, hvilket bestyrkes af de mange Tog, som Saxo fortæller at de Danske have giort imod Sember og Vender. Junius (25) vil, at Gedanum skal paa Vendisk betyde en Fæstning, anlagt imod de Danske. Cluverius mener (26), at Dantzig eller Gdansk haver Navn af den gamle Guddom Dan, Codan, Godan eller Wodan, Othin, og af ham Folket Dani, Codani, Gothi, som han tænker fra de allerældste Tider at have boet der; Men at Wodan er alene ogsaa bleven kaldet Dan, er kun en Gisetning, og at gaae saa høyt op i Tiden, tør jeg ikke, hvorvel jeg tilstaaer, at Bernsteens Fangsten, og Pladsens Beleylighed gior det rimeligt, at Stædet er meget gam-

(24) Orig. p. 708. 1008.

(25) Batavia p. 372.

(26) Germ. l. 3. p. 139 — 141.

gammelt. Saa meget kan med Vished af alt dette bevises, at Dantzig er langt ældre end vor Valdemar I, som nogle have tilskrevet dens Anlæg. Beyer (27) synes at udlede os fra de Tydske, men naar han legger til, at Sesostris har været den samme som Bacchus, Hercules, Ulysses, og kaldet sig i Norden Odin, undertvunget alle Lande, fra Egypten og indtil Sverrige, og stiftet det Danske Rige, hvilket skal iblant andet bevises ved Navnet Withesleth, som efter hans Mening betyder langt bortliggende Lande, ved Wodans Ankomst herhid i Davids Tid, ved de Dodes Rige hos de gamle Skribenter, hvorunder skal forstaaes de Nordiske Lande; Og desuden anforer mange flere forunderlige Ting, saa kan han umuelig finde noget Bifald. Jo mere nyt en Historieskriver har i den alleræld ste Historie, jo mindre kan man gierne fæste Troe til ham. Den lærde Arngrim (28) vil, at vore Forfædre stamme fra de af Josua fordrevne Cananiter, men denne Formodning har kun svage Grunde for sig.

18. Cananiter.

Eurenius (29) forer Svenske og Gother, og folgeligen Danske med, fra Scytherne, hvilke han igien meget urimeligen gior til Hebræer og Israeliter.

9. Scyther.

Utallige (30) giore Scytherne til vore Stamfædre, alene fordi de med mange Gamle have udstrakt det Scythiske Navn for vidt, saa og staaet i den vrange Tanke, at alle de, der beboede det egentlige Scythien, maatte nodvendigen være Scyther.

10. Celter.

Ligesaa mange have urigtigen giort os til Celter, blot fordi Beliggenheden af de Celtiske Folkeslag er ei gandske derimod, saa og fordi der er nogen Overeenstemmelse imellem det Celtiske

(27) Zusätze z. allg. Welt-Hist. t. 1. p. 53. 54. 64. not. P. 72.
(28) Crymog. l. 1. c. 4.
(29) Atlant. Orient. p. 83 — 124.
(30) Langhorn Ant. Alb. p. 323 & 324.

Celtiske Sprog og det Nordiske (31). Beatus Rhenanus (32) lader sig nøye med at føre os fra de Danske Øer, uden at sige hvorfra vi ere didhen komne, og lader os derfra gaae over til Jylland. Leibnitz (33) henfører os fra Saxerne, i det mindste fra de Lande ved Eideren, hvor Saxerne boede, og giør vor Odin og Aserne til Saxer, at forstaae imedens de endnu kun boede paa den Cimbriske Halvøe; Men hertil er den store Mand bleven bragt ved ei at giøre Forskiæl imellem den Saxiske og vor Odin. Becanus (34) mener, at de Danske ere en Green af Cimmerier, at de tilligemed Suever, thi det er ei urimeligt, at to til tre Folk have undertiden slaget sig sammen, have besat Sverrige, som deraf er bleven kaldet Suedania, at de Danske have udbredt sig til Norge, og det lige over for liggende Thule, hvilke begge forhen beboedes af de Cimbrer, at de have slaget sig i Selskab sammen med Gother, som finge endeel af Scandinavien at beboe, og at Danske og Gother have besat den Cimbriske Chersonesum, som laae øde ved Cimbrernes Bortgang. Endskiønt meget herudi er efter mine Tanker urigtigt, saa viser det dog, at Becanus haver selv kunnet tænke, og at han ei er saadan foragtelig Mand, som nogle ville afmale ham. Imidlertid antager han paa et andet Sted, at de Danske ere komne fra Norge, og have først taget Jylland i Besiddelse længe efter Keyser Adriani Tid, og maaskee ei længe forend de i det 6 Sæculo begyndte, da Theodericus regierede, at forurolige Frankrige; der lode de et Rum af øde Land ligge imellem sig og Saxerne, og

11. Saxer.

12. Cimmerier og Cimbrer.

13. Norske.

(31) Rhode Cimbr. Hollst. ant. p. 436. Sperling not. in Test. Absal. p. 133. 137. 138.

(32) Res Germ. l. 1. p. 57.

(33) Misc. Berol. t. 1. p. 14.

(34) Orig. p. 707 & 708. 760 — 768.

vare siden idelige Krige mellem disse tvende Folk om Grændserne. I Forstningen, efter at de vare gangne ud af Norge, besadde de kun Skaane og Oerne; han mener og, at de Normanner, som giorde de store Søetoge, have fornemmeligen været Danske.
14. Alaner. Men de Danskes allerførste Oprindelse henfører han fra Alanerne; og alt dette bestyrker han efter Sædvane med Etymologier. Da jeg første gang læste den Mening hos ham, at vi først have beboet Skaane og Oerne, og derfra Jylland, og det ei førend omtrent i det 6 Sæculo, og at vi stamme fra Alanerne, kunde jeg ei andet end forundre mig over, hvorledes man ved adskilte Grunde paa adskilte Tider, og i adskilte Lande, kan næsten falde paa de samme Meninger. Underligt er det i Henseende til vor Herkomst fra Norge at den lærde Æneas Sylvius (35) skriver hundrede Aar for Becanus; de Tydske kalde Dacia nu omstunder Dannemark, dets Sprog er dem ubekiendt; de mene, at de ere komne fra Norge, og have taget Cimbrernes Sæde i Besiddelse. Saa vidt Æneas. Heraf sees, at de Tydske fordum ei have troet, at vore Forfædre ere komne fra dem, tvertimod jeg haver forhen anført af Ermoldo Nigello, Witichindo, at det er gammelt hos Franker og Saxer at troe, at de ere komne fra os. Hvorvel jeg nu ei giver dette sidste Biefald, saa tiener dog alt dette til en Formodning for min Menings Rigtighed, at vi ikke ere komne fra de Tydske, men fra Scandinavien, dog rimeligen ei fra Norge, men snarere fra det, som nu kaldes Sverrige, hvad enten, som jeg mener, fra Sverrige i sig selv, eller og fra Gotland. For denne Svenske Herkomst findes adskilligt hos de gamle Nordiske Skribenter, som jeg forhen haver anført, men for den

(35) Cosmogr. c. 33 in oper. p. 291.

den Norske intet. Lazius (36) gior os og Marcomanner til eet Folk, styttende sig paa det bekiendte Sted hos Hrabanum Maurum om Runerne, men han lader dog det Marcomanniske Navn først opkomme hos os, og det allerede i den første Dans Tid. 15. Marcomanner.

Wachter (37) leder ei alene vort Navn fra Odin eller Godan, men og vor Herkomst, hvilket sidste dog ei er rigtigt uden om vor Konge-Stamme, da der have boet Folk i vore Lande forend Odin, og vort Navn ogsaa synes at være ældre end den sidste Odin; hvortil kommer, at denne Mening falder ud paa den samme, som leder Folkenes Navne fra berømte Mænd og Regentere, en Mening, som man ei uden største Varsomhed bør antage. Imidlertid, da Odin førte et Folk ind med sig, kaldet Aser, saa har det dog for saavidt nogen Grund; men da jeg holder for at det var af samme Folkefærd og Sprog, som de hos os boende Gother, og at det ude ved Tanais blev af Fremmede kaldet Alaner, saa kan man ikke sige, at han og hans Følge have stiftet vort Folk, men vel at vort Folk haver faaet et Tilstød og Formerelse ved ham. Vil man dog gaae op til den mellemste Odin, som først bragte Gother, Aser eller Alaner her ind, saa bliver det næsten rigtigt, undtagen at Joterne, som da allerede længe havde boet her, vare paa den Tid mere overeensstemmende med Odins Gother end de siden bleve i vor sidste Odins Tid. 16. Odin, følgeligen fra Aserne.

En Saxisk Krønike (38), som slutter med 1438, beretter, at Keyser Domitianus drog Aar 85 imod Venderne, som nu ere Danske og Russer. Enhver indseer vel, at dette er urigtigt; men deri ere dog nogle Spor efter Sandheden, thi Danske 17. Vender.

(36) De gent. migr. in Marcom.
(37) Gloss. p. 251. v. Dænen.
(38) J Abels Chron. p. 20 og 21.

og nogle af Indvaanerne i Rusland vare med hinanden beslægtede, og Odin, af hvis Folkefærd de Danske og flere Nordiske Folk ere siden udspirede, boede tilligemed sit Folk længe i de Lande, som Venderne siden indtoge. Jeg haver forhen anført, at udi Eddæ Fortale udgives Odin og Thor for at stamme fra de Trojanske Konger. Denne Mening maae dog ei være saa aldeles nye i Norden, siden Thomas Walsingham (39), som slutter
18. Trojaner. sin Historie med 1422, siger, at Gotherne stammede fra Trojanerne, og at Anthenor flyede med 2500 Mænd fra Troja, som over Havet til Germanien, og regierede i Dacien, som blev efter en Kong Danaus af hans Afkom kaldet Danemarchia. Det samme staaer hos en endnu langt ældre Skribent, nemlig Wilhelmus Gemneticensis (40), som efter Interpolationen slutter med 1137, men egentligen har levet 1080; og det forunderligste er, at de begge synes egentligen at sige, at Trojanerne stamme fra Gotherne, og at Anthenor siden er kommet fra Troja hid ind. Wilhelmus har, som man kan see, ellers betient sig af Jornande, og henført Berigs Alder til den ældste Tid; ladet dem, nemlig Gotherne, udgaae fra Den Scanza, og anviist dem første Sæde ved den Mæotiske Morads, og andet i Dacia, som og kaldes Danamarcha. Derpaa handler han om Oprindelsen til Navnet Dani og Normanni; og siger tilsidst, at hvordan det end har sig hermed, saa er det dog vist, at de Danske stamme fra Gotherne. Enhver indseer vel, at dette sidste har historiske Mærker hos sig; Sprog, Naboelaug og mange andre Vidnesbyrd, som jeg forhen haver anført, vise det. Det første dermod gaaer alt for langt tilbage i Tiden, og Mellem-Rummet

mellem

(39) Hypod. Neust. in Cambd. Angl. p. 422.
(40) Ib. p. 606.

mellem Danske og Trojaner er og, heldst for den Tid, alt for stort, dog kan maaskee deri stikke en mørk Overlevering om de Nordiske Folks første Herkomst fra Phrygien og de Egne. Hertil kommer, at det var sædvanligt i Middelalderen hos alle Europæiske Folk, at ville være beslægtet med Trojanerne, thi saa vare de og beslægtede med Romerne; Troja var og ved de store Poeter blevet saa navnkundig, at alle agtede sig det for en Ære, at være beslægtet med den. Hvo veed og, om de barbariske Folk have ei herved søgt en Slags Rettighed til de af dem fra Romerne tagne Lande, og tilligemed have herved søgt at giøre Romerne desto villigere til at bære deres Aag, siden de vare Brødre. Udi vore egne beste og ægte Skrifter tales ei heller om denne Trojanske Herkomst, som derfore billigen bør henføres til Fabler; udi den mistænkelige Fortale for Edda, og hist og her i Resenii Edda findes det alene. Men vigtigt er det, at saa gammel en udenlandsk Skribent, som Wilhelmus, fører os fra Gotherne, og vidner tilligemed, at Gothernes Oprindelse var fra Scandinavien, hvilket sidste ogsaa alle andre Omstændigheder bekræfte. Dette kan og tiene til at vise, hvorledes han haver forstaaet Jornandem, og at de Svenske have maat stamme fra Gotherne, thi jeg haver forhen viist, at Cogeni bør udslettes af Folkenes Tal. Dette kan atter tiene til at bevise, at vore Fædre ere komne ind giennem Scandinavien, og ei giennem Tydskland, og at de have været Nordens ældste Indbyggere og ei Finnerne, undtagen hvad maaskee de allernordligste Kanter i Sverrige og Norge angaaer, og visse Fiældstrækninger, thi Dalene og Søe-Kanterne og Fiordene have Finnerne aldrig beboet, i det mindste sønder paa Scandinavien, da de fra Arilds Tid aldrig have været vante til Søen og Agerdyrkning, men alene til Fædrift, og det fornemmelig med Rensdyr. Men nu

 finder

finder man hos uimodsigelige Vidner to Ting, nemlig Navne af Folk, Vande &c. i Norden, som alene kunne forklares af vort, og ei af Finnernes Sprog, og dernæst at de Nordiske Folk have drevet Agerdyrkning fra de ældste Tider. Procopius, en Skribent af det 6 Sæculo, vidner, at der boede 13 Folk paa Thule, deriblant Gauter, og Scritophinni, hvilke sidste levede af Jagt, da alle de andre derimod levede næsten paa samme Maade, som alle andre Folk i Verden. Ved nøye at eftertænke denne Beskrivelse, skulde jeg snart troe, at den var taget af Pythea. Ptolemæus, som skrev i det 2 Sæculo, nævner Guter, og Danske. Tacitus i det første Svenske, som han lader regiere af en Konge, og udgiver for stridbare, hvilket ei passer sig paa Finner. Cimbrerne havde 115 Aar for Christi Fødsel alerede nærmet sig Italier med en utallig Hær, og de vare gandske vist ei Finner. At de havde marcheret saa langt, og at de vare saa talrige, beviser, at de maae længe have boet i deres første Land. Timæus, som skrev i det 3 Sæculo for Christo, nævner Øen Baltia, hvorudi tydeligen det Ord Belt stikker; Og Pytheas, som skrev i det 4 Sæculo, nævner Thule, og siger at Indvaanerne i dens sydlige Dele dyrkede Jorden vel. For 2100 Aar siden have altsaa Finner ei boet sønder paa Scandinavien; For 1670 Aar boede Gother og Svenske der, fra hvilke de Danske udspire; Mon det da er rimeligt, at Finner have nogensinde beboet gandske Scandinavien, eller at de Nordiske Folk ere komne hid ind fra Tydskland. Mærkeligt er det, at Dudo (43), som skrev ved Aar 1000, og opholdt sig i Normandie, vidner alerede, at de Danske rosede sig af at stamme fra Antenor, og Trojanerne; Thi dette synes mig at bestyrke min Giætning, at Danske og Norman-

(41) In Duch. Scr. Norm. p. 63.

Normanner have fra meget gammel Tid udenlands tillagt sig denne Herkomst, da de der horte tale om Trojaners og Romeres berommelige Bedrifter, og mærkede at Franker, Britanner &c. regnede sig og fra dem; Men dette frikiender altsaa Autor af Eddæ Fortale, til at have selv digtet det. Rigordus (42), som skriver ved 1223, siger, at efter Trojæ Undergang flyede mange derfra, og deelte sig i tvende Hobe; Den ene anført af Francio Hectors Søn, og den anden af Turchus Troili Søn. De nedsatte sig i Thracien ved Donau. Men siden adskiltes de. Turchus vendte sig til nedre Scythien, og fra ham nedstammede Ostro-Gother, West-Gother, Vandaler og Normanner. Francio blev boende ved Donau, og bygde Staden Sicambra, og der boede dette Folk til Aar 376, da de udjagede af Keyser Valentiniano nedsatte sig ved Rhinen. Andre flygtige Trojaner beboede Britannien, Italien, Gallien, og nogle nedsatte sig ved Floden Tanais, og den Mæotiske Morads, og ginge derfra siden til Gallien, og nedsatte sig ved Paris, hvorfore og Pariserne siden toge saa vel imod Frankerne, da de horte at de stammede fra Trojanerne. Udi disse mærkelige Ord finder jeg, at Frankerne have betient sig af den Trojaniske Herkomst, for at giore sig Gallierne bevaagne, hvilke virkeligen, heldst Averni, brammede af en Trojanisk Herkomst, som Lucanus (43) vidner. Udi denne forvirrede Efterretning ligger en mork Tradition for Frankernes Slægtskab og Omgang med vore Nordiske Folk, for Slægtskab mellem Normanner og Gother, for vore Folks Herkomst tildeels fra et slags Tyrker, og for vore Folks Ankomst fra Tanais, hvilket altsammen tiener til at stadfæste Snorronis og de

(42) In Pithœi Scr. Franc. p. 173. 174.
(43) L. 1. v. 427 og 428.

de andre vore Nordiske Skribenteres Beretninger; Thi Rigordus haver uden al Tvil, da Bogtrykkerie ei var til, og Skrifterne laae meest skiulte i Klosterne, neppe været bekiendt for vore Nordiske, og vil man sige, at de, da de laae meget, og studerede paa de Tider i Paris, have faaet Efterretning om ham: Saa kan dog dette ei giælde imod Dudo og imod vore gamle Viser, der vist ere fra det 10, 9, 8 og ældre Sæculis, hvor Tanais eller Vana, Aser, Tyrker udgives for Odins første Opholdssted og Folkefærder. Naar Bromton (44), som slutter med 1199, skriver: Consuevit namqve eadem Danorum & Almanorum nacio &c., saa maae man ei med Sperling (45) slutte, at Bromton haver anseet Danske og Almaner for eet Folk, thi det foregaaende hos Bromton, hvilket den lærde Sperling ei haver efterseet, viser, at her bør oversættes saaledes: Bemældte Folk, Danske og Almaner pleyede. Dette foregaaende bestaaer heri: at Danske med Gother, Norske med Svenske, Vandaler (ved hvilke nok her forstaaes Vender) med Friser plyndrede Engelland fra Ethelwulfs Tid til Wilhelmi; Og disse tvende sidste Folk er det uden Tvil, som han siden kalder Almaner. Den Chronologie, som en Monachus Altissiodorensis er Autor til, og som slutter med 1218, fortæller, næsten ligesom hos Rigordum, at Frankerne vare af Herkomst Trojaner, at de efter Trojæ Ødeleggelse nedsatte sig under en vis Priamo i Thracien ved Donau, og bygde der en Stad, som de kaldte Sicambria, og bleve boende der indtil Valentiniani Tid, da de af ham, fordi de ei vilde give Skat, bleve uddrevne, og nedsatte sig derpaa ved Rhinen mellem Germanien og Alemannien, og som Valentinianus siden

der

(44) In Twysdeni Scr. col. 805 og 802.

(45) De Dan. lingua p. 85.

der forgiæves angreb dem, saa kaldte han dem formedelst deres Vildhed Franci. Dog fortæller han paa et andet Stæd, at Antenor skal med 12000 Mand have bygget Sicambria ved Mæotis, at de først kaldtes Trojani, derpaa Antenorider, og siden Sicambri, at Keyser Constans undertvang dem, at Valentinianus kaldte dem paa Attisk Francos ɔ: Feroces, og gav dem Skatte-frie i 10 Aar, fordi de under Priami Anførsel havde undertvunget ham Alanerne, der vare sikre ved Mæotis Utilgiængelighed; At de ved denne Priamus, deres første Regent, som man haver Underretning om, erindrede sig den gamle Priamus, at de efter 10 Aars Forløb leede et stort Nederlag af Romerne, og bleve uddrevne, fordi de vegrede sig ved at betale Skat, og derpaa nedsatte sig ved Rhinen; at andre sige, at de finge Navn efter deres Konge Francio, som, efter at have stridet med mange Folk, drog til Europa, og nedsatte sig mellem Donau og Rhinen, thi efter Trojæ Undergang deelte sig den store flygtige Mængde i tvende Hobe, den ene under Francionis Anførsel kaldte sig Franker, og den anden under Turci Turcer indtil denne Dag. Denne Skribent siger og at Dani og Gothi ere udgangne fra Øen Scanzia, som af Folkenes Skeede, vagina gentium (46). De som mene, at Teutones have boet paa de Danske Øer, have et mærkeligt Sted hos Saxonem P. 5 og 6 for sig: At Skiold anførte, som det synes, de Danskes og Teutoners Hær, hvilke sidste der synes at skilles fra Alemanner, thi Stædet er noget mørkt, og vil man mene at Saxo her har taget Teutoner og Allemanner i Flæng for hinanden, og ligegyldige Navne, saa bliver Meningen kun denne, at begge (fiendtlige)

(46) Trecis 4to 1608. f. 4. p. 2. f. 6. p. 1. f. 53. p. 2. f. 54. p. 1.

Hære, de Danskes og Teutoners, saae paa deres tvende Forsters Eenekamp, Skiold og Scato; Og ligeledes at Dan, den første Konge hos Saxo, ægtede Grytha, Summæ inter Theutones dignitatis matrona. Da nu Islænderne retteligen giøre Skiold til den første Regent, saa bliver her Spørsmaal, om ei Saxo har henført til Dan, som han giør til den første Regent, det som Skiold har giort. Antager man her virkelige Tydske, saa kan de have været Saxer, men Spørsmaal om ei i de gamle Fortællinger, som Saxo her har havt enten skriftlig eller mundtlig for sig, har staaet Indvaanerne af Thye eller Thiod. Vilde man antage det for en afgiort Sag, at Teutones, naar de tages for et almindeligt Navn paa alle Tydske, havde engang beboet i det mindste Fyen, saa og Jylland, hvilket sidste jeg holder for rigtigt, saa kunde man falde paa, at Bromton havde vist noget mørkt herom, og derfore giort Almaner og Danske til eet Folk, men dette bortfalder ved den forhen givne Forklaring over Bromtons Ord. En Anonymus om Bernsteens Handelen i Preussen, forend Kaars-Herrernes Ankomst (47), mener, at Bannomanna hos Plinium L. 1 C 13, som han haver taget af Timæo, er forskrevet, og sat i Stædet for Dannomarca. Wallingford (48) giør de Danske og til Trojaner, som jeg forhen har anført. Naar Procopius (49) taler om de Danske, som mere end eet Folk, da er det mærkeligt, og bestyrker min Mening om deres Herkomst af Joter, Gother og Saxer, og at de adskilte Landskaber have havt adskilte Regieringer. Mærkeligt er det og, at Matthæus af Westmünster (50) siger ved 1014: Quo defuncto omnes Danorum

rum

(47) Preuss. Samml. t. 2. p. 147.
(48) Hos Gale t. 3. p. 532.
(49) C. B. t. 2. p. 80.
(50) P. 202.

rum nationes Cnutonem filium ejus in Regem & Donionum elegerunt, hvilket tilsammen bestyrkes ved det, at vore Konger maatte udvælges, og fornemmelig hyldes i hvert Landskab i sær. Naar Becanus (51) siger, at Actavia, som han mener at være Estiernes gamle Land ɔ: Preussen, har Navn af Echt ɔ: Bernsteen, og Dania, fordi Danske boede der, blandede med Geter, saa synes han at have været en Forgienger for den nylig anførte Skribent, der mener, at Bannomanna burde hede Dannomarca, thi det synes, at Bannomanna bør søges i Preussen. Gram (52) slutter rigtig nok af ovenmældte Sted hos J. Wallingford, og G. Gemmeticensem, at de gamle Angel-Saxer have holdt for, at Navnet Dannemark har været til fra meget gamle Tider, og at det følgeligen kan ei efter Conringii Mening være kommet op først i Henrici Aucupis Tid. Af alle disse mange stridige Meninger om vor Herkomst vil vel nogen slutte at den gamle Historie er meget uvis, en Sætning, som jeg tildeels og med sine behørige Indskrænkninger ei heller ganske vil forkaste; men med end mere Grund kan man heraf slutte, at Skribenterne have været for hastige efter ringe Anledninger at giette, og at de ofte have ei noksom undersøgt, hvad de skreve.

§. XVI.

Forend jeg nu gaaer videre, vil jeg handle noget om det Danske Sprogs og Folks Ælde og Anseelse, og vide Udstrækning. Rodericus, Erkebisp af Toledo (53), som haver skrevet sin ei ilde udarbeydet Spanske Historie Aar 1143, haver dette mærkelige Sted: Teutonia vero, Dacia, Norvegia, Suetia, quæ a Sue-

Noget om det Danske Sprog, det og Folkets Ælde og Anseelse, saa og vore Bogstaver.

(51) Orig. p. 712.
(52) In Meurs. col. 139.
(53) In Schotti Hisp. ill. Scr. t. t. p. 29.

a Suevis & Scythis nomen accepit, Flandria & Anglia unicam habent linguam, licet idiomatibus dignoscantur. Scandia & aliæ septentrionalis Oceani insulæ, quæ Europæ annumerantur, aliis linguis utuntur. Hvad dette sidste angaaer, da maae han derved have sigtet til Finner og Lapper, og ei have havt nogen tydelig Underretning om dem. Hans første Sætning tviler ellers ingen Sprogkyndig om, men det bliver vanskeligt at sige hvad almindelige Navn man skal give dette saavidt udstrakte Sprog, enten Nordisk eller Tydsk, eller maaskee rettere deele det i disse tvende Sprog. Det mærkeligste er, at de Islandske Skribenter, endskiønt de i Henseende til første Herkomst vare alle fra Norge, have dog næsten alle kaldet det i Norden giængse Sprog det Danske (54). Naar Saxo (55) i sin Frode III. Historie beretter, at den Norske Helt Eric udsendte to Mænd, facundos Danicæ linguæ, det er veltalende, eller og erfarne i det Danske Sprog, for at udspeyde den Danske Flode, saa skulde man heraf snart slutte, at der da alerede var temmelig Forskiæl imellem Dansk og Norsk, med mindre han derved sigter alene til saadanne, som vare ret veltalende i Sproget, og listige derhos, som det synes. Udi Edda (56) vidnes, at Aserne have bragt deres Sprog herind, som haver udbredet sig i Norge, Danmark, Sverrige og Saxen. De nyere have meget umaget sig med, at udfinde

(54) Snorro selv siger i sin Fortale, at han skriver paa den Danske Tunge. Det samme forekommer og i Edda Fab. 66. Ligeledes hos Poeten Sigvatur. Dog anfører Sperling de Danica lingua p. 34 og 36, ogsaa Stæder af Islandske Skribenter, hvor de kalde Sproget det Norske. Saaledes kalder Snorro selv t. 1. p. 332 det Norsk, og sætter det imod Tydsk.

(55) L. 5. c. 73.

(56) Göranss. p. 8. Resenii Fortale.

finde med hvilke Sprog vort haver Overeenstemmelse, for deraf at slutte fra hvilket Sprog det er kommet, og fra hvilke Folk vi derfore stamme De have søgt Overeenstemmelsen i det Hebraiske Sprog (57), i det Grækiske (58), i det Gothiske (59), i det Cambriske (60), i det Tyrkiske (61), i det Persiske (62), i det Latinske (63), i det Scythiske (64), i det Celtiske (65), og i det Teutoniske (66). Man maae ei af denne store Adskillighed slutte, at de alle fare vild; Ney, iblant mange tvungne Overeenstemmelser af Ord og Talemaader ere og mange rigtige. Endeel Skribentere have og kun ladet sig nøye med at anføre saadan Overeenstemmelse, og deraf ei sluttet nogen Herkomst,

(57) Sperling de nomine Juel p. 6. Gesner in Mithridate. Rudb. Atl. ill. p. 36. 38. 83. Rudbec de usu linguæ Goth. særdeles p. 13 og 16. Lysch. ant. Serm. 4.

(58) Sperling de Juel p. 15, Boxhornii orig. Celt. p. 106. 109. Ej. Epist. præf. p. 22. Verelii notæ in Hervarar S. p. 5. 17. Wachteri gloss. col. 1996 & 1997.

(59) Ihre Ulphilas ill. p. 1. B. 4. p. 2. C. 1. p. 1 & 2. Junii Etymol. in vita Junii D 2. p. 2. Biörneri præf. in Nord. Kämpadater p. 3. Acta lit. Sueciæ t. 1. p. 50.

(60) Boxhorn. orig. Celt. p. 84.

(61) Ib. p. 87.

(62) Wormii ep. p. 324. Boxhorn. epist. p. 221 — 228. Misc. Berol. t. 1. p. 4.

(63) Eccardi hist. Stud. Etym. p. 243. Boxhorn. Ep. præf. p. 22. Badenii Roma Danica, ubique.

(64) Boxh. ep. præf. p. 21. op. ip. p. 69. 210. N. Ver. in Herv. S. p. 99. Skinneri Etym. præf. p. 13. Acta lit. Suec. pro 1733. p. 87. 111.

(65) Boxh. op. p. 219. Skinneri Etym. præf. p. 12. 13. Act. lit. Sueciæ t. 4. p. 363. 454. Wacht. gloss. c. 1996 & 1997.

(66) Act. lit. Suec. t. 2. p. 473. Wormii lit. in 4to p. 151, som dog der bestrider den Tydske Herkomst. p. 156, viser han dog Overeenstemmelse imellem gammel Dansk og Teutonisk.

komst, eller Slægtskab, som ei heller vel lader sig giore, med mindre den skulde være meget stor og tydelig, thi for Resten viser nogen Overeenstemmelse kun, at saadanne Sprog kan stamme fra en fælles, og maaskee nu forglemt, Moder; Og en ringe Overeenstemmelse beviser intet. Von Haven (67) haver samlet mange Engelske og Danske Ord, som lyde og betyde eet. Dette kan tiene noget til at vise den store Omgang, som haver ved Nabolaug og af andre Aarsager været imellem Engellændernes gamle Fædre Angel-Saxerne og de Danske, men han vilde end mere have bidraget til at bevise denne Sag, saafremt han havde samlet Angel-Saxiske Ord, hvilket dog er en let Sag, da vi derudi have saa skiønne Lexica. Vanskeligen vilde det være, men tilligemed nyttigere, at sammenligne dem med det Sprog, der endnu tales i Angeln, efterdi ingen hidindtil haver samlet dette sidstes Idiotismer. Raupach (68) beretter, at den lærde Thomas Broder Bircherod har efterladt sig et Skrift om det Danske Sprogs Oprindelse, og dets Harmonie med de orientalske, (men det har hidindtil ei seet Lyset, ikke heller veed jeg hvor det er afblevet). Verelius (69) viser, at Dana Arf ei kan have sin Oprindelse af Danske, saasom i Westgötha Loven om Arf 14 Fl. tydeligen siges, at naar en Tydsk eller Engelskmand døer i Sverrige, falder Dana Arf til Kongen. I Frankerige kaldes dette droit D'aubaine, og Spørsmaal om Navnet tilligemed Tingen ei er bleven indført ved Normannerne. Hvorvel Weisse (70) vil lede det fra de Nordalbinger, som Carolus Magnus skal have ført

til

(67) De Anglo Sax. p. 23 — 44.
(68) De rei Sacræ &c. statu in Daniæ p. 106.
(69) Index ling. p. 49. v. Dana Arf.
(70) Syll. ant. Saxon. 333.

til Frankerige. Wadskiær (71) haver got anmærket, at Dannemand, der endnu bruges i Sverrige, og betyder om en Bonde saa meget som ærlig, ei kommer af Dansk, men af det gamle Ord, Dannes, Danneshed ɔ: Dydighed, endskiønt Venusinus skal have paastaaet dette i sine Orig. Dan. Mss.; Hvortil han kunde have lagt vor berømte Sperling (72), som vidtløftig beviser, at Dannemænd haver fra gamle Tider betydet i alle tre Nordiske Riger ærlige og oprigtige Mænd, men feiler, naar han vil, at Dannes selv skulde komme af Danske, og at det er et besynderligt Ære-Navn, naar nogen i Middelalderen har det Tilnavn Danus, da det dog var en meget almindelig Skik, at give Folk Tilnavne efter deres Fødeland. Ligeledes feiler Sperling meget, naar han leder Dannefæ, Dana-Arf fra de Danske, og som begge Dele forekomme baade i Svenske og Norske Skrifter, vil da deraf slutte det Danske Folks og Sprogs Fortrin frem for de andre Nordiske, da det er klart, at disse Talemaader have deres Oprindelse af det Ord Daen ɔ: død. En udenlandsk lærd Jurist (73) vil vel og lede Dona-Arfs Navns Brug i Sverrige og Norge fra de Danske, fordi de grændsede til dem, eller og fra Dan, som skal betyde en Dommer, og beraaber sig til den Ende paa Danehof, ei betænkende at det kaldtes kun saa i Dannemark; Men denne lærde Mands Bifald kan ei giøre en urigtig Sætning rigtig. Wachter (74) vidner, at det Ord Dan Erbe bruges i Tydskland i denne Mening for den Rettighed, som Kongen har til at arve Fremmede. Saafremt Dan ei skulde i nogen Scythisk eller Celtisk Dialect betyde en Fremmed, saa holder han sig

(71) Skueplads p. 66.
(72) De Dan. lingua p. 53 — 55. 58. — 85.
(73) Fr. E. Puffendorff in observ. jur. univ. t. 3. pa. 1. p. 56.
(74) Gloss. c. 254.

sig til den Etymologie af Dod. Alanus (75) er derimod af dem, som lede Dannemand, Danneqvinde, Dannis ɔc. af vort Navn, Skinner (76) vidner, at Dan er et gammelt Franco-Gallisk Ord, som forhen blev tillagt alle anseelige Mænd, som et Æres-Navn, ligesom nu omstunder Monsieur; hermed haver og Spaniernes Don Overeenstemmelse, som er sammentrukket af det Latinske Dominus. Men dette vedkommer uden al Tvil ei vor Dannemand, som vel i visse Maader var et Æres-Navn, men egentligen betydde en ærlig, oprigtig Mand. Ihre (77) leder Dannemand af Dagandemand ɔ: duelig. Kofod (78) mener, at Dana-Arf, som saa ofte forekommer i de gamle Svenske Love, bemærker en Dansk Kongelig Rettighed, ligesom Dannefæe, og Dannegeld, og er derfor i Norge og Sverrig kaldet Dana-Arf, fordi den efter vore Kongers Exempel er der bleven vedtagen; at Ordet maae være ældgammelt, siden det alerede forekommer i Ostgoths Lov, Arfda B. 22 Fl., og i Heimskringla T. 2 P. 221 under Kong Magnus Barfod, og at Forfatteren af Skriftet om Svenska Henman, 2 Deel P. 14, forkaster alle de andre Etymologier, og mener, at det er kommet af Danske Mænd, fordi de Danske i de ældste Tider vare i Sverrige de meest bekiendte Udlændinger. Hvad Sperling anfører om den i Engelland brugelige Skat: Danegeld, og om Den Daneholm, der laae paa Grændserne af alle tre Riger, og Danebek, som skilte mellem dem, da have de rigtigen nok deres Oprindelse fra de Danske, men derudi er intet forunderligt, da den første Skat blev betalt til dem, og Dannemark uden Tvil grændsede under det Navn

til

(75) Pro Saxone B. 2. p. 1.
(76) Etym. v. ant. Angl. voce Dan.
(77) Schlegels Saml. 1 B. 1 St. p. 146.
(78) Lov Hist. p. 481.

til Daneholmen og Danebek, da de ligge øverst i Halland, forend Norge og Sverrige strakte sig didhen, da det, som nu befattes under Navn af Sverrige paa de Grændser, kaldtes i de ældste Tider Gotland, og hvad vi nu kalde Norge, kaldtes Alfheim og Vigen. At han deraf, at de Folk, som i Middelalderen bekrigede Engelland, og som ofteste vare Norske, og dog kaldes mange gange Danske, vil slutte noget Fortrin for det Danske Folk frem for de andre Nordiske, haver ogsaa ingen Grund, thi de kaldes alle tilhobe lige saa ofte Normanner, endog naar den Sværm, som foruroeligede Engelland, bestod virkeligen af Danske. Derimod kan det ei imodsiges, at de Islandske Skribenter kalde meget ofte det ganske Nordiske Sprog det Danske, og aldrig det Svenske eller Gothiske, hvilket sidste kan komme deraf, at de vare alle af Norsk Herkomst, som skreve paa Islandsk. Imidlertid, da dog det Gothiske Navn er det ældste og almindeligste her i Norden, saa er det endda underligt nok, men hertil kan desuden svares, at de giøre det, fordi det Gothiske Navn var, da vore Skribenter begyndte at skrive, næsten fortrængt her i Norden af det Danske, Norske og Svenske Navn; og 2), at de dog undertiden kalde Sproget Norræna; men herved maae agtes, at dette Ord ei vil sige saa meget, som det Norske Sprog, men det Nordiske. Men hvorfore have de da saa siælden kaldet Sproget det Nordiske og Norske, og saa ofte det Danske, da dog Islænderne vare alle af Norsk Herkomst. Sperling (79) mener, at det kan være kommet deraf, at Dannemark blev først omvendt til den Christne Troe, hvilken Formodning jeg gierne giver Magt; dernæst at Sproget hos Snorro og alle Islændere er mere Dansk end Norsk, hvilket er aabenbare urigtigt;

(79) L. 5. p. 85—90.

tigt; ligeledes at Skrive-Konsten er uden Tvil kommet fra de Danske til de andre Nordiske Folk, hvilket maae gielde om de Latinske og saa kaldte Danske Bogstaver, der ere ved Fordærvelse komne ud af dem, men hvorimod Runer have uden Tvil været brugelige i Sverrige, og maaskee Norge, forend i Dannemark, hvorved dette Beviis, taget af Skriften, gandske kuldkastes; endskiønt Sperling selv svarer derpaa, at Svenske og Norske kunne gierne have havt Runer forend de finge de Danske Bogstaver, eller rettere de nye Bogstaver igiennem Dannemark, og derfore, ved det de sidste finge overhaand, kaldet Sproget efter dem, men dette sidste synes mig at være meget underligt. Tilsidst slutter dog Sperling selv med disse Ord, at alle disse Grunde fastsætter det Danske Sprogs Fortrin kun fra Christendommens Tid, da dog Talemaaderne synes selv at vise, at de stamme fra en ældre og hedenisk Tid, allerheldst Sigvatur, som levede kun noget hen i det 11 Sæculo, betiener sig af dem, og udi dette sidste er jeg gandske eenig med Sperling, og troer derfore at Folkets Stridbarhed, Styrke og Størrelse, som forhen er anført efter Jornandem, haver giort noget dertil, men meest den Lykke det havde at oprette og sammenholde et anseeligt Rige forend det skeede i Norge, thi Sverrige var anseelig for Dannemark, og der troer jeg ei heller, at det Nordiske Sprog er bleven kaldet det Danske, i det mindste kunne vi ei bevise det af Mangel paa Skribenter. Kan nogen hertil give en bedre Aarsag, da er jeg villig til at afstaae fra min Mening. Men at ville med Biörner (80) slutte, at de Ord: Dansk Tungemaal, ere af senere Islandske Afskrivere indflikkede i Fortalerne, (da det dog ei findes, mig vitterlig i nogen anden Fortale,

(80) Ant. p. 42 og 44.

Fortale, end Snorronis), efterat Norge og Island vare komne under Dansk Regiering, er en ugrundet Sætning; Thi foruden at Codices ere dertil for gamle, saa staaer det og i Edda, ja end mere hos Poeten Sigvatur i Snorro T. 1, P. 402, og hos ham kan det dog ei være indflikket. Mærkeligt er det og, at udi Eddæ Fortale (81) siges, at Aserne førte et Sprog i Norden, som bredede sig ud i Norge, Sverrige, Danmark, og Saxen, men at Stæders og Byers Navne i Engelland vise, at de stamme fra et andet Sprog, end dette; Ved hvilke sidste Ord han sigter til det Britanniske. Dette Stæd tilligemed den Sandhed, at Nordiske saavelsom Saxer dyrkede Odin, og regnede deres Konger fra ham, har giort at mange have villet giøre Saxerne til et Nordisk Folk. Men da man ved nøye at betragte deres gamle Sprog, finder, at det mere slægter Tydsk end Nordisk paa, saa vedbliver jeg endda min Mening, at Naboelauget og den Saxiske Odins Ankomst med en Colonie fra Norden til Angeln haver frembragt den Lighed, som er mellem begge Sprog, at nu fortie den allerældste Oprindelse. Eddæ Fortale selv giver ogsaa tilkiende, at Saxerne og de Nordiske kaldte ei altid Ting og Personer med de samme Navne; Saaledes siger den, at den Person som de kaldte Vegdeg, kaldte vi Balder, deres Sibil Sif &c. Mærkeligt er det, at den synes at tilskrive Aserne selv disse Navnes Brug, og derved stiltiende give tilkiende, at Saxerne vare de rette Aser, eller snarere, at Aserne vare først komne til dem, og derfra til os. Men mig synes, at det er klart, at Forfatteren af Eddæ Fortale haver taget sit af Angel-Saxiske Skribenter, og dermed villet erstatte, og sammenflikke hvad os manglede, thi Slægtregisterne vise tydeligen, at den Saxiske Odin haver været en

(81) C. 3.

en anden, end vor, om hvilken Saxerne kun have bevaret manglende Traditioner imod vore at regne; Dog tilstaaer jeg gierne, at visse Traditioner have været tilfælles for begge Folk, og at de just derved faae en stor Grad af Vished, endskiønt de ofte angaae meget gamle Tider. Dersom Saxerne have fort en Colonie hid ind, og vor Odin er kommet fra dem, og tilmed i saa sene Tider, som den Saxiske Odin har efter deres Traditioner levet, da er det underligt, at Runernes Brug findes ei hos dem i Tydskland, thi i de mange Grav-Hoye, som Arnkiel og Rhode have opkastet i Holsteen, ere ingen Bogstaver blevne fundne paa nogen Steen, hvilket samme Nunningh (82) vidner om Westphalen. Vel sandt at der udi det Meklenborgske skal nyligen være Runer fundne paa Vendiske Afguds Billeder. Jeg vil nu antage, at dette er rigtigt, og ægte gammelt, hvorpaa jeg dog noget tviler, men derfore ei nægter det, men deraf folger ei andet, end at Venderne have ved de af vore Colonier, heldst den Jomsborgske, som laae iblant dem, faaet vore Runer, allerheldst det ikke synes, at disse Vendiske Afguder have været opstilte til virkelig Dyrkelse, thi dertil vare de vel for smaae; Saa at jeg derfore troer, at en curieux Vende haver ladet dem stobe, for at have alle Vendiske Guder samlede, og derfore ladet sætte Stædernes Navne paa dem, hvor de dyrkedes, thi havde man tilbedet dem i Rethræ Tempel, til hvad Ende skulde da Navnet Rethra staae paa saa mange. At finde Lighed mellem Sprog, er ellers en let Sag. Hvad storre Lighed end at vort Ja, ei alene ogsaa er i Brug hos de Tydske, og hos de gamle Engelske, men endog i det Armoricanske Sprog, og at i et Diploma fra noget hen i det 10 Sæculo af den Engelske Kong Adelsteen staaer, at man

(82) In Sepulcreto 460.

man bør troe Folk paa deres Ya og Na (83), hvilket sidste er vort Ney; Men at ville af nogle saadanne Ord, hvor uomgiængelig end deres Brug er, som i dette Tilfælde, slutte, at alle saadanne Folk have fælles Herkomst, den Slutning er alt for overilet; Med de Engelske har det dog nogen Grund, men med det Armoricanske derimod slet ingen. At Saxerne have ellers havt det Navn Aa iblant sig, kan sluttes af den Asig, ellers kaldet Adalric, som forekommer i et Diploma af Carolo Magno Aar 813. Mærkeligt er det, at Weser og Fulda kaldes der Wiseraae og Fuldaa (84), følgeligen en Strøm med vort Danske Navn Aa, thi dette viser, som desuden er rigtigt nok, at de Saxiske og Nordiske Sprog stemme mere overeens, jo længere man gaaer tilbage i Tiden. Mærkeligt er det, at dette Navn er taget af vort Danske, og ei af det Norske Sprog, saa at derefter at dømme maatte Saxerne snarere være komne fra Dannemark, end fra Norge, thi paa Norsk kaldes en Flod Elf, og dette tiener ogsaa til at giendrive Saxernes Norske Herkomst. Naboelauget mellem Danske og Saxer kan have frembragt denne Lighed. Mærkeligt er det og, at den store Flod Albis kaldes af de Tydske selv Elbe, Elve, og da dette Navn har været i Brug for Christi Fødsel, og rimeligen længe tilforn, saa slutter jeg deraf, hvilket ogsaa flere Ord viser, at det ældste Tydske, og ældste Norske og maaskee Svenske have kommet meest overeens sammen, og at den Forandring, og fornemmelig blødere Udtale, som meget mærkes i det Svenske, men langt mere i Vest- og Ost-Gothland, og fornemmelig i Skaane og alle Danske, saa og Saxiske Provin-

 cer,

(83) Mabill. de re dipl. l. 2. c. 10, §. 13. p. 111.
(84) Ib. l. 6. c. 64. p. 512 & 513.

ere, er bleven indført ved den sidste Odin og hans Selskab, og at deri egentlig den Forandring har bestaaet, som Aserne foraarsagede i vort Sprog. Odin og hans Selskab og Efterkommere satte sig ei nær saa meget ned i Norge, som i Sverrige, Gotland, Dannemark og Saxen, og derfore maatte de i sidstbemældte Lande nødvendigen indføre større Forandring, end i Norge. Schilter (85) vil ei alene, at Tydsk og Nordisk er kommet af Celtisk, men endog at disse Folk have havt Runer tilfælles, og det forend Græker og Romere finge Bogstaver, da man dog ei finder hos noget Celtisk Folk Lighed efter Runer, undtagen i Spanien, og hos Hetrurierne, som venteligen begge have faaet Bogstaver fra Phoenicierne. Spelman (86) vidner, at i Norfolc kaldes Jomfruer endnu Moer, hvilket de øvrige Engellændere belee, og slutter han deraf rigtigen, at dette Ord er kommet fra de Danske, fordi de Sæculo 9 & 10 boede der saa længe. Dog af mange saadanne Ord, der enten kun giælde i visse Engelske Provincier, eller og i gandske Engelland, maae man ei slutte Angel-Saxernes Herkomst fra de Danske og Norske, thi de ere i senere Tider, fornemmelig, fra det 9 Sæculo af blevne indførte ved Danske, Norske og Normanner, og findes ei i de gamle Angel-Saxiske Skribenter. Det samme giælder og om visse Embeders Navne, som Stallere, hvilket ei alene var brugeligt i Engelland medio ævo, men og i Danmark og Norge, hvorvel det gierne kan være, at dette Navn kommer af det Angel-Saxiske Ord Stal ɔ: et Sæde, en Stald. La Croze (87) styttende sig paa Conringii Myndighed, gior Runerne meget nye, og

(85) Anmerk. über die Elsass. Chron. p. 441.
(86) Gloss. p. 415. v. Möer. p. 522. v. Stallarius, Stallus.
(87) Vindiciæ c. Hard. p. 88 — 92.

og legger selv til, at de Norske have faaet dem fra Engelland, hvor Angel-Saxerne annammede dem af Britannierne som havde faaet dem af Romerne. Efter dette skulde de stamme fra de Latinske Bogstaver, og med Tiden blevne saa forandrede. Angel-Saxerne komme til Britannien i Midten af det 5 Sæculo, sidst i det 6 begyndte de at blive Christne, og i det 7 fuldbyrdedes det. Have de bragt Runer, som jeg ei gandske vil nægte, da ere de uden Tvil gangne af Brug ved Christendommen. I det mindste findes der faae Tegn efter dem i Engelland, hos os derimod mange; rimeligere er det derfore at slutte, at vi have bragt dem til Engelland, end tvertimod. Desuden ere der vel endeel hos os, men langt flere hos vore Naboer de Svenske; underligt saafremt Jyder og Angler have bragt dem fra Britannien til os, og vi siden til de Svenske, men fatteligt, naar Odin har bragt dem først til Sverrige, hvorfra de siden ere komne til os, og derfra til Britannien. De faae Runiske Monumenter i Engelland findes og paa Stæder hvor Danske og Norske have meget opholdt sig, ja ere som oftest paa Dansk (88). Valvasor (89) skriver, at i Hertugdommet Crain ere paa det Bierg Beuscheza, som skiller mellem Crain og Cärnthen, over 300 hedniske Begravelser, paa nogle af hvilke findes Stene med store skrepne Characterer paa, og at Doctor Petermann var omtrent 1680 der oppe, men kunde ikke læse dem. Mærkeligt vilde det være om Egenolffs (90) Formodning skulde treffe ind, at disse Bogstaver vare Runer, dog tviler jeg herpaa. Biörner (91) gior den

(88) Spelman in Wormii mon. p. 161. Gordoni itin. sept. p. 160 og 161. Cambd. Brit. p. 147.

(89) Ehre d. Herz. Crain t. 1. B. 4. c. 22. p. 567.

(90) Hist. d. Teutsch. Spr. 2 Th. p. 49.

(91) Kämpadater præf. p. 22.

den vigtige Anmærkning, at i den skrevne Thorsten Vikingsons Saga staaer Runakefle ɔ: en Stav mærket med Runer, da derimod Reenhielm haver Brev i den trykte P. 9; og herved bestyrkes alsaa atter Runernes Brug til at skrive med hos vore Forfædre, saa og reddes af Veyen den Indvending, som man af det nye Ord Brev, kunde giore imod denne Sagas Alder og Troværdighed. Hickesius (92) gior sig megen Umag for at bevise, at Angel-Saxerne have lært Runerne af de Danske, da de regierede over dem (hvorimod den Bogstav Þ synes at vise, at de alerede have maat fort dem med sig fra den Jydske Halvoe). Han anforer ogsaa en Guldring, hvorpaa staaer en Inscription med Saxiske Bogstaver, mængde med Runer, og folgende Overskrift: Rynas drithnes paa et Kors med Runer, hvilke han siger at skulle være forestillet i Wanleji Catalcgo, hvor jeg dog ikke kan finde den. For Resten vidner Wanlejus (93) ogsaa, at der iblant de Latinske Bogstaver findes ogsaa nogle Runer i skrevne Bogger i Engelland, som og Runer paa nogle Stene, og Stykker af Metal, og det lige indtil Henrici VI. Tid, og fra Tider forend Wilhelmi Conqvæstoris. Et af de allermærkeligste Stæder om vort Sprog, og dets gamle Ypperlighed og Fuldkommenhed, som endog haver strakt sig til Vocal-Musiquen, at forstaae i Ligning i det mindste med andre da værende Sprog, findes hos Sylvester Gyraldus, som skrev omtrent 1170, og hvilket jeg derfore vil i sit eget Sprog anfore her neden under (94).

At

(92) Gramm. Anglo. Sax. c. 22. præf. p. 13.

(93) Præf. in Catal. p. 10. 11.

(94) In descr. Cambriæ in Cambdeni Angl. p. 890. [In musico modulamine non uniformiter ut alibi, sed multipliciter, multisqve modis & modulis cantilenas emittunt, adeo ut in turba canentium,

sicut

Fædre have allevegne hvor de komme indført deres Skik·
og blant andet sees af den saa kaldte pierre levée de Poi-
om ligger en halv Fransk Lieu fra bemeldte Bye, og som
(95) haver ladet aftegne. Den er 21 Fod lang, 15 Fod
: Fod 10 Tomme tyk, og synes at have lagt fire Fod i
paa andre Stene. Tegningen viser fuldkommen, at den
æret lige saadan et Alter, som vore Nordiske Folk brug·
rfore jeg snarere troer, at den er bleven oprettet af vore
om giorde jævnligen Tog til Poitou eller Pictavien, end
skulle være fra Druiderne, og ældre end Romernes An·
il Gallien, som Caylus mener. Men hermed maae det
som det kan, saa staaer det dog fast, at vore Fædre, li·
ete Deel. Ee gesom

ut huic genti mos est, qvot videas capita, tot audias carmina di-
iminaqve vocum, varia in unam deniqve sub B. mollis dulcedine
anda consonantiam & organicam convenientia melodiam. In Bo-
alibus qvoqve majoris Britanniæ partibus trans Humbrum, Ebo-
raciqve finibus Anglorum populi, qvi partes illas inhabitant, simi-
li canendo symphoniaca utuntur harmonia binis tamen solummodo
tonorum differentiis, & vocum modulando varietatibus, una infe-
rius submurmurante, altera vero superne demulcente pariter & de-
lectante, usu longævo, & qvasi in naturam mora diutina jam con-
verso, hæc vel illa sibi gens hanc specialitatem comparavit. Qvi
adeo apud utramqve invaluit, & altas jam radices posuit, ut nihil
hic simpliciter, ubi multipliciter, ut apud priores, vel saltem du-
pliciter ut apud seqventes mellite proferri consueverit. Pueris etiam,
qvod magis admirandum, & fere infantibus, cum primum a fleti-
bus in cantus erumpunt, eandem modulationem observantibus.
Angli vero qvoniam non generaliter omnes sed boreales solum hu-
jusmodi vocum utuntur modulationibus, credo qvod a Dacis &
Norwagiensibus, qvi partes illas insulæ freqventius occupare, ac
diutius obtinere solebant, sicut loqvendi affinitatem, sic canendi
proprietatem contraxerunt.

(95) Recueil d'Antiquit. t. 4. p. 370 — 373. Planche III.

gesom mange andre Folk, gierne indførte deres Skikke til fremmede Lande, og brugte dem der; hvorfore det og er høyst troligt, at de have giort ligedanne med deres Bogstaver. Af Wormii Fastis (96) kan sees Overeenstemmelse i Sprog mellem Angler og Danske.

§. XVII.

Mere om det Danske Sprogs Ælde og Anseelse.

Om det Danske Sprogs Ælde og Anseelse findes meget. I Heimskringla (97) siges, at Danske og Nordmen ɔ: Norske røvede meget i Northumberland, siden de havde mistet det, og at mange Stæder havde der Navn: a Norrøna Tungu, hvilket ei maa oversættes paa Norsk Sprog, men paa Nordisk Sprog. Hickesius (98) opregner Engelsk, Skotisk, Hollandsk, Tydsk, Dansk, Svensk, Norsk, som med hinanden beslægtet. Siger, at alt Plattydsk og Hollandsk tildeels bør udledes af Mæso-Gothisk og Anglo Saxonisk; Høytydsk og tildeels Hollandsk af Mæso-Gothisk og Frankisk; Islandsk, Norsk, Svensk og Dansk af det gamle Scando Gothiske (saa uegentligen behager det ham at kalde vort gamle Nordiske Sprog). Han siger og at disse gamle Nordiske Sprogs Kundskab kan bidrage meget til Indsigt i det Medo-Persiske, i det Grækiske, i det Latinske, og til at forstaae mange gamle Autores. Denne Lighed med vort Nordiske Sprog holder han for, at Parther og Meder, som Scythernes Naboer, have indført i det af dem undertvungne Persien, hvilket vel kan være, men det er dog ei umueligt, at denne Lighed ogsaa er en Levning af det alderældste Sprog. Det Engelske Ord Dagger, paa Tydsk en Degen, findes i de

fleste

(96) P. 41.
(97) T. I. p. 129.
(98) Lit. t. 1. in diss. epist. p. 157 & 158.

fleste Europæiske Sprog, og det er uden Tvil en Levning af det ældste. Skinner (99) anfører en, som vil, at det haver Navn af det meget ædle Folk Dacier (hvorved han maaskee har meent os Danske, men denne Etymologie er urigtig). Spelman (100) tilstaaer, at det nu værende Engelske er udspiret af samme Rødder som det gamle Danske, nemlig først ved Saxerne, siden ved Gotherne (hvorved han her forstaaer Jyderne), derefter ved de Danske selv, og endelig ved de Norske to gange, først da de komme til Engelland i Sælskab med de Danske, og siden med Normannerne. Han undersøger og hvoraf det Ord Rune har sit Udspring. Dog hvad Runerne angaaer, da er det ei Sted her at handle om dem, da det udfordrer en Afhandling for sig. Der har ellers været megen Tvist, heldst iblant endeel Svenske og Danske Lærde, hvad Navn man egentligen skulde tilegne det Sprog, som fra ældgamle Tider af haver været fælles for heele Norden. De første kalde det ofte Gothisk, hvilket ogsaa ei er urigtigt, saasom heele Norden kaldtes i lang Tid Gothland. Men da Joterne have boet her først, og deres Sprog vel haver i Grunden været det samme som Gothernes, men dog, saavidt man kan skionne, med nogen Forskiæl, saa gaaer det ei an at kalde Sproget i de ældste Tider Gothisk, og end mindre i temmelig sene, saasom der da var anseelig Forskiæl imellem hvert Lands Dialect. Naar derfore nogle Skribenter udgive de Bøgger, som ere skrevne paa Islandsk, for at være paa Gothisk Sprog, saa bruge de et meget uegentligt Navn, og drives vel dertil af en utidig Kiærlighed til Fædernelandet, hvorved de alene ville tilegne sig alt hvad som Gothisk er, thi bemældte Skrif-

(99) Etym. v. Dagger.

(100) Gl. p. 493.

ter ere skrevne i den Dialect, som endnu bruges paa Island, hvorvel med den Forskiæl, som Alderen nødvendig maae føre med sig, og hverken er brugelig i Dannemark eller Sverrige, og ei heller i Norge, hvorvel den der giængse nærmer sig meget mere den Islandske, end de andre, hvortil er denne gode Grund, at Island haver fast alene faaet Indvaanere fra Norge. Den Danske Dialect er meget forskiællig derfra, fordi vi grændse saa nær op til Saxer og andre Tydske Folk. Og da denne Overeensteinmelse imellem gammel Saxisk, Frankisk, Frisisk og Dansk er langt større end imellem bemeldte første tre Sprog og de andre Nordens Dialecter, saa tiener dette til at stadfæste min Mening, at Franker og Saxer ere komne fra den Cimbriske Halvøe og ei fra Scandinavien; hvortil kommer, at efter Edda stamme de ældste Frankiske og Saxiske Konger fra Odin, og efter de Engelske Skribenter de Saxiske Konger ligeledes fra ham. Og Odin haver efter alle vore gamle Skrifter havt ulige mere at bestille i alle de Landskaber, som siden kaldtes Dannemark, end i Norge, hvor det ei engang synes at han selv er kommet hen. Vel sandt, at han derimod boede længe, og døde tilsidst i Sverrige, men da man ellers aldeles ingen Grunde haver at føre Saxer og Franker fra Sverrige, saa kan man paa denne ene ei giøre det. Om de Svenske Skribenter have ved at kalde de Islandske Skrifter, som ere de fleste og beste paa det gamle Sprog, Gothiske villet indbilde Udenlandske, at de ere skrevne i Sverrige, skal jeg ei kunne sige, i det mindste kunde det let give Anledning dertil. Forhen har jeg anført, at nogle af Nordens egne gamle Skribenter kalde Nordens ældgamle almindelige Sprog, det Danske, hvortil de vel have havt deres gode, men nu for os ubekiendte, Grunde. Men da dog dette kun kan være skeet i Henseende

seende til en vis Tid, og under visse Omstændigheder, saa kan og bør man ei følge dette. Vilde man hensee til de gamle Skrifters Mængde og Vigtighed, saa burde man kalde det: Islandsk, men i Henseende til Islands Ringhed imod det gandske Norden, og dets sene Bebygninger imod det øvrige Nordens vilde det være underligt og urigtigt. Desuden haves dog nogle Skrifter paa Nordens andre Dialecter; som paa Dansk, mange Love, Rim-Kroniken, et par utrykte Kroniker; paa Svensk Love, Rim-Kronikerne; paa Norsk, Love, Speculum regale efter en Codex; og paa dem alle mange Diplomata. Mangfoldige Viser hos Snorro, og de fleste i den utrykte Edda ere og uden Tvil paa Norsk, hvilket dog ofte er vanskeligt at udfinde, thi det ældste Norske nærmer sig meget det Sprog, som de beste Islandske Skribenter have brugt, der fornemmeligen levede fra det 11 til det 14 Sæculum. Underligt nok er det at fast alle vore gamle Poeter, af hvis Arbeyder noget er kommet til os, have enten været Norske eller Islændere. Alle vore andre gamle Skrifter, de paa Latin undtagen, ere alle paa Islandsk. At kalde Nordens gamle Sprog: Norsk eller Svensk, dertil er aldeles ingen Grund. Altsaa bliver det vel best at kalde Sproget Nordisk, naar man taler om det i Almindelighed, og ellers med hver Dialects eget Navn, naar det behoves.

§. XVIII.

Om det Danske Navns og Folks Ælde findes følgende Stæder, foruden de alerede af mig anførte. Gregorius Turonensis (1) taler (omtrent ved Aar 512) om de Danske, og deres Konge Chochilaicho, og hvorledes de giorde Landstigning i Fran- *Mere om det Danske Folks Ælde og Anseelse.*

 kerige,

(1) L. 3. c. 3. Ep. Franc. c. 19 in Freheri Scr. Fr. p. 67.

Kerige, (hvilket er det ældste Tog af de Danske, som omtales hos nogen udenlandsk Skribent). Procopius (2) taler ved Aar 512 om Danske Folk i Plurali, og lader dem boe imellem Varner og den Thule, og da de første boede i det Meklenborgske, og det sidste er Scandinavien, saa sees heraf, at de Danske have da havt omtrent samme Lande inde, som nu. Saxo (3) tilstaaer, at de Danske Konger ere blevne kaldte Skioldungi af Skiold den 4 Konge. Han lader den Curiske Konge Dorno giøre meget stort af de Danskes Magt, og dette hører til meget gamle Tider hos ham. Hialte i Biarkemal nævner de Danske, (hvilket altsammen noksom viser dette Navns Ælde). Rossus (4) taler om Danske og Norske under Maximo i det 4 Sæculo; Dog den Leilighed, hvorved han nævner dem, er vel noget fabelagtig. Leibnitz (5) mener, at under Saxerne, som i det tredie og fierde Sæculo vare saa mægtige Søerøvere, forstodes ogsaa de Danske, Friser, Chaucer, Cheruscer, Wariner. Udi Fundinn Noregur (6) tales om Dannemark i Nors Tid, og berettes, at hans Broder Gor foer allevegne om paa Øerne i Danmark, og besøgte sine Frænder, som stammede fra Hler, hvilket nogenlunde kan ogsaa tiene til at fastsætte Navnets Alder, med mindre man vilde sige, at Autor har kaldet det saa efter sin Tid, og herved maae mærkes, at Gor med hans Følge vare Joter, thi derefter bliver Hler ogsaa en Joter, hvilket sammenlagt med det, at Gefion, der bragte Sieland til sin anden Mand Skiold, havde med en Kiæmpe fra Jotnaheim fire Sønner, tie-

ner

(2) C. B. t. 2. p. 80. B. Goth. l. 2. c. 15.
(3) P. 6. 20. 33.
(4) P. 52.
(5) In Ecc. leg. Salicis.
(6) P. 2.

ner til at stadfæste min Mening, at de første Indvaanere paa vore Øer vare Joter, og at Gotherne komme siden ind, og det uden Tvil med Skiold, som jeg forhen haver anført. Snorro (7) vidner, at Sniar den Gamle regierede i Finland, da Vanland, den femte efter Odin, herskede i Upsal; Nu siges i Fundinn Noregur, at Sniar den Gamle var Farfader til Nor, følgelig har Nor efter dette levet paa samme Tid som Domald i Upsal, den 7 fra Odin, og Snorro giør (8) Dan og Domar, en Søn af Domald, til Synchronos, og siger om Dan, at han gav Dannemark Navn, hvilket vel er i sig selv urigtigt, da jeg forhen har viist, at dets Navn er meget ældre, men imidlertid sees dog heraf, at det endda bliver gammelt nok efter Snorro. Forend den Frankiske Konges Sigeberti Død, som indfaldt 575, bleve de Danske under hans Regiering, som begyndte 561, overvundne af Lupo, Hertug af Champagne, tilligemed Saxerne, (med hvilke de da maae have staaet i Forbund). Slaget skeede ved Bordea, eller Borda, og bleve de forfulgte lige til Floden Laugona (9). Den sidste er uden Tvil Lohn, paa Latin Lanus, som flyder igiennem Westerwald, Nassau og Hessen, og falder noget oven for Coblentz i Rhinen. Men den første kan jeg hverken finde i Büschings Geographie, ei heller i Winckelmans Beskrivelse over Hessen; Men den maae dog uden al Tvil søges i Hessen, thi med den ellers meget lærde Jesuit Browerus, at ville tænke paa Oderen, det tillader Bortliggenheden ikke, og desuden eyede hverken Franker eller Saxer noget der. Det var og ubegribeligt, at forfølge en Fiende saa langt, og at jage ham hen

(7) T. I. p. 16.

(8) Ib. p. 20.

(9) Venantius Fortunatus l. 7. carm. 7. in Duchel. Scr. Fr. t. I. p. 499. & in Bouquet Scr. Franc. t. 2. p. 515.

hen til og igiennem sit eget Land. Men om ved Bordaa bør forstaaes Eder, og at den da er bleven kaldet Ederaa, og ved Forandring Bordaa, af Börde a: en lang og smal Strækning Land og af Aa, det er vel mueligt, thi den har sit Udspring ei langt fra Lohn, gaaer nord paa, og falder i Fulda Floden. Heraf synes at følge, at de slagne Saxer og Danske have begivet sig tilbage til Westphalen. I Frisland er vel den Fiord Borna, men ingen Laugona. Af denne mærkværdige Beretning sees ellers, hvilken Omgang og Forstaaelse der da haver været imellem Danske og Saxer, at de begge have uden Tvil foreenet sig sammen, for at sætte sig imod den dagligen tilvoxende Frankiske Magt, og at den Danske Regiering maae da ei have været saa svag, siden den kunde sende Hielpe-Tropper saa langt ind i Tydskland. Denne Sammenhæng imellem alle disse Folk gior det høyst troeligt, at den i vore gamle Vers saa berømte Poet Sigurd Fofnisbane er for endeel den Frankiske Konge Sigebert; og dette beviser igien, at vore gamle Sange og Søgur indeholde historiske Beretninger, hvorvel meget vanhældede ved Fabler og Urigtigheder; og at man gierne kan af dem, naar man haver andre Landes Historier til Hielp, udlede det sande, men at man af dem alene, forstaae naar de handle om meget gamle Tider, ei kan udfinde Sandheden tilgavns, hvorfore man dog ei i saadant Tilfælde bør gandske forkaste dem, men forklare dem saa fornuftig og rimelig, som man kan, værende da vis paa, at man dog haver truffet Sandheden i mange Ting. Men heraf kan man ogsaa see, at vore Viser om Sigurd kunne neppe være giorde forend langt henne i det 9 Sæculo, og meget yngre kunne de ei heller være, det tillade hverken Sproget, eller de hedenske Ting, som deri forekomme. At de ei kunne være ældre, viser den Omstændig-

stændighed, at Aslaug, som blev giftet med Regnar Lodbroc, der døde langt henne i det 8 Sæculo, udgives for en Dotter af Sigurd, thi er Sigurd Sigebert, saa er han alerede død 575, og udi Regnars egen Tid turde vel neppe nogen være saa uforskammet, at udgive hans Dronning for Sigurds Dotter, som var død saa længe siden. Vel muligt derimod, at Aslaug kan have stammet fra Sigebert, ei fra hans Søn, thi om ham og hans Afkom deres Skiæbne vide vi god Beskeed, men fra en af hans Døttre, enten Ingondis eller Chlodesindis, om hvilken sidste vi ei vide andet, end at hun to gange blev forlovet, og ei gift med nogen af dem, hun var forlovet med. Vel muligt at denne hele Herkomst er ogsaa digtet, for at skiule det ulige Giftermaal, Regnar Lodbrok her havde giort, og for at giøre hans Sønner til Prindser ogsaa paa Mødrene Side. Men udi hans egen Tid har man vel kun udgivet Aslaug, for at stamme fra Sigurd; Men som Digten stedse voxer, saa har man udi Regnars Afkoms Tid, for at smigre for den, giort hende endog til Sigurds egen Dotter. Skulde nogen være saa aldeles forelsket i vore Sögur, heldst udi Volsunga Saga, hvor dette forekommer, at han med al Magt vilde paastaae, at Sigurd havde levet i Regnars Tid, saa vil jeg give ham at betænke, at denne Saga haver ogsaa henført Jormunrek til Sigurds Tid, og det er dog klart, at udi Jormunrek stikker for det meste den Ost-Gothiske Konge Ermanaricus, som levede 200 Aar for Sigebert, og 400 for Regnar. Altsaa haver dog Sagen, eller rettere vore gamle Viser, thi de findes i den utrykte Edda, og dem alene holder jeg for at være fra det 9 Sæculo, da Sagen derimod rimeligviis er først sammensat i det 12, for at giøre Viserne og Historien mere sammenhængige; Sagen haver altsaa, skriver jeg, dog her unægteligen blandet adskilte Ti-

der og Folk sammen, og har den kunnet giøre det saa grovt paa eet Sted, saa vel og paa flere. Vel sandt, at udi Jormunrek stikker vel og en af de Danske smaae Konger, men han kan end og ikke have levet i Regnars Tid. Mærkeligt er det, at udi Fortalen for vor Edda siges Sige at have været Odins Søn, og at have regieret i Frackland ɔ: Frankerige, og at Volsunger stammede fra ham. Da nu Volsungerne i deres Saga kaldes Huner, saa er det klart, at ved Huner i denne Saga forstaaes Franker; Dette giver en Formodning, at Hunerne i Hervarar Saga ogsaa ere Franker, og derefter kan Reid-Gotland i bemældte Saga gierne være Jylland. Men hvorfore vore Nordiske Folk have kaldet Frankerne Huner, det er vanskeligt at sige. Af Beda, som jeg i mit forrige Værk haver anført, sees, at nogle Huner have i det 8 Sæculo boet i Nord-Tydskland, og, som det synes, i Westphalen, og følgelig ei langt fra Frankernes Sæde i det 3 og 4 Sæculo. Da og Frankerne eyede Ungarn i det 9 Sæculo, hvor Avarer, et Slags Huner, da boede, saa er det mueligt at vore Poeter, som af en ringe Ting toge Anledning, have derfore kaldet de Frankiske Konger Huner. Er dette sidste rigtigt, da tiener det til at vise, at bemældte vore gamle Vers ere frembne i det 9 Sæculo. Da Brynhildur i bemældte Saga siges at have været forlovet med Sigurd, og havt Barn med ham, og at have været en Dotter af Kong Budle, saa bliver det meget rimeligt, at hun er Brunichildis, som de Franske kalde Branehaut, Sigeberti Dronning, og Budle hendes Fader, den Vest-Gothiske Konge Athanagildus Brunechildis Fader. At han kaldes Budle kan være en Fordreyelse af den Baltiske Slægtes Navn, som regierede over Vest-Gotherne i Begyndelsen af det 5 Sæculo, og af hvilken dog Athanagildus ei var, saavidt man veed.

Mærke-

Mærkeligt er det, at udi Volsunga Saga tillegges Brynhild saadan Kundskab i Runer; og af Venantio, der levede paa samme Tid som Brunechildis, er det klart, at Barbarerne, hvorved han maaskee forstaaer Frankerne selv og flere Folk, betiente sig da af Runer. Sigurds Moder skal have hedet Hiordys, og Fader Sigmund. Den sidste maae være Sigeberti Fader Chlotarius I., og Moder Ingundes, om hvis Herkomst de Frankiske Skribenter tie. Dog da Gregorius Turonensis (10) giør hende saa ydmyg imod sin Mand, og beretter, at hendes Søster Angundis boede i Frankerige paa en Avlsgaard, og at hun kalder hende hans Serva, saa skulde jeg troe, at hun enten var en fød Frankisk Undersaat, eller og taget i Krig, i hvilket sidste Fald hun efter Volsunga Saga (11) kunde være en Dotter af Kong Eylime, om hvilken Sagan ei siger hvor han haver regieret. Men af vor Edda (12) sees, at han skal have stammet fra Lofde, en Søn af den Norske Konge Hafdan den Gamle, og denne Lofde har, som Schöning (13) beviser, oprettet sig ved Aar 200 et Rige i Jylland, altsaa gaaer dette gierne an efter Tids-Regningen. Men om Eylime derfore ogsaa haver regieret i Jylland, det er en anden Sag. Dog er det rimeligt, at han kan have regieret paa de Kanter, og hans Døttre være blevne fangne af Frankerne, thi alting viser, at der haver været mere Sammenhæng mellem alle disse Folk end de fleste almindeligen tænke. Denne Omgang bekræfter ogsaa ovenmældte Venantius (14), naar han siunger om den Frankiske Kong Chilperic, Sigeberti Broder, ved Aar

 568,

(10) L. 4. c. 3. in Duch. Scr. Fr. t. 1. p. 308.
(11) P. 27 og 28.
(12) Kenn. G. g. 4. p. 1.
(13) Norsk Hist. t. 1. p. 177.
(14) L. 9. carm. 1. p. 505. in Duch. t. 1.

568, thi han taler allerede om Fredegundis, som hans Dronning:

> Qvem Geta, Wasco tremunt, Danus, Estio (maaskee Suethio) Saxo, Britannus,
>
> Cum patre qvos acie te domitasse putet.
>
> Timor & extremis Frisonibus atqve Suevis.

Heraf synes det, at alle disse Folk, i det mindste de, som vare Naboer, have slaaet sig sammen, og figtet mod Chlotarium, Chilperici Fader. Om her bor læses Esthio eller Suithio, som Grotius (15) vil have, fordi samme Poet gior Da i Danus lang paa et andet Stæd, skal jeg ei sige. Hvem af disse Folk det end har været, saa sees heraf, hvor vidt Omgangen da haver strakt sig. Ved Geta forstaaes her uden Tvil de Spanske Gother, siden Wasco, eller Gascognerne, følge strax paa, ved Sueverne sigtes uden Tvil til dem der boede i Flandern, maaskee og til Varnerne i Meklenborg, som vare Suever efter Tacitus. Men hvordan det end har sig hermed, saa er det klart, at de Danske boede længer bort, og at extremis kun her er brugt for Versets Skyld, hvorfore man ei altid saa nøye bør følge Poeternes Ord. Anastasius Sinaita (16), som døde 599, skal ogsaa sige, thi jeg har selv endnu ei kunnet finde Stædet hos ham, og de som anføre det, nævne hverken hvad Bog det staaer i, eller paa hvilken Side det findes: De Gamle pleyede at kalde den hele nordlige Clima Scythia, hvor Gotti og Dani ere. At han føyer Gother og Danske sammen, er heel mærkeligt, thi derved synes han at vise, at han haver i det mindste holdet dem for beslægtede

(15) Prol. in H. Goth. p. 6.

(16) Bayer in comm. Petr. t. 8. p. 402. Grotii Prol. in hist. Goth. p. 17.

de Folk. I Henseende til Gotherne kan hans Scythia gierne indskrænkes til det rette gamle Scythia, men i Henseende til de Danske maae han enten have feilet i deres Bopæl, eller og kaldet Sverrige uretteligen Scythia, bedraget ved Udtalen, ligesom Snorro gior med Scythia, at kalde det Svithiod. Naar nu hertil legges de ofte anførte Stæder af Jornande, Procopio, Ptolemæo og Mela, og de deraf dragne Slutninger, saa sees heraf, at det Danske Navn, og det Danske Folkes Sæde i Skaane er uden al Tvil meget ældre end Christi Fødsel, og i Jylland i det mindste fra Aar 500. Vilde man tage sin Tilflugt til fabelagtige Ting, da kunde dets Alder endnu blive langt større; thi hos O. Flaherty (17) forekommer, at Nemethus, som stammede fra Gomer ved Riphat, kom omtrent 300 Aar efter Syndfloden fra Scythien til Nord-Britannien, og gik derpaa over til Irland. Hans Afkom kaldet Dananni, talte Tydsk, og blev nogle Secula efter udjaget; Drog derpaa til Bæotien, Achaja og Athenen; Lærte der Hexekonster; Vendte sig til Scandia, og beboede der de Stæder Falia, Goria, Finnia og Muria; Kom siden til Nord-Britannien, derfra til Nord-Irland, jog Firbolos der ud, og bleve siden overvundne af Scoterne ved Aar 3360. O. Flaherty har selv nogen Tanke om, at Dani og Dananni have været eet Folk. Han taler og om et andet Folk Fomorii, som han siger at være komne fra de samme Kanter, hvor Danske, Svenske og Norske siden komme, og at der var megen Omgang mellem dem og Danannas. Dog maae han tilstaae, at de Irlandske Kroniker føre disse Fomorios fra Afria, men han siger at de Britanniske føre ogsaa Gurmund fra Africa, som dog snarere synes at have været fra Norge. De nye Irlandske Skribenter

(17) Ogygia p. 6—13.

benter fortælle alt dette ligesom O. Flaherty, men beraabe sig derhos paa ældre Kroniker, som det er Skade for at de endnu ligge utrykte, thi endskiønt de ei kunne tiene til at vidne om saa gamle Ting, da de ældste kun skulle være fra det 11 Sæculo, og de ei have meget gamle Viser at beraabe sig paa efter Macphersons Vidnesbyrd, saa var det dog værd at efterfee dem selv, thi saa gamle Traditioner vise dog, at det Danske Folk maae være meget gammelt, og at det fra ældgamle Tider haver havt meget i Irland at bestille, hvorvel langt fra ei i saa gamle, som her foregives. De Bibliske Navne Gomer, Riphat vise og at Traditionen er, om ei just opfundet efterat den Christne Religion blev bekiendt i Irland, som dog alerede skeede i det 4 og 5 Sæculis, saa dog i det mindste bedærvet efter den Tid. Udi S. Cuthberti Historie (18) kaldes de Danske, som røvede Engelland under Anførsel af Regners Sønner, Scaldingi, eller rettere kun de Prindser og Konger, som anførte dem, og bruges dette Navn der paa tre Stæder. Efter mine Tanker forstaaes upaatvileligen herved de Danske Konger af Skiolds Afkom, som kaldtes Skioldungi efter Saxonis Vidnesbyrd, og hvorfore ogsaa den Historie, som handlede om de gamle Danske Konger, kaldtes Siold-unga Saga paa Islandsk. Imidlertid vil Arngrim Joensen (19) ei, at de have faaet Navn af Kong Skiold, men af det Slags Vaaben kaldet Skiold. Wadskiær (20) anfører, at her skal

(18) Ap. Twysden c. 69 & 70.

(19) Stædet kan jeg ikke finde, men han siger det rigtigt nok. Derimod antager han i sit Supplemento Historiæ Norvegiæ p. 7, som findes i Manuscript iblant Bartholins Samlinger, og er skrevet 1597, den almindelige, uden Tvil rigtige, Mening, at Skioldungi have Navn af Kong Skiold.

(20) Skueplads p. 99.

skal have været en adelig Slægt af det Navn Skioldunger, og en af dem have udstædet et Skiøde Aar 1360. Han er uvis om de have brugt dette Navn for at efterfølge de gamle Skioldunger, eller om de have kaldet sig saa af deres adelige Skiold og Vaaben. Han anfører herfor Catalogus over Höyers Bibliotheqve i Msstis, og Pontanum, hos hvilken sidste jeg dog ikke kan finde det. At Skioldungernes Navn findes hos saa gammel en Skribent, som Forfatteren af S. Cuthberti vita, tiener ellers meget til at bestyrke vore Skribenters Beretninger.

§. XIX.

Nordens almindelige Inddeelning i Reid-Gotland og Ei-Gotland, og om den første Kong Dan, og om Dan Mykillati.

Vore egne Skribenter berette Nordens ældste Inddeelning, at have været denne: Reid Gothland, og Ey Gothland, betegnende ved det første det faste Land, og ved det sidste Øerne; Nu synes det at være temmelig klart af Hervarar Saga, at Jylland var endeel af Reid Gothland, og er det vel ogsaa unægteligt, at Scandinavien ligeledes er bleven derunder begrebet. Sagens egen Natur viser, at de nu værende Danske Øer have nødvendig maat være en af de fornemste Dele af Ey Gotland. Altsaa har Indvaanernes ældste Navn paa bemældte Øer været Gother. Naar Giestur, under hvilket Navn Odin forduglte sig, spørger i Hervarar Saga (21), hvad er det dyrebare som de Danske hugge i, bær blodig Bag, bærger Folk, møder Spydet, bevarer nogles Liv, og gaber over Haandleggen og Heidrekur, Konge i Reid Gotland svarer; Det er Skioldet, det hugge de Danske ofte i ꝛc.; Saa lader det ligesom de Danske have været fremmede for Heidrekur, og andre Folk end hans Reid-Gother, eftersom Jylland, saafremt det var Reid Gotland, hørte til

(21) P. 150 og 151.

til Danmark. Dog hertil kan svares, at Jylland hørte udi Heidreks Tid maaskee ei endda saa gandske til Danmark, og havde i det mindste ofte sine egne Konger længe efter. Schöning (22) haver heel vel beviist, at Liefland er fordum bleven kaldet Ost-Gothland, alle Landene osten for Østersøen undertiden Reid-Gothaland, ligesom de der uden for liggende Øer Øsel rc. Ey-Gothaland; at Litthauerne endnu kalde Rusland Guday, og Russerne Gudas; hvilket altsammen beviser, at vore Gothiske Forfædre ere komne fra den Kant hid nord; saa at det endog bliver noget tvilsomt om Jylland nogensinde er bleven kaldet Reid-Gotland, og om det ei snarere er altid kun bleven kaldet Jotland, eller og for sin Beliggenhed som en Halvøe, er bleven regnet til Ey Gotland; I det mindste giver Olufs Trygvesons Saga (23) Anledning til at troe dette, thi der opregnes iblant de mange Lande, som Regnar Lodbroks Sønner deelte mellem sig, Jylland ikke ved Navn, og ved Reid Gotland, som Huitserk fik, bør Liefland, Preussen rc. forstaaes, saasom det sammenføyes med Vindland ɔ: Vendernes Land, hvilket gior det troeligt, at Jylland der forstaaes under Eigotaland, som Sigurd fik tilligemed Halland og Skaane, og altsaa gandske Danmark, hvortil Jylland da gandske vist regnedes. Petrejus de orig. Cimbr. P. 37—51, og i den Danske Oversættelse P. 55—71, beretter, at Guthi, en Søn af den Cimbriske Dommer Ostrid, kaldte sine Underhavende Guther, hvoraf endeel af Skaane, som grændser imod Sverrige, endnu kaldes Guthia, ja endog Vest- og Øster-Gotland i Sverrige selv, og han levede ved Aar 2200. Han udsendte sin Søn Thielyar, at opfinde nye og ubekiendte Øer,

(22) Norsk. Hist. t. 1. p. 34.
(23) Fort. 1. c. 71. p. 72.

og kom han til en Øe, som af Bero eller Berno, saa hedte
ren der blev her tilbage, blev kaldet Borneholm, nu Ber-
m, som Indvaanerne endnu berette, (om hvilken Borre de
fter Etats-Raad Kofod Anchers mundtlige Beretning end-
t at tale, og vise midt paa Øen Levninger af et forstyrret
som de kalde efter denne Borre, men jeg tænker at det er
opkaldet efter det gamle Navn Borg ɔ: en Fæstning, et
end efter en Mand af det Navn), og hvori et Fisker-Stæd
m, (uden Tvil Gudhiem i Pontoppidans Atlas T. 3. p.
ndnu bær Navn af Gutherne eller Gotherne, og derpaa
e Thielvar Lykken videre, og fandt Øen Guthland, Gul-
ller Gotland. Hvorvel det er nu aabenbare, at dette ei
ildraget sig i saa ældgamle Tider, og mindre at man ved
ioner haver kunnet faae saa nøyagtig Underretning der-
ta er dog ikke urimeligt, at en Colonie af Gother kan have
Bornholm og Gotland; Men hvad Bornholms Navn an-
da troer jeg, i Anledning af Adamo Bremensi, at den
e alene slet hen bleven kaldet Holmen ɔ: Øen, og siden
indarholm, som Islænderne og Other kalde den, i An-
; af den Burg eller Fæstning, som Indvaanerne til deres
hed havde anlagt midt paa Øen. Vil man troe, at ved
Hotaland i Hervarar Saga forstaaes Jylland, saa kan den
elighed, at Huner komme did ind, hæves derved, at
Magt haver uden Tvil strakt sig meget langt nord, i det
e fulgte Thuringi ham paa hans store Tog til Gallien, og
l Rimelighed haver han hersket over al Ermanarici Rige,
unerne forstyrrede, og det gik lige til Østersøen ved Wei-
Udløb; Vil man antage, at Finner og Huner have været
ede, da er det en ikke forkastelig Formodning, at mange

Finner ere komne med Venderne ind i Pommern og Meklenborg, og dem have vore Fædre maaskee ved denne Leilighed kaldet Huner. Hertil kommer, at Schurzfleisch (24) vidner, at Vendernes Graver imellem Elven og Sale kaldes af Almuen Hunernes eller Gigantum Graver, (hvilket gior det troligt, at de Tydske have enten kaldet alle stridbare Folk, eller Venderne i sær, Huner fra gammel Tid, maaskee fordi at virkelige Huner, og med dem beslægtede Finner, have været mængde iblant Venderne). Hvorledes Nationer tillegges forskiællige og urigtige Navne, blot fordi de boe i det samme Land, hvor Folk af det Navn have forhen boet, kan sees deraf, at Theophylactus Simocatta (25) kalder det samme Folk, som han ellers rigtig nok kalder Slaver, ogsaa Geter, leggende til, at det var deres gamle Navn, (hvil[illegible] ket for saavidt er rigtigt nok, at Indvaanerne i det Land, so[illegible] Slaverne da besadde, kaldtes forhen Geter, men gandske urig[illegible] tigt derimod, at de vare eet Folk). End mere Presbyter Diocle[illegible] (26) og Marulus (27) blande Gother og Slaver sammen, [illegible] vidne, at de sidste bleve og kaldte Gother, og ginge nord fra [illegible] fulde ind i Illyrico, som den første siger, da Keiser Anastasi[illegible] regierede, og efter den anden under Justiniano, og som de næv[illegible] Totila ved denne Leilighed, og sige, at han gik til Italien, [illegible] at hans Broder derimod nedsatte sig i Illyrico, saa er der ing[illegible] Tvil paa, at de jo have tænkt paa de virkelige Gother, og a[illegible] seet Gother og Slaver for eet Folk; Og hertil have de ingen a[illegible] den Aarsag havt, end at Totilas levede omtrent paa den Tid [illegible]

der

(24) Op. Hist. polit. p. 1093.

(25) C. B. T. 3. l. 1. c. 7. p. 145. l. 6. c. 6. p. 243. og [illegible] 7. c. 2. p. 253.

(26) In Schwandtneri Scr. Ung. t. 3. c. 1. p. 476. c. [illegible] p. 477.

(27) Ib. p. 511. c. 1. p. 512. c. 2.

stiniano som Slaverne, fulde ind i Illyrico, i Anledning Gother og Romere da sloges der sammen om det, og at rne derpaa bemestrede sig et Land, som Gotherne en Tid havde eyet. Altsaa er det ingen Under, at saa mange itter have blandet Gother og Geter sammen, og at man e ogsaa haver tillagt Finner og Vender Hunernes Land, disse Folk have været noget blandet sammen, de første og naaskee beslægtede, og fordi de sidste have en Tid lang be ndeel af de tvende førstes Lande. Hvorvidt det Go Navn udstraktes, kan sees deraf, at Annales Mene- (28), som slutte med 1285, kalde den Norske Kong l Haardraade ved Aar 1065, Regem Gothorum. Men komme til det forrige igien, saa tør man vel ei heller , saasom Snorronis Vidnesbyrd er alt for udtrykkeligt, at , Odins Søn, som sættes i Spidsen af de Danske Regen- ar stiftet sit Rige paa Sieland, og begyndt at regiere i ., hvilket end videre stadfæstes ved den Fabel, som findes i Heimskringla og i Edda, at Gefion drog fra Sverrig et e Land, og lagde der, hvor nu Sieland er, (hvor vente- ter denne Fabel kun tilforn maa have været Hav), hvor- Havet opfyldte det Rum, som er i Sverrige, og dannede Søe Meleren, som jeg tænker at have Navn af det gamle iske Ord: Mælen, Mæleren, hvorved betegnes høye Elv- der, som staae ragt op, og ligge lige ved Elven, og ei ere er. Og i denne Fabel synes tydeligen at ligge dette, at a Sverrig komme de, der beherskede Sieland, hvilket pas- paa Skiold, som var Odins Søn, der med sit Selskab t sig i Sverrig; Allerheldst Fabelen legger til, at Gefion

 blev

(28) Angl. Sac. t. 2. p. 649.

blev giftet med Skiold. Ei alene Saxo vidner, at det Danske Folk er bleven kaldet af Dan, men endog Snorro; Forskiællen er kun denne, at Saxo heraf bedraget haver sat Dan i Spidsen af alle, hvorimod Snorro rettere henforer ham til senere Tider. Men herved forefalder denne Knude; Skiold er Autor til de Danske Regenter, det Folk han regierede over kaldtes i hans Tid Gother, (hvilket bevises af Edda Resenii Dæmes. 66, hvor der staaer efter Wormii Codex, som i min Udskrift findes P. 174; At Skiold, Odins Søn herskede i det Land, som nu kaldes Danmark, og da kaldtes Gotland. I samme min Udskrift staaer P. 347, at Gautland og Gotland ere kaldte efter Odins Navn, og at alt det faste Land, som han eyede, kaldtes Reid-Gotaland, og Øerne Eygotaland. Dette synes mig at bevise, at Odin haver fort Gotherne ind i Norden, og at de som nedsatte sig paa Sieland med Skiold, vare Gother; Ja det lader endog heraf, at Sieland haver for Skiolds Tid hedet Gotland. Hvorvidt man udenlands har holdt for, at det Gothiske Navn har strakt sig i Norden, kan sees af en Engelsk Kronike (29), som slutter med 1286, hvorudi den Norske Kong Harald Haardraade kaldes Gothernes Konge), og bleve forst længe efter kaldte Danske, Skiold regierede paa Øerne, Ptolemæus sætter Danske i Skaane, følgelig have de været bekiendte der under det Navn i det mindste 150 Aar efter Christum, og Dan, som skal have givet dem Navn, regierede dog, saavidt man efter Slægterne kan regne, forst en Stund efter den Tid. Hvordan kan dette hænge sammen; Jeg foreener alt dette saaledes: Skiold regierede i Lethra og over Øerne, maaskee han har begyndt sit Regimente paa Fyen, siden Odinsey der findes, som ventelig er bleven kaldet saaledes efter hans

(29) Whartoni Anglia Sac. t. 2. p. 649.

hans Fader, fordi det var det første Stæd han tog i Besiddelse. (Men maaskee og at Odinsey haver snarere Navn af den Saxiske Odin, eller og af Bedrageren Mit-Othin eller Oller, og overalt synes det, at Skiold har neppe regieret over Fyen, som længe synes at have fulgt Jyllands Skiæbne, allerheldst om til ham bør henføres, som jeg troer, hvad endeel af vore gamle Danske Skribenter fortælle om de Lande, hvor Dan begyndte sit Regimente). Dog skal Gefion, hans Kone, være efter Snorro bleven af Odin udsendt fra Fyen, hvor jeg dog troer at Navnet Odinsey har forført Snorro, og bragt ham til at henføre til vor sidste Odin hvad som tilkommer Bedrageren Oller. Han kaldtes ei Konge, hvormed og Saxo for saavidt istemmer, naar han P. 5. siger, at Dan og hans Broder Angul vare expertes regii nominis, cujus usum nulla tunc temporis apud nostros consuetudinum freqventabet auctoritas; de Folk Skiold og hans Efterkommere regierte over kaldtes Gother; imidlertid boede de Danske i Skaane, og havde deres egne Regenter, af hvilke Ring efter Snorronis Danske Version P. 14, som Torfæus Hist. Norv. T. 1. P. 414 viser at bør hede Rig, lod sig først kalde Konge, og hvis Søn var Danp, eller Dag, og hans Søn igien Dan hin Mikillati, af hvilken Dannemark fik Navn. (Hvorimod urettelig staaer i Peringskiolds Edition P. 20, at Drot var en Dotter af Dan, som var en Søn af Ring, som først blev i det Danske Sprog kaldet Konge, saa at Danp udelades, der nødvendig bør have Plads, hvilket uigiendriveligen sees af Torfæo paa bemældte Sted P. 415). I Nordlands Krønike (30) siges Drotta at have været en Dotter af Kong Dagh i Dannemark, som var Rings Søn. I en Papirs Codex af Snorro, med Fortsættelse,

 som

(30) P. 5.

som jeg besidder, og hvor 1402 er det sidste Aar, som ammældes, men er dog skrevet langt senere, hvorvel maaskee ud af en ældre Codex, staaer, at Drotta var en Dotter af Kong Dog, som var en Søn af Hring, der først blev kaldet Konge i Danmark, et Navn, som hans Efterkommere siden holdte for det ypperste. I en Membran af Arna Magnæo n. 45 f. læses saaledes: Modir Dyggva var Drott, Dottir Danps Konongs Riks, Hess er fyrst var Kalladr a Danska Tungu — Drott Drotning var Systir Dans Konongs hins Mikillata er Danmork er vid Kend. Bring (31) anfører mange Navne af Landsbyer i Halland, hvorudi Odins og Asernes Navne stikke, hvoraf han drager den Slutning, at han og hans Sælskab have opholdt sig en Tid der, førend de begave sig til Sverriges indre Deele, og denne Mening bliver rimelig naar man vil følge Ordenen af Sturlessöns Fortælling om Odins Vandring, men dette kan man ikke giøre, uden tillige med ham at antage kun een eneste Odin, som Menneske; men da jeg i mine forrige Bind haver viist, at der have været mange Odini, og at den Upsalske i sær er kommet over Havet lige til Sverrige, sáa bliver det rimeligere at troe, at disse Navne ere opkomne ved det man paa de Stæder haver ofret til Aserne som Guder. Men iblant disse Landsbyer findes ogsaa i Halland Himleberg, hvor Snorro udtrykkeligen siger at Heimdallur boede, og heraf slutter Bring at denne Heimdallur, som var Odins enten Følge-Svend eller Søn, (om hvilket sidste jeg dog ei haver fundet noget hos vore gamle Skribenter) haver boet i Halland. Dog kan herimod indvendes, at Snorro (32) vel siger, at Heimdal boede i Himinbiorg, men siger ei derhos at det

(31) Mon. Scan. p. 44. 45 og 46. t. 1.
(32) T. 1. p. 6.

det laae i Halland, tvertimod synes at legge det i Egnen af Sigtun. Derimod er det mærkværdigt, at udi Rigsmal siges, at Heimdal paatog sig Kong Rigs Person, hvoraf jeg slutter, at Rig stammede fra ham, ja maaskee tilegnede sig hans Navn og Lykke, og udgav sig for at have Omgang med ham (33). Da jeg nu tilligemed formoder, at denne Rig haver fra det første af været Konge over de egentlige Danske udi Skaane, og derhos været den første, som haver bragt Halland under de Danske ved at udjage Herulerne, saa bliver det dog herved ei gandske urimeligt at hans Stamfader Heimdal kan have boet og hersket nær ved Skaane. Dog møder her atter den Vanskelighed, at Himle Herred, og følgeligen Landsbyen Himleberg ligger i Nord-Halland, og at Kiøbstæden Warberg ligger deri (34), følgeligen er det ei saa nær Skaane, som naar det havde ligget i Syd-Halland. Hertil kommer, at Herredet kaldes i Valdemari II. Jorde Bog Henøsle, saa at Himle synes at være en Fordreyelse deraf, giort i de nyere Tider. Ved nøye at overveye alt dette troer jeg, at den senere Heimdal eller Rig haver boet i Halland, og den ældre ved Sigtun. Bring drager af alt dette den vigtige Slutning, at denne Rig er den samme som Ericus, hvilken en Deel Svenske Historieskrivere giøre til den første Konge i Gothland, og fortælle om, at han haver besat Skaane og de Danske der med nye Indvaanere. Mærkeligt er det at udi Kristendoms Saga (35), som omtrent er skrevet 1300, uden Tvil af den bekiendte Hauk, siger den Islænder Þorgur Aar 1000, at der længe havde været Krig imellem de tvende Konger Dagur i Danmark og Trygvi i Norge, men at deres Undersaatter giorde

Fred

(33) See min 3 Tome p. 207.
(34) Richards Halland, t. 1. p. 47.
(35) C. 11. p. 20.

Fred imellem dem imod deres Villie, og at de siden bleve saa gode Venner at de sendte sig Gaver, og holdte Freden saa længe de levede. Are Frode (36), der skrev omtrent 1120, mælder alerede det samme, dog uden at navngive Kongerne, men lader dem dog regiere i Danmark og Norge. Dette maae uden al Tvil være skeet for Harald Harfagers Tid, thi under ham og efter ham til Aar 1000 finder man ikke at nogen Dansk eller Norsk Konge er bleven tvunget til Fred af sine Undersaatter, og have de hedet Dagur og Tryggve, saa maae jeg tilstaae, at jeg finder den sidste aldeles ikke, thi denne Beretning tillader ei at tænke paa den tapre Oluf Tryggvesöns Fader, og hvad Dagur angaaer, da forekommer dette Navn vel ofte iblant de smaae Norske Konger, men aldrig iblant de Danske, med mindre man vilde forandre ovenmældte Danp, Danpr Rigs Søn, til Dagr, Dagur, da det første er ellers et gandske ubekiendt Navn, og det desuden er rimeligt, at denne Danp har desuden hedet Dagur, efterdi hans Datters Sønne-Søn, som var Konge i Sverrige, hedte saa. Hertil kommer, at i en skreven Islandsk Bog paa Papir (37), tales om en Dager, Konge i Danmark, som var gift med Aslaug af Norsk Herkomst. Vel sandt, at Arnas Magnæus formener, at Magnus Jonsson, som efter Finsons Beretning haver levet paa Island i Begyndelsen af dette Sæculo, som haver skrevet Poesien, hvoraf denne Beretning er taget, haver selv digtet dette, og at man ogsaa maae tilstaae, at dette Skrift indeholder mange aabenbare Urigtigheder, heldst om Dags Børn, for hvilke han udgiver Skiold og Helga; imidlertid da dog fast al Digt er bygget paa nogen Sandhed, saa holder jeg

(36) C. 7. p. 44.
(37) Iblant Arnæ Magnæi Saml. n. 601 i 4to.

Jeg for, at det vel er muelig, at her ved denne Dag kan sigtes til Danp, og at han maaskee kan have havt et Norsk Fruentimmer. Og da Dag er et ratt Navn i Dannemark, saa er det vel ogsaa mueligt at hans egen Moder kan have været fra Norge. At Tryggve ei igien findes, kan ikke synes nogen underlig, som betænker, hvor mange smaae Konger der have været i Norge. Skulde nu ved denne Dag forstaaes den, som ellers kaldes Danp, og som regierede i Halland og Skaane, saa er det mærkeligt at det her kaldes Danmark, og tiener da dette paa nye til at bestyrke min Sætning, at Halland og Skaane have fra de ældste Tider været det egentlige Danmark, thi naar ellers nogen Konge i et særdeles Landskab nævnes, da kaldes han Konge i Sieland, Jylland ꝛc., og saa meget er dog vist, at denne Dag, hvo han end haver været, ikke haver regieret over gandske Danmark, thi ellers havde han vel staaet hos Saxo, i Langfedgatal &c. Dog maae jeg tilstaae, at det er en stor Fordom imod denne Mening at udi Rigsmal, et meget gammelt Poëma, og som gandske vist er forfattet i den hedenske Tid, nævnes Danur og Danpr, men da Verset gierne taaler Dagr, saa er denne Vanskelighed ei saa stor, som den ved første Øyekast synes. Besynderligt er det, at ovenanførte Sted i Kristendoms Saga ei har runden den belæste Torfæo (38) i Sinde ved at anføre det af Are, thi han siger, at han kiender ikke disse Konger. Samme Torfæus (39) mener og at Rig stammer fra Skiold. Siden Dan og Danp nævnes i Rigsmal ɔ; det Poëma, som er giort om Heimdall, der kaldte sig Rig, saa mener Torfæus ogsaa, at det vilde være daarligt at nævne Dan og Danp, dersom derved ei sigtedes til

(38) H. Norv. Part. 2. l. 9. c. 36. p. 431.
(39) Ser. c. 5. p. 271 og 272.

den Rig, som var Danps Fader og Dans Far-Fader. Men Sandhed at sige, da kan med Vished, siden Slutningen af denne Alderdommens kostbare Levning er borte, ei andet heraf sluttes, end at Dan og Danp have været iblant den Rigs Forfædre, som i dette Poëma omtales, og at her altsaa handles om en senere Rig, thi ellers kunde Fragen ei henvise ham til deres Exempel. Den egentlige Rig, som dette Poëma handler om, bliver vel derfore ubekiendt; men derfore er det vel mueligt, at den ældre Rig kan have stammet fra Heimdal, ja det maa være, saafremt den yngre har giort det, som det synes; og rimeligen tilhører ogsaa Stændernes Inddeelning snarere den ældre end den yngre. I den Islandske Kirke-Historie (40) tilstaaes, at man ei kan finde tvende Konger af disse Navne, som levede paa een Tid. Udi Eigills og Asmunds Saga (41) tales om en Kong Triggve, og som Asmund fra Helgeland gav det Sværd bort, som Kong Triggve havde eyet, saa kan det gierne være, at denne Triggve har været en Norsk Konge, og just den, som Kristendoms Saga omtaler; dog er det Skade at man ei kan med Vished fastsætte Chronologien i denne Eigills og Asmunds Saga, og ikke heller lide ret meget paa den, hvorvel det, som der anføres, synes dog at være hændet i det 5 Sæculo. Have Angul, Saxernes Odin, og Dan Mykillati enten været virkelige Brødre eller dog nær beslægtede, saa har Dans Far-Fader Rig, maaskee ved Omgang med de Tydske, kunnet antage deres Ære-Navn König, som i Dansk og Nordisk er bleven forandret til Konning, Konge, Kongur. Udi Illuge Grydar Fostres S. P. 3 tales om en Hring, Konge i Danmark, (maaskee samme Navn som Rig) der var en Søn af Skiold,

(40) T. 1. p. 67.
(41) C. 12. p. 73.

Skiold, og han igien en Søn af Dag. Og endskiønt denne Saga ikke er af de beste, saa er den maaskee dog bedre end den forhen anførte n. 601, hvorvel i Illuges S. anføres en Saga om Skiold, Dags Søn, der tiener til noget at stadfæste den andens Troværdighed. Vil man nu antage for rigtigt hvad disse Sögur herom fortæller, da bliver Slægt-Registeret og Lædderne saaledes: først Dagur, siden Skiold, derpaa Hring eller Rig, saa atter en Dag, og derpaa Dan Mykillati, og herved kommer man altsaa med de Skaanske Kongers Slægt-Register længere tilbage i Tiden. Men da bliver den Dag, der ægtede den Norske Aslaug, og hvilken n. 601 taler om, ikke den Dag, som var Fader til Mykillati, men en anden langt ældre. Siden en Skiold findes paa denne Liste, saa er det ingen Under, at Mykillati Afkom kaldte sig Skioldunger, da de stammede fra Skiolder, baade paa Fæderne og Møderne Side. Dette Navn Skiold bringer mig ellers paa den Tanke, at de Skaanske Konger, dog uden Tvil ved Fruentimmer, have alerede meget tilig stammet fra Skiold, Odins Søn. Og den Formodning, at Hring i Illuges Saga er Rig, stadfæstes og derved, at i samme S. p. 18 og 19 siges, at Hring var Fylkis Konge over Skaane i Danmark. Naar Wilde (42), vil, at Skiold, Odins Søn, haver havt Siælland til Lehn af den Svenske Kong Gylfe, saa er den Mening meget rimelig, men jeg tør dog ikke slutte deraf, at Heimdallur haver havt Skaane paa samme Maade, thi dette var at giøre det Svenske Rige alt for udbredt, hvilket neppe passer sig paa saa gamle Tider; Med Siæland gaaer det gierne an, siden den er en Øe, og de Svenske vare efter Taciti Sigende meget mægtige til Søes. At de Danske Konger maatte i senere Tider hyldes i hvert anseeligt Landskab,

(42) Førb. til Indl. p. 309.

er en bekiendt Sag, og skeede den Skaanske Hylding paa Lybershøy ved Lund (43). Sperling (44) vidner, at i en skreven Snorro, som tilhørte Jens Rosencrantz, skal staa: Modhir Dyggva var Drott, Dottir Danps, Konungs riks thes, er Fyrst var Konungs kalladr a Danska tungo, hvilket han rigtig nok oversætter: Dyggves Moder var Drott, en Dotter af Danp, Konge i det Rige, hvor første Navn, Konge, blev kaldet paa det Danske Sprog. Var denne Læsemaade rigtig, da bortfaldt Rig; men i den trykte Danske Oversættelse af Snorro staaer: Dygves Moder var Drott, Kong Dags Dotter, som var Rings Søn, der først blev kaldet Konge i Dannemark. Her have vi da en Ring, som i mange Manuscripter kaldes, og det uden Tvil rettere, Rig, men hvoraf dog sees, at de Gamle have blandet disse tvende Navne sammen, og derfore tiener til at undskylde Iluges S. Udi min skrevne Snorro, som er udskrevet efter den saa kaldte Frisiske Codex, der findes n. 45 f. iblant Arnæ Magnæi Samlinger, staaer ligesom Sperling anfører af den Rosenkrantziske; dog findes noget efter i dem begge, saa og i den trykte Danske og i Peringskiolds, at Dan Mykillati og Drott vare Sødskende, hvorved Mykillati dog bliver en Søn af Danp eller Dag. I Peringskiolds Edition tales derimod om Ring, og siges at Danur, saaledes kaldes han uretteligen der i Stædet for Dag eller Danp, var en Søn af ham, og Fader til Drott. I de Norske Kongers Krønike, som Jens Mortenssön haver udgivet paa Dansk 1594 i 8vo, og som er et kort Udtog af Snorro, siges f. 6 P. 2, at Digwis Moder var en Dotter af Kong Dan i Danmark, og intet videre. I Konunga Sagur, som hvad de ældste Tider angaaer,

(43) Wadskiærs Skueplads p. 106.
(44) De Dan. lingua p. 7 & 8. De Konning p. 83, 84.

angaaer, er og kun et kort Udtog paa Svensk af Snorro, siges P. 5, at Digwi Moder var Drotta, en Dotter af Kong Dagh, Rings Søn i Danmark. Ligesom det bekiendte Navn Ring er blevet sat i Stædet for Rig, saa er det og gaaet med Danur i Stædet for Dag, og dette sidste kunde saa meget des lettere skee, som der mange gange, og strax efter hinanden nævnes Dan og Danske. Sperling (45) haver siden antaget, at Rik var Fader til Danp, vel rigtig nok i sig selv, men urigtig deri, at han grunder dette paa Rosencrantzes Manuscript, som dog læser anderledes. Han vil ogsaa fastsætte Riki Alder, og henfører den til 258 (46), hvilket dog er uden Tvil urigtigt, og kommet alene deraf, at han haver kun seet paa de Svenske Kongers Følge. Schöning (47) mener, at Ericus Olai og fiere have giort en Eric til den første Konge i Sverrige, fordi de have forbyttet den anden Yngve, Konge i Sverrige, med den ældste Yngve Frey, som paa en vis Maade kan, i det mindste af Odinianerne, kaldes den første Konge i Sverrige, og anseet hins Farbroder Eric for dennes Fader; men endskiønt dette er nok tildeels rigtigt, saa troer jeg dog, at den meeste Anledning hertil haver Rig givet, hvilken efter Snorronis udtrykkelige Vidnesbyrd var den første i gandske Norden, som lod sig kalde Konge. Dersom Chronologien vilde treffe bedre ind, og man derhos kunde antage Ring i Stædet for Rig, saa kunde man troe, at den Danske Dag og Ring havde faaet Navn af de Hringariske Konger Dag og Hring (48), af hvilke sidste en var Søn af Raum, Nors Søn, og en

Hh 3 af

(45) De Konning p. 84. 92.
(46) Ib. p. 103.
(47) Norsk. Hist. t. 1. p. 135. not. h. p. 268.
(48) Schön. N. H. t. 1. p. 162. 165. 186. 231.

af Halfdan den Gamle, og alle mægtige Herrer, men nu bliver de Danske Konger, saavel efter min, som Schönings Chronologie, ældre. I Henseende til Erikerne mener Schöning (49) ogsaa, at de Svenske have giort deres første Erik ei alene af bemældte Eric Agnes Søn, og Yngves Farbroder, men og af den senere Svenske Erik, Sønner af Yngve, og Broders Sønne-Sønner af den ældre Eric, af 4 Norske Konger i Hordeland af samme Navn Eric paa de Tider, og af nok en Eric fra Renneføe eller Rogeland i Norge. Naar man beregner Ledderne paa en vis Maade, kan den Svenske Kong Erik, Agni Søn, have levet i Dan Mykillati sidste Regierings-Aar; Eric Yngves Søn med Frode III., og følgeligen ogsaa den Norske Hordelandske Konge Eric hin Frækne, og hans Sønne-Søn Erik den Veltalende med Frode III. Sønne-Søn, Frode IV. Er Rig en Farfader af Dan Mykillati, den samme som Saxonis Eric, der levede i Frode Fredegodes Tid, og er det rimeligt, at Heimdal har været Dans Stamfader, saa kan Dans Slægt-Register indrettes saaledes:

Heimdal.

Hüyrvillus, som efter Saxo var princeps Hallandiæ udi Fridleifs Tid, der var Fader til Frode Fredegode.

Rig.

Danp.

Dan Mykillati.

Men da maae man vige fra Saxo, at Rig, eller Eric, som han kalder ham, var en Søn af Regner; Og herudi bør man uden Tvil forlade ham, thi Rig var vist ingen Søn af Regner, endskiønt

(49) Ib. p. 268 & 267.

en Eric, som han blander med Rig, var det. Men den største Vanskelighed ved dette Slægt-Register bliver, at for faae Ledder imellem Huyrvillus, og Dan Mikillati, og Dans Farfader, umuelig kan have levet i Frode Frede- Tid: Uden Tvil bliver det best, at udelade Huyrvillus af Slægt-Register, og at ansee ham for en Herulisk Fyrste, Fridleif I. levede, havde de Danske endda ikke uddrevet erne af Halland. Vil man paa en vis Maade noye følge og henføre til Rig, alt hvad han fortæller om sin Eric, og ned beholde Huyrvillum, da indrettes Slægt-Registeret es:

Heimdal, en Aser, og af Odins Følge.

Huyrvillus princeps Hallandiæ apud Saxonem.

Anonymus.

Regner en Norsk Prinds.

Rig, Konge over de egentlige Danske, i Skaane og i Halland.

Danp.

Dan Mykillati.

Da maae man dog sætte en Anonymus ind, som Saxo slet ar for Dans Levetids skyld, og antage mange ubevislige nemlig at hans Fædre først havde hersket i Halland, og ee Skaane, siden i Norge, og derpaa atter i Skaane; falder mig ind, at Saxo har maaskee giort sin Eric, saa- an vedkommer Ring, til at være af Norsk Herkomst paa ne Side, fordi der i senere Tider levede en virkelig Eric i , og fordi Rig uden Tvil paa Moderne Side var af Norsk mst, saafremt man vil bifalde hvad jeg forhen haver an- f endeel Sögur, og hvilket end mere bestyrkes derved, at iblant

iblant de Rogolandske Konger forekommer en Skiold, en Sønne-Søn af Halfdan den Gamle, som selv kaldtes Skiold, og derved er det mueligt, at det Navn Skiold kan være indkommet i Dans Slægt, dog Tiden treffer ei vel ind, thi Halfdan levede ved 174, og Skiold, fra hvilken Dan stammede, maae være en god Deel ældre, og herved falder jeg endda paa de Tanker, at Navnet Skiold er kommet ind i Dans Slægt ved et Fruentimmer af Skiolds Æt i Sieland. Altsaa bliver det vel best at indrette Dans Slægt-Register, og dets Tids-Regning efter Avlingen af 33 Aar saaledes:

Aslaug, en Norsk Prinsesse. ⌣	1 Dagur fød 18.	Fridleif 18.
	2 Skiold fød 51.	Havar 51.
	3 Hring eller Rig f. 84.	Frode 2. 84.
	4 Dagur fød 117.	Vermund 117.
	5 Dan Mykillati fød omtrent 150. ⌣	Olufa fød 170.

Efter dette bliver det tydeligt, at Skiold kan være bleven opkaldt efter Lethræ Skiold, da han er meget yngre end han. Mærkeligt er det og, at Rig bliver herved Synchronus med en Frode, hvilket kan have hiulpet til at bringe Saxo i Forvirring. Men Kongerne af det Navn Dag og Hring blive derimod ældre, end de bekiendte Norske Konger af samme Navn, hvilke alle stammede fra Norr, og det synes mig dog ei urimeligt, at disse Navne ere blevne indførte iblant os fra Norge. For at komme hertil, ere kun disse tvende Veye aabne. Den ene at troe, at Dan Mykillati haver levet meget senere, hvortil dog ellers ingen Grund haves, og hvilket vilde forvirre hele Tids-Regningen; Den anden, at der i ældre Tider have levet, nu for os ubekiendte, Konger i Norge

Norge af de Navne Dag og Ring, efter hvilke de senere og bekiendte have opkaldet sig; Og denne Meening troer jeg ikke at være urigtig. Man kunde og indrette Dans Slægt-Register saaledes, naar man vilde føre det fra Odin selv, og hans Søn Skiold paa Føderne Side, og troe at Angel-Saxernes Heremod var vor Odin.

1 Heremod eller Odin, fød ved Aar 100 for Christi Fødsel.
2 Scealdwea eller Skiold fød 67.
3 Beav fød 34, eller Fridleif.
4 Tætva fød 1, eller Fridleif.
5 Geat fød 32 efter Christum, eller Frode.

6 Godulf 65 eller Fridleif.		6 Dagur 66.
7 Finn 98 eller Havar.		7 Skiold 99.
8 Frithuvulf 131 eller Frode 2.	Hring eller Rig 132.	8 Hring eller Rig 132.
		9 Dagur 165.
9 Freavine 164 eller Vermund.	Dagur 165.	10 Dan Mikillati 198.
	Dan 198.	
10 Frithiwald 197 eller Oluf.		
11 Voden 230, som da maatte blive den Saxiske, eller Hugleck.		

Ved denne Indretning ere disse Fordele, at man da let kan forstaae, hvorledes Skiold er indkommet i den Danske Slægte-Linie; At den Saxiske Odin og Dan Mikillati treffe ind paa een Tid; At Navnet Scealdwea synes at være det samme som Skiold; At dersom man lader Tætva ude, hvilken Angel-Saxerne vel have, men derimod vore ikke, saa blive kun 10 Ledder fra vor Odin til den Saxiske, ligesom i Langfedgetal kun haves 9 fra Odin til Oluf, som jeg anseer for den Saxiske Odin, og vil man troe, at

hans Søn Hugleck har været det, saa komme de 10 rigtig ud, hvilken Overeenstemmelse er efter mine Tanker mærkelig, og gior, at jeg holder for, at om man end forkaster Dan Mikillati Herkomst fra Skiold paa Lethra, saa blive dog disse Ledder i Langfedgetal, Edda Fortale og hos Angel-Saxerne de samme, som under andre Navne forekomme ogsaa i Langfedgetal. Vel sandt, at Navnene ere meget forskiællige, men det forekommer ofte, at Angel-Saxerne og vi gave de samme Personer gandske andre Navne. Mærkeligt er det, at om Friþevulf bliver Frode II, saa har han levet i Rigs Tid: Hvo veed og om den første Dagurs Fader ikke har hedet Rig, og ved sit Giftermaal med Fridleifs Dotter, og Frode I. Søster bragt det Navn Skiold ind i sin Slægt. Antager man ham, da kan han gierne have været en Søn af Heimdallur, allerheldst Heimdal har uden Tvil været yngre end Odin, og det er mueligt, at der er blevet noget senere avlet i den Danske Linie, eller og kan man afhielpe det ved at vedblive den Mening, at Dan Mikillati er fød 150; hvorefter man saaledes kunde ordne hans Fædre:

1 Heimdal 48 før Christo.	Skiold 46 før Christo.
2 Rig 15 før Christo.	Fridleif 13 før Christo.
3 Dagur 18 efter Christum.	Gunvara efter Saxo, maaskee 20 efter Christum, gift med Rig eller Eric.
4 Skiold 51.	
5 Rig 84.	
6 Dagur 117.	
7 Dan Mykillati fød 150.	

Herved blive Heimdal og Skiold jævngamle, og dersom man for andre Aarsagers Skyld, som jeg nu ikke vil opregne, vil legge nogle Aar til hver i Dans Linie, saa kan Heimdal endda være

fød

fød noget tilforn. Udi Langfedgetal opregnes fra Heremod til Voden kun 8 Ledder, og i Eddæ Fortale fra Modur, den samme som Heremod til Voden, ogsaa kun 8, hvilket gior det troligt, at der i de Angel-Saxiske Genealogier er regnet eet Leed for meget. Langebec (50) mener vel, at Beaf eller Biar er den samme som i Edda kaldes Bör, og udgives for den ældste Odins Fader, men jeg holder for at det vel er samme Navn, men en gandske anden Person, som kan være opkaldt efter den gamle Bör. Nu haver jeg betragtet Fordelene af det Systema, at lade Dan Mikillati stamme fra Skiold; Nu vil jeg og betragte Uleilighederne, som ere disse: 1) Grunder det sig kun paa den Formodning, at Skiolds Navn er herved kommet ind i Dans Slægt. 2) Kan det ligesaavel være indkommet ved et Fruentimmer, saafremt man antager, at i Saxos Eric, der ægtede Skiolds Sønne-Dotter, stikker en Rig, fra hvilken Dan stammede. 3) Giver det en stærk Formodning at Dans første Stamfader var Heimdal, at der i Rigsmal siges, at Heimdal kaldte sig Rig, og paatog sig hans Person. 4) Stammede Dans Fæderne Linie fra Heimdal, Odins Følgesvend, saa kan den ei stamme fra Skiold, Odins Søn. 5) Findes intet Tegn efter den Giætning, at Rig stammer fra Finn eller Havar, ligeledes Dag fra Gear, eller Frode, og er kun antaget af mig som en Hypothese, grundet paa Ledderne og Tids-Regningen, og som maatte antages, saafremt Dans Fæderne Linie skulde stamme fra Skiold. Efter saadanne Omstændigheder holder jeg det sikkerst, at følge det sidst af mig anførte Slægt-Register. Nogle ville vel herved spørge, hvorfore jeg anfører og opfinder saa mange stridige Meninger og Beregninger; Dem svarer jeg, at jeg giør det, fordi jeg traver i Mørket, og maae

 føle

(50) T. I. p. 3 og 8.

føle mig frem, og er langt fra aldeles overbeviist om Visheden af de Sætninger, som alt overveyet synes mig dog at være de beste; Og paa det at andre kunne derved maaskee blive i Stand til at see det, jeg ikke seer. Torfæus (51) siger, at det er rimeligt, at Danp og Rig have regieret i et Dansk Landskab, og at de maaskee og have stammet fra Skiold, Odins Søn. Om det første skriver han saa tvilsomt, fordi han ei anseer Dag for Fader til Dan Mykillati, men troer kun at han haver ægtet hans Moder, enten for Oluf, eller siden; saa at Dan og Drott kun have været Halvsødskende; Jeg derimod troer, ved at holde Snorro og det ene Slægt-Register i Flateyar Bogen sammen, at Danp haver været Dans Fader, og Oluf kun hans Svigerfader. Lagerbring (52) antager, at Dan Mykillati ei har været af Skioldunga Ætten, men vel hans Kone, som var Vermundi Dotter, saa og at hans Fædre have været fra Sverrige, og Rig hans Far-Fader, som han dog uretteligen holder for Heimdal, en af Aserne, da han efter al Anseende kun stammede fra Heimdal. Iblant Arnæ Magnæi Manuscripter n. 572 Lit. C. i 4to findes et paa Papiir, som handler om Hring og Tryggve, men som er meget fabelagtig. Dens Indhold er kortelig denne: I Saxen regierede Kong Rigardur, hans Søn Konrad blev Keyser i Miklagard ɔ: Constantinopel; og Dotteren Silvia blev besvangret af Rodbert, en Søn af hans Jarl Rodgier, og bragte en Søn ved Navn Eric til Verden, som opfoddes i Saxen til sit 15 Aar. Faderen Rodbert blev jaget af Landet, og dræbte siden i et Slag Svipdagr Jarl i Holmgard, og blev Jarl der i hans Sted, indtil han blev omkommet af Svipdagrs Søn Jon, og af Eric. Den

unge

(51) Ser. p. 271.
(52) De orig. Dan. p. 8 — 11.

unge Eric blev imidlertid en stor Søerøver, og lod sig efter deres Viis, naar de vare avlede af Konger, selv kalde Konge, eller og Jarl; han indtog en stor Deel af Danmark, og var der om Vinteren; og saasom han plyndrede Bønder og Kiøbmænd, saa blev han kaldet Eric den Onde, og lagde sig i Staldbroderskab med en anden mægtig Søerøver ved Navn Harek. Da regierede Hertryggr i Gardarige, var alerede meget gammel, og havde en deilig Dotter ved Navn Brynhilldr, som veg ingen i Skiønhed uden Helena, for hvis skyld den Trojanske Krig førtes. Dagr var da Konge i Grækenland, og blev hans Søn Hringr opfød hos Hertryggr. Han var eet Aar ældre end Brynhilldr. Han giorde og Søetog, men lod Bønder og Kiøbmænd fare i Fred, og angreb alene Berserker og slemme Folk. Den daglige Omgang giorde, at Hringr og Brynhilld funde Godhed for hinanden, og forlovede sig sammen, men som Dagr døde imens, maatte Hringr hiem til Grækenland. Imedens droge Harek og Eric med 10 Skibe til Garderige i det Ærinde, at den første vilde frie til Brynhilld, og som Kongen ikke vilde, kom det til et Slag, hvorudi de første vunde, saasom de uformodentligen vare komne over ham, og han derover ei havde kunnet faae sine Folk samlede. Kongen blev mødig og træt baaret til sit Slot. Tilig om Morgenen kom did med 16 Skibe Tryggve, Konge i Saxen, som havde en deilig Søster ved Navn Brynveig, udi samme Ærinde. Harek tilbød ham Forlig paa adskillige Maader imod at afstaae Brynhilld, men Tryggve vilde ikke. Og her ender denne Codex, som er inddeelt i 7 Capitler, og ere de sidste Ord disse: eigi vil ex þat Segir Tryggvi at vinna þat - - - - -. Men hvad som fattes i denne Codex kan erstattes af en anden, nemlig n. 489 i 4to paa Pergament, som begynder med: at

Hringr drog nu hiem til Saxen, og fortaalte om Eric den Ondes Død, og friede nu til Brynhilldr, som han og fik, og regierede de derpaa over Saxen, efterdi Tryggve og Brynhilldr havde ingen Børn havt sammen. Imidlertid spurgdes det at Hertryggr, Konge i Garderige, var død (her begynder den tredie Codex n. 572 Lit. B i 4to paa Papiir, hvilken næsten i alle Ting kommer overeens med den anden Codex), hvorpaa de satte Svein Jarls Søn (hvis Fader kaldes i den første Codex Berfinnr, og siges at have været Hertryggrs Jarl, og Svein været opfød med Brynhilldr) til Jarl der, og giftede ham med Ingebiorg, som havde været Brynhilldrs Kammerjomfrue, og var en Datter af Vemund den vitre Jarl i Palteskiu. Hringr drog derpaa hiem til Grækenland, og regierede der, og efterlod sig ved Brynhilldr Dagr Mikillati, en af de berømmeligste Hovdinger. Saavid denne Saga, hvis Forfatter har uden al Tvil hørt noget om Dan Mikillati Forfædre, Rig eller Hring, og Dag eller Danp, saa og om Krigen mellem Hring og Tryggve, thi da saa meget er bortkommet af denne Saga, og man dog seer af den at Tryggve fik Hrings Fæstemøe Brynhilldr, saa er det meget rimeligt at de derover ere komne i Krig sammen, som Christendoms Saga fortæller, at Hring og Tryggve førte med hinanden. Her giøres Tryggve til Konge i Saxen, men derimod strider, at Tryggve er intet Saxisk Navn, og at denne Saga er desuden opfyldt med saa mange haandgribelige Fabler, og blander Grækenland og Constantinopel ind, saa det er klart, at dens Forfatter haver villet skrive en Roman for Fornøyelses Skyld, men dertil lagt, efter manges Viis, noget sandt til Grund. Paa den anden Side finder man ingen Tryggve at have regieret i Norge, da en Dag regierede i Danmark, og dog siges det ei alene i Christen-

doms-

doms Saga, men endog af Are Frode, og hos ham endog af Thorgeir, Lagmand paa Island, ved Aar 1000. Vilde man tænke paa Tryggve, Fader til den navnkundige Kong Oluf, saa finder man ingen Dag paa den Tid i Danmark. Tænker man derimod paa Dag, Fader til Dan Mykillati, saa gaaer det saa langt tilbage i Tiden, at der gierne den gang kan have været en Tryggve et Sted i Norge, hvis Navn er ved Tidens Længde blevet forglemt. Vil man troe, at den Dagr, som her nævnes, har været Fader til Hring, og at den sidste er den samme som den Danske Kong Rig, da maatte han i de nu nyelig anførte Slægt-Registere sættes ind imellem Skiold og Rig, og da kunde Heimdal fødes 33 Aar tilforn, og hans Alder bedre jævnes med Odins. Hvad nu videre Dans Fædre vedkomme, da finder jeg, at en Genealogie af de Danske Konger hos Torfæum in Serie P. 214, taget af Flateyar Bog, kalder Kong Vermunds Barn Olufa, og ei Oluf, som de andre, følgelig giør det til en Dotter, og ei til en Søn, og Vermund følgelig til Kong Dans enten Mor- eller Sviger-Fader, og ei Far-Fader; dette kommer og best overeens med Snorronis Ord, en Skribent, hvis Vidnesbyrd ei lettelig bør forkastes, som giør Danp til Dans Fader; er nu Vermund død uden Sønner, eller rettere hans Søn Oluf død barnløs, eller og hans Børn blevne fortrængte, og i det mindste ei komne paa Lethræ Throne, saa haver Dan, som regierede over de Danske i Skaane, for sin Moders eller Kones Skyld besteget den Gothiske Throne paa Øerne, og foreenet begge Riger sammen, og kaldet dem tilhobe Dannemark, og Folket det Danske, ei efter sit eget Navn, men efter det Folk, som han tilforn herskede over i Skaane; og er det ikke umueligt, at han selv aldrig haver hedet Dan, og hans Navn maaskee kun

betydet

betydet de Danskes Konge, Daner-Konge, hvilket synes at bekræftes derved, at i Volsunga Saga (53) tales om en Dana Kong der blev ihielslaget af Kong-Giukes Sønner. Dog kan det vel og være, at han selv haver hedet saa, og at det er Endelsen af Odon, Wodan, allerhelst flere Konger, helst hos Saxo, forekomme af det Navn. Men saasom Ptolemæi Daukiones ere ældre end Kong Dan, som ei kan være død tiligere end omtrent i Midten af det 3 Sæculo, eller ved Aar 240, hundrede Aar efter Ptolemæus, saa kan man ei bifalde den Mening, at Dan haver givet de Danske Navn, endskiønt ei alene Saxo, men endog Snorro har den, men derimod smukt oplyse den, og vise hvoraf den er kommet, naar man antager, at Dan haver først alene regieret over de Danske i Skaane, og siden været den første, der haver føyet begge Riger af de Danske i Skaane og Eygotland sammen. Det er og mærkværdigt, at den saa kaldte Erici Pomerani Kronike, som er skrevet i Dannemark Aar 1288, vidner (54), at Dan kom fra Sverrig, og regierede over Sieland, Fyen, Falster, Laaland, som da kaldtes Witeslet, og at han kaldte Landet efter sit Navn. Witeslet vil efter mine Tanker ei sige andet end Gothernes Slette, thi det er bekiendt, at hos Beda har man, ved at læse galt, giort Gioter, Juter til Witer. (Og at Øerne have hedet Gotland og ei Vitland, bekræftes uovervindeligen ved det som staaer i Edda (55), hvor endog den gamle Vise Grotta Saungur anføres, nemlig: at det som nu kaldes Danmork, kaldtes i Skiolds Tid Gotland, hvilket vel synes at udstrækkes til gandske Dannemark, men bør dog ind-

(53) P. 77.
(54) P. 262.
(55) Resen. f. 66. Cod. Worm. p. 174.

rænkes til Øerne, over hvilke Skiold uden Tvil alene regie-
. Og intet har været lettere for dem, der enten afskreve el-
æfte Codices, end at giøre Uitland af Jutland, og siden
idre Uitland til Vitland, thi det kom kun an paa i de tre
ger, at ansee det tredie for et i, i Stædet for den første.
ine Anmærkning skylder jeg Etats-Raad Langebec. Naar
gtes, at Ericus, ligesom Saxo, vrangeligen har sat Dan i
øsen af alle Danske Regenter, og lige saa vrangeligen bildet
nd, at hele Dannemark har fra Forstningen af strax været
et under een Regent, saa kan dette hans Vidnesbyrd ellers
til at stadfæste mine tre Meninger, at Skiold, som i visse
der kan ansees for vor første Regent, er kommet fra
rig, hvor hans Fader Odin opholdte sig, og at de
ske Øer ere i de ældste Tider blevne kaldte Gotland,
g at de egentlige Danske ere af Svensk Herkomst. Wilde
kalder endeel af de Folk, som Odin førte ind med sig, As-
r, og vil at de under Anførsel af Skiold, Odins Søn, have
t sig i Gefions Lehn ɔ: Sieland, og at Danmark da er
s inddeelt i Reid-Gotaland, og Ey-Gotaland; Navnet af
ørste leder han af reide, rede, og mener, at As-Joterne
været de første, som have bruget og udredet deres vilde,
ne og tildeels under Vand liggende Land, ved at rødde og
det, som forhen ei havde været brugeligt, og at det siden er
mmet i Brug i de forhen af Cimbrerne besiddende Landska-
(nemlig Jylland), i Skaane, i Smaaland, og endeligen i
vere op beliggende Lande. Derfore er han og af den Me-
at Verelius ei har uret, naar han læmper Reid-Gotalands
iette Deel. Kk Navn

(56) J Forb. t. Puffend. af Indl. p. 308 og 309.

Navn paa Smaaland. Fremdeles holder han for, at disse i Danmark boende As-Jøter og Reid-Gother have havt Deel med i Gothernes store Udvandring, og hertil kommer han ved at antage, at Odin er kommet hid ind i Norden 120 Aar for Christi Fødsel (57). Vel sandt, at Odin herved kommer til Norden førend Cimbrerne ret komme i Krig med Romerne, men Cimbri vare dog længe for den Tid dragne ud herfra. Biörner (58) søger Rid-Gåttaland i Jämteland, Herdalen, og en Deel af Medelpa og Helsingeland, og sætter han der just det, som omtales i Hervarar S., da dog disse Lande ei vare beboede paa den Tid. Moller (59) søger Wörva hos Snorro i den Gaard Warbla eller Werpel i det Estlandske Landskab Wik, og mener, at den haver Navn af Warblana, som paa Esthnisk betyder en Spurre. Da nu Snorro (60) fortæller, at den Svenske Kong Dag havde en Spurre, som blev ihielslaget i Reiþgotaland, som han kort efter kalder alene Gotland, paa Gaarden Vörva, at Dag blev slaget ved Vörva, efterat han var gaaet i Land, og at hans Død røgtedes overalt i Austurveg, og det ogsaa er klart af Moller, at Warbla ligger ei langt fra Søen, og omtrent lige over for Oesel, saa er jeg af de Tanker, at Estland forstaaes her ved Reid-Gotaland, allerheldst man finder, at Snorro, naar han upaatvileligen taler om Jylland, ellers kalder det Jotland (61), hvorfore det vilde være underligt, om han paa andre Steder skulde kalde det Reid-Gotaland eller Gotland, uden at melde, at han forstod det derved. Moller bliver fremdeles ved, at

de

(57) Indl. p. 71.
(58) Swea R. h. Ålder p. 184.
(59) Beskr. öfwer Estland p. 54. not. u. p. 55.
(60) T. 1. p. 21 og 22.
(61) P. 30. 40. 69. 96.

Lande som ligge østen for Østersøen, have efter hans Tanker et Reidgotaland, saasom de laae saa got i Veyen for Odin, derfra at seyle til Danmark, (rettere Scandinavien), og me-, at det haver faaet Navn af Rior, paa Estisk Reiot, udi ke Folket der i Landet altid have boet. Han tænker og at gs haver faaet Navn af denne Kong Dag, og at han kun paa forblommet Maade siges at have mistet sin Spurre paa Vor- fordi han gik i Land ved Warpla, men rimeligen er gaaet gere op i Landet, og bleven dræbt ved Wörvig eller Wörunge: nod denne Forklaring har jeg dog dette Tvilsmaal, at om id-Gotaland haver faaet Navn af Gother, fordi de boede der, synes det at de maae have boet der forend Estherne komme, det ogsaa i Dags Tid, og længe efter, saa at man ei burde de forklare Gaardens og Spurrens Navn af det Estniske, men thiske Sprog. Dog denne Indvending bortfalder, dersom man ager, at Esther og Finske Folk have boet der længe tilligemed ther, forend de finge Overhaand. Imidlertid maae jeg til- ae, at den korte Fortegnelse over de Svenske Konger og deres drifter hos Benzelium (62) siger udtrykkelig, at Dag blev ebt i Krig af de Danske, hvilket synes at vise, at han ved id-Gotaland maae have forstaaet Danmark, og som der in- Tvil kan være paa, at jo vore Øer kaldtes Ey-Gotland, synes heraf at flyde, at han i sær haver ved Reid-Gotland staaet Jylland, i hvis Navn ogsaa med en liden Forandring ger det Gothiske, eller rettere Jotiske, hvis Navn let kan blan- med Gyllands, Gullands, Gotlands. Vil man endelig søge det , da synes mig at Navnet Verva kan best findes igien i Voor rred i Aarhuus Stift, som ligger ei langt fra Horsens, og

 stræk-

(62) Mon. p. 68.

strækker sig med den ene Kant til Havet, hvor og Være Sogn findes. Navnet paa Aaen Sciotansvad, eller Vapnevad findes derimod ikke der, saavidt mig er bekiendt, men dog flyder der en Aae ei langt fra Være Sogn vester for det. Antager man denne Mening, da maae man forklare Piodulfs Ord, at Kongens Folk giorde dette bekiendt i Østerlandene, saaledes, at Sverrige forstaaes derved, hvilket og i Henseende til sin Beliggenhed imod Jylland gierne kunde Poetice kaldes saaledes. Rosefontanus (63), eller rettere den ældre Svaningius vil, at Jylland først har hedet Gothia, siden Guthia, og tilsidst Juthia, og begegner paa denne Grund J. Magnum meget grovt, da jeg dog har viist, at Jyllands rette og første Navn har været Jotland, af dets egentlige Indbyggere Joterne, hvorvel jeg derhos ei nægter, at det siden er undertiden bleven kaldet Gotland, saavel af gamle Skribenter som Folk, deels ved Vildfarelse, foranlediget af Ligheden i Udtalen mellem Jotland og Gotland, og deels ogsaa med Grund, fordi mange Gother ere fra det 2 og 3 Sæculo af, og maaskee forhen gangne did over fra de Danske Øer. For saavidt har Rosefontanus ret, at vore Konger gierne kunne skrive sig Gothiske Konger, ogsaa i Henseende til Jylland. Han paastaaer det samme i Henseende til Øen Gulland, og har derudi ogsaa nogen Ret, siden vi dog have eyet den, og havt en Slags Rettighed til den fra Valdemari III. Tid af. Men havde han vidst at Indvaanerne paa Sieland ere af Gothisk Herkomst fra umindelig Tid, i det mindste 70 Aar for Christi Fødsel, og at de egentlige Danske stamme fra Gotherne, saa havde han endnu bedre kunnet vise vore Kongers Adkomst til den Gothiske Titul. Men naar han fremkommer med de tvende Italiener

Baptista

(63) In refut calumn. J. Magni H. 2. p. 2. — J. 2. p. 2.

ptista Mantuanus og Augustinus Datus, som levede i det 15 æculo, deres Vidnesbyrd, at Gothernes Titul tilkommer de anske Konger, da indseer vel enhver skionsom Læser, hvor agt dette Beviis er. Og langt underligere er han endnu, naar in kalder Vest- og Ost-Gotland i Sverrige smaae Lande imod Danmark, da de dog i Størrelse neppe give det noget efter, saa vil giøre de Svenske til Suever, og paa den Grund nægte m Adkomst til det Gothiske Navn. Torfæus (64) beviser, at itur betyder i vort og det Angel-Saxiske Sprog: Vise, kloge, at Folkenes Forstandere og Regentere kaldtes derover saa, vilket bringer ham paa de Tanker, at Vitaslet ei vil sige an- et end imperii sedes, og at saavel Indbyggerne paa de Danske der, som i Jylland ere blevne kaldte Viter, qvod ab ipsis jura ges qve reliqvæ gentes, ab iis ortæ vel subactæ, accepissent, me- oriaqve nominis regionis primariæ, ejusqve prærogativa, sui erga jus majestatem officii, debitiqve honoris, submisse vel comiter olendo deferendi, æternum admonerentur. Dog alt dette fal- er bort, naar hverken Oeboerne eller Jyderne have nogensinde eet Viter, og dette Navn er alene opkommet af en vrang Læ- maade.

§. XX.

Noget om den alleræld- ste Historie førend Odin.

Nu vil jeg indføre noget om vor allerældste Historie førend en sidste Odin, som vel snarere burde have staaet i den anden ome, men som den gang ei var mig bekiendt; i sig selv er det el fabelagtigt, og ei meget at giøre Regning paa; imidlertid vil g dog anføre det, paa det at ingen skal bebreyde mig at have

 udeladt

(64) Ser. p. 94—96.

udeladt noget. Sylvester Giraldus (65) vil, at Belinus, en Søn af den bekiendte Brenno, (enten den, som indtog Rom, eller og den, som giorde Indfald i Grækenland, hvilke tvende Middelalderens Skribenter ofte giore til een) undertvang Dacien (hvorved de samme Skribenter gemeenligen forstaae Danmark), og at hans Søn den Britanniske Konge Gurguntius undertvang det paa nye, da det var faldet fra. Galfredus (66) beretter, at den Britanniske Konge Molmutius efterlod sig tvende Sønner Belinus og Brennius, hvoraf den første blev Konge, og den anden fik under ham Northumberland fra Humber-Floden til Cathnes, drog til Norge, og ægtede den Norske Konges Elsingii Dotter, men det Skib, hvorpaa hun var, da han vilde føre hende til sit Rige, blev borttaget af Daciernes Konge Guichtlaco (et Navn der har megen Lighed med Cochilaico, og skulde de være een Person, da hørte Tildragelsen til det 6 Sæculum, og blev derved noget troligere) der elskede hende, og som tilligemed to af sine egne Skibe blev ved Storm drevet til Northumberland, og bragt tilligemed hende til Belinum, som var vred paa sin Broder, og kort efter i et stort Slag overvandt ham, tilligemed alle de Norske, som han havde med sig. Den Danske Konge gav imidlertid af sit Fængsel tilkiende, at han og hans Rige underkastede sig ham, og vilde give aarlig Skat, hvorpaa baade han og hans Kiæreste bleve satte i Frihed. Men den Daciske Konge nægtede siden Skatten til Belini Søn og Eftermand Gurgiunt Brabtruc, som derover giorde et Tog did, dræbte Kongen, og bragte Dacien paa nye under Aaget. Petrejus

(65) Topogr. Hib. distinc. 3. c. 6. p. 737. in Cambdeni Angl.

(66) Scr. vet. rer. Brit. l. 3. c. 1. 2. p. 16. 17. p. 20. c. 11.

nus (67) vil med al Magt, at Dommere have regieret hos os fra Sarugs Tider og til Dan, nævner og endeel af dem, og hvor længe de have regieret. Han beraaber sig paa en gammel Gothisk Kronike, skrevet paa Pergament i det Gothiske og Tydske Sprog, og hvoraf endnu i hans Tid var en Levning tilovers hos Dommerne paa Gulland, og udi samme Codex vare og deres gamle Love skrevne (hvorved uden Tvil sigtes til den Gullandske Lov, som Hadorph siden haver udgivet, og hvori tales noget om Gullands første Beboelse, og om dets Indvaaneres Udvandring, men aldeles intet om de Danske Dommere), men at han ved sin Ankomst til Øen 1547 kunde paa ingen Maade formaae Dommerne til at lade ham see den; endelig fik han ved Skriveren paa Wisbye Slot at see en Hoben gamle Papirer, men de vare saa forslidte og ilde skrevne, at han lidet kunde nytte dem. Tilsidst skaffede Bonsach, som havde været Abbed i Roma Kloster, og siden Præst i Bircke, en Historie om Gotland, skrevet paa Gothisk, og ved Hielp af den og de forommeldte Papirer sammenskrev han disse Origines. Hvorvel nu saavel i dem, som i den heele Gullandske Hypothesis, ere mange Urigtigheder og Fabler, saa tør jeg dog ei giøre det altsammen til intet, mindre med Wallin tillegge Bonsach at have digtet denne Kronike. Og da Erici Pomerani Kronike er ham til hinder i denne Sætning, da den er saa meget ældre, og i adskilligt overeenstemmer med den saa kaldte Gullandske Hypothesi, saa for at rydde dette af Veyen, antager han (68), at den er bleven skrevet af en Munk i Roma Kloster efter Erici Pomerani Befaling; men alt dette anfører han paa meget svage Formodninger, og uden at

sige

(67) Orig. Cimbr. p. 29. 30. 34 — 37.
(68) Goth. Samml. p. 5. 50. 51.

sige hvorfor den da slutter med 1288. Desuden staaer dog, om man end vilde antage hans Mening, den Vanskelighed altid tilbage, hvorfore Cornerus, som slutter med 1435, og om hvilken man vidst veed, at han skrev paa den Tid, øyensynligen følger den, ja hvorfor den Danske utrykte Kronike, som aabenbare er en Oversættelse af den, gaaer kun til 1314, uden al Tvil, efter min Mening, fordi dens Forfatter har selv da levet, og fortsat den saa kaldte Erici Kronike til den Tid. Men at der dog maae have været nogle paa Gulland, som have havt Lyst til at digte Antiquiteter, synes O. Worm (69) alerede at have mærket, naar han ved at anføre de Runeskrifter, som han derfra har faaet, siger, at de vare ei rigtig og med de behørige Omstændigheder komne til ham, og at de ei smagte af den Alder, som han ønskede. Den første Steen, Korpeklinte kaldet, bærer ogsaa øyensynlige Mærker af Falskhed med sig, at den maatte være reent ukyndig i Historien, som vilde holde den for ægte. Der skrives fra Verdens Skabelse, og det alerede Aar 2500, da det dog aldrig var brugeligt i saa gamle Tider at benytte sig af Aarstal. Den sidste, som findes ved Litelvonum, kan og Worm ei redde paa anden Maade, end at der bør staae 1409 i Stædet for 409; hvilket vel er mueligt, men dog meget mistænkeligt, siden alle Tallene ere skrevne med fulde Bogstaver. Rossus (70) vil og, at Bellinus skal have undertvunget Danmarch, og at hans Søn Gurguncius paa nye undertvang Damerch (saa skriver han det) da den Daciske Konge nægtede at give Skat, og derover dræbte han ham, og kort efter kalder han Landet atter Dacia eller Danmarch. Fabian (71) vil, at denne Skat skal have

(69) Mon. p. 450. 451. 455 og 456.
(70) P. 25. 26 og 158.
(71) I Drake's History of York, p. 5. not. z.

bestaaet af eet tusinde Pund. Aventinus (72) foregiver, uisco var Germaniernes og Sarmaternes Stamfader, og ve Duces, Sønner af hans Broder Samó, fulgte med ham, ilke Dacus eller Danus var den anden, som stiftede de Dan- og Geta eller Getus den tredie, af hvilken den Gotland har n, saa og Geter og Gother, hvilke under Beric og Philo- singe ud, da Hunnus, Herculis Søn regierede over de Tyd- oget efter Mose Død. Noget af dette underlige Tøy har tinus taget af Annii Beroso, og de flere falske Skrifter, som us udgav, sammenlignede med Jornande, Plinio &c., hvor- underttiden sælsomt nok, men endeel veed jeg ikke hvor han aget det derfra. Bring (73) mener, at Forniotur har levet ent 320 Aar for Christo, og følgeligen Nor ogsaa, alene den Grund, at Gylfe, den 7 fra ham, skulde være den e Gylfe, som regierede i Sverrige da Odin kom der. Nu t vel rigtigt nok, at udi Flateyar Bogen Col. 8 udgives for en Søn af Beiter, og at være den syvende fra Forniotur, da Beite nedsatte sig i Bedstaden i det Tronhiemske, saa har Søn rimeligen ogsaa boet der, og følgeligen ei været den , som regierede i Sverrige. Mange andre Omstændighe- som jeg paa sit behørige Sted har anført, vise ogsaa, at har været en gandske anden Person. Imidlertid falder det nd, om ei en Forvexling af disse tvende Gylfer haver været nledning med til at flytte vor Dan for Christi Fødsel, i sær em, der have giort ham til en Broder af Nor, og om ei ogsaa har bidraget noget til at giøre ham til en Svensk ds, thi var Gylfe i denne Linie en Svensk Konge, saa blev

 det

(72) L. 1. p. 8 og 13.
(73) Fund. chronol. p. 33 & 34.

det og troligt, at hans Forfædre havde været Konger der. Af en vis Henrico Archidiacono, maaskee af Huntindon, har man et Brev til den Britanner Varinum (74), hvorudi han taler næsten om Belini Krige og Handeler med de Danske og Norske ligesom Galfredus, og da Robertus de Monte, som levede 1210, har sat dette Brev i Spidsen for sine additamentis til Sigebertum Gemblacensem, saa bliver det meget troligt, at denne Henricus ogsaa er yngre end Galfredus, der levede omtrent 1140, allerheldst en Continuatio af Sigeberti Krønike ved bemældte Robertum beskyldes for at være tildeels taget af Galfredo (75), hvortil jeg dog intet Tegn finder i den Edition i Pistorii scr. Germ., som ei heller vel kan være, da den handler om sene Ting, der alle ere skeede efter 1112, og Galfredus ender med det 7 Sæculo. Autor af Beskrivelsen over Grevskabet Down (76) i Irland siger, at dette Land tilligemed en liden Deel af Syd-Kanten af Grevskabet Antrim var i gamle Dage kiendt under Navn af Ulagh, paa Latin Ulidia, hvilket Navn det efter nogles Sigende skal have faaet af den Norske, Norvegian, Ulagh, som har blomstret her længe for Christi Fødsel, og efter hvilken heele Landskabet Ulster skal med Tiden have faaet Navn, saa at det, endskiønt det nu kaldes af Engellænderne Ulster, var forhen kaldet, og endnu kaldes af Irrerne Cuig-Ulagh ɔ: Ulagh's Femte, fordi heele Irland var i gamle Dage inddeelt i 5 Dele, og endelig at en god Slægt i Antrim, og andre ei slettere, have taget Navn efter denne Norske, og er bleven kaldet Mac-Ulagh eller Macullagh; at dette vil vel synes underligt for dem, som

troe

(74) In Guiberti Abbatis oper p. 737.
(75) Fabricii Bibl. ex edit. Mansi t. 6. p. 125.
(76) P. 1 og 2.

troe at Ostmen have ei nedsat sig i Irland forend imod Slutningen af det 8 Sæculo, men da de Irske Historier ere fulde af Fomraigh ɔ: Søerøvere, der ofte fra Danmark, Sverrige og Norge have i tilige Tider plyndret de Irske Kyster, og da de tvende Colonier af Firbolg og Tuathdedans, begge vel sidst fra Britannien, men dog stammende fra Tydskland, og de Lande ved Østersøen, havde deres Sæde i Irland i meget tilige Tider, saa bør man ey ansee det om Ulagh for gandske fabelagtig. Ptolemæus taler om Voluntii eller Uluntii, som Indvaanere i disse Egne, af hvilke nogle have meent at Ulidia og heele Landskabet Ulster haver bekommet Navn; dog er alt dette mørkt, og tør jeg ikke paastaae at Uluntii ere blevne kaldte saa efter bemældte Ulagh. Saavidt denne Engelske Skribent, som siden giver en anden Oprindelse til Navnet Voluntii, som han selv anseer for rigtigere, og maaskee ogsaa er det. Nu er det vel langt fra, at jeg vil forsvare denne Ulaghs Virkelighed; imidlertid er det dog meget troligt, at de Nordiske have heel tiligen røvet paa Irland. Naar man betragter Ostmanners og Normanners store Søetoge i det 10 og 9 Sæculo, Saxers, Anglers og Jyders i det 6 og 5, Herulers i det 5, Saxers og Frankers i det 4 og 3, og de Svenskes store Søemagt i det 2 og 1, samt de Danskes Søe-Bedrifter i det 6, 9 og 10 Sæculis, lutter unægtelige Sandheder, saa seer jeg ikke hvi disse stridbare og søevante Folk ei ogsaa kunne have nogen Tid forhen, som ved Christi Fødsel, og endda for den Tid, giort ligedanne Søetoge, heldst til de Lande, som laae dem nærmest, Irland, Britannien, og Landene om Østersøen, allerheldst det er rimeligt, at Phoenicierne ere paa deres lange Søereyser komne til dem, og have derved opmuntret dem til at vove det samme, og deres Beliggenhed, Levemaade, Re-

 ligion

ligion indbøde dem desuden til at søge Krig, Farligheder og Havet. Desuden indseer jeg ikke, hvi de Irlandske Skribenter just skulde falde paa, at lade vore Nordiske Folk saa tiligen plyndre deres Kyster, naar derudi ei var noget sandt, thi de kunde da meget nærmere have fort dem fra Britannien og Gallien. Jeg for min Deel maae tilstaae, at jeg finder mig overbeviist om, at der udi de Irlandske Skrifter findes megen og sand Antiqvitæt, og som kan oplyse vore Fædres Bedrifter, hvorover det er høyligen at beklage, at Originalierne ei blive givne for Lyset. Af Ossian sees ogsaa, hvor tiligen de Scandinaviske Folk have plyndret i Skotland og Irland. Mærkeligt er det, at Biörn af Skardzoe, en meget kyndig Antiqvarius, anfører i et Manuscript om Runerne af Sæmundi Frodes Annaler, kaldte Odda Annaler, som Torfæus tilstaaer sig aldrig at have seet, at en Odin eller Othi blev Aar 3449 efter Verdens Skabelse Konge i Danmark, og at Aserne fulgte med ham; og at samme Biörn i sin Forklaring over Voluspa ligeledes anfører af Sæmundi Annaler, at Troja blev ødelagt 2782 Aar efter Skabelsen, og at Odin begyndte at regiere 667 Aar efter, hvilken Regning kommer overeens med den foregaaende. Den ærlige Torfæus veed ei hvad han skal sige om denne Odin; ikke tør han giøre ham til den samme, som den saa kaldte Upsalske, siden denne levede saa længe efter hin, og ikke heller tør han antage ham for en ægte Odin, inden man faaer noget mere og vissere at vide om ham. Og som alle Genealogier ei stige høyere op end til den sidste Odin, saa veed han ei hvorfra Sæmund skulde have faaet Underretning om denne. Derfore troer han at Biörn er bleven forledet, og har antaget en nyere Islandsk Genealogist for Sæmund, som maaskee har indført dette af en slet Dansk Chronographie. Dog

maae

maae han tilstaae, at de 20 Ledder i Edda (som og findes i Langfedgetal) fra Priamo til Vodan passe sig bedre efter Tiden paa denne Othin, end paa den, som skal have levet saa kort for Christi Fodsel, men for denne Aarsags skyld alene tor han ei antage ham, da det er rimeligt at Ledder ere udeladte (77). Paa et andet Sted (78) anforer Torfæus det samme af Biörn, og gior sig den Betænkning derover, at maaskee en, som stammede fra Thor, Memnons Son, kan have regieret i Thracien, da det overgav sig til Darium, Hystaspis Son, og have veget hid nord, og kaldet sig Odin, men om endog saa var, da findes ingen Afkom fra ham. Herved kommer Torfæus saa vidt overeens med min og Schönings Mening om den mellemste Odin, alene at vi sætte ham i Asgard, og troe at han har flygtet for Dario, da han bekrigede Scytherne. Torfæus anforer og, at Rudbec gior af Gudolph, den 5 (egentligen den 4) for Odin, en Gothilas, som levede med Dario Hystaspis, og strax efter en Odin, fordi, siger han, den sidste Odin er den samme som Atheas, der stridede med Philippo, Alexandri M. Fader, for hvis Overmagt han veg hid nord; og fremdeles at Gudmundus Andreæ i sine Noter til Voluspa vil, at Aserne komme hid ind 100 Aar efter Alexandri Tid, hvormed og Langhorn i Ant. Alb. istemmer, sigende, at de flygtede for den Romerske Feltherre Scipio. Men nu at sætte de nyeres Slutninger til Side, saa er det ingen Under, at de Gamle selv ere bragte i Forvirring, ved det den senere Odin stedse udgav sig for den ældre, og for Guddommen Odin, og denne Forvirring har været saa stor, at Torfæus (79) anforer af Alder-

 dommen

(77) Torfæi Ser. p. 120 — 122.

(78) Torfæi H. Norv. t. 1. l. 3. c. 14. p. 138 — 140.

(79) Ib. c. 13. p. 137.

dommen (hvilket dog ikke er i Edda, og ikke heller i Langfedgatal hos Langebec) at Odin var en Søn af Frialaf, af os kaldet Bor, og han igien af Burre, af os kaldet Finn, hvilket han rigtig nok siger tydeligen viser, hvorledes den senere Odin er bleven blandet med den ældre, thi af Edda er det klart, at Bor var den ældste Odins Fader, og af Eddæ Fortale at Finn var den senere Odins Far-Fader, som her ogsaa blandes med Bor eller Bure.

§. XXI.

Det Danske og det Normanniske Navns Udstrækning.

Jeg haver forhen (80) sagt, at de Danske kaldtes ogsaa Normanni, ja at dette Navn udstraktes endog til Svenske, Russer 2c. Herom, saa og Navnets Oprindelse, Ælde, og flere didhen hørende Ting, agter jeg nu at handle noget udforlig. De fleste lade sig nøye med at nævne dem, uden egentlig at sige, hvorfra de have været, og som de ere mange i Tallet, saa vil jeg kun anføre nogle neden under (81). Mange sige kun i Almindelighed at de komme nord fra. Saaledes skriver Fulcuinus (82), en Fransk Abbed, som døde Aar 990, at et Nordisk Folk, gens qvædam aqvilonaris, qvam pleriqve Nortalbincos, alii usitatius Nortmannos vocant, kom i Caroli Simplicis Mindreaarighed som Søerøvere til Frankerige. Glaber Radulphus (83) siger ikkun det samme, naar han leder deres Navn af Norden, og det giøre alle de Skribenter, der betiene sig af denne Etymologie, og derhos ei nøyere bestemme deres Bopæl (84). En stor Deel (85) udgive

(80) §. 13. n. 1.

(81) Mon. S. in Gall. ap. Du Chesn. t. 2. p. 128. 130. 134. Chron. Norm. in Martene thes. nov. Anecd. t. 3. col. 1448.

(82) Ap. Duch. t. 2. c. 16. p. 735.

(83) In Pithoei Scr. p. 8. l. 1. c. 5.

(84) P. Æmilius p. 88. Boxh. H. univ. p. 474.

(85) Gesta Norm., som endes med 896 i Duchesnii Scr. N. p. 1. ge-

udgive dem for Norske, som de og i Henseende til Navnet virkeligen have været, thi intet er endnu almindeligere saavel i Norge selv, som i Dannemark og Sverrige, end at kalde de Norske Nordmænd, saa at man langt snarere siger: Jeg, han er en Nordmand, end en Norsk, hvilket sidste snart aldrig bruges, hvorimod man i plurali ligesaa ofte siger de Norske, som Nordmænd. Men endskiønt mange af de i Middelalderen saa bekiendte Normanner, virkeligen have været Norske, og visse Hobe vel undertiden bestaaet af lutter Norske, saa er dog unægteligt, at der og have været mange Danske iblant dem, og endeel Hobe bestaaet af pure, eller dog meest, Danske. Iblant de neden under anførte Skribenter siger, den første: Northmanni procedentes de Scanzia insula, qvæ Northwega dicitur, in qva habitant Gothi, & Huni atqve Daci, hvor han uden Tvil har ført Huni ind ved et galt Begreb om Dens Scanziæ Strækning, som han ligesom Jornandes, har udstrakt til Landene paa begge Sider af Østersøen, thi da kunde Huni, som boede i Rusland, ogsaa drages did, men heraf maae man ei slutte, at enten Huner eller Russer have fulgt Normænnerne paa deres Tog, uden hvad nogle enkelte Personer kunne have giort, thi de nævnes ei at have været med, og desuden strakte de sig ei til Søekysten; Den anden: Anno Dominicæ incarnationis 896 regnante Francorum rege Karolo, qvi simplex appellatus est, Pyratæ Danorum ex insula Scanzia, qvæ Northvega dicitur, egressi, af hvilke begge Skribenter sees, hvorledes de have mænget Danske og Norske sammen, og

1. geneal. Duc. Norm. ib. p. 213. Martinus Polonus, som slutter med 1268 i Boecleri Scr. f. 363. p. 2. Adamus Brem. ap. Lind. p. 54. 56. 58. 63. J. a Leidis, som slutter med 1417. l. 5. c. 25. i Sweertii Annal. Belg. p. 85.

og brugt deres Navne i flæng, hvilket vel deels, som man tyde-
ligen kan see, er kommet af deres store Uvidenhed i disse Nordiske
Landes Strækning og Beliggenhed, men deels ogsaa, og det for-
nemmelig deraf, at de Danske og Norske vare de tvende Hoved-
Folk, som udgiorde Nordmændene. Den tredie Skribent for-
staaer derimod uden Tvil de Norske alene derved, naar han skri-
ver: Eo tempore Normanni, qvi iidem sunt, qvod Norveni,
men herved maae agtes, at han skrev paa en Tid, da de Nor-
manniske Udtog længe havde ophørt, og det var gaaet af Brug
at kalde de Danske Nordmænd, hvorimod man alene tillagde de
Norske det, som det og med rette alene tilkom, da de Danske og
flere bleve ved Misbrug kun kaldte saaledes, fordi de boede nord
paa, og vare Mænd fra Norden; Og dette giælder end mere om
den femte Skribent, som udtrykkeligen skriver: Normanni id est
Norwegiani. Den fierde kalder Norge Nordmannia, og Fol-
ket Normanni, og siger selv paa et Stæd: Nordmannia — Hæc
a modernis dicitur Norvegia, hvorudi han dog fejler, thi Nor-
rige, sammentrukket Norge, har fra de ældste Tider været dets
egentlige og rette Navn. Nogle nyere kalde Normannerne ud-
trykkelig Norske: Som Meyer (86): Normanni ex Norwegi
delati, en Skribent der har mange gode Efterretninger i de gam-
le Ting; P. Æmilius (87), som dog tilstaaer, at alle Folk imod
Norden ere blevne kaldte saa, og ogsaa Scyther af mange; O
Cluverius (88), hvilke tvende sidste dog ei saa meget derved paa
staae, at alle de gamle Normanner have været Norske, som
kun give tilkiende, at Nordmænd er de Norskes Navn. Na
Cluverius anfører af Æthico dette Stæd: Oceani occidentalis
mo

(86) Ann. Flandr. l. 2. in Scr. Belg. p. 14.
(87) P 88.
(88) L. 3. c. 41. p. 176.

mosæ insulæ sunt, Orcades, Illyricum, Noricum, Ingeonici, og mener at Æthicus har her ved Noricum sigtet til Norge, saa tviler jeg derpaa, og holder for, at han snarere har tænkt paa det rette Noricum, hvilket Illyrici Navn synes mig at vise. Deres Antal, som udtrykkeligen sige, at de Danske kaldtes Normanner, er heller ikke ringe: Eginhardus (89), Caroli Magni egen Secretaire, er den ældste og troværdigste af dem. Hans Ord ere disse: Ultimum qvoqve contra Nordmannos, qvi Dani vocantur, primo piraticam exercentes, deinde majori classe littora Galliæ atqve Germaniæ vastantes, bellum susceptum est. Qvorum rex Godefridus. Da nu alle andre Frankiske Skribenter giore Godfrid til en Dansk Konge, og man ei kan tvile paa, at han i det mindste haver været Konge i Jylland, saa sees heraf tydeligen, at man ei kan nægte, at jo de virkelige Danske ere blevne forstaaede ved Normanner, hvilket uden Tvil er kommet deraf, at de boede norden for Franker 2c. Men samme Eginhard siger kort forhen: Dani siqvidem ac Suecones, qvos Nordmannos vocamus, hvoraf det er klart, at han ei vil have Normannerne indskrænkede til de Danske alene. Vel kan det synes underligt, at han og mange flere nævner ei de Norske iblant Normanner, da de dog havde meest Ret dertil, som til deres eget og rette Navn; Men jeg svarer, at just dette haver givet Anledning til ei at nævne dem, og derimod de andre, thi naar Eginhard vilde beskrive, hvem Normanden var, saa nævnte han just de Folk, som havde andre og gandske forskiællige Navne, da de Norske derimod ei kunde betegnes, saasom de altid selv kaldte og kalde sig Normænd; Og dernæst kiendte Frankerne udi Eginhardi Tid endda kun Danmark og Sverrige, fordi Missionarierne havde

(89) Ap. Duchesne t. 2. p. 98.

alene prædiket der, og ei i Norge. Naar Annales Fuldenses (90) sige ved Aar 854, at Nordmanni vendte tilbage til deres Fædernelands, og at der da skeede et stort Slag mellem de Danskes Konge Horuc, og hans Broders Søn Gudurm, saa er det og klart, at han her ved Nordmænner forstaaer Danske, og som man finder at ingen Søerøvere foruroligede i det Aar de Franske Kyster, saa viser det, at de fleste af dem have i det mindste paa den Tid været Danske, eller og staaet under dem, eller i det mindste havt en Slags Connexion med dem. Det samme bekræfte og Annales Metenses (91), naar de ved Aar 850 sige, at Saxerne grændsede op til Normannerne. Et Fragment af den Aqvitanske Historie (92) vidner og, at en utallig Mængde Normanner komme fra Dannemarch og Irland (thi her bør uden Tvivl læses Irescha regione i Stædet for Trescha). Men hvor ofte de udenlandske have ubilligen regnet de Normanner til Danske, som dog have været Norske, kan sees deraf, at de giøre Rollo, og dem som komme med ham, til Danske, da man dog efter Snorronis (93) udførlige Beretning ei kan tvile paa, at han haver været fra Norge. Saaledes skriver Suger (94) ved Aar 1150: Pacem servant geniti feroci Danorum propagatione pacis expentes Normanni (Indvaanerne af Normandie i Frankerige) og kort efter at ved Gisors i Normandie var: interfluente antiqvo fune Geometricali Francorum & Danorum concorditer metito. Rigordus (95) gior dem, som erobrede Neustrien eller Norman-

(90) Ib. p. 552.
(91) Ib. t. 3. p. 303.
(92) Ap. Pithoeum p. 80.
(93) T. 1. p. 99.
(94) Ap. Pith. p. 109.
(95) Ib. p. 175.

Normandie, ɔ: ogsaa til Danske. Han skrev ved Aar 1223. Robertus de Monte (96), som slutter med 1180. gaaer endog saa vidt at han siger, at Normanni vare origine Dani (hvor dog ingen maae tænke paa deres første Herkomst, eller deraf slutte at de Norske have stammet fra de Danske, thi ved disse Ord vil han kun sige saa meget, at de vare Danske). Men det underligste er, at indfødde Normanniske Skribenter fra Normandie (97) af det 10 og 12 Sæculo kalde Rollonis Normænd Danske, og at overalt saa mange kalde Normannerne Danske, hvorvel den første af dem giør siden ved Aar 881 Forskiæl mellem Danske og Normanner, naar han siger: Normanni adjunctis sibi Danis, hvoraf sees hvor ubestemt disse Skribenter have skrevet, hvorvel jeg gierne troer, at som oftest de rette Danske forstaaes hos dem naar de skrive Dani, og derimod Norske naar de bruge Normanni; og den anden kalder dem alene Danske; den tredie, som skrev ved Aar 1000, og var Decanus ved St. Quentin, kalder endog Rollo selv, Fader og Broder en Dacier ɔ: Dansk, men er saa slet underviist, at han blander Danmark og Dacia sammen, og derfore anfører Jornandis Beskrivelse over Dacien, menende at beskrive Danmark, og blander den Scanza ind med, forført uden Tvil ved det Jornandes mænger Geter og Gother sammen; henfører derfor ogsaa Alania hid til Norden, og siger om Rollonis Fader, at han regierede over næsten heele Kongeriget Dacien, og tilegnede sig de Lande, som grænd-

(96) In op. Guiberti p. 717.

(97) In Duchesnii Scr. Norm. p. 25. 26. Anonymus p. 32. Dudo p. 58. 69 — 71. 62. Geneal. Duc. North. p. 213. Wilh. Gemm. p. 221 — 223. 227. Ord. Vit. l. 3. p. 459. 567. In Dacherio t. 3. gesta Conf. Andegav. p. 240. In Marten Thes. Anecd. t. 3. J. Iperius col. 493. 513. 514. Ap. Lind. Ad. Br. p. 5.

sede til Dacien og Alanien, og dog taler han om en egentlig Konge i Dacien, der uddrev Rollo, som derpaa flyede til Øen Scanza. Af denne forvirrede Fortælling sees, at Dudo har dog hørt tale om, at Rollo havde paa Øen Scanza eller Scandinavien at bestille, hvilket end mere bekræftes derved, at han siger om hans Fader, at han var taprere og mægtigere end alle Orientales, hvilket uden Tvil er en Oversættelse af Austmænd, et Navn hvormed vel Danske, men i sær Norske, bleve af adskillige belagde, heldst af Irrerne. Da og Snorro siger, at Rolf var vant at plyndre i Østersøen, og at han kom fra et Tog der, da den Norske Kong Harald Harfager jog ham ud af Landet, saa er det vel mueligt at han haver plyndret i Danmark, og er altsaa virkelig kommet derfra til Scandinavien. At Dudo haver hørt meget om det rette, men ei vidst at betiene sig deraf, bestyrkes ogsaa derved at han siger, at han opholdt sig længe paa Øen Scanza. Underligt er det at Dudo, som skrev kun nogle og 70 Aar efter Rollonis Død, som havde saa megen Omgang med de Franske Normanner, og som dedicerte sin Bog til Rollonis Sønne-Søns Søn Richard, kan tage saa Feyl; men man seer heraf hvad en ilde anbragt Lærdom, og derefter indgroede Fordomme kan formaae. Den fierde, som ender med 1120, siger, at Danske Søerøvere komme fra Øen Scanza, det er Northvega, og indtoge Neustrien. At de kaldes Danske Søerøvere kan maaskee være fordi de havde giort deres sidste Søetog i Danmark. Maaskee og at saa mange Middelalderens Skribenter kalde Normannerne Danske, ei alene fordi mange Danske vare iblant dem, men og fordi de Danske vare mere bekiendte, ved det de grændsede nærmere op til Franker og Saxer end Norske og Svenske giorde. Den femte, som vel slutter med 1137, men

dog

dog haver selv skrevet, omtrent 1080, følger Dudo i alle Ting uden nogen Forandring, undtagen at Scanza skrives ret, som ved en Skriver-Feyl kaldes hos den anden Canza. Den siette, som ender sin Kirke-Historie Aar 1141, beretter ogsaa at Rollo kom med en vældig Hær af ungt Dansk Mandskab til Neustrien, ja anfører endog Rollonis eget Epitaphium, hvorudi han kaldes Normannernes Anfører, og tales om hans Seyer over Kongen af Dacia. Ved første Øyekast synes dette at bestyrke Dudonis Fortælling, men det kan og gierne udlegges saaledes, som jeg forhen haver antaget, at han paa et af sine Søerøver-Tog haver plyndret i Dannemark. Overalt kaldes han dog ei her en Dansk, og desuden er dette Epitaphium først opsat af Maurilio, som var Erkebisp i Rouen fra 1054 til 1066. Den 7 skrev omtrent ved 1150, og kalder Rollo udtrykkelig en Dansk, men siger derhos, at han overvandt Flandrer, Normanner og Britanner, og kalder saaledes Indvaanerne af Neustrien ved en Anticipation Normanner, hvilket opvækker ingen god Tanke om hans Nøyagtighed. Den 8 ender med 1294, og skriver Normanni sive Dani, og giør Godefrid, som førte Krig med Carolo M., til deres Konge, og bruger saaledes paa adskillige Stæder Dani sive Normanni i Flæng om hinanden. Den 9, som skrev ved 1075, siger udtrykkeligen, at de Danske og alle de Folk, som boede længre bort end de, kaldtes alle af de Frankiske Historieskrivere Nordmanni; et Vidnesbyrd, som baade i sig selv er rigtigt, og som i denne Skribents Mund faaer des større Vægt, ved det han selv kalder Norge med klare Ord Nordmannia. Naar Abbo (98), en Skribent af det 9 Sæculi Slutning, kalder dem Danske, som beleyrede Paris, da troer jeg

 at

(98) In Duchesnii Ser. Norm. p. 37.

at han har havt Foye dertil, og at de have været virkelige Danske, hvilket deres Konge Sigefred beviser. Men naar Wilhelmus Gemmeticensis (99) kalder Indvaanerne af Dacia eller Danamarcha Northmanni, og synes at ansee alle Normanner for Danske, da gaaer han meget for vidt. Menage (100) anfører en Kronike af Normandie, som og vil have Rollo fra Dannemark. Bosschaerts (1) beviser got, at de Danske bleve kaldte Normanner, og anfører vita S. Huberti at sige, at det Danske Folk gik ud af sine Grændser, og ødelagde endeel af Austrasien, og at vore (de Frankiske nemlig) Historier kalde dem Nortmanner. Han anfører og af Johannis Roberti Noter ved denne S. Huberti vita not. 169 at en Andainensisk Skribent skal ved Aar 879 sige, a. Nortmannerne forenede de Danske Tropper med sig. Hvad dette er for en Slags Skribent maae jeg tilstaae at være gandske uvidende om. Hos Expilly (2) finder jeg Andaine at være en Skov i Normandie, hvilket, tilligemed det øvrige, bringer mig til at slutte, at han haver levet i Frankerige. Saa meget er vist, at adskillige Franske Skribenter udi medio ævo fortælle, at Normanner og Danske forenede sig sammen. Dersom det Sted hos Claudium Taurinensem (3) handlede om Normannerne, da vilde det henhøre til eet af de ældste om dem, thi han siger, at Keyser Ludvig giorde 815 i sit andet Regierings-Aar et Tog imod barbariske Nationer. Nu havde vel Ludvig udi bemældte Aar, om just ikke ved sig selv, saa dog ved sine Feltherrer, at bestille med de Danske, som af de Tiders Skribenter og

sam-

(99) Ib. p. 218.

(100) Dict. Etym. p. 532. v. Norman.

(1) De primis veteris Frisiæ Apostolis p. 35 — 37.

(2) Dict. de Gaules t. 1. p. 171.

(3) J Usserii Ep. Hib. p. 53.

saa kaldes Normanner, men da dog Normanner ey udtrykkelig her nævnes, saa bliver det endda Sporsmaal, om dette Sted sigter paa dem.

Men endskiønt det Normanniske Navn er det almindeligste hos Middelalderens Skribenter for disse Nordiske Søerøvere, saa kaldes de dog af de Engelske (4) meest Danske, uden Tvil fordi de Danske vare de fleste, og Hovedmændene for dem, der bekrigede Engelland; Men dog haver dette bragt dem til at udstrække det Danske Navn for vidt, og at giøre endog Rollo til en Dansk. Undertiden kalde de (5) dem alene Pagani ɔ: Hedninger, som de og virkeligen vare. De kalde dem og Barbari (6). Mange Skribenter bruge Normanni og Dani i flæng om hinanden (7), dog uden al Tvil i den Tanke, at de vare egentligen Danske, og brugende Normanni alene, som et Tilnavn, taget af Etymologien, fordi de vare Mænd fra Norden, og ei tænkende paa de Norske, hvilket bevises deraf, at de ikke sige, at disse Normanni vare fra Norge, undtagen Dudo paa et Stæd P. 148, hvor han beretter, at Northmanni selv sagde til deres Hertug Richard, Rollonis Sønne-Søn: Heu! heu! qvid facient, vel qvid dicent ceteri Dacigenæ, & Northguegigenæ &c.,

af

(4) In Scr. p. Bed. Rog. de Hoveden p. 414. 415. 417. Ethelwerdus 841. 843.

(5) Rog. de Hoved. p. 414. 415. Ethelwerdus p. 841. In Duchesf. Scr. N. Aymoinus p. 30.

(6) Ethelw. p. 844.

(7) In Duch. Scr. N. Aymoinus p. 30. Dudo p. 62 — 64. 73. 75. 76, hvor han lader dem selv sige ved deres første Landing i Frankerige under Rollo: Dani sumus, Dacia advecti huc, og siger, at Daciscæ linguæ peritos blev sendt til dem. 77. 148. Northmanni qvi & Daci. Ap. Duchesne t. 2. Poeta Saxo p. 142. 145. Annal. Fuld. p. 541. 542.

af hvilket mærkelige Stæd man ogsaa kan slutte, at der dog have været Danske iblant de Normanner, som fulgte Rollo, hvorvel Hovedstammen haver efter al Anseende bestaaet af Norske. Meyer (8) skriver, at Balduinus blev Aar 863 sat til at værge Flandern imod: Danos, omnemqve septentrionis barbariem. Mærkeligen skrives i et Fragment (9), som i det høyeste ei kan være ældre end fra det 11 Sæculo, at da de tvende Brødre Carl og Ludvig regierede, komme Northmanni, som kaldes Norois, og Dani, som kaldes Danois, (thi heraf sees, fra hvor lang Tid det haver været i Brug at kalde os saa paa Fransk, og at man da haver givet de Norske samme Endelse som os, og kaldet dem Norois i Stædet for Norvegiens, og dernæst at denne Skribent i det mindste, og derefter at slutte maaskee ogsaa mange andre, haver dog ved Normanner forstaaet Norske, thi ellers havde han vel oversat Normans). Meyer (10) føyer Danske og Normanni sammen, og kalder dem tilhobe Søerøvere. Albericus (11), som ender med 1241, og har mange rare Efterretninger, føyer dem og sammen. J. a Leidis (12) siger, at Danske og Normanni, det er Norske, plyndrede Christenheden med en Flode, og en utrolig Hær, og Ordericus Vitalis (13) vidner og, at Engelland blev forstyrret af de barbariske Anførere Ingvar, Halfden, Gudrum og andre Tyranner, som komme fra Dacia eller Norregavia. Derimod siger det 2 Appendix ved Chronicon

Fon-

(8) Annal. Flandr. l. 2. p. 15.
(9) Ap. Du Chesne p. 588.
(10) Annal. Flandr. l. 2. p. 14.
(11) P. 174.
(12) P. 85.
(13) L. 4. p. 541.

Fontanellense (14), som omtrent er skrevet 1050, at det var Danica gens, som i 18 Aar plyndrede Frankerige saa ilde, og tog Paris ind, hvorimod Rollo kaldes siden der Nortmannernes Anforer, hvoraf jeg slutter, at de Normanner, som under Carolo Calvo foruroligede Frankerige, have fornemmeligen bestaaet af Danske, hvilket og andre Omstændigheder bekræfte, som det, at Biörn Ragnar Lodbrogs Søn, og hans Fosterfader Hasting havde en stor Deel herudi. En anden Skribent (15), som synes at have skrevet i det 12 Sæculo, kalder dem Danorum natio under Ludovico Balbo, og som han strax efter betiener sig under Eudo af det Navn Normanni, saa kan han maaskee have giort dette af den samme Aarsag, som den forrige. Naar Tilii Annales Francorum (16), og Monachus Egolismensis (17) sige, at Witichindus flygtede til Normannien, saa er det klart at de derved forstaae Danmark, thi andre Skribenter sige, at han tog Flugten til den Danske Kong Sigefrid. Mange kalde dem uretteligen Daci (18), og Landet de komme fra Dacia, og som jeg allerede herom haver anført adskillige, saa vil jeg lade mig nøye med, neden under at henvise kun til nogle faae. Jeg haver og forhen sagt, at denne Blanding er kommet deraf, at man med Jornande haver uretteligen anseet Geter og Gother for eet Folk, og retteligen derimod de Danske, for at stamme fra Gotherne, og derover blandet Dacia, hvor først Geter, og siden Gother, boede, sammen med Dania. Nogle af dem bruge alene Daci

(14) Ap. Duch. t. 2. p. 284. 285.
(15) Chron. Besuense ib. p. 410. 411.
(16) Ap. Duchesn. t. 2. p. 15.
(17) Ib. p. 74.
(18) In Du Chesnii Scr. N. Dudo p. 58. 61. 62. W. Gemm. 218. Ord. vit. p. 567.

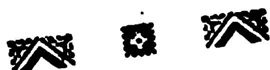
og Dacia, men Wilhelmus Gemmeticensis siger P. 218 med klare Ord: Dacia, qvæ & Danamarcha, og Daci nuncupantur a suis Danai vel Dani, saa at aldeles ingen Tvil kan være tilovers om, hvad de have forstaaet ved deres Daci og Dacia. Men endskiønt det af det foregaaende er klart, at Skribenterne have ofte brugt Normanni og Dani i flæng for hinanden, saa ere de dog mange, der ved at nævne begge paa eengang, og ei føye dem sammen med deres sædvanlige sive, vel, som dog ofte ei betyder eller, men og, give tilkiende, at de have anseet dem for adskilte Folk. Saaledes siger en (19), at efter Ludovici Pii Død tilvoxede Antallet af Normanner, Danske og Britanner til en utallig Mængde. En anden (20), at Aar 881, streifede Normanner, efterat de havde foreenet sig med de Danske. Dudo (21) lader en Nepos af Ottho den Store sige i Anledning af hans Krig med Normannerne i Frankerige: Contra Dacos & Alanos, Gothosqve & Hungros sæpe dimicavi, verum contra Northmannos nunqvam. Dog om han end her forstaaer ved Dacos de Danske, og ved Gothos Jyderne, saa er det dog ingen Under, om han giør her Forskiæl mellem dem og Normanner, hvorvel han forhen haver ført dem fra Danmark til Frankerige, thi nu vare Normanner ved Tidens Længde, og det de saa længe havde boet i Frankerige, blevet til et Folk for sig, og adskilt fra de Danske. Alaner kunde vel ellers synes her at hindre en fra at giøre Dacos til Danske; Dog hertil svarer jeg, at paa de rette Dacier, eller Indvaanere af Dacien, kan man dog ei her tænke, saasom Ottho aldrig førte Krig med dem, og det desuden beboedes da af Patzinaker, mellem hvilken og Ottho Hungarerne boede, og

desuden

(19) In Duches. Scr. N. p. 22. Chron. Besuense.
(20) Chr. Tur. ib. p. 26.
(21) L. 3. p. 131.

besuden siger Dudo forhen P. 62. at mellem Donau og det Scythiske Hav laae Dacien i Midten, Alanien paa den ene Side, og Getia paa den anden, og som han derhos blander Den Scanza, Gother, Guden Thor ind, og siden udtrykkeligen siger, at Daci kaldtes af sig selv Danai eller Dani, saa er det klart, at han af Ukyndighed i det rette Daciens, og i Danmarks Beliggenhed haver blandet begge sammen, og derfore er det ingen Under, at han lader Otthonis Nepos tale efter sin Hypothese, og foregive, at han havde stridet baade imod Dacier og Alaner, da han dog, saafremt han haver nævnet nogen Slægt, har uden Tvil kun talet om de Danske. Og hvad Gothos angaaer; da hvis Jyder ei forstaaes ved dem, saa veed jeg ikke hvad jeg skal giøre af dem, thi mig er intet andet Folk bekiendt, som Ottho M. førte Krig med, og som dette Navn kan passe sig paa, med mindre Dudo haver tænkt paa de Gother, der engang beboede endeel af Pannonien, ligesom Huner i hans Tid. Man seer ellers heraf, at den Vildfarelse at kalde os Daci, er saa gammel, at den skriver sig alerede fra det 10 Sæculo, og var vidt udbredt udenlands, hvorover man saa meget desmindre maae undre sig, at de senere Tiders Munke have antaget dette som en afgiort Sag, og at vore egne Konger have kaldet sig Reges Daciæ. Johannes Iperius (22) skriver, at Carolus M. førte Krig imod Godefrid, som var Konge over Normanner sive Dani, hvor det, som følger længe efter synes at vise, at sive bør forstaaes her som &, thi da skriver han: Jeg har forhen handlet om Caroli M. Krig imod Danske og Normanner, men nu (i Sidstningen af Ludovici Pii Regiering) komme Normannerne til Kræfter igien, efterat de havde foreenet sig med Saxer og Danske.

(22) In Martene thes. anecd. t. 3. col. 493. 511.

Nu bliver det Spørsmaal, hvad han her forstaaer ved disse Normanner, saafremt han sigter til et bestemt Folk, og ei, som jeg troer, har brugt det som et almindeligt Navn for alle Nordisse Søerøvere; Det kan da ei nægtes, at han jo ved første Øyekast synes at have sigtet til de saa kaldte Nordalbinger, der af nogle Skribenter tydeligen kaldes Normanner, thi dem kan Godefrid, fordi de boede i Nærheden af hans Land, have regieret over, og det lader ogsaa virkeligen, at han engang haver, i det mindste for en kort Tid, undertvunget dem, thi for det første regierede han ei over dem, men Eideren var hans Grændse. Dog dette falder bort, ved at eftertænke, at Skribenten siger, at Normannerne komme til Kræfter ved at foreene sig med Dan[illegible] ske og Saxer, thi endskiønt jeg ikke vil nægte, at jo mange Sa[illegible] xer kan være flyede til os af Frygt for Caroli M. Vaaben, hvor[illegible] vel jeg med en vis stor Skribent (23) aldeles ikke troer, at de [illegible] fleste Normanner have været Saxer, som ei vilde leve under Caroli M. Herredømme, saa troer jeg dog aldeles ikke, at her ved disse Saxer egentligst forstaaes dem, men snarere de saa kaldte Nordalbingi, som og vare Saxer, efterdi de stode ei saa fuld[illegible] kommen under Frankisk Herskab, som de andre Saxer, for[illegible] de laae paa Grændserne. Vel ere og de egentlige Norske fald[illegible] mig ind ved disse Normanner, allerheldst Godfrid har maat [illegible] noget i Norge, saafremt han haver været en Søn af den æld[illegible] Regner, eller dog af Sigurd Rings Slægt. Saadant kunde [illegible] tiene til at vise, hvi han dristede sig til at binde an med Carolo M. Dog da denne Sætning er meget usikker, saa tør jeg ei vid[illegible] fortsætte den.

Efter

(23) Dubos H. d. la Mon. Franç. 1. p. 176.

Efter det hidtil anførte kan vel ingen tvile paa, at jo Danske og Norske forstaaes ved Normanner, allerheldst mange flere Vidnesbyrd kunde legges til endda, som jeg dog vil spare til Historien selv. Men foruden dem kaldtes de Svenske ogsaa Normanner, hvorvel mere sielden, og kan der ingen Tvil være paa, at jo endeel af dem have fulgt med paa disse Søetoge, hvorvel ei i saa stort Antal som Danske og Norske, hvortil Beliggenheden af deres Land alene haver været Aarsag, thi da Danmark og Norge ligge meest ved Nordsøen, og ellers næsten i Vandet, og derfore best ved Haanden, for derfra at forurolige Frisland, Flandern, Frankerige, Engelland 2c., hvor Normanni egentligen havde deres Væsen, saa ligger Sverrige derimod inde ved Østersøen, allerheldst Bahus eller Vigen hørte da til Norge, og Halland, Skaane og maaskee Blekind til Danmark, saa at Sverrige da kun eyede en gandske kort Strækning ved Cattegattet, hvor nu Gottenborg ligger. Derfore mærker man og, at de Svenske Krigstog ere meest skeede til Landene ved Østersøen. Dog findes der endeel Skribenter, som kalde dem udtrykkeligen Normanner, som Eginhard (24) der skriver: Dani siqvidem ac Suenones, qvos Nordmannos vocamus; Adamus Bremensis (25) efter Einhardum, (rettere Meginhardum, som levede i det 10 Sæculo, og havde taget sit af Eginhardo), har det samme, leggende til, at Danske, Svenske, og alle længre end Danmark bortboende Folk kaldtes af de Frankiske Historieskrivere Nordmanni, da derimod de Rommerske kaldte dem Hyperborei, hvilke Marcianus

 Capel-

(24) P. 98.

(25) P. 58.

Capella (26) berømmer meget, og Du Fresne (27) anfører en Krønike fra Pipino til Ludvig VII, som baade derefter, og efter de anførte Ord synes at være Bogen de Castro Ambasiæ, som jeg strax skal anføre, saa og en skreven Magdeborgsk Krønike, hvis Ord klarligen ere tagne af Adamo Bremensi. Men ikke nok at de Svenske ere blevne kaldte Normanner; Man haver og udtrykkelige Vidnesbyrd for, at de have været med i Normannernes Krigstog til Frankerige. Saa siger ovenmældte Liber de castro Ambasiæ (28), at efterat Romerne vare uddrevne af Gallien, deels ved Gothernes, deels ved Frankernes Tapperhed, saa stammede fra disse tvende Folk, og fra Danske og Suever, (det er Svenske), som besadde Normandie, og den største Deel af Landet mellem Seine og Loire, efterat de havde jaget de Franske ud, al Adelen i det Franske Rige; Og noget efter at under Carolo Calvo bleve bekiendte Danske og Suever, som Theotisci, (det er de Tydske) kaldte paa deres Sprog Normant, det er Aqvilonares homines. Hvad nu dette sidste angaaer, da kan Normånnen vel gandske got forklares af det Tydske Sprog, og det er ogsaa muligt, at de Tydske have først kaldet alle Nordiske Folk saa, men det [illegible]

(26) L. 6. p. . Post Riphæos montes trans aqvilonem Hyper[illegible]borei, apud qvos mundi axis continua ratione torqvetur. Ge[illegible] moribus; prolixitate vitæ; Deorum cultu; aeris clementia; Sem[illegible]stri Die; Fine etiam habitationis humanæ prædicanda . . . . J[illegible] nil in Europa æstimo memorandum, qvoniam & Hiperboreos si[illegible] Asia vindicavit. Men naar betragtes hvor de Gamle og Martian[illegible] selv have lagt de Riphæiske Bierge, saa tviler jeg paa at disse Hyperb[illegible]rei vedkomme vort Norden, men troer at de snarere bør søges i Pol[illegible] og Rusland, hvorvel Luftens Mildhed hverken passer sig paa dem, el[illegible] paa os, og uden Tvil bør regnes til de Gamles urigtige Beretninger.

(27) Gloss. t. 3. col. 754. v. Nortmanni.

(28) Ap. Duch. t. 3. p. 271.

te er ogsaa vidst, at de Norske have fra umindelig Tid kaldet sig selv Normænd, og at den første Stavelse Nord, er den første af Norge, Norske, og passer sig meget vel paa deres Lands Beliggenhed, og den anden betyder viri, Mænd, Mandfolk, og legges baade af dem og af os som en Endelse til mange Folkes Navn, som: Engelskmænd, Franskmænd, Skotskmænd ꝛc. Den store Belgiske Krønike (29), som slutter med 1474, og haver taget sit af ældre, skriver: Nam Dani, Suevi sive Nortmanni cooptata classe cum armigerorum innumerabili multitudine diversas provincias sibi subjugarunt &c., og ere disse de samme Ord, som staae hos Johannem a Leidis. Men om sive skal her forstaaes som eller, da Meningen bliver at de Svenske, og maaskee Danske med, kaldtes ogsaa Normanni, eller om derved skal forstaaes og, da Meningen bliver at Norske vare ogsaa med, det kan jeg ei ret afgiøre, dog troer jeg snarere at det bør udtydes ved &, thi ellers burde et & have staaet mellem Dani og Suevi. Dog dette kan være lige meget i Henseende til hvad der nu skal bevises, thi det bliver dog altid klart at Svenske have været med. Og at de, ja mange flere, have været med paa Togene til Engelland vidner Bromton (30), som slutter med 1199, naar han siger: Cujus (Ethelwolphi circa 840) temporibus omnipotens Deus crudelissimas gentes immisit, qvæ nec ætati, vec sexui parcebant, scilicet Dacos cum Gothis (hvorved efter mine Tanker snarere sigtes til Jyderne end til de Svenske Gother, saasom de Danske havde mere med de første end med de sidste at bestille, dog maae jeg tilstaae, at en Dansk Kong Regner havde da en Gothisk Prindsesse til ægte, hvilket kan have givet nogen Connexion,

(29) Pist. t. 3. p. 57.
(30) Ap. Twysden col. 802.

[illegible]
[illegible]
han nævner under samme Tr[illegible]
ellers Dani. Johannes a Le[illegible]
Danske Folk) iblant dem ign[illegible]
slab af Danske og Norske, th[illegible]
Abotrit til Danske, eller T[illegible]
altsammen en paa en der e i[illegible]
Norske og Dani; i min Edition
for en Text-Feyl. Naar Li[illegible]
ved han uden Tvil forstaaer
dem, som Grækerne kalde Rui[illegible]
genhed, thi paa det Tydske S[illegible]
man, mas lesen vir, saa at N[illegible]
Aquilonares homines; naar ha[illegible]
har han uden Tvil for vidt ud[illegible]
overalt bliver det vel vist, at
saae Russer have været med pa[illegible]
ikke nævnes, iblant de Normann[illegible]

i mod Norden, da bliver man vel neppe i Stand til at finde andet end dette, at Væringer, som vare Nordiske Folk, og virkelige Normanner, havde da megen Omgang med Russerne, og vare i deres Krigshære, ogsaa i dem, som figtede imod de Grækiske Keysere, ja endog i dem, som under den Russiske Konge Inger stridde imod den Grækiske Keyser Romanum (34), og af hvilken han lod Fangerne halshugge udi Nærværelse af Liuthprandi Stedfader, der da var Gesandt ved det Grækiske Hof fra den Italienske Konge Hugo. Og af ham har Liutprandus faaet denne sin Efterretning, og tviler jeg efter dette ei paa, at jo mange af disse Fanger have været virkelige Normanner eller Væringer, hvorvel Nestor taler kun om Russer i det ulykkelige Slag af 941, og nævner først Vareger at være brugte af Inger 944, da det gik vel. Forend jeg gaaer videre i Undersogningen om de adskilte Folk, som have baaret det Normanniske Navn, vil jeg anføre den Forklaring, som den lærde Bring (35) gior over ovenmældte Dudonis Beskrivelse af Alania, Dacia og Getia, hvorved han vil have forstaae Halland, Danmark og det Svenske Gotland, og siger heel vel at denne Dudonis Beskrivelse over Dacia, at det er omgivet med Fiælde, ligesom med en Krands, ei passer sig paa Dannemark, og at han uden Tvil maae have forstaaet Norge derved, siden han fører Hrolf derfra, saa og at Middelalderens Skribenter have formodentligen ved Dania eller Dacia forstaaer alle 3 Nordiske Riger, lige som de gamle Romere have efter Skaane kaldet vor heele Nord Scandia eller Scandinavia (og begge venteligen giort det fordi de Lande laae nærmest, og fordi omtrent samme Levemaade, Sprog, Reli-

(34) Mül. Russ. Samml. t. 1. p. 20 og 21.
(35) Sw. H. t. 1. p. 582. not. 2.

gion var i alle 3 Riger). Men hertil svarer jeg, at paa Dudo kan dette neppe anvendes, da han udtrykkeligen skiller imellem Dacia og Scanza, og da man klarligen seer, at han haver havt Jornandis (36) Beskrivelse over Dacien ꝛc. for Øyne, og at Jornandes igien haver betient sig af ældre, og er bleven fulgt af yngre. Men at Middelalderens Skribenter have ved Dacia eller Dania forstaaet alle tre Nordiske Riger, og det just af den Aarsag fordi Dania laae dem nærmest, bliver ogsaa klart derved, at Munke-Ordenerne, som komme hid ind fra Italien, Frankerige, Tydskland, Engelland, og derfore gemeenligen først til Danmark, kaldte efter deres Inddeelning af Provincier heele Norden: Provincia Dacia. Men nu at komme til de Norske igien, saa finder jeg dem kaldte Normanner, saa vidt vore ældste visse Monumenter række; saa kalder Þordur Siarreks Søn (37) dem, og han levede i det 10 Sæculo i Hagen Adelsteens Tid; Eyvind Skalldaspiller (38) ligeledes, ei at tale om, at Snorro jævnlig bruger dette Navn, og at der siges i Oluf Tryggesöns Saga (39) at Danske og Nordmen plyndrede i Frankerige. Lazius (40) leder ei alene Normannernes Navn fra de gamle Marcomanner, men paastaaer endogsaa, at Marcomannerne havde deres 8 Sæde i Dannemark og derfra lige til Flandern, og at det efter dem kaldes Dannemark, ja at Ditmarschen ogsaa kaldes efter dem. Fremdeles at Armorici vil ei sige andet end de rige Arii, som en Marcomannisk Stamme, og at endeel af dem ogsaa kaldtes Mertii, og vare fra Norge, og sloges med Angler, som boede

ved

(36) C. 5. p. 615. Dionys. v. 304. 305. Isid. or. l. 14. c. 4.
(37) H. K. t. 1. p. 159.
(38) Ib. p. 164.
(39) C. 91.
(40) L. 9. p. 644. 645. 641.

ed Strasborg i Tydskland, ved hvilken Leilighed han did fører enda, den bekiendte Mercisske Konge i Engelland, en Feyl, om man dog maae holde hans Tid til gode. Endelig mener han r Marcomanner eller Danemarchirer ere blevne kaldte Normanner fordi de boede nord paa. Hans fornemste Beviis for en Mening, at Normannerne have været Marcomannernes Afkom, har han efter sit eget Sigende taget af meget gamle Annaes, skrevne paa Pergament, som indeholde Frankernes Historie, g Caroli Magni Genealogie. Ved at eftersee de Ord han heraf anfører finder man, at de ere de samme, som ellers tilskrives Hrabano Mauro, og som handle om Marcomanni, hvilke vi (de Tydske nemlig) kalde Nordmanni, deres Bogstaver; og herved faaer dette Stykke en desto større Anseelse og Troværdighed, thi Editores af Hrabano, ja Goldastus selv sige ei hvor de have fundet dette Stykke, men man kan dog være vis paa, at de ei have havt samme Codex som Lazius, thi hans er ei mer saa fuldstændig som deres, og tilstaaer han selv, at det øvrige i hans Codex kunde ei læses, og manglede. Den fortreflige Ihre (41), det lærde Sverriges Zirath og Smykke, paastaaer, at de Normanner, som Hrabanus omtaler, have været Indvaanerne af Nordalbingien, som ellers ogsaa kaldes Transalbiani Saxones, og som beboede Stormarn, Holsteen og Ditmarsken, og beraaber han sig paa, at Helmoldus taler om Marcomaner der, og at Maurus peger paa et Folk, som havde antaget den Christne Troe, men hvor der endda var hedniske Levninger, og at han i Titlen for dette Skrift kalder dette Folk Tydske, og endeligen at disse Bogstaver, som ere Runer, passe sig meget vel paa Alemannernes Sprog, og derimod slet paa de

(41) De Runarum patria p. 28 — 34. 35 — 44.

Nordiskes, og ere derfore rimeligen kommet fra de Tydske til os. Hvorvel jeg nu forhen haver undersøgt denne Mening, saa vil jeg dog endda udførligere betragte den. Forend jeg læste dette, maae jeg tilstaae, altid at have taget disse Ord i den Bemærkning, at ved Marcomaner forstodes Indvaanerne af Dannemark, af hvis sidste Stavelse Hrabanus havde giort dem, og herudi bekræftedes jeg, ved det han skrev: a qvibus (Marcomanis vel Nordmannis nempe) originem, qvi Theodiscam loqvuntur linguam, trahunt, thi dette syntes mig at komme overeens med det Elmoldus Nigeilus skriver, at fra de Danske siger Rygtet, at Frankerne stamme; Og ligeledes Witichindus, at efter nogle skulle Saxerne stamme fra de Danske, og hertil maae jeg endnu legge, at om Hrabani Nordmanni have talet Tydsk, og været Tydske, saa synes det underligt, at han siger, at de som talede Tydsk, stammede fra dem, thi da var derudi intet Mærkværdigt, undtagen dette Besynderlige, at saa talrigt og mægtigt et Folk skulde stamme fra saa ringe et; Og hvad Overskriften angaaer, hvor Hrabanus skal kalde dem Theotisci, som han siden kalder Marcomaner og Normaner, da synes mig den ei at indeholde noget saadant, thi den lyder saaledes (42): De inventione linguarum ab Hebræa usqve ad Theodiscam, & notis antiqvis; Og derpaa følge: Hebraiske Bogstaver, Grækiske, Latinske, Æthici og Hieronymi, de omtvistede Marcomaniske, notæ Cæsaris, notæ Bonifacii, og Monogrammata; Altsaa har Hrabanus ved de Ord: usqve ad Theodiscam, kun sigtet til dem: a qvibus originem &c., og derfore ei giort Nordmanni eller Marcomanni selv til Tydske. Ei heller indseer jeg, at han ved de Ord: Cum qvibus carmina sua, incantationesqve ac divinationes significare procurant, qvi adhue

(42) Goldasti Scr. Alem. t. 2. p. 68.

pagano ritui involvuntur, tydeligen sigter til et Folk, om- dt til den Christne Troe, men hvoriblant endda vare mange dninger, og lad saa end være, da havde jo Anscharius allerede hans Tid giort temmelig Fremgang hos os, og i Sverrige; ertil kommer, at jeg har nogen Tvil om, at Hrabanus er tor til dette hele Stykke: Af Lazio skal man i det mindste ei æme det, og Goldastus siger ei, hvor han har det fra, og paa d Grund han tilskriver Hrabano det. Ihre beraaber sig vel paa tvende Skribenter, som kalde Nordalbinger eller Trans-ianer Nordmanner. Den ene er den saa kaldte Astronomus 3), Ademarus Adelmus, eller og Eginhardus, thi saa uvis er n om dette Skrift, som skriver ved Aar 798: Transalni autem, qvi Nordmanni vocantur; og herved maae vel mær-, at Reuberus anmærker, at de Ord: Qvi Nordmanni vo-tur mangle i Manuscriptet, eller Manuscripterne, thi man ei see hos ham, hvad det skal være, og hos Freherum staaer slet ikke, hvilket gior mig uvis, hvorfra Reuberus har taget . Den anden er Fulcuinus (44), som levede ved Aar 975, antegner ved Aar 879: Gens quædam Aqvilonaris, de qva re dictum est; Ab aqvilone pandetur omne malum, qvam ple-ve Nortalbincos, alii usitatius Nortmannos vocant piraticam, ns &c. Men disse ere ogsaa alle de Skribenter, som kalde rdalbingerne Normanner, og har jeg ikke kunnet finde flere, or megen Umag jeg end har giort mig. Imidlertid har Sta-sen Nord, som findes i Nordalbingi; det, at de ogsaa kaldes

 Nord-

(43) Ap. Reub. p. 31. Duches. t. 2. p. 249. Ap. Bouquet t. 5. p. 213. Ap. Freh. in Scr. Franc. p. 403.

(44) Ap. Duch. t. 2. p. 735. de Gestis Abb. Lobiensium, c. 16.

Nordliudi ɔ: Nordische Leute, og endelig fordi de tildeels stod undertiden under de Danske, hvorover man vel neppe kan nægte at jo endeel af dem have undertiden fulgt Normannerne; alt dette tilhobe, skriver jeg, har bevæget bemældte tvende Skribenter til at kalde dem Nordmanner, allerheldst de laae de Tydske og Franker nærmest. Men derimod kan ingen bevise, at de egentligen have hørt til Normannerne, thi de vare Saxer, og om man end vilde tilskrive disse enten en Dansk eller Norsk Herkomst, saa havde de dog i det 8 og 9 Sæculo været skilte saa længe fra hinanden, at de umuelig mere kunde ansees for et Folk, allerheldst deres Sprog vare blevne gandske ulige, thi hvorvel Dudo (45) beretter, at Hertug Wilhelm af Normandie forstod omtrent Aar 940 ved Hielp af det Danske Sprog, per Daciscam linguam, de Spotte-Ord, som Lothringer og Saxer lode falde imod ham, saa siger dog samme Skribent strax efter (46) ved samme Leilighed af Modet imellem den Tydske Konng Henric (rettere Otho) og Hertúg Wilhelm, at da den Saxiske Hertug Herimannus (Billung) tiltalte Hertug Wilhelm paa Dansk, spurgte denne, „hvem der havde lært ham dette Sprog, som
„ Saxerne vare ukyndige i, hvortil han svarede: De tapre og
„ ypperlige Folk, hvorfra du stammer, have lært mig det
„ Danske Sprog imod min Villie. Hvorledes mod din
„ Villie? spurgte Wilhelm; jo det haver ofte, var Herimans
„ Giensvar, angrebet mange af mine Fæstninger i mit Her-
„ tugdom, holdt utallige Slag imod mig, fanget mig i e[illegible],
„ og ført mig til sit, og derover har jeg lært Sproget imod
„ min Villie." Med at undersøge disse Nordalbingers an-

skillige

(45) P. 99.
(46) P. 100.

ige Navne vil jeg lade det nu beroe, og begive mig til Ihres
ige Grunde. Den fornemste er da denne, at Helmoldus (47)
 er disse Nordalbinger Marcomanner, og skal han herved for-
e, hvad Hrabanus har forstaaet ved sine Marcomanner. De
d som Ihre selv anfører af Helmoldo, lyde saaledes: Habuit
(Adolphus II. Comes Holsatiæ) de cætero præcipuam terra
diligentiam. Qvoties enim motionis aliqvid infonuit, aut de
is aut de Slavis, statim collocavit exercitum in locis opportu-
, videlicet Travenemundæ, sive ad Egdoram. Fueruntqve
entes mandato ejus plebes Holzatorum, Sturmariorum & Mar-
annorum. Vocantur autem usitato more Marcomanni, gentes
le cunqve collectæ, qvæ Marcam incolunt. Sunt autem in ter-
Slavorum Marcæ qvam plures, qvorum non infima nostra Wa-
ensis est provincia, habens viros fortes & exercitatos præliis,
a Danorum qvam Slavorum. Super hos omnes functus est Co-
s honore Comitiæ. Ved nøye at eftertænke dem, finder jeg
deles ikke, at Helmoldus forstaaer Nordalbinger ved Marco-
anner, thi han skiller udtrykkeligen Holstenere og Stormarere,
r vare virkelige Nordalbinger, fra disse sidste, og siger med
re Ord, at han ved Marcomanner forstaaer Indvaanerne af
Bagrien, der ei vare Slaver, og som bestode af mangehaande
olk, folgeligen ei vare Normanner eller Danske, men uden
vil de Holstenere, Westfalingere, Hollændere, og Friser, som
mme Adolphus lod efter Helmoldus (48) nedsætte sig i Wagria,
rdi det laae øde, og dette sidste mener jeg at forklare, hvad
n forstaaer ved Mark, hvoraf der vare mange i Slavernes
nd, der laae øde for de idelige Krige Saxer og Danske havde

paa-

(47) L. 1. c. 68. p. 155 & 156.
(48) L. 1. c. 57. p. 136.

paafort dem; Og hvad kunde da være naturligere, end at kalde dem Marcomaner, som beboede saadanne Marker; Og heraf tænker jeg at det er klart, at Hrabani og Helmoldi Marcomaner have intet tilfælles havt med hinanden; Og dette bliver end tydeligere, naar disse Helmoldi (49) Ord overveyes: Tres autem sunt Nordalbingorum populi, Sturmarii, Holzati, Thetmarzi, nec habitu nec lingua multum discrepantes, ferentes Saxonum jura, & Christianum nomen, nisi qvod propter Barbarorum viciniam, furtis & latrociniis operam dare consueverint, thi her regner han Marcomaner i Wagria aldeles ikke blant Nordalbinger. Vel sandt at udi Caroli Magni Tid og noget efter synes Indvaanerne af Wagrien at have hørt til Nordalbingerne, thi de vare den gang Saxer, og samme Keiser var den første, som forflottede mange af dem, og satte Slaver i Stædet; Men da Rabanus, saafremt man vil antage ham for Autor, døde først 856, og Carl alerede 814, saa kunde de alerede ei mere regnes til Nordalbinger, i det mindste ikke til de Saxiske, og det Navn Marcomanner finge de først længe efter, og synes det endda kun at have været et Overgangs-Navn. Vel mener Ihre at Marcomannernes Navn kan stikke i Dithmarschernes, men baade viger det for langt derfra, og desuden belegger Helmoldus ei dem dermed. Altsaa bliver det rimeligst at søge Hrabani Marcomanner i Danmark, allerheldst det var da heel brugeligt at kalde dets Indvaanere Normanner, ja undertiden Marcomanner, som jeg forhen haver viist. Ihres sidste Grund at det Alemanniske Sprog bedre kan udtrykkes med Runerne end det Nordiske, er hverken rigtig eller bindende, thi han maae selv tilstaae P. 42 og 43 at Alemannerne behøvede ei endeel af Hrabani Bogstaver, hvilke ogsaa

ere

(49) L. 1. c. 47. p. 114.

ere langt flere end vore almindelige Runer, see P. 19; men om nu end det Alemanniske Sprog kunde aldrig saa vel udtrykkes med Runerne, saa vare Nordalbingi dog ingen Alemaner, men Saxer, hvilke tvende Folk den lærde Ihre synes allevegne at sætte sammen i dette Skrift, og altsaa bliver Beviset ei bindende, siden Nordalbingi vare ingen Alemaner. Imidlertid vil jeg dog ikke nægte, at jo baade Saxer og Alemaner kunne til en Tid have betient sig af Runer, thi det er dog mærkeligt hvad Ihre P. 38 anfører af den Alemaniske Munk Kero, som levede i det 9 Sæculo, at han har brugt det Ord Runstab i Stædet for Eulogia ɔ: en Gave ved et Testament, som skeede skriftlig. Dog da ingen Runstene findes i gandske Tydskland, saa har man Aarsag til at troe, at de have mindre brugt Runer end vore Nordiske Folk, og at de have egentligen hørt hiemme her i Norden, og ere kun blevne bragte til Tydskland ved nogle fra Norden udvandrede Folk. Naar Venantius Fortunatus i det 6 Sæculo siger: Barbara fraxineis pingatur Runa tabellis, saa kan han herved lige saa let have havt de Danske i Sigte, der virkeligen brugte Runer, som Franker, Saxer, Alemaner, hvis Brug af Runer er meget mere uvis, thi det er bekiendt at de Danske havde da i Forbund med Saxerne trænget langt ind i Hessen.

Men nu at komme til Navnet Nordalbingi igien, og de flere Navne, som desuden bleve dem givne, da siger Poeta Saxo (50) ved Aar 798, at et vist Saxisk Folk, som boede imod Norden, og hvis Grændse Elven var imod Sønden, kaldtes paa Fæderne Sproget Northalbingi. Adamus Bremensis (51) vid-

(50) Ap. du Chesne t. 2. p. 160.
(51) Ap. Lind. p. 5. l. 1. c. 13. de situ Daniæ p. 55.

vidner, at de Frankiske Skribenter kaldte de Danske, og de Folk, som boede længer borte end Danmark, Nordmanni, og at den Danske Kong Godefrid overvandt Freser, Nordalbinger, Obotriter og flere Slaviske Folk (hvilket tydeligen viser, at Nordalbingi og Normanni ei vare eet Folk) og at Floden Eydora ɔ: Eider skiller Danmark fra vore Nordalbinger (saa kalder han dem, fordi Hamborg, der var som et Sæde for Erkebisperne i Bremen, laae der). Ericus Pomeranus (52) forklarer hvad der i hans Tid forstodes ved Nordalbingia, naar han siger at Kong Waldemar fik Aar 1181 af Keiser Frideric Herskabet over heele Nordalbingien, det er af alle Lande ved Norddelen af Elven; ja det som mere er Adamus (53) anfører Grændseskiællet mellem Saxen paa hin Side Elven, og Slaverne, sat af Carolo Magno, og hvilket viser at Wagerland er da bleven regnet til Slaverne, saasom Floden Zwentina, der har sit Udspring fra Ploner Søe og gaaer igiennem Skoven Isarnho, og falder ud ei langt fra Kiel, giorde Grændsen (og heraf sees at Helmoldi Marcomanni, om de endog havde været til i Caroli Magni Tid, have da ei hørt til Nordalbingerne). Westphal (54) opregner nogle flere Skribenter, som nævne Nordalbingi, saa og Nordliudi, Transalbingi, og anfører Caroli M. Stiftelses-Brev for Bispedømmet Verden af 786 (et Document, som dog er meget mistænkt, allerheldst Carolus havde paa den Tid vel endda kun lidet at sige norden for Elven) hvor Folkene mellem Elven, Billen, Traven, Eider, og Pene imod Østen kaldes Transalbini (hvorved man dog ei maae lade sig lede i Vildfarelse, som om de vare af samme Fol-

kefærd

(52) Ib. p. 271.
(53) L. 2. c. 9. p. 18.
(54) Mon. t. 1. præf. p. 98 — 101.

befærd som Nordalbingi, da de dog ei vare Saxer men Slaver, og kaldes kun Transalbini fordi de i Henseende til Frankerne boede paa hiin Side) og de mellem Elven, Nordsoen, Eider og Sventina, ja endog over disse tvende Floder, Nordalbingi. Naar Westphal mener, at Nordalbingi bleve deelte i Osterfaler og Westerfaler, og anforer den saa kaldte Astronomum ved Aar 808, da er forst Anforslen urigtig, thi det staaer ved 813, og dernæst tales alene om Westerfæld, hvorved ei sigtes til et Land i Nordalbingien, men uden al Tvil til Vestfold i Norge. De kaldtes ogsaa Nordluitæ, et Navn som skrives paa mere end een Maade: Tilii Annales Francorum (55), som ende med 808, fortælle ved 781, at alle Bargengauenses, (Indvaanerne af Bardengau og Bardewick) og mange Nortleudi bleve dobte; At Nortliudi bleve overvundne af Abodriter og Franker. Loiselii Annales Francorum (56) berette ved 780 det samme om Daaben, og kalde Folkene Bardongauenses og Nordleudi; Ved 798, at Nurliudi, der boede paa hiin Side Elven, bleve overvundne. En Anonymus i Caroli Magni Vita (57) taler om samme Ting, og kalder dem Nordleudi, og Nordliudi, og siger, at endeel Saxer komme 799 med dem til Carolum M. Monachus Engolismensis (58) ogsaa om det samme, og skriver dem Nordleudi, og Nortliudi, leggende til, at Keiseren sendte 799 sin Son Carl, for at modtage Saxerne, der fra Nortliudis vare komne til Bardengao, hvilke Ord synes mig bor forstaaes saaledes, at Nortliudi vare Saxer. Annales Bertiniani (59), som ende med 882, berette

(55) Hos Du Chesne t. 2. p. 15. 18.
(56) Ib. p. 31. 40.
(57) P. 53 og 58. og 59.
(58) P. 73 og 79.
(59) Ib. t. 3. p. 157 og 163.

det samme, og kalde dem Nortleudi og Nortliudi, som og Sa[illegible] xer. Annales Metenses (60), der bryde af omtrent ved 9[illegible] stemme i alting hermed overeens, leggende alene til, at Nort[illegible]di boede paa hin Side Elven, (at forstaae i Henseende til F[illegible]kerne). Regino (61) skriver dem Nortlindi, og Nordiueli, [illegible] som maaskee er en Skriver-Feyl, der boede paa hiin Side Elven, og kalder dem Saxer. Sigebertus Gemblacensis (62) og Alberi[illegible]cus (63) skrive dem Norduitæ, uden Tvil en Skriver-Feyl i Stæ[illegible]det for Nordluitæ, men hvoraf dog sees, hvor let Viter kan v[illegible]re komne ind i Historien. Mærkeligt er det at dette Navn No[illegible]rd-leute, thi saaledes bør det skrives, da det betyder Folk fra N[illegible]or-den, forekommer kun i Caroli Magni Tid, i det mindste har jeg ellers ei fundet det, venteligen fordi Navnet Nordalbingi [illegible] siden Overhaand; Og med alt det kaldte disse Folk sig ei selv saaledes, men deres almindelige Navn var Saxer, med hvilket de Frankiske Skribenter ogsaa som oftest belagde dem, og særdeles Navne, Holster, Stormarer, Ditmarsker, hvilke man og finder anførte hos Frankiske og Saxiske Skribenter, saasnart de lærte nøyere at kiende dem. Nu vil jeg anføre de Skribenter, som kalde dem Trans-Albiani Saxones, nemlig de Frankiske Annales (64), som slutte med 814, ved Aar 802; Den Anonymus om Carolo M. (65) ved samme Aar, og ved 804, at Keyseren flyttede alle Saxer, som boede Trans Albiam med Koner og Børn til Frankerige, og gav Pagos Trans-Albianos til Abrodi-

terne,

(60) P. 283. 287 og 288.
(61) P. 28. 32 og 33.
(62) P. 554.
(63) Part. 1. p. 116.
(64) Duchesf. t. 2. p. 42.
(65) Ib. p. 60 og 61.

t, (hvilket skulde synes at bekræfte den kort forhen anførte For-
mellem Nordalbinger og Transalbiner, thi det kan kun
fra Wagerland at Carolus M. har ført Saxer bort, og sat
oditer i Stædet, saasom man finder Slaver at have i senere
ir boet der, da derimod i Stormarn ꝛc. blev altid ved at
Saxer, dog iagttage ei alle Skribenter denne Forskiæl mel-
disse tvende Navne); Monachus Engolismensis (66) fortæller
samme om Flytningen, leggende alene til, at de Saxer,
boede i Wimuadi, bleve og flyttede, (og det er bekiendt,
denne Pagus laae ved Weseren, og at Byen Bremen laae i
); de Annales, som tilskrives Eginhardo (67), fortælle om
nes Transalbiani ved Aar 798 det samme som andre om
odlendi, hvilket viser at eet og det samme Folk forstaaes ved
je Navne, og ved 804 berette de det samme om Flytningen;
edes berette og Annales Bertiniani (68), og Metenses (69),
Albericus (70), Albertus Stadensis (71), som skriver, at Wil-
dus først prædikede i 7 Aar, og omvendte maritimnas & bo-
es Saxoniæ partes (ved hvilke første han uden Tvil forstaaer
deler Land, Wigmodia ꝛc., og ved de sidste Bardengau ꝛc.)
transalbinos populos; Annalista Saxo (72) beretter ligedan,
alle de andre, men tager Feil, naar han lader Wicmodi
e Trans Albiam, med mindre at & er udeladt ved en
rive- eller Læse-Feyl; ligedanne og ved samme Aar skrive

 Anna-

(66) P. 81.
(67) P. 249.
(68) Ib. t. 3. p. 165. 166.
(69) P. 290.
(70) P. 141.
(71) P. 192.
(72) Ap. Ecc. t. 1. p. 162. 166. 167.

Annales Fuldenses (73), Poeta Saxo (74), som beretter det samme om Northalbinger, hvilke han udtrykkeligen kalder Saxones, som de andre om Nordleudi, og Saxones Transalbiani (hvorved Forskiællen mellem Northalbinger og Transalbianer bortfalder, saa at hvad den ovenmældte Anonymus fortæller om Transalbianer bør retteligen nok forstaaes alene om dem i Wagerland, men deraf dog ei sluttes at Transalbianer boede der alene, men snarere at Autor har udtrykket sig ubestemt, og at Flytningen bør alene forstaaes om nogle visse Transalbianer, og ei om alle); Anonymi Annales Francorum (75), og Hermannus Contractus (76). Naar nu til alle disse legges at det af Ptolemæo, Beda og mange andre Engelske Skribenter er klart, at Stormarn, Holsteen 2c. hvor Nordleudi, Nordalbingi eller Transalbiani Saxones boede, var Saxers første og ældste rette Fæderneland, saa følger heraf, at disse Transalbiani ei have været Normanner, mindre de egentlige og rette Normanner, og at de kun ere blevne kaldte Normanni, ligesom Norleudi, fordi de boede længst nord af alle Saxer. Men hvorvel det nu ikke kan nægtes, at disse Northalbingi eller Transalbiani vare Saxer, saa blev dog Bardowich, hvilken ligger noget synden for Elven, ofte anseet for at ligge nordligst i Saxen (77), uden Tvil fordi Elven giorde saadan anseelig Skilsmisse, og Nordalbingien ei endda udi Caroli Magni Tid og længe efter stod fuldkommeligen under Frankerne. Matthæus af Westmünster (78) vidner ved Aar 838, at fra den Engel-

(73) Ap. Freh. t. 1. p. 8. 10.
(74) Ap. Leibn. t. 1. p. 147.
(75) Ap. Meincke t. 1. col. 103.
(76) In Canis t. 3. part. 1. p. 242 og 244.
(77) Poëta Saxo p. 158 ved Aar 795.
(78) P. 156.

ke Kong Ethelwulfi Tid blev Engelland i næsten 230 Aar
en medtaget af hedniske Folk, Danske, Norske, Gother,
hedi ɔ: Svenske, Wandaler ɔ: Vender og Friser; af
mærkelige Ord sees, at mange andre Folk have havt Deel
Søetoge, endskiønt de kun almindeligen kaldes Danske og
anner, venteligen fordi den største Mængde var derfra,
: de laae beleiligst af alle disse at angribe Engelland, naar
ndtager Friserne, som dog vare baade et mindre Folk end
'e og Norske, og desuden da allerede Christne, og Under-
e af de Carolingiske Konger, saa at jeg derfore troer, at
e af disse Friser have været af dem der boede ved Strand-
i Sønder-Jylland i det saa kaldte mindre Frisland. Tho-
nerbourne (79) fortæller det samme som Matthæus, og har
vil taget det af ham. Schöning (80) udfører smukt hvi
nede blandede Norske og Danske sammen, og snart kaldte
lle Normanner, snart Danske, nemlig fordi de Norske,
egentligen det Normanniske Navn alene tilkom, og som
: af de Nordiske selv altid kaldes alene saaledes, satte sig
a de Danske Kyster, og derfra ofte streifede ud paa de
ke, Franske, Engelske ꝛc. Kyster; fordi begge Folk havde
it samme Sprog, eens Sæder, lige Guds-Dyrkelse; for-
begge komme fra de nordlige Kanter, begge tildeels fra
nark (og Navnet Normanni blev maaskee kun anseet af de
mede for et nomen appellativum, helldst da de finge saa
: nomina propria at vide, Norske, Norvegi, Danske,
, Svenske, Vender) og fordi de Danske begyndte ogsaa
under deres eget Navn at drive Søerøverie, hvorover det
Danske

(79) T. 1. p. 51.
(80) N. H. t. 1. p. 439 og 440.

Danske Navn blev udstrakt til alle de Folk, der i lige Ærinde komme nord fra; hvortil kan legges, at dette saa meget deslettere kunde skee, som de Danske boede Frankerne nærmere, end de andre Nordiske Folk giorde, og som de Danske Konger, he lost Lodbroch og hans Afkom eyede endeel i Norge. Torfæus (81) anforer til Aarsag hvi de Norske bleve begrebne under det Danske Navn, at de Danske vare da fra Halfdan den Veltalendes, Ivar Vidfadmes &c. Tider beromte frem for andre Nordiske Folk, at de og vare mægtigere, fordi Danmark regieredes af een Konge, da derimod Norge var deelt iblant mange smaae Konger, og endelig at denne Navnkundighed giorde, at det Nordiske Sprog blev kaldet det Danske, saa at det derfore vel kan være, at Rollo og hans Folk have sagt sig at tale den Danske Tunge. Derfore er det vel og at Hugo Floriacensis i sin skrevne Kronike (82) skriver saaledes: Rollo igitur, cujus ante memini, antecessor Principum Normannorum, Danorum Dux potentissimus exstitit, og altsaa gior Rollo, den forste eller Stifteren af de Normanniske Hertuger, til en Dansk Anforer. Kolyn i sin Hollandske Rim-Kronike (83), som er skrevet ved Aar 1190, kalder Normannerne Nori, og taler om deres Bedrifter fra 810, og begynder med Gottric.

§. XXII.

Normannernes Sæde og adskillige Navne.

Efterat jeg saaledes haver undersøgt, hvilke egentligen de Normanniske Navn tilkom, nemlig de Norske alene, og hvilke ogsaa bleve kaldte dermed, deels med megen Grund, som Danske

(81) H. Norv. t. 2. p. 90.
(82) Ap. Sinner in catal. Cod. MSS. Bern. t. 2. p. 399.
(83) Fol. p. 102. 114. 124. 128. 140.

Svenske, baade fordi de vare af samme Herkomst, som de orske, saa og fordi de ginge paa Fribytterie i Selskab med m; deels med nogen Grund, som Nordalbinger, Friser, endere, thi endskiønt de vare af forskiællig Herkomst, heldst de ste, saa grændsede de dog enten op til de Danske, eller og laae m nær, og fulgte dem desuden ofte paa deres Søetoger; deels en nogen Grund, som Russer, undtagen den alene, at de ede nord paa; Saa vil jeg nu videre undersøge de flere Navne, m Middelalderens Skribenter have tillagt Normannerne, og e flere Stæder, som de af Vildfarelse have anviist dem til Boæl. Albericus (84) anviser dem efter Sigebertus Gemblacensis, om levede ved Aar 1100, og hvis Kronike ender med 1112, Normannia til Bolig, som skal have lagt forbi Dacia hen mod Norge, og begaaer altsaa samme Feyl, som Dudo &c., ed ei at kiende Stædernes Beliggenhed, thi da her tales om Witichindi Flugt Aar 778, saa kan man ei tvile paa, at jo Dannemark bør denne gang forstaaes ved dette Normania; Havde man ellers at bestille med Skribenter, der tale mere noyagtig og bestemt, saa kunde ved dette Normannia ei forstaaes andet end enten Sverrige selv eller det Svenske Gotland, siden Norge nævnes desuden. Det er ellers mærkeligt, at Albericus siger, at Witichindus ei flyede til det Normannia, som ligger forbi Paris, efterdi det endda ikke kaldtes saa, men Neustria, men at han flyede til det gamle Normannia. Samme Albericus (85) giør Vandalerne til Normanner, eller kalder Normannerne i det mindste Vandaler. Hans Ord ere disse: Northmanni anfalde Gallien haardeligen Aar 837 . . . . . .

(84) P. 114. part. 1.
(85) P. 174.

og er her at mærke, at de først sværmede igiennem Gallien under Anførsel af Crosco; At Alaner og Wisigother fulgte paa Vandaler, dog saa at de første vare deres Venner, og de sidste deres Fiender. Og paa et andet Stæd skriver han (86), at en Part Wandaler med Alaner plyndrede 413, (skal være 410, efterdi han til samme Aar henfører Alarici Død), Gallien under Crosco, som var Dux Craconiæ, hvor Leibnitz sætter Cracoviæ i Stædet, og kan vel være, at Albericus har tænkt paa Crocus, som de Polske Skribenter udgive for deres Hertug, og lode leve ved 700, og som de maaskee have giort af denne Craco, eller Chroco, thi saa er hans rette Navn, og hvis Levetid er meget uvis, thi Aimoinus (87) siger, at han blev fanget og dræbt ved Arles af Mario, hvilken, om han er den samme, som siden efter Aar 267 opkastede sig til Keyser, saa maae Croci Levetid flyttes langt tilbage, hvilket dog ei rimer sig med det Aimoinus selv lader ham anføre Wandaler, Suever og Alaner, men vel med det Gregorius Turonensis (88) kalder ham Alamannernes Konge, og lader ham yderligen ødelegge Gallien under Valeriano og Gallieno, hvormed ogsaa istemmer, at under Constantio og Constantino M. levede en Alamannisk Konge Erocus (89), maaskee Crocus, og af denne Croci Slægt, og at Alemannerne virkeligen under Gallieno plyndrede baade Gallien og Italien; Og af alt dette slutter jeg, at man har blandet Alamaner med Alaner, og deraf taget Anledning at indføre Vandaler, Suever, Wisigother, og at henføre det til 410. Og af disse Alberici Ord er det klart, at han har anseet Vandalerne for at være udgangne fra Normannernes,

(86) P. 33.
(87) Ap. Duchesne t. 3. p. 46. l. 3. c. 1.
(88) L. 1. c. 30. 32.
(89) Vict. Epit. c. 41.

[...]rne, hvilket kunde meget tiene til at udpynte den Mening, at [...] have været Nordiske, allerheldst det er dog vist, at de vare [...]other. Men da ingen ret gammel Skribent fører dem fra [...]orden, og Tacitus desuden giør dem til ældgamle Tydske, saa [...] jeg ikke give denne Mening Bifald. Mærkeligt er det, at [...]bo, Erkebisp i Rheims, siger i et Diploma af omtrent 842 [...]90), at hans Formænds Donatiani, S. Remigii og utallige Hel[...]ges Levnets Beskrivelser ere udi Wandalernes Indfald blevne [...]delagde; Da nu Remigius døde 533, saa sees heraf, at herved [...]i kan sigtes til de rette Vandaler, ei heller til Atila, Hunernes Konge, og neppe kan man ogsaa herved tænke paa Normanner[...]ne, thi 842 havde de endda ikke brudt saa langt ind i Franke[...]rige, at de kunde have naaet Rheims, og desuden kiendte Ebo, [...] selv havde været i Danmark, vel for got til dem, at han [...]kunde have belegget dem med saa vrangt et Navn, som det Van[...]daliske. Men naar Grev Arnulfus af Flandern skriver 961 (91), [...]at han giver nogle Tiender til et Capel i Bruges, som Paverne [...]Rom havde skiænket ham og hans Formænd i Grevskabet Flan[...]dern, for at komme hans og Krigsmænds Udgifter til Hielp i [...]Striden og Modstanden mod Wandalerne, som grueligen [...]ødelagde og opbrændte Flandern og omkringliggende Lande med [...]ret bygde Kirker; saa kan man ei vel slutte andet, end at han [...]herved sigter til Normannerne, en Mening som den lærde Miræus [...]ogsaa antager i Noterne, thi udi Arnulphi og Formænds Tid [...]finder man ei lettelig noget Folk at have plyndret Flandern og [...]omliggende Lande, undtagen Normanner, med mindre man

 vilde

(90) In Miræi op. t. 1. p. 22.

(91) Ib. p. 44.

vilde tænke paa Ungarer, som 953 trængde til Cambray (92), og kunde man da falde paa de Tanker, at de vare blevne kaldte saa, fordi Vandalerne havde engang boet i deres Land, men herimod strider, at Ungarerne ellers ikke kaldes saaledes af nogen anden Skribent, i det mindste saavidt mig er bekiendt. Vil man forstaae Normannerne herved, da kan man maaskee have tillagt dem dette Navn, fordi de vankede saa vidt omkring; Maaskee og at de Vender, som vare iblant dem, kan have givet Anledning hertil. Men endnu et Folk tillegges i Middelalderen det Vandaliske Navn, og til dette Folk tænker jeg at Erkebisp Ebo haver sigtet. Ordericus Vitalis (93) skriver saaledes: At ved 717 begyndte det ugudelige Wandaliske Folk at plyndre Gallien, ødelegge Kirker, forstyrre Klostere, indtage Stæder, plyndre Huse, nedrive Befæstninger, og dræbe utallige Mennesker, ja trængede ind lige til Sens, hvilken Stad ligger sønden paa i Champagne, ligesom Rheims nord paa; Og da man nu veed, at Sarracenerne, Araberne eller Maurerne, hvad man vil kalde dem, brøde paa den Tid ind i Frankerige, og komme lige til Loire og Rhone, saa kan der ingen Tvil være paa, at de jo forstaaes her ved Vandaler, med hvilket Navn de ere blevne belagde, fordi de af dem, som bekrigede Frankerige, komme fra Spanien, og vare nyeligen komne did fra Africa, hvor det mægtige Rige Vandalerne havde eyet, var endda i frisk Minde. Men herved forefalder denne Vanskelighed, at man just ei veed at de have trængt lige ind til Rheims, hvortil jeg svarer, at de Tiders Skribentere ere saa slette, at man maae af halve Ordgiætte sig til meget, og at de ofte have udeladt vigtige Ting, og an-

nae

(92) Balderici chron. Camerac. p. 119.
(93) In Duchesnii Scr. Norm. p. 633. l. 7.

naar de kunde komme til Sens, saa havde de endelig ikke saa langt til Rheims, og dernæst at Ebo ei siger med tydelige Ord, at Helgenes Levnets-Beskrivelse ere odelagde i Rheims, men klager kun over, at da han boede i Rheims, saa vare de blevne rare ved Vandalernes Indfald, hvilket gierne kan være skeet, endskiont de kun odelagde Landene nær ved Rheims. Altsaa forstaaes Sarracenerne ved disse Vandaler; Men derimod kan de umuelig forstaaes ved dem, Arnulfus taler om 961, saasom de aldrig forhen, og mindre da trængde frem til Flandern. Maaskee man haver kaldet saa mange Folk Vandaler, alene af det Ord vandre. Schurzfleisch (94) opregner mange flere Skribenter, som skulle have kaldet Normannerne Vandaler, men det er urigtigt. Johan, Abbed af S. Petro de Burgo i Engelland skriver i sin Kronike (95), at Aar 760 drog Pipinus ind i Vasconien, og dræbte Wandalernes Krigshær, & Wandalorum exercitum occidit. Da det nu er vist, at Pipinus i dette Aar og de folgende bekrigede Waifarium, Fyrste i Aqvitanien eller Gascogne (96), saa synes det at denne Skribent har her ved Vandaler forstaaet Indvaanerne i Gascogne, med mindre han har sigtet til Sarracenerne, som da eyede Spanien, og som havde fort store Krige med Pipini Fader Carolo Martello, og maaskee derover kunne være komne Waifario til Hielp imod Pipinum. Naar Chronicon S. Maxentii hos Labbeum (97), som slutter med 1134, siger: at den Franske Kong Pipinus holdt Slag med Gandalis, saa tvilersjeg ikke paa, at det jo bor forvandles til Vandalis, og at der-

(94) Op. hist. polit. p. 167.
(95) P. 8. ap. Sparkium.
(96) Fredegarius ap. Du Chesne t. 1. p. 776. Annales Bertiniani T. 2. p. 152. A. Metenses p. 278.
(97) N. Bibl. t. 2. p. 197.

ved sigtes til Sarracenerne, thi endskiønt den strax forhen hav-talet om Pipino, Ludovici Pii Søn, hans Død, saa er det dog klart, at herved sigtes til Pipinus, Caroli M. Fader, og at det kun er sat paa et uret Sted, saasom dette Stykke begynder saaledes: Regnante Pipino Rege Francorum, Patricio Romanorum Stephano Papa residente in sede Apostolica, hvilket aldeles ikke passer sig paa Pii Søn; Og dernæst synes Slaget at være skeet i Aqvitanien, siden Kirken, som det gav Anledning til, blev bygget der; Og udi denne Pipini Tid finder man ei, at Normannerne have forurolige Frankerige, men vel at han haver stridet med Sarracenerne i Aqvitanien. Skribenten siger, at Slaget stod i Pago Alnisii, hvilken jeg ei kan finde hverken hos Valesium, eller d'Anville, men Expilly derimod har den under det Navn Aunis, hvor Rochelle er Hovedstaden, og de tvende andre kalde den Pagus Alnetensis. Nu laae den vel ikke egentlig i Aqvitanien, men dog ei langt derfra, og pleyede Sarracenerne undertiden at trænge endda langt længere ind. Ligeledes sigtes til Sarracenerne ved Vandaler, naar der i Gallia Christiana (98) siges, at det Kloster Caritas ved Loire blev Aar 743 aldeles ødelagt af Wandalerne; Opbygget igien 754, og ikke længe efter atter ødelagt af Wandalerne, og laae derpaa øde omtrent i 300 Aar, indtil det igien kom i Stand 1059 (99). Spelman (100) forsikrer, at Normannerne bleve kaldte Nordalingi a Nordens Børn, Unger, Afkom. Nu er vel Etymologien rigtig, og Navnet ogsaa beqvemt; Men da jeg dog ikke har fundet det hos nogen gammel Skribent, saa frygter jeg for at han har

læst

(98) T. 12. col. 403.
(99) Ib. in instrum col. 102.
(100) Gloss. p. 10. v. Adelingus.

feil, og giort det af Nordalbingi. Abbo (1) giver dem det
navn Allofili ɔ: fremmede Folk, hvormed de 70 Udtolkere
e belegge Philisterne. Naar Adelerius (2) skriver, at det
manniske Folk blev exempta vagina suæ habitationis, saa sig-
han ved dette vagina nok til Scandinavien, som Jornandes
er vagina gentium. Audradus Modicus (3), som skrev ved
, kalder dem Scyther; Rigordus (4), som slutter med 1223,
er, at de Danske komme under Rollo over Oceano fra
cia, hvor Udgivern Pithoeus sætter derved i en Parent-
Scotia, hvilket kunde være got nok, dersom nogen af Rol-
s Levnets Beskrivere havde ladet ham opholde sig en Tid i
tland, og derfra gaae til Frankerige, men nu tale mange
om Engelland, men aldrig om Skotland; Desuden er det
og vært, at Middelalderens Skribenter kalde Scandinavien
thia; Det allerede anførte viser det, og desuden skriver Jo-
s Parisiensis efter Hugo de S. Victore (5), at Normanni ere
ne saa kaldte paa barbarisk Sprog, qvasi homines Septentrio-
s, fordi de kom fra den Verdens Kant, nemlig fra nedre Scy-
e, (saa kalder han det, for at skille det fra øvre eller det store
ythien, hvorved urigtigen betegnedes næsten hele Polen, og Rus-
), hvilket efter Isidorum kaldes Terra Barbarica, (hvilket jeg dog
kan finde hos ham, hverken i hans Origines eller Gothiske Hi-
e); Af Herkomst ere de Danske, fordi de ere udgangne af
cia; Robertus de Monte (6), at Normanni ere af Herkomst
Danske,

(1) L. 1. p. 43 in Duch. Scr. Norm.
(2) Ib. p. 29.
(3) Ap. Duchesn. t. 2. p. 391.
(4) Ap. Pithoeum p. 175.
(5) Ap. du Chesne t. 1. p. 132.
(6) In Guiberti op. p. 717.

Danske, og udgangne fra nedre Scythien, og have ofte seylet over Oceano og paa Søerøver Viis anfaldet Germanien og Gallien, og endelig tilsidst under Rollo landet i Gallien. Menage (7) anfører Guillelmum Britonem, sigende, at Dani eller Daci kom fra Scythien under Rollo; og endelig er det bekiendt, at mange (8) giøre Picterne til Gother, og føre dem fra Scythien, og ligeledes at nogle giøre Scoterne til Scyther (9), og ved dette Scythien og Scyther have de uden Tvil forstaaet Scandinavien, og dens Indvaanere, men om de have giort ret i at føre Picterne derfra, det er nu ikke min Sag at undersøge. Naar jeg eftertænker, at Snorro kalder det rette Scythien det store Svithiod, ventelig fornemmeligst for Ligheden i Udtalen imellem Scythien og Svithiod, da det første bliver af Franske og flere endnu udtalt Sythien, saa og fordi vore ældste Forfædre og Odin siden vare komne derfra hid, saa er jeg næsten af de Tanker, at Udtalen af Suithiod haver bragt de Fremmede til at blande det med Scythien, hvilket atter er et stort Beviis for den Sandhed, at der have været Svenske iblant Normannerne. Naar Roger af Houeden (10) siger, at 866 kom en stor hedensk Flode fra Danubia til Britannien, saa kan der vel ingen Tvil være paa, at Danubia er jo giort af Dania, og at Dania bør forstaaes derved, men imidlertid troer jeg dog, at Anledningen hertil haver været, at nogle Skribenter i Middelalderen sagde at den Scanza strakte sig fra Floden Danubius eller Donau til Oceanum. At de andre foranførte Skribenter have ved Scythia

(7) Dict. Etym. v. Norman. p. 531.

(8) See Usserii ant. p. 303. 304. 308. 309. Stillingfleet orig. Brit. p. 246.

(9) Cambd. Brit. t. 1. intr. p. 145. 146.

(10) P. 415.

a forstaaet Scandinavien sees klarligen af det, at saa mange
kribenter føre Normannerne fra den Scanza (11), iblant
ilke Dudo i sær siger, at fra Danubio indtil det Scithiske Hav
ede vilde og barbariske Folk, som vare udgangne fra den
canza: Auctor vitæ S. Genulfi (12) har kun uegentlig og ube-
mt kiendt deres Sæde, naar han siger, at de synes at have
et ved den nordlige og indre Deel af det Britanniske Hav,
orved han dog synes at pege paa Norge. Glaber Radulphus
3) vil, at Normanni ere komne fra de nordlige Kanter, og
ve i Forstningen opholdt sig længe ved Oceanum, og været
ypede med ringe Sold, indtil de voxede til et ei ringe Folk,
med fiendtlig Magt overføre en stor Strækning baade til Lands
Vands, og undertvunge sig til Eyendom nogle Stæder og
nde. Dersom man vilde efter disse Ord troe, at Normanni
re ude enten ved deres egen Yngel eller ved Tilstod af fremme-
Folk blevne til et mægtigt Folk, saa tog man mærkeligen
yl, ney de plyndrede vel først de sig nærmest beliggende Kyster
Frisland, Holland, Flandern, og didhen maae Glabers
rd trækkes, at de først opholdte sig længe ved Oceanum, og
nes det da, at de i nogen Tid have aarligen vendt hiem, men
ien finge de store Tilstod hiemme fra, og begyndte da at gribe
agen an for Alvor. Spener (14) anfører een, dog uden at
evne ham, som har meent at Normanni stammede fra Narisci,
Folk i Over-Pfaltz, hvilket han ogsaa, endskiønt uretteligen,

 haver

(11) In Duchesnii Scr. Norm. Gesta Norm. in Francia p. 1. Dudo p. 62. 71. Genealogia Ducum Northmanniæ p. 213. Wilhelmus Gemmet. p. 218. 223.

(12) Ib. p. 21.

(13) Ap. Pith. p. 8.

(14) Germ. part. 2. p. 131 & 132.

haver kaldet Norici. Spener igiendriver denne Mening meget vel. Det undrer mig at ingen er faldet paa at føre dem fra de rette Noricis, allerheldst Landets Navn rimeligen vil sige saa meget som Nor-Rige. Den lærde Bilibaldus Pirckheimer (15) har en underlig Mening, nemlig at Normanni skulle i de senere Tider have boet i Bispedømmet Hildesheim og Grævskabet Ravenspurg, og derfra heftigen have anfaldet Frankerige, hvilket man skal kunne lære af en gammel Tydsk Skribent, som roser sig af at stamme fra dem; og erklærer Pirckheimer derfore alt hvad de Franske Skribenter berette om deres Herkomst fra Danmark for Drømme. Udi det Cottonianske Bibliotheqve (16) anføres et Manuscript de gestis Danorum i 8 Bøgger med Supplementer, som skal indeholde hvorledes Danemarchia har frembragt mange, der fra alle Kanter have ødelagt, opbrændt og undertvunget det Franske Rige. Det er klart heraf at denne Forfatter har meent, at de, som andre kaldte Normanner, ere komne fra Dannemark. Den Anonymus, som har skrevet S. Gudilæ vita (17), synes at kalde de Danske og Normanner, som plyndrede Carolingernes Rige, Hunner, venteligen fordi de i Grumhed slægtede Hunnerne paa, maaskee og fordi Hunner have tildeels boet meget langt nord paa, saa at den Autor, der haver skrevet Gesta Normannorum (18), siger, at fra den Scanzia, som kaldes Northwega ɔ: Norge, og hvor Gothi, Huni og Daci boe, ere Northmanni udgangne. Udi Kolyns Hollandske Riim-Kronike (19), som Udgiveren van Loon (20) holder for at

være

(15) In Schardii Scr. t. 1. p. 208.
(16) Faustina A. VIII. n. 21. p. 149 apud Smith.
(17) Act. Sanct. Menf. Jan. t. 1. p. 528 & 529.
(18) In Duchesnii Scr. Norm. p. 1.
(19) P. 104. 124. 128 og 140.
(20) Præf. p. 1.

være skrevet for 1190, kaldes Normannerne Noren, og 't Noerske Volck, (hvilket synes at vise, at han haver holdt dem for Norske). Dersom man havde Underretning om, at Venderne nogensinde havde plyndret nord i Frankerige og i Flandern, saa kunde man ogsaa falde paa dem ved foranførte Vandaler, allerhelst jeg har viist, at temmelig gamle Skribenter kalde dem allerede ved andre Leiligheder saa, og end mere vilde dette bekræftes, dersom man kunde bevise, at der nogensinde haver ved Utrecht boet et Nordisk Folk kaldet Wilter, hvorpaa jeg dog høyligen tviler. Vel sandt, at den Vendiske Kong Samo førte ved 635 Krig med den Frankiske Dagoberto, og at denne Tid kunde vel nok passe sig med Ebonis Vidnesbyrd, men Krigen blev ført i Cärnthen, og kom, saavidt man veed, ei længer nord end Thüringen. Alcuinus eller Albinus (21) skriver vel i et Brev til en Abbed, at Kong Carl havde nylig undertvunget Wilter eller Wionuder (hvoraf sees, at man dog haver havt i Brug at kalde Venderne Vilter, men ingen af de Vender, som Carl den Store undertvang, findes hos nogen af de Skribenter, som have skrevet om ham, at have boet i Frisland; Werlatabi eller Leuticii kaldtes derimod Wilzi). Autor af den korte Kronike om Abbediet St. Gall, som slutter med Aar 926 (22), kalder ved de Aar 790, 795, 796 og 797 Avarerne Wandaler, hvilket giør det ikke urimeligt, at Ebo kan have forstaaet dem ved sine Vandaler, thi i det 7 Sæculo trængde de langt ind i Frankerige. Hepidannus (23), som sluter med 1044, kalder dem Aar 793 ogsaa Wandaler. I Henseende til Vilter er

(21) Lelandi coll. t. 2. p. 393.
(22) In Duchesnii Scr. Fr. t. 3. p. 467 & 468.
(23) Ib. p. 472.

det dog mærkeligt at Beda, saa sandrue og ærværdig en gam-
mel Skribent, skriver (24): Donavit autem ei Pippin locum ca-
thedræ Episcopalis in castello suo inlustri, qvod antiqvo gentium
illarum, verbo Viltaburg id est, oppidum Viltorum, lingva au-
tem gallica Trajectum vocatur; thi disse Ord synes dog at vise,
at Viltaburg haver havt Navn af et Folk Vilter, og da Beda
legger til, at det fra gammel Tid er bleven kaldet saaledes, saa
er det dog ikke umueligt at nogle Vilter kunne engang have sat
sig ned der, thi det gaaer, som Herodotus siger, at meget kan
skee i lang Tid. Naar jeg betænker, at Beda sætter tydeligen
Huner hos Saxerne udi Tydskland, vore gamle Sögur ogsaa,
som det synes, og Traditionen i Westphalen tildeels ogsaa, ved
at kalde Forfædrenes Graver Hünen-Betten, og jeg hertil leg-
ger, at den mægtige Huniske Konge Atila regierede ligt fra Un-
gern til Østersøen, at han bragte alle barbariske Folk i Bevæ-
gelse da han drog til Gallien, og at han paa dette Tog drog did
norden for Donau, saa er jeg næsten af de Tanker, at Huner-
ne ere ved denne Leilighed komne ind i Westphalen, og en Colo-
nie af Wilterne, et Slavisk Folk, maaskee ogsaa i det Utrecht-
ske, thi mange Slaver maae upaatvileligen have staaet under
ham, siden de boede i Polen. Dog maae jeg tilstaae, at denne
Formodning om Vilterne svækkes noget derved, at Kong Alfred
haver udi sin Angel-Saxiske Oversættelse af Beda ikke disse Ord,
det er Vilternes Bye, saa at man kan frygte for, at de kun ere
et Glossema i den Latinske Beda. Hvad Picterne angaaer, da
siger Ranulphus Higden udtrykkeligen (25): Suntqve isti populi
idem qvod Gothi. Vel sandt, at denne Skribent er nye, thi

har

(24) L. 5. c. 11.
(25) Ap. Gale t. 3. p. 209.

an døde først 1363, men han haver taget alt sit af ældre Skribenter, som han ogsaa anfører. Her anfører han ellers Galfrium, en Skribent, som levede midt i det 12 Sæculo, og som el i Almindelighed er i et slet Udraab, men som dog vel undertiden kan have sagt noget rigtigt; men hos ham finder jeg ikke disse Ord, men alene (26) At Fulgentius cum diutius resistere nequivisset, transfretavit in Scythiam, ut Pictorum auxilio dignitati restitueretur, cumqve ibi omnem juventutem patriæ collegisset, eversus est cum maximo navigio in Britanniam, atqve Eboracum obsedit, og noget efter (27) siger han, at Carausius, som han dog urigtigen henfører til Keyser Bassiani eller Caracalli Tider: Dedit Pictis locum mansionis in Albania, ubi cum Britonibus mixti per seqvens ævum manserunt. Nu er det vel vist nok, at Middelalderens Skribenter forstode ofte Scandinavien ved Scythien, som de undertiden til Forskiæl fra det store kaldte Nedre-Scythien, og derhos er det og uden al Tvist at Gotherne boede paa Scandinavien; men imidlertid findes dog ikke bemældte Ord hos Galfrid, saa jeg derfore troer, at Higden haver selv ved Slutning draget dem ud af ham. Bemældte Fulgentius skal have anført Britannierne imod Keyser Severus. Mærkeligt er det, at baade Beda og Nennius synes at giøre Picterne til et fremmed Folk, og at den første tillegger dem deres eget Sprog; men paa den anden Side maae jeg tilstaae, at de Grunde, hvorefter Macpherson og flere giøre Picterne til indfødde Britanner, ere meget betydelige. Dog om Picternes Herkomst skal jeg handle ved en anden Leilighed. Fremdeles finder jeg at nogle gamle Skribenter, heldst Engelske, kalde Normannerne undertiden Mauri,

(26) L. 5. c. 2. p. 31.
(27) C. 3. p. 32.

uden Toll fordi disse Normanner have været fra det anseelig Landskab Møre i Norge, og herved have nogle af dem taget Anledning at tænke paa de rette Maurer fra Africa, og derfore undertiden kaldet dem Africani, dog herom skal jeg udførligen handle, naar jeg kommer til de Tider og Leiligheder, da disse Navne ere blevne brugte. Dog kan jeg ikke undlade at anføre følgende betydelige Sted hos Marium, Bisskop i Avenche i Gallien, som ender sin Kronike med Aar 581; han skriver (28) at Aar 574 giorde Mauri et Indfald i Frankerige; hans Ord lyde saaledes: Eo anno iterum Langobardi in Valle ingressi sunt, & Clusas obtinuerunt, & in Monasterio sanctorum Acaunensium diebus multis habitaverunt: & postea in Baccis pugnam contra exercitum Francorum commiserunt, ubi pene ad integrum interfecti sunt, pauci fuga liberati. Sed & Mauri, & aliæ gentes, qvi in Provincia eorum ingredi præsumpserunt, ab ipsis Francis devicti sunt. Da Clusæ betegne de snevre Passer over Alperne, og Ordet Provincia synes at sigte til det Land, som Romerne kaldte udi Gallien i sær saa, og vi nu omstunder Provence, saa bliver det Spørsmaal om ved disse Mauri forstaaes de virkelige Maurer, eller og Norske skiulte under bemældte Navn, fordi de kan have været fra Møre. For den første Mening ere disse Grunde, at Maurerne ligge meget nærmere til at komme til Provence end de Norske; at man ikke finder noget uimodsigeligt Vidnesbyrd for sig at de Norske eller Danske have saa tiligen giort saa vidtløftige Søetoge, og at man vist veed af Procopio, at Maurerne vare kort forhen under Justiniano meget urolige, og viste sig sær stridbare, saa og at Vandalerne havde i dette Sæculo foruroliget alle Kyster ved Middelhavet, da det ikke er at tvile paa, at jo endeel

(28) Ap. Bouquet t. 2. p. 18.

endeel Maurer, som deres Undersaatter, have fulgt med dem, hvortil kommer, at Procopius (29) vidner, at Vandalerne havde forsendt endeel Maurer til Sardinien, hvor de udi hans Tid vare blevne meget mægtige, og kaldtes Barbarici, (hvoraf sees Alden af det Ord Berbers, som er Maurernes rette og egentlige Navn). For den anden Mening derimod ere disse Grunde: at om end Maurerne have noget rovet til Soes, saa have de dog aldrig været saa bekiendte og dristige Soemænd, som de Nordiske Folk, og dernæst, at kunde Erulerne seile i det 5 Sæculo omkring gandske Spanien, og plyndre i Italien, et Folk, som rimeligen da boede ved Østersoen i det Meklenborgske, saa kunde og de Norske fra Møre giøre det samme i det 6 Sæculo; Imidlertid giør dog Nærheden af Sardinien ved Provence mig mere tilbøyelig til at tænke her paa de rette Maurer. At vore ældgamle Fædre ellers have kunnet kiende til Africa, og Africanerne igien til os, slutter Torfæus (30) deraf, at Vandaler boede der, og at Heruler hentede Konge fra Norge; Men jeg svarer hertil, at Heruler boede ikke i Africa, hvorvel nogle figtede der under Keiserens Fane, og at Vandaler ikke vare fra Norden.

§. XXIII.

Den retteste Maade at skrive dette Folks Navn paa, er Normænd, eller og Nordmænd, og paa Latin Normanni, hvilket sidste ogsaa mange Middelalderens Skribenter (31) bruge, eller Det Normanniske Navns Orthographie og Etymologie.

(29) B. Vand. l. 2. c. 13. p. 407.
(30) H. N. t. 1. p. 294.
(31) Alberic. p. 177. Rob. de Monte in Guiberti op. p. 717. Glaber Radulphus in Pith. op. p. 8. ib. fragm. Aqvit. H. p. 80. ib. Sugerius p. 109.

eller og Nordmanni, der ligeledes forekommer hos mange (32), af hvilke Adamus Bremensis kalder Norge selv Nordmannia, liggende til, at det kun af de nyere kaldes Norvegia, hvilket dog er urigtigt; Og Annales Fuldenses forstaae ved Nordmannia, og Nordmanni Danmark og de Danske. Andre derimod vige længere fra den rigtige Skrivemaade, og kalde dem Nortmanni (33), ja nogle endog Northmanni (34), hvoriblant Albericus, som dog ellers skriver dem rigtig Normanni, men her har fulgt Sigebertum, hos hvilken dog nu staaer Nortmani, og paa mange Stæder Normanni, hvilket viser at Skribenterne have været usikre og ustadige i deres Skrivemaade. Hvad nu deres Etymologie angaaer, da ere de dog alle (35) eenige i, at de have Navn af Nord og Mand, fordi de vare Mænd som boede nord paa, og komne derfra; Undtagen at nogle fordreye Skrivningen af Ordene Nord og Mand, hvilket dog vilde være overflødigt at opregne, og at P. Æmilius synes at mene, at disse Ord ere igien komne af Mannus Tuistonis Søn, og Nerthus ɔ: Jorden hos Tacitum, da Tacitus dog skriver det sidste Hertha; og at Stiernhielm er af den underlige Mening, at Nord er den samme som

Nor,

(32) Ad. Brem. p. 63. Eginhardus in Duchesn. t. 2. p. 98. Annales Fuld. ib. p. 541 & 544. Liuthprandus p. 144.

(33) Hugo de S. Victore ap. Duch. t. 1. p. 132. Chron. Font. ap. Duch. t. 2. p. 285. Chron. Besuense p. 410 & 411. ib. Fulcuinus p. 735. ib. Magn. chron. Belg. p. 57.

(34) Alb. p. 174. Gesta Normann. in Duchesne Scr. Norm. p. 1. W. Gemm. ib. 218.

(35) Glaber p. 8. R. de Monte p. 717. H. d. S. Victore p. 132. P. Æmilius p. 88. Gesta Dom. Ambazienfium in Duch. Scr. Norm. p. 24. W. Gemm. ib. p. 218. J. a Leidis p. 85. Liuthprandus p. 144. Du Fresne t. 2. c. 753. v. Nortmanni. Menagi p. 531. v. Norman. Caseneuve ib. p. 81. v. Normand. Stiernh. Anticluverius p. 146.

Nor, og kaldtes ogsaa Ner, Nord, og at Indvaanerne kaldtes efter ham Norrenar, Nordungar, Nordlingar og Normæn, (af hvilke de tvende mellemste dog ei ere mig forekomne hos nogen gammel Skribent), og af de gamle Hyperborei. Heel mærkeligt er det, at De Guignes (36) anfører, at Madgiars ɔ: Normænd viiste sig Aar 844 i Andalusien, thi det er omtrent samme Navn, hvormed Ungarerne selv kaldte sig, nemlig Madgiars, som nogle Forfattere skrive Mazari, Mogeri; Ei skulde jeg troe at Araberne, og det endog de Spanske Araber, havde vist at Ungarerne vare et Slags Finner, og Finnerne igien et Nordisk Folk, og derover maaskee kaldet alle Nordiske saaledes. Men maaskee de og have kaldet dem saa af det Arabiske Ord Magiusun ɔ: et Skib, liig Maanen, hvad enten de maaskee ere komne did paa de saa kaldte runde Skibe, eller og paa Skibe, hvor Forog Bag-Stavnen have staaet høyt i Veiret, og Mellemdelen været lav, og de derover have lignet dem med Halvmaanen. Notkerus Balbulus, eller og hvad det har været for en Monachus Sangallensis (37), synes at kalde dem Nordostuni ɔ: Mænd fra Nordost, hvilket Navn de og kunde bære med rette i Henseende til Frankerige, saafremt han og her taler om Normanner, thi denne sære Skribent har iblant andre underlige Gaver ogsaa denne, at være vanskelig at forstaae.

§. XXIV.

Aarsager til Normannernes og de Danskes Udvandringer.

Det forunderligste ved alle disse Søerøver Toge er at udfinde, hvi vore Forfædre giorde dem, og det saa ideligen, og i saadan Mængde. Boxhornius (38) mener, at de Nordiske Landes

(36) T. 1. part. 1. p. 357.
(37) Ap. Canis. t. 2. part. 3. p. 80.
(38) H. univ. p. 474.

des Folkemængde haver været Aarsag hertil, og anfører en ube-kiendt Skribents Grunde, hvorfor de ere mere frugtbare, end de sydlige. Og hermed komme endeel gamle Skribenter næsten overeens. Saa skriver Dudo (39): at de Danske havde fra gammel Tid den Skik, at lade det unge Mandskab efter Lodkastning udvandre, og at da de ved Ægteskab og Skiørlevnet havde meget formeret sig, og derover laae i bestandig Strid hiemme, blev denne gamle forglemte Sædvane paa nye optaget, hvilken ei behagede Ungdommen, som derover tog sin Tilflugt til Rollo, der dog selv blev nødet til at vandre ud med. Wilhelmus Gemmeticensis (40) skriver og, at da de Danske der vare blevne meget opfyldte med Folk, af Aarsag at de af Vellyst toge mange Hustruer, saa bleve mange, ved en Lov fastsat af Kongerne, tvungne til at vandre ud, og jog da en Fader alle sine voxne Sønner fra sig, undtagen een, som arvede hans Eyendeel (hvilke Ord tydeligen synes at sigte til Odels-Retten, der fra Arilds Tid haver været brugelig i Norge, men uvist derimod om den og haver været giængs i Danmark, med mindre man nøye vil følge denne Skribent, og troe at han havde været vel underrettet). Den Grund som disse Skribenter give til vor Folkemængde, nemlig Friheden at tage mange Hustruer, er gandske urigtig, og haver Premontval i sin Monogamie viist, at den allerbedst befordres ved Ægteskab imellem een Mand og een Kone. Desuden kan det ei altid have været Folkemængden egentligen at tale, der haver nødet dem til at vandre ud, men og enten usædvanlig indfaldende dyr Tid, som Saxo (41) vidner om Langobarderne, eller

(39) L. 2. p. 69 — 71.
(40) P. 218.
(41) L. 8. p. 158.

ller og en slet eller maadelig Agerdyrkning i Almindelighed, som og maatte befordres ved denne ustadige og omvankende Levemaade. Deels smaae Ting, og deels gandske andre kunne og have givet undertiden Anledning til den første Bevægelse og Udvandring, og siden atter gandske andre Aarsager hvi de have paa deres Udvandring vendt sig til visse frem for andre Lande. Saaledes vidne troværdige gamle Skribenter, at en Vandflod tvang Cimbrerne til at flytte; disse tilligemed Teutonerne beboede egentligen Jylland, Slesvig, Holsteen, Lauenborg og Meklenborg, og uden Tvil have mange fra de Danske Øer, Norge og Sverrige flaget sig til dem. Men efterat de engang vare komne paa Vandring, saa haver Begiærlighed til Bytte, og Lyst til at boe i bedre Lande drevet dem frem, hvorfore man og mærker at de begiærede Lande at boe i af Romerne. Den Modstand de funde hos visse Folk, som Belgier, Bojer, Celtiberer, haver og drevet dem til at søge til andre, hvor de haabede at finde mindre Modstand. Om Langobarder vidne Paulus Diaconus og Saxo, at Hunger drev dem først ud; men de vare da kun faae i Tallet, efterdi de komme fra saa lidet et Land som Vendsyssel, saa at deres Antal var derfore længe efter, endda udi Taciti Tid, kun ringe. Krige og Overmagt dreve dem siden af Sted; og er der ingen Tvil paa, at dertil er kommet, som hos alle andre barbariske Folk, Begiærlighed efter Ryv og gode Dage, thi i de sydlige Lande vankede Guld, Sølv, Viin ꝛc., som de ei kunde faae hiemme hos sig; Bi-Aarsager have uden Tvil været den Lethed, hvormed de kunde bryde ind i det Romerske Rige, deels ved dets umaadelige Strækning, og deels undertiden ved Forsømmelse, Forræderie; og den Stats-Feyl, som de Romerske Keysere beginge, ved at tage Barbarer i deres Krigs-Tieneste. Hvad

 Heru-

Heruler angaaer, da bleve de udjagede af de Danske, og siden, efterat de havde taget Vandrings-Staven i Haand, have vel de samme Aarsager drevet dem frem, som alle andre barbariske Folk. Aarsagen til Gothernes Vandring er derimod temmelig mørk. Maaskee at de Gother, som med den sidste Odin komme hid nord ind, have formaaet deres Landsmænd til at forsøge Lykken paa hiin Side Havet, og at slaae sig i Selskab med deres der boende Landsmænd de Tydske Gother. Den Uroe Trajanus ved sine Krige i Dacien opvakte iblant de der norden for boende Folk, haver maaskee og giort sit dertil, i det mindste hvad de Tydske Gother angaaer, og ligeledes, som jeg i den Gothiske Historie haver formodet, maaskee den Hungersnød under Kong Domald i Sverrige, hvilken dog ikke kan have givet Anledning til den første Udvandring, som skeede forhen. Beliggenheden af Saxerne ved Søekanten, samt de andre Aarsager, som de have tilfælles med alle barbariske Folk, har uden Tvil opmuntret dem til fra Midten af det 3 Sæculo at forurolige Britannien &c., hvortil er kommet det Romerske Riges da værende udvortdes og indvortdes Svaghed, og de mange Tyranner, som opkastede sig i det. Det samme maae og siges om Picterne, saafremt de have været fra Norge, hvilken Sag er dog endda meget tvilagtig, da de Grunde, hvorefter de giøres til Caledonier, synes at være overveyende. Men at under Saxerne ere fra de ældste Tider og saa Jyder og Angler blevne forstaaede, derpaa kan ingen Tvil være, thi det viser deres store Tog til Britannien i Midten af det 5 Sæculo; og er det ogsaa gandske troeligt, at adskillige Personer af de andre Nordiske Riger have fulgt med. Men hvad Normannernes, Austmannernes og de Danskes store Søe-toger angaaer, hvilke begyndte i Slutningen af det 8 Sæculo,

og

og vedvarede det heele 9 og 10 Sæculum igiennem, og tildeels i det 11, da kan man ei ansee det at Gorm i Danmark, Harald i Norge og Eric i Sverrige fordreve og bragte under sig alle smaae Konger, for den rette Aarsag dertil, efterdi Togene vare begyndte længe før, og mærkeligen standsede, i det mindste bleve indrettede paa en anden Maade, efterat de gandske havde ført deres store Forehavende til Ende, hvorvel jeg derhos ei nægter at jo dette kan i sin Tid have giort noget dertil, indtil bemældte Riger vare gandske komne under eet Hoved. Men de rette Aarsager have uden al Tvil været, foruden de almindelige og forhen anførte, at Carl den Store undertvang Saxerne, og kom derved Danmark saa nær, hvorhen mange Saxer flygtede, og opvakte Forbittrelse hos de Danske, tilligemed Frygt for overhængende Fare; saa og at de Frankiske Regentere søgte at indføre Christendommen i Danmark, hvilket har opvakt saa meget des større Had hos Hedningerne, som det stærkeste Partie, hvorfore de og fore saa ilde af sted med Kirker og Klostere, thi deres grove og vilde Sæder havde vel ei alene kunnet bringe dem saa vidt. Herimod vil vel nogen indvende, at disse Grunde ere gode nok for Danmark, men hvad haver da i sær bevæget de Norske hertil. Jeg svarer, at de Danske Konger af Sigurd Rings Æt eyede ogsaa anseelige Landskaber i Norge, og at det derfore var inden Under, at de Undersaatter, som de havde der, ginge ogsaa paa Fribytterie; naar nu hertil legges Vanen, Monstret, Begiærlighed efter Rov, Stridbarhed, Lyst til Søen, da er Knuden let løst. Og hvad Engelland i sær angaaer, da meente de Danske ved Svogerskab at have Paastand paa visse Deele deraf, og vare ogsaa fra Saxernes Tid af vante til at drage did; i det mindste kan det ei nægtes om Jyderne, som fra det 5 Sæcu-

ti Stamning udgiordte saadan anseelig Deel af det Danske Rige. Wallingford (42) beretter ogsaa, at alle de Scandinaviske Folk havde den Sædvane, at jage fra sig alle deres voxne Sønner, undtagen een, som fik deres faste Eyendom efter dem; Hvorover Ungdommen fulgte sin egen Villie, og ægtede mange Qvinder, og avlede derved megen Affkom, som paa nye blev udjaget at opsøge andre Lande til Bopæl, naar Fædernelandet ei kunde føde dem. Og sandt at sige, da finder jeg en god politisk Grund herudi til Polygamie, thi derved var der altid flere Fruentimmer i Landet, end Mandsfolk, og de maatte stedse have gaaet ugifte og ubrugelige, naar Mandsfolk ei havde taget mere end een Kone. Matthæus af Westmünster (43) siger alene, at fordi de Danske Øer vare opfyldte med for mange Mennesker, saa gave Kongerne den Lov ud, at de modigste Mænd skulde vandre ud, og søge nye Boliger. Schöning (44) giver følgende Aarsager til Normannernes Udvandringer, og hvi der saa sent, nemlig fornemmeligen fra det 9 Sæculo, tales om dem af fremmede Skribenter, thi han holder med rette for, at de længe forhen have giort mange Udtoge; 1) Vare de første Udvandringer kun smaae imod de følgende. 2) Bleve de Frankiske og Angel-Saxiske Konger mægtigere i det 8 Sæculo, end forhen, og tænkte paa at drive disse ubudne Giæster bort, som hidindtil havde hist og her sat paa Kysterne i Rolighed; 3) Følte de Nordiske Folk mere deres Sty- ke paa samme Tid, end forhen, ved det mange af dem bleve fo- eenede sammen under Sigurd Rings og Ragners Familie, og 4) den Eenevolds Magt, som denne Familie og flere søgte at in- føre,

(42) In Galei Scr. t. 3. p. 533.
(43) P. 183.
(44) N. H. t. 1. p. 509 — 512.

re, foraarsagede, at mange ginge af Landet, for at undgaae saadant Aag. Odo, Abbed i Clugny, som døde 942, skriver i sit Skrift de re versione B. Martini Turonensis a Burgonia, et Skrift, som dog adskillige anseelige Critici, Moliner, Lonneau, og Forfatterne af Memoires de Trévoux erklære for opdigtet (46), men hvortil jeg dog ikke seer tilstrækkelig Grund; Der skrives, at som den Danske Jord ei kan føde sine Indvaanere, saa er det brugeligt der, at hver femte Aar, per singula lustra, udgaaer en anseelig Hob efter Lodkastning, og udsøger sig nye Bolig i fremmede Lande, for ikke mere at komme tilbage. Dersom man kan lide paa denne Skribent, saa er den Anmærkning mærkelig, at just hvert femte Aar udsendtes en Sværm.

§. XXV.

Vel synes det ved første Øyekast, at disse Toge vare kun giorde for at plyndre; Men at nu forbigaae de ældre Udvandringer af Gother, Langobarder &c., saa finder man at Saxer, Angler og Jyder have alerede i det 5 Sæculo tænkt paa Erobringer, og sat sig ned i Britannien. Hvad nu Normannerne her angaaer, da er det en bekiendt Sag, at de i det 9 Sæculo nedsatte sig i Frisland og Holland, hvorvel de, som nedlode sig her, ei vare Norske, men fornemlig Danske, men jeg tager nu Navnet i den videste Mening, ligesom Skribenterne af Middelalderen selv giore; Ligeledes udi Irland under Navn af Austmen eller Ostmen; Udi Engelland, fornemmeligen i Ost-Angeln og Northumberland; Udi Frankerige, hvor endeel af Neustrien blev kaldet Normandie efter dem, et Navn som det endnu bærer indtil denne Dag, og hvilket ofte forekommer hos Middelalderens

Normannernes Colonier.

rens

(46) Fabr. B. M. lat. ex edit. Mansi t. 5. p. 156.

rens Skribenter (47), og der regieredes de længe af mægtige Hertuger, som endog tilsidst bemestrede sig Engelland Aar 1066, og i Forstningen af samme Sæculo udginge endeel tapre Mænd derfra, som først nedsatte sig i Apulien, og siden undertvunge det, Calabrien, og alt hvad vi nu kalde Kongeriget Neapolis, ja gandske Sicilien, og opsvingede sig en Stamme af dem til den Kongelige Værdighed. Man har altsaa virkelige Bedrifter nok, uden at opfinde falske. Jeg maae derfore forundre mig over Feustking (48), som vil, at Nasamones i Africa have stammet fra Normænnerne, og har dertil ingen anden Grund, end at han formener, at deres Navn vil sige saa meget som Næsmænner ɔ: Insulani, og at han formoder, at Ascomanni have stammet fra dem, fordi Navnene ligne hinanden meget, da dog Ascomanni først bleve bekiendte i det 10 Sæculo, holdte sig alene op her nord, og have Navn af Ask ɔ: et Slags Skib. Vel sandt at han anfører Curtium L. 4. C. 7, som skal kalde dem gens Scythica, men i min Curtio, som er in usum Delphini Parisiis 4to 1678 staaer det L. 4. C. 29. P. 139, og der læses gens Syrtica, som er meget rimeligere, efterdi de virkeligen boede ved Syrtes. Etymologien falder bort, thi Plinius (49) skriver, at Grækerne kaldte dem først Mesammones, fordi de boede midt i Landet, (og deraf er uden Tvil med Tiden bleven giort ved Afkortning Nasamones). Desuden er Folket saa gammelt, at Herodotus (50) allerede taler om det, og kalder det et Libysk

Folk,

(47) Alberic. pa. 1. p. 114. Gen. D. North. in Duch. Scr. Fr. p. 213.

(48) I Noodts Beytr. t. 2. p. 553. not. *.

(49) L. 5. c. 5. t. 1. p. 543.

(50) L. 2. c. 32. p. 101 & 102. l. 4. c. 172 & 173. p. 279 & 280.

!, (hvilket hos ham er det samme som Africansk), der boede Syrtin, og lader det fortælle, at det engang traf paa et !, hvis Sprog det ei forstod, (hvoraf man kan slutte, at Sprog kom ellers overeens med dets andre Naboe Folkes i ca), at det var et talrigt Folk, havde offentligen Omgang Fruentimmer, ligesom Massageterne, (hvoraf Curtius har t Anledning at giøre dem til Scyther, saafremt den Læse- de er virkelig hos ham, hvorpaa jeg dog tviler, thi mange le Skribenter giorde Massageter vrangeligen til Scyther), ıtte sig ned i Psyllernes Land, efterat disse sidste vare blevne ıddede paa den Maade, at de af synden Vind vare blevne avede i Sandet, hvorimod Plinius (51) fortæller, at Nasa- es dræbte de fleste Psyller, og bemestrede sig deres Land. heraf maae man dog ei slutte, at Nasamones have været et med Folk, thi de kan gierne have været derfore fødde og ne i Africa, og siden have udvidet deres Grændser der. rius (52) har samlet endeel om dette gamle Folk. Ligesaa- Etymologie og Derivation, som Feustking bruger, betiener rus (53) sig ogsaa af, naar han skriver, at Getuli i Africa : været Geter, og ere fra deres Hiem komne med en stor Flo- g i anseelig Mængde til Libyen, og have bemestret sig Egnen Syrterne, og ere blevne kaldte Getuler, fordi de stammede Geterne, hvorfore og den Sagn vanker iblant Gotherne, at e Maurerne deres beslægtede fra gammel Tid (en Sagn, som dog troer at de selv have digtet, for at vinde Maurerne). ; Adamum Ursinum (54) finder jeg, at en Slægt ved Navn

(51) L. 7. c. 2. t. 2. p. 8.
(52) Not. orb. ant. t. 2. p. 852.
(53) Orig. l. 9. c. 2. col. 1043 & 1044.
(54) Ap. Mencke t. 3. col. 1241.

manne skal være kommet til Thüringen, og have bygget der [redacted] Befæstning kaldet Nortmanstenn, og en Kilde neden for den b[redacted] vet efter dem kaldet Nortmansborn, og siden skal de have byg[redacted] get Staden Dreffort, og taget deres Bolig der; men om denn[redacted] Slægt haver noget tilfælles med Normannerne tviler jeg paa[redacted] Zeillerus (55) vil, og beraaber sig paa Aventini 4 Bog, at der[redacted] endnu udi Vesterrige skulde findes Normannernes Efterkommere [redacted]; ved hvilket Land Egnen mellem Mosel, Rhin og Maas forstaaes[redacted] efter hans Mening; men jeg kan ei finde dette Sted hos Aven-[redacted]tinum.

§. XXVI.

Adskilligt, som Levninger og Spor efter de Danske; Ting, der aldeles bør holdes for Fabler.

Til Slutning vil jeg anføre nogle Levninger eller Spor efter[redacted] de Danske, som ei vel kan henføres til visse Lande, og derfor[redacted] ikke mældes om paa behørige Stæder i Historien selv, og ende[redacted]ligen visse Ting, der høre til den hedniske Alder, og som bør hol[redacted]des aldeles for Fabel, og ei heller derfore kan henføres til noger[redacted] vis Tid. Af det første Slags er det Ord Δανάκη hos Suidam [redacted], et Slags Mønt, som blev lagt hos de Døde, for at give ti[redacted] Charon. I det store Etymologico skrives det Δανάκης, og sige[redacted] at være en barbarisk Mønt, og større end en Obolus: Et Ver[redacted] af Callimachus anføres derpaa, og endelig citeres Heraclides i hans anden Bog af den Persiske Historie. Intet er lettere fo[redacted] dem, der urigtigen elske deres Folk, og derfore ville trække a[redacted]ting did, end i Anledning af Lyden, og af de Ord: En barba[redacted]risk Mønt, at slutte at herunder stikker noget os Danske ve[redacted]kommende. Men nu at sætte til Side at denne Giætning er des[redacted]uden i sig selv gandske urimelig, saa siger Pollux L. 9 C. 6, at denne Mønt var Persisk. Vilde ellers nogen lede dens Navn af

det

(55) Itin. Germ. p. 410. Cont. p. 378.

ræfiske Sprog, saa maatte man enten henflye til Danai ɔ:
re, et Tilnavn paa Grækerne, eller og til δανος ɔ: Donum,
ave. Scheidt (56) omtaler og anfører Indholden af et
Poema, som efter hans Formening er skrevet i det 13, eller
udi Midten af det 14 Sæculo, om en Saxisk Hertug Reinfrid,
Dansk Prindsesse Yreana, en Dotter af Kong Fontanagro,
Kierligheds-Handel; men saavel Navnene, som det Utrolige
'oema ellers indeholder, og Navngivelsen af Hertugen i Bra-
Breslau rc. viser tilfulde Urigtigheden og Digten af dette Poe-
hvorfore jeg ikke vil opholde mig med at anføre dets Indhold-
amme som om Δανάκη kan og siges om δανικὸν, der ligeledes
Svidas var en Mont, som var giængs i Antiochien i Syrien,
ugtes til smaat Kiøbmandskab. Hanmer i sin Irske Kronike
beretter, at Gurguntius, en Søn af Belinus, Konge i Bri-
en, som kom til Regieringen Aar efter Verdens Skabelse
, og regierede i 19, giorde et Tog til Danmark, fordi den
nægtet ham Skat. Denne Skribent anfører herfor Stani-
um Recorder ɔ: en Art af Archivarius i Dublin, hvis Bog,
dkom 1584, jeg ikke har; men hvorvel nu dette findes hos
ældre, nemlig hos Galfrid af Monmouth &c., en Skribent
12 Sæculo, og hos andre, som jeg forhen har anført, saa er
over det dog uden al Tvil en Fabel, naar det skal henføres til
amle Tider. En vis Partholanus, som kun stammede i det 8
a Japher, og førte Colonier til Irland 312 Aar efter Syndflo-
skal være kommet did fra Macedonien (58) eller Scandia (59),
den gamle Skribent Nennius (60) fører ham fra Spanien, og

 Sil-

(56) Orig. Guelf. præf. t. 2. p. 53 & 54.
(57) P. 14 i two hist. of Ireland f. Dublin 1633.
(58) Flaherty Ogygia p. 6.
(59) Langhorn apud Torfæum in Serie p. 199.
(60) P. 101. ex edit. Bertrami.

Silvester Giraldus (61) siger ei hvorfra han var. Dog Torfæus (62) forkaster billigen alt dette, og siger at Irrerne have, som andre Folk, villet tillegge sig en Trojansk eller Grækisk Herkomst, og derfore ført Partholanum fra Macedonien, men da nogle klogere siden mærkede, at dette ikke gik an, saa førte de ham fra Scandinavien som saa meget nærmere. Det samme maae og siges om Nemetho, og om Fomoris, om hvilke digtes de samme Ting, og hvorom de samme Skribenter kan eftersees, som om Partholano. Udi Jylland, i Aarhuus Stigt, Kalloe Amt, Synder Herred, Aalsøe Sogn, findes et høyt Stæd, omsat med Stene, og nu med Træer bevoxet, som kaldes Kong Hagens Grav, hvorom Resenius i sin Atlas beretter, at Hagen, en Konge-Søn af Norge, skal der med sin Krigshær være slagen (63); Men som dette ei kan være skeet i de historiske Tider, og man ei heller finder noget herom i de uvisse, saa faaer denne Sagn at staae ved sin Værd. Dog er det mærkeligt, at ved Viborg findes endnu Normans Dal (64), thi vel tør jeg ikke paastaae, at dette haver nogen Sammenhæng med det forrige, saasom det dertil ligger for langt derfra, men imidlertid sees dog heraf, at de Norske have i gamle Dage havt endeel at bestille i Jylland.

Wolfram af Eschilbach, som skrev under Keyser Henrico VI, og som har taget sit af den da berømte Provenzalske Poet Kyot, skriver udi sin Parcival, udgivet til Zyrich 1753 i 4to af Bodmer, P. 26, i den anden Sang, at Kei, som var Senechal hos Kong Artus, havde engang slaaet Kuneware, Hertuginde af Laland ɔ: Lolland, fordi hun havde seet mildt til en anden. Men det er klart, at da Arthus eller Arthur regierede i Britannien i det 6 Sæculo, vare ingen Hertuger udi Dannemark, og desuden kiender ingen anden denne gode Kuneware.

(61) In Cambdeni Angl. p. 735.
(62) Ser. p. 199. 203.
(63) Danske Atlas t. 4. p. 297. not. a.
(64) Ib. p. 597.

Tids-

...idsregning, Konge-Følge og Slægte-Ledder i den hedenske Tid.

§. I.

Den almindeligste Mening er, at Harald Harfager er fød 848. Endnu har jeg ei nøye undersøgt, om dette Aar ...igtigt, dog troer jeg at han er fød noget senere; Men For-...llen bliver dog kun af faae Aar, hvorfor jeg for det første vil ...e 848 til Grund. Haralds Forfædre vare efter Snorro i ...mskringla følgende, deels Norske, deels Svenske Konger, ...ke jeg vil efter Herodoti Regning antage alle at have avlet, ...r de vare 33 Aar gamle, undtagen Halfdan Svarte, om hvil-...man vist veed, at han kun var 30 Aar, da han avlede Ha-Harfager (1). Haralds Fader var

Harald Harfagers Forfædre paa Faders Side efter Snorro, og Reglen af 33 Aar, og noget om Nor og Dan.

1 Halfdan Svarte fød 818.
2 Gudreid 785.
3 Halfdan 752.
4 Eisten 719.
5 Halfdan Hvitbeen 686.
6 Olaf Tretelgja 653.
7 Ingialld Illrade 620.
8 Braut Aunundur 587.
9 Yngvar 554.

 10 Eisten

(1) H. K. t. 1. p. 72. 73.

10 Eisten 521.
11 Adils 488.
12 Ottar 455.
13 Eigil 422.
14 Ane 389.
15 Jorundur 356.
16 Yngve 323.
17 Alrek 290.
18 Agne 257.
19 Dag 224.
20 Dyggvi 191.
21 Domar 158.
22 Domalde 125.
23 Wisbur 92.
24 Wanlande 59.
25 Svedger 26.
26 Fiolner 7 Aar for Christi Fødsel.
27 Yngve Freyr 40.
28 Niord Othini Synchronus 73.

Altsaa gaaer dette lige til Pompeji Tider, da han førte Krig mod Mithridates, saa at man derfore gierne kan antage, hvad der siges i Eddæ Fortale, at Odin flygtede for Pompejus, hvilket ogsaa kan bekræftes ved det Snorro (2) skriver, at Odin flygtede for de Romerske Feldtherrer, som da droge vidt omkring, og krigede i Verden. Snorro (3) fortæller, at Wanlande den 5, Regent i Sverrige, giftede sig med Drifa, en Dotter af Snær den Gamle,

(2) H. K. t. 1. p. 5.
(3) H. K. t. 1. p. 16.

amle, Konge i Finland, heraf slutter Schöning (4) rettelig, Forniotr Drifæ Stamfader haver levet paa een Tid med Niord, ersom der er lige mange Ledder, nemlig 5, fra Niord til Van-ld, og fra Forniotr til Drifa, men dog at Forniotr har været get yngre end Niord, saasom Dageid, den 11 fra Forniotr, ev gift med Alrek den 12 fra Niord (5). Da nu Vanland døde ter Regningen her efter 92, saasom han da avlede sin Søn sbur, og efter Schöning avlede Visbur Aar 67, saa tiener tte til at stadfæste, naar Norr, de fleste Norske Kongers tamfader haver levet, nemlig ved Aar 100 og derefter, thi in var en Broder-Søn af Drifa (6), og kan altsaa omtrent ere fød Aar 92 eller 67. Men her møder denne Vanskelighed, Snorro (7) siger, at den Svenske Kong Agne, som var i det Led fra Niord, ihielslog den Finske Kong Froste, og bort-rte hans Søn Loge og hans Dotter Skialf, med hvilken han ftede sig. Nu findes i det Forniotiske Slægt-Register i Fun-on Noregur (8), som er taget af Codice Flateyensi, ingen Lo-uden Forniotrs egen Søn, og ingen Froste uden Forniotrs onne-Søn. Men man maae vel tage sig i Agt for ei at holde sse for Snorronis Loge, og Froste; Snoronis egen Fortælling og ids-Regning vise, at dette er umueligt, og desuden er det klart, mange Ledder ere blevne udeladte af Forfatteren af Fundinn oregur, thi han opregner i alt kun 12 Ledder fra Forniotur, m jeg forhen haver viist at have maat leve i Odins og Niords ider, følgeligen for Christi Fødsel, og til Ragnvald Jarl, om hvilken

(4) Tidsregn. p. 47.
(5) H. K. p. 25.
(6) Fundinn Norregur p. 6.
(7) H. K. p. 22.
(8) P. 2. 6.

hvilken vi vidst vide, at han levede under Harald Harfager i be
9 Sæculo. 12 Ledder i 900 Aar giøre 75 Aar paa hvert Led,
hvilket er gandske urimeligt. Dette samme gamle Skrift Fun-
dinn Noregur findes ogsaa i Oluf Tryggvasöns Saga, men med
nogen Forandring. Der (9), saavel som i Biörners Edition
(10) og end mere i Codice Flateyensi (11) sees, at Hler var For-
nioturs Søn, og den samme som Hler eller Ægir i Edda, alt
saa Synchronus med Odin, hvilket atter tiener til at stadfæst
Norrs Alder. Altsaa kan Gylwe, den 8 fra Forniotur (12), e
være den Gylfe der levede i Odins Tid, som endeel Svenske Skri
benter (13) paastaae, og hvilket Schöning (14) haver herlige
igiendrevet. Sperling (15) slutter ellers heel vel af den Omgan g
og de Ægte-Forbindelser, som bleve sluttede mellem Joterne i
Finland og de Norske, at de begge have havt een Oprindel e.
Men naar han af Navnenes Lighed fra den Tid vil slutte, t
Gotherne antoge Joternes Navne, saa er det urigtigt, thi De
fleste, som Norr og hans Slægt giftede sig med i Norge v
Joter og ei Gother, eller stammende fra Odin. Da den Sv
ske Kong Agne maae efter Regningen her være død efter 29,
og har efter Schönings avlet sin Søn Alrec 241, saa sees her f
hvor længe vore Forfædre Joterne bleve boende i Finland, g
hvor seent Finnerne komme derind. Vel sandt at Snorro s
kalder Folket der Finner, og Landet Finland, men denne st

Skrib

(9) Part. 1. p. 214.
(10) Fund. Nor. p. 1. 2.
(11) Col. 8.
(12) Fundinn Nor. p. 14.
(13) Wilde H. Suec. p. 104. Dalin t. 1. p. 75. 99. 100.
Bring p. 35. 40. 41.
(14) De Norskes Opr. p. 307.
(15) Borea p. 193 — 195.

ment kan gierne have anvendt sin Alders Brug paa en ældre.
it dette forholder sig saaledes stadfæstes ogsaa derved, at
haver mange Grunde til at formode, at der i meget seene
have endnu boet nogle Gother ved Weixelen og ved Duna.
miorur hører til en meget gammel Tid kunde ogsaa bekræf-
rved, at Saxo (16) allerede under Frode Fredegode nævner
, som uden Tvil har Navn af Hler, saafremt ei Saxo alt
te anvendte sin Tids Navne paa ældre, og hvis man derhos
rsikret paa, at hvad som han her fortæller havde tildraget
nder bemældte Konge. Islænderne (17) kalde denne De
ey, ligesom Manden Hler eller Hlier. Ericus Olai (18)
Nor til en Søn af den 12 Svenske Regent Urbar, og Bro-
l Dan, der regierede over Danmark, og Østen, som regie-
Sverrige. Hvorvel nu dette tilligemed flere Ting, som
her fortæller, er urigtigt, saa viser det dog at han haver
en Tradition for sig om nær Forvantskab mellem de tre
iske Folk Danske, Norske og Svenske, saa og at de tvende
have stammet fra, og følgeligen været yngre end det sidste.
tiener til at stadfæste min Mening om de Danskes Her-
fra de Svenske. Saa meget er og bliver herved vist, at
ive været Konger i Sverrige før Nor. Han sætter og ret-
Nor efter Christi Fødsel, dog noget for sildig, thi Erichans
Svenske Konge lader han leve ved Christi Tid. Derimod
rskiællen af Tiden ei saa stor i Henseende til Dan, naar man
ei forstaaer den ældste og selvgiorde Dan, men Islænder-
an Mykillati. Johannes Magnus (19) beretter og, at han

ette Deel. Uu haver

(16) L. 5. p. 73.
(17) H. K. t. 1. p. 5. 20. Fund. Nor. p. 2.
(18) P. 26.
(19) P. 79. 33.

haver fundet i nogle Historier, at Nor skal have været en Søn af den 16 Svenske Konge Humelo, og en Broder af Dan, Angul og Gothilas, der efter Faderen blev Konge i Sverrige; og at Nor skulde have givet Norge Navn, som han dog snarere troer at have faaet Navn deraf, at det ligger imod Norden. Nu har han vel ret i dette sidste, men deraf flyder dog ei at Nor haver aldrig været til i Verden. At han gior ham til en Søn af Humle kommer deraf, at han hos nogle fandt at han var Dans Broder, og at Dan af de fleste giøres til Humles Søn; og at han henfører ham til Gedeons Tid, dertil er Aarsag at han haver fulgt de Danske Skribenter, som giøre Dan meest gammel, da dette tiente i hans Kram, thi var Dan og de Danske saa gamle, hvor meget ældre maatte ei de Svenske være, fra hvilke de stammede. Udi den Svenske Riim-Krønike (20) fortælles ellers det samme, undtagen at Østen nævnes i Stædet for Gothilas, at Angul udelades, og at Tiden henføres til Davids Regiering. Schöning (21) lader Harald Harfager fødes 853, altsaa 5 Aar senere end jeg i denne første Tabelle haver antaget, og er dette uden Tvil rigtigere, ja maaskee Harald endda er fød nogle Aar senere; og herefter bliver Niord fød 68 Aar før Christi Fødsel, og alle Personer i denne første Stam-Tavle 5 Aar sildigere end der staaer anført. Af denne Tabelle sees ellers at man uden Møye kan komme med Odin til en god Tid før Christi Fødsel. Paa den 2 Tavle har jeg n. 4 anført de Svenske Kongers Fødsels- og Døds-Aar efter Torfæi Beregninger, hvilke først ere grundede i Almindelighed paa Leddernes Tal, og siden i Særdeleshed læmpede efter Synchronismer og andre Omstændigheder.

Tor-

(20) P. 4.
(21) Tidsregn. p. 17.

eus sætter Ingiälld Ildraades Fødsel Aar 540. Efter Ta-
her indfalder den 620. Niord lader han fødes Aar 100
hristi Fødsel, og Tabellen Aar 73; da der nu ere 27 Aars
kel i Niords Fødsel, saa bør disse 27 Aar drages fra de
som Forskiællen er angaaende Ingiällds Fødsel, og da bliver
iællen kun 53 Aar, at jeg lader ham senere fødes efter Ta-
end Torfæus; da der nu ere 22 Ledder fra Ingiälld til
l, saa kan jeg og Torfæus let foreenes ved at antage, at
gen i hvert Led er skeet hvert 30 Aar og 5 Maaneder i denne
do; og da dette er ikke urimeligt, saa falder denne Forskiæl
lighed bort; men alting vil endda mere jævne sig,
jeg kommer til de særdeles Beregninger. Schöning (22)
forbedrede Tids-Regning efter Ynglinga Tall af de Svenske
lader Ingiälld fødes 580, hvilket er 40 Aar nærmere Ta-
end Torfæus. I Beregningen efter Ledder, hvert af 33
lader han Ingiälld fødes 622, hvor Forskiællen af de 2
nellem os reiser sig deraf, at han lader Harald Harfager fø-
353, og jeg 848, og dernæst at han lader hans Fader
an avle ham, da han var 33 Aar gammel, for alle-
at legge een Beregning i Ledderne til Grund, og jeg der-
lader ham avle ham da han kun var 30 Aar, følgende
vi med Vished vide. Efter en Tabelle hos Torfæus (23),
ed jeg haver sat Aarstal enten efter Regiering af 30 eller
lar, kommer vor Odin til at døe 124 Aar efter Christum,
g 42 Aar for ham; udi det første Fald passer det sig hver-
aa vor Odin eller paa den Saxiske Odin; hvorover det kun-
lde nogen ind at troe, at vor Odin og den Svenske havde

Uu 2 været

(22) Tidsregn. 3 Tabel.
(23) Ser. p. 211.

været tvende forskiællige Personer; dog hertil er ingen Grund i
Antiqvitæten, og Synchronismi hos Snorronem vise ande et.
Torfæus (24) siger heel mærkeligen, at han længe haver staae et i
Tvil om Nors Forfædre fra Forneotr anførtes historisk eller f fa
belagtig, og troede han engang at Noe forstodes ved Forneot otr,
og udfører han derpaa vidtløftig Ligheden mellem Noe og Forneot om
3 Sønner; men siger han, at han tilsidst blev overbeviist o om
denne Slægte-Linies Rigtighed ved Poeten Thiodulf, som var e en
Hedning, og hvoraf sees at denne Sagn har været bekiendt fo for
Christendommen, hvilket den dog ikke burde være, saafremt No oe
og hans 3 Sønner stak derudi (hvilken Grunds Fasthed jeg d og
hoyligen drager i Tvil, thi ellers maae man troe at meget i be eg-
ge Eddis er indkommet endog længe efter Christendommen) og
dernæst ved Overeenstemmelsen af Synchronismerne mellem Fa ar-
neotrs, Niords og Odins Afkom (en Grund, som er meget g od
og uryggelig). Denne Torfæi Tvil er saa meget des mærke eli
gere, som den navnkundige Cancellie-Raad Ihre udi Sverri ige
haver nu nylig i sit Brev til Etats-Raad Lagerbring (25) villet gio re
denne heele Forniotiske Slægte-Linie til en Mythologie og Or de
spil, støttende sig fornemmeligen paa, at de derudi forekomm en
de Navne betyde Luft, Vand, Ild, Frost, Snee rc., saa at
den egentligen skulde blive en Art af Natur-Historie over d isse
Ting. Men hertil svarer jeg, at intet var almindeligere i N rd
den, end at Folk finge Navn efter saadanne Ting, og efter D yr,
Orme rc. Dernæst beraaber han sig og paa visse Navne, som
Gylfe, Loge, af hvilke han slutter at de, som udi senere Tider
kaldes saaledes, have været de samme Personer, som udi gamle
Dage

(24) H. Norv. T. 1. p. 151 — 159.
(25) 8vo p. 26 — 28.

Dage have baaret de Navne, da dog saadant intet Sted siges om disse af vore gamle Skribenter. Men at komme til Torfæus igien, da anfører han troligen de Grunde, hvorefter Nor sættes af nogle at have levet for Christi Fødsel, men han igiendriver dem ogsaa meget got, og viser unægteligen at Forniotur haver omtrent levet da Aserne komme hid ind, og at Nor er omtrent fød 30 Aar efter Christum, hvilken Schöning, maaskee og rettere, sætter at være fød omtrent 83. I Henseende til det Land Nors Forfædre herskede over viger Torfæus (26) fra Læsemaaden i Flateyar Bogen, og anfører en anden efter en Codex, som skal indeholde Fundinn Noregurs alene. I den første staaer, at Forniotur regierede over Jotland, ogsaa kaldet Finland og Kvenland; men i den anden at han regierede over Gotland, Finland og Kvenland, og anseer Torfæus ved dette Gotland alt Landet sønden for Finland langs Østersøen, og maaskee hen til Pomern, hvorudi han ogsaa har ret, dersom denne Læsemaade er rigtig. Dens Rigtighed grunder han iblant andet derpaa, at Norr behøvede et meget stort Land for at undertvinge saa stort et Land som Norge. Men hertil svarer jeg, at Finland og Qvenland ere store Lande, og Norge har maaskee da været udtømmet ved Udvandringer, at om Norr langt hen i det 1 Sæculo, eller efter Schönings Mening langt hen i det 2, havde ført en anseelig Sværm fra det Østersøeiske Gotland hid nord, saa havde de Gother vel neppe blevet i Stand til at giøre omtrent paa samme Tid saa store Udvandringer, som Jornandes omtaler; At om Norr havde tilligemed kommet derfra, saa var det en underlig Reise af ham, ei at drage til Sverrige, men at søge Norge igiennem Lapmarken, hvilken Besynderlighed derimod bortfal-

(26) Ib. p. 159.

der, dersom man lader ham allene regiere over Fin- og Qver
land; Og endelig at vore Fædre sætte gemeenligen Jotunhei
norden og østen for Finland, hvilket Nabolaug giør det troligt
at Finland haver da og været beboet af Joter; Hvortil komme
at Tacitus og Ptolemæus sætte udtrykkeligen Finner langt sønd
paa i Polen udi deres Tid, nemlig det 1 og 2 Sæculo, saa
det skulde være meget, om de da havde eyet saa stor en Stræ
ning Land, som til Storhertugdommet Finland. Men skuld
nogen kunde paa vissere Grunde, end Torfæus, bevise ovenmæl
te Læsemaades Rigtighed, da tilstaaer jeg at min Mening om
Nordiske Folks Hidkomst fra Finland af vilde faae et stort Stø
ellers tilstaaer Torfæus (27) selv, halv og halv, at hele La p
marken og alt hvad der ligger norden for Botnen, kaldes i
Fundinn Noregs Jotunheim. Et ypperligt Arbeyde haver T r-
fæus (28) giort ved at vise 9 Synchronismer mellem de Sven ke
Konger, og Fornioturs Afkom, og 4 mellem de Danske Kong r,
og samme Afkom, og stadfæster han der, at man ei saa me et
bør følge Ledderne, da mange af dem ere borte, som Synch ro-
nismerne, (hvilket vel overhovedet er rigtigt, men dog ikke h a-
ver Stæd i Henseende til Ynglinga Tallet, som saa udførlig er
anført af Snorro, og hvorefter alle vore andre Nordiske Gene a-
logier bør indrettes).

§. II.

Harald Harfagers Forfædre paa Moders Side, efter Reglen af 33 Aar for Mændene, og 20 og 33 Aar for Qvinder.

Nu vil jeg anføre de Danske Kongers Slægtregister efte r
samme Regel, undtagen, at jeg til en Prøve tillegger Qvindern e
en Generation kun af 20 Aar, men beregner dem derhos ogsa
efte

(27) Ib. p. 160.

(28) Ib. p. 154—158.

33 af Flateyar Bog hos Torfæum i Serie P. 213, og af e selv Col. 10. ne, og om Dan Mykillati, og om Dan Humles Søn,

1 Harald Harfager 848.
2 Ragnhildis 828, 815.
3 Sigurd Hiort 795, 782.
4 Aslaug 775, 749.
5 Sigurd Orm i öye 742, 716.
6 Ragnar Lodbrok 709, 683.
7 Sigurd Ring 676, 650.
8 Randver 643, 617.
9 Audur 623, 584.
10 Ivar Vidfadme 590, 551.
11 Halfdan 557, 518.
12 Harald 524, 485.
13 Valdar 491, 452.
14 Hroar 458, 419.
15 Halfdan 425, 386.
16 Frode 392, 353.
17 Fridleif 359, 320.
18 Frode fød 326 eller 287.
19 Dan Mikillate 293, 254.
20 Olufa 273, 221.
21 Vermund 240, 188.
22 Frode 217, 155.
23 Havar 184, 122.
24 Herleif (ellers Fridleif) 151, 89.
25 Frode 118, 56.
26 Fridleif 85, 23 efter Christum.
27 Skiold 52, 10 Aar for Christum.

Torfæus

Torfæus (29) antager 35 Aar for de Danske Konger, og 32 for de Svenske, og faaer dem saaledes til at passe sig sammen, men mig synes, at man i det Almindelige bør holde sig til een Regel for alle Slægt-Registere, thi ellers er det ingen Kunst at faae alting til at føye sig; En anden Sag er, at man maae vige fra Hoved-Reglen, naar Synchronismer og andre Omstændigheder komme imellem. Vil man give enhver Konge en Regiering af 33 Aar, ligesom Avle-Tid, og antage derhos, som ikke synes urimeligt, at Skiold har havt en Alder af 30 Aar, da han blev Konge, saa er han efter denne Regning kommet paa Thronen enten 82 eller 20 Aar efter Christi Fødsel,

1 Skiold og død 115 eller 53.
2 Fridleif † 148 eller 86.
3 Frode † 181 eller 119.
4 Fridleif † 214 eller 152.
5 Havar † 247 eller 185.
6 Frode † 280 eller 218.
7 Vermund † 313 eller 251.
8 Olufa, hvis man vil giøre hende til Oluf, † 346 eller 284, men er hun et Fruentimmer, da bliver her et Vilderede i Tids-Regningen.
9 Dan Mikillati † 379 eller 317.
10 Frode † 412 eller 350.
11 Fridleif † 445 eller 383.
12 Frode † 478 eller 416.
13 Halfdan † 511 eller 449.
14 Hroar † 544 eller 482.
15 Valdar † 577 eller 515.

16 Harald

(29) Ser. p. 222.

16 Harald † 610 eller 548.

17 Halfdan † 643 eller 581.

18 Ivar Vidfadme † 676 eller 614.

19 Audur kom ei til Regieringen, da hun var et Fruentimmer, men om man til et Forsøg vil vedblive samme Orden, da er hun død 709 eller 647.

20 Randver vides ei heller, om han har regieret; Men til et Forsøg vil jeg sætte 742 eller 680.

21 Sigurd Ring † 775 eller 713.

22 Ragnar Lodbrog † 808 eller 746.

23 Sigurd Orm i öye † 841 eller 779.

24 Aslaug † 874 eller 812.

25 Sigurt Hiort † 907 eller 845.

26 Ragnhilld † 940 eller 878.

27 Harald Harfager † 973 eller 911.

Hvilke tvende Beregninger i Henseende til de sidste Konger vel ei vige ret meget fra Sandheden, men som i Henseende til Skiold maae vist være urigtige efter den Beregning af Harald Harfager hans Forfædre paa Faders Side deres Fødsels-Aar, thi efter den kan Skiold ei blive yngre end Freyr, om han endog ikke er fød noget før. Heraf sees at nogle Konger i denne Liste maae have regieret længre end 33 Aar. Ved Listen over Harald Harfagers Forfædre paa Moders Side er at agte, at Sandheden kommes nærmere, naar man tillegger hvert Fruentimmer en Avle-Tid af 33 Aar, og ikke af 20, men da dette baade er usandsynligt, og man endda kommer nogle Aar til kort, saa maae man enten antage, at nogle Mænd have avlet meget seent, eller og at der mangle et Par Mænds Alder, hvilket jeg siden skal vise, at komme mig rimeligt for. Herved kan, naar man

tillegger Mænd 33 Aar, og Qvinder 20, Skiold være fød
Aar for Christo, og naar man tillegger alle 33 Aar, da 7
hvilket nok bliver for meget. Altsaa uden Tvil best at holde
til den første, hvis Mangel let kan afhielpes ved at tillegge a
27 Leed eet Aar mere. Men hvor urigtig saadan almindelig B
regning er, og hvor lidet man kan stole paa den, naar man
har andet at gaae efter, kan sees deraf, at endskiønt alle di
Tavler begynde og ende omtrent paa een Tid, og den ene ind
holder 28 Ledder, og de tvende andre 27, hvilket synes at væ
en herlig Overeenstemmelse, allerheldst Niord levede paa sam
Tid som Odin, Skiolds Fader, saa at Freyr og Skiold bli
Synchroni, saa kommer man dog gandske til kort, naar man
ner dem sammen efter Snorronis Synchronismer, det paalideli
man haver at gaae efter i vor gamle Tids-Regning: og de
Ulighed vil endnu mere legges for Dagen, naar jeg nu anfø
efter samme Regel af 33 Aar Regierings- og Døds-Aarene
dem paa den første Liste. Da ellers den første hører eet Leed
forend den sidste, saa sees heraf, at den første har i sam
Tidsrum 28 Ledder, da den sidste kun har 27, hvilket er s
meget desværre for den sidste, da i den findes vist 3 Fruentimm
Ledder, og maaskee 4, og ikke i den første. Heraf kunde ma
ei slutte andet, end at eet eller 2 Ledder maatte være udeladte
den sidste Liste, saafremt ei Synchronismi syntes at vise de
Rigtighed. Da nu Niord er efter den første Tavle fød 73 A
for Christi Fødsel, saa vil jeg antage med ham, ligesom m
Skiold, at han er kommet til Regieringen, da han var 30 Aa
følgeligen 43 Aar for Christo, og død 10.

2 Yngve Freyr † 23 Aar efter Christum.

3 Fiolner † 56.

4 Svedger

4 Svedger † 89.
5 Wanland † 122.
6 Wisbur † 155.
7 Domald † 188.
8 Domar † 221.
9 Dyggvi † 254.
10 Dag † 287.
11 Agne † 320.
12 Alrek † 353.
13 Yngve † 386.
14 Jorundur † 419.
15 Ane † 452.
16 Eigil † 485.
17 Ottar † 518.
18 Adils † 551.
19 Eisten † 584.
20 Yngvar † 617.
21 Braut Aunundur † 650.
22 Ingialld † 683.
23 Olaf Tretelgia † 716.
24 Halfdan Hvitbeen † 749.
25 Eisten † 782.
26 Halfdan † 815.
27 Gudreid † 848.
28 Halfdan Svarte † 881.

Da nu Halfdan er død 858 eller 863, saa sees at her ere endeel Aar for mange, hvilke dog ikke ere af den Betydenhed, at man derfore skulde forkaste denne Beregning. Men Forskiællen imel-

lem Levetiden af den Svenske Kong Domar, og den Danske Ko[illegible]ng
Dan, falder strax i Øynene, da de dog maae efter Snorro ha[illegible]de
levet paa een Tid. Ved nøye at følge Døds-Aarene af [illegible] De
Danske Konger i den her anførte 3 Tabelle, saa kunde Sigu[illegible]urd
Ring nok blive efter den Regning, at Fruentimmer have fø[illegible]d,
naar de vare 20 Aar, hvilken er den rimeligste, til Frankern[illegible]nes
Sigefred, men efter den Regning, hvorved deres Fødetid fa[illegible]ast-
sættes, ligesom Mandfolkenes til 33, da bliver Sigurd Orm i Øy[illegible]Øye
snarere til Sigefred, og i Henseende til Harald Hørfagers, [illegible] og
nogle af hans Forfædres Fødsels-Aar, nærmer denne Regnin[illegible]ing
sig og mere til Sandheden, og dog er den i sig selv urimelig[illegible]lig,
hvoraf sees, at man ei saa let bør antage en Hypothese for ri[illegible]rig-
tig, fordi den i een eller nogle Ting concilierer bedre end and[illegible]dre
Hypotheser. Men alle disse Beregninger af Regiments- og Død[illegible]ds-
Aar holde ei Stik, saasnart man undersøger dem efter Sno[illegible]or-
ronis Synchronismer; Thi da skal N. 27 i første Tavle, ell[illegible]ller
2 i fierde, have levet med 25 i anden, eller 3 i tredie, og d[illegible]den
første er dog efter Beregningen fød 40 Aar for Christo, komm[illegible]net
til Regieringen 10 Aar for ham, og død 23 Aar efter ham[illegible]n;
den anden derimod er fød enten 118 eller 56 Aar efter Christum[illegible]m,
og kan altsaa ei have levet med den første. Mærkeligt er de[illegible]t,
at den urimelige Regning af 33 Aar for Fruentimrets Fødels[illegible]e,
kommer ogsaa her nærmere Sandheden end den rimeligere af 2[illegible]0.
Fremdeles skal Domar, den 21 i første Tavle og 8 i fierde, [illegible]og
Dan, den 19 i anden og 9 i tredie, have levet paa een Tid, thi
Dans Søster ægtede Domar. Nu er dog Domar fød 158, kom-
met til Regieringen 188 og død 221; og Dan derimod fød enten
293 eller 254, altsaa kan de ei have levet paa een Tid. At
igiennemgaae flere af Synchronismerne, og sammenligne dem

med

disse Beregninger, vilde være overflødigt, da man heraf
m kan see at det ei gaaer an at følge dem. Men saa meget
de dog, at man uden Møye kan rimeligen stige med Odins
id til for Christi Fødsel. Udi Codice Flateyensi selv udela-
Dan Mikillati, og Olufa giøres til Vermunds Dotter og
es Moder, hvorved man i den anden Tabelle kommer endda
ar mere til kort, og Vanskeligheden forøges; saa at Skiold
er maae først være fød enten 85 eller 23 Aar efter Christi
el. Det er ellers ogsaa klart af disse Beregninger og Syn-
ismer, at efter Tiden kan Saxonis Dan ei være Islænder-
hvilket ogsaa bekræftes derved at den sidste skal have havt
til Fader, og den første derimod Humle, ei alene efter
, men endog efter saa mange andre, som jeg paa den første
e af de Danske Konger haver anført. Min Mening er
re om Dan, Humles Søn, at han enten alene haver regie-
Sieland og paa Smaae-Øerne, hvor saa mange sætte hans
erings Begyndelse, og har han maaskee hersket der i det store
rregno efter Hrolf Krake, eller og at Dan Mykillati Svi-
fader haver hedet Humle, og da blive begge Dan kun een.
 kan og giøre ham til den samme, som Dan Mykillati, ved
tage at Danp haver og havt det Navn Humle. Siden My-
i kom ogsaa til at regiere paa Øerne, saa kan dette gierne
forført de Skribenter, som giøre Siælland til hans Riges
yndelse, og hans Fader Humle til Dommer i Sieland, al-
dst Skiold, fra hvilken enten Dan selv eller hans Søn Frode
Moderne Side stammede, begyndte sit Rige der, hvortil
ier, at Dan dog var en virkelig Dansk, hvorvel ikke en Sie-
farer, men en Skaaning. At Humle er bleven giort til
venfk, dertil kan de Danskes Herkomst fra Sverrige have

 giort

giort sit, saa og Ubestemmelsen af det Gothiske Navn; thi er han blevet kaldet i en gammel Efterretning en Gother, saa have de, som alene søge dem i Sverrige, strax derover tænkt paa bemældte Land; og udi det rette egentlige Sverrige haver dog ingen Humle regieret, i det mindste findes han ei i Snorronis Ynglinga Tall, som er det paalideligste Skrift om de gamle Svenske Konger, men derfore kan vel en have regieret i det Svenske Gotland, om hvis Konger vi ingen fuldstændige Underretninger have. Rig, som jeg anseer for de Svenskes Ericus, var Dans Far-Fader, og synes ret først at have sat paa Fode den Danske Regiering i Skaane og Halland. Da nu Dan var den første Danske Konge, som regierede over Øerne, hvorved de først finge Navn af Danmark, saa har man gierne kunnet tage Feil, og tilskrevet Erico det, som paa en vis Maade tilkom Sønne-Sønnen, nemlig at have besat de Danske Øer. Og som man førte Eric fra Sverrige, hvilket i Henseende til første Herkomst vel bliver rigtigt, saa lod man ham og besætte dem med Svenske, ja blandede dette sammen med den allerførste Bebyggelse, og med den, som skeede ved Skiold; og som Rig uden Tvil stammede fra Heimdal, der var med i Odins Følge, og opholdte sig med ham i Sverrige, saa giorde dette ogsaa sit til at ansee ham for Konge i Sverrige, da dog Snorro ei haver noget saadant, nemlig angaaende Danmarks Bebyggelse under den Eric, som han anfører blant de gamle Svenske Konger, og hvis Levetid ogsaa falder for seent ind dertil. Men nu at komme til Dan Mykillati Levetid igien, saa, hvis man vil holde sig noye til Ynglinga Tall, som uden Tvil er det rigtigste, da det er ei alene meget fuldstændigt, men endog derhos gelejdet af Facta, og ei en pur Fortegnelse af Navne, og rette de Danske Kongers

ers Levetid ind efter de Synchronismer, som findes hos Snorro, a er det klart at Dan og Domar i Sverrige have levet paa een Tid, saa og at Dans Sonne-Son, Halfdan, haver levet i Begyndelsen af den Svenske Kong Ane hans Regiering, hvilken Ane var den 7 fra Domar, sig selv iberegnet, og kom efter Regten af 33 Aars Regiering til Regieringen Aar 419. Vil man i for det forste holde sig til denne Regning, og ei afslaae noget aa de Svenske Kongers Regiering, saa maae man antage, at en Danske Kong Dan og hans Son Frode deres Regieringer ave varet meget længe, hvortil Snorro giver Beviis om den forste, og Svend Aagesen om den sidste; jeg vil sætte, at hver af em haver regieret 60 Aar; dernæst vil jeg antage, at Halfdan avde regieret 20 Aar da Ane kom til Regieringen, hvoraf folger, at Dan er kommet 140 Aar paa Thronen forend Ane, det at sige Aar 279, hvilket sidste kommer vel nok overeens med 84 i den 3 Tabell og med hans Fodsels-Aar 254 i den 2 Tabell, men viger meget fra hans Fodsels-Aar 293 i den 2 Tabell, g end mere fra hans Ankomsts-Aar til Regieringen 346 i den 3 Tabell. Men da nu Domar, som havde Dans Soster, skal være dod 221, og maae venteligen en Stund forhen have havt Dans Soster, siden der ei tales om nogen mindreaarig Regiering under Dyggve, som han havde avlet med hende, og Domar selv skal have regieret længe, saa kan man neppe give dem kortere Tid at have været sammen end fra Aar 200, hvoraf folger, at hun i det mindste maae være fod 185; men da bliver der 69 Aar mellem hendes og hendes Broders Fodsel, hvilket er urimeligt. Altsaa maae man enten flotte Dans Levetid op, eller og Domars ned; da nu Domars Stamfader Niord har overlevet Odin, der var enten Dans eller hans Kones Stamfader, og desuden Niords

Son

Søn levede paa samme Tid, ja døde ei førend under Odins Sønne-Søns Søn, saa er det rimeligst at antage, at Niord haver været en Deel yngre end Odin. Sætter man 40 Aar, da bliver Sagen temmelig hiulpet, og saa fødes han 33 Aar for Christo, og da er Domald død 261, og da bliver kun Dans Søster 29 Aar ældre end han, hvilket endda er vel meget, men ikke urimeligt. Dog forefalder ved at nedflytte Niords Fødsels-Aar den Vanskelighed, at da kan Odin ei være flygtet for Pompejus, thi Niord maae endog have været til Aars førend han kom hid ind med Odin, efter som han havde alerede avlet Freyr og Freya ude ved Tanais, ei at tale om at disse hans Børn synes endog at have været voxne, og at have forestaaet Gudstienesten der ude, thi Snorro kan maaskee for den historiske Sammenhængs skyld have forud fortaalt noget, som først er skeet efterat de vare komne ind til Norden. Herefter bliver det best, vel at nedsætte Domars Tid, men at lade dog Niords staae urokket, og dette kan skee ved at lade for det første efter en almindelig Regel hver Svensk Konge indtil Domar avle 5 Aar senere. Men for at føre de Danske Konger for Dan saa høyt op i Tiden, at Odin kan blive endeel ældre end Niord, maae man da antage, at nogle ere blevne meget gamle, hvilket ogsaa er vist nok om Vermund og Frode Fredegode, og dernæst at de have avlet meget seent.

§. III.

Harald Hilditanns Forfædre efter Reglen af 33 Aar, saa og Danske og Svenske Konger efter Odin og Niord.

En anden Slægte-Linie taget paa samme Stæd hos Torfæum, lyder saaledes: Harald Hilditan var Broder til Randver, som fødes omtrent 643 eller 617, Harald noget forhen, 638 eller 612.

2 Hrærek Slyngebaand 605 eller 579.

3 Halfdan 572 eller 546.

4 Frode

4 Frode (ex Torfæo) (30) 539 eller 513.
5 Hrærek Hnauggvanbaug 506 eller 480.
6 Ingiald 473 eller 447.
7 Frode 440 eller 414.
8 Fridleif 407 eller 381.
9 Frode 374 eller 348.
10 Dan Mikillati 341 eller 315.
11 Oluf 308 eller 282.
12 Vermund 275 eller 249.
13 Frode 242 eller 216.
14 Havar 209 eller 183.
15 Fridleif 176 eller 150.
16 Frode 143 eller 117.
17 Fridleif 110 eller 84.
18 Skiold 77 eller 51.
19 Odin 44 eller 18.

te Genealogie findes hos mig paa den anden Tavle N. 1, og ;en er Odin død 99 Aar efter Christum. Den kan og sees hos eum in Serie P. 211, og er taget af Langfedgetal. Odins Døds- 'ommer ud ved at tillegge hver Konge en Regiering af 30 Aar. andt, at endeel af dem, som Frode Fredegode, Vermund, Dan llati, Frode, hans Søn, og en anden Frode, dennes Sønne- , Harald Hillditann og Ragnar Lodbrok have regieret meget e. Vil man nu tillegge dem dobbelt, saa vinder man her- 10 Aar. Vil man fremdeles tillegge hver af de andre Kon- 3 i stædet for 30 Aar, saa vinder man endnu 54 Aar, thi erne ere vel 26, men de 8 bør fraregnes, nemlig disse 7,

 saa

(30) Thi han staaer ei paa denne Liste, men bør nødvendig staae ıer, som Torfæus viser.

saa og Ingiald, Halfdans Broder; og da kan man sætte Od- ins
Leve-Tid 264 Aar længre tilbage i Tiden, følgeligen lade h m
døe 165 Aar for Christi Fødsel. Men herved maae iagttag s,
at om der ere 7, som kan sættes at have regieret saa meget l n-
gre end 33 Aar, saa ere der vist igien endeel som have regie et
kortere end 33 Aar. Jeg vil kun ogsaa antage 7 saadanne, g
at hver haver kun regieret 23 Aar, dette udgiør 70 Aar, føl e-
ligen er Odin død 95 Aar for Christo. Og hertil kommer endn ,
at om Olufa, en Søster af Olafr Litillate, har været Dans K
ne, saa bliver det Spørsmaal om det gaaer an at tillegge O af
en Regiering af 33 Aar, og derpaa Dan af 60; dog dette k n
hielpes noget ved at lade Olaf være en af dem, som regierede k n
23 Aar; dernæst siges i Langfedgatal udtrykkelig, at Halfdan ar
Ingialds Broder, følgeligen have disse enten regieret paa eenga g
tilhobe i 33 Aar, eller og maae kun hver af dem have regie et
i 23 Aar, og paa den Maade kan denne Vanskelighed hæv ,
dog best paa den første. Men nu følger den største Knude: en
første Hrærekr med Tilnavn Hnauggvabaugi siges at have vær et
Ingiallz Søn, og alle Omstændigheder give ved haanden, at
denne Ingialld er den samme som var Haldans Broder, og n
Søn af Frode Frækni. Altsaa gaae de 33 Aar af Haldan bor i
Følgen af Chronologien, saa og Helgi og Hrolf Krakes tven e
Regieringer; antager jeg, at disse ogsaa have regieret 33 Aar,
saa udgiør dette tilsammen 99 Aar, følgeligen skulde Odin for st
være død 4 Aar efter Christus, hvilket er for seent baade efte r
hans Ankomst hid til Norden under Pompejo, saa og saa, og de t
i Særdeleshed, efter det at Christus føddes under hans Sønne-
Søns Søn. Men dette kan noget hielpes ved at antage, a
der kun have været 4 af disse Konger, som regierede 23 Aar,

hvor-

spares 30 Aar, eller 10 Aar paa hver Konge, og fol-
kan Odin dog være død 26 Aar for Christi Fødsel, hvil-
af 26 eller saa omtrent bliver nok det retteste, og derfore vil
u efter det anføre et genealogisk og chronologisk Schema:

Odin død 26 Aar for Christo.

Skiold † 3 Aar for Christo, den første af dem, som regierede kun 23 Aar.

Fridleif † 20 Aar efter Christum, den anden af de 23.

Frode Fredegode † 80 Aar efter Christum, den første af dem som regierede 60 Aar.

Fridleif † 113, den første af dem, som regierede i 33 Aar.

Havar † 136, den tredie af de 23.

Frode † 169, den anden af de 33.

Vermund † 229, den anden af de 60.

Olaf † 252, den fierde af de 23.

Dan † 312, den tredie af de 60.

Frode † 372, den fierde af de 60.

Fridleif † 405, den tredie af de 33.

Frode † 465, den femte af de 60.

† 498, den fierde af | Halfdan † 498.

Helgi og Hroar † 531.

Rolf Krake † 564.

Hnaug- g † 531.

† 564.

† 597.

Slaugvan- † 630.

Hillditan, † ...en 6 af de

Haldan † 521.

Hroar † 544.

Valdar † 577.

Haldan † 610.

Ivar Vidfadme † 643.

Audur hans Dotter.

Randver død omtrent 680.

Sigurd Ring † 723, kom paa Thronen efter Harald Hillditann.

 Regnar

Regnar Lodbrog † 783.
Sigurd Orm i öye † 816.
Horda Knud † 849.

i hvilket Aar han vist maae være død, saafremt Gorm hans Søn døde 939, og regierede i 90 Aar. P. 215 har Torfæus nok en Genealogie, som vel er taget af Langfedgetal, dog derhos forbedret efter Snorro, Rolf Krakes S. og Sogubrot. Torfæus har og forladt Langfedgetal i Henseende til Haldan, uden at sige det, og antaget kun een Haldan, Broder af Ingiald, og een Hroar, hans Søn, som fortsatte Linien til Ivar Vidfadme, da Langfedgetal selv derimod har nok en Haldan, Ingialds Søn, som var Fader til en anden Hroar, der fortsatte Linien til Ivar; Og siger slet ikke, at den Hroar, som var Helges Broder, havde Barn, og dette sidste bliver uden Tvil rettest, thi Hroar Halfdans Søn, og en Broder af Helgi nedsattte sig i Engelland, og døde der, og tilskrives ham i Hrolf Krakes S. kun een Søn ved Navn Agnar; Og desuden tale nogle af vore gamle Fortegnelser om mere de Hroar. Torfæus har og indført Harald den Gamle, og giort ham til Fader af Halfdan Snialle, hvorvel han ikke staaer i Langfedgetal, og dette uden at sige det. Og P. 216 har Torfæus atter en Genealogie taget af Hervarar S., hvor man ved at tillægge hver Konge en Regiering af 30 Aar, ei opstiger længre med Odin, end til Aar 313, følgelig næsten til den Tid, som den Saxiske Odin levede paa; Dog troer jeg at her skal forstaaes vor Odin, og at mange Ledder ere udeladte, thi Gylfe, Konge i Sverrige, sættes her at have levet paa samme Tid, som denne Odin. Efter den første Liste hos Torfæum maae Skiold være død Aar 123 ef-

ter

:r Christum, naar kun hver Konge tillegges en Regiering af 30 [A]ar, og ei derhos med Schöning og mig antages at nogle Qvinde-[l]edder ere udeladte; tillegges hver Konge 33 Aar, da derved 67 [A]ar efter Christum, saasom der have været 18 Konger fra Skiold [t]il Haarde Knud; Men denne Mangel kan afhielpes ved de 7 [l]ange Regieringer af 60 Aar. Ved at sammenligne de adskillige Stæder i Hervarar S. er det klart, at Erik, Konge i Sverrige, [s]om levede paa een Tid med Harald Harfager, var den 21 fra [O]din, begge inclusive, hvilket, naar man sætter at Erik og Ha-[r]ald have begge levet Ao. 870, stiger, efter 30 Aar, kun til 240. Vel siges i denne Saga, at endeel levede længe, men der-imod komme og Fruentimmer for i dens Leder. P. 37 og 38 siges, at Odin, Tirkar og Asiæ Menn komme ind da Starkodr levede. Denne Regning kommer overeens med den Saxiske Odin. H. K. derimod P. 31 lader Starkodr leve i Ani, den 20 Svenske Konges Tid, som H. S. p. 3 gior Synchronus med Thor, Odin og hans Søn Sigurlam, hvilket viser at der ere Led-der borte i Hervarar Saga, og at der haver været mere end een Sterkoddr. Disse Ting kan ellers best sees af hosføyede genealo-giske Tabelle efter Hervarar S. Snorro C. 28 P. 105 siger, at den Svenske Kong Eric døde da Harald Harfager havde været 10 Aar Konge i Norge. Skal disse Ord forstaaes saaledes, som det synes, efter at Harald havde regieret 10 Aar over gandske Norge, saa er Eric efter Snorronis Chronologie død i Haralds 30 Regierings-Aar. Det er at sige 883, saafremt man anta-ger, at Harald er kommet til Regieringen 853; og heraf føl-ger, saafremt man regner 30 Aar paa hvert af de 21 Leed, at Odin først skulde være død 253; eller om man vil regne 33 Aar

 paa

paa hver, da 190. Men da Eriks Eftermand Biörn regierede efter Snorro 50 Aar, og om hans Eftermand Eric igien siges ikke at han regierede længe, og overalt ikke hvor længe han regierede; og man dog vist veed at han endnu levede 989, og følgeligen skulde i det mindste have regieret i 56 Aar, hvilket ikke bliver rimeligt naar Thorgny Lagmands Tale hos Snorro T. 1 P. 485 overveyes, og hans Vidnesbyrd om sin egen Faders og Far-Faders Leve-Tid under de Svenske Konger, saa synes det at den første Erics Leve-Tid maae sættes længre ned. Antager man altsaa at Eric er død 910, og Biörn 960, saa haver den senere Eric en passeligere Regierings-Tid, og dette kommer ogsaa overeens med de mange andre Formodninger man har, at Harald Harfager haver senere begyndt og fuldendet Erobringen af Norge end Snorro sætter. Ellers kan man og redde Hervarar S. fra den Feil at have udeladt Ledder, ved at antage at dens Odin er den Saxiske Odin, da Tiden passer sig ei ilde, eller og ved at troe at Odin ei har været hans rette Navn, men er blevet ham tillagt for hans Stridbarheds skyld.

§. IV.

Den Saxiske Odin.

Af alle disse Genealogier er det klart, at den Svenske og Norske hos Snorronem er den fuldstændigste, og at den ogsaa fører Odin op til en Tid, som er rimelig, og som dog bliver nogt efter Pompejum, hvilket dog letteligen kan hielpes; See hosføl-gende Tavle 2, følgeligen ere de andre ufuldstændige. I de Danske Kongers Liste i Langfedgetal fattes Ring, som dog er saa navnkundig hos Snorro, saa at han siger, at han har været den første, som lod sig kalde Konge; Det synes og, at hele 3

er fattes. For at conciliere dette, gaaer det ei an med Tor-
P. 222, at tillegge hvert Leed i en Liste 35 Aar, og i en an-
32, men man maae legge overalt for det første en almindelig
ning til Grund, og siden efter historiske Grunde og Syn-
chismer jævne det ene med det andet. Men foruden disse Ge-
logier haves endda en stor Deel andre, deels fuldstændige
gtregistere over Kongerne, deels over private Personer, som
tiene til at fastsætte Tids-Regningen, og dem haver jeg an-
udi hosfølgende Tabeller.

Den første er Saxonis, og ender med Gorm, Harald Blaa-
s Fader, thi det øvrige af Genealogien hos Saxo giemmer
til en anden Tome.

Den anden er taget af Snorro, og slutter med Harald Har-
.

Den 3 er taget af Saxo og Snorro fornemmelig, og fremvi-
ogle Svenske og Norske Kongers Slægt-Registere, og hører
et meste til meget senere Tider.

Den 4 er af Fundinn Noregs, som egentligen staaer i Co-
Flateyensi. Det mærkeligste i den er, at Freyr giøres ei til
ds, men til Odins Søn. I de fleste Slægtregistere der fin-
Ledder at mangle, naar man sammenligner dem med Yng-
Tal, og Are Frodes udi hans Schedis. Fra Bodvar Hvi-
som levede i Harald Harfagers Tid, ere kun 13 Ledder til
or, hvilke multiplicerede med 33, udgiøre kun 429 Aar,
ligen neppe de halve; Fra Ragnvalld Jarl under Harald Harfa-
til Hler, som levede med Odin, 11 Ledder, der beløbe sig
63 Aar; Fra Harald Harfager selv ved Dagur til Hlers Tid
som udgiøre 594 Aar, og som meget nærmer sig den Sa-

risfe

xiske Odins Alder, men hvorved maae iagttages, at her ere 3 Fruentimmer Ledder. En af de længste fra Harald Harfager ved Lofthi har 21 Ledder, men deriblant 4 Fruentimmer. Dog er der en fra Authi, som har 23. Alle de andre ere kortere, og kunne ei engang naae til den Saxiske Odin paa langt nær. Vilde nu nogen til et Forsøg kun regne paa hvert Leed 20 Aar og paa hver Konges Regiering 18 Aar, følgende Newton, da vilde endda langt flere Urimeligheder udkomme, og man med intet Register kunne naae den Wodan, hvis Levetid efter Beda er den sildigste, og som vel ei let kan drages i Tvil; Thi fra Odin og til Haarde Knud, som i det tiligste endte sit Regimente 849, ere efter Langfedgetal 21 Ledder, hvilke efter den Regning kun udgiorde 420 Aar, og altsaa opstege kun til 429; Og efter al Historie giorde Hengist den 3 eller snarere 4, efter Beda, fra Wodan sit Tog til Engelland alerede 449. I det mindste maae han da have været 20 Aar, og altsaa feyle her efter denne Regning selv 3 Ledder. Følges derimod Ynglinga Tall, saa have der været 28 Ledder fra Halfdan Svarte til Niord, som levede med Odin; Da nu Halfdan føddes 823, saa maae Odin efter dette være fød 263, følgeligen 5 Ledder i det mindste, førend han efter Newtons Systema kunde fødes. Men om Tilhængerne af det ville svare, at saa noye bør man ei regne det, og at man ved at tage lidet fra, og legge lidet til, vel kan jævne det. Saa svarer jeg hertil, at naar de maa gribe til saadant, saa kan det og være mig tilladt, og at 5 Ledder for kort paa 28 er ei saa lidet, da man derved nødes til at troe, at hver haver avlet, naar han var 17⅔ Aar, hvilket i lutter Mandsfolk Ledder er utroeligt, og vilde endog være det i lutter Fruentimmer Ledder, allerheldst hvor altid forekommer den Person, som fortsatte Linien, og som derfore vel ofte

ei

haver været den førstefødde. Vil man til et Forsøg tage vore anske Konger af den Oldenborgske Linie, da skal man finde, Christian 1 var 44 Aar, da han avlede Friderich 1, denne 34 ar, da han blev Fader til Christian 3, han 30 Aar, da Frideh den 2 føddes, som var 42 Aar, da Christianus 4 kom til erden, og for at giøre det kort: Christianus 4, 33 Aar; Fririch 3, 37; Christian 5, 25; Friderich 4, 28; Christian 6, ; Friderich 5, 26; Christian 7, 19; Altsaa have vi 11 Led: i 342 Aar, hvilke dividerede med 11, udgiøre $31\frac{1}{11}$ Aar, følgeligen nærme sig saa meget mere win, end Newtons Regag, der strider imod al Erfarenhed.

Den 5 indeholder Slægtregistere af Carl og Gryms Vise; Hrolf Krakes Saga, af Bodvar Biarkes S; af Friþiofs S.

Den 6 af Alfs Saga; af Hromund Gripssons S.; af Halfa Brama Fostres S.; og af Sorli hin Sterkes Saga.

Den 7 af Halfdan Eysteinssons Saga; af Samson Fagres;

Den 8 af Volsunga Saga og af Ragnar Loþbroks S.

Den 8 a. af Ans, Norne Gests og Hialmars og Þorsteins.

Den 9 af Jöranssonii Edda.

Den 10 af Hervarar Saga.

Den 11 af Ole Tryggesöns Saga, og Are Frodes Schedis.

Den 12 af Sogubrot, og af Gautreks Saga.

Den 13 af Herrauds og Bose Saga, og af Illuge Grydar ftres S.

Den 14 af Ketil Hængs Saga, og af Orvar Odds.

Den 15 af Oluf Tryggesöns Saga.

Den 16 af Landnama, som stadfæster Reglen af 33 for andsfolks Avling, og 20 for Fruentimmeret, thi man veed vist

Tiden der, naar Erkebisp Eisten har levet, og omtrent Tiden af Ketil Flatnef.

Den 17 er vore Kongers Følge hos Saxo, og andre Rigers Konger, som efter ham have levet med dem.

Den 18 de Svenske Kongers Følge med deres Synchronismis af Snorronis Heimskringla.

Den 19 er Are Frodes Genealogie af hans Schedis.

§. V.

Den Saxiske Odins Genealogie.

Antages at den Saxiske Odin stammer fra vor Odin, saa kan hans Genealogie saaledes indrettes.

vor	Den Saxiske Odin som jeg mener af Edda.	Af Simeone Dunelmensi.
1 Odin † 26.	1 Modar † 26, vor Odin.	1 Heremodus, Sceaf, Odin. † 26 Aar for Christo.
2 Skiold † 7 Aar efter C.	2 Skialdun † 7 Aar efter Christum.	2 Sceldius † 7 Aar efter Christum.
3 Fridleif † 40.	3 Biar † 40.	3 Beowius † 40.
4 Frode † 73.	4 Jar † 73.	4 Tectius † 73.
5 Fridleif † 106.	5 Gudolf † 106.	5 Getius † 106.
6 Odin, som efter de flestes Vidnesbyrd har været Fridleifs Søn,	6 Fin † 139.	6 Godulfus † 139.
	7 Fridleif † 172.	7 Finnus † 172.
	8 Odin † 205.	8 Frelaf † 205.
		9 Fridewold † 238.
		10 Odin † 271.

men vil man antage, at denne Saxiske Odin haver været en Broder af Dan, som enten var en Søn af Oluf, eller og Søster-Søn, eller Mand af ham, og derhos, at vor Odin er fød 26 Aar for Christo, saa falder den Saxiske Odins Fødsels-Aar ind omtrent Aar 200. Men herefter at dømme, kan den Saxiske Odin til at leve for tilig, naar han skulde have været en Søn af den

Danske

nske Kong Fridleif 2. Det beste bliver derfore at troe, at Odin haver været en Søn af en Fridleif, men at Saxerne ved at blande deres Odin med vor, baade fordi de have eet on, saa og fordi deres stammede fra vores, urettelig en giort til Fridleifs Søn, og derover glemt det rette Navn af deres Fader, som var uden Tvil Olaf, Vermunds Søn. Men man blive ved at ansee Modar i Edda, og Heremod hos Angsaxerne for vor Odin, og Fridleif for den Saxiske Odins Fader, da komme Leddene i Edda, og af vore Konger ei saa ilde eens, thi de sidste ere 6, og i den første 8, men da maatte dog antage, at 2 vare borte hos os, hvortil dog ingen ind er, da Langfedgetal og Codex Flateyensis komme saa nøye eens. Den Engelske Skribent Simeon har derimod 10 Led fra Heremod til Odin, hvilket formerer Tvilen ved denne ning; Thi efter vor Liste skulde den Saxiske Odin da være 139 Aar efter Christum; Efter Edda 205, og efter Simeon Ansees Sceaf som en Person for sig, saa kommer 1 Leed og Regningen opstiger til 304 Aar efter Christi Fødsel, hvilkommer vel overeens med den Saxiske Odin. Men efter gtregisteret i Edda, som dog synes at være rettere deri, at kun sætter Jat, hvor Simeon har Tectius og Getius, saa og en udelader Fridewold, og gior Fridleif til Odins Fader, efen, siger jeg, bliver Tiden for knap, og treffer ei ind med Odin. Efter dette at dømme haver Skiold maat have havt de Sønner, hvoraf den ene nemlig Fridleif, er blevet ved at re paa de Danske Øer, og den anden, nemlig Biar, faret Skaane, og der kommet til at regiere over dem, som alekaldtes Danske, maaskee for sin Herkomst fra Guderne. Da maatte man og antage, siden en Fridleif skal have været

 Odins

Odins Fader, og han i begge Registere forekommer, men stammer i det ene fra Odin ved Skiold, og i det andet fra Modar, som jeg i denne Hypothese anseer for Odin, ved Skialldur, samme Navn som Skiold og Simeonis Sceldius, og derimod i det ene udgives Fridleifs Fader at være Frode, hvilket og er rigtigt nok, og i det andet at have hedet Fin, hvilket ogsaa forekommer hos Simeon; Man maatte da antage, skriver jeg, at denne Fin maaskee haver været Fridleifs-Mor- eller Sviger-Fader. Vilde man endnu drive Slutningerne videre, saa kunde man giore Fin til Rigs Fader, som var Fader til Danp, og han igien Fader til Dan Mikillati, og saa blev de rette Danske Konger fra Skaane virkelige Skioldunger. Tiden gaaer nok an, thi Rig døde da 172, Danp 205, og Dan 238, hvorvel det endda bliver noget for tilig, men dette kunde afhielpes ved at antage Dans lange Regiering af 60 Aar, som uden Tvil er rigtig, og ved at tillegge nogle af hans Forfædre længre Regieringer end 33 Aar. Men en stor Vanskelighed indfaldt herved, nemlig denne, at saa kunde Dan og den Saxiske Odin ei blive Brødre, ja neppe saa nær i Slægt at man kunde kalde dem Brødre, thi de bleve da kun næst Sødskende Børn, begge i tredie Leed; og da vilde Forskiællen i Ledderne mellem disse tvende Slægt-Registere endda blive større. Dersom man vil giore Fin til Fridleifs Mor-Fader, da maatte man antage, at Fin var den Huniske Konge, som Saxo P. 70, 81, 86 og 89 omtaler, men ikke navngiver, og hvis Dotter var gift med Frode Fredegode, og blev ved ham Fader til Fridleif. Dog, da jeg siden skal vise, at dette ikke er skeet med Frode Fredegode, saa falder alt dette bort. Det er og at beklage, at her fattes Ledder, heldst om man antager, at Jat er vor sidste Odin, og

r den mellemste. En Tydsk Skribent (31) erkiender derfor
; at der i adskillige af disse Slægtregistere mangle mange
e. Ved denne Leilighed falder mig ind at indføre, end-
paa sit urette Sted, da jeg ei tilforn har i den første Tome
rket dette, at Ptolemæus (32) sætter Alauner ved Stavaner
bør læses Lithaver, eller og Slavaner), og hvilke han med
der og Sudauer sætter neden for Veneder, (hvorefter at
te Alauni maae have boet i det Litthauiske). Og paa et an-
itæd siger han, at Hamaxobii og Alauni Scythæ boede in-
Landet bag ved Jazyger og Roxolaner, som boede langs
Mæotis, (hvorefter at domme, sammenlignet med det for-
maae Alauni have boet i Litthauen, og nu værende Rus-
paa begge Sider af Dnieper-Floden). Ligeledes siger han,
ellem Alauner og Amaxobier boede Carpones og Sargatii,
et synes at vise, at de have boet temmelig langt inde i Lan-
At det Bierg Alaunus laae paa Længdens 62 Grad 55
ter, det er efter hans egen Regning 18 Grader 55 Minuter
for Scandiæ vestligste Kant, altsaa 285 Mile, hvorefter dette
kommer omtrent til at ligge ved Smolensko, norden for
n Bye findes endeel Bierge tegnede paa Charterne. Og
an omtrent Alani have boet, efter hvad Ptolomæus forhen
skrevet. Vil man nu for Navnets Lighed holde Alani og
ti for eet Folk, saa maae man ei lade sig hindre derfra,
Ptolemæus kalder de sidste Scyther, thi det var et Navn,
e Gamle tillagde Folkene i flæng; Tvertimod dette kan tiene
bestyrke min Mening, saasom man deraf seer, at Ptolemæus
haver holdet dem for Sarmater. Skulde de være Alaner,

 saa

(31) Abel Sächs. Alt p. 34.
(32) L. 3. p. 81. 82.

saa kan vor sidste Odin gierne have fort dem did, thi han levede 200 Aar for Ptolemæus. Den mellemste tor jeg ei tænke paa, saasom det Alaniske Navn haver maaskee da neppe været til i Verden. Saafremt Sceaf er vor Odin, og man vil saavel efter vore, som de gamle Engelske Skribenter antage, at han er kommet til Saxerne, saa kan det der fortælles om Sceaf, at han var et Barn, forklares saaledes, at han forte ingen synderlig Krigshær med sig, og var ei mægtig. Han siges og at have havt en Kornneg under sit Hoved, maaskee fordi han lærte de Nordiske Folk paa en bedre Maade at dyrke Jorden, end tilforn, hvilket er rimeligt, siden han kom fra de Kanter, hvor Esthierne boede, om hvilke Tacitus vidner, at de dyrkede Jorden bedre, end alle andre Tydske Folk. Dersom Alauni ere Alani, og man vil troe, at de ere komne did med vor sidste Odin, saa kan det tiene til at vise, at han har taget Veyen fra Tanais igiennem Rusland til Lifland, og at hans Folkefærds Navn haver været Alaner (som dog kun blev givet dem af Fremmede, da de selv kaldte sig Aser), som siden blev ved Østersøen og i Norden forbyttet til Gother, fordi de mængede sig med dem, vare af een Slægt med dem, og udgave sig selv for Gudernes Folk.

§. VI.

Om Harald Hilditanns Fødsels-Aar.

Det er klart ved at sammenligne Ledderne af den allerførste Liste P. 333, hvoraf de første eller yngre Personer regierede i Norge, og de sidste eller ældre i Sverrige, med dem af de tvende sidste Lister P. 343 og 352, som fast alle regierede i Danmark, at de tvende sidste, heldst den sidste af dem er noget kortere. Den første er dog, naar man anseer det sidste Aarstal i Listen, ei saa meget langt fra den anden, naar man seer paa Skiolds Fødsels-

Aar

lr efter det andet Tal, thi Skiold bør fødes efter Niord, saa= n Snorro (33) udtrykkelig vidner, at Skiold blev først gift da ns Fader var her i Norden, og Niord havde allerede avlet orn ved Tanais. Ja den Forskiæl, som er i det første Tal den anden Liste, kan vel ogsaa hæves, ved at lade nogle avle orn senere, som deres store Alder giver Anledning til, hvorom re siden. Men Forskiællen i den tredie er noget mere betyde= og mærker man, at denne er omtrent 2 Ledder kortere end andet Tal i den anden Liste. Dog dette kan afhielpes ved at age, at Harald Hillditan var 20 Aar ældre end hans Broder ndver, hvilket nok gaaer an, siden han var kun 15 Aar, da n efter sin Mor=Faders Død kom til Regieringen, og hans oder først giftede sig anden gang efter sin første Mands Død 4), og nogle Aar gierne kunne være gangne hen, forend hun de Randver. Efter dette er da Harald fød 623, eller ogsaa 7. Naar nu dernæst betragtes at Halfdan, den 15 i den an= Liste, og Ingiald, den 6 i den tredie Liste, vare Brødre og nner af Frode, og at der dog efter begge Lister bliver saa stor rskiæl imellem deres Levetid, og at den Frode, som er den fier= i den tredie Liste, har efter Torfæi (35) Formodning regieret ethra efter Hrolf Krake, hvilken, da han var en Søn af Hel- , Hroars Broder, maae omtrent være fød enten 491, eller 2, hvilket første jeg holder for rigtigst, saa følger heraf, at nne sidste Frode maae være fød omtrent 524, eller 498, og de jeg derhos nok ogsaa antage, at Ingiald kan have avlet en nes Aar senere end jeg ellers antager, og derfore indrette den de Liste saaledes:

Harald

(33) H. K. p. 4. 5.
(34) Sogubrot p. 15.
(35) Ser. p. 291 & 301.

Harald Hilditann, fød 623 eller 597.
Hrærek Slyngebaand 590, 564.
Halfdan 557, 531.
Frode 524, 498.
Hrærek Hnauggvanbaug 491, 465.
Ingiald 438, 412.

Ved dette kommer Skiold til at fødes enten 42 eller 16 Aar efter Christi Fødsel. Man kan ellers ogsaa hielpe dette paa en anden Maade ved at lade Harald Hilditann fødes i bemældte Aar 623, eller 597, thi at han haver omtrent været 20 Aar ældre end hans Broder Randver synes ikke urimeligt, og siden tillegge hvert Leed i den tredie Liste 7 Aar, hvorefter Ingiald bliver fød 423, eller 397, hvilket end mere nærmer sig hans Broder Halfdans Fødsels-Aar i den anden Liste, end det nyelig af mig antagne; og herefter fødes Skiold enten 47 eller 83 Aar før Christi Fødsel, hvilket er langt mere end der behøves for at komme i Overeensstemmelse med den anden Liste, og for at naae Odins virkelige Levetid. For Resten er det vel ogsaa mueligt, at et Led kan være bleven udeladt, ved det en haver overlevet sin Søn, saa at ei Sønnen, men Sønne-Sønnen er kommet efter ham til Regieringen. Herved maae ellers mærkes, at Audurs Fødsels-Aar maae rykkes tilbage i Tiden, og sættes i det mindste til 608 eller 569, thi ellers fødes hun og hendes Søn Harald i eet Aar, og maae man da antage, at hendes Fader Ivar haver kun været 18 Aar da han avlede hende. Dette synes noget ungt, vil man sige at han da var 25 Aar, saa maae han være fød 583, eller 544, hvilket gierne gaaer an efter hans Faders Halfdans Alder. Ellers kan dette ogsaa meget hielpes derved, at man antager,

hvortil

ortil man haver nogen Formodning, at Hrærek har været en
d Deel ældre end 33 Aar, da han avlede Harald.

§. VII.

Men for ret at bringe disse Slægt-Registere i Orden, er
t billigt at eftersee hvad der staaer i Fundinn Noregur selv i
ateyar Bogen (36), hvoraf Torfæus har taget sit. Paa et
ted siges der, at Vermund var Fader til Oluf, og han Fader
Dan, men paa et andet, at Vermund var Fader til Olufa,
hun Moder til Frode, Dans Søn. Nu haver vel Torfæus
7) meent, at Dan er udeladt i dette sidste Slægt-Register, og
Olufa bør efter det andet, og efter Langfedgatal forandres til
uf, og han altsaa blive Dans Fader, men herved maae mær-
s at udi Langfedgatal, hvis Codex, som vi have, er skrevet
itrent 1313 (38), staaer vel Dan efter Oluf, som var Ver-
unds Søn, men sættes ei hos enten han var hans Søn, Bro-
:, eller hvad han var. Da det nu desuden er klart af Snorro
9), at Dans Fader hedde Danp, saa følger heraf, at Oluf kan
have været hans Fader. Nu bliver kun Spørsmaal om man
il giøre Olufa til Dans Moder eller Kone. Schöning (40) an-
r det første for rigtigst; Men mig synes, naar jeg betænker,
Olufa kaldes i det ene Slægt-Register i Flateyar Bogen ei
ns, men hans Søns Frodes Moder, og at Dan i Landfedgatal
kaldes Olufs Søn, men sættes kun efter ham, at den heele
rvirring er alene kommet af de tvende Navne Oluf og Olufa

Ledderne i Flateyar Bog undersøges, og om Dan, Oluf og Olufa.

(36) Col. 10.
(37) Ser. p. 214 og 269.
(38) Langebeckii Scr. Dan. t. 1. p. 2 & 5.
(39) H. K. t. 1. p. 20 og 21.
(40) Tidsregn. p. 50.

deres Lighed, af det Dan kom til Regieringen paa Øerne og maaske Halvøen efter Oluf, og det rimelig ved den Ret, som han havde erhvervet ved sin Kone; og af alt dette slutter jeg, at Olufa har snarere været Dans Kone end Moder. Men dette gior, at Aarstallene atter maae forandres i Slægt-Registerne, thi nu gaaer det Leed Olufa ud, eller rettere Dan selv, thi Olufa bliver Frodes Moder. Men da Dan blev meget gammel, saa kan man gierne antage i den anden Slægte-Linie at han er fød 273 eller 234, og haver først avlet Frode 326 eller 287, og efter den tredie at han er fød 313 ellet 287, og da skal han først have avlet Frode 374 eller 348, hvilket bliver noget seent, dog alt dette skal jævnes, naar jeg fuldkommen fastsætter Tids-Regningen. Jeg maae ellers tilstaae at Schöning, ved at giøre Olufa til Dans Moder, undgaaer denne Vanskelighed.

§. VIII.

Synchronismer hos Snorro imellem Danske og Svenske Konger.

De 33 Avlings-Aar haver jeg kun antaget i Mangel af andet; De bør tilside sættes naar anden Oplysning gives, og den erholdes fornemmelig ved at finde Konger i adskilte Lande at have regieret paa een Tid. Saadanne Konger finde vi i Danmark og i Sverrige. Den sidste Konge- og Slægte-Liste synes at være mere fuldstændig, efter den maae man altsaa indrette den Danske. Aarsagen er, at vi have ingen Historie om vore Konger, thi Saxo kommer nu ei i Betragtning, da jeg undersøger efter de Skribenter, som have skrevet paa vort eget Sprog, men derimod om de Svenske hos Snorro, hvis Ypperlighed Schöning (41) haver beviist. Hos Snorro (42) findes følgende Synchronismer af de Danske og Svenske Konger. Niord var fød

1. Synchronismus.

uden

(41) §. 3 i Tidsregn.
(42) H. K. t. 1. p. 4.

den for Norden ved Tanais, og ventelig meget yngre end Odin, siden han regierede efter ham i Sverrige. Efter min Beregning, taget af Halfdan Svartes og Harald Harfagers Fødsels-Aar 818 og 848, er Niord kun fød 73 Aar for Christi Fødsel, som bliver vel noget for lidt, men efter Schönings i den 3 Tabel Aar 90, hvilket nok kommer Sandheden nærmere. Odin giftede, imedens han levede, sin Søn Skiold med Gefion, altsaa maae Skiold og Niord have levet paa een Tid. Og dette er den første Synchronismus. Niords Sønne-Søn Fiolner døde hos Frode, Skiolds Sønne-Søn (43). Efter hvilket at dømme, Frode, og hans Far-Fader Skiold med, maae have været noget yngre end Fiolner og hans Far-Fader Niord; Dog Frode skal være bleven meget gammel, altsaa kan han og Skiold vel endda have været fødde før, allerheldst Fiolner døde en voldsom død, og venteligen altsaa ei blev ret gammel. Almindelig holdes Christus for at være fød under Frodes Regiering, altsaa kan Frode ei være fød efter den, som dog begge mine Beregninger tilholde. Disse Svenske og Danske Konger maae altsaa være fødde før Christi Fødsel. Odin flygtede for Pompejus i Anledning af den Mithridatiske Krig, som tog Ende 62 Aar for Christo. Intet urimeligt er deri om man antager, at han er kommet til Norden 12 Aar efter. Niord havde alerede sine Børn Freyr og Freya ved Tanais. Lad os altsaa sætte at han er fød 90 Aar for Christo; Lad ham have avlet Freyr 70 Aar for Christus, og Freya 65, thi siden han havde dem med sin egen Søster, saa er han venteligen bleven giftet tilig. Efter sin Ankomst til Norden giftede han sig med Skade, som forlod ham, ægtede Odin, og avlede mange Sønner med ham. Heraf slutter jeg, at Odin maae i 2. Synchr.

(43) Ib. p. 14.

det mindste have været lige saa gammel som Niord, og maaskee lidt ældre, fød omtrent 100. Skiold ventelig ogsaa da fød nogle Aar for Niords Børn, omtrent 75. Da nu Skiold først blev giftet efter Asernes Ankomst til Norden, saa kan hans Søn Fridleif i det tiligste ei sættes før 48; Freyrs Søn Fiolner, som synes at være avlet her i Norden, efterdi Gerdur, Gymes Dotter, var hans Moder, kan man sætte at være fød 37. I Henseende til deres Død vil jeg antage Odin at have opnaaet en Alder af 75 Aar, altsaa død 25; Niord af 70, altsaa død 20; Skiold af 69, død 15; Freyr af 60, altsaa død 10; Freya af 75, altsaa død 10 Aar efter Christum, thi hun blev gammel, og levede al Odins Følge over. Med Fridleifs Søn Frode vil jeg følge Reglen af de 33 Aar, han er altsaa fød 15 Aar før Christo. Han var et Barn af 7 Aar efter Saxo (44) da Faderen døde. Lader os derfore antage at Fridleif døde 8 Aar før Christo, efter en Regiering af 7 Aar. Skiold døde altsaa 15 Aar før Christo. Fridleif naaer herved kun en Alder af 40 Aar, men hans Søns Ungdom, da han døde, giør det troligt. De andre døde alle paa deres sotte Seng, rimeligt altsaa at de ere blevne noget gamle. Hvad Fiolner angaaer, da vil jeg sætte at han er død 10 Aar efter Christum, da han var 50 Aar gammel, altsaa maae hans Søn Svegder være efter Reglen af 33 Aar fød 7 Aar før Christo. Og dette er den anden Synchronismus imellem 3. Synchr. Fiolner og Frode Fredegode. Den tredie er mellem Domar, den 8 i de Svenske Leed, og Dan, den 9 i de Danske. Hvilket viser hvor smukt alle disse Konger og Ledder komme overeens, og at den Regel af de 33 Aar holder nogenlunde Stik.

Da

(44) L. 5. p. 67.

Da nu Svegder var fød 7 Aar for Christo, saa maae	Og Frode 15 Aar for Christum, saa
Vanland være 26 Aar efter C.	Fridleif 18 Aar efter Christ.
Visbur 59.	Havar 51.
Domald 92.	Frode 84.
Domar 125.	Vermund 117.

en da Dans Søster Drott var Moder til Domars Søn Dyggve, i følger heraf, at om man vil antage at Dan har været yngre) hans Søster, saa kan det dog vel ei blive mere end 20 Aar; il jeg nu antage at Drott har været 5 Aar yngre end hendes and Domar, saa følger heraf at Dan er fød 150. Altsaa kan n nok kaldes jævnaldrig med Domar, endskiønt 25 Aar yngre. enne Dan blev meget gammel (45). Jeg vil sætte 90 Aar, saa døde han 240. De Svenske Konger fra Svegder til Do- r synes ei at være blevne ret gamle. Svegder omkom i Øster- idene (46), ham vil jeg give 50 Aar. Døde altsaa 43 Aar er Christum. Vanland blev dræbt (47). Lad ham have levet Aar, døde altsaa Aar 71. Visbur blev og dræbt da hans onner Gisl og Audur af første Ægteskab vare omtrent 12 og Aar (48), hvoraf jeg slutter at Domald af andet var kun 10 r da Faderen døde. Visburs Død indfalder altsaa 102. Do- ld blev ofret, og som hans Søn Domar skal have regieret læn- (49), saa kan man ei vel lade Domald leve længere end til 140. ter Reglen af de 33 Aar blev Domars Søn Dyggve fød 158.

(45) H. K. ib. p. 20. 31.
(46) Ib. p. 15.
(47) P. 16.
(48) P. 17.
(49) P. 19.

Hvad de Danske Konger angaaer, da lader Saxo (50) Frode være en Søn af Fridleif, og tilskriver kun Frode en Alder af 12 Aar da Faderen døde. Men Islænderne sætte Havar imellem. Heraf slutter jeg at Havar er død førend Faderen, omtrent 90, og er altsaa aldrig kommet til Regieringen. Da nu Frode fødes 84, og var 12 Aar da han blev Konge, saa er Fridleif følgelig død 96. Og som Fridleifs Fader Frode naaede ogsaa en høy Alder (51), saa kan man gierne lade ham leve til Aar 55. Men Frode Fridleifs Søn blev derimod dræbt; Lader man ham derfore kun blive 50 Aar gammel, og altsaa døe 134, saa kan det være nok. Vermund derimod blev efter Saxo (52) meget gammel, altsaa kan man gierne lade ham blive 80 Aar, og døe 197. Har nu Oluf regieret efter ham paa Øerne førend Dan fik dem, saa kan han ei vel have levet længre end til 210. Den
4. Synchr. fierde Synchronismus er mellem Halfdan, Frodes Søn i Dannemark, og Aun i Sverrige. Her tager Snorro (53) maaskee feyl, thi han siger at efter Dan regierede hans Søn Frode, og efter Frode hans Sønner Halfdan og Fridleif, og imedens udi Sverrige Søn efter Fader: 1 Dyggve. 2 Dag. 3 Agne. 4 Alrek. 5 Yngve. 6 Jorunder. 7 Ane, hvilket synes ei at være rimeligt, thi om man end vil tillegge Dan den høye Alder af 90 Aar, og troe, at just Frode, som kom til Regieringen, er avlet, da han var 70 Aar, altsaa 220, og at Frode atter har avlet Halfdan, da han var 70 Aar, følgelig 290, saa maatte dog Halfdan være meget gammel, naar han udjog Kong Aun af Sverrige, som var fød 356, eller 359, og det

efterat

(50) L. 6. p. 102.
(51) Saxo l. 5. p. 96.
(52) L. 4. p. 63.
(53) H. K. t. 1. p. 31.

efterat Aun havde regieret i 25 Aar, som Snorro (54) siger. Saa høye Aldere, saa lange Regieringer, og saa sene Avlings-Tider, og det alle paa hinanden, ere vel ei gandske umuelige, men dog meget siældne. Dog de saa ofte igienkommende Navne af Fridleif og Frode have maaskee her forvirret Snorro. Nei, de tvende Slægt-Registere i Flateyar Bogen vidne eenstemmigen, at Frode var Dans Søn, Fridleif Frodes, Frode igien Fridleifs, Halfdan Frodes, undtagen at det eene udelader Dan, og giør Frode til en Søn af Olufa, og hende til Vermunds Dotter. Langfedgetal sætter og Frode, som en Søn af Dan, Fridleif efter Frode, men uden at sige enten han var hans Søn eller Broder, men Ledderne vidne noksom, at han maae være hans Søn, Dotter- eller Sviger-Søn, Frode igien som en Søn af Fridleif, og Halfdan som en Søn af Frode, og ingen af dem taler om en Halfdan, som var Søn af den første her nævnte Frode, og Broder til Fridleif, hvorfore jeg for det første vil forsøge, om Tidsregningen lader sig bedre conciliere ved at antage, at den Halfdan, Snorro taler om, er den samme, som de andre nævne, og følgelig Broder til Ingiald og Frode. Dette giver os Anledning til at formode, at Snorro haver her feylet, allerheldst hans Forsæt ei var, at skrive om de Danske, men om de Svenske Konger, og han kun ved Leilighed taler undertiden om nogle af de første. Imidlertid nødes man dog til, for Dans høye Alders Skyld, og de mange Ledder i den Svenske Slægte-Linie, at lade Dan avle den Søn, nemlig Frode, som kom efter ham paa Thronen, thi det er ei sagt, at det altid var den først avlede, tvertimod de ere ofte døde i Barndommen, og ofte maaskee ogsaa ved andre Tilfælde blevne udelukte fra Regieringen, at lade ham først avle denne Frode, da han var 50 Aar gam-

(54) Ib. p. 31.

gammel. Altsaa føddes Frode først Aar 200. Hans Moder Olufa vil jeg sætte er først fød 175, og hendes Broder Oluf 150. Faderen Vermund maae altsaa ogsaa have avlet hende, da han var langt over 33 Aar. Nu vil jeg først undersøge, naar Svenske Konger kunne være døde. Domar skal have regieret længe, og han døde Straaedød (55). Siden han efter min Regning var kun 15 Aar, da han kom til Regieringen, saa maae man altsaa vel tillegge ham en Regiering af 50 Aar, følgelig døde han 190. Han var gift med Drott, Dans Søster, som jeg vil sætte at være fød 130, altsaa 20 Aar ældre, end hendes Broder, hvilket vel maae omtrent have saa været, da hendes Søn Dyggve synes at have levet paa een Tid med Dan. Dyggve døde ogsaa Straaedød (56). Derfore kan man vel tillegge ham en Regiering af 40 Aar, hvorefter han er død 230. Dag falde i Krig (57). Han har vel derfore kun regieret i 10 Aar; Er altsaa død 240. Agne blev dræbt (58). Han maae derfore nøyes med 20 Aars Regiering, hvorefter han døde 260. Af hans Sønner Alrek og Eric vare følgeligen den ene kun tre Aar, da han døde, og som de bleve berømmelige i Krig, og dræbte hinanden indbyrdes (59) og Alrek efterlod, saavidt vi vide, alene Sønner, saa kan man ei troe at de have opnaaet nogen synderles høy Alder, dog maae man ogsaa tillegge dem en nogenlunde Alder. Jeg vil troe at de have regieret i 40 Aar, ere altsaa døde 300, da Alrek, som uden Tvil var den ældste, var 43 Aar og Eric maaskee een eller to og 40. Alrek efterlod sig to

(55) H. K. t. 1. p. 19 og 20.
(56) Ib. p. 20.
(57) P. 21 og 22.
(58) P. 22 — 24.
(59) P. 24.

Sønner, Alf og Yngve. Alf synes at have været den ældste, den han efterlod sig en voxen Søn, og Yngve derimod kun unge Børn; De dræbte begge hinanden, og som det synes i deres lomstrende Aar (60). Herved seer jeg mig befoyet til at lade Yngve ei fødes før Aar 295, og begge døe 340, thi derved kan Hugleik Alfs Søn blive 17 Aar, da hans Fader døde. Hugleik synes vel at have regieret ei ret længe, men dog noget (61), hvorfore jeg, saa og paa det at Yngves Sønner kunde imedens voxe til, vil tillegge ham en Regiering af 10 Aar til 350. En Udenlandskommende, ved Navn Hake, indtog derpaa Riget, og regierede i 3 Aar, til 353, hvorpaa Jorunder, Yngves Søn, indtog Riget, thi hans Broder Eric var blevet i Slaget mod Hake. Naar Yngve er fød 295, og man vil holde sig den Regel af 33 Aar efterretlig, saa er Jorunder fød 328, og var følgelig 25 Aar, da han besteeg den Svenske Throne, en gandske passelig Alder til at have udrettet de Bedrifter, som tillegges ham, forend han kom til Regimentet. Hvad Aar Jorunder er død, kan man slutte af det, Snorro (62) fortæller, at Aun hans Søn var 10 Aar, da han kom til Regieringen, thi lader man Jorunder avle ham efter Regningen af 33 Aar, følgelig 361, saa maae Jorunder være død 371, efter en Regiering af 18 Aar, og Alder af 43, hvilket vel nok passer sig paa det, Snorro (63) fortæller, at han førte Krige, og blev i en af dem.

Nu vil jeg betragte de Danske Konger, som imedens regierede. Da Halfdan først døde 401, efterdi Aun var omtrent 40

(60) P. 25 og 26.
(61) P. 27.
(62) P. 31.
(63) P. 32.

Aar gammel, da han, nemlig Halfdan døde, saa maae man [illegible] derefter indrette de Danske Kongers Ledder og Regierings=Aar [illegible]. I en Tid af omtrent 200 Aar maae man altsaa see at udstrække [illegible] 5 Ledder, og derfore tillegge hver 40 Aar, i Stædet for 33. Ef[illegible]ter denne Regel har Dan avlet Frode Aar. 200, da han var 50 [illegible] Aar, thi dette maae man antage for Dans høye Alders Skyld [illegible]. Frode avlede Fridleif Aar 240, Fridleif Frode Aar 280, Frode [illegible] Halfdan Aar 320. Lader man nu Halfdan døe, da Aun var [illegible] 40 Aar, saa indfalder hans Død 401, da han var 81 Aar [illegible], hvilket ikke er urimeligt, og dette gaaer endda ikke an, uden [illegible] at formindske de 25 Aar hos Snorro, i hvilke Aun skal have [illegible] gieret for Halfdan, og de 25, i hvilke Halfdan skal have regier[illegible] i Sverrige, paa begge Stæder til 15, thi saa kommer først [illegible] 401 ud for Halfdans Død, og 81 for hans Alder. Vel sandt [illegible] at Snorro udtrykkelig siger, at Aun var 60 Aar, da han kom t[illegible] Regimentet igien, men dette siger han paa den Grund af de [illegible] Aars Regiering. Dog tilstaaer Schöning (64), at i nogle [illegible] Snorronis Manuscripter staaer kun 20 Aar, i Stædet for [illegible] paa begge Stæder. Da det er tungt at sige saadan Skriben[illegible] som Snorro imod i udtrykkelige Vidnesbyrd, saa maatte Halfd[illegible] efter dette have blevet 91 Aar, og være død 411, og have in[illegible] taget Sverrige 391, og da maae Aun have været 20 Aar, da han kom til Regieringen, følgeligen fød 351, da hans Fader var 23 Aar; Men herved forefalder den Vanskelighed, at man da maae tillegge Aun 20 Aar, da han blev Konge, og at Snorro kun udgiver ham for at have havt 10 Aar paa den Tid. Hvad de Danske Kongers Døds=Aar angaaer, da vil jeg antage, at Frode har levet til 280, Fridleif til 310, Frode til 340, og som Half-

(64) Tidsregn. p. 63.

lfdan var ældre end hans Broder Fridleif (65), saa vil jeg te at denne er fød 330; Og Ingiald, som ogsaa var en Bro af dem, og efter Saxo (66) synes ei at have været gandske arn, da Faderen døde, Aar 325. Efter Snorro (67) har idleif, Halfdans Broder, havt en Søn ved Navn Ale. enne skal paa nye have udjaget Kong Aun, og som det efter orro synes, efterat Aun havde paa nye regieret i 10 Aar, følig 421; Nu siger Snorro ogsaa, at Ale regierede der i 25 Aar, gelig maae han være død 446. Da jeg nu forhen haver viist, hans Fader maae omtrent være fød 330, saa kan man anje, at Ale er fød 370, for ei at giøre ham alt for gammel, ovel han endda bliver gammel nok, siden han omkom paa en dsom Maade. Schöning (68) har antaget, at Aun blev 120 r, hvilket er endda vel meget, men som Poeten Thiodolfur ta om hans usædvanlige høye Alder, saa er det dog ei gandske meligt. Altsaa døde han først 471.

Efter foromtalte Lister af Flateyar Bogen, og af Langfedal, har Halfdan havt tvende Sønner Helge og Hroar. Jeg sætte at den første er bleven avlet 360, og den anden 370, for de alt for faae Ledder i den Danske Konge-Slægt er man d til paa de fleste Stæder at vige fra Reglen af de 33 Aar. el indseer jeg at det ei er rimeligt, at de saa ofte have saa seent let, og at der snarere fattes et par Ledder; Men i saa dyb en ushed om denne Sag hos alle vore gamle Skribenter, saa og isshed hvor de skulde indsættes, vil jeg for det første ei gribe

 dertil.

(65) Snorro t. 1. p. 31.
(66) L. 6. p. 106.
(67) P. 31.
(68) Tidsregn. §. 19. p. 64. §. 18. p. 63.

dertil. I saa gamle og forvirrede Ting maae man være glad ved at have saa mange Synchronismer hos saadan Skribent som Snorro, hvorfore man nogenlunde kan lide paa dem; og maae man da indrette Tiden af Leddene og Regieringerne imellem disse Synchronismer saa got som man kan. Helge faldt i Strid, og var hans Søn Hrolf da otte Aar (69). Lader man Helge blive 70 Aar, og følgelig døe 430, saa er 422 Hrolfs Fødsels-Aar, hvilket er meget tiligt, men sildigere kan det ei blive, baade for de forrige Synchronismers Skyld, saa og for ei at lade de Danske Konger avle alt for sildig.

Nu vil jeg igien vende mig noget til de Svenske Konger. Alting viser at Auns Søn Egill, og Sønne-Søn Ottar kun have regieret kort (70). Schöning (71) tillegger derfore den første kun en Regiering af 6 Aar, og den anden af 4. Efter min Regning døde da Egill 477, og Ottar 481, hvorefter man med Schöning i hans Tabelle kan antage at Aun har avlet Egill, da han var 60 Aar, og Egill igien Ottar, da han var 33. Efter min Regning føddes da Egill 411, og Ottar 444. Men her møder os
5. Synchr. den femte Synchronismus imellem Egill og Othar, og Kong Frode hin Frækne i Dannemark. Til at foreene dette veed jeg næsten intet Raad, thi hvor længe jeg end har ladet de Danske Konger leve, og hvor seent jeg har ladet dem avle, saa bliver dog denne Frode 100 Aar ældre end Egill og Ottar, saafremt han er den forhen af mig omtalte Frode Halfdans Fader og Fridleifs Søn, hvilket saavel Langfedgatal, som de to Slægt-Registere i Flateyar-Bogen synes at vise, hvor han paa begge Stæder kaldes

(69) H. K. t. 1. p. 39.
(70) H. K. t. 1. p. 33 — 37.
(71) Tidsregn. §. 21. p. 67.

des hin Frække. Vilde man end antage, at Snorro havde givet ham et urigtigt Tilnavn, og troe at det var en ellers ubekiendt Frode, saa viser dog den siettte Synchronismus mellem Helge og Hrolf paa den ene Side, og Adils, Ottars Søn paa den anden Side at dette neppe kan være saa. Imidlertid vil jeg dog nu til et Forsøg antage at denne Frode haver været den samme Frode, som Saxo giør til Halfdans Broder, og for at forene det nogenlunde, antage at han er fød samme Aar som Faderen Frode døde, nemlig 340; Men med alt det bliver det dog vel umueligt at han endnu 481 haver kunnet være paa Søetog, og hans Jarler have ihielslaget den Svenske Kong Ottar i bemældte Aar. Det falder mig ellers ind, om man ei kunde hielpe Tids-Regningen ved at lade Eigill og Ottar regiere imedens Aun endda levede, som venteligen var formedelst sin høye Alder ubeqvem til at føre Regimentet. Man kunde altsaa lade Eigill fødes 390, og døe 450, og Ottar fødes 423 og døe 470; Men endskiønt denne Giætning er maaskee ei gandske at forkaste, og kan hielpe til Chronologien, saa hielper den dog ikke i denne Hypothese, thi Frode maatte endda have levet fra 340 til 470, Helge blevet noget ældre end man vel kan antage, og Hrolf være saa meget ældre end Adils, der ægtede hans Moder, og Hrolf overalt naae en alt for høy Alder, allerheldst han blev ihielslaget, hvortil kommer at Helge maatte ogsaa have indtaget Jylland fra Saxerne længe for 449, da det dog er rimeligen skeet en god Tid efter. Desuden maae Helge og Hrolf, samt Ingiald have levet en temmelig Tid senere, saafremt man skal komme til rette med Chronologien af de følgende Konger. Imidlertid da Snorro selv siger at Ali, Fridleifs Søn, blev dræbt af Sterkodder den Gamle, saa er det meget rimeligt at Ingiald, Frodes Søn, maae

 ei

ei have levet ret langt fra de Tider. Hertil kommer ogsaa, at det ei synes troligt at den Frode, som jeg lader døe 340, haver efterladt sig 4 Sønner, der alle have regieret, allerhelst Snorro tillegger sin Frode kun 2 Sønner, og Saxo sin ogsaa kun 2, saa disse Froder synes at have været tvende adskillige Konger. Efter al Anseende har Halfdan, Helges Fader, som var en Søn af Frode Frækne, kun regieret kort, thi Snorro lader Frode leve da Ottar døde, og Helge, Halfdans Søn, og Sønne-Søn af Frode hin Frækne, efter Langfedgatal, leve med Adils, Ottars Søn. Denne Vanskelighed kunde vel afhielpes ved at troe, at Snorro forstod ved sin Frode Frække den, som efter Saxo var Broder til Haldan, og det synes, at man saa meget des snarere burde antage dette, som Ingiald har efter Saxo regieret i Ledre, og venteligen Halfdan altsaa endda været ung da Faderen døde. Skade at Snorro ei har sagt hvis Søn denne Frode var, ei heller hvis Søn Halfdan, Helges Fader var; her var det altsaa maaskee Tid at indsætte to Ledder, som alle vore gamle Skribenter, bragte i Forvirring ved Navnenes Lighed, have udeladt, men hvortil Snorro kan give Anledning. Han (72) kalder Helge udtrykkelig Halfdans Søn, hvilket ogsaa alle vore andre gamle Skribenter giøre; Men det kan umuelig være den Halfdan, som forjog den gamle Aun, efter 20 Aars Regiering, med mindre man i Henseende til Auns lange Liv vilde ei alene forkaste Snorro og Thiodolfur, men endogsaa uimodsigeligen komme til kort i den heele Svenske Chronologie. Skade at Skioldunga Saga er borte; Den kunde maaskee have givet os Lys i denne Forvirring. Følger man Snorro, sammenlignet med Flateyar Bog, og Langfedgatal nøye, da bliver Helge en Søn af Halfdan, og Halfdan af

Frode

(72) P. 38. c. 32.

Frode hin Frække, som levede med Eigill og Ottar; hvoraf jeg slutter at den Halfdan, som forjog Aune, har været Frodes Fader, og ingenlunde den samme som den senere Halfdan, Helges Fader, hvilket Snorro ei heller siger. Og saa har jo Snorro endda ret, som gior denne ældre Halfdan til en Søn af Frode, men aret, naar han gior ham til Frode Fridsami, da han derimod var maaskee en Sønne-Søn af denne Frode. Jeg antager altsaa, at imellem Fridleif og Frode hin Frække ere to Ledder udeladte; Frode, og den ældre Halfdan, der igien var Fader til Frode hin Frække. Allerheldst Snorro siger, at Frode Fridsami havde tvende Sønner, Halfdan og Fridleif, og Flateyar Bog og Langfedgatal derimod, at Frode Frække havde Halfdan og Ingialld, saa at Snorro udelader Ingialld, og de andre Fridleif, hvilket viser at de tale om adskilte Froder. Efter dette kan deres Fødsels- og Døds-Aar saaledes indrettes. Frode den fredsommelige, Dans Søn, fød 200, død 280; Fridleif, Frodes Søn, fød 240, død 310; Frode, hvis Tilnavn ei vides, fød 280, død 340; Halfdan, hans ene Søn, fød 320, død 411; Fridleif, hans anden Søn, fød 330, død 400; Ale, Fridleifs Søn, fød 370, død 446; Frode hin Frække, Halfdans Søn, fød 360, død 440; Halfdan, Frodes anden Søn, fød 400, død omtrent 445; Ingialld, Frodes første Søn, fød 390, død 450; Frode, Frodes 3 Søn, fød omtrent 405, død 450; Helge, Halfdans første Søn, fød 440, død 498; Hroar, hans anden Søn, fød 438, død omtrent 485, og Hrolf, Helges Søn, fød 490. At man næsten er nød til at antage disse to Ledder; sees ogsaa deraf, at man endda ei kan undgaae at tillegge alle disse Danske Konger, undtagen Helge, hvor jeg har fulgt Reglen af 33 Aar, saa seen Avling, som 40 Aar; Hvor-

over

over man ogsaa maae giøre de fleste af dem temmelig gamle. At disse to Ledder maae indsættes her, og at Halfdan, som Snorro udtrykkelig nævner, hvorvel han forbigaaes af de andre, maae giøres til Fader af Frode hin Frækne, endskiønt de andre have paa denne Tid ingen Haldani Ledderne, og giøre denne Frode til Fridleifs Søn, sees ogsaa deraf, at Snorro giør Ali, som de andre udelade, til en Søn af Fridleif, hvilket giør det rimeligt at Frode har været Haldans Søn, allerheldst han kaldte sin Søn Haldan. Mærkeligt er det ogsaa, at Saxo giør sin ældste Haldan til en Søn af en Frode. Vel sandt, at han igien giør ham til Roe og Helgo Fader, hvilket dog tilkommer en senere Haldan.

Sandt nok at Schöning (73) søger at hæve dette paa en anden Maade. Først lader han Dan fødes 180, eller 170, og jeg derimod 150, ved det han giør Olufa til hans Moder, og ei til hans Kone, som jeg, hvorvel jeg gierne ogsaa kan efter dette endog lade ham fødes 170. Men dette hielper ei meget, da der efter Schönings egen Tilstaaelse, ved det han følger Snorro nøye, ere kun 3 Ledder i det Danske Slægt-Register, paa en Tid da der ere 7 i det Svenske, hvorimod jeg tagende Anledning af Snorro selv, sammenlignet med Langfedgetal og Flateyar Bog har 5 Ledder i det Danske. Schöning har derfore, for videre at hielpe herpaa, antaget, at alle de 7 Svenske have avlet, da de vare 25 Aar, og derved vinder han imod mig 56 Aar, hvilke med de forrige 20 giøre 76; Og i Henseende til de Danske antager han, at Dan har avlet Frode, da han var 65 Aar, hvorved han vinder 15 Aar, og Frode igien Halfdan, da han var 55, og Fridleif, da han var 65, hvorved han atter

(73) Tidsregn. §. 10. p. 51. §. 11. p. 51. §. 12. p. 53.

ter vinder 15, det er tilsammen 106 Aar. Derimod tillegger han alfdan kun en Alder af 86 Aar, og jeg derimod af 91; Ved nne Tidsregning kunde jeg altsaa komme Rimeligheden 11 Aar ermere. Jeg tilstaaer at dette er meget sindrigt; Men slemt er t, at man skal saa ofte vige saa meget fra Reglen af de 33 Aar. dog gior han det noget i Henseende til alle de 7 Svenske Kon‑r, og meget med 2 Danske, saa gior jeg det og noget med alle danske. Hvorom alting er, saa er dette dog vist, at Snorro nes at have i denne Tidspunkt antaget tvende Halfdaner, da andre derimod kun have een; Vel kunde man sige, at Snor‑nis første Halfdan havde været en Broder af Fridleif, Dans Sonne‑Søn, som og Snorro selv siger, og at han var udeladt Flateyar Bogen og Langfedgatal, siden han maaskee ingen Børn terlod sig, som dog er underligt, efterdi Snorro udtrykkelig vid‑r, at han baade var ældre og i alle Ting mere, end hans roder; Og det som mere er, den Udeladelse hos dem afhielpes ved mit System, men flyttes kun længre ned i Tiden. Jeg lde derfore gierne bifalde dette om denne Halfdan, dersom det n var muligt paa en ret god Maade at foreene det med Tidsreg‑ngen. Men skulde nogen endda vedblive at synes, at det er r dristigt, at indsætte to Ledder i den Danske Konge‑Liste, saa intet andet tilovers, end at antage Schönings Foreenings laade. Naar Snorro gior Helge til en Søn af Haldan, da lstæder Tidsregningen ikke, at ansee denne Haldan for den, som ter ham var Fridleifs Broder, og en Søn af Frode Fridsami, lerheldst Langfedgatal ꝛc. gior Haldan Helgos Fader til en Søn Frode hin Frækne. Hvorfore man ei andet kan end troe, at norro haver antaget tvende Halfdaner. Men ved at antage sse 2 Ledder, kommer dog Frode hin Frækne, hvis Død jeg

 sætter

sætter ved 440, ei til at have levet med Eigill og Ottar, hvis Død indfalde 477 og 481, og med dem haver han dog efter Snorro levet. At sætte Frode senere ned i Tiden, gaaer ei an, uden ved at lade hans Forfædre avle senere, og de avle endda seent nok; Man maae altsaa forkorte Avlings-Aarene af de Svenske Konger, paa den Maade som hosføyede 2 Synchronistiske Tabelle udviser. Altsaa maae jeg og her giøre ligesom Schöning, og synes altsaa efterhaanden at miste de Fordele, hvorfore jeg har indsat 2 Ledder. For nu at passe alt dette sammen, maae jeg og korte noget af de Danske Kongers Levetid, hvorved den efter dette Systema bliver mere rimelig. Det passer sig og vel nok, at Sterkodder kan have dræbt Ale 396, og dog levet under Frode, som døde 440, og Ingialld; som døde 450. De tvende Svenske Konger Eigill og Ottar komme ogsaa efter dette System til at døe nogle Aar før Frode, som de efter Snorro maae. Det eneste som synes lidet underligt, er, at man maae tillegge Ottar kun en Regning af 2 Aar, med mindre man vilde følge den ene Codex af Snorro, som tillegger Aun 20 Aar, da han kom til Regieringen.

6 Synchr. Den siette Synchronismus er og hos Snorro mellem de Danske Konger Helge og Hrolf, Fader og Søn, og den Svenske Adils. Efter Langfedgatal og Flateyar Bogen gaaer dette gierne an, thi Frode hin Frækne, Helges Fader, har levet med Egill og Ottar, Adils Fader og Farfader. Efter Slægte-Ledderne er Adils den 18 i Sverrige, og efter den almindelige Regning Helge og Hrolf den 14 og 15 i Dannemark, men efter min Regning den 16 og 17, hvilket synes nødvendigt at antage, siden Odin har rimeligen været noget ældre end Niord. At eet Leed paa

18 af

af tvende jævnsides Linier kan tabes, er meget rimeligt, men synes at være for meget. Denne Adils er efter Reglen fød 7, altsaa 6 Aar ældre end Hrolf, og kan derfore gierne have tet Hrolfs Moder Yrsa, og avlet sin Søn Eisten med hende, der tales ei om, at han havde nogen anden Dronning; Thi sa var 16 Aar, da Helge borttog hende (74), og har venteli- t Aaret efter bragt Hrolf til Verden; Da nu Hrolf er fød 3, saa er Yrsa fød 466, altsaa kun 11 Aar ældre end Adils. Yrsa lod Helge, da Hrolf var 3 Aar, og var siden noget hos hen- Moder, forend hun ægtede Adils (75), altsaa forlod hun lge 486; Han døde 491, og forend hans Død maae hun ægtet Adils, som dog kun var endda 14 Aar gammel; ette synes at vise, at min Tidsregning i de Svenske Konger er noget for hastig, og at Schönings herudi er rigtigere, som er Adils fødes 446; Dog man har ei nødig at gaae saa vidt; an kan lade Adils fødes 465, saa bliver han gammel nok for egte Yrsa 489 eller 490, thi det er ei rimeligt, at lade Yrsa e længre end to til tre Aar alene. Men er Adils fød 465, saa hans Fader Ottar omtrent være fød 432 efter Reglen, og ll omtrent 411, thi for kan man ei vel lade ham fødes, siden første 471 kom til Regieringen. Herimod kan indvendes, rfore jeg ei da ligesaavel antager Schönings Beregning om de Aar af de 7 Svenske Konger, fra Domar til Ane, da jeg selv viger nu fra Reglen. Jeg svarer hertil, at Nødven- hed og Rimelighed undskylde saadant, men at antage et andet lings-Aar for saa mange Konger, og det efter en vis Regel og t af 25, synes mig at være noget gandske andet. Naar be-

 tragtes,

(74) Hrolfs S. c. 8. p. 23.
(75) Snorro c. 33. p. 38. Hrolfs S. c. 13 og 14. p. 31 og 32.

tragtes, at Snorro siger: at Adils regierede længe, og at Hrolf blev først dræbt, da Eisten, Adils Søn, var Konge i Sverrige (76), saa sees heraf, at Adils maae nødvendigen være fød forend 477, som er det Aar, Reglen giver. Helge havde en Broder ved Navn Hroar, som var to Aar ældre end han, og dræbte de begge deres Farbroder Frode, da Helge var 10 Aar, og Hroar 12 (77), altsaa 450. Antager man derimod efter den 2 Synchronistiske Tabelle, at Ottar er død 439, saa maae Adils i det mindste være fød 438, og da bliver han gammel nok til at ægte Yrsa 483 eller 490, og naar jeg betænker, at Yrsa bliver herved saa meget yngre, end han, og at Snorro lader ham ægte hende forend Helge, saa kan man nok antage, at Yrsa haver enten fød et Par Aar tilforn, eller og at Adils haver ægtet hende da hun var 14 Aar, saafremt man nøye vil holde sig til de 16 Aar, som tillegges hende i Hrolfs S., da Helgo ægtede hende. Vist nok er det, at alle Omstændigheder vise, at Adils haver været meget ældre end Hrolf. Dog er det noget underligt, at Adils skulde kun have været eet Aar, da hans Fader døde; Vil jeg tillegge ham 15, og lade Faderen døe 453, og tilegne ham med Schöning 4 Aars Regiering, saa er Eigill død 449, og Aun 443; Men da maae de Danske Kongers Døds-Aar og forandres. Frodes vist nedsættes til 455, Halfdans til 460, Ingialds til 465, Frodes Fødsels-Aar til 375, og Ali Døds-Aar til 418, og Halfdan den ældres til 383, hvorved alting for saavidt endda nok kan jævnes. Men her forefalder atter en stor Vanskelighed. Frode regierede efter Snorro over Jylland, og Jyderne skulle da under ham være gangne over til Britannien, hvilket synes at vise,

(76) C, 32. p. 37. c. 34. p. 40.
(77) Hrolfs S. c. 3. p. 7.

...ise, at de da ei stode under de Danske. Men maaskee alting ...an noget afhielpes ved at lade Frode døe 445, og derefter læmpe ...e andres Aar, thi da droge Jyderne ud under Ingialds svage Regiering. Udi Hrolfs Saga siges (78), at da Hrolf Krake re...gierede i Danmark, var Ella Konge i Engelland, af hvilket Navn jeg finder tvende, som kunne passe sig paa Hrolfs Tid. Den første Ella var Konge i Sussex, kom did 477, og tvede ...dda 490, og døde efter Matthæus af Westmünster 514. Den ...nden var Konge i Deira i Northumberland, døde 590, og re...gierede 30 Aar, og denne sidste har det maaskee været, thi vel ...der Schöning Hrolf fødes 479, og Torfæus 486, hvorefter ...an til Nød kunde have levet med den første, som maaskee kan ...ave regieret en god Stund efter 490, men der ere adskillige ...runde for at troe, at Hrolf er fød endeel Aar senere, og noget ...n i det 6 Sæculo, saa at han gierne, endskiønt han ikke blev ...eget gammel, kan have naaet den sidste Ellæ Regiering, aller...ldst naar man antager, at den Handel med Gave-Ref, som ...ommeldte Saga omtales, er skeet i Hrolfs sidste Aar. Snorro (79) fortæller, at Ingialld Ildraade ægtede en Sønne-Dotter af Kong Gautrek den Milde, hvilket tiener til at stadfæste Gautreks Alder, og at han haver levet med Hrolf Krake. Imidlertid vi... Torfæus (80) meget vel, at der haver været mere end een Gautrek, og at de blandes sammen i Gautreks Saga; Med mindre man vil troe, at den Gautrek, som omtales i Herrauds S., er den samme som i Gautreks S., og da Torfæus selv antager tvende Vikari, saa kan man holde for, at den første ei haver levet med

 nogen

(78) C. 9. p. 50 og 54. c. 10.
(79) T. 1. p. 44.
(80) H. Norv. t. 1. p. 249 og 250.

nogen Gautrek, og altsaa at Eric og Alrec føres urettelig ind i Sagan at have levet med Gautrek, og paa den Maade kunde man endda kun antage een Gautrek.

7 Synchr. Den 7 Synchronismus er mellem Ivar Vidfadme i Danmark og Ingialld i Sverrige. Her møder atter nogen Vanskelighed, thi efter Snorro (81) er Ingialld den fierde fra Adils, og efter den ene Liste i Flateyar Bogen er Ivar den 5 fra Hroar, Helges Broder, som maae være død i Begyndelsen af Adils Regiering, og have jævn levet med hans Fader Ottar. Herudi er altsaa ingen Vanskelighed, thi der ere 4 Ledder i hver Liste. Men Vanskeligheden skal snart komme. De Svenske Konger meener jeg saaledes at kunne indrettes. Siden Adils regierede længe, saa kan man sætte at han døde 520. Efter Reglen føddes hans Søn Eisten 498 eller og 471; siden han blev dræbt, saa vil jeg sætte, at det skeede 535, hans Søn Yngvar føddes 531, var altsaa kun 4 Aar da Faderen døde, hvilket giør det begribeligt hvi han lod hans Banemand Sölve Jyde, regiere efter Snorronis Vidnesbyrd længe i Sverrige (82). Lad Sölve have regieret 20 Aar til 555, og Yngvar siden til 570, thi meget længe kan man el lade ham leve, efterdi han blev slaget i Krig (83). Braut Amund er fød 564, og som han døde paa en voldsom Maade, saa vil jeg kun lade ham leve til 620. Ingialld blev fød 597, og som Faderen giftede ham i sit levende Live (84), saa vil jeg sætte at det skeede, da han var 20 Aar, 617.

De

(81) P. 38 — 43.
(82) C. 35. p. 41.
(83) Ib. p. 42.
(84) Ib. c. 38. p. 44.

De Danske Konger regierede imedens paa denne Maade. Hrolf Krake føddes 483, kom til Regieringen 491, og kan man gierne give ham en Regiering af 36 Aar, siden hans Dotter Drifa blev giftet i hans levende Live (85), altsaa døde han 527, og med ham gik den Linie ud, thi han døde efter Snorro forend den Svenske Kong Eisten. Hans Farbroder Hroar havde efter den ene Liste i Flateyar Bogen en Søn ved Navn Valdar den Milde. Efter Slægte Ledderne gaaer dette ogsaa endda nok an. Dog bringer Schönings (86) Grunde mig til næsten at troe, at denne Valdar haver været en Dotter-Søn af Hroar. Hvortil kan legges, at endskiønt der fra Adils, i hvis Ungdom Hroar levede, og til Ingialld ere kun fire Ledder, saavel som fra Hroar til Ivar; saa maae dog herved iagttages at Hroar døde da Adils endnu var ung, at Adils regierede længe og at Ivar regierede længe efter Ingialld Ildraade, saa at alt dette synes at udfordre eet Leed mere i Hroars Linie. Men hvad denne Hroars Dotter har heddet vides ikke. Efter Reglen er hun fød 471. Med Schöning (87) vil jeg antage, at hun har fød Valdar 496, Valdar igien Harald 529, Harald Halfdan 562, hvor jeg viger fra Schöning, og følger Reglen, hvilket jeg kan giøre, siden jeg lader Ingialld fødes endeel Aar senere end Schöning giør. Derimod vil jeg med Schöning lade blive 11 Aar mellem Halfdan og hans Broder Gudrod, der altsaa fødes 573. Efter Reglen avlede Halfdan Ivar 595, og Ivar sin Dotter Audur 628. Hvad deres Døds-Aar angaaer, da vil jeg lade Valdar døe 556, Harald 599, siden han kaldes den Gamle; Halfdan 635, efterdi han blev ihielslaget af sin egen Broder Gudrod, efter Gudrods Hustrues

(85) Hrolfs S. p. 88.
(86) Tidsregn. p. 74 og 75.
(87) P. 75.

strues Asas Raad, som var en Dotter af Ingialld Ildraade. Da jeg nu forhen haver antaget at Ingialld blev giftet 617, saa kan man gierne lade Asa, der var den ældste (88), fødes 618, og hende giftes med Gudrod 633, da hun var femten Aar, og han 60; Lad ham nu strax efter have dræbt sin Broder Halfdan 635, og hun derpaa sin Mand Gudrod 636, venteligen fordi han var hende for gammel, saa kan Ingiallds Død og Ivars Ankomst til Regieringen være skeet 638.

Men nu kommer Knuden i Henseende til Ingiallds Linie, som var en Broder af Halfdan og Frode, og uden Tvil endeel Aar ældre end de; fra ham, ham uberegnet, og til Hrærek Slyngebaand ere kun 4 Ledder. Denne Hrærek blev giftet med Audur, Ivars Dotter; Rimeligt har han altsaa været ældre, men dog vel neppe ældre end Svigerfaderen Ivar. (De Gamle skulle sige at han da var gammel (89).) Fød altsaa 595, hvoraf følger at i en Tid af 200 Aar skulde kun have været 4 Ledder i Skaane, og imedens i Dannemark, eller rettere i Sieland, 5, og om Hroars Dotter antages da 6, og i Sverrige 6. Her maae altsaa feile noget. Schöning (90) haver derfore ogsaa antaget, at Hrærek ei har været Ingiallds Søn, men Dotter-Søn; Herefter at dømme vil jeg antage at Ingialld har først avlet denne Dotter 449, siden han efter Saxo (91) skal ogsaa have havt fire Sønner, som maaskee have været fødde førend hun. Ingialld kan man lade døe omtrent 450; Hans Dotter føde Hrærek Hnauggvanbaug omtrent 469; Denne avlede Frode

Aar

(88) H. K. t. 1. p. 51.
(89) Schöning p. 77.
(90) P. 76.
(91) L. 7. p. 120.

Aar 502; Frode Halfdan 540, og Halfdan Hrærek Slyngebaand 595, eller og om man vil giøre ham ældre end hans Svigerfader Ivar, saa 580, og derimod hans Broder Helge 595, thi han synes at have været yngre, siden han behagede Audur bedre. Ikke er det at man i denne Linie maae endda antage saa lang Avlings-Tid, som 40 Aar.

Den 8 Synchronismus er mellem Kong Gorm i Dannemark og Harald Harfager i Norge (92). Fra Ingialld af til Harald opregner Snorro, Harald iberegnet, 7 Ledder, hvilke, multiplicerede med 33, giøre 231 Aar. Lader man nu Oluf Trætelje, Ingiallds Søn, være 19 Aar da hans Fader døde, som han synes at maae have været, siden han strax efter hans Død kunde efter Snorronis (93) Vidnesbyrd være Anfører for en Flok, saa er han fød 618, og derfra til 853, da Harald Harfager er vist fød, saafremt han kom til Regieringen 863, hvilket uden Tvil er rigtigt, i det mindste paa faae Aar nær, ere 234 Aar, altsaa kun en Forskiæl af 3 Aar, hvilke ere for intet at agte. Efter Listerne i Flateyar Bog og Langfedgatal ere fra Randver, en Søn af Audur, Ivars Dotter, ved hendes anden Mand Radbiart, Konge i Rusland, som omtrent blev gift med Ende 657, hvorefter det er at slutte at Randver er fød 658, ere tæller jeg, til Harald Harfagers Fødsel 6 Mands Ledder, hvilke udgiøre 198 Aar, og 2 Fruentimmer-Ledder, som man omtrent kan regne for 40, tilsammen 238; Men fra 658 til 853 ere kun 195 Aar, følgeligen bliver her 43 Aar for mange. Altsaa maae der afkortes noget i Avlings-Aarene. Og dette tiener til at be- 8. Synchr.

(92) H. K. t. 1. p. 75. c. 3.
(93) P. 53. c. 45.

styrke den Formodning jeg har, at Sigurd Orm i öye er den Danske Kong Sigfrid, som forekommer hos de Frankiske Skribenter i Caroli Magni Tid; thi efter Reglen af de 33 Aar skulde han være föd 750; altsaa maatte han være död meget ung, thi efter 798 mælde de Frankiske Skribenter ei mere om ham, men ved 804 om Gotfried. Men derfore kan gierne Ledderne indrettes saaledes, at man lader disse avle naar de vare 33 Aar, undtagen Randver, som maae, da han var 22 Aar, have avlet Sigurd Ring Aar 680, denne igien Regnar 713, og Regnar Sigurd Orm i öye 746, han igien Aslaug 779, hun Sigurd Hiort 799, og han Ragnhild 832, thi hun var efter Snorro 20 Aar, da hun födde Harald Harfager. Hvad nu disse Kongers og Prindsessers Döds-Aar angaaer, da kan Hrærek, Ingialds Dotter-Sön, være död 520; Frode 555, Halfdan 620; Helge omtrent 655, og hans Broder Hrærec 656; Ivar Vidfadme 660; og disse tre sidstes Döds-Aar kan Forholds-viis imod hinanden med nogen Vished fastsættes efter Sogubrot (94). Randver vil jeg lade leve til 710. Harald Hilditann til 730, siden han blev meget gammel; Sigurd Ring til 740; Regnar Lodbrok til 794, hvorfore man haver et temmelig fast historisk Beviis. Sigurd Orm i öye til 798, eller noget efter; Sigurd Hiort döde 852. Sigurd Orm i öyes Sön, Harde Knud, vil jeg sige at være föd 790. Hans Ungdom kan have givet Anledning til at andre bemestrede sig Thronen, og at Landet blev atter delet imellem smaae Konger. Men her nödes jeg til at antage, at Knud har avlet Gorm i sin temmelig höye Alder, thi man kan med temmelig Vished sætte, at Gorm er föd 847 eller 848. Dette kan dog hielpes, dersom man vil antage, at Sigfrid hos de Frankiske Skribenter

er

(94) P. 5 — 15.

Sigurd Ring, men da maae man forandre noget i den fore-
ende Chronologie, og indrette den saaledes: Lade Ivar Vid-
ne døe 680, fødes 615, Audur fødes 648, føde Harald Hil-
nn 665, han døde 750, Audur giftes 664, Hrærek Slynge-
nd døe 676, Randver fødes 678, Sigurd Ring 711. Den
lende Tidsregning maatte da saaledes indrettes: Regnar fødes
, døe 810, og da antage, at han er Gotfrid, hvilket dog er
gt i Henseende til Navnenes saa store Adskillighed, og mange an-
Omstændigheder; Eller og lade ham døe 815, og Gotfrid være
Under-Konge; Sigurd Orm i öye fødes 800, død 850; Knud
es 825, døe 865; Gorm fødes 849. Vilde man troe at den
mar, som døde omtrent 868, var den samme som herskede
e hele Danmark, da kunde man ei vel lade ham fødes forend
. Og vilde man da antage den senere Sigfrid hos de Fran-
Skribenter for hans Søn Sigurd Orm i öye, hvilken Sigfrid
e rimeligen Livet til 891, og som man neppe kunde antage at
e fød forend 831, saa fulgte heraf, at hans Søn Haarde Knud,
man end vilde antage den tilige Avling af 20 Aar, kunde ei være
forend 851, da han dog 883 havde en Søn, der alerede var
nge i Northumberland, og hans Søn Gorm ei igien forend 871,
han dog 880 anførte alerede Krigshære i Frankerige, hvortil
mer, at hans Livs-Ende kan i det høyeste ei nedsættes senere i Ti-
, end til 939, og han altsaa kun have opnaaet en Alder af
Aar, hvilket ei rimer sig hverken med Saxonis eller Islænder-
Beskrivelse over hans høye Alder. Fremdeles maatte da
nkernes første Sigfrid blive til Sigurd Ring, Regnar Lodbrogs
er; Og som Sigfrids Alder kan i det længste udstrækkes til
, saa skulde Regnar kun have været et Barn af 5 Aar, da
eren døde, hvilket er for lidet efter alle vore Skribenter. Vel

 sandt

fandt at dette kunde hielpes ved at lade Regnar fødes før; men de mange Krigstoge, som han lige til sit Endeligt giorde, gior det ei rimeligt, at han er bleven meget ældre end 70 Aar. Antager man at Sigurd Ring er blevet 70 Aar, saa kan han ei fødes forend 733, og dog veed man vist, at han alerede 718 har giort et Tog til Engelland. Dette sættes vel efter Slaget ved Bravalla, som altsaa maatte være skeet omtrent 715, men adskillige Grunde giøre, at jeg troer, at dette Tog er snarere skeet bag efter. Men vil man antage 715 for rigtig, saa maae man og troe, at den Søerøver anfører, som 794 satte Livet til i Engelland, ei har været Regnar Lodbrog. Da kan man gierne antage, at Regnar er fød 700, og omtrent død 770, hans Søn Sigurd fød 745, thi han havde endeel ældre Brødre, og Sigurds Søn Haarde Knud 790, vel ogsaa nogle Aar senere, da Gorm gierne først kan være fød 847 eller 848. Det vanskeligste ved det forrige bliver at antage den saa sene Fødsel af Haarde Knud og Gorm, allerhelst man har nogen Aarsag til at troe, at ingen af dem haver havt ældre Sønner, end de bekiendte Gorm, Harald og Knud. Vilde man følge det Aarstal 735 for Sigurd Ring, saa maatte man flotte alle de andre Ledder 53 Aar ned i Tiden, og saa føddes Odin først 48 Aar for Christo, og da kunde han ei have flygtet for Pompejo, ei heller Christus være bleven fødet under hans Sønne-Søns-Søns Regiering. Sætter man derimod, at Regnar er fød 700, og vebliver Reglen af 33 Aar, da er hans Fader Sigurd Ring fød 667, og da er Skiold enten fød 55 Aar for Christo, en Tid der nok kommer Sandheden temmelig nær, eller og 56 Aar, følgeligen komme da begge Regninger, anførte P. 353, overeens, thi eet Aars Forskiæl bør i saa lang og gammel en Regning ansees for intet. Saadan Over-

eens-

ensstemmelse giør, at jeg er nær ved at ansee 700 og 770 for de rette Regnars Fødsels- og Døds-Aar, at sige, naar man vil legge 33 Aar til Grund, thi vil man efter Beviser og Omstændigheder snart forkorte, snart forlænge disse Avlings-Aar, da bliver 794 vel Regnars rette Døds-Aar.

At den Svenske Konge-Liste er meget at lide paa sees deraf, at den hos Snorro, i Langfedgatal og i Flateyar Bogen kommer overeens. Den grunder sig efter Snorronis Vidnesbyrd paa den gamle Poet Thiodolfur hans Vise, kaldet Ynglinga Tall; og denne Mand levede i det 9 Sæculo, og var Harald Harfagers Hof-Poet, og kaldtes den Vise for sin Kyndighed i disse Ting. Altsaa have vi her et langt ældre Vidnesbyrd end Snorronis eget; Men dette er og det ældste vi have af de Vidnesbyrd, der indeholde en heel Følge af Konger, og Historie, thi mange af vore Viser, som handle om en og anden enkelt Konge og Tildragelse, ere uden al Tvil langt ældre; Men Tiden naar de Konger have levet, og naar de Ting ere skeede maae fastsættes efter dette og flere Slægt-Registere, og andre historiske Omstændigheder.

De Danske Kongers Slægt-Register er taget af Langfedgatal, og af de tvende i Flateyar Bogen; Saavel Schöning som jeg haver viist, som jeg for det første haver antaget, at der fattes nogle Qvinde-Linier, men ved at give dem Bifald, og ved at sammenligne dem med de ovenmældte Synchronismer hos Snorro, hvilke Torfæus allerede haver betient sig af, kan man meget gierne, som allerede er viist, faae de Danske Kongers Regieringer og Ledder til at passe sig med de Svenske.

 Men

Men forend jeg gaaer videre, maae jeg berette, at Schöning (95) haver tilfulde beviist, at Harald Harfager er fød ikke 848, men rimeligere 853 eller 854, af hvilke Aar jeg snarere troer det sidste at være rigtigt. Dog dette giør ingen Forandring i de Danske Kongers Ledder, da hans Moder Ragnhild endda gierne kan være fød 832, men i de Norske flyder deraf, at Halfdan hans Fader er fød 824, hvilket dog ikke hindrer, at hans Fader Gudreid jo kan være fød 771, da han avlede ham i sit andet Ægteskab; Hvorfore og Schöning i sin 3 Tabelle antager 771 for Gudreids Fødsels-Aar. Dog maae Odin og Niord efter dette, naar man nøye vil følge Beregningen af de 33 Aar, være fødde 5 Aar senere; Dog dette giør intet til Sagen, og kan lit jævnes med den antagne Tidsregning, at de ere flyede hid nord for de Romerske Vaaben under Pompejo.

§. IX.

Are Slægt-Register. Men foruden disse Slægtregistere have vi endnu adskillige andre. Den troeværdige Are, som skrev ved Aar 1120, følgeligen 100 Aar for Snorro, opregner (96) sine egne Forfædre fra Ingvi, Tyrkernes Konge, Niords Fader. Nu haver Schöning (97) viist, at Are er fød 1067; Da han nu opregner 38 Ledder med sig selv, og man vil multiplicere dem med 33, saa komme 1221 Aar ud; Hvorefter den første maae være fød 154 Aar for Christi Fødsel, hvilket gaaer nok an med den af mig antagne Regning, at Odin er fød 100 Aar for Christo, og Niord 90; Thi vel maae Niord efter denne være fød 121 Aar for Christo, følgeligen 31 Aar for min Regning; Men deraf følger dog ei, at min

(95) Tidsregn. p. 24 og 25.
(96) P. 76.
(97) Tidsregn. p. 9.

in Regning er urigtig, thi de 33 Aar ere kun en Regel, naar
an intet andet har at gaae efter; Og behøver man kun her at
tage, at de alle have avlet naar de vare 32 Aar, for at faae
ting til at passe sig, thi da bliver Niord fød 86 Aar for Christi
ødsel. Mærkeligt er det at Are selv siger at Ingialld, den 29
dette Slægte-Register, var en Dotter-Søn af Sigurd Orm i
re; Han maae efter Reglen af de 33 Aar være fød 770, men
er den af 32, Aar 778, og dette kommer vel overeens med
n først af mig antagne Regning at Sigurd er fød 746, og kan
dogsaa bedre foreenes med den anden at han er fød 740, og
m begge grunder sig paa at han er Frankernes Sigfrid, thi
an kan kun da lade ham avle sin Dotter 764, saa kan hun
k have bragt et Barn til Verden 778. Men med den tredie
ids Regning, at Frankernes Sigfrid skulde være Sigurd Ring,
der den sig aldeles ikke forene, og dette giør at jeg seer mig nød
at forkaste bemældte Hypothese, som ellers havde den Fordeel,
man derved undgik Haarde Knuds høye Alder, da han avlede
orm, en Ting der vel ei er umuelig, men dog usædvanlig, saa
at tvende gange efter hinanden mindreaaarige Regieringer ere
dfaldne, hvorpaa man dog haver havt Exempler i de Franske
onger Ludvig 13, og 14. Ei heller tør jeg, for at afhielpe
tte, falde paa, at enten Haarde Knud eller og Gorm ikke have
eret Sønner af Sigurd, eller af Horde Knud, men Sønne-
Sønner, eller endog at dette maaskee haver hændet med dem beg-
, saa at Sønnerne ere bortdøde, forend de komme til Regie-
ngen, og de derover blevne forglemte at anføres paa Listen,
i herved kunde fastsættes at Horde Knud havde omtrent avlet
 Søn 800, og han igien 849 Gorm. Dog herom mere paa
andet Sted. Fremdeles er Olaf Trætelje den 24 i denne

Tids-

Tids-Regning; Efter Reglen af de 33 Aar er han da fød 605, men efter den af 32, Aar 618; begge vige ei saa meget langt fra det af mig antagne Aar 619. Altsaa tiener dette Slægt-Register herligen til at stadfæste den af mig antagne Tids-Regning efter Ynglinga-Tallet og flere. Imellem mig og Schöning er og kun saare liden Forskiæl. Vel sandt at Gudröd, Halfdan Hvidbens Søn, maae efter den 33 Aars Regel være fød 671, hvilket Aar Schöning forandrer til 691, men efter den af 32 kan han være fød 682, hvilket vel kommer overeens med hans Faders Fødsels-Aar, men derved blive endda 23 Aar mellem ham og hans Broder Eysten, hvilket synes vel meget; Allereheldst Snorro nævner Eisten først, og vidner at han blev Konge efter Faderen, hvilket altsammen ei saa ilde synes at vise at han haver været den ældste. Og end værre bliver det om man nøye vil holde sig til Reglen af 33 Aar, thi da maae Eisten først være fød 718, eller 719. Imidlertid antager dog Schöning selv at Gudrod haver været den ældste, ja 14 Aar ældre end Eisten. Og, sandt at sige, saa er der ingen anden Udvey. Ja udi Tabellen ved sin Norske Histories 1 Deel antager han at Gudrod er fød 671, og Eisten først 695. Vil man med Schöning i bemældte Historie P. 367 antage, at Gudraud er efter sin Fader Haldan bleven Konge over Solløer og Værmeland, saa og de Stykker som hans Fader havde besiddet af Hadeland, Toten og Hedemarken, hvorimod Broderen Eisten kun fik Vestfold og en Deel af Raumerige, saa kan man gierne ansee Gudrod for den ældste, ja endeel Aar ældre end Eisten. Dog foraarsager det Tvil at Morfaderen hedde Eisten, og jeg derimod ei finder nogen Gudraud i deres opstigende Linie enten paa Faders eller Moders Side. Deres Far-Faders Søster var gift med en Gudraud,

Konge

Konge i Skaane, som var en Broder af Halfdan, Ivars Fader; Men efter ham kan jeg ei troe at han er bleven opkaldt: og skulde det saa være, da synes dette at vise at han nodvendig maae have været yngre end Broderen Eisten.

Endnu haves det saa kaldte Haleygia Tal, som Torfæus (98) anfører, uden at sige hvorfra han har det, og hvoraf ellers kun findes Stumper hist og her (99). Det var skrevet af den store Poet Eyvind Skalldaspiller, som levede omtrent i Midten af det 10 Sæculo, følgeligen af en høy Alder, og af stor Troværdighed. Torfæus opregner 28 Ledder fra Odin, ham iberegnet, til Hagen den rige Lade Jarl. Disse udgiøre multiplicerede med 33, 924 Aar; Da nu Hagen holdes for at være fød omtrent 940, saa bliver Odin efter denne Regning fød 16 Aar efter Christum. Dette er noget for sildig, men kan hielpes ved enten at antage at tre til fire Ledder ere udeladte, eller og at tilskrive hvert Led 37 Aar. Schöning haver udi sin tredie Tabel ved Tids-Regningen hiulpet got herpaa, særdeles ved at antage at Odin avlede Seming da han var 70 Aar, og saa meget er ogsaa vist, at han maae have avlet ham i sin høye-Alder.

Da vi ei have dette Slægt-Register, saaledes som Eyvind haver skrevet det, saa er det af mindre Anseelse end de forrige, og saa kan man gierne troe at derudi er noget borte. Saadant kan let antages at være skeet med pure Slægt-Registere; Men derimod kan man ei troe det om Ynglinga Tal hos Snorro, da det er en ordentlig Historie, hvor der fortælles hvad skeet er under hver Konge.

(98) H. Norv. t. 1. p. 146.
(99) Schönings Tidsregn. §. 5.

§. XI.

Slægtregistere i Landnama.

Udi Landnama (100) forekommer et Slægtregister, hvorudi foregives, at Harald Hillditann havde en Søn ved Navn Hrærek Slaugvanbaug, hvilken derimod i Nials Saga (1) kaldes Brand hin Gamle, og begge siges at have været Fader til Þorolf Voganef, fød 693, Þorolfs Søn var örlu-Kare, fød 726, hans Søn Vermund Aar 759, hans Søn Æsak efter Niala alene, thi han udelade i Landnama Aar 792, hans Søn Valgard Aar 825, hans Søn Rafn hin Hvinske, som foer fra Tronhiem til Island; Vil man nu antage, at Harald Hilditan, fød 627, har avlet denne Søn efter Reglen af 33 Aar 660, saa bliver efter samme Regel Rafn fød 858, hvilket baade vel nok kommer overeens med Tiden Island, blev fundet, saa og treffer ind med Gorm den Gamle. Rafn avlede Jorundr Gode, efter Reglen fød 891; han Ulfr Aurgoda, efter Niala, Aar 924; han Suart 957; han Lodmundr 990; han Sigfus 1023; han Sæmund hin Frode 1056; og han Lopt 1089, som blev gift med Thore Magni Barbens Dotter, hvilket atter vel nok treffer ind, thi Magnus omkom 1103. Arngrim (2) tilleger Wemund eller Vermund en Dotter ved Navn Helga, og gior hende til Moder af Þördur Hræde, ved Þordur Hræde, en Søn af Haarde Kaare; Og af Vermunds Forfædre lader han ude: örlu-Kare; Da nu den første Þordur skal først have nedsat sig paa Island, maaskee omtrent ved 900, og man vil antage at han har været fød 870, saa maae Harald Hilldetann efter dette Slægt-Register, naar man følger Reglen af 33 Aar, være fød 771, hvilket bliver meget for seent. Og

at

(100) 5 Part. c. 1. p. 149.

(1) I mit skrevne Exemplar C. 21, men i det trykte c. 25. p. 38.

(2) Crym. l. 2. p. 117 — 119.

mangle mange Ledder kan ogsaa sees deraf, at Haarde Kare
it have været den 6 fra Hrolf, som ægtede Goe, Nors Søster.
nindre man i Henseende til Harald Hillditann vilde antage Da-
systema, da det og gik an at lade den Ovar-Odd, som var Rus-
Oleg, være med i Bravalla-Slaget, hvilket han selv siger
Vise v. 63. Men da Saxo ei nævner, at Harald Hilditann har
ogen Søn, og man ei finder ham eller Afkom at have giort
l Ring Thronen tvistig, saa er jeg nær ved at troe, at det
en Dotter-Søn, som maaskee har været meget ung, da
et ved Bravalla Feede. Dog findes et Sted hos de Fran-
Skribenter, som maaskee viser, at denne Kong Harald ha-
vt en Søn. Denne Beregning grunder sig ellers derpaa,
mund er vidst fød 1056. Og som Harald Hilditann kan
nne Maade være fød 627, saa er det rimeligt, at han kan
e have været død 718, og følgelig Sigurd Hrings Tog til
land være skeet efter hans Død; Men da synes det, at man
tillegge Regnar Lodbrog en alt for høy Alder, saafremt han
er død 794. Antager man at Harald Hillditann er først
55, og følger derhos Reglen af 33 Aar, saa maae Loft fø-
odda 20 Aar senere, nemlig 1109, hvilket ei gaaer an i
ende til hans Giftermaal med Magni Barfods Dotter, og
des Sæmund beviisligen for seent. Schöning antager i sin
Tabelle, at Harald Hillditann er fød 625, og da er Loft
087, hvilket vel passer sig i Henseende til hans Giftermaal.
man 25 Aar til Grund for hver Avling, da er Harald
tann fød 731, Rafn 906, Sæmund 1056, og Loft 1081,
t gaaer nok an med Loft, ilde passer sig paa Rafn, thi da
han være kommet seent til Island, og aldeles ikke paa Ha-
Hillditann, med mindre man vilde sætte ham paa den Tid,

 som

som Dalin. Efter denne Regning kan Sigurd Ring ei have havt at bestille med Ingeld, en Broder af den West-Saxiske Kong Ina, og Regnar ei være den Søerøver Anfører, som 794 satte Livet til i Engelland, og det første synes dog at være gandske vist, og det andet har ogsaa megen Formodning for sig. Da maatte man ansee den Regnar Lodbroc, som de Engelske omtale, for vor, og Sigurd Ring for Frankernes første Sigefred, men dette kan paa ingen Maade foreenes med vore Genealogier, og allermindst med Harald Harfagers Herkomst fra Regnar. Udi Landnama (3) forekommer endnu følgende Slægtregister:

N. N. — Gorm Herse i Sverrige f. 747 ⌣ Þore f. 757 el. 830. (Eric, Konge i Upsal, f. 724 eller 805.)

Dag-stig Risa-Konge, f. 756 el. 839. — Ingebiorg, f. 757 el. 840. ⌣ Burislaf, Konge i Ostrogard, f. 757 el. 830. — el. 820.

Elino, f. 790 el. 855. i en Membran kaldes hun Ingigerdur efter Arnæ Magnæi Observation i n. 432 i 4to. ⌣ Þorgils f. 780 eller 845. — Hedin f. 758 eller 831.

Hergrim f. 814 eller 871. — Herfin f. 814 eller 871. — Hedin f. 791 eller 856. ⌣ Arndise f. 801 el. 866.

⌣ Hölla f. 824 eller 881.

Groa f. 847 el. 896. ⌣ Hroar f. 837 eller 886.

Slettu Biörn f. 870 eller 911, satte sig ned paa Island.

1 Ornulfur, f. 913 eller 946, gift med Þorliot, f. 913 el. 936, af Fader Hialte, f. 870 el. 903. en Søn af Þordurkalp, f. 837 el. 870. Hendes Brødre Þorvaður, f. 903 el. 936. Þordur f. 904 el. 937.
2 Arnbiörn, f. 904 el. 927, gift med Þorlaug, f. 914 el. 937. Hvis Fader var Þordur, f. 881 el. 912.
3 Arnoddur, f. 905 el. 928, gift med Þornia, f. 915 el. 938. Hvis Fader var Sigmund, f. 882 el. 913, en Søn af Þorkel, f. 849 el. 888.
4 Arnfridur, f. 906 el. 929, gift med Spak Bödvar, f. 896 el. 919, en Dotter af Ondott, f. 863 el. 894.

Da der nu siges om Hialte og Slette Biörn, at de vare de første af deres Slægt, som besatte Island, og Are p. 14 vidner, at

da

(3) Pa. 3. c. 9. p. 100 og 101.

da Ulfliot kom (Aár 936) did, saa var Landet alerede vidt bebygget, saa er det meget troligt, at disse tvende Mænd ere komne der for den Tid; Allerheldst Are p. 20 beretter, at Island blev bebygget i 60 Aar, det er 930, siden han sætter Ingolfi første Ankomst did 870. Efter disse Omstændigheder vil jeg antage, at de ere komne der omtrent 900, og fødde 870, og derefter har jeg ogsaa sat Tallene i deres Slægte-Linier, følgende Reglen af 33 Aar, og antagende, at Mændene have været 10 Aar ældre end deres Hustruer. Ved dette Slægtregister forefalder ellers, at anmærke, at der tales om en Rise-Konge, og om en Konge østen i Garde ɔ: Østregard, ved hvilket sidste forstaaes den Deel af Rusland, som laae Ingermanland og Carelen nærmest, og begreb uden Tvil det første Landskab i sig, og ved Riser forstaaes uden Tvil Russer; Altsaa vare de tvende adskilte Folk og Riger; Navnet Dagstig er Nordisk, og synes at vise at den da regierende Konge-Slægt haver været fra Norden, om ei Folket selv, og maaskee af den Jotniske Herkomst; Burislaf er derimod Slavisk, og Indvaanerne af Garderige synes virkeligen at have for den største Deel været Slaver, hvorvel de midt i det 9. Sæculo finge Regentere fra Norden. Men hvor haver da de Riser boet, over hvilke Dagstig regierede. Engang haver jeg vel havt Lyst at sætte dem ved det sorte Hav, og giøre dem til en Antisk Stamme, men siden den Risiske Prindsesse ægtede Kongen af Østrogard, saa tænker jeg at de ei have boet langt derfra, og maaskee i de Deele af Rusland, som grændse til Lifland og Litthauen, hvilket og synes at komme overeens med hvad Saxo P. 21 fortæller. Men nu bliver det Spørsmaal hvad den Eric, Konge i Upsal, bliver for en. Vil man nøye holde sig til det Aarstal 724, i hvilket han efter Beregningen maae være fød,

 saa

saa indfalder det under Harald Hillditann og Sigurd Rings Regiering, og da var ingen Eric Konge i Upsal. Vel sandt at Saxo P. 121 og 122 taler om en Svensk Kong Eric, som var en Søn af den Danske Frode 5, og derfore kan have levet omtrent med Ingiald og Ivar Vidfadme, men det bliver dog tungt at antage, at der paa de Tider haver hersket en af det Navn i Upsal, og for at komme hertil, maatte man ogsaa lade Eric fødes i det mindste omtrent 100 Aar forhen, og vel mere. Vel sandt at der og var en Eric, en Sønne-Søn af Regnar Lodbroc, Konge i Sverrig, som jeg i Slægtregisteret efter Hervarar S. haver antaget at være fød 805, og død 840, og paa ham passer det sig nok bedre, og derfore haver jeg ogsaa indrettet Slægtregisteret af Landnama derefter, men da maae man legge 25 Aar til Grund. Slettu Biörn og Hialte fødes vel da først 911, men blive dog ei for unge til at komme til Island for 930, som det sidste Aar, da gandske Island var bebygget. Da og disse Regler kun ere arbitraire, og alene for at vise Rimeligheden, saa er det vel ogsaa muеligt, at de kunne være fødde nogle Aar før. End forekommer i Landnama P. 102 og 103 dette Slægtregister:

Regnar Lodbroc f. 702.
Biörn Jernside f. 735.
Aslakr f. 768.
Hroald Hryg f. 801.

Kiarval, Konge i Irland, f. 831.

Biörn f. 834. — Þore Hyrne f. 854. ⌣ Fridgerd f. 864.

Þordur f. 867. ⌣ Fridgerd f. 887. i en Membran Þorgerdur.

Snorri f. 900.
Þordur Herthof f. 933.

Karlsefne f. 966.

Snorri H. K. t. 1. p. 349. f. 999. — Biörn f. 1000.

Þorunna f. 1033.

Biörn, Bisp, f. 1053.

Þorgeir f. 1033. — Hallfrid f. 1032.

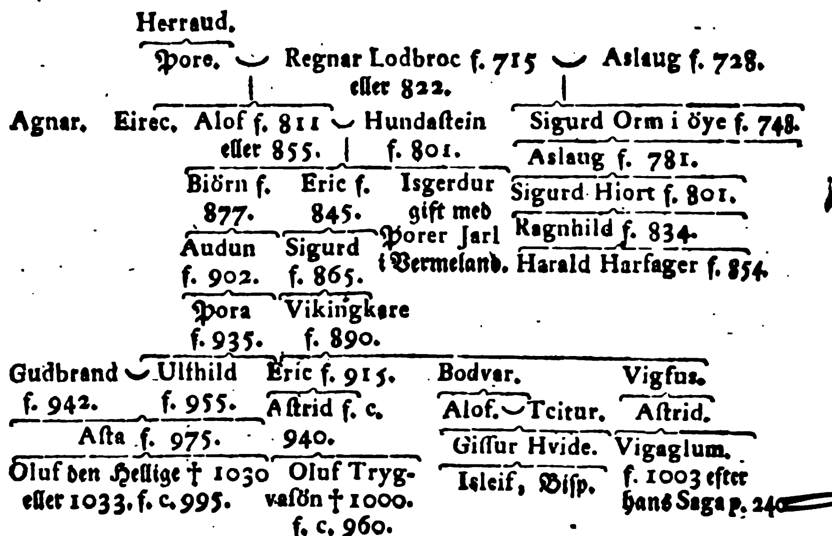
Ingevold f. 1066. — Runulf f. 1052.

Brand, Bisp, f. 1099. — Thorlak, Bisp, f. 1085.

Og om denne Karlsefne siges, at han fandt Vinland det gode. Da nu Bisp Thorlac er fød 1085 (4), saa følger Ledderne paa hverandre, som jeg haver antegnet dem, hvor dog Regnar og Biörn blive noget for tilig fødde, men hvilket let kan afhielpes ved at forkorte Ledderne alene til 30 Aar. Og alt dette tiener altsaa mere og mere til at fastsætte Regnars Leve-Alder i det 8 Sæculo, og kan aldeles ikke foreenes med den, som levede i det 9. Mærkeligt er det, at Are P. 74 giør Hallfridr til Þorlacs Moder, og ei Far-Moder. Nu staaer vel dette ligeledes i Worms Edition af Snorro P. 87, og i den Skalholtske P. 14, men som det, hvoraf dette er taget, nemlig de Islandske Bispers Slægtregistere, følger paa disse Ord: Her lykr sia Boc, saa troer jeg neppe at det er af Are, og vil derfore heller følge Snorro. Imidlertid er det dog mærkeligt, at i dette Slægtregister siges, at Þorlac da var Bisp i Skalholt, saa at Autor synes dog at have været Coævus. P. 89 i Landnama og P. 176 i Appendix forekommer denne Genealogie:

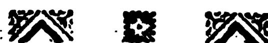
Herraud.

(4) Hist. eccl. Island. t. 1. p. 273.

Hvoraf sees, at endskiønt Regnar, naar man følger Reglen stricte, ei bliver fød paa een Tid, at han dog efter den paalid- ligste Linie maae være fød tilig i det 8 Sæculo, efter den ander Linie meget seent, og efter den tredie endog i det 9 Sæculo, saa at han efter den gierne kunde være den sidste Regnar; Men ve- denne maae agtes, at man vist veed Asta har fød Oluf den He- lige da hun var noget over 20 Aar, og at Regnar var kun 15 Aar, da han ægtede Thore; Det sikkerste bliver derfore at vige noget fra Reglen i alle 3 Linier, og at indrette Schema saaledes:

Herraud.

Herraud f. 698. — Regnar Lodbroc

Þore f. 731. ⌣ f. 730. † 794. ⌣ Aslaug f. 740.

Agnar f. 746. | Eric f. 747. | Alof f. 748. ⌣ Hundaltein f. 738. | Sigurd f. 760.

Ivar Beitill Landnama p. 80. | Biörn f. 830. | Eric f. 780. | Aslaug f. 781.

Ofeigr Burlafotr. | Audun f. 870. | Sigurd f. 813. | Sigurd Hiort f. 801.

Aunund Gudbiorg Trefot. | Þora f. 910 | Vikingkare f. 850. | Ragnhilld f. 834.

Gudbrand f. 940. ⌣ Ulfhild f. 940. | Eric f. 890. | Harald Harfager f. 854.

Asta f. 972. | Astrid f. c. 930.

Oluf den Hellige f. 995. † c. 1030. | Oluf Tryggesön f. c. 960. † 1000.

Men med alt det bliver der Mangler i den første Linie, og feiler uden Tvil et par Ledder. Udi Oluf Tryggvasons S. P. udgives Halle for Ulfhilds Fader og Søn af Þora; og synes det af Arnæ Magnæi Manuscripter n. 432 in 4to at Arnas haver anseet ham for rigtig.

§. XI.

Udi Hervarar Saga (5) findes ogsaa et Slægtregister, saaledes: Hilldur blev giftet med Harald Gamle, og avlede Halfdan Snelle med ham. Denne fødes efter forrige Sætning 562, og hans Broder Gudrod 573; Altsaa er det rimeligt at Hilldur fødes 542, hendes Fader Heidrekur Ulf Hamur var Konge i Reid-Gotaland, og siden han regierede længe, saa vil jeg antage at han er fød 502, og død omtrent 580. Hans Fader Angantyr var og længe Konge der; hvorfore jeg vil sætte at han blev fød 462, og er død 540. Hans Fader hed ogsaa Heidrekur, og med ham har man Aarsag at holde sig til Reglen af 33 Aar; Slægtregistere i Hervarar S.

(5) 179. 159. 124. 103. 84. 85. 46. 50. 27. 3. 2. 1.

Altsaa blev han fød 429, og kan sættes at være kommet til Regieringen i Reid-Gotaland omtrent 470, og være død omtrent 485, (og ere ingen Ledder her udeladte, saa synes heraf at følge, at Reid-Gotaland i Hervarar Saga ei kan være Jylland, eftersom de Siellandske Konger Helge og Hrolf regierede da over gandske Dannemark, og at man følgeligen har Aarsag til at søge det ved Weixelen og Duna). Heidrekurs Fader Haufudur, Konge i Glæsisvoll, (hvilket synes at have ligget i Permia henne ved Dwina, og den hvide Søe) levede endda ved Aar 470, hvoraf, saa og efter Reglen af 33 Aar, jeg slutter at han er fød 396, og hans Kone Hervor 404. Hendes Fader hedde Angantyr, og som han var den ældste af 12 Brødre, saa vil jeg sætte at han er fød 354, og Hiorvardur, den 3 af Brødrene, 356. Denne skal have friet til Ingeborg, en Dotter af Ingve, Konge i Upsal. Denne Ingve mener Schöning (6) at være den Svenske Kong Yngve, Alfs Broder og Alreks Søn. Efter min Regning er Yngve fød 295 og død 340; Efter Schönings fød 325. Om hans Død mælder han intet; Men tillegger han ham samme Alder som jeg, saa er han død 370. Heraf sees at saavel jeg som Schöning, men han dog lettere, kan let forene Tids-Regningen af de Svenske Konger og den i Hervarar Saga sammen; Thi man maae i saa gamle Ting være fornøyet med at Forskiællen af Aarene endda ei er større. Dog synes det at vi begge behøve at antage eet Leed mere, thi da kunde Angantyr være fød 321, og Hiorvardur 323, og han altsaa efter Schönings Tids-Regning blive gammel nok for at frie til Yngves Dotter Ingeborg. Men efter min kommer jeg endda til kort. Desuden er det vanskeligt at antage, at eet Leed skulde være her bort-

te,

(6) Norske Hist. 1 D. p. 109. &c. §. 19.

i, efter som Hervarar Saga fortæller alting saa omstændelig. Dog ei alene eet, men endog mange maatte være borte, saa: fremt Odin er efter bemeldte Saga kommet hid ind, omtrent udi Angrims Tid, som var Oldefaders Fader til Angantyr. At nedsætte Odins Leve-Alder for denne Sagas Skyld er ei giørlig, thi hvorvel den er god, saa sætte dog paalideligere Skrifter Odins Leve-Tid op for Christi Fødsel. Schöning antager derfore paa bemældte Sted at noget heraf haver hændet med en ældre Angantyr og Andgrim; Og derefter kan man gierne antage, at ved denne Yngve forstaaes Yngve Freyr, følgelig bliver ei noget borte i Sagan, men den haver kun ved Anledning af Navnenes Lighed blandet ældre og yngre Begivenheder sammen. Da ellers den Saxiske Odin haver ei levet ret længe for denne Tid, saa kan dette have givet Anledning til, at henføre Andgrims og Angantyrs Leve-Tid til vor Odins. Heraf sees ogsaa at Saxo er meget at undskylde, at han har henført Angantyrs og Brødres Tildragelse til Frode 3 Alder ved Christi Fødsel, saasom Yngves og Odins Leve-Tid, saa nær forbundne med hinanden og med Andgrims og Angantyrs i denne Saga viser, at den gamle Tradition har her været manglende, og har blandet Ting sammen, skeede ved Christi Fødsel og i det fierde Sæculo. Angantyrs Fader Andgrim vil jeg sætte at være fød 321. Han skal have ægtet Eyvor, en Sønne-Søns Dotter af Odin. Sætter man nu at hun er fød 330, hendes Fader Svafurlami 290, og hans Fader Sigurlami 267, saa kommer hans Fader Odin ei saa langt fra den, der efter min Regning døde 240, og efter min Hypothese har været en Broder af den Saxiske Odin. Andgrims Fader Grimur vil jeg sætte at være fød 288. Han giftede sig med Bauggerdur, en Dotter af Sterkodder. Dette treffer

 efter

efter Schönings (7) Mening vel nok ind med den ældre Sterkodders Fødsels-Aar 310, og kan dette noget bedre forenes med den Tid jeg lader den Danske Kong Ingialld fødes, nemlig 390, end med den Schöning antager, nemlig 403, hvorvel jeg gierne tilstaaer at Sterkodder bliver endda vel gammel, for at have siden udrettet saa mandige Bedrifter. Det værste er at Følgen af de Danske, Svenske og Norske Konger nøde Ramus, Torfæus, Schöning, mig og alle dem, der noget have eftertænkt disse gamle Ting, til at antage mere end een Sterkodder, endskiønt Saxo selv synes altid kun at tale om een, ja det som mere er, Sterkodders egen Vise hos Saxo (8) synes at giøre den, som levede ved Frodes og Ingiallds Hof, til den samme, der stred paa Bravalla Hede, hvilket Slag indfaldt under Harald Hilditann i det 8 Sæculo. Man kunde vel sige at denne Vise var giort længe efter, og maaskee i det 10 Sæculo, thi hedensk synes den at være, og at følgelig de gamle Ting bleve da alerede blandede sammen; Vel tilstaaer jeg, at Sterkodder ei selv har giort denne Vise, hvilket blant andet sees deraf, at den er forfattet i en Samtale mellem ham og Hather, just den gang Hather dræbte ham; Men derfore er dog intet, som kan hindre en fra at troe, at den jo er giort strax efter Sterkodders Død, og uden Tvil grundet paa det han og Hather virkeligen have sagt, eller i det mindste paa deres Caracterer; Thi det Bravalla-Slag, som der omtales, er maaskee et ældre, efter som dette Slag vises at være skeet paa tvende Stæder i Sverrige, thi i Visen nævnes, i Anledning af det, aldeles ikke hverken Danske eller Svenske, Harald eller Sigurd Ring, hvorimod der nævnes Ole, Frode, Sverting, lutter Personer, som passe sig paa den ældre Sterkodder,

og

(7) Ib. p. 218.
(8) L. 8. p. 152.

ei paa den, som levede med Harald Hilditand. Dog tor jeg ke fast antage tvende Bravalle-Slag, da det er bekiendt hvor te det hander, at mærkelige Ting vises paa mere end eet Sted, da maaskee den Danske Hær haver samlet sig paa det ene, den Svenske paa det andet Sted. Altsaa bliver intet tilovers den at henføre Visen til det 10 Sæculum, thi at giøre den ngre gaaer vel ei an, siden den er hedenisk, med mindre man vil troe, at den var giort i ældre Tider, og interpoleret siden, allerheldst vi have den kun paa Latin hos Saxo. Desuden har Sterkodder efter en Beretning været en Normand, og efter en anden af Austur Rige, hvilket viser at der have været tvende, og uden tvivl har den ældste været fra Norge, og den yngre fra Austur Rike. Naar og Snorro taler om Starkodr den Gamle, saa viser han derved, at han haver antaget en yngre. Grimurs Fader hedde Hergrimur; Han kan være fød 255, hans Fader Arngrim 222, hans Kone Amu 230, og hendes Fader Imuf 197. Ved denne Tid sættes Gudmund at have levet, som var Fader til Haufudur, om hvilken jeg forhen haver antaget at han er fød 396, hvorefter hans Fader efter Reglen maae være fød 363. Nu siges vel i Hervarar Saga at Gudmund og alle hans Mænd levede mange Mænds Aldre; Men derfore maae man ei tænke paa noget gandske usædvanligt paa 2 til 300 Aar, thi Sagan selv (9) siger paa et andet Sted, at Gudmund var saa gammel, at der manglede ham intet i 100 Aar da Hervor kom til ham. Dette lader sig nogenlunde høre; Men derefter kan man dog ei vel lade ham fødes for 320 eller 330; Og endda blive der mange Aar imellem ham og Imuf Alt dette viser at Sagan haver sammenblandet ældre og nyere Ting, allerheldst det synes at Gudmund haver været et almindeligt Navn for alle Regentere i Glæsiswoll.

(9) P. 96.

Ved alt dette falder ellers endnu en Vanskelighed, at Sigurlami siges at have ægtet Heidi, en Dotter af Gylfe i Sverrige, og Svafurlami Frydur, en Dotter af Piasse Jotun, begge Personer, som levede i vor sidste Odins Tid. Herved er intet andet at giøre, end at troe at man ved at antage kun een Odin, haver tillagt ham alt hvad som tilkom vore tre og den Saxiske med. Thi endskiønt jeg gierne tilstaaer, at Forfatteren af Hervarar Saga kan have tillagt nogle af sine Personer de ældres Bedrifter, saa troer jeg dog neppe at han haver udeladt Ledder, thi baade fortæller han alting saa omstændelig, og desuden kan det altsammen vel nok forenes med vore øvrige Efterretninger, paa den Maade, som jeg har giort det. Sandt nok at Saxo (10) lader Sterkodder, som var Ingiallds Foster-Fader, slaaes med 9 Brødre, Anganters Sønner af Sieland, og dræbe dem alle, hvilket har stor Lighed med Angantyr og hans 11 Brødres Skiæbne, hvorfore jeg og gierne vil troe at disse Ting kan være blandede noget sammen; Allerheldst Sterkoddurs rette Navn har været Oddur, følgeligen det samme, som den enes af dem, der med Hialmar ihielslog Angantyr og hans Brødre. Men jeg drister mig derfore dog ei til at flytte Angantyr og den ældste Sterkodder op i Tiden til strax efter Christi Fødsel (11). Det værste er at om Sterkodder er fød 310, saa kan han ei vel være Fader til Baugerd, som jeg lader føde 300, og at lade Sterkodder fødes før, gaaer ei an i Henseende til Ingiallds Alder, som og Odins og Sigurlami, saafremt Odin haver været den Saxiske. Men da man tydeligen finder tvende Sterkoddere, begge hvis Fader haver (formodentligen) hedet Storvirkur, saa kan man gierne antage at den yngre Sterkodder er fød 310, hans Fader Storverk 290, dens Fader

(10) L. 6. p. 110.
(11) Schön. Norsk. Hist. 1 D. p. 105.

r Sterkodder, den ældre, 260, og hans Dotter Bauggerd
, og den ældre Sterkodders Fader Storvirk 227. Men
nen maae man da endog antage den tredie Sterkodder i det 8
alo, som dog ingen Normand var, men fra Austur Rike.
er klart, at om man vil antage Odin i Hervarar S. for vor
, og derhos troe at ingen Ledder ere her udeladte, hvorpaa
gsaa selv tviler, saa og at man ikke haver blandet sammen
Saxiske og vor sidste Odin, ved den falske Tanke at der kun
: været een Odin, saa kommer man gandske til kort med Led-
:, hvilket sees af hosføyede Schema.

1 Imu f. 120.

2 Odin f. 100 f. Chr. — 2 Gylfe K. i Sver. — 2 Arngrim f. 90. ⌣ 2 Amu f. 80. — 2 Storvirkur f. 80 f. Chr. — 2 Alfur f. 70.

iske Jo- 30 f. C. — 3 Sigurlami f. 40. ⌣ 3 Heidi. — 3 Hergrim f. 50. ⌣ 3 Ogn f. 40. — 3 Starkadr f. 40. ⌣ 3 Alfhildur f. 30.

dur ⌣ 4 Svafurlami fød ved Christi Tider. — 4 Grim f. 10 f. Chr. ⌣ 4 Bauggedr f. ved Christi Tider.

Aar ristum.

5 Eyvor f. 40 efter Chr. ⌣ 5 Andgrim f. 30 efter Chr. — 5 Biartmar f. ved Chr. Tider.

dmund f. eft. Chr. — 6 Angantyr f. 70. ⌣ 6 Svafa f. 60 eft. Chr.

laufudur f. 100. ⌣ 7 Hervor f. 110.

8 Heidrek f. 140.

9 Angantyr f. 180.

10 Heidrek f. 220. — 10 Hiorvardr Oluf Tryg. S. part. 2. p. 54. f. 230. — 10 Haldann O. T. S. pa. 2. p. 53. f. 220.

rald ⌣ 11 Hilldur f. 260. — e f. 240.

11 Hervor f. 270. ⌣ 11 Hogni f. 260. — 11 Hearand O. T. S. pa. 2. p. 53. f. 250.

Halfdan Snialle f. 290.

Ivar Vidfadme f. 340. — 12 Hilldur f. 300. ⌣ 12 Hedin f. 290.

Anonyma f. 380. ⌣ 14 Valldur f. 370.

Harald Hillditann f. 410. — 15. Randver f. 425.

Eisten f. 460. — 16 Sigurd Ring f. 465.

17 Ragnar Lodbroc f. 505.

18 Sigurd Orm i öye f. 545. — 18 Biörn.

Da

Da nu Sigurds Søn var Haarde Knud, og hans Søn igien Gorm, som i det tiligste kan være fød 845, saa seer vel enhver af dette Schema, at man langt fra ikke kan med disse Ledder naae den Tid, i hvor seen Avlings-Tid man end sætter, naar man ikke vil falde i det Urimelige, og det vilde det blive, naar man allevegne antog mere end 40 Aar for Mandfolk, og 30 for Fruentimmer. Og endda feile omtrent 250 Aar, hvilke Aar, naar dertil regnes hvad som bør fradrages efter Reglerne af 33 og af 20 Aar, føre os lige til den Saxiske Odins Alder. Paa nogle Stæder haver jeg antaget Avling for Mandfolk af 50, ja 60 Aar, deels fordi Historien vidner om dem, at de bleve gamle, og deels, hvad Odin angaaer, fordi han kom seent hid nord, saa man derfore gierne kan antage, at han avlede sin Søn Sigurlami, da han var 60 Aar, heldst om man vil antage, at han avlede ham i Garde-Rige, siden han blev Konge der. Men foruden denne Mangel i Almindelighed, møde endeel andre i Særdeleshed, hvilke jeg nu tilligemed flere Mærkværdigheder ved dette Slægtregister vil betragte. Det er klart at Piasse maae efter det have været meget yngre end Odin, og i Edda og af Snorro (12) siges derimod, at Piasse blev ihielslaget, imedens Odin levede, og at Niord og siden Odin ægtede hans Dotter Skade. Dog dette kan afhielpes ved at troe, at denne Piasse er ei den, som omtales i Edda, men en Søn, ja maaskee snarere Sønne-Søn, af ham; Thi ellers maae den ene Søster have ægtet Odin og den anden Søster hans Sønne-Søn. Det er ellers klart, at Skribenten selv haver ved denne Odin forstaaet vor Odin. De Navne Piasse Jotun, Ingve, Konge i Upsal, hvorved han maae have forstaaet Yngve Freyr, hvorvel Slægtregisterne vise, at han

(12) Dæmes. 52 og 53. 21. H. K. t. 1. p. 10.

han dog omtrent sætter ham 100 Aar for seent; Gylfe, Konge i Sverrige, vise ogsaa, at de Overleveringer, som han haver havt, have virkeligen angaaet vor Odin. Vel sandt at han sætter Starkadr for nær ved Odin, da alle andre Omstændigheder vise, at den ældste Starkadr haver levet meget senere; Og at han haver meent den rette Starkadr, kan sees deraf, at han gior Storvirkur til hans Fader. Naar jeg betænker at Saxo (13) sætter Arvarodd, og hans Strid med Arngrims 12 Sønner under Frode Fredegode; At Oddur er de tvende sidste Stavelser af Sterk Oddur, eller rettere hans egentlige Navn, at Sterk kun er et Tilnavn, for at betegne hans Styrke og Tapperhed; At dette Slægtregister viser, at Andgrim og hans Sønner have kunnet leve temmelig nær Frodes Tid; At Orvar Odds S. temmelig tydelig viser, at der haver været 2, om ei 3 af det Navn, hvorom mere siden, naar jeg kommer til dem; At Orvar Odd var efter sin Saga fra Norge, ligesom Starkadr i Hervarar S., saa er eg temmelig nær den Mening, at under Frode 1, eller maaskee 2, er hændet noget saadant med en Oddur, hvis Fader dog ei var hedet Storvirk, eller Dotter Bauggerdr, men at Hervarar S. har derover blandet dem sammen. Den Kamp jeg sigter til, er den, som Saxo (14) beretter, at Starcatherus har holdet med en vis Fyrstes 9 Sønner, hvoriblant Anganter var den ypperste, og skal denne være holdet under Ingel Frodes Søn. Mærkeligt er det og, at Saxo (15) sætter en Helgo Konge i Helgeland udi Hothers Tid, som levede med Odin, og ligeledes en Norsk Helgo med Sterkodder. Hvor let have ei alle disse hinanden saa lige

(13) P. 93.
(14) P. 110.
(15) P. 40 og 110.

Navne kunnet bringe Skribenter i Forvirring, der hverken havde Chronologie eller Critique. Dog nægter jeg derfore ikke, at jo den rette Sterkodder kan have havt en anseelig Kamp under Ingel; Thi Saxo anfører alt for mange Omstændigheder, som indstætte den med Ingels Historie. Nu bliver kun Spørsmaal om Sigurlami, og Svafurlami have stammet fra vor Odin eller den Saxiske; Jeg troer snarere det første, og at Svafurlami Dotter Eyvor er blevet giftet, maaskee med en Andgrim, og ved ham Moder til den Anganter, og flere Sønner, som Saxo P. 110 omtaler; Ligeledes troer jeg at en senere Andgrim, til hvis Slægt-Register sigtes i Hervarar S., haver ægtet en Eyvor, eller Ofura, som Saxo kalder hende, men hvis Herkomst er ubekiendt, og at det øvrige af Slægten stammet fra hende. Men for at udfinde hendes og Mands Leve-Tid maae man ei regne for fra, men dog fra Regnar Lodbroc og de flere, hvis Leve-Tid vides med nogenlunde Vished. Gudmund bør ingen Hinder giøre, thi saa hedde alle Konger i Glæsiswoll, henne ved den hvide Søe, og efter Hervarar S. selv treffer dog Tiden ei ind, at den Gudmund, til hvilken Hervor kom, kan være den samme som levede med Odin, som dog Sagan vil. Da nu Sterkodders Slægt-Register hører altsaa til den ældste og rette Sterkodder, alene at Skribenterne haver blandet ham selv med en ældre Oddur, saa sees deraf hvor seent de Folk, som vore Fædre kaldte Riser, Thusser, Troller, Jetter, Jotuner, have endda boet her nord, og at Sterkodder selv haver stammet fra dem, det er at sige fra Nordens ældste Indvaanere, og følgeligen ei havt noget med Gother eller Aser at bestille, hvilket og bestyrkes derved, at udi Sagan (16) siges Thor at have dræbt Sterkodder. Fremdeles sees heraf hvor seent

Landet

(16) P. 3. c. 1.

Landet sonden for Østersøen haver endnu fort Navn af Reid-Gotaland, og at Gother rimeligen altsaa haver boet der, hvilket ogsaa bestyrkes ved det som siges i Sogubrot (17) at Kong Ivar Vidfadme vilde seyle til Reid-Gotaland, og i Oluf Tryggvasons S. (18), at Regnar Lodbrocs Søn Hvitserk fik Reid-Gotaland hvilket skeede sidst i det 8 Sæculo, men fra den Tid af nævnes det ei mere, og alting findes der opfyldt af Vendiske, Finske og Lettiske Folke-Slægter, hvilke vel og længe forhen have meget indskrænket dette Lands Udstrækning, ja maaskee fra meget gamle Tider boet blandede blant disse Nordiske Folk. Naar det Sværd, som Angantyrs Broder Semingr havde, kaldes Mistel-Tein (19), saa er det rimeligen bleven opkaldt efter det bekomte Sværd i Edda, hvormed Haudur dræbte Balldur, og dette tiener da til at vise fra hvor lang Tid vore Fædre have troet de Eddiske Fortællinger, og at de maae have tildraget sig i meget gamle Tider. Det samme maae og siges om det at Kong Alf giorde Disa blot, og at hans Dotter smurde Afguds-Billedet, samt at han paakaldte Þor, thi alt dette viser Ælden af vor Gudstieneste. Ligesom Alf paakaldte Þor, og levede med Sterkodder, saa siger og Saxo (20) at Sterkodder havde med Þor at giore, og taler ved den Leilighed adskilligt om Þor og Odin; hvoraf jeg slutter at Saxo og Forfatteren af Hervarar S. haver i mange Tilfælde havt eens Traditioner, men Forskiællen er at Saxo taler kun om dem, som Guder, og at i Hervarar S. berettes de som Mennesker da at have levet, og være indkomne i Norden,

(17) P. 6 og 8.
(18) Pa. 1. p. 72.
(19) Herv. S. p. 46 og 47.
(20) P. 103.

den, hvilket jeg troer at Skribenten haver ved en Slutning kun giort deraf, at Þor da nævnes, og siges at have dræbt Sterkodder. Men intet er mærkeligere end dette, at den Svenske Kong Gylfe gav sin Dotter til Odins Søn Sigurlami (21), thi heraf sees at Odin og Gylfe have været gode Venner, og troer jeg endog at de begge have hiulpet hinanden til at undertvinge Nordens ældste Indvaanere Jotnerne, hvorved falder mig ind at alle de Folk have maaskee ei været virkelige Joter, som vore gamle Skribenter kalde saa, men undertiden Vender, Finner, ja Letter, men at vore Fædre have af Had kaldet dem saa, da de ei vidste at belegge dem med noget værre Navn, thi de beskreve Jotnerne som Uhyrer. Vel sandt at vore Fædre Gother og Aser vare af samme Herkomst og Stamme som Jotnerne, men enhver veed at Hadet er størst mellem Beslægtede, allerheldst Gotherne vilde opbygge deres Rige og Stat paa de andres Undergang. Siden Sigurlami skal være blevet i Krig imod den Jotne Þiasse, og han var Konge i Garderige, og det nye Asgard laae ved Duna, saa troer jeg at denne Jotne har regieret i endeel af det nu værende Rusland, som laae imellem begge disse Riger, og hvis Indvaanere jeg forhen haver givet tilkiende at holde for de rette Russer, som og kaldtes Riser, hvilke vare af Jotnisk Herkomst. Har denne Thiasse været en Søn eller Sønne-Søn af den i Edda omtalte Þiasse, saa sees at Krigene have varet længe imellem disse tvende Folk. Og at om den sidste Odin haver maaskee ikke ført Krig her i Norden, saa haver han og hans Slægt dog giort det sønden for Østersøen. Hvad som siges om den Upsalske Kong Inge og Andgrims Sønners Handeler med hans Dotter Ingeborg, og med de tvende Kiæmper Hialmar og Aurvar Odd er bleven blandet

med

(21) Herv. S. p. 32.

den Anganter, som levede i Frode 1 eller 2 Tid, og hører
eget senere Tider, hvorom mere siden. Samsøe, og Sig-
nævnes ved denne Leilighed (22), men derfore kunde dette
re være skeet i Yngve Freyrs Tid, thi de Navne ere meget
le, og det sidste ældre end han. De øvrige Mærkværdighe-
ter: at Hervor nævner As, og forstaaer derved Odin, hvor-
es dette Navns Ælde; At Angantyr siger, at paa det Spyd,
hun havde i Haanden, var gravet gotta malum, hvilket kan
gges saavel Gothiske, som Gudernes Bogstaver, og hvorved
i Tvil sigtes til Runer; Ligeledes at Budlunger, Noreyg og
lunger nævnes, thi endskiønt alle disse Ord forekomme i den
e, som den døde Angantyr skal have holdt med sin Dotter
vor, hvoraf det er klart, at Visen er giort længe efter, saa
dog heraf, siden det er sikkert, at Visen er meget gammel,
bre Fædre have fra meget gammel Tid havt saadanne Tra-
ner. At Poeten lader Hervor sige, at hun nu er gladere,
om hun eyede hele Norge, bringer mig paa de Tanker, at
en er giort i Norge, efterat Harald Harfager havde bragt det
r eet Hoved, og Stilen er nær ved at overtale mig til at
, at Eyvind Skalldaspiller er Forfatter deraf; Hvilket jeg
ikke vil paastaae om Sagen selv, thi efter dens Slutning at
mme, saa er den skrevet enten i Sverrige, eller og af en Is-
er, der haver havt god Kundskab om Svenske Sager, og
af en Christen, thi han kalder vore Fædre Heidner Menn
), et Navn, som ei opkom, uden ved de Christne, og efter-
hristendommen var gandske befæstet. Vel sandt at Verelius (25)

 vil

(22) Hervar S. p. 50 — 52. 72.
(23) Ib. p. 92. 93 og 94.
(24) Ib. p. 1.
(25) Not. in Herv. S. p. 178 og 179.

vil giøre Forfatteren til en Hedning, men hans Grunde ere saa svage, at de ingen Giendrivelse behøve; Thi om man end vilde tilstaae ham, at det sidste eller 20 Capitel i Sagan havde en anden til Forfatter, udi hvilket den Svenske Konge-Liste forekommer, og hvor Konge-Sagen anføres, hvorved enten maae forstaaes Skioldunga Saga, eller Snorro, hvor og de anførte Ord findes, og i begge Tilfælde bliver Autor temmelig nye, saa kan dog Verelius ei slippe fra de Ord i det første Capitel, om hedniske Mænd, paa anden Maade, end ved at formode, at de ere tilsatte af en nyere, og det uden at anføre mindste Beviis derfor, enten af Haandens Nyhed, eller af Manuscripter, hvori disse Ord kunde være udeladte; Og dernæst beraaber Autor sig i samme Capitel paa: Fornum Bokum ɔ: gamle Bøger, hvilket tydeligen viser, at han ei har været en Hedning, thi hvor findes mindste Spor efter egentlig saa kaldte Bøger hos vore hedniske Forfædre, thi de Runer de havde, brugtes kun paa Stene, og Træ-Tavler. Imidlertid maae jeg tilstaae, at den Papiirs Codex n. 15 i Qvarto, som findes i Antiqvitæts Archivet i Stockholm, og som indeholder Hervarar S., under Navn af Heidreks Pattur udelader det gandske første Capitel, og betager derved disse Beviser imod Sagans Nyhed deres Kraft, saafremt den ældste Text skulde findes i den, og den trykte Hervarar S. være forneret i senere Tider. Det skader ei at denne Codex er paa Papiir, thi det er klart, at den er en Afskrift af en meget gammel Codex. Skade at Slutningen feiler, saa man ei kan vide, om det sidste Capitel, hvorudi den Svenske Konge-Liste findes, har staaet i den. Den slutter med P. 162 i den trykte, og som Angantyrs Vers er meget anderledes i den, end i den trykte, saa vil jeg anføre begge.

Den

Den utrykte.	Den trykte.
Þa qvad Angantyr	Þa qvad Angantyr a mote
Bresta mun för	Bresta mun odur Broder
Broder lyndinn	I blikhuyta lind,
beidist margr gumi	Oc kalldur geir
i gard Heidreks	Koma vid annan,
eg mun Humlung	Oc margur gunni
halfann lata	I gras hnyga
eigi Tyrfings	Adur eg Tirfing
eiga deila	Ituent deile
byd ec þer frendi	Mun þeir Humlingur
til heilla fatta	Halfan arf giefa
mikid riki	Oc enn qvad hann
oc rett fefkipti	Eg mun bioda þeir
vopna	Fagra vigra &c.

paa følge endnu 22 Vers i den trykte, hvorudi meget speciel
nes alt hvad han vil give ham af Vaaben, Krigsmænd,
e, Guld, Sølv, Qvinder, og tredie Delen af Lands Fol-
Og da Meningen i Hovedsagen er altsaa omtrent den
ne i begge, saa tænker jeg ikke, at der fattes noget i Verset
utrykte. Naar jeg ellers skal sige min Mening om disse
de Vers, da synes mig det utrykte at være ældre, baade for
ogets Skyld, saa og fordi den Pragt som opregnes i det
e, smager af nyere Tider. Da vor lærde Islænder Finsen
r været saa god, at antegne alle adskillige Læsemaader i denne
kte Saga, saa vil jeg her anføre af dem, saa meget som denne
kan vedkomme mit Forehavende. Alt hvad som anføres i
trykte P. 37 om Aserne og Odin, mangler her, og siges el-
heller,

heller, at Sigurlame var en Søn af ham, tales ei heller om Gylfe, hvilket kunde let bringe en paa de Tanker, at man har i fornere Tider giort Odin til hans Fader, for hans Stridbarheds Skyld, og indført alt det andet, fordi man satte ham i Odins Tid, og paa den Maade falde alle Vanskeligheder med Tidsregningen bort. Sigurlame udgives her for Fader til Eyfur. Her udelades og den fabelagtige Historie om de Dværge Dyren og Dvalen, og hvorledes Sigurlames Søn Svafurlame, som slet ikke nævnes, dræbte den Jotun Þiasse, kort, alt det, som kan henføre alle disse Tildragelser til Odins Tid, udelades. Derimod siges, at Sværdet Tirfing er omtalet i alle gamle Sögur, (hvoraf jeg slutter, at denne Codicis original er og skrevet i de Christne Tider). C. 3. P. 46 siges i den trykte, at Andgrimr dræbte Kong Svafurlami, men i den skrevne, at Arngrimr gik i hans Tieneste, fik Dotteren Eyfur med hans gode Villie, foer hiem til sine Slægtinge, og boede paa en Øe, hed Holmr, avlede 12 Sønner med hende, hvoraf kun navngives: Angantyr, Hiörvardr, Hervardr, Hrane og to Haddinger, og legges til, at ei flere nævnes. Det om Sværdet Mistel-Tein er og udeladt her, hvilket bringer mig paa den Mistanke, at Forfatteren af den trykte S. har her maaskee tænkt paa den virkelige Mistel-Tein i Edda, ved det han satte disse Tildragelser saa nær Odins Tider. P. 50 sættes Bragarfulli i Stædet for Biargarfylle, og kommer det første ogsaa mere overeens med vore Gamles Sæder; og kaldes Ingeborg en Dotter af Ingiald, Konge i Sverrig. P. 66 kaldes Biartmar Biarmar, og Suafa Svana. P. 72 udelades Sigtuna, og tales om Sviþiod. P. 84 siges Hervör at være bleven døbt i Vand, Vatne ausin, da hun fik Navn, hvilket Stæd, om det er ægte gammelt, viser, fra vor gamle Tider af vore hedniske

Forfædre

[F]orfædre have brugt en Slags Daab. P. 88 kaldes Unnarvogi, [U]unnarvogi. I Samtalen paa Vers mellem Angantyr og hans [D]otter er den kortere og anderledes i den utrykte. Dog staae [d]e Ord As, Noreyg, Lofdunger deri, men Budlunger er for[a]ndret til Bragninger. Her forekommer ellers Sproget i den [u]trykte mig nyere, end i den trykte, thi her staaer ei i Stædet [f]or eigi, egi for ecki, Seger for Mæler &c. Skade er det, at [e]fter denne Vise mangler Resten af Capitlet i den utrykte, saa [m]an ei kan vide, om der har staaet noget om Godmund. Ja al [B]egyndelsen af det 8 Capitel mangler ogsaa, indtil de Ord P. [1]04: Heidrekr var ei katr &c., men man kan dog see af det føl[g]ende, at han haver kaldet hans Fader Kong Höfvardr, og [M]oder Dronning Hervör. P. 105 staaer mörk gullz i Stædet [f]or gullskod. P. 109 tales om en Skat, som betaltes hver 12 [M]aaned. P. 124 siges, at Navnet paa Kong Haralds Søn ei [n]ævnes. P. 130 kaldes Svafa, Sifka, og Navnet Haki af den [G]axiske Konge udelades. P. 129 staaer Kona i Stædet for Bol[k]ona, hvilket sidste er og gandske urigtigt, thi den Saxiske Prind[se]sse var hans ægte Kone. P. 132 anføres ikke Navnene af [G]arde Konge, hans Dronning eller Børn. P. 136 nævnes ikke [G]auter, og det Vers som nu snart skal anføres, beviser og, at [H]eidrekrs Folk hedte ei Gauter, men Gothår. P. 137 udelades, [a]t Heidrekr fik i Brudegave Vindland af Garde Konge, (hvil[k]et ogsaa sandt at sige neppe passer sig, thi det rette Vindland [l]aae ved Østersøen, og inde i Polen, og det egentlige Rusland [m]ellem det og Garde-Rige). Derimod fortælles, hvorledes Hei[d]rekr lod dræbe Sifka, og at hans Dotter Hervor blev opfød i [E]ngland hos Frodmar Jarl. P. 138 udelades de mærkelige Ord, [a]t han dyrkede Freya, at Offer skeede til hende i Februario, og

at Gautaland var Giesturs Opholdsstæd; Og er det klart, at Februarius viser en Christen Autor. P. 150 staaer: er Dönum hlifer ɔ: som beskytter de Danske, i Stædet for: er Daner skeim ɔ: som de Danske hugge i, (hvor Skrivemaaden Döner maae agtes). Samtalen mellem Gestur og Heidreks er ellers her en Deel anderledes end i den trykte, og særdeles sat r en anden Orden. P. 158 udelades Skotland. P. 159 staaer Graf-a i Stædet for Grips-a, og Harvadafiöllum for Handafiollum. P. 160 Danparstad i Stædet for Dapstad, (hvorved falder mig ind, om dette ei ligger i Skaane eller Halland, saafremt det har Navn af Kong Danp, og var det derfore værd at vide, om dette Navn, saavel som Arheim, Harvadafiæld findes der igien; Dog maae jeg sige, at efter alle andre Formodninger bør Reidgotland i denne Saga søges i Preussen og Liefland, og at man har ingen Grund til at formode det i Skaane eller Halland), og Arheim giøres til en By. Her forekommer ellers det mærkelige Vers, som ei staaer i den trykte:

Ar kvadu Humla
fyrer her rada
Gizur Gautum
Gotum Angantyr
Valldar Dönum
enn Völum Kiari
Alfrekr hinn frækni
Enskri þiodu.

Og skulle disse Konger da have regieret over Landene (det er klart at herved sigtes kun til de Lande, som beboedes af Nordiske Folk, og at endda Norge er reent udeladt, saa og de Svenske). Ved

Gauter

Sauter forstaaes upaatvilelig de Svenske Gother, og viser dette den mærkelige Forskiæl, som da haver været mellem dem og de andre Gother. Ved Enskri Þiodu eller Engelske forstaaes Anglerne, som beboede Sonder-Jylland. Dersom man vil søge Anganryrs Gother og Reid-Gotaland ikke i Jylland, men i Preussen, da bliver det troligt at Humle haver regieret i Jylland, thi som Anglerne endnu tillegges en Konge for sig, og ei regnes til de Danske, saa er det troligt at Jyderne endda have havt deres egen Konge, hvorvel jeg maae tilstaae at det endda er underligt, at her siges Humle at have raadet for Hæren; og at jeg ikke kan forklare disse mørke Ord; Vel sandt at i den trykte Hervarar S. P. 130 kaldes den Huniske Konge, hvis Dotter Heidrekr ægtede, Humle, men jeg kan ikke troe at herved sigtes til ham, da her synes alene at tales om Nordiske Folk, i den Mening jeg tager dem. En anden Sag var det om Peringskiolds (26) Læsemaade var rigtig: Ar gundo Humla Hunom rada. Valldars Navn maae lede os til Tiden, naar alt dette er skeet, og finder jeg da ingen andre af det Navn at have regieret over de Danske, end en som nævnes i Hervarar S. P. 186, og siges at have ægtet Ivar Vidfadmes Dotter, og avlet Harald Hillditann og Randver med hende, og være bleven Danmark overantvordet af sin Sviger-Fader. Men da saavel Sogubrot, som Langfedgatal og Flateyar Bog kalde ham Hrærek, og lade ham regiere paa Sieland, saa er det uden Tvil urigtigt at han haver hedet Valldar. Derimod forekommer i Langfedgatal en Skaansk Kong Valldar, som var Far-Fader til Ivar Vidfadme, men rimeligere hans Olde-Fader, og stammede i 3 Linie fra Ingialld, hvilket nok ogsaa er rigtigere end at han i Flateyar Bog giøres til en

 Søn

(26) N. in vitam Theod. p. 440.

Søn af den Hroar, som var den Danske Kong Helges Broder. Men er dette rigtigt, da sees af Verset, at der forstaaes ved Danske alene dem, som beboede Skaane og Halland. Og som denne Valldar har uden Tvil levet midt i det 6 Sæculo, saa fastsættes herved naar Tildragelserne i Hervarar S. ere skeede, og kommer vel nok overeens med den Genealogie og hosfatte Chronologie Tavle 10, som jeg haver indrettet efter Hervarar S. Spørsmaal derfore om ei Humle haver regieret i Sieland, og om Jyderne ei forstaaes ved Vauler eller Voler. Det første bliver meget troligt derved, at Humle siges at have regieret Hæren, og at han sættes i Spidsen, thi derved sigtes maaskee til det Slags Fortrin, som Kongerne i Lethra havde frem for de andre Konger i Danmark. Vel muligt og at en Hob, hvorom nu ingen Underretning haves, er da gaaet ud fra Norden, og at det er denne Hær, som Humle raadde for. Hvad Vauler angaaer, som Bartholin skriver dem, følgende herudi en vis Udtale, da staaer her dog Voler, og dette er det eeneste gamle Skrift hvorudi de nævnes, saa haver Schöning i et Brev af 22 Martii 1772 skrevet mig til om dem saaledes: De ere nogle egne Karle, paa hvilke jeg ikke kan blive ret klog. Er Navnet rigtigt, saa synes mig man neppe kan falde paa noget rimeligere, end at dermed Valler ere meente, eller Indbyggerne af Valland, og at Vauler er sat for Valer eller Valler ɔ: Galler, ligesom Daunir for Danir ɔ: Danske, efter en vis Udtale. Dette kan bestyrkes deraf at den Kiar, som siges i de gamle Vers at have raadet for Vaulerne, forekommer blant den Hringariske Konges Halfdan den Gamles Efterkommere, der regierede over Valland, og opnævnes som en Sonne-Søn af bemeldte Halfdans Søn Aude ɔ: Auden, som satte sig ned i Valland,

g hvis Efterkommere bleve kaldte Audlinger. See Torfæi Se-
es P. 338. Dette synes mig giver Sagen temmelig Styrke.
Banerne kunne her ei komme i Betragtning, da man seer, at
er kun tales om Nordiske Folk. Dette alene staaer mig endnu
or Hovedet, at man ei finder paa andre Steder, i det mindste
il det nu ei falde mig ind, at vore gamle Skribenter have kal-
et Indbyggerne af Valland Vauler ɔ: Valer, eller brugt dette
Navn, men jeg troer dog at Sagen kan derfor have sin fulde
Rigtighed. Saavidt Schöning, som udi den Chronologiske Ta-
elle i sin Norske Historie lader Halfdan leve i det 2' Sæculo;
Nu gior hans høye Alder vel trolig at han kan have levet hen i
et 3, men endda kommer man ei ud med Ledderne, thi hans
vende Sønner Audi og Budli, som vare Søe Konger, og fore
ammen med deres Hær, og røvede paa Valland og Saxen,
g satte sig der ned, saa at den første havde Valld og den an-
en Saxen (hvoraf jeg slutter at det første ei bør oversættes ved
Vælde, men ved Valland, og at det er udi Manuscriptet skrevet
ed Abreviatur), efterlode sig følgende Afkom: Audi var Fader
l Frode, han til Kar (hvilken Schöning og Torfæus (27) kalde
iar); han til Aulruna, hun var Moder til Eysten, han Fader
l Ingvar, han til Braut Anund, han til Ingialld Illrade &c., og
udli var Fader til Attils, han til Lienfra (mellem hvilke tvende
orfæus paa forommældte Sted sætter Virfir), han til Budle,
an til Sorle og Brünhilld &c. (28) Det er klart at Ledder fat-
s; saafremt Halfdan har levet saa tilig, men det er og klart at
e da fattes i de første, og ei i de sidste. For at vise dette tyde-
gere vil jeg tilføye hosfølgende Schema.

 1 Half-

(27) H. N. t. 1. p. 175.
(28) Fundinn Noregs S. Hervarar t. 2.

1 Halfdan den Gamle, Konge i Hringerige i det 2 og 3 Sæculo.				Danske Konger.
				1 Ingialld.
				2 Hroar.
2 Audi, K. i Valland.	2 Budle, K. i Saxen.	2 Dagur.		
		3 Arngrim.	3 Oleg.	3 Valldar † c. 560.
3 Frode.	3 Attill.	4 Eyvor.	4 Dag.	
4 Kar eller Kiar. Sæculo 5 el. 6.	4 Virfur af Torfæo. Urnis i Cod Flat. Col. 9.	5 Angantyr Cod. Flat. Col. 9.	5 Oluf.	4 Harald † c. 590.
5 Aulruna f. 456. Cod. Flat. Col. 9.	5 Lienfne.		6 Hring.	5 Halfdan † c. 630.
			7 Oluf	
6 Eisten, Konge i Sverrige, fød 471. † 535.	6 Budle.		8 Helge.	6 Ivar Vidfadme † 660.
	7 Brynhilld.		9 Sigurd Hiort. Cod. Flat. Col. 9.	7 Audur.
7 Ingvar † 570.	8 Aslaug. Cod. Flat. Col. 9.			8 Randver.
8 Braut Anund † 620.	9 Sigurd Orm i öye.			9 Sigurd Ring.
				10 Regnar.
9 Ingialld Illrade † 638.	10 Aslaug.			11 Sigurd Orm i öye.
10 Oluf Tretelja c. 650.	11 Sigurt Hiort.			12 Aslaug.
	12 Regnhilld.			13 Sigurd Hiort.
11 Halfdan.	13 Harald Harfager.			14 Ragnhilld.
12 Eysten.				15 Harald Harfager.
13 Halfdan.				
14 Gudrod.				
15 Halfdan † 864.				
16 Harald Harfager.				

Mærkeligt er det at udi vor Codice Flateyensi fortsættes Linien af Audi ei længere end til Aulruna, og altsaa giøres hun ei til Eistens Moder, følgelig er der en anseelig Forskiæl imellem vor Flateyar Bog og den saa kaldte Berg-Abbeds Bog udi Sverrige, hvilken omtrent skal være af samme Indhold som vor Flateyar Bog.

Bed

ed at betragte dette synes Kiar at blive endeel ældre end Valldar, n dog ei saa meget at han jo paa sine gamle Dage kan have t Valldars Ungdom, og de derfore gierne have regieret begge paa gang; Desuden har jeg ei endnu saa aldeles nøye kunnet fast-tte Chronologien, at jo deres Aar kan ved nærmere Over-gelse rykkes endnu nærmere. Af den første Linie er det ellers rt at Ledderne fattes for Kiar og ei efter, og som jeg troer ellem Audi og Frode, thi da denne Slægt satte sig ned uden Norden, hvad er da rimeligere end at man haver vel erindret i første, som førte Hæren ud, men derimod glemt hans Af-n, indtil en Prindsesse af den Æt giftede sig med en Svensk nge, da det er rimeligt at man haver erindret sig hendes Fa-: og Far-Fader. Men efter dette at dømme, saa bliver Yrsa Moder til Eisten, og saa maae Adils have været gift tvende ige, og synes da Chronologien at udfordre, at Aulruna ha-været hans sidste Kone; allerheldst hun haver og været gift) en ved Navn Volund (29), hvilken efter Fortalen for Vau-dar Qvide i den gamle Edda var en Søn af en Finsk Konge, i hvor der tilligemed siges at Aulrun, som var en Dotter af r af Valland, holdt til med Egill, Volundi Broder, saa rfæus har uden Tvil forhusket sig. Udi Visen selv kaldes Vo-dur ellers den vise Alfe, hvilket om det ei er et Tilnavn for at øye Volundurs Viisdom, siden Alferne, som Aander, vare emte for deres Visdom, og herved skal sigtes til Alferne, i et Folk, skulde vise at Volund snarere var en Nordmand. i nu Aulruna ei har været egentlig gift med Egill, saa kan en gierne have været hendes eneste rette Mand; og da Kiar s i denne gamle Fortale at have været fra Valland, saa bevi-

ser

(29) Torfæi Ser. p. 337.

ser det, at ved Vauler eller Voler forstaaes de Nordiske Folk, som havde nedsat sig i Valland. Denne Vaulund siges ellers i Visen at være bleven fanget af Nidudr Neara Drott, hvilket Torfæus udlegger ved Nericia, og vidner at i Didriks af Berns vin (paa Islandsk) kaldes han Nidung, og Konge i Jylland; Men er Aulrun bleven giftet til Sverrige, saa er det rimeligere at Nericia forstaaes. Torfæus viser ellers at her tales i denne *Vise* om Sigurd Fofnisbane, og slutter heraf at han haver levet forend Leds derne synes at vise det. Saafremt den Franske Dronning Brunechildis stikker i Brynhild, saa maatte Kiar og Aulrun endda have levet noget senere end det 5 og Begyndelsen af det 6 Sæculo, thi Aulrun maatte da i det mindste have levet med hende, og kan dette maaskee endda forenes med Chronologien, men efter Brunechild gaaer det aldeles ikke an at sætte hende. Men ellers synes det mig troligst, da ingen kan tvile paa at jo Volundar-Qvide er giort længe efter de Tildragelser, som den omtaler, maaskee i det 9 Sæculo, at Poeten haver ladet Nidudr sige noget, som ei passer sig paa hans, men paa Poetens egen Tid, allerheldst hvad der siges om Grane, er en poetisk *Talemaade*, som ofte forekommer hos de gamle Poeter. Nidudr nævner ellers mærkeligen her Rhinen, og synes at legge Valland derved. Rimeligen haver dette Valland lagt ved Rhinens Udlob, og som det er bekiendt at Saxer og Franker have fra det 3 Sæculo af plyndret paa de Galliske Kyster, saa troer jeg at Audi og Budli have i det Sæculo sat sig ned i Valland og Saxen; Og af dette slutter jeg at Nordiske Folk, og in Specie Norske have nedsat sig iblant Franker og Saxer, og derved foroget deres Magt, thi fra det 3 Sæculo af finder man dem forst at have rovet til Soes, men derfore ere de ei Stammefædre for disse Folk; Saaledes

Des siges der om Budli at han nedsatte sig i Saxland, og deraf
es at Navnet af dette Land var ældre end han, som man og
an bevise af Ptolemæo. Denne Budles Linie er ellers meget kor-
re end Audi's, og vil man troe at den Baltiske Slægt iblant
Gotherne haver faaet Navn af ham, og at Brynhild er Brune-
hild, den Vest-Gothiske Konges Athanagildi Dotter, saa maae
man og troe at een af denne Linie er gaaet fra Saxen til Gother-
e, maaskee sidst i det 3 eller først i det 4 Sæculo, hvilke da
oede ved den sorte Søe, og at den navnkundige Alaric haver
stammet fra den. Ellers er det vel vist at Brunechild var en
Vest-Gothisk Prindsesse, men saare uvist om hun har været af
en Baltiske Konge-Slægt; Og som det dog synes at der haver
været en virkelig Brynhild til, forskiællig fra Brunechild, og
stammende fra de Norske, der boede i Saxen, saa kan det gierne
ære at denne Linie er hendes, men hvad for en Brynhild der end
igtes til her, saa er det klart at der fattes Ledder mellem hende
g Aslaug, hvilket bestyrker mig i den Tanke, at Aslaug har
maaskee enten stammet fra hende langt borte, eller er og kun ble-
et givet ud derfor; Fra Brunechild kan hun ei stamme, langt
mindre være hendes Dotter, thi dertil har man denne Dron-
nings Historie alt for vidtløftig; Og efter den anden Mening
maae Brynhild have levet sidst i det 4 eller først i det 5 Sæculo,
og altsaa kan Aslaug ei heller have været hendes Dotter. Hvad
den 3 Linie angaaer, da tillader Tiden omtrent denne Genealo-
gie; maaskee Torfæi Foreningsmaade (30) ogsaa gaaer an, at
Sigur har ægtet Arngrimi Hustrue Eyvor efter Arngrimi Død,
men udi Fundinn Noregs selv udgives Arngrim for Dags Søn,
følgelig maae han have ægtet hans Moder Bauggerd, hvilket

(30) H. K. t. 1. p. 174.

gaaer endnu bedre an med Tiden. Naar man vil sammenligne den første og fierde Linie med hinanden, da findes fra Kiar til Harald Harfager, begge indbegrebne, 13 Ledder, og fra Valldar til samme ogsaa 13, hvilket viser at Kiar og Valldar have, som Verset siger, levet paa een Tid, dog saaledes at den sidste bliver noget yngre end den første, hvilket bevises deraf, at i den første Linie er kun eet Fruentimmer-Leed, og i det andet derimod 3, saa og at fra Kiar til Oluf Tretelja ere 7 Ledder, og fra Valldar til Ivar Vidfadme kun 4, hvilke dog kan forenes naar man agter, at Kiar er død en god Stund for Valldar, at i hans Linie er i denne Tid eet Fruentimmer-Leed, og i den anden ingen, og at Harald i den sidste opnaaede en høy Alder, og kaldes derfore den Gamle. I Fundinn Noregs opregnes endnu 3 Linier fra Halfdan den Gamle, som alle endes med Harald Harfager, men de ere og alle for korte, og intet saa fuldstændigt, som det fra Audi. Ved denne Leilighed vil jeg ellers undersøge nok en Linie, som stammer fra denne berømte Norske Kong Halfdan ved hans Søn Næfill, efter hvilken denne Æt kaldes Niflunger. Af den var Giuke, hvis Dotter Godrun var gift med Sigurd Fofnisbane, og af hvilken de ogsaa undertiden kaldtes Giukunger, og hvis Rige synes at have ligget ved Rhinen, og deres Folk været et Frankisk, hvoraf man dog ei maae slutte at Frankerne stamme fra de Norske, men behandle dette ligesom det forhen anførte om Walland og Saxen. Denne Linie bestaaer af 6 Ledder, hvilke føre den noget hen i det 5 Sæculo, og kommer altsaa overeens med Budles. Mærkeligt er det at der forekommer en Nibelungus Comes, en Søn af Chilldebrando Comite, som var en Morbroder af Kong Pipino, hvilken Nibelungus har skrevet eller ladet skrive en Kronike fra omtrent 750 til 768 om Kong Pipino, saa

staaer

ier der i det mindste i den Codex af Fredegario, som P. Peta-
s har eyet (31). Nu bliver kun Sporsmaal om denne Nibe-
gus har virkelig stammet fra den Norske Kong Halfdan, som
troer, skade kun at de Frankiske Scriptores ei have bevaret
nogle af hans Forfædre, eller og om vore Fædre paa deres
ger til Frankerige i det 9 Sæculo have hort at det da regie-
de Carolingiske Kongehuus stammede paa Moderne Side fra
lunger. Hos P. Anselme (32) finder jeg at Chrotrudis Ca-
Martelli forste Gemahlinde og Moder til Pipinus skal være
724. Velly i den nyeste Franske Historie kalder hende ogsaa
rudis, uden at sige noget videre om hende; Det samme gior
Valesius (33). Da nu hendes ene Son Pipinus er fod 716,
dens Carolus Martellus endnu opholdte sig i Austrasien, saa
det meget rimeligt at hun selv haver været derfra, og dette be-
ker noget hendes Herkomst fra vore Niflunger, thi deres
ge haver lagt ved Rhinen, maaskee ei meget langt fra dens
lob. Torfæus (35) vil i det mindste at det foromtalte Val-
d har lagt i de nordre Deele af Gallien, og Niflungernes
ede haver venteligen ei ligget langt derfra.

Men nu er det Tid efter saa lang Omsvob at komme til
rvarar S. igien. Af det nu sagde er det ellers klart, at ingen
gialld haver, da Arngrim og de flere levede, kunnet regiere i
verrige, thi der forekommer kun een af det Navn, nemlig In-

 gialld

(31) Duchesf. Scr. Fr. t. 2. p. 353 og 354. t. 1. p. 773. Rui-
narti Greg. Turon. col. 686.
(32) H. gen. d. l. maison Royale de France p. 19. T. 1.
(33) T. 1. p. 340.
(34) Gesta Franc. t. 3. p. 529.
(35) H. K. t. 1. p. 175.

giælld Illraade, og han levede i meget sene Tider. Man maae derfore heller holde sig til Ingve, som staaer i den trykte Saga, thi paa den Svenske Kong Ingeldus, som Saxo har P. 138 og 139, maae man ikke tænke, da jeg siden skal vise, at han haver levet i endnu senere Tider. P. 160 siges, at Hlödver, saa kaldes han i Stædet for Hlaudur, føddes op hos sin Mor-Fader Humle, (og da dette kommer strax paa forommeldte Vers, saa slutter jeg heraf, at denne Humle er dog den samme Humle, som forekommer i Verset, allerheldst baade hans og Dotters Navn synes at vise, at han haver været af Nordisk Herkomst), og at han derpaa foer østen fra til Arheim, hvor Gotherne boede og fandt der sin Broder Angantyr, (hvorved jeg end mere befæstes i den Tanke, at Reid-Gotland bør søges i Preussen og Lifland, og fornemmelig ved Duna-Floden, thi vore Fædres Hunaland laae østen for det nord paa i Rusland). P. 161 staaer i den Vise Angantyr siunger: Vin oc Miod Huort Þier valldara Þiker, men i den utrykte: Til drickiu ec dreckum Miöd, hvilke Ord smage af en høyere Alder, da Viin neppe haver da været en sædvanlig Drik hos vore Fædre. Udi Visen P. 162, som Hlödver qvæder, staaer Skoven Myrkvidur, baade i den trykte og utrykte S., (hvilket skulde synes at vise, at ved Reid-Gotland dog forstodes her den Cimbriske Chersonesus, thi i Holsteen findes i vore gamle Sögur, en Skov Myrkvidur, eller Dyster-Holt kaldet, men da Navnet egentlig betyder, en stor, tyk, mørk Skov, saa have vore Fædre maaskee kaldet en i Liefland og saaledes). I begge nævnes ogsaa Danpar-Stad. Derpaa følger i den utrykte en Vise af Angantyr, og dermed slutter denne Codex, da Resten er bortkommet, til stor Skade for alle Alderdommens Elskere.

Ved denne Leilighed vil jeg ellers ikke undlade at anføre, at Verelius (36) opregner de Danske og Svenske Konger, saaledes som følger, af Langfedgatal, (venteligen efter et Manuscript, som findes i Sverrige).

Svenske Konger.

1 Odin.
2 Niordur i Noatun.
3 Yngvi Freyr.

Her feiler noget, (hvilket dog neppe kan være efter alle andre Fortegnelser).

4 Fiolner.
5 Vanland.
6 Visbur.
7 Domalldr.
8 Domar.
9 Dyggve.
10 Eigill tunna Dolgur.
11 Ottar Vendilkraka.
12 Adils at Upsolum.
13 Eystein.
14 Yngvar.
15 Braut Aunundur.
16 Dagur.
17 Aune Skiafarboande.
18 Alrekur.
19 Yngvi.

Danske Konger.

1 Odin.
2 Skioldur hans Son.
3 Fridleifur h. S.
4 Fridfrode h. S.
5 Fridleifur h. S.
6 Havar Handrame h. S.
7 Frode h. S.
8 Vermundr h. S.
9 Olafur Litilatur h. S.
10 Danur Mikillatur h. S.
11 Frode Fridsame h. S.
12 Fridleifur.
13 Frode hin Frække.
14 Ingialdur Starkadar Fostre.
15 Haldan Broder Hanns.
16 Helge. Hroar. h. S.
17 Hrolfur Krake Helga Son.
18 Hrærekur Hnoggver.
19 Bauge (Ringo) Ingialds Son.

(36) N. in Herv. S. p. 39 og 40.

Svenske Konger.	Danske Konger.
20 Jorundur.	20 Hræfrode h. Son.
21 Aun hin Gamle.	21 Halfdan h. S.
22 Ingialldur.	22 Hrærekur Slaungvanbauge h. S.
23 Ragnar Lodbrok.	
24 Biörn Jarnsida.	23 Haralldur *Hildetann*.
25 Eirekur Biarnasson.	24 Sigurd Ring.
26 Eirekur Refilsson.	25 Ragnar Lodbrok.
27 Emundur (Amundur).	26 Sigurdur Orm i Auga.
28 Eirekur Emundarson.	27 Gorm hin Gamle.

Det er klart at den Svenske Konge-Liste viger meget fra Snorro, og da denne ypperlige Skribent giver os ei en blot Liste, men en omstændelig Historie, saa bør man ei forlade hans Liste for at følge denne, allerhelst hans kommer overeens med saa mange andre Lister, og denne derimod ei heller kan forenes med Historien. Det eneste den kan nytte til, er at man faaer at vide Tilnavnet af Kong Aune, saa kalder han Agni urigtigen. Den Danske Konge-Liste er derimod bedre, dog giver den *Ingialld* en Søn ved Navn Bauge, som skal have forsat Linien til Harald Hilldetann, og som ei findes i nogen anden Liste, thi de alle kalde ham Hrærekr Hnauggvanbaugi, hvilket giør det klart for mig, at dette Navn er ved en urigtig Afskrift giort af hans Tilnavn, allerhelst den næste Konge kaldes Hræfrode, hvor den første Stavelse Hræ skulde høre til Faderen, og er Begyndelsen af Navnet Hrærekr, saa at Verelius derfore giør ilde i at ville forklare Bauge ved Ring. Det er ellers vel at Frode staaer her, ligesom i Afskrifterne af Langfedgatal hos os, thi det viser at han bør indsættes, endskiønt han er udeladt i Flateyar Bogen. Og her-

af

f sees at den ene Liste, det ene Slægtregister, den ene Historie, f vore Fædres, bør og kan rettes og forøges ved de andre. 'erelius (37) gaaer ellers ved denne Leilighed Saxonis Konge-Følge ortteligen igiennem, og forkaster den saavel som J. Magni, og intager derimod den Islandske, visende herudi sin sædvanlige Skarpsindighed og Upartiskhed. Og er han herved blevet den 'ørste af de nyere, som haver indseet de Islandske Monumenters sande Værd og Rigtighed. Dog udførligen at vise dette ar forbeholdet den store Torfæo, paa hvis Værker sættes ikke noksom Priis, fordi enhver ei kan løbe af med dem, fordi man maae tænke ved at læse dem, og fordi han haver været mere bekymret for Sandheden, end for Prydelser, der ofte ere unødvendige og falske.

I Henseende til foromtalte Volund, da findes i Wilkina S. (38), om uden Tvil er den Historie om Didrik af Bern Torfæus omtaler, at Vade Rese, en Søn af Kong Wilkinus, boede i Sieland, g var Fader til Velint (og antegnes der, at i en anden Codex taaer paa et Sted Danmark i stædet for Sioland), at Sigurd 'ven, med Tilnavn Fofnisbane, levede paa samme Tid, at 'ade satte Livet til langt inde i Tydskland, som det synes, thi da ans Søn Velint vilde vende derfra nord til Danmark kom han il Viser-a ɔ: Veseren; At Velint kom til Kong Nidungur i Þiodi ɔ: Thye udi Jylland; At Væringerne kaldte Velint Volund; At Velint havde en Broder ved Navn Eigill (hvilken og-saa nævnes i Volundar Qvida); At Velint krænkede Kong Nidungs Dotter, og derpaa fløy bort i en Fiæder-Ham, og satte ig ned i Sieland (det er at sige, kom bort paa et Skib, eller

paa

(37) Ib. p. 41 og 42.
(38) C. 19, 20. 24. 27. 28. 30. 31. 32.

paa anden listig Maade); At Nidungs Datter, som han havde besovet, bragte Vidga til Verden (den i vore Kiæmpe-Viser saa bekiendte Vidrik Verlandsön) og at Velint ægtede hende efter Nidungs Død, med hendes Broder Kong Otwins Tilladelse, og boede siden længe i Sieland, og var navnkundig i gandske Norden, og endelig at Vidga levede med Stærk Didrik af Bern. Ved denne Fortælling bliver at mærke, at Kiar, Konge i Valland, nævnes her ikke, at Sterk Didrik eller den berømte Ost-Gothiske Konge Theoderic levede ellers omtrent paa de Tider som Kiar; At den Scandinaviske Konge Rodulf forlod efter Jornandis Beretning sit Land, og begav sig til Theodericum, hvilket giør det rimeligt for mig at der da har hændet noget, som har givet Anledning til at indflikke Theoderic i denne Saga; At udi Fortalen for Volundar Qvida tillegges Volund nok en Broder ved Navn Slagfidur, som tilligemed flere Forskiæller opvækker den Mistanke hos mig, at dette med Velint er skeet i nyere Tider, og at han maskee er af Væringerne bleven kaldet Volund efter en ældre, allerheldst det Væringiske Navn synes ei at være saa gammelt, som fra det 6 Sæculo; At Kong Wilkinus siges i Sagan (39) at have givet sin Søn Vade tolv Gaarder i Sverrige, eller som der staaer i en anden Codex 9 i Sieland, hvilket bringer mig paa de Tanker, at ved Sieland forstaaes det Svenske, allerheldst om Villands-Herred i Skaane er opkaldet efter hans Søn Veland, som nogle mene, thi det synes at vise at han haver boet paa Scandinavien, og ei paa Sieland, men begge Dele kunne dog blive rigtige ved at antage, at Vade haver boet i Sverrige, og Velint i Skaane og paa Sieland; At Udgiveren Peringskiold kalder i den 2 Slægte-Tavle Vade ogsaa Kong Finne, hvilket

(39) C. 18. p. 36.

hvilket han uden Tvil haver taget af Volundar Qvide, og altsaa holdet den rette Volunt og Velint for een; At den Kong Hlaudve, som nævnes i Volundar Qvide, er maaskee den Hlodver, som nævnes i Heidreks Partur, hvilket da atter tiener til at stadfæste den Sætning, at den rette Volund haver levet paa samme Tid som Kiar, thi Hlodver og Kiar vare Synchroni; Og endelig at en Weland nævnes, som en Normannisk Anfører Aar 861 (40), hvilken jeg anseer for Fader til Viuga eller Vidrik, saa at om noget er hændet Veland eller Velint i Jylland, da hører det til temmelig nye Tider, nemlig det 9 Sæculum; Og da haver Wilkina S. atter efter Sædvane blandet mange adskillige Ting og Tider sammen. Volundar Qvida derimod bær hedniske Mærker, og er gandske vist saa gammel, at det umuelig kunde paa saa poetisk en Maade behandle en Sag af det 9 Sæculo, som det dog har giort, uden at være skrevet i det 11, og det kan den ei være, da det bærer langt ældre Alderdommens Mærker. Altsaa bliver intet tilovers uden at antage, at det handler om en langt ældre Tildragelse og en anden Volund, hvilket Kiar ogsaa viser. Dette bringer mig paa de Tanker, at den Jydske Konge, som Velint har havt med at giore, ei haver hedet Nidung, men er blevet uretteligen kaldet saaledes i Wilkina S., fordi der blandedes den ældre og yngre Volund sammen. Spørsmaal og om denne Fina Kong i Vaulondar Qvæde ei haver regieret i Finveden, som jeg neppe troer da at have været mere beboet af virkelige Finner, thi hans Børns Navne ere Nordiske, og derfra kunde de, ved at følge Jagten, temmelig let komme til Nerike, hvilket derimod ei gik an fra Finland. Det var værd at vide, om i Nerike endnu findes et Ulfsdal, hvor de skal have fundet de 3

(40) Duchesne Scr. Franc. t. 2. p. 526.

Prindsesser, og hvor Volund skal være bleven boende, hvilket gav Nidudr Anledning til at fange ham. I denne Vise siges, at synden fra fløy disse Prindsesser igiennem Myrkvid, og komme til Sefarstrand, hvor bemældte Prindser fandt dem, (hvilket synes at vise, at en Skov i Smaland, eller og i Ost-Gotland, er ogsaa bleven kaldet Myrvkidur, hvilket kunde tiene til at stadfæste Verelii Mening, at Hervarars S. Reid-Gotland bør søges i Smaland; Men jeg troer snarere, at Myrkvidur haver været et almindeligt Navn for alle store Skove, som og Navnet selv synes at medføre; Den ene Prinsesse Alvitr kaldes her ogsaa Hervor, hvilket Navn bestyrker mig end mere i den Tanke, at hendes Fader Hlaudver er Hlödver Heidreks Søn, thi Hervor var et almindeligt Navn i Heidreks Slægt); At Nidungs Dotter hedte Baudvilld, hvoraf Peringskiold haver taget Anledning, at kalde Vilents Kone Bödwild, da hendes Navn dog ikke anføres i Wilkina S.; At Nidudr lod skiære Senerne i tu paa Vaulondars Fødder, hvilket samme og fortælles i Wilkina S., hvoraf sees, at dens Forfatter haver enten havt denne Vise, eller og samme Tradition, men forqvaklet og sammenblandet den; Og endelig forekommer i dem begge, at Vaulond var en Smed, at han dræbte Kongens 2 Sønner, besov hans Dotter, og fløy derfra. I Anledning af Niflungerne vil jeg anføre, at i Volsunga S. (41) siges, at Kong Giuke, som var af den Slægt, regierede synden for Rhinen, altsaa i det rette Gallien, men nu bliver kun Spørsmaal, hvor langt oppe ad Rhinen hans Rige har lagt; At ville med Peringskiold i den 4 Tavle til Wilkina S. flotte det til Burgundien, gaaer ikke an, thi man har ingen Efterretning om, at vore Fædre ere i saa gamle Tider komne saa langt ind paa det

første

(41) C. 33. p. 61.

faste Land; Efter mine Tanker bør det søges i Brabant eller Gueldern, hvor Frankerne boede fra meget gamle Tider, og derefter at domme, sætter jeg Valland i Holland, Zeland eller Flandern.

Torfæus (42) viser uovervindeligen, at der ere endeel Ledder borte i Slægtregisteret i Hervarar S.; Thi han siger, at den Alf, eller Finn Alf, som Autor udgiver for at have levet paa samme Tid, som Aserne og hvis Dotter Starkader eller Sterkodder rovede, kan ei være nogen anden Alf, end den, som var efter Fundinn Noregs en Nepos af Nor, der igien var en Arnepos af Fornioter, saa at Alf haver altsaa levet 7 Ledder senere, end Odin, hvilket viser, at der fattes Ledder, og troer han at de bør indsættes mellem Svafurlam og Eyvor, thi derved kan Sigurlam rigtig nok blive Odins Søn efter Sagens Beretning, og dog Eyvor komme til at leve paa den Tid, som Sagan vil. Og at dette maae være, vises iblant andet deraf, at Hildis er i Sagan den 9 fra Odin, og dog gift med Harald den Gamle, som efter alle Slægtregistere var den 16 fra Odin. Vel falder mig herved ind en anden Maade at foreene dette Navn, nemlig at troe, at vore have her blandet den Saxiske Odin med vores, allerheldst man derved kunde faae Sigurlami til, at blive en Søn af den Saxiske Odin, og derved skille vor Odin ved en af de alt for mange Sønner, som tillegges ham, allerheldst Tiden treffer vel nok ind med den Saxiske Odin; Men herimod strider, at i Slægtregisteret i Hervarar S. nævnes Gylfe Konge i Sverrige, og Kiæmpen Hialle, hvilke begge dog levede i vor Odins Tid, saa og at man med temmelig Vished veed, at vor Odin haver været i Rusland,

 hvilket

(42) Serie p. 126 og 216.

hvilket derimod er meget mørkt og tvilsomt om den Saxiske Odin; Derfore bliver det vel best at troe, at der ere komne Ledder bort i Hervarar S. Torfæus (43) igiendriver ogsaa, at Aurvarodds Strid imod Arngrims 12 Sønner ei er skeet, som Saxo vil under Frode Fredegode, (men mon den ei derfore kan være skeet under en Dansk Frode, som, for Exempel, Frode 3 Fridsami); Og beviser uovervindeligen ved at holde Angantyrs Slægte-Linie i Fundinn Noregs sammen med Ottar den Daarliges, som levede paa een Tid med Angantyr, ud af det gamle Poëma Hyndluliod, og af Fundinn Noregs, at Angantyr haver levet længe efter Nor, thi Angantyr var den 7 fra Nor, begge iberegnede, og Ottar den 9 (hvilket ogsaa kan tiene til at vise den Norske Kong Halfdan den Gamles lange Liv, thi han var Angantyrs Stamfader, og tilligemed kan heraf bevises at Angantyr gierne kan have levet i Frode 3 Tid, thi denne Frode var den 5 fra Frode 2, med hvilken Norr efter Schöning levede, og den Svenske Kong Yngve, udi hvis Tid Angantyr levede, var den 8 fra Visbur, som efter Schöning levede med Norr. Dog tilstaaer Torfæus at her møder en Vanskelighed, ved det Hervarar S. giver Arngrim en gandske anden Fader og andre Forfædre end Fundinn Noregs; Dog hertil svarer han, at det er klart at der ere Ledder udeladte i Hervarar S., og at derfore de, som udgives der for Arngrims Fader, Far-Fader &c., maae sættes langt længre tilbage i Tiden. Men da man i Fundinn Noregs har Arngrims Stam-Tavle lige fra Forneotr, og denne Mand levede med Skiold, Odins Søn, saa maatte man giøre Grim eller Eygrim, som i Hervarar S. udgives for Arngrims Fader, til en Fader af Forneotr, om hvis Forfædre intet staaer mældt i Fundinn Noregs, og altsaa sætte en

(43) Ser. p. 257. 260 — 262.

n Sterkodder i Odins Tid, hvilket endelig Hervarar S. selv giør, ien hvorom ingen Efterretning ellers haves, og da kunde han fter bemældte Sagas-Fortælling gierne blive ihielslaget af Guden ɔor (som et Menneske) efter Sagans Beretning. Dette kan og iene til at giore det troligt at Arngrims Forfædre i Sagan have æret Forneotrs Forfædre, nemlig at den sidste var en Joter, og t de første udgives for halv Troller og Riser, thi det er temme- g vist at Riser og Joter og Troller ofte giordes til og udgaves f vore Fædre for eet Folk. Men skal dette være rigtigt, saa aaae ikke alene 7, som Torfæus vil, men heele 10 Ledder fattes Arngrims Slægte-Linie i Sagan, og derhos staaer det mig meget or Hovedet at en Sterkodder skulde have levet med Odin, hvor- l kommer at Navnene af Arngrims Forfædre udi Sagan ligne ans Navn saa meget, og endes alle med Grim, hvilket giør det oligt at de have været hans nærmeste Forfædre, og derimod troligt, at 10 Ledder skulde have været mellem dem og ham. Man kunde og falde paa den Mening at Grimr havde været Norrs Fader, og den samme som ellers kaldtes Thorre, Hergrimr Grimrs Fader, den samme som Snær Thorres Fader, Arngrimur Her- rimurs Fader, den samme som Froste Snærs Fader, og Imuf rngrimurs Fader, den samme som Kare Frostes Fader og For- eotrs Søn, allerheldst det ikke er gandske usædvanligt at vore orfædre have havt tvende adskilte Navne, og de Navne Snær, roste kunde synes at være Tilnavne, givne ved besynderlige Lei- gheder. Dog herimod strider, at Hergrim &c. have alle været rivate Folk, og Thorre &c. derimod Konger. Efter saadanne omstændigheder bliver det vel best at holde sig til Hervarar S., om omstændelig fortæller hvad der haver tildraget sig med Arn- rims Forfædre, da derimod Fundin Noregs har her kun blotte

Navne; Dog da Angantyrs, Arngrims Sons, Levetid er sikker efter Hyndluliod, saa maae Ledder sættes ind i Hervarar S., og det uden Tvil mellem Svafurlami og Eyvos, og tilligemed antages at der have været adskillige af det Navn Godmund og Haufudur, til hvilket sidste ogsaa desuden haves temmelig Grund. Men i Arngrims Fædres Slægte-Linie har man ikke nødig at antage at Ledder ere borte. Imidlertid er det dog mærkeligt at udi *Hyndluliod* siges Angantyr og Ottar at have tvistet om en Arv, og om Successions-Retten til den (44), thi heraf skulde følge, at de havde været i Slægt sammen; Da nu Ottar vist stammede fra Norr, saa skulde man jo troe det samme om Angantyr. Men vel mueligt og at de paa Moders Side, eller dog ved Qvinder, kunne have været beslægtede, thi udi Hyndluliod (45) omtales at Ottar var af Konge-Slægt, og opregnes nogle af hans Forfædre, hvilke man af Fundinn Noregs veed at opstige til Nor; Og da der ikke siges noget saadant om Angantyr, saa tviler jeg og paa at han haver været af Konge-Slægt. Torfæus i sin Norske Historie (46) kalder Stamfaderen af Arngrims Slægt Ymir, og laster at han i Verelii Edition kaldes Ymolf, da der dog staaer Imuf; Venteligen har Torfæus denne forskiællige Læsemaade, som saa mange andre, dog ikke af vor Konges Codex, thi den begynder først med Sigurlam, ligesom Heidreks Saga, og derfore maae han have havt nok en Codex, som han ikke anfører. Han vidner og at Lundzland kaldes urigtigen saaledes i Hervarar S., og at det bør hede Ymisland. Ymirs Dotter kalder han Arna, og i den trykte, eller Verelii Hervarar S. heder hun Ama.

(44) Torfæi Series p. 257.
(45) Ib. p. 260.
(46) T. 1. p. 418 — 421. 425. 431. 432. 436. 438 — 440.

Amu. Torfæus vidner, at Grimur efter Codex Regius boede paa Holm, og i den trykte Saga staaer Bolm; Og heraf skulde jeg dog snart slutte, at den forrige Læsemaade var og af Codice Regio, og at disse Ord hos Torfæum: Verum exemplar Regium membraneum, his & quæ præcesserunt omissis, contextum historiæ a Sigurlamio qvidem orditur, bør indskrænkes til hvad der i den trykte Hervarar S. findes i det 2 Capitel for Sigurlam, og ei dette udstrækkes til det 1 Capitel. Torfæus viser ellers meget got imod Verelius at Bolm ei haver lagt i det Svenske Smaland, men i det Norske Helgeland. Codex Regius kalder Arngrimi Hustrue Eyfur, og ei Eyvor, som i den trykte Saga, og fortæller Tildragelserne med Sigurlam og Arngrim, Hialmar og Ingeborg, ligesom i Heidreks Pattur. Torfæus beviser og meget got, at den Upsalske Kong Yngve, hvis Dotter Ingeborg var forlovet med Hialmar, som i Selskab af Aurvar Odd ihielslog Arngrims 12 Sønner, har været Yngve, Alrechs Søn, og Alfs Broder, og ei Yngvifreir, som Verelius mener, og hvortil den trykte Hervarar S. ogsaa giver Anledning; Hvorover man saa meget mindre maae forundre sig, at Saxo er bleven bragt i Forvirring, og har henført dette til Frode Fredegodes Tid, siden Yngve-Freyr da og levede. Det Sted hvor Haraldi Dronning Helga hang sig paa, kaldes i den trykte Hervarar S. Disardal, men i Codice Regio Disarsal; Og Sifka, en af Heidreks Dronninger, udgives for Kong Humles Dotter, og om Svafa tales aldeles ikke. Det berømte Vers anfører Torfæus ogsaa af Codice Regio, og oversætter saaledes: Æra qva Humlius Hunnis præfuit, Gissur Gautos, Gothos Angantyr, Valdar Danos, Valos Kiar, Alrecus Vegetus Anglos rexit, hvor det er mærkeligt at her siges Humle tydeligen at have regieret over Hunnerne, og derimod staaer udi Heidreks

Pattur

Hattur at han raadde for Hæren. Ved Valerne forstaaer han enten Indvaanerne i Valland, det er en Deel af Gallien, eller og Vestphalen. Men paa et andet Sted (47) antager han Valland alene for en Deel af Nord-Gallien, og er uvis paa om Greverne af Zimmern, som føre i deres Vaaben en Løve med en Hellebard i Kloerne, ligesom Kongerne i Norge, stamme maaskee enten fra Budle eller Aude Halfdan den Gamles Sønner. Mærkeligt er det at Codex Regius hører op kort forend det kommer til Slag mellem Angantyr og Hlaudur, ret ligesom i Heidreks Hattur, saa at det er klart at disse tvende Codices komme næsten overeens sammen i alt, og vilde jeg troe, at den ene var skrevet ud af den anden, dersom de ei vare forskiellige i Henseende til det berømte Vers om Valerne. Torfæus giør sig ellers her megen Umage at fastsætte Beligenheden af det Hunaland, som forekommer i Hervarar S., og antager da først for afgiort, at ved det der forekommende Reid-Gotaland forstaaes Jylland; Og paa Grund af dette og af flere Beviser giør han dette Hunaland til Holsteen, og mener at Hamburg har Navn af Hunerne, qvasi Hunborg, da det dog tydeligen har Navn af Ham. Men om det har strakt sig sønden for Elven tør han ei paastaae. Men mig synes ved nøye at overveye de Vidnesbyrd, som Torfæus selv anfører, at disse Huner maae have boet i Stigt Bremen, og naar Traditionen af Indvaanerne i Vestphalen om Hünen-Betten, og Bedæ Vidnesbyrd tages til Hielp, at de maae have strakt sig ind i Westphalen, og i de Egne bliver det langt lettere at opfinde et Landskab Svafa, kaldet efter Svaberne, end med Torfæo at giøre Schwabstad i det Slesvigske dertil. Meget mærkeligt er det at Torfæo vidner, at i et meget gam-

(47) Ib. p. 175.

gammelst Exemplar af Edda staaer, at Sigurd Fofnisbane seilede fra Thye (hvor Hialprek da regierede) sønder efter forbi Jylland, Holsteen og Frisland, og saa vester paa, ikke som Codex Flateyensis Col. 180 urigtig har øster paa, og steg derpaa i Land i sit Fæderne Rige, for at forfølge Fienden, som havde ihielslaget hans Fader, og indtaget det, nemlig Huneland og Frackland. Om alt dette siges aldeles intet i Resenii Edda, dog tales om at Sigurd var hos Kong Hialprek, og i en Note sættes at han var i Thye. Men i den skrevne, saa kaldte Sæmundi Edda, vidnes udi Sigurd Fofnisbanes Qvæde, at Kong Hialprek gav Sigurd Skibe til at hævne sin Faders Død. Og findes den Codex, jeg betiener mig af, paa runde Taarn iblant Arnæ Magnæi Manuskripter. Har Sigurd ellers ikke seilet imod østen, men imod vesten, saa kan Hunaland hverken have lagt i Holsteen eller i det Bremiske; Og maae jeg tilstaae at de Ord, at han seilede forbi Frisland, giør det troligt, med mindre man vil forstaae det Bremiske ved Frisland; Og da maae man søge det norden for Rhinens Udløb i Holland omtrent; Men derfore kan det vel have strakt sig langs Rhinen ind i Westphalen. Og denne Beliggenhed bliver mig ved Wiltaburg ɔ: Utrecht, saafremt det haver Navn af et Folk Wilter, des troligere. Herom findes og i Norna Gests S., som er taget af bemældte Flateyar Bog, P. 10 at berettes, at Hundings Sønner havde taget fra Sigurd det Rige han eyede i Frackland, og P. 13 at han først seylede sønden ved Holsteen, og derpaa østen ved Frisland, og gik saa i Land og stridde med Hundings Sønner. Da Torfæus selv (48) paa mere end eet Sted tilstaaer at Hunaland var en Deel af Francia, saa kan Holsteen umueligen i det 6 og følgende Secu-

(48) P. 439 & 460.

culis drages did, om man end vilde tilstaae det om det 3, men derimod gaaer det nok an med Landet norden for Rhinens Udløb, hvilket har efter det Varniske Riges Undergang i det mindste tilhørt Frankerne, og hvortil Frankerne grændsede i 3 og 4 Sæculo, da de besadde Batavien; Hvorved det lader at Friserne have i sene Tider villet og tilegne sig Deel deri. Torfæus (49) vidner og at Giukungernes (det samme som Niflungernes) Rige laae vesten for Rhinen, og dette kommer ogsaa best overeens med vore gamle Sögur.

Videre beretter Hervarar Saga (50), at Halfdan Snelle var Fader til Ivar Vidfadme. Om ham har jeg forhen antaget, at han føddes 595, og døde 660; Han til Audur, fød 628; Hun til Randver, fød 658, død 710; Han til Sigurd Hring, fød 680, død 740; Han til Regnar Lodbrog, fød 713, eller noget senere, død 794. Efter ham opregner Sagan følgende Leder: Hans Søn Biörn Jernside, som jeg sætter at være fød 740, siden hans yngre Broder Syvard antages at være fød 746. Jeg vil sætte at han har levet til 790. Af hans tvende Sønner vil jeg lade Eric fødes 770, og døe 795, siden han levede ei længe. Refill kan fødes 760, og siden han var en Søe-Konge, og rimeligen ei skiøttede om Riget, saa kan man gierne lade ham være den ældste, og leve til 800, og hans Søn Eric, som jeg sætter at være fød 780, regiere i Sverrige, og det indtil 825. Men her maae være noget borte i Sagan, thi strax efter denne Eric siges: Biarno syner voru þeir &c., uden at sige, hvis Søn Biörn var; Men siden han sættes strax efter Eric, og Oluf Skautkonung siger hos Snorro (51), at han er den 10 Konge af samme Slægt,

(49) Ib. p. 473.
(50) P. 179. 180. 181.
(51) H. K. t. 1. p. 463.

Slægt, som haver efter hinanden regieret i Upsala, saa synes dette at vise; at Biörn bør sættes ind iblant Kongerne efter Eric, thi ellers faaer man kun 9. Hertil kommer, at Rimbertus (52) beretter, at da Anscharius kom til Sverrige, regierede Kong Biörn der. Denne Biörn vil jeg lade fødes 790, men maaskee ved Rimberti Biörn sigtes til Biörn paa Hauge, eller og Biörn Jernside. Med mindre man vil antage den siden efter kommende Amund eller Emund, om hvilken man ei veed, hvis Søn han var, men dog upaatvilelig af samme Slægt; for at have været en Søn af Eric Refils, og den manglende 10 Konge. Og dette synes saa meget mere rimeligt, som Sagan selv sætter Biörns Sønner strax efter Eric Refills Søn. Deres Navne vare Eric, og Biörn, og altsaa kan denne Biörn være Remberti Biörn. Sagan kalder ham Biörn paa Hauge, men efter Snorro (53) tilkommer det en senere Biörn. Maaskee deres Fader Biörn haver været en Søn af Eric Biörn Jernsides Søn. Denne yngre Eric vil jeg lade fødes 805, og Biörn 806, hvorefter deres Fader maae i det mindste være fød 780, og hans Fader i det mindste 760, hvilket vel nok rimer sig med hans Faders Biörn Jernsides Fødsels-Aar. Lad Eric leve til 840, og Biörn til 850, saa kan Eric Amunds Søn efter Sagan gierne have regieret efter dem, thi han levede paa samme Tid, som Harald Harfager, men var noget ældre. Og denne Amund er uden Tvil Remberti (54) Anoundus, som synes nogen Tid at have regieret i Birca, og derfore er maaskee den Konge, som bør ansees for at være den manglende i de 10. Olaf Skautkonung haver vel og saa meget mere anseet

(52) In vita Anscharii c. 10. p. 57.
(53) T. 1. p. 105.
(54) C. 16. p. 61.

seet ham for retmæssig Konge, som han stammede fra ham; Med mindre derunder skulde forstaaes den Oluf, som Rimbertus (55) ogsaa gior til Konge i Sverrige, og som ei findes i Hervarar Saga. Men jeg troer snarere, at Amund bør antages, efterdi Hervarar Saga udtrykkelig siger, at Eric tog Riget efter denne sin Fader. Jeg vil altsaa sætte, at Biörn er død 860, og Eric hans Broder 850, efterdi Brage, Harald Harfagers Skiald siges at have været hos Biörn. Derpaa regierede Amund efter dem til 870. Maaskee han har været en Søn af Eric Refills Søn. Man kan altsaa lade ham være fød 813, hans Søn Eric regierede alene, og undertvang alle smaae Konger i Sverrige. For hans Eftermænds Skyld kan man ei lade ham døe før 900. Da han døde, havde Harald Harfager regieret 10 Aar over gandske Norge (56). Er det nu vidst, at Harald var 10 Aar, om at undertvinge gandske Norge, saa kan han ei have begyndt dermed førend 880, og ei 858 eller 863, som de nyere beregne det; Ja saa maae han have været mere end 10 Aar, som dog Snorro selv sætter, da han begyndte at undertvinge Norge; Et alt for stort Foretagende for et Barn. Og dette rimes bedre med det, at Gorm i Dannemark og Eric i Sverrige skulde alerede have undertvunget de smaae Konger, da Harald begyndte dermed i Norge. Biörn Erics Søn regierede længe, og som Snorro (57) siger, i 50 Aar, følgelig døde han 950; Kan være fød 873, ham kalder Snorro Biörn paa Hauge. Hervarar Saga vil vel, at Harald Harfager er først død under Eric Biörns Søn hans Regiering; Men det gaaer ei an, uden enten at antage, at Eric haver regieret

(55) C. 23. p. 69.
(56) H. K. t. 1. p. 105. c. 28.
(57) C. 29. p. 105.

ret overmaade længe, som de gamle Skribenter dog ei just vidne, eller og at sætte Harald Harfagers Døds-Aar ned, som man dog ei kan giøre i det allerseneste længere end til 940, og saa tilig kan Eric neppe være kommet til Regieringen. Denne Eric synes at have regieret omtrent til 990, følgelig kan man sætte, at han er fød 920. Eric var Fader til Oluf Skautkonnung, om hvilken man vist veed, at han regierede Aar 1000, og en Tid forhen. Og her vil jeg ei længere opholde mig med bemældte Saga, da det følgende skal undersøges, naar jeg kommer til de Tider; Men dette har jeg giort, for at vise, at Ledderne i Hervarar Saga kan efter Hilldur og Halfdan Snelle vel foreenes med Historien. Antager man at Amund haver været Eric Refills Søn, da bliver fra Sigurd Ring til Oluf 10 Konger i min Linie.

Tabelle over de Svenske Konger.

1 Sigurd Ring † 740.

2 Regnar Lodbrok fød c. 713. † 794.

3 Biörn Jernside fød c. 740. † 803 vel 806.

4 Refill, Sø-Konge, fød c. 760. † c. 800.	Eiric fød c. 760. † c. 795. Konge i Sverrige.	
5 Eric fød c. 780. † c. 825. Konge i Sverrige.	Biörn fød c. 780. Synes ei at have regieret. † c. 820.	
6 Amund f. c. 813. † c. 870. regierede efter Eric og Biörn.	Eric f. c. 808 vel 805. † c. 850. regierede efter Eric Refills Søn.	Biörn f. c. 801 vel 806. † c. 860.
7 Eric fød c. 840. † c. 900.		
8 Biörn fød c. 873. † c. 950.		
Oluf fød c. 906. † c. 960.	9 Eric fød c. 920. † c. 990.	
Styrbiörn fød c. 950. † c. 980.	10 Oluf fød c. 980.	

 Dersom

Dersom man kan troe Sagan af Kong Harald Harfagers Poeter iblant Arnæ MSS. n. 67 f., da maae Harald have fort Krig med den Svenske Kong Erik, da han alerede eyede det gandske Norge. See min Afskrift P. 25. 26, og da har hans Søn Erik alerede været saa vøxen, at han kunde anføre Krigshæren imod den Svenske Kong Erik, see P. 46, og var der siden bestandigt Uvenskab imellem begge disse Konger. P. 47. Nu indeholder denne Saga vel endeel fabelagtigt, men en Kiender af Alderdommen kan dog let see, at den er gammel. Efter Snorro (58) derimod, saa havde Harald ei gandske undertvunget Norge, da Uvenskabet begyndte mellem ham og Erik, og døde den sidste 10 Aar efterat Harald havde gandske undertvunget Norge. Schöning (59) meener at den Svenske Erik er død 886, efter en Regiering af 47 Aar, som der staaer i Hauks þattr i Flateyar Bog C. 5. Men da kan han ei have havt at bestille med Haralds Søn Eric. Og da det efter mine Tanker bliver raadeligst for den Danske Gorms Skyld, at nedflytte Kong Harald noget, saa kan man maaskee lade den Svenske Erik døe 910, og altsaa komme til Regieringen 863, og da faaer man nogen mere Tid til de foregaaende Ledder fra Regnar Lodbroc af.

§. XII.

Angel-Saxiske Slægter fra Wodan.

I Anledning af alt dette vil jeg her anføre Odins Efterkommere, og deres Alder, saaledes som de findes hos de Engelske Skribenter. Men dog først anføre, hvad de Tydske Saxiske Skribenter have om Wodan. Albinus (60), som levede i det 16 Secul-

lo,

(58) T. 1. p. 90 — 92. 105.

(59) N. Hist. t. 2. p. 165.

(60) Progymn. novæ Saxonum Historiæ p. 119. 190. Hos Torfæum in Serie p. 107. 111.

ger, at Artharic var Saxernes første Konge, og regierede
ent 80 Aar for Christi Fødsel, (hvilket treffer ind med vor
Odins Alder), og at Bodo eller Voden, saa kaldes en meget
nel Konge i Saxen, levede omtrent 260 Aar efter Christum,
ket efter min Beregning falder vel ind med den Saxiske Odins
t, og som Albinus selv vel ogsaa kun haver fastsat efter Be-
ng af Ledderne fra ham til Hengist). Torfæus (61) holder
at vor Odin og hans Bodo er den samme, og beraaber sig
at han siger, at Bodo var Antiqvissimus Saxoniæ Rex, for
ore ham ældre end Artharicus og de følgende Saxiske Kon-
saafremt nogen af dem havér været til. Ellers skal Albinus
erklære alt hvad som findes om de gamle Saxer hos Saxo
mmaticus, Crantzius, Trithemius &c. for Fabler, og Torfæus
r og for, at Artharicus og de flere Saxiske Konger staae
for at falde bort, da de alene beroe paa Hunibaldi Troværd
d, som kun er slet. Albinus siger ogsaa, at nogle have væ-
 den Mening, at Saxerne først ere komne til Tydskland 28
efter Christum, men Torfæus forkaster dette. Denne Ar-
cus bliver vel ellers den samme, som Antharius, hvilken Tri-
ius (62) der døde 1518, gior, følgende Hunibaldum, til en
kisk Konge, som døde 37 Aar for Christi Fødsel, efter en
ering af 35 Aar. Da nu Artharicus har ingen anden
nd, saa faaer han vel at forsvinde, tilligemed sit hele Følge.
d derimod Bodo eller Voden angaaer, da har det sig ander-
med ham, thi ham har Albinus vel taget af Beda og andre
lske Skribenter, allerheldst han opregner hans Efterkomme-
esom de, lige indtil Hengist. Thi at han skulde have havt
nogen

(61) Ib. p. 111.
(62) Op. t. 1. p. 13. 68.

nogen gammel Tradition at gaae efter hos sine Tydske Saxer, tviler jeg høyligen paa, da intet Spor til saadant findes hos Dresserum, Crantzium, Bothonem, Cornerum, ja ei engang Witichindum. Vel findes noget hos Albericum, men det er taget af Engelske Skribenter, undtagen det om Upsala af Uffo, og om Odins Ophold paa Øen Gulland, i hvilke tvende Deele maaskee kan stikke en Slags gammel Tradition, dog er det sidste vel fornemmelig giort af Alberico selv, ved urigtig at forstaae Paulum Diaconum. Skade at de gamle Tydske barbariske Vers, som Carolus M. havde samlet, ere bortkomne, thi derudi havde man maaskee fundet nogen Underretning om Wodan. Efterat dette var skrevet har jeg af Hr. Etats-Raad Langebek faaet til Laans Albini novæ Saxonum historiæ progymnasmata Wittebergæ 8vo 1585, hvorudi omtrent i Midten findes paa Vers hans aulæum vetero Saxonicum, hvoraf jeg nu vil anføre det fornemste (63). Jutho udgives for den første Dux Saxonum, og at have levet ved 2720. De finge Navn af Saca, et Gevæhr. Han kom Danmark til Hielp, som var angrebet af de Svenske, og fik da Juthia, som Saxerne da indehavde, Navn af ham. (Johannes) Magnus anføres herfor, men dog med nogen Tvil om det er sandt han siger. En Søn af Jutho var Herric, som levede ved Aar 2920, og havde med den Danske Kong Gram at bestille. Derpaa opregnes 9 Duces indtil Christi Fødsel, og der iblant den bekiendte Hartharius, eller Artarichus, af nogle urettteligen kaldet Arathius. Siden opregnes adskillige indtil Bodo, som sættes at have levet ved Aar 266, og været en Søn af Merbodus, og Sønne-Søn af Wilkinus, og Broder af Lutharius.

Denne

(63) F. 64. p. 1. — F. 231. p. 2. og K. 5. p. 2. i diagram.

Denne Wilkinus skal have imodtaget de overblevne Alaner, der kommme fra Asien, og nedsatte sig ved Elven. Lutharius skal have anført Saxer og Franker, som i det 3 Sæculo ødelagde Tarragona i Spanien. Wilkinus maae Albinus vel have taget af Wilkina S., men hvor han har faaet de øvrige fra veed jeg ikke. De foregaaende indtil Christi Fødsel ere meest tagne af Saxo. Om Bodo eller Voden skriver han:

Hæc partim nobis tenuissima forma revelat,
Partim etiam densis penitus submissa tenebris,
Barbarie dominante domi, & Mavorte furente.
Cum plus arma viri nossent qvam Pallados artes,
Scribebant pauci, faciebant fortiter omnes.
Emicat in tela gemmante Bodonis imago,
Hic Rex Consiliis ingens, ingentior armis,
Patria regna domi beat, & foris ampliat illa.
Qvin etiam felix suscepta prole tot amplis
Linqvit heros regnis: Qvosdam sine nomine circum
Stare Patrem videas, & multis Regibus ortum
Diversis præbere locis: venerabilis ille est
Testis Beda, suis multos qvi vidit ocellis.
Salve magne parens Regum, tuqve Angila salve
Terra, ducum patria, immutas qvæ hoc tempore nomen
Angria, at antiqvos cineres atqve ossa reservas.
Parma gerit rubeos albentis in æqvore campi
Orbiculos, qvos alba triplex superintegit herba
Candentis cytisi, rutilumqve umbone leonem
Aurato, & crocei fert lurida terga colubri,
Aere qvi volitat roseo, & vomit ore favillas.

 Tunc

Tunc & Aremoricus piratam Saxona tractus
Cernebat, cui pelle fulum fulcare Britannum
Ludus, & affuto glaucum mare findere lembo.

(Disse tre sidste Linier ere tagne af Sidonio Apollinari). Vecta en Søn af Bodo, levede ved Aar 300; Om ham siunger han:

Vecta patrem feqvitur, de cujus nomine castrum
Amnis & urbs fupereft &c.

(hvorved han uden Tvil sigter til Staden Vecht i det Münsterske). Witta Vechtæ Søn levede endnu 395, (hvilken Tidsregning enhver vel indseer, neppe at kunne bestaae med Faderen); Om ham siunger han:

Witta fubit, certis cui dat fapientia nomen
Ominibus &c.

og at han skal haveført Krig med Keiserne Valentiniano 1, og Theodofio, og endelig giort Fred med den sidste. Witgislus eller Witkindus var Wittæ Søn, og levede endda under Valentiniano 2. Om ham skriver han:

Nec non Witgislum Gothis optata ferentem
Auxilia addiderant; Daca, Sarmata, Vandalus, Hunnus,
Getulus, Garamas, Alemanus, Saxo, Galaulas
Clara feqvebantur Radhagasti figna volentes.
&c.

hvorfra den gode Albinus har taget, at Saxer vare med Radhagasto, som han kalder ham, veed jeg ikke, uden Tvil alene af Slutning, fordi saa mange barbariske Folk fulgte ham. Endelig

sig fremkommer han med Hengist og Horsa, og lader dem rigtig nok gaae over til Britannien 449, men den første urigtigen døe 474. Derpaa fortæller han endeel om Saxernes Bedrifter i Britannien, og kommer endelig igien til dem i Tydskland, som boede ved Elven. Der skal Audovachrius eller Hattevackerus Hengisti Søn have regieret ved Aar 470, (forekommer hos Gregorium Torunensem, men ei som Hengisti Søn); Hattugatus Audovachrii Søn ved 524, (taget af Witichindo); Childericus Hattugati Søn dræbt af Britannierne kort for 542. Derefter:

Pone alii Heroes justo stant ordine, pulchris
Nympharum manus intexit qvos æmula telis,
Sed sine nomine sunt tenebris & nocte sepulti
Gloria adhuc durat generosæ propria gentis.

Derefter nævner han fra 548 til 582 Bodicus, som Childerici Søn, og siden:

Inde Toparcharum nitet alta in sede Senatus,
Bisseni numero, qvi Saxona regna gubernant,
Qvales Sparta Ephoros, Lucumonas Hetruria vidit.
Ex qvibus illo ævo belli Rex tempore lectus
Prælia pro patria & pro religione gerebat,
Pax ubi sed rediit, nomen regale reliqvit.

(Og dette er den sande og virkelige Saxiske Regierings-Form, som stadfæstes ved Poëta Saxo og flere gamle Skribenter). Ikke desto mindre nævner han dog strax derpaa Bertholdus Bodici Søn, at have regieret som Saxisk Konge efter 628, og siden Søn efter Fader lige indtil den bekiendte Witechind. Han sætter Døds-Aaret ved dem alle, men hvor han har taget alt dette fra,

 siger

siger han ikke, og det kan jeg ikke heller komme efter. Imidlertid tilstaaer han dog, at alt hvad der siges om Saxiske Konger for Arthanicus, som er taget af Hunibaldo, har ingen historisk Troværdighed; At Saxerne ere efter nogles Mening først komne fra Asien til Tydskland 28 Aar efter Christum; At disse Saxiske Konger staae alle afmalede paa Torgau Slot; At alt hvad som fortælles for Arthanicus, kaldes ei ubilligen i Tvil, men at det følgende fortiener mere Troværdighed; At i en gammel Scheda stod endeel af det Saxiske Slægtregister optegnet; At nogle mene, at Saxerne ere først Aar 150 komne til Tydskland med Alanerne, hvilket Albinus dog kun vil have forstaaet om endeel Saxer, saafremt noget sandt er herudi; At Slægte-Følgen forekommer i en gammel Genealogie, da hans øvrige Autores synes at have været af gamle, eller nogenlunde gamle: Saxo, Gobelinus Persona, Engelhusius, Crantzius, den Thüringiske Kronike paa Tydsk, som Abel siden har udgivet, Hunibaldus, J. Magnus, Trithemius, og af nyere Pantaleon, Funccius, Agricola, Glareanus, Niemus Magdeburgicus, hvilken Skribent jeg ikke kiender, Fabricius; At det Navn Bodo endnu vedvarer i den gamle Grevelige Stolbergiske Slægt; At Vecta betyder maaskee Vægter; At Jacobus Cuno har meddeelt ham nogle gamle Papirer, hvorudi Hattuvaker udgives for Hattugati Fader; at Childericus blev dræbt af Arthuro; At Ida, Konge i Northumberland, og Uffo, Konge i Ost-Angeln, stammede fra Hebuso Hengisti Søn, (hvorom dog ikke findes det mindste hos troværdige Skribenter). For hans Aulæum staaer hans Oratio de Saxonum origine & rebus gestis, hvorudi han paastaaer (64), at de ere Ptolemæi Sassones i Asien, de samme som Sacer, og af Scythisk Herkomst; At

(64) F. 39 skal være 37. p. 2. f. 39. p. 2.

Navnet Sassen vil sige saa meget som incolæ. Torfæus (65) :kaster Arthar[i]cum, men siger dog, at den Tid han sættes paa, ser sig paa Odin; Og vil at den Ret i Westphalen, kaldet :igeding eller Friggericht, som de efter Albinus F. 178 skal ve havt fra Caroli Magni Tid, haver Navn af Frigga, Odins ustrue.

Beda (66), der skrev sin Kirke-Historie Aar 731, beretter 449 komme Saxerne til Britannien, anførte af de tvende rødre Hengistus og Horsus. Da nu den første skal have levet 488, saa kan man ei vel lade ham fødes før Aar 420, aller-ldst han omkom i Krig; Men skulde han alerede kort efter sin nkomst til Brittannien have havt, som nogle berette, en gifte-rdig Dotter, da maae han i det mindste være fød 415, og æl-e kan man ei giøre ham, siden han blev i et Slag. Beda op-gner følgende af hans Forfædre, hvilke efter Reglen af 33 Aar aae være fødde saaledes: Hans Fader Vuergisl 382, hans Fa-r Vecta 349, og hans Fader Voden 316. Men dette Slægt-gister er for kort til at treffe ind med Dan, som jeg holder for nne Vodens Broder, og kan ei engang hielpes ved at antage › Aar. Da nu andre Engelske Skribenter have mange flere dder, som treffe ind med vor Tids-Regning, og den Tid fra oden til Hengist er desuden hos Beda for kort for at troe, at n haver kunnet strække til at sammenblande denne Voden med din, som Gud, saa nødes man til her at forlade Beda, hvor-l den ældste Skribent, og at troe at han haver udeladt Ledder, i hans Hensigt maaskee kun har været at vise Herkomsten fra Odin,

(65) Ser. p. 111. 112.
(66) H. eccl. l. 1. c. 15. col. 14.

Odin, med mindre at eet Leed eller flere kun ere udeladte i hans Afskrifter, og ei af ham selv.

I Beda af den Angel-Saxiske Oversættelse (67), som Kong Alfred har giort ved Aar 890, kaldes Hengests Fader Wihtgylf, hans Fader Witta, hans Fader Wihta, og hans Fader igien Odin. Maaskee dette er den rette Læsemaade, og at Ligheden af Navnene Witta og Wihta have foraarsaget at den ene er bleven udeladt i Afskrifterne af Beda selv. Efter dette kan Woden være fød 283, hvilket nærmer sig noget mere vor Tidsregning. Og at Beda haver skrevet saaledes faaer nye Styrke ved det den Britanniske Skribent Nennius (68), som skrev ved Aar 833, siger, at Hengist var en Søn af Guitgils, han af Gugta, han af Guecta, og han af Vuoden. Med dette kommer og vor Edda Fortale overeens, forandrende alene Navnene og Ordenen; Giør Wegdeck til Odins Søn, Viturgils til hans Søn, Fite til hans Søn, og Heingest til hans Søn. Ethelwerdus (69), som skrev 980, kalder Hengest og Horsa Nepotes af den barbariske Konge Woddan, som Hedningerne siden dyrkede for en Gud; Noget efter siger han, at deres Fader hedte Vuyrhtels, han Fader Vuicta, hans Fader Vuithar, og hans Fader Vuothen, altsaa har han og 4 Ledder. Den Saxiske Kronike (70), som egentlig er skrevet 1121, har og kun fire Ledder, Wihtgils, Witta, Wecta, Woden. Heraf slutter jeg, at alle disse have dette af Beda, og at der saaledes bør læses hos ham. Derimod har man flere Ledder ved andre Odins Sønner. Ethelwerd (71) nævner Balder, hvilket

(67) P. 483.
(68) C. 28. p. 114.
(69) In Scr. post Bedam p. 833.
(70) P. 13.
(71) L. 3. p. 843.

hvilket er meget mærkeligt, som efter Reglen er fød 196, og Balders Søn Brond fød 229, og efter ham Søn efter Fader følgende: Frithogar 262, Freawine 295, Wig 328, Gewis 361, Esla 394, Elesa 427, Cerdic 460, Cynric 480, hvilken tillige med sin Fader Cerdic kom 495 til Britannien, og stiftede det West-Saxiske Rige, thi den anden Linie fra Hengist stiftede det i Kent; Da nu Cerdic først døde 534, og Cynric 560 (72), saa kan man ei vel antage at Cynric er fød forend 480, og Cerdic 460, og derefter maae de foregaaendes Fødsels-Aar indrettes; Og herefter maae Wodan være fød 163, hvilket kommer meget vel overeens med det forhen af mig antagne Aar 170. Ved denne Leilighed opregner Ethelwerd og Vodens Forfædre saaledes: Frithowald, som efter denne Regning maa være fød 130, Frealaf 97, Frithowulf 64, Fin 31, Godulfe 2 Aar for Christi Fødsel, Geat 35 (hvilket falder ei ilde ind med vor Odins Alder, og kaldes Geat i Fortalen af vor Edda Jat, uden Tvil det samme Navn som Jet, Gaut, hvilket atter kunde tiene til at troe at herved forstodes vor sidste Odin, eller og hans Søn Gaut; Hertil kommer, at hos Nennius (73) og flere (74) kaldes han Geata, og siges at være filius Dei, nunqvid ipse est Dominus exercituum, vel Dominus Deorum, sed unus est ab idolis eorum quæ ipsi colebant, hvorefter at dømme denne Geat bliver en Søn af Odin, og Odin altsaa fød 68 Aar for Christo, hvilket kommer min Regning endda nærmere. Udi Eddæ Fortale nævnes ei saa mange Leed, nemlig kun alene Jat, Gudolff, Finn, Frialaf og Voden; Frithowulf lades altsaa ude), Tetwa 101, Beo 134, Scyld 167, og

(72) Chron. Sax. p. 15. 18.
(73) C. 28. p. 114.
(74) Asserius p. 4.

og Scef 200; Efter hvilken Tidsregning Scef skulde være den mellemste Odin, hvorimod Tiden synes snarere, som jeg forhen haver antaget, at giøre ham til vor sidste, som og Navnet Scyld eller Skiold synes at vise. Hvorom alting er, da skriver Ethelwerdus om ham: Ipse Scef cum uno dromone advectus est in insula Oceani, quæ dicitur Scani, armis circundatus, eratque valde recens puer, & ab incolis illius terræ ignotus; attamen abeis suscipitur, & ut familiarem diligenti animo cum custodierunt, & post in regem eligunt, de cujus prosapia ordinem trahit Athulf rex. Denne Athulf regierede i Kent. Dette tiener til at stadfæste, at vor mellemste eller og sidste Odin, og maaske de begge, ere komne til Skibs til Skaane. Ethelwerdus (75) har nok enkiste fra Odin, saaledes: Odins Søn hedte Uhtleg, fød 392, hans Søn Wermund fød 425, Offa 458, Angelthen 491, Eomer 524, Icel 557, Nibba 590, Osmod 623, Ernulf 656, Tingferd 689, Offa 722. Da nu denne sidste kom til Regieringen 755 (76) og døde 794, saa er han vel i det høyeste fød 722, og de andre, eftersom jeg har anført, naar Reglen af de 33 Aar skal følges, og efter dette Slægteregister fødes altsaa Wodan 359, hvilket ei kommer overeens med min Mening. Men da her ere kun 12 Leder, saa findes derimod i den Saxiske Kronike (77) 16 fra bemældte Offa til Wodan ved Wihtlæg, hvorefter Odin kan fødes Aar 227, hvilket ei er meget langt fra min Mening. Af disse Ledder sættes ellers 3 ind imellem Icelus og Wybba eller Nebba, og eet imellem denne Nebba og Osmod. Efter Ethelwerdus komme og saa Vermund og Offa høyt op, nemlig Vermund fødes 293, og Offa 326,

(75) L. 2. c. 19. p. 841., skal være 839.
(76) Chron. Sax. p. 59. 66.
(77) P. 59 og 28.

326, hvorefter de kan have regieret over Anglerne i det Slesvigske, og hvad Saxo fortæller om den Danske Vermund og hans Søn Uffo have tildraget sig med dem, da det derimod ei vel passer sig med hans Vermund og Uffo, som uden Tvil have alene regieret over Sieland og Smaaeøerne, nemlig at de skulde have stridet imod Saxerne ved Eider-Floden. Overalt maae man mærke, at naar Saxo haver faaet Underretning om en Konge, der haver regieret i et Landskab, som i Saxonis egen Tid hørte til Dannemark, saa har han strax giort ham til Konge over gandske Danmark, venteligen fordi endeel senere Viser og Traditioner kaldte ham en Dansk Konge af samme Aarsag. Angler og Danske have og fra gamle Tider havt saa meget med hinanden at giøre, at de let have kunnet havt fælles Traditioner, og de derover blevne blandede med hinanden. Denne min Sætning om Vermund bestyrkes og derved, at de Mercisk Konger stammede fra Wodan ved Uthleg, og at Mercierne selv stammede fra Anglerne (78). Mærkeligt er det og, at en af disse Regentere kaldes Angeltheu, eller rettere Angelþeov ɔ: en Anfører for Anglerne, hvoraf jeg slutter, at alle disse i dette Slægtregister have regieret over Anglerne hiemme i det Slesvigske. I Fortalen for vor Edda nævnes ei Uhtleg, som en Søn af Odin; Hvilket kommer vel deraf, at det Angliske Folk blev her i Norden ved sin stærke Udvandring tilsidst saa svagt, at det beholdt kun faae Erindringer af sin gamle Tilstand tilovers, men derimod des flere i Britanhien. Naar der i bemældte Fortale siges, at fra Balder stammede de Vestphalske og Vest-Saxiske Konger, saa synes dette at vise, at fra ham have de Anførere stammet, som først nedlode sig sønden for Elven; Af de Engelske Skribenter har man, at

(78) Beda l. 1. c. 15. col. 14.

fra ham have stammet de Vest-Saxiske Konger i Britannien, saa at det synes, at dette Folk haver ei alene faaet Navn efter sin Beliggenhed der, men og efter sin gamle i Tydskland. I bemældte Fortale siges ogsaa, at vi kalde ham Balder, men at han ellers kaldtes Böldeck, hvilket er det Navn Bældæg, som meest forekommer hos de Engelske Skribenter. Der i Edda opregnes ogsaa hans Efterkommere saaledes: Brand (kaldes ligesaa og undertiden Brond hos de Engelske); Odingar (hos de Engelske Frithogar, Fridegar) hos os Frode; Frevin (hos de Engelske Freawine ɔ: Freyæ Ven, Frewin) Hurgs Fader (hvilken Hurg maaskee skal svare til de Engelskes Wig, Wige) havde en Søn ved Navn Geiter, som vi kalde Gave, eller Gavo (og som uden Tvivl er de Engelskes Gewis, Gewa). Dog staaer i Codice Wormiano Yvig i stædet for Thyrg, hvilket nærmer sig saa meget mere Engellændernes Wig. Viturgils siges i Eddæ Fortale, at have regieret over Ost-Saxerne, og som Hengst stammede fra ham, og han fik sit Rige i Kent, og Cantuarii stammede fra Yderne (79), og Wodans Hoved-Sæde havde været i Slesvig, saa sees heraf at Angler og Jyder blandes sammen, og slutter jeg herover at Hengst haver vel selv været fra Angeln, men hans fleste Folk Jyder, og at Ost-Saxerne, og Angarii med, eller de af Engern, stamme snarere fra Anglerne end fra de rette Saxer, hvorvel det derhos er mueligt at Engerns Navn kan være kommet af de gamle Angrivarii. I bemældte Fortale siges ogsaa, at Odins tredie Søn Sigge og hans Søn Igrir regierede over Francia, og den Slægt kaldtes Volsunger. Herom have de Engelske Skribenter intet, fordi ingen Franker ginge til Britannien; Men det er derfore dog ei at forkaste; Thi er denne Saxiske Odin

(79) Beda l. 1. c. 15. col. 14.

Odin fød 170, er han egentlig kommet fra Skaane, og har han været en Broder af Dan, og have alle Angliske, Saxiske og Frankiske Konger stammet fra ham, saa er det let at begribe, hvorfra det rygte er kommet hos Franker og Saxer selv at de stammede fra de Danske, og hvorfore Saxer og Franker vare i Forstningen stedse forenede sammen, at jeg nu skal ei tale om den Formodning, at de stammede fra Cimbrer og Teutoner. Det Frankiske Navn forekommer ei heller hos Skribenter forend længe efter 170; Og det Saxiske for den Tid hos den eneste Ptolemæum. Derfore kan dog gierne være at disse Folks Navne have været til nogen Tid tilforn; Allerheldst jeg vedbliver at Frankerne stamme fra de gamle Cimbrer, og Saxerne fra de gamle Teutoner; Men derfore kunne de vel have faaet Regentere af et andet Folk, heldst et saa nær beslægtet med dem, som de Danske og Nordiske. Matthæus af Westmünster (80), som slutter sin Kronike med 1307, har i denne Linie 18 Ledder fra Woden til Offa, dem begge iberegnede, hvilke udgiore 594 Aar, og som han lader Offa komme til Regieringen 758, og han følgelig kan omtrent være fød 725, saa sees heraf at Wodan er efter denne Beregning fød 131, hvilket omtrent kommer overeens med min Mening. Denne Skribent stemmer her meget overeens med den Saxiske Kronike, undtagen at han gior Withleig, som han kalder ham, til en Søn af Wagon, ham til en Søn af Frethegeath, og ham igien til en Søn af Wodan, og faaer derved to Ledder niere. Men dette er maaskee dog urigtigt, hvorvel Frethegeat forekommer under Navn af Galdoegeat, Feothulgeat og Wothulgeath hos Nennius, Florentius og Otterbourne. Ingen af dem forekommer hos vore Skribenter, hvorover jeg saa meget mere troer, at en af dem

Nnn 2 haver

(80) P. 142.

haver været en Søn af den Saxiske Odin. Den øvrige Adskillighed bestaaer i Navnene, hvilket kan sees af efterfølgende Register:

Matthæus af Westmünster.	Den Saxiske Kronike.
Ithel.	Icel.
Cnebba.	Cnebba.
Kinewold.	Cynewald.
Creodda.	Creoda.
Wibba.	Wybba.
Foppa.	Eawa.
Osulf.	Osmod.
Eadulf.	Eanwulf.
Thinferth.	Thincferth.

En Adskillighed, som er ubetydelig, og meest kommer af Udtalen. Men saadan Adskillighed i Ledderne viser, at disse Skribenter have havt adskillige deels mundtlige, deels skriftlige Beretninger at gaae efter, hvilket samme ogsaa gielder om Forskielligheden imellem vore Nordiske Kongers Lister, og kan tiene til at bevise, at vore Nordiske Forfædre have efterladt sig mange flere Beretninger end de fleste, som ere ukyndige i Sagen, nu omstunder tænke. Underligt nok er det, at den største Mangel ytrer sig i Hengists Linie, da han dog var Formanden for det Angel-Saxiske Tog; Dertil kan jeg ingen anden Aarsag give, end at han og hans Efterkommere havde, som de første, mere med Krig at giøre end de efterfølgende, og at derover Efterretningerne ere komne i Uorden, saa at Beda, af hvilken alle de andre have øset, har ei fundet flere Ledder for sig. At ville tænke, at Ethelverd og de flere Skribenter have selv digtet, og lagt

til,

til, gaaer ei an, saasom enhver, der læser dem, kan let see deres Oprigtighed af den eenfoldige Maade de fortælle paa. Asserius (81) opregner ogsaa Wodans Forfædre, ligesom Ethelwerd, undtagen at han gior hans Fin og Godulf til een Person af det Navn Fingodwulf, hvorved Geata, som han og gior til Gud, kommer til at fødes 9 Aar for Christo, thi han lader Alfred fødes 849, og opregner 21 af hans Forfædre indtil Wodan, som derefter maae være fød 156 Aar efter Christum. Dette tiener til at vise at Wodan er den Saxiske Odin, og Dans Broder, og Geata maaskee vor sidste Odin; Fra ham opregner han igien, udeladende Sceaf, 4 Ledder til Heremod, som enten har været den mellemste Odin selv, eller og hans Fader, og hvorefter Heremod maae være fød 141 Aar for Christo, hvilket bliver for lidet efter den Tid, jeg har sat den mellemste Odin. Men i saa gamle Ting kunne let nogle Ledder være udeladte. Mærkeligt er det ellers, at Navnene og Ordenen skille imellem Asserius og Ethelwerd, og at Asserius siger, at af Gewis kaldte Britannierne dette gandske Folk, (det West-Saxiske nemlig) Gegwis, hvoraf jeg slutter, at han egentlig maae enten have bragt Kongedommet til sin Stamme, eller og giort sig navnkundig i Krig, thi han førte ei sit Folk over til Britannien, men det giorde Cerdic, den tredie efter ham. Da nu Gewis maae efter Ethelwerd være fød 361, og han altsaa indfalder i Honorii Tid, da det Romerske Herredom blev sønderrevet af Barbarerne, og Frankerne udbrededе sig mere sønder paa, saa slutter jeg heraf, at Gewis haver ret først fastsat Saxernes Herredomme i Westphalen. Mærkeligt er det ogsaa, at vor Edda slutter med ham, maaskee fordi den Hob han anførte, forlod først under ham gandske og aldeles Saxen nor-

 den

(81) P. 4 og 3.

den for Elven, og at vore have derover kun siden havt faae Efterretninger om dem. Ligeledes slipper den og Sigge og hans Linie strax med hans Søn, venteligen fordi de regierede over Frankerne sønden for Elven. Den Saxiske Kronike (82) opregner ogsaa Alfreds Forfædre, og kommer deels overeens med Afferius, og deels med Ethelwerd. Sceaf giør den til en Søn af Noe, og den 9 før Geta, hvorefter han maae være fød 306 Aar før Christo, hvilket ei passer sig paa en Søn af Noe, som desuden, eftersom bekiendt er, ingen Søn havde af det Navn, men nærmer sig noget mere end de andre Skribenter til den Tid jeg sætter min mellemste Odin. Wilhelm Malmesbury (83), som slutter med 1143, skriver: Hengist & Hors fratres commodæ indolis, haud obscura stirpe apud suos orti; erant enim abnepotes illius antiqvissimi Wodan, de qvo omnium pene barbarorum gentium regium genus lineam trahit, qvemqve gentes Anglorum Deum esse delirantes; Af dette Tilnavn Antiqvissimus, som han her giver Wodan, slutter jeg at denne Wodan ei kan have levet Hengist saa nær, men maae i det mindste have levet paa den Tid, jeg sætter ham; Med mindre han herved sigter til en ældre, ja den ældste Odin, og maae man ei lade sig lede i Vildfarelse ved de Ord abnepotes, nepotes; Filii, og tage dem altid gandske nøye efter Bemærkelsen, da de ofte kun betyde Efterkommerne. Denne Skribent anfører ellers foruden Beda, et andet Skrift, som han kalder Kroniken, hvorved jeg troer, at han sigter til en Saxisk Kronike, og hvorefter at dømme den første Forfatter af denne Kronike har levet længe forend 1121. Han siger og at Cerdic var den 10 fra Woden; Vil man nu med mig ansee 460 for Cerdics

(82) P. 76 og 77.

(83) L. 1. p. 9. 10. 12. 15. 16. 22. 25. 34.

s Fødsels-Aar, saa maae Wodan være fød 127, hvilket atter
kræfter min Sætning, at han var vor Dans Broder; At Wo-
n havde tre Sønner, Weldeg, fra hvilken stammede Kongerne
Kent, Withleg Stamfader for Kongerne i Mercia, og Beldeg
dem i West-Saxen og Northumberland, hvor Ida, der kom
Regieringen 547, var den 10 fra Woden, (hvorefter Woden
aatte være fød omtrent 190, naar man tillegger Ida en Alder
27 Aar, da han kom til Regieringen, altsaa 63 Aar senere,
) jeg nu nylig anførte, hvilket viser at Ledderne have ei været
e lange i alle Linier, som tiener til at bestyrke Skribentens
:oværdighed; Mærkeligt er det, at efter Beda (84) stammede
orthumbri fra Anglerne, og efter denne Skribent vare dog de-
s Konger, som stammede fra Ida, West-Saxer, hvilket bevi-
, hvor meget disse Folk vare blandede sammen, allerheldst
ilhelm derhos siger, at Hengist noget efter sin Ankomst sendte
Broder Otha, og hans Søn Ebusa nord i Britannien, hvor
bemægtigede sig Northumberland, og hvor Duces, (efter dem,
nteligen af deres Afkom), lode sig nøye med i 99 Aar, at staae
der Kongerne i Kent, indtil Ida giorde sig der til Konge. (Da
Hengst selv var en Angler, de som boede i Northumberland,
aa vare Angler, hvilke Hengst sendte did, og de i Kent der-
od vare Jyder, saa slutter jeg heraf, at Angler og Jyder ere
agne over forend de egentlige Saxer, og som den Danske
ong Helge indfalder just ved de Tider, og han efter Saxonis
;) Vidnesbyrd tog Jylland fra Saxerne, hvilket synes at
re skeet omtrent 500, om ei senere, og hvorved maae iagtta-
s, at ved Jylland forstaaes venteligen ogsaa Syd-Jylland el-
ler

(84) Col. 14.
(85) L. 2. p. 28.

ler det Slesvigske, Anglernes Sæde, saa slutter jeg af alt dette, at Anglers og Jyders Udtog haver giort det saa meget des lettere for Kong Helge, at indtage Jylland, at mange have siden, kied af dette fremmede Aag, forladt Landet, og at dette Stæd hos Saxo tiener til at vise, at Saxer, Angler og Jyder havde da megen Samfund sammen, hvilket de Engelske Skribenter des uden bevidne); At Alla blev Konge efter Ida, og var vel af samme Slægt, men stammede dog ved en anden Linie fra Woden; At Penda, som 626 blev Konge i Mercia, var den 10 fra Woden, (lad nu Penda være fød 593, saa maatte Woden efter dette være fød 263, og altsaa maatte her tillegges Ledderne endnu flere Aar, end forhen, men dette bringer mig paa den Mistanke, at Skribenten kan allevegne have antaget 10, som et rundt Tal, endskiønt der undertiden have været 11, ja 12 Ledder; Den Saxiske Kronike (86) siger ellers, at Penda var 50 Aar, da han blev Konge, følgelig fød 576, hvorefter Wodan kan være fød 246, men samme Kronike opregner 12 af Pendæ Forfædre, følgelig er Wodan fød 180, hvilket kommer overeens med mig; Penda skal have været en Søn af Wybba, og følgelig Broder til Eoppa Offæ Stamfader, og ventelig en ældre Broder). At ved Abnepos, og maaskee flere Slægte-Navne, i det mindste alle dem af Nepos, i den Meening som det Franske Neveu, undertiden er bleven forstaaet Side-Linier, kan og sees af denne Skribent, naar han siger, at Offa var en Abnepos i det femte Led fra Penda, hvilket er rigtigt fra Pendæ Farbroder Eoppa af at regne; At den Ost-Angliske Konge Redwald var den 10 fra Woden, og levede paa samme Tid som Æthelfrith og Eadwin i Northumberland, (hvilken sidste kom efter den Saxiske Kronike (87) Aar 617 til

(86) P. 28.
(87) P. 27.

til Regieringen; Lad nu Redvald være fød 570, saa bliver Odin fød 240; Men her giælder atter, hvad jeg forhen haver skrevet om de 11 Leed; Hertil kommer, at Wilhelm selv siger, at dette Rige blev stiftet efter det af Kent, og forend det af West-Saxen, hvilket Cerdic oprettede 519; Er altsaa det Ost-Angliske Rige oprettet forend det Vest-Saxiske, saa kan Redvald vel have været, som Wilhelm skriver, maximus apud orientales Anglos Rex, men ei primus); At Sleda den 10 fra Woden var den første Konge i Essex, og at dette Rige opkom omtrent paa samme Tid, som det i Ost-Angeln, og at Sebertus Sledæ Søn var en Nepos af Sanct Ethelbert i Kent ved hans Søster Ricula, (da nu Ethelbert kom til Regieringen 565, saa vil jeg sætte at hans Svoger er kommet samme Tid, og født 532, altsaa Wodan 202; Dette stadfæstes ved den Saxiske Kronikes (88) Fortælling, at Sæbyrht regierede i Ost-Saxen Aar 604). Den oft anførte Saxiske Kronike (89) opregner 12 Ledder fra Ælla, der blev Konge i Northumberland Aar 560, til Woden; Sættes nu at Ælla føddes 527, saa maae Woden være fød 131. Denne Linie føres fra Wægdæg, og hans Søn Sigar, som altsaa har været en Broder af Viturgils. Hvo veed om ei Saxonis Sigar har været denne, og han maaskee kun været Jarl, eller Under-Konge i Siælland under Fridleif og Frode; Deres nær Slægtskab gior det ei utroligt; Dog dette er kun en blot Giætning, allerheldst man har andre Grunde, hvorefter Sigar skulde være af Norsk Herkomst. Nennius (90) opregner Beldeyg, saa kalder han Wægdæg, hans Ef-

(88) P. 24.
(89) P. 20.
(90) P. 116.

nerkommere, Søn efter Fader saaledes. Brand, (som dog ei engang efter ham synes at have været Boldeygs Søn, men som han derimod gior til Siggars Fader), Siggar, Sibald, (Saxo kalder Sigars Søn Sivald, her er altsaa en mærkelig Overeensstemmelse), Zegulph, Soemil, som overvandt Deur Oberveich, (der efter Navnet at dømme, maae have været en Britannisk Prinds,) Sguerthing, Guilglis, Ulfrean, Iffo, som var Fader til *Ulli*, Ædguin, Osfird og Eadfird. Edguin havde tvende Sønner, som tilligemed ham bleve i Krigen af Jreicen imod Calgvallum, Konge af Guondotia, og blev ingen af hans Slægt tilovers, men de omkomme alle tilligemed ham. Dersom Sguerthing er den Sverting, som levede under Frode Ingialds Fader, saa kommer Tiden vel nok overeens med den Saxiske Odin, thi her ere fra ham og til Sguerthing, denne uberegnet, 8 Ledder, og fra Dan til denne Frode, ere ham uberegnet vel kun 5 Ledder, men derved maae agtes, at de alle antages, at have levet længe, og avlet seent, og begribe de en Tid af 190 Aar i sig, hvilke dividerede med 8, give omtrent en Avlings-Tid af 24 Aar, som ei er umuelig eller urimelig. End niere Sigar og Sivald falde efter denne Regning ind omtrent 270, følgeligen ei saa langt fra Hugleiks Tid, da Hake og Hagbarth levede, med hvilke Saxo vil at de have havt at bestille. Vel sandt at efter min Regning er Hugleik først død 350, altsaa skille 80 Aar, men dette kan hielpes ved at lade disse 5 Generationer avle 9 Aar senere, nemlig hver 33 Aar, og derefter fødes Sibald Aar 320. Men da maae man lade de følgende avle tiligere igien, nemlig 24 Aar. Alt dette oplyses best ved denne Tabelle.

Wodan

Wodan fød 188.
Beldeyg 221.
Brand 254.
Siggar 287.
Sibald 320.
Zegulph 344.
Soemil 368.
Sguerthing 392.
Guilglis 416.
Ulfrean 440.
Issi 464.
Ulli 488.
Ædguin 512.

Rimeligen er Sibalds Søn ej kommet til Regieringen i Sieland, fordi han i det høyeste haver kun været eet halvt Aar, da Faderen døde, om han endogsaa ikke er først fød efter hans Død. Og dette kan have været Aarsagen, hvorfore Saxo ei mælder noget om ham, allerheldst han rimeligen siden er kommet til Saxen, og har faaet Rige der, hvilket bliver saa meget mere troeligt, saafremt Sguerthing hans Sønne-Søn er den Saxiske lille Konge Sverthing, som Saxo omtaler. Dog dette bliver da heel vanskeligt at foreene med det Saxo fortæller om Halfdan, at han ægtede Sigars Sønne-Dotter, med mindre man vil giøre ham til den Halfdan, som var Frodes Fader efter min Mening, og Ingialds Far-Fader, thi da treffer Tiden got ind. Og er dette rigtigt, da oplyses derved Stridighederne imellem Frode og Sverting. I den Saxiske Kronike P. 20 opregnes de derimod saaledes:

Frithowulf † 194.

Woden † 227.

Wægdægus † 260.

Sigear † 293.

Svæfdæg † 326.

Sigegeat † 359.

Sæbald † 392.

Sæfugl † 425.

Westerfalcna † 458.

Wilgis † 491.

Uscfrea † 524.

Yffe † 557.

Ælla † 590.

Og som Ledderne hos Nennius ere meget fordærvede, saa er det vel vissere at holde sig til denne Skribent; Men da maatte man antage, at Sigegeat var Sigar, og Svæfdæg maaskee Saxos første Sivald, som igien da maatte have havt en Sigar til Fader, hvilket vel nok kommer overeens med den Helgolandske Kong Sigar, som skal have havt en Søn Siggeir, der da bliver den Saxiske Kronikes Svæfdæg, og Saxos Sivald, og han igien en Søn Sigar 2, som bliver Saxos Sigar, og Sigegeat her. Men hvoraf synes at følge, at Wodan og Saxerne maatte være komne fra Norge, hvorved dog møder den Vanskelighed, at om denne Mening end er rigtig, saa kan de ei saa tilig være komne derfra. Men jeg skal paa et andet Stæd forsøge at vise, at denne Wodan er vor Odin, og at Ledder ere udeladte. Men bliver Wægdæg en Søn af den Saxiske Odin, saa staaer Vanskeligheden endda ved Magt; som maaskee dog kan hæves paa den Maade, at man lader Wægdægs Søn Sigar nedsætte sig paa Helgeland; En Sag der gandske

ske er overeenstemmende med de Tiders urolige Levemaade, og siden man dog lader en af Slægten komme fra Helgeland til Sieland, saa kan man lige saa let lade en anden komme fra Sieland didhen. Den Nennius kalder Zegulph, kaldes her Sæfugl, og uden Tvil rettere. Men siden har Nennius 5 Ledder til Iffi, og her ere kun 4 til Yffe; Navnene ere temmelig forskiællige. Heraf slutter jeg, at Sæfugl har havt tvende Sønner, Seemoil og Westerfalcna, at Ucfrea rette Fader har hedet Wilgis, samme Navn som Guilglis, og da maae Sverthings Land, siden hans Sønner bleve dræbte af Ingiald, maaskee være tilfaldet Westerfalcna, eller rettere hans Søn Wilgis, som derover maaskee er bleven anseet for Sverthings Søn. Dog kan man og tænke herom saaledes, at som Soemil er aldeles intet Saxisk Navn, saa er det maaskee tillagt ham paa Britannisk, og har han da egentligen maat hede Westerfalcna, og hvad Sverthing angaaet, da er han maaskee kommet ind paa sit urette Stæd, og har været den samme som Svæfdæg. Men det er og mueligt, at han er udeladt i den Saxiske Kronike. Simeon Dunelmensis (91), som skrev Aar 1129, og som har mange rare Efterretninger, antager 22 Ledder fra Ethelwulf, Alfreds Fader, til Woden, da nu Ethelwulf døde 857, og var omtrent fød 816, og disse 22 Ledder udgiøre 726 Aar, saa maae Woden være fød Aar 90; Men her er eet Leed sat ind imellem Cuthwin og Ceolwad, som feiler hos Ethelwerd. Fremdeles antager han 5 Ledder fra Woden til Getius, hvorefter denne maae være fød 75 Aar for Christo, hvilket kommer vel overeens med vor Odin, og kun 4 fra Getius til Sceaf, som da er fød 207 Aar for Christo. Om denne Sceaf skriver han, at han som en Dreng kom paa et Skib til Scandza, og regierede siden, da

 han

(91) In 10 Script. in præf. p. 7.

han blev voxen, i Slaswic, nu Haithebye, hvilket Land kaldes det gamle Anglia, hvorfra Angli komme til Britannien. Udi dette mener jeg at stikke en Tradition, som passer sig paa den Saxiske Odin, og hvilken da tiener til at vise, at han er kommet fra Skaane. Læserne mærke vel ellers, at jeg nu er mere tilbøyelig til at giøre vor sidste Odin enten til Jet, Geata eller Tecrius, thi paa saa adskillige Maader skrives dette Navn, og er det sidste gandske urigtigt, end til Sceaf, som jeg derimod mener at stemme maaskee overeens med den mellemste Odin; Beow, som skal have været Jets Fader, eller Far-Fader, synes at blive vor Bö.., efter Langebecs (92) skarpsindige Anmærkning, som og haver samlet de adskillige Læsemaader af Beaw. Altsaa maatte Bör være vor sidste Odins Fader, og ei den ældstes, og Fridleif eller Fridewold den Saxiske Odins, hvilket Navn ei kommer overeens med Dag eller Danp, Men noget maae der være i saa gamle Ting, hvilket ei kan forenes, og det maae man holde Alderdommen til gode, om ei alting er saa rigtigt, og kan bringes i sin rette Sammenhæng. Det beste bliver dog vel at troe, at Dag har været den Saxiske Odins Fader, og Fridleif vor sidste Odins; Maaskee just det, at den Saxiske Odin er bleven anseet for vor, i Henseende til sin Guddom, haver givet Anledning til ogsaa at give ham hans Fader. Heremod bliver da ventelig den mellemstes Fader, og Bör den ældstes, endskiønt de Engelske Skribenter have sat Bör eller Beaw meget langt ned i Tiden. Udi vor Langfedgatal (93) staaer: Voden, som vi kalde Odin, og som var Tyrkernes Konge, flyede nord paa for Romerne, og der stamme de fleste Konge-Slægter fra ham; Fra ham regnes der 4 Ledder til Eat, (som

(92) Scr. Dan. t. 1. p. 8. n. o.

(93) Langebec. Scr. Dan. t. 1. p. 3. [illegible]

(som efter Navnet og alle foregaaende og efterfølgende Ledder er den samme som Geat) 2 til Sceldva (Engellændernes Skiold, en Søn af Sceaf, som her er udeladt), og fra ham 26 til Noe. Det er at mærke, at denne Liste fører Ledderne igiennem de Trojanske Konger, ligesom Eddæ Fortale, hvoraf jeg slutter, at den ei er giort, i det mindste hvad den Deel for Odin angaaer, forend vore Folk finge fat paa de Franske og Engelske Skribenter, hvilke og tillagde deres Landsmænd en Trojansk Herkomst. Dernæst giøres Beaf, det er Bör, til en Fader af Eat ɔ: Jet, som herved giøres til den ældste Odin. Men alt hvad som er skeet for vor yngste Odin er aldeles mørkt, hvilket ei alene maae tilskrives hans Politique, men og Tidens Længde, og Sammenblandelsen af de adskillige Odini. Simeon (94) opregner ogsaa Alfreds Forfædre paa et andet Sted, ligesom det nu anførte, undtagen at han siger deri, at af Gewis kaldte Britannierne det heele Folk Gewis, og at han springer alle Ledderne over mellem ham og Brond (hvilket viser hvor skiødesløs Skribenterne have behandlet disse Ledder, thi kan en og den samme Skribent giøre det, hvor meget mere adskillige, med mindre endeel af Kroniken selv er skrevet af Turgoth, og Resten tilligemed Fortalen kun af Simeon); Og at han ogsaa siger at Hedningerne dyrkede Geta for en Gud. Paa et andet Sted derimod opregner han siden alle Ledderne, uden at lade noget ude. I Fortalen opregner han den Northumbriske Konges Idæ Forfædre, 10 i Tallet, til Woden, ligesom Wilhelm af Malmesbury skriver; Deraf sees at Brond havde, foruden Fridegar, en Søn ved Navn Benoc; Og heraf kan erfares, at de Northumbriske Konger vare West-Saxer, og ei Angler, som Folket. Ailredus Rievallensis (95), som har skre-

vet

(94) Col. 119. 138. præf. p. 7.
(95) Ib. col. 350.

vet ved Aar 1150, opregner 23 af Alfreds Forfædre indtil Woden, og har altsaa een mere end Simeon, hvilket kommer deraf, at han sætter en vis Creoda ind imellem Cerdic og Cinric, hvilket dog er urigtigt, da man aldeles ikke kan tvile paa, at jo Cinric er en Søn af Cerdic. Fra Woden til Geta har han 5 Ledder, og denne Geta, siger han, blev af Hedningerne dyrket *som en Gud*. Radulfus de Diceto (96), som slutter med 1199, stemmer *i alt* overeens med Ailredo. J. Wallingford (97), som har meget gamle og rare Efterretninger, har og 23 Ledder til Guodden, saa kalder han Woden, og 5 fra ham til Geata eller Geta, som Hedningerne for længe siden dyrkede for en Gud; Og fra Geta gaaer han til Noe. Om denne heele Genealogie siger han selv: Qvod si cui hæc non placet Genealogiæ deductio quærat aliam, non enim ut authenticam eam proponimus, sed si alterutrum cogeret, potius inter apocryfa numerarem. Albericus Monachus (98), en Tydsk Skribent, som slutter med 1241, og som efter egen Tilstaaelse har betient sig af Engelske Skribenter, har 20 Ledder fra Alfred til Woden, udeladende Creoda, saa og Giwis og hans Søn Estius, hvilke dog ei bør udelades. Videre *bliver* han ved: Fra Beldeg stamme de Vest-Saxiske og Northumbriske Konger; Fra hans Broder Weldeg de af Kent; og fra den tredie Withleg de af Mercia. Disse tre vare Sønner af Woden, som kaldes Mercurius, og boede paa Øen Gothland, som ligger i Havet mellem Dacia (Dannemark) og Polen i Nord-Ost, og der gav han Svar ligesom en Spaaemand, qvasi divinus, hvorfore der og læses i Langobardernes Historie, at da Ybor og Agyon, deres første Anførere, komme til denne Woden,

forud-

(96) Ib. col. 529.
(97) In Galei Scr. XV. t. 1. p. 535.
(98) P. 186 og 187.

forudsagde han dem, at de skulde blive lykkelige, og altsaa blev han holdt som en Gud, endskiønt han levede efter Christi Fødsel. Fra Woden opregner han 5 Ledder til Gethius, og fra ham 4 til Sceaf. Denne Sceaf kom, som der fortælles, paa et Skib uden Roer til den Skaane, som er i Dannemark, og fandtes han paa det sovende med en Korn-Neg under Hovedet, hvorfore han blev kaldet Sceaf, og af Folkene i det Land anseet for et Underværk, og flittigen opfød; Da han blev voxen regierede han i Staden Sleswyck, som kaldes Hartebi; Og kaldes dette Land det gamle Anglia, og ligger imellem Saxer og Gother. Fra Sceaf opregner Albericus 5 Ledder til Noe. Ved nøye at overveye dette holder jeg for, at den Saxiske Odin, som Albericus paa et andet Sted (99) lader leve ved Aar 274 paa den Gottland mellem Danmark og Rusland, er maaskee gaaet over fra Skaane til Gulland, og derfra først siden til Slesvig. At Albericus ellers haver havt gode Efterretninger kan sees deraf, at han haver adskilligt, som ei staaer hos endeel Engelske Skribenter. Bag ved Nennius (100) findes endeel Genealogier, som fast alle ere bedærvede. Der opregnes 13 Ledder fra Beldeg til Echfrid (hvilken er den bekiendte Northumbriske Konge, som blev i et Slag 685, og hvis Forfædre, 13 i Tallet, opregnes i den Saxiske Kronike (1), men tildeels af andre Navne, og fornemmelig i anden Orden). I Nennio forekomme her nogle Omstændigheder, som ellers ikke ere optegnede, men som jeg ei kan indlade mig i, da de vedkomme alene Angel-Saxerne. Nennius tillegger

(99) P. 23.

(100) In Galei Scr. XV. t. 1. p. 116 & 117 i Bertrami edit. p. 139 — 141. 185, hvor Bertram got viser med Gale, at Nennius uden Tvil er Forfatter af denne Genealogie.

(1) P. 45 og 19.

legger og Woden en Søn ved Navn Casser, fra hvilken han siger at Guechan, den første Ost-Angliske Konge, var i det 7 eller 8 Leed, og efter Gueca opregner han igien 6 Ledder til Elric, dog uden at sige om de have regieret i Ost-Angeln, hvorpaa jeg tviler, da de ellers ei nævnes hos andre Skribenter. Men derfore troer jeg gierne at Guecha kan have været den første Konge i Ost-Angeln. Ved at sætte Woden Aar 200 bliver Gueca fød Aar 431 eller 464, hvilket er dog noget for tiligt; Men klart er det, at der maae have regieret Konger i Ost-Angeln, forend Redvald. Nennius tillegger og Woden en Søn ved Navn Guedolgeat (hvilken bliver Withleig), og fra ham til Penda opregner han 9 Ledder, men forandrer Navnene en Hoben, og til Offa 14 (som dog kun skal være 13, naar filius Clum Inferth hos ham læses filius Thinferth); Men her ere Ledder udeladte mellem Wibbe, hans Pubba og Eomer, hvorimod antages med Matthæo af Westmünster 2 Ledder mellem Woden og Withleig, hvilken er hans Guithlig. Fra Beldeig, Odins Søn, som er den Saxiske Kronikes (2) Vegdeg, og til Ella, eller Ulli, som han kalder ham, har han 10 Ledder, og bemældte Kronike 11; Navnene ere noget anderledes, hvilket man ei maae undres over, da Nennius var en Britanner. Her forekommer ellers ogsaa adskillige rare Efterretninger til den Britanniske Historie. Leland (3) opregner 23 Ledder fra Ethelwulph, den Vest-Saxiske Konge, til Woden ved hans Søn Beldeg, hvilke ligeledes forekomme hos Wilhelm af Malmesbury (4), og ere tagne af ham, og de udgiore 759 Aar, hvorefter Woden maae være fød Aar 57, naar Ethelwulph

(2) P. 20.
(3) Col. p. 139.
(4) L. 2. c. 2. p. 41.

wulph sættes at være fød 816. Wilhelm opregner da ogsaa Wodens Forfædre, og fortæller om Sceaf det samme, som de andre, men er bleven urigtig læst, naar han kalder Øen Scamphta, og skriver Slaswich eller Eitheisi i stædet for Hethebye. Leland (5) anfører og dette af Gervasii Krønike, hvor der dog i den trykte Edition (6) ei findes det mindste herom, tvertimod der siges udi Gervasii egen Fortale, at han agter kun at fortsætte Mariani Scoti og Fortsætteres Krønike fra Henrici 1 Død og 1135, dog begynder Gervasius virkelig fra 1100, og udi den trykte Mariano Scoto findes ei heller noget saadant. Jeg er derfore af den Tanke, at Leland maae have truffet paa en Codex af Mariano, hvortil Gervasius har været føyet, og at udi den første haver staaet følgende, som Leland anfører. Wodens første Søn var Venta, fra hvilken stamme Juti, og fra dem igien Cantuarii, Wintonienses og dem paa Øen Vecta (det er klart at denne Venta er Bedæ Vecta, Nennii Guecta, og Ethelwerdi Winthar, fra hvilken Hengist stammede; Da nu denne gior Hengists Stamfader til en Jyde, og det ogsaa er vist at de i Kent, med hvilke Hengist gik først over, og over hvilke han herskede i Britannien, vare Jyder, saa kunde alt dette bringe en i Tvil om Hengist selv ei ogsaa var en Jyde, og ingen Angler; Dog Vidnesbyrdene for den Mening, at han er en Angler, ere for stærke til at kuldkastes; Men saa meget gior dog dette, at man maae tilstaae og troe, at Hengisti Stamfader kan maaskee have boet i Jylland, at de fleste Folk, som ginge først over med ham, have været Jyder, og at der maae have været en besynderlig Omgang og Forbund mellem Jyder og Angler, og mere, som det synes, end

Ppp 2 imellem

(5) L. 2. t. 1. p. 257.
(6) In 10 Ser. col. 1337 & 1338.

imellem dem begge og Saxer, hvilket kan være kommet deraf at Nordiske Joter, der dyrkede Odin, ginge efterhaanden efter Cimbrernes Udgang over til Jylland, og at en Nordisk Prinds, der stammede fra Odin, og derfore, saa og for sine Krigs-Bedrifter, blev med Tiden blandet med Guden Odin selv, at han siger jeg, kom siden til Slesvig, og regierede der over Anglerne; Og dette haver vel og givet Anledning til, at de Danske tilligemed Jylland have bemestret sig Angeln, og at dette sidste er med Tiden bleven kaldet Syd-Jylland, hvortil ogsaa den Aarsag er kommet, at Jyderne have med Tiden bredet sig ud deri, ved det saa mange Angler vare udvandrede, hvorover ogsaa Navnet af Angeln er tilsidst bleven alene forbeholdet for en liden Kant af Landet mellem de Byer Slesvig og Flensborg, da det uden Tvil haver forhen strakt sig langt videre, i det mindste til Vester-Havet, hvor de maatte gaae til Skibs for at giøre deres Udtoge til Britannien, og til Eideren, som altid siden haver været Skilsmissen mellem de Danske og Tydske, og mellem Angler og Jydske og Saxer; Men hvor langt nord paa Anglerne have strakt sig kan ei med Vished siges) hans anden Søn Casere, den tredie Veotelgeat, fra hvilken stammede Angli, og fra dem igien Ost-Angler, Middel-Angler, Mercii og alle Northumbri (denne er de andre Skribenters Uthleg, eller Vithleig) den fierde Weagdeag (i vor Edda kaldet Vecta, Vegdeg) den femte Bealdeag (det er Beldeg og vor Balder) den siette Wilgels og den syvende Winta (som synes at være samme Navn som Venta; Overalt er det meget uvist om den Saxiske Odin haver havt flere end de tre Sønner, hvorfra de Angel-Saxiske Konger stammede, og den fierde, Stamfader til de Frankiske) og fra alle disse stamme Saxerne, og fra dem igien Ost- Vest- og Syd-Saxer. Men

andre

andre berette dette anderledes: Fra Venta føre de Kongerne af Kent; Fra Casere af Ost-Angeln; Fra Weothelgeate af Mercia; Fra Waegdaeg af Deira (en Deel af Northumberland); Fra Bealdaeg og Wilgels af Vest-Saxen og Bernicia (den anden Deel af Northumberland) og fra Winta Lindisfarernes Herkomst (det er Indvaanerne af en Øe mellem Newcastle og Barwick). Ordericus Vitalis (7), som slutter med 1141, og har ypperlige Efterretninger, hvor slet Skribent han ellers er, giør Geata, som Hedningerne for længe siden havde dyrket som en Gud, til den 21 fra Noe, begge, saavel den første som den sidste iberegnede, og udgiver Stamfaderen Beadunig ei som de andre for en Søn af Noe, men for en Søn af Sem; og Woden til den 5 fra Geata, og skriver der om ham: Hic magnæ sublimitatis inter suos, & potentiæ fuit, men Resten er bortkommet. Den Skotske Skribent J. Fordun (8), som slutter med 1360, og som haver havt sit Lands ældgamle Traditioner, giør Alfred til den 24 fra Woden, hvilket efter 33 Aar stiger op til 57 Aar efter Christum. Dette siger han at have taget af Baldredo, og at det skiller noget fra hvad Wilhelm (af Malmesbury) beretter. Mærkeligt er det, at denne, saavel som nogle flere Genealogier, stiger temmelig langt op over Tiden, som den Saxiske Wodan haver levet paa, og nærmer sig vor sidste Odins Tid; Hvorfore det kunde bestyrke deres Sætning, som holde for at den Saxiske og vor Odin have været een og den samme. Men da de fleste, ældste og beste Genealogier over den Saxiske Odin ere kortere, saa bør man, naar man vil holde Wodan for den Saxiske, enten antage, at eendeel Ledder ere indflikkede i de andre, hvilket og kan bevises om

 nogle

(7) In Duchesnii Scr. Norm. p. 639.
(8) T. 2. p. 490 og 491.

nogle, eller og at de for Resten bør beregnes paa en anden Maade, efter 30 Aar for Exempel; Hvortil kommer, at ved Woden forstaaes uden Tvil vor Odin paa de fleste Stæder, da den Saxiske Odin derimod stikker i Angeltheva, saa at i de korte Genealogier ere Ledder udeladte. Fordun (9) siger og, at Cerdicius, Stamfader for de Vest-Saxiske Konger, stammede fra Woden, og han igien fra Sem, ved Geta, hvilken for sin Viisdom og Dyd blev af Hedningerne anseet for Gud. Udi den saa kaldte Texto Roffensi (10) staaer paa Angel-Saxisk følgende Genealogie: Sems Søn Scyf blev fød i Arken; Fra ham til Geata opregnes 9 Leed; Ham holdte Hedningerne for en Gud. Fra ham til Woden opregnes 6 Ledder, og derpaa 23 Ledder til Alfred ved Bældæg. Der opregnes nogle flere saadanne Genealogier, som dog ei ere forskiællige fra de fleste forhen anførte. Ælredus Rievallensis (11) opregner 5 Ledder fra Woden til Geta, den sidste iberegnet, og fra ham 8 til Beadwig, som han udgiver for Sems Søn. Mærkeligt er det, at J. de Essendia (12), som levede endda 1456, skriver, at Xanten kaldtes udi Æneæ Tid det lille Troja, (da nu Xanten ligger ei langt fra Hessen, saa kunde Eccard have betienet sig heraf, om det havde været ham bekiendt, til at bestyrke sin Sætning, at Hessi have været de samme som Asi, det er Aser), og at Servius skal sige, at Thuitates eller Theutanes er den samme som Mercurius, som ogsaa kaldtes Edan; At Esus er Mars, og Theutanes Jupiter, fordi Stædet, hvor han dyrkedes, kaldtes Tharans, (hvoraf jeg slutter, at her bør læses Tharans i Stædet for Theutanes; Dette

Sted

(9) P. 524. 638 og 639.
(10) P. 59—62.
(11) Ap. Twysden p. 341.
(12) J Scheidts Gött. Bibl. t. 1. p. 22.

Stæd hos Servium findes nu ei i nogen Edition, ikke engang i Daniels; Imidlertid er det dog mærkeligt, at Edan paa Slavonisk betyder det samme som Odin paa Russisk, det er ene, saa at de Effendia haver dog havt noget at fare med). Men en af de mærkeligste Personer iblant disse Saxiske Konger i Britannien deres Stamfædre, er Saxnat, hvis Efterkommere jeg nu vil anføre efter de adskillige Skribenter:

Henric af Huntindon P. 313.	Wilhelm af Malmsbury P. 34.	Matthæus af Westmünster P. 99.	Beda L. 2. C. 3. P. 81.
1 Saxnat.	1 Wodan.	1 Woden.	
2 Andesc.		2 Saxnad f. 279.	
3 Gerac.		3 Andesc f. 312.	
4 Spoewe.		4 Gesac f. 345.	
5 Sigeulf.		5 Spetua f. 378.	
6 Biedcan.		6 Sigevulf f. 411.	
7 Offa.		7 Biedecan f. 444.	
8 Erchenwin. 1 Konge i Essex. (ved Aar 530.)		8 Offa f. 477.	
		9 Erkenwin f. c. 510. Ann. 527. P. 104. Ann. 586. † Ann. 587. P. 105.	
9 Slede, gift med en Søster af Ethelbert, K. i Kent.	10 Sleda, 1 K. i Essex. gift med Ricula, Ethelberti Søster.	10 Sledda, gift med Ethelberti Søster.	Saberct, hans Moder Ricula, Ædilberti Søster,
10 Sibrikt, første Christne Konge i Essex.	11 Sibertus, 1 Christne Konge.	11 Sibertus, fød 589. P. 105. † 616. P. 106.	† 616. P. 84. første Christne Konge.

Langhorn (13) anfører disse Navne noget anderledes, nemlig: Exaneta eller Saxoneta. Gesacus, Andescus, Siæppa, Sigefugæl, Bedican, Offa, hvilken han haver ladet ude i den genealogiske Tavle,

(13) Chron. Reg. Angl. p. 72, og Tab. geneal. Heptarch.

Tavle, venteligen ved en Forseelse, og endeligen Ercenovinus. Jeg kan ikke vide, hvorfra han haver disse Forandringer, thi jeg haver efterseet saavel de Skribenter han anfører, saa og flere, og ikke kunnet finde dem. Imidlertid bringer Navnet af Saxnat eller Saxnad mig paa de Tanker, at derved forstaaes Saxnot, som han kaldes i Abrenuciatio Diaboli, og hvorudi klarligen ligger den Saxiske Odins Navn. Og dette befæster altsaa endnu mere den Meening, at vor Odin, og den Saxiske Odin have været tvende adskilte Personer, men dog saaledes, at den Saxiske haver stammet fra vor, thi dette er Grunden, hvorfore Matthæus af Westmünster udgiver sin Saxnad for en Søn af Woden; Thi at antage, at han skulde virkeligen have været hans Søn, gaaer ei an, uden at beskylde vore troværdigste Genealogier for Urigtighed, saasom vor Odin bliver efter dem langt ældre, da Saxnad derimod maae være fød omtrent 279, thi da Erkenwin er død 586, og har oprettet Riget i Essex omtrent efter 530, saa kan man nok antage, at han er fød 510, og fra det Aar kommer man efter Reglen af 33 Aar til Aar 279 med Saxnads Fødsel. Og dette nærmer sig ej saa ilde til den Tid, da Hugleik er formodentlig fød; Vel sandt at Hugleik haver maaskee endda været noget ældre, men baade er det ikke mueligt at faae alting til at passe sig saa nøye sammen i saa gamle Tider, og dernæst kan man noget hielpe det, ved at lade Ledderne i denne Linie avle senere. Dernæst viser dette, at naar Saxerne tale om Wodan, saa forstaaes vor Odin derved, og derimod ved Saxnat og maaskee ved Angeltheow deres Odin, hvoraf følger, at de allevegne have udeladt mange Ledder efter Wodan. Man maae heraf slutte, at de Ledder mellem Wodan og Saxnat, og de flere, som virkeligen have regieret over Saxerne, ei egentligen have vedkommet

met dem, men at de have været Skioldunger, som regierede i Sieland, og dette haver uden Tvil været Aarsagen, hvorfore Saxerne have først udeladt, og siden glemt dem. Og med hvilken Skiødesløshed de have behandlet deres Genealogier, kan sees deraf, at denne Saxnat kun anføres i Slægtegisteret af Kongerne i Sussex, da han dog uden al Tvil burde have staaet i Spidsen for alle de Saxiske Konge-Linier i Britannien. Aarsagen til denne Urigtighed er vel ellers, at de med Tiden have anseet deres og vor Odin for een Person.

§. XIII.

Da jeg nu haver handlet saa meget om de Angel-Saxiske Genealogier i Britannien, vil jeg og handle noget om de Angliske Konger hiemme i deres rette Fæderneland, nemlig i det Slesvigske eller Sønder-Jylland, fordi dette Land er fra meget gammel Tid bleven regnet til Danmark; De egentlige Saxer derimod, hvis første Bopæl var Ditmarsken, og Landene sønden for Eideren, vil jeg derimod ei røre ved, saasom det vilde føre mig for langt fra mit Forehavende. Jeg har forhen yttret mig med den Meening, at Angeltheu er det samme som Anglernes Anfører, og at alle de, som høre til hans Slægtregister, vedkomme derfore Anglerne hiemme. Vil man følge dette, saa have fra 213 af, da Odin kan efter dette være fød, følgende regieret over Anglerne i Slesvig; 1. Odin. 2. Uthleg. 3. Wermund. 4. Offa. 5. Angeltheu. 6. Eowa eller Estmær. 7. Icel. 8. Cnebba. 9. Cynewald. 10. Creoda, hvilken var Konge i Mercien og døde 593 (14), uden Tvil i en temmelig høy Alder, saasom hans Sønne-Søn Penda er fød 576, og denne Creoda

Angliske Konger paa den Jydske Halvøe.

 var

(14) Chr. Sax. 23.

var den første Konge i Mercia (15), og som hans Søn Wybba maae efter Reglen være fød 543, saa vil jeg sætte at han selv haver begyndt at regiere i Mercia 550; Og efter dette Fødsels-Aar af hans Søn kommer Odin til at fødes 213, og Wermund 279, og Offa 312, hvilket omtrent bliver 1 Sæculum efter vor Wermund og Uffo. Har nu Angeltheu regieret i Slesvig, saa er det og rimeligt at hans Afkom haver regieret der indtil Creoda, hvilken jeg vil troe om at være af sin Slægt først kommet til Britannien, siden han var den første Konge i Mercia. Det synes mig ellers ogsaa troligt, at Frevin i Edda, den 4 fra Beldægh eller Balldur, Odins Søn, haver ogsaa hersket i Slesvig, og at han er den samme som Saxo (16) kalder Frowin præfectus Sleswicensium, allerheldst han tillegger ham en Søn ved Navn Wigo, ligesom Engellænderne Wig eller Wige, hvortil kommer, at Saxo lader ham leve i Wermundi Tid. Vil man nu antage det Slægtregister hvorved Vermund bliver den 4 fra Odin, ved hans Søn Vitelgeta, saa blive Vermund og Frevin i lige Grad fra Odin, nemlig i det 4, men da maatte man antage at der paa eengang havde regieret tvende Konge-Slægter over Anglerne. Jeg mener, at alt dette kan best forenes paa følgende Maade: Frevin og Vigga hans Søn regierede over Anglerne, og stammede fra Balldur, vor Odins Søn, og bleve de ved at regiere over dem, saa længe den første Connexion var mellem Angler og Saxer; Derpaa kom Angeltheow, den samme som Hugleik eller den Saxiske Odin, og forflyttede Scepteret til sin, eller den Danske Konge-Slægt fra vor Odin ved Skiold, og giorde derved en Blanding af Angler, Saxer og Nordiske, hvilket foraarsagede at

(15) H. Hunt. l. 2. p. 315.
(16) P. 59 og 60.

at en Hob Saxer eller Angler under Geviscus, en Søn af Vigga, forlode Angeln, og droge sønder paa, og bleve Stiftere af West-Saxerne eller Westphalingerne; Og dette kan efter den Tid Hugleik levede paa, omtrent være skeet imod Slutningen af det 3 Sæculo, hvilket ogsaa vel nok passer sig med den Tid man kan formode at Saxerne satte sig ned sønden for Elven. Vil man antage for Navnenes Ligheds skyld at Vithleg eller Uthleg, Vermund og Offa, ere Saxonis Vigler, Vermund og Uffo eller Oluf, hvilke ere Søn efter Fader, og følge i samme Orden paa hinanden hos Angel-Saxerne, saavel som hos Saxo, saa maae man heraf slutte at de have ei alene regieret paa de Danske Øer, men og tilligemed over Anglerne, og maaskee over gandske Jylland, hvilket sidste er dog uvist, og da maae man antage, at den anden Angliske Linie, hvoraf Freavin eller Frowin var, haver kun hersket i Slesvig under disse Konger, hvilket og bekræftes deved at Saxo P. 59 kalder Frowin præfectum Sleswicensium, og udstrækker P. 65 Wermundi Rige lige til Eideren. Og her kan man ikke sige at Saxo haver taget fremmede og Angel-Saxiske Konger ogført ind iblant de Danske, thi de Islandske Lister selv udgive Vermund og Oluf for Danske Konger, hvilket dog er ikke saa gandske nøye talt, thi efter min Hypothese have de kun egentlig regieret paa de Danske Øer. Dog maae de ogsaa have regieret over Sønder-Jylland, ei alene, fordi de staae i de Angel-Saxiske Genealogier, ~~men~~ og fordi Saxo lader Vermunds Rige gaae til Eideren, giør Frowin i Slesvig til hans Stadtholder, og lader ham opholde sig i Jelling, hvilket sidste i sær viser, at han haver regieret over mere af det faste Land end det vi nu kalde Sønder-Jylland. Og dernæst lader han Wermundi Fader Vigler kalde sig Konge i Lethra, og stride med den Jydske

ske Kong Amleth. Denne Vigler er uden Tvil Saxernes Vithleg, thi Navnet er det samme, og saavel Angel-Saxer som Saxo udgive ham for Wermundi Fader. Men da han ikke staaer i de Islandske Slægtregistere, saa er det at formode at han ei har været Wermunds Fader. Men da dog Saxo i sær, som fortæller saa omstændelige Ting om ham, maae have havt *noget at* gaae efter, saa troer jeg at han egentligen haver været en Anglisk *Konge*, og har ægtet Frodes efterladte Enke, og altsaa været Wermunds Sted-Fader, og forestaaet Riget paa Øerne i hans Barndom. Imidlertid troer jeg gierne, at de fleste af Viglers Forretninger høre til senere Tider og til den Sielandske Frode, som var en Søn af Hrærek Hnauggvanbaug, ligesom Saxo sætter sin Vigler efter Roric. Imidlertid kan der maaskee og gierne have levet en Vigler i senere Tider, nemlig i det 6 Sæculo, og maae han da have forestaaet Riget for Frodes Søn Halfdan. Giør man Vigler til Vermunds Sted-Fader og Formynder, saa finder man Aarsag, og ellers ikke, hvi Saxo haver regnet ham iblant de Danske Konger. Men antages dette, da bliver det rimeligt at de Ledder Vitelgeta og Vaga have virkeligen været Vitlegs Fader og Far-Fader, og som jeg forhen haver antaget i de Danske Konge-Ledder at Wermund er fød noget hen i det andet Sæculo, saa kan man gierne antage at Vithleg hans Stedfader er fød omtrent 70, thi Saxo siger P. 59 om ham: Vigletum tranqvillam ac diutinam regni procurationem emensum morbus consumpsit, hvilke Ord ei kan passe sig paa hans Regiering over de Danske Øer, men vel paa den over Angeln; Og efter denne Chronologie kan man antage at Vithlegs Fader Vaga er fød 37, og hans Fader Vitelgeta 4, hvorefter Wodan, som udgives for hans Fader, skal være fød 29 Aar før Christo,

hvilket

hvilket dog noget nærmer sig til vor Odin, og de Aar som mangle kan afhielpes ved at forlænge Avlings-Tiden, og ved at troe, at eet Leed i det mindste er borte, hvilket bekræftes derved, at de øvrige Angel-Saxiske Genealogier ei tillegge Wodan nogen Søn af det Navn Vitelgeta, og at i vor Edda tales kun om Balldur, Vegdeg og Sigge, af hvilke den sidste ei forekommer i de Saxiske Genealogier, som ei er at undres paa, da de Frankiske Konger skulle stamme fra ham, og den mellemste synes at have været en Søn af den Saxiske Odin, saa at altsaa kun Balldur, eller Beldeg bliver tilovers, som var en Søn af vor Odin. Vel sandt at Saxerne tillegge Wodan endnu Uthleg eller Vitleg som Søn, men er det rigtigt, hvad jeg nu haver sagt, saa bliver ikke han, men Vitelgeta en Søn af vor Odin, og saa haver han ingen Sønner efterladt sig, men hans Stedsøn Vermund annammet hans Rige. Spørsmaal derfore, om Vitelgeta ei bliver den samme som Beldeg eller Balldur, thi Vitelgeta synes at være et digtet Navn, og at betyde Viternes eller Jydernes Jette. Da nu Beldeg efterlod en Søn ved Navn Brandr, saa maae man troe, at Vaga haver og været hans Søn. Men herefter at dømme, bliver der for faae Ledder i Beldegs Linier. Naar jeg og betænker, at Hengist forlod Landet, saa kan jeg neppe indbilde mig, at han haver været virkelig Konge, eller at hans Linie haver regieret i Slesvig, hvilket jeg derimod tilskriver Linien af Vitelgeta, og anordner nu de Angliske Konger saaledes: 1 Odin. 2 Balldur, Beldeg eller Vitelgeta. 3 Vaga, hvor eller og ved den forrige eet eller 2 Ledder ere udeladte. 4 Vitleg, som tilligemed regierede som Formynder over de Danske Øer. 5 Vermund hans Stedsøn Konge baade over Øerne og Anglerne. 6 Uffo hans Søn. 7 Angongeta, Angeltheów, Hugleik eller den Saxiske Odin, hans

 Søn.

Søn. Da nu Dan Mykillati, Konge over de Danske i Skaane, havde ved at ægte Olufa, enten en Søster eller en Dotter af denne Uffo, foreenet sammen Riget i Skaane og paa Øerne, venteligen fordi denne Hugleik var da mindreaarig, saa haver han maaskee givet ham siden Angeln at raade over, da han blev voxen, og derved søgt at stille ham tilfreds, men som Saxerne, hvilke forhen stode i nøye Foreening med Anglerne, og hvilken var brudt, ved det Vermund havde foreenet det Angliske Rige med det paa Øerne, hvorpaa vare fulgte Krige mellem ham og Saxerne, som da stode i Fiendskab med vore Konger, saa slutter jeg at Dan haver, for at haandthæve Hugleik, maat føre de Krige med Saxerne, som nogle af vore Kroniker tilskrive den første Danske Konge Dan. Men da nu Angongeta bliver den samme som Saxnad, og den sidste havde en Søn ved Navn Andesc, saa bliver det Spørsmaal, om denne haver regieret i Slesvic, eller og Eumær, en Søn af Angongeta. Sagen er vanskelig at afgiøre, men da Kongerne i Mercia, som vare Angler, stammede fra Eumær, og de i Ost-Saxen derimod fra Andesc, saa er jeg mere tilbøyelig til at ansee Eumær og hans Afkom for de rette Angliske Konger: Ellers kunde og den Slægte-Linie af de Ost-Angliske Konger, som stammede fra Caseras, Wodans Søn, det er uden Tvil den Saxiske Odin, thi i Edda tillegges ikke vor Odin nogen Søn af det Navn, giøre Paastand paa den Angliske Throne. Men hermed maae ellers være, som det vil, saa staaer det fast, at efter denne min Hypothese har Angeltheow levet langt hen i det 3 Seculo, og saa kan de 4 Ledder ei strække sig længere end til Enden af det 4, og hvorefter feile i det mindste 4 Ledder, hvilket i Almindelighed maae efter denne Hypothese antages om de Angel-Saxiske Genealogier. Naar man nøye vil betragte, hvad Saxo P. 59 fortæller om Vigler,

ket, og derhos sætte Amleth saa tilig som det 2 Sæculum, ved hvilket sidste dog møde mange Vanskeligheder, saa synes det at Saxo selv ei haver anseet Viglet for hans Formands Rorics Søn, eller for den rette Konge i Danmark, thi han siger: 1) Interea defuncto Rorico, Vigletus regnum adeptus. 2) Lader han Viglet tale om Lethra Konge, ligesom han ei selv var den rette Konge der: Fraudato Lethrarum Rege, cui dignitatum jura dandi tollendiqve jus esset, Jutiæ Regnum (Amlethum) occupasse conqvestus, hvorved dog forefalder den Vanskelighed, at antage, at Lethra Konger havde i saa tilige Tider allerede et Overherskab over det øvrige Danmark, hvilken Scrupel dog kan hæves, ved at antage tvende Vigleti, eller dog at tvende Personer, hvoraf den ene haver levet i det 1 og 2, og den anden i det 6 Sæculo, stikke under Saxonis Viglet. 4) Naar han beskriver Krigen mellem Amleth og Viglet, saa siger han, at Amleth først overvandt Viglet, og derpaa uddrev Fialler præfectum Scaniæ, hvorpaa Viglet Scaniæ Sialandiæqve viribus recreato, ankyndigede Amleth Krig ved Gesandtere, og dræbte ham ogsaa i et Slag i Jylland; Og disse Ord synes at vise mig, at Viglet haver først stridet imod Amleth med sit eget Fæderne Riges, nemlig Anglers Kræfter, og da han først siden fik Skaane og Sieland til Hielp, hvorved ei alene disse Landskaber selv bør forstaaes, men alle de Lande, som hørte til bemældte 2 Riger, og Jylland var Amleths Rige, som han stridede imod, saa bliver jo, naar man vil nøye holde sig inden Danmarks Grændser, intet uden Angeln tilovers; Thi det er at agte, at Saxo, naar han taler om Konger i Danmark, og om det Danske Folk, saa haver han dog aldrig udstrakt det videre, end til det sædvanlig saa kaldte Danmark. Men som nu Viglet mærkede, at han ved egne Kræfter ei kunde

staae

staae Amleth imod, saa kaldte han og det Siellandske Rige til Hielp, over hvilket han var Formynder for sin Stedson Vermund. Hvad Skaane angaaer, da synes vel Saxo at være min Hypothese imod, men man kan enten sige at dette hører til senere Tider, eller og at Amleth, ved at angribe de Skaanske, haver paadraget sig deres Fiendskab; Og at Saxo *kalder* Fialler kun præfectum, kan komme deraf, at han efter sin Hypothese *meente*, at hele Danmark stod under Lethræ Konge. Vel sandt at paa de Tider synes Rig at have regieret i Skaane, men hvo veed, om der endda ikke kan have været 2 Riger paa eengang i bemældte Skaane, eller og om denne Fialler ei haver været Rigs Jarl, hvilket sidste jeg snarere troer, thi at giøre ham til Rigs Fader, gaaer vel neppe an, da det forhen anførte Slægtregister af Rig synes troligere. Mærkeligt er det, at Saxo (17) sætter Dan efter Uffo, og udgiver ham for hans Søn, og derpaa Hugleth, uden at sige hvis Søn han var, og siden Frode, uden ligeledes at navngive hans Fader. Og da det er klart, at han ved sin Dan sigter til Dan Mykillati, saa giør dette mig mere tilbøyelig til den Meening, at Dan haver ægtet Olufs Dotter end Søster, thi derved kan han kaldes hans Søn, og Hugleik hans Broder, thi han bliver da hans Kones Broder, og herved vinder Chronologien ogsaa eet Leed. Da Saxo haver fundet, at en Hugleik eller Hugleth regierede i Danmark, og levede paa samme Tid som Dan, og rimeligen levede ham noget over, og han kiendte ingen andre Danske Konger, end dem, der regierede over det hele Danmark, saa er det ingen Under at han haver flikket Hugleth her ind, og siden Frode, hvilken er Islændernes Frode Fridsami, en Søn af Dan Mykillati, som levede længe efter Snorronis

Vidnes-

(17) P. 65 og 66.

Vidnesbyrd, og altsaa rimeligen overlevede Hugleth. Og herefter kan man antage, at Olufa haver fød Frode, forend hendes Broder Hugleik kom til Verden, og at dette haver bragt Oluf eller Uffo til at lade sin Dotter-Søn udvælge til Konge i Sieland, siden han endda selv ingen Søn havde, men da han nu fik en Søn, saa vilde Anglerne have deres egen Konge igien, som de vare vante til forhen at have. Altsaa var Frode egentligen den, som fulgte paa Uffo udi Sieland, og derfore udelades ogsaa venteligen Dan i Flat Eyar Bogen, saa det er derfore rimeligt, at han haver egentligen regieret paa Øerne, som Formynder for sin Søn, men som han var en mægtig og viis Herre, saa er han vedblevet, saa længe han levede.

Vil man nu antage, at den Hother, som satte sig imod Odin og Balder, haver levet i den Saxiske Odins Tid, saa maae han egentligen have været Konge i Jylland, og for Naboelaugets skyld, og den mere Omgang og Slægtskab som var imellem Angler og Jyder, end imellem Angler og Indvaanerne af de andre Danske Landskaber, have paastaaet at have mere Ret til det Angliske Rige, end den Sielandske Konges Søn, som var et Barn, og til den Ende have indgaaet Forbund med den Saxiske Konge Gelder. Men endskiønt noget af det, Saxo fortæller om Hother og Balder, kan have tildraget sig paa denne Tid, saa stikker derudi dog vist nok ogsaa en Hoben om Guderne selv, tagne i den physiske Meening, og endeel henhører til vor sidste og rette Odin og hans Søn Balldur, maaskee og noget til den mellemste Odin, og endelig noget til endnu senere Tider, i det 6 Sæculo omtrent. Herved falder mig ellers ind om den Tydske Konge, som efter nogle af vore Kronikers Beretning,

angreb Jyderne, og nødde dem derved til at kalde Dan til Hielp, ei haver været denne Saxiske Kong Gelder; og da er det kun Sønder-Jyderne eller Anglerne, som have givet sig under Dan, eller rettere under Hugleik. Naar jeg betænker, at Sceaf siges som et Barn at være kommet til Skaane, og derfra i sin mandlige Alder til Slesvig, hvor han regierede, saa synes mig alt dette at passe sig paa Hugleik eller den Saxiske Odin, hvorvel man da maae tilstaae, at de Angel-Saxiske Genealogier sætte ham for langt tilbage i Tiden. Denne Sceaf var omgivet med Vaaben, og sov paa et Knippe Korn; og Indvaanerne i Skaane vidste ei hvor han kom fra, hvilket synes mig altsammen at passe sig ei ilde paa en Sielandsk Prinds, thi Sieland er frugtbar, det var paa de Tider mægtig iblant de andre smaae Kongeriger, og Indvaanerne i Skaane kunde siges ei at vide hvor han kom fra, siden han ikke var af deres Konge-Stamme, og følgeligen en fremmed for dem. Ved saadanne gamle Fabler maae agtes, at de fast altid ere tagne af Poeters Vers, og følgeligen ei bør forstaaes lige frem, hvilket og deres Indhold viser. Hvorvel det nu er mueligt at Hother haver stridet med den Saxiske Odin om Angeln, og at Hother kan og efter Saxo have havt en Søn ved Navn Roric, saa bør de dog vel neppe regnes blant de Angliske Konger, da Angeltheow, eller den Saxiske Odin, og hans Afkom synes at have hersket over dem. Vil man antage at Wodan i Withleigs Linie ei er vor Odin, men den Saxiske, saa har Withleig i 3 Led stammet fra ham, og saa kan Roric ei blive hans Fader, hvilket Saxo ei heller siger. I n. 2 af Schönings Angel-Saxiske Tabeller er Uthleg den samme som Withleig, Wodans Søn, og fød 396, og i n. 5 den 4 fra Wodan, begge iberegnede, og fød 264; Men efter

begge.

begge disse Beregninger kan Vermund og Offa ei blive vor Vermund og Uffo eller Oluf, da vore maae have levet længe forhen, saafremt man vil antage at forene vore Kongers Slægtregister med de Svenskes, og at i det sidste ingen ere tilsatte. Vil man derimod nøye følge Reglen af 33 Aar med vore Konger, og antage Withleg for Vermunds Fader, da kan han være fød Aar 237, hvilket meget vel passer sig med n. 5 hos Sohöning. Dog da maatte man reent forkaste Islænderne, og Saxo kan ei heller hermed forenes, hvorfore det enten bliver best, at ansee vor og Saxernes Vermund for adskillige Personer, eller og at forene det paa ovenmældte Maade ved at giøre Withleig til Vermunds Stedfader. Den Beda kalder Winthar, og giør til en Søn af Wodan, kalder vor Edda Vegdeck, og giør til Konge i Ost-Saxen, og som Hengist, den 3 eller 4 fra ham, kom fra Angeln, hvor Slesvig var Hovedstaden, saa kunde dette let bringe en paa de Tanker, at Hengistus og Forfædre havde været de rette Konger over Angeln, og de andre Angliske Prindser kun smaae Konger. Men da Vegdeg efter de Engelske, eller og hans Søn Viturgils efter vor Edda, havde foruden den, som fortsatte Hengisti Linie, nok en Søn ved Navn Siger, fra hvilken Kongerne i Deira i Northumberland stammede, saa veed jeg ikke hvad jeg herom skal sige, og kan maaskee de have regieret i Ost-Saxen, og Hengisti Linie blevet hiemme i Angeln, og Personerne i den været kun Under-Konger. Dog da denne Linie neppe forend Aar 500 har ret udbredet sig i Ost-Saxen, og Varner og Thüringer vare mægtige der indtil den Tid, da Nord-Thüringen blev først indtaget af Saxerne omtrent 530, saa synes ogsaa dette at bortfalde; Og som vor Edda skipper med Svepdeck, en Søn af Fita eller Vita, og Sødskende-Barn af Hen-

 gist,

gift, saa er jeg næsten af de Tanker, at denne Svepdeck først er gaaet med en Colonie til det saa kaldte Ost-Saxen. Dette bringer mig til at troe, at Svepdeck har foruden Siggot havt en anden Søn, som er blevet i Ost-Saxen, thi Siggot og Affkom maae være bleven i Angeln, efter som Kongerne i Deira, der stammede fra ham, vare Angler. Og dette viser den nøye Forbindelse mellem Angler og Saxer, thi Vegdeg, Svepdeg vare Angliske Prindser, og bleve dog Stiftere for det Ost-Saxiske Rige. Vel sandt at man kan antage, at mange Saxer have fulgt dem, og derimod kun faae Angler, saa at derfore vel kan forklares, hvi Folket er blevet opkaldet ei efter Prindsernes Folk, men efter Styrken af det Folk, som fulgte dem, men just heraf sees jo dog den store Enighed imellem Saxer og Angler. Og om maaskee Hugleick og Affkom har ei saa gandske aldeles regieret uafhængende i Angeln, med sin Svogers, eller Broder om man vil, Dans og Affkoms Samtykke, saa kunde han ei giøre bedre end at holde sig til Naboe-Folket Saxerne for at beskytte sig imod Dans Slægt, hvilken ved at regiere over Skaane og Øerne var langt mægtigere end han. Og er dette Grunden til Venskabet mellem Angler og Saxer, og at de første bleve fra Suever til Saxer, saa fastsætter dette tilligemed Dans og Eftermænds høye Alder, thi til saadanne vigtige Forandringer behøves vel et par Sæcula, som og ere efter min Regning forløbne fra Dan til Hengist. Naar Erici Pomerani Krønike giør Wichlethus til Konge i Norge, saa har Grunden hertil maaskee været, at hans Moder kan have været fra Norge, og han maaskee opfød der. Maaskee og herved sigtes til en senere Vigler. Antager man at den Angel-Saxiske Vermund &c. er en anden end vor Vermund, og enten fød 293, eller og efter Schönings Tabelle

v. 2 Aar 429, saa kan han, som Saxo vil, gierne have i sidste Fald levet med den Svenske Konge Atislo, men derimod ei vel med Frowin, saafremt han er Freawin, og saa maae vor og Anglernes Vermund nødvendigen have været tvende adskillige Personer. At Saxo tillegger Vermund Jelling i Jylland giør ei nogen Hinder, thi ingen kan vide hvor langt det Angliske Rige har strakt sig nord paa. Men her møder en stor Vanskelighed, som er denne, at om Vermund haver levet med Atislo, saa maae han og have levet med Helge og Hrolf Krake, og de have dog efter min Hypothese, grundet paa Saxo, først ret forenet saavel Nord- som Syd-Jylland med det øvrige Danmark. Dog hertil kan svares, at da man finder under Hrolf og noget efter Alfrek, som Anglisk Konge, hvis Virkelighed ei kan nægtes, da det grundes paa foromtalte gamle Vers, saa kan vel og Vermund have regieret der; Dog synes det at Saxo giør ham noget for mægtig til en Under-Konge, men dette kan være kommet deraf, at han haver blandet ham med vor Vermund. Naar jeg betænker at Saxo selv P. 29 sætter Atislus under Hrolf, og efter Hrolf følgende Konger i Danmark, Hother, Rörie, Vigler, hvilke dog ikke have regieret i Lethra, eller paa de Tider og i den Orden, og derpaa Vermund, og under ham atter Atislus i Sverrige, saa falder jeg paa de Tanker at hans Vermund haver, for saavidt at en Anglisk Konge derved forstaaes, levet med Hrolf Krake; Og da Saxo lader sin Hother leve med Odin, saa er det Spørsmaal om han ei er Angel-Saxernes Vitelgeta, og Rorie Hothers Søn, deres Vaga en Søn af Vitelgeta, og de følgende 3 Konger Vitleg, Vermund og Offa altsaa de samme hos Saxo og hos Engellænderne. Den største Vanskelighed herved bliver, at der fattes da næsten 110 Aar i Ledderne, for at faae

Hother eller Vitelgeta til at leve med den Saxiske Odin. Dernæst maatte man og beskylde Engellænderne for at have feylet i at giore Vitelgeta til Wodans Søn; Og endelig maatte man antage, at Hother havde været enten af den rette gamle Anglo-Suevisske Slægt, eller og snarere af den Jotiske, siden han var Konge i Jylland, og førte Krig med Odin og hans Søn *Ballder;* Og maae man da troe, at Odinianerne have besiddet noget af Angeln, og som det synes den sydlige Deel, og Hother og hans Afkom den nordlige, tilligemed et stort Stykke af det egentlige Jylland; Men at Hothers Afkom havde tilsidst blevet Mester, saa at Vermund var den rette Konge, og Frowin eller Freavin af Balldurs Afkom kun hans Stadtholder. For Resten tilstaaer jeg at det er meget vanskeligt, at foreene alt dette sammen, og at man og kunde falde paa den Tanke, naar man vilde henføre til vor Vermund, hvad Saxo fortæller, at han havde feylet i den Svenske Konges Navn, venteligen fordi han har giort Rolf saa gammel, og sat Vermund noget efter ham, thi han vidste med Vished, at Adils, eller Atislus, som han kalder ham, regierede i Sverrige, da Rolf regierede hos os. Med vor Vermund regierede Domar, og Domald udi Sverrige, og om ingen af dem fortæller Snorro saadan Døds-Maade, som Saxo P. 63 om Atislo. Ei heller er Adils Død paa den Maade. Dog da Thiodulfur hos Snorro siger, at Domald blev dræbt af sine egne Undersaattere for den dyre Tids skyld, og kalder ham derhos Joternes Fiende, men fortæller for Resten intet om hans Regiering, saa kunde man derved falde paa de Tanker, at han var denne Atislus hos Saxo. Vil man tage Joter i den sædvanligste Bemærkelse, da forstaaes derved Jyder, og da Jyder og Angler vare saa nær foreenede sammen, saa er det vel mueligt, at denne Konge kan have havt me-

get med Anglerne at bestille, og at Frowini Sønner kunne have betient sig af den dyre Tid, til at ophidse hans Undersaatter imod ham, eller og at de Svenske have undseet sig ved at lade ham blive paa saa forræderisk en Maade dræbt af Fremmede, og derfore, da Mordet var skeet i Ceнтrum, tillagt hans egne Undersaatter det. Dog da det er tungt, at vige fra de gamle Skribenters klare Ord, saa bliver det maaskee best at troe, at Saxonis Atislus haver regieret et Stæd i Sverrige, vel ikke i det egentlige, men i Gotland, og at Saxo haver troet om Sverrige, ligesom om Danmark, at det fra de ældste Tider har været foreenet under eet Hoved. Efter Alfrec finder jeg ingen Anglisk Konge nævnet, hvorvel jeg derfore ikke nægter, at de jo undertiden kan have havt deres egne Konger, som dog ei mere kaldtes Angliske, men Jydske Konger, hvilket sees i Historien af det store Interregno hos Saxo efter Syvald, naar man dermed vil sammenligne Tavle 1. B. 1. og B. 2, thi der siges Rorik udtrykkeligen at have regieret i Sønder-Jylland. Sagen er denne, efterat Angli i det 5 og 6 Sæculo vare i saadan Mængde gangne over til Britannien, saa at Beda derfore siger, at deres Land laae indtil hans Tid øde, hvilket dog fornemmeligen bør forstaaes om det, som støder til Vester-Havet, hvorfore vel og Friser finge der Plads i det 9 Sæculo, saa blev Navnet Angeln tilsidst indskrænket til det lille Land, som endnu bær dette Navn, og saa havde Anglerne aldrig mere nogen Konge for sig, men stode undertiden under de Jydske Konger, og undertiden under de Danske Eenevolds Konger, men herom skal jeg handle udi den rette Historie. For at finde desto bedre Rede i dette forvirrede Tøy, saa haver jeg føyet chronologiske og genealogiske Tabeller til over de Angel-Saxiske Konger og Ledder.

At

At Angel-Saxerne i Engelland ei have brugt den Skik at sætte Retten ved 12 Mænd, som man almindeligen holder for at have været brugelig i Norden fra Odins Tid (18), det synes mig ogsaa at vise, at Angel-Saxerne ei stamme fra Norden, og deres første Konger fra vor Odin, hvorvel jeg maae tilstaae, at det endda bliver underligt nok, at de ei have faaet denne Skik med den Saxiske Odin fra Norden, og siden indført den i Britannien. Vel finder man at de have der brugt, at holde en bestandig Ret af 12 fornemme Mænd, men ikke saaledes som man i de senere Tider i det mindste finder at vi have brugt, at udnævne hver gang 12 andre Mænd, naar Retten behøvtes at sættes (19). Dog maae jeg tilstaae, at herved forefalder mig en vigtig Tvil om den Ret, som Odin satte af de 12 Drotter, ei har været en stadig Ret, bestaaende altid af de samme Personer, og at det først med Tiden haver forandret sig hos os, i hvilken Fald man maae tilstaae at Anglerne haveført denne Skik hiemme fra med sig, thi hvad Hickesius og flere Engelske Lærde sige, at Hrolf haver ført den Skik om de 12 Dommere, der hver gang valgtes, med sig fra Norge til Normandie, og siden Wilhelm Conquæstor fra Normandie til Engelland beroer i den første Post kun paa en blot Formodning. Mærkeligt er det, at Caroli Magni Jævninger eller Pares digtes og at have været 12, og at de store Guders Tal hos Græker og Romere var ogsaa 12, hvilket let kunde bringe en paa de Tanker, at det ene Folk havde taget dette af det andet. Derimod synes dette, som Albinus (20) skriver, at

(18) Torfæi Series p. 147.

(19) Hickesii diss. epist. ad Showerum p. 33. 34. 37 — 41. 46. 49. 50.

(20) Novæ Saxonum hist. Progymn. f. 69 og 178 hos Torfæum in Serie p. 112.

at vise Saxernes, og venteligen altsaa ogsaa Anglernes Nordiske Herkomst, nemlig at Westphalingerne kalde Onsdag: Godens Dag, og at de udi Caroli M. Tid havde et Thing, som de kaldte: Frigeding, eller Frigericht, hvis Navn Torfæus ikke tviler paa at komme af Friggæ (da det maaskee dog vil sige saa meget som en fri Ret, eller et frit Folks Ret); Men hertil kan svares, at om man end ikke vil antage, at de gamle Tydske have havt samme Guds-Dyrkelse, som vore Nordiske Forfædre, saa kunne dog Saxerne have faaet den ved de Norske, som satte sig ned iblant dem, og siden ved den Saxiske Odins Ankomst fra Dannemark efter min Hypothese. Torfæus (21) vil at Angul bør udtales Aungul eller Ongul, og vidner, at paa de vestlige Øer ved Skotland og paa Orkenøerne udtales det Engul, og at i de Orkenøerske Jarlers Historie forekommer en af det Navn, som var en Søn af Sumarlid, og Sønne-Søn af Olaf Bitling, Konge paa de Hebridiske Øer. Og dette kan efter mine Tanker tjene til at oplyse Oghgul hos Nennium.

Ved nøye at overveye, at de Sønner, som de Engelske tillegge Wodan, forekomme ei hos vore Skribenter, undtagen at Fortalen for Edda nævner Vegdeg og Beldeg, og legger endnu Sigge til, som de Engelske ikke haver, og siger, at Beldeg kaldtes af os Balldur; At de Engelske derimod aldeles ikke vide af de mange flere Sønner, som vore Skribenter, Kenningar i Edda, Snorro &c. tillegger Odin; at Casere, Vitelgeta og Vinta, som nogle Engelske opgive for deres Wodans Sønner, aldeles ikke forekomme hos vore Skribenter; At Exaneta, eller Saxnad, som nogle Engelske har, er ogsaa ubekiendt for vore, udi hvis Navn tydeligen den

(21) H. Norv. t. 1. p. 16.

Saxiske Odins stikker, og som ogsaa kaldes Saxat udi Abrenunciatio Diaboli hos Eccardum; Saa slutter jeg heraf med en temmelig Vished, at den Saxiske og vor Odin have været tvende adskilte Personer, eller rettere, at Saxernes Wodan er nok vor Odin, men at de have feilet i at giore Beldeg ꝛc. til hans Sønner, og at de have sprunget over og udeladt alle Wodans Efterkommere, fra Skiold af indtil Olaf, en Meening, som faaer en stor Styrke ved foromtalte Saxnad, der aabenbare er den Saxiske Odin, og som de uretteligen giore til en Søn af Wodan, thi saa kommer den rette Wodan alt for nær Tiden, da Saxerne giorde deres Tog til Britannien, og dog kalde nogle gamle Engelske Skribenter ham: Antiqvissimus. Aarsagen, hvorfore de Engelske have udeladt disse Ledder, er vel denne, at de kanskee ei have vidst dem, da de regierede uden for Saxen og Angeln, maaskee og en Slags Patriotismus hos nogle af de første Angler og Saxer, som have bragt Traditionen over med sig til Britannien, at de ikke gierne vilde, at deres Konger skulde stamme fra fremmede, og maaskee ogsaa Uvidenhed, foraarsaget ved Tidens Længde, og understøttet ved Patriotismus, hvorved de have sluttet, at alle Forfædrene af deres Konger maatte have regieret hos dem selv. Naar de mærkede at de Danske, Svenske ꝛc. dyrkede ogsaa Odin, Balder ꝛc., og hertil lagde, at de i mange andre Maader stemmede overeens med sig, saa kunde de let heraf slutte, at vi havde faaet alt dette fra dem; Og at de have sluttet saaledes, bliver troligt derved, at Snorro selv lader Odin komme fra Rusland til Saxen, derfra til Danmark, og saa til Sverrige; Da det dog er rimeligere, at vor Odin er gaaet fra Rusland til Sverrige, hvorhos jeg ikke vil nægte, at han og kan have været i Danmark, siden hans Søn Skiold eyede et Rige der, og siden Odense i

se i Fyen synes at være opkaldt efter ham; Thi paa Saxonis Mit-Othin og Oller tør jeg neppe tænke, thi har Odense Navn af en Odin, saa har den rimeligere faaet det efter en virkelig, end en falsk Odin. Vel muligt og at Odin kan være kommet til Saxen, heldst om man vil henføre de Handeler med Hother, Balder, Boe til vor Odin, allerheldst Dyrkelsen af Forsete paa Helgeland udi Saxen synes at vise, at den Odinianske Lære haver været gammel og udbredt i Saxen, thi han kaldes udi Kenningar Balldurs Søn, hvoraf jeg slutter, at han snarere haver været en Søn af Balldur, vor Odins Søn, end af den Saxiske Balldur eller Beldeg, thi at tillegge adskillige Personer paa adskilte Tider samme Navne og Fædre, er vel virkelig skeet, og kan derfore og undertiden ved Giætning antages, men det maae ikke skee for ofte. Men at den Saxiske Odin haver havt en Søn ved Navn Balldur, ellers kaldet Beldeg, det bliver troligt derved, at Eddæ Fortale siger det, og end mere derved, at den Saxiske Odin selv, eller og hans Efterkommere, have villet blande ham med den ældre Odin, for derved at giøre ham til en Gud, og skaffe ham og hans Afkom des større Anseelse, hvilken deres Stam-Fader haver erholdt, om end denne Blanding er skeet af Vildfarelse; Og at han er bleven dyrket som en Gud, kan og sees af ovenmældte Abrenunciatio Diaboli, og da den er giort i det 8 Sæculo, og brugt som en Formular, naar de Tydske Saxer omvendte sig, saa er det klart heraf, at de (i det mindste endeel) da have dyrket saavel Wodan, som den Saxiske Odin, og anseet dem for tvende adskilte Personer og Guder, og saa slutter jeg heraf, at Engellænderne have mere af Glemsomhed, end af frie Villie, udeladt Ledder mellem Wodan og Vegdeg &c., og ligeledes af samme Aarsag forglemt den Saxiske Odin, og blandet ham

 med

med vor Odin eller Wodan. Og at den Saxiske Odin haver havt en Søn af det Navn Ballder, bekræftes og ved hvad Saxo og flere fortælle om Ballders Krige med Hother, hvoraf noget synes at henhøre til den Saxiske Odins Tid. Da nu Engellænderne tillegge Odin andre Sønner, og vore ham ligeledes andre, saa slutter jeg heraf, at dem Engellænderne tale om, *tilhøre den Saxiske* Odin, og dem vi tale om, derimod vor Odin, og den *Sigge*, som forekommer i Eddæ Fortale, og udgives for Odins Søn, og at have hersket over Frankerne, troer jeg at have været en Søn af den Saxiske Odin, for den Omgang, som i de ældste Tider var imellem Saxer og Franker; Og er det ingen Under, at de Engelske Skribenter have ladet ham ude, da hans Afkom ei gik over til Britannien, og de kun mælde om dem. Sandt nok at man kunde og bruge dette Bevis, til at paastaae, at de af samme Aarsag havde udeladt de Odins Sønner, som vore nævne; Men jeg svarer hertil, at vor Odin haver desuden Sønner nok, og at det er ikke mueligt at tillegge een Mand saa mange Sønner, som desuden skulde alle være blevne Konger, saa at jeg endog snarere troer, at nogle af vor Odins Sønner have tilhørt den mellemste Odin, hvorvel det nu ikke er muеligt at udfinde, hvo der haver tilhørt ham. Af alt dette følger videre, at Friallaf eller Fridewald Fader efter Engellænderne til Wodan, bliver vor Odins virkelige Fader, og at hans Navn paa vort Maal bliver Fridleif, hvilket giør det begribeligt, hvi Skiold Odins Søn kaldte sin Søn Fridleif. Ledderne for Wodan kan man ei giøre stor Stat paa, og ere de uden al Tvil meget satte om hinanden, thi udi Gera eller Jat, der dyrkedes som en Gud, og udi Sceaf, der kom som Barn til Skaane, og blev enten Konge der, eller i Slesvig, maae efter dette stikke den mellemste Odin, og Beaw el-

ler

ler Biar, hvilket tydeligen synes at være Bör den ældste Odins Fader i Edda, udgives for hans Far-Fader eller Fader, altsaa er her af een Person giort tvende, thi den ældste Odin er uden al Tvil ei kommet hid, saafremt han nogensinde har været Menneske. Fra Sceaf til Wodan ere 10 Ledder begge indbegrebne, hvilket efter Reglen af 33 Aar, stiger paa et hundrede Aar nær til Darii Hystaspis Tid, da den mellemste Odin rimeligst haver levet. Mærkeligt er det, at Ethelwerd, en Skribent af det 10 Sæculo, og den ældste af dem, som taler om Sceaf, lader ham regiere i Skaane, (ved hvilket Navn hele Scandinavien uden Tvil bor forstaaes, hvorvel han derfore ei har regieret over det hele, men alene i Sverrige, hvor Gylfe maaskee har været af hans-Efterkommere), hvilket bringer mig paa de Tanker, at de senere Engelske Skribenter have alene ved Slutning ladet ham regiere i Slesvig, thi de have tænkt, at Wodan og alle hans Formænd maatte endeligen have boet hos dem, siden deres Konger stammede fra Wodan. Iblant Wodans Fædre finder jeg en Scyld eller Skiold, en Heremod, hvilke Navne og forekomme i vor Odins Historie, den ene som hans Sons, og den anden som en af hans Folge-Svennes. Nennius siger, at Faderen til Geata var Deus, ikke den sande Gud, men een af deres Afguder; Da nu vor Odin skal have havt en Son ved Navn Gaut, hvilket Navn ligner saa meget Geata, saa kunde man let bringes til at slutte heraf, at denne Deus var Odin, allerheldst Nennius gaaer ei længre tilbage i Tiden med ham, og Nennius levede i det 9 Sæculo, omtrent 100 Aar for Ethelwerdus. Naar man betragter, at vore Skribenter sige, at Gauterne havde Navn af Gaut, og derhos overveyer deres hoye Alder, saa kan dette let formaae en til at holde Gaur for en Son ei af vor sidste

 Odin,

Odin, men af den mellemste, thi vilde man holde denne Deus for vor sidste Odin, saa maatte man ansee Wodan for den Saxiske Odin, og da vilde man komme i mange Uleiligheder. Henrik af Huntindon gaaer ei længre tilbage end til Heata, saa kalder han Geata, uden Tvil ved en Skriver-Feyl. Rogerius af Hoveden vidner, at Geta blev dyrket som en Gud, og udelader Sceaf. Wallingford, Simeon Dunelmensis, Matthæus af Westmünster, Textus Roffensis, Asserius, Ordericus Vitalis giøre det samme. Albericus Monachus derimod, Wilhelm af Malmesbury, Ethelwerdus og Simeon Dunelmensis i Fortalen, som jeg dog ikke troer at være af ham, have den mærkelige Fortælling om Sceaf, og nævne tilligemed Geata, dog uden at tale om hans guddommelige Dyrkelse, og sætte ham alle 5 Ledder efter Sceaf. Alene Matthæus af Westmünster har paa et Sted P. 166 baade om Sceaf, og om Geta, som en Gud. Herover skulde jeg snart falde paa de Tanker, at Sceaf har været Fader til Gear, og den samme som Nennius kalder Deus, og følgeligen den mellemste Odin, men da maatte man troe, at alle de 5 Ledder stode urigtig, hvilket Navnet Beav eller Biar, hvorudi tydeligen Bor eller Bure ligger, ogsaa giør troligt. Mærkeligt er det, at den Saxiske Kronike har ikke Sceaf paa det Sted som de andre, men giør ham til en Søn af Noe, og lader ham fødes i Arken, venteligen hertil forført af hans Navn, som betyder et Skib. I Texto Roffensi kaldes han Scyf, fødes i Arken, og giøres til Sems Søn. Jeg skulde ikke troe, at en mørk Tradition hos Hedningerne om Arken og Floden havde frembragt denne Sceaf, da de fleste sætte ham længe efter den Tid, hvorvel jeg maae tilstaae, at om de ei nævne ham, saa tillegge de dog derimod Noe den 4 Søn ved Navn Stercefius, som skal være fød i Arken, og just de Skriben-

ter

ter giøre det, som siden nævne Sceaf, nemlig Albericus Monachus P. 187, Wilhelm af Malmesbury P. 139, Simeon Dunelmensis i Fortalen P. 7. Alene Matthæus af Westmünster P. 166 har ikke denne Stereſius, men herved er at mærke, at han ikke heller kalder den anden Sceaf eller Scyf, men Seaf, og forklarer det selv at betyde en Korn-Neg, og paa Fransk at kaldes Garbe; Saa at udi dette Navn stikker klarligen vort Ord Sif, som dog nu betyder et Rør, og som man ingen Efterretning har om, at det nogensinde haver hos os betydet en Neg. Herved falder mig ind, at vore Fædre dyrkede en Gudinde ved Navn Sif, og at hun skal have været Thors Kone, og ingen have vidst hendes Herkomst; Og da Sceaf kom og som et ubekiendt Barn til Scandinavien, saa synes udi alt dette at stikke noget om den ældste Thor, som efter Eddæ Fortale kom hid nord. Kortelig, vi, saavel som de Engelske, have gandske vist endnu kostbare Levninger tilovers fra den høyeste Alderdom, men som det er nu omstunder umueligt at finde ret Rede i, fordi de ere alt for korte, men som gandske vist vilde blive heel tydelige, og let kunne sammensættes, og vises hvoraf Vildfarelsen var kommet, dersom man kunde faae en nogenlunde omstændelig Historie fra den Tid, som dog er umueligt. Men bør derfore, for den Mørkhed, som hersker i disse Efterretninger, ei forkaste dem, men lade dem giælde for det de kan. Naar man overveyer, at udi Edda findes tydelige Spor efter Adam, Eva, Noe, hans 3 Sønner og Floden, og her ligeledes efter Noe, Menneskernes Herkomst fra ham, og Floden, saa tiener dette til at stadfæste de Bibelske Beretningers Sandhed herom, hvorvel de ei trænge hertil. Og naar man først engang sætter at disse Ting ere skeede, saa vilde det være langt underligere, om man fandt slet ingen Spor herefter

efter hos Hedningerne, end at man finder nogle, thi det var vel ikke muеligt, at saa mærkelige Tildragelsers Erindring kunde reent udslettes. Dog forstaaer det sig selv, at de Navne Noe, Sem, Japheth hos Engellænderne og i Langfedgatal ere senere og Christne Tiders Tilleg. Ei heller gaaer jeg i Borgen for Leddernes Rigtighed, allerheldst de langt fra ikke kunne naae til Noe. Ethelwerdus og Nennius, som de ældste Skribenter, gaae langt fra ikke saa hoyt tilbage i Tiden, og blive derfore i begge Henseender mere Troværdige. Underligt er det, at alle de Engelske, som ei giore Sceaf, eller og Steresius til Noe Søn, fore Wodans Slægte-Linie fra Sem, nemlig: Rogerius de Houeden, Ethelredus Rievallensis, Radulfus de Diceto, Wallingford, som dog holder til at troe, at den heele Genealogie er apocryph, Simeon Dunelmensis, Matthæus af Westmünster, Textus Roffensis, Asserius, Ordericus Vitalis og Florentius af Worcester. Venteligen haver nogen forst syntes, at det var hæderligere at stamme fra Sem, end fra nogen anden af Noe Sønner, siden Guds eget Folk og Christus stammede fra Sem, da det dog er meget rimeligere at de Europæiske Folk stamme fra Japheth. Udi vort Langfedgatal giores derfor og Japheth til Vodens Stamfader. Hos Nennius, som dog ikke er en Angel-Saxisk, men Britannisk Skribent, forekommer et Slægtregister af Saxernes Stamfædre fra Japheth, som bestaaer af 21 Ledder, Japheth iberegnet. Den sidste kaldes Saxo, og udgives for Saxernes Stamfader. Heraf sees at han dog haver anseet Saxerne for Japheths, og ei for Sems Afkom, og altsaa rimeligen Wodan og Børn med. Der udgives ellers den 19 fra Japheth, begge iberegnede, ved Navn Alanus, at være af Japheths Slægt forst kommet til Europa. Vil man nu multiplicere 19 med 33, saa komme 627 ud; Men saa seent er

det

det ikke rimeligt, at Japheths Slægt først er kommet til Europa, men om denne Linie i sær er det ikke umueligt. Navnet Alanus viser, at Nennius har anseet ham for Alanernes Stamfader, og heraf sees altsaa, at Nennius har holdt Alaner og Saxer for Frænder, og følgeligen Wodan ogsaa for at have været beslægtet med Alanerne. Fra denne Alanus og hans 3 Sønner fører Nennius næsten alle Folk i Europa ved Navn, dog nævner han ikke følgende Hoved-Folk, Celter, Græker, Thracier, Sarmater, Scyther. Vidst nok er det, at de Europæiske Folk ere beslægtede sammen, men at kunne fastsætte Slægtskabet med Vished gandske nøye, bliver vel ikke mueligt. Dog da det skader ingen at giætte herudi, saa haver jeg vovet det i den 1 Tome af dette Værk. Oven for Engellændernes Bedveg, udi Eddæ Fortale, kaldet Lieding, og som de enten giøre til en Søn af Sceaf eller Steresius, har Langfedgatal Seskef, eller Sescef, og Eddæ Fortale Cespheth, hvilket Navn er bedærvet, men aabenbare det samme som Sceaf; og da de nu ikke have Sceaf længer ned i Linien, som endeel Engellændere, saa slutter jeg heraf, saafremt han er den mellemste Odin, at han snarere bør staae her, end der, hvor Engellænderne sætte ham, thi efter vore ere 12 Ledder fra ham til Voden, begge iberegnede, hvilke efter 33 Aar udgiøre 426 Aar; Og antager man nu, at den sidste Odin er fød omtrent 100 Aar for Christo, saa fødes den mellemste 536 Aar for ham, og Darius Hystaspis Søn førte Krigen med Scytherne 510 Aar for Christo, i Anledning af hvilken det er rimeligt, at den mellemste Odin har taget Flugten nord efter. Fra denne Seskef har Langfedgatal 21 Ledder lige til Japheth, og Eddæ Fortale for Cespheth 14 Ledder til Saturnus, da derimod i den Tid er i Langfedgatal rigtigere 16, thi Troes og Ilus bør ikke udelades. Disse Ledder findes ikke hos

nogen Engelsk Skribent, og ere uden Tvil alene opfundne for at føre Linien lige til Noe og Japheth, og for at føre Wodans Forfædre fra de Trojanske Konger, efter Britanners, Frankers og flere Folks Viis, og dette er endda giort saa uheldig, at man ikke haver digtet nær Ledder nok. Altsaa bliver Seskef eller Sceaf den mellemste Odin, og Linien efter ham vel ikke *saa gandske* at forkaste, allerheldst de Engelske og vore komme temmelig *vel overeens*, alene at de første have fast alle to Ledder mere, Hvala og Tetva, af hvilke den første vel ei saa let bør forkastes, den sidste derimod uden Tvil er giort af hans Eftermand Geata. Dog kan jeg ikke nægte, at da Gotherne høyst rimeligen have faaet Navn i den mellemste Odins Tid, da Geata hos Engellænderne, Eat i Langfedgatal, og Jat i Eddæ Fortale, uden Tvil er den samme som vores Gaut, der siges at have været Odins Søn, og at have givet Gotherne Navn, og om hvilken Geata Engellænderne sige, at han blev dyrket som en Gud, saa haver jeg stor Lyst til at rykke ham fra hans Plads, og at giøre ham til en Søn af Sceaf. Dog maae jeg tilstaae, at dette er vel dristigt, thi de ere alle eenige i at giøre ham til en Søn af Beav, og Fader *til* Godulf. Skal han staae der, da kan han ei have give Gotherne Navn, eller rettere deres Navn ei være opkommet i hans Tid, thi han kan kun være fød omtrent 232 Aar for Christo, og for den Tid taler Pytheas om Gotherne, som et mægtigt Folk. Vil man end antage, at Geata haver været en Søn af Sceaf, saa have dog Gotherne ikke egentligen faaet Navn ved ham, thi det er langt rimeligere, at de ere blevne kaldte saa af de Guder, som Sceaf eller den mellemste Odin gav sig ud for, og førte med sig, og den Blanding som af dem og Joterne blev giort, saa at de egentligen kaldtes Gude-Joter; Men dette synes derimod rimeligt,

ligt, at Geata eller Gaut har paa en vis Maade været Stifter af et Folk, siden han blev dyrket som en Gud; Og dette forstaaer jeg saaledes, at hans Fader haver efterladt ham Regieringen over Gotherne, uden Tvil i Scandinavien, og at de da først ere blevne som til et Folk for sig, og at han er bleven kaldet efter dem, og de ikke efter ham. Man haver venteligen sagt Gothernes Regent, og deraf haver man med Tiden giort en Mands Navn: Geata eller Gaut. Dersom det ei syntes temmelig rimeligt, at den mellemste Odin havde med Magt, i det mindste for en stor Deel, stadfæstet sit Herredomme paa Scandinavien, saa kunde, hvad Engellænderne fortælle om Sceaf, at han kom som et sovende Barn did, at han der blev opfød, og siden af Indvaanerne valgt til Konge, let bringe en paa de Tanker, at han fredeligen og med deres gode Villie var blevet deres Regent. At han var omgivet med Vaaben, og sov paa en Korn-Neg, forklarer jeg saaledes, at han først bragte Krigs-Sager og Agerdyrkningen i nogen Stand her i Norden. Overalt er dette Stykke om Sceaf uden Tvil Levning af et Poema. Da den sidste Odin rimeligen haver boet ved Tanais i Asgard, saa maae nogen af Sceafs Linie have begivet sig did ud igien, og da jeg finder at den sidste Odin kaldte en af sine Sønner Hermod, og en anden Skiold, saa er jeg af de Tanker, at de have vendt sig did ud igien, thi ellers finder man ingen Aarsag, hvi han skulde gaae saa langt tilbage i Slægten, at opsøge Navne til sine Sønner. Da Beav, eller Biar, eller Bor kommer efter dette saa langt ned i Tiden, saa kan i hans Navn ei stikke den gamle Bor, den ældste Odins Fader, men vel mueligt, at han er bleven opkaldet efter ham. Torfæus (22) vil, at de Danske have været bosiddende i Northum-

(22) H. Norv. t. 2. p. 184.

berland længe for Lodbrocs Sønner, hvilket og efter vore Histo- rier er rigtigt nok; Men naar han legger til, at han kun lidet tviler paa, at jo de Angel-Saxiske Konger have været Vasaller af de Danske, saa, dersom han herved sigter til Tiden for Lodbrocs Sønner, saa er ei alene ingen Grund hertil i vore Skribenter, men det synes endog gandske at stride imod Bedæ, og flere Engelske Skribenters Beretninger, efter hvilke det endog bliver vanskeligt at antage, at de Danske have været bosiddende i Northumberland for det 9 Sæculo.

§. XIV.

Om J. Magno.

Men nu at komme til vore egne Nordiske Sager igien, da skriver Biörner (23) ei uretteligen, at man ikke just bør forkaste alt hvad J. Magnus har, eller troe, at han har digtet alt det, som ikke findes hos Snorro, da meget findes endda i Erici Pomerani Kronike, og i Konge-Lister og gamle Vers. Men saa meget er dog vidst, at han, ved uretteligen at betiene sig af Jornande, har henført meget til Scandinavien, som vedkommer Gothernes Bedrifter udenlands, og paa samme Maade betient sig af Wilkina Saga, og desuden fæstet alt for megen Troe til denne fabelagtige Historie, som fortiener ingen Troværdighed uden i det den har taget af Jornande, da den og begaaer saa mange aabenbare Urigtigheder, og blander det ene i det andet. Og desuden har Magnus endda noget, som nu omstunder ikke findes hos nogen anden Skribent. Vel beskylder jeg ham ei for at have digtet det, men dog seer det meste ud til at være taget af utilforladelige Skribenter, og derhos dog af ham selv sammenflikket, og sat i en vis Orden, for at kunne tiene hans System om

(23) Fortale til Kämpa-Dater p. 15 og 16.

om den overmaade høye Alder af Sverriges Beboelse, og Kongers Magt og Høyhed. I den Henseende er det ikke Uret, at Torfæus (24) viser Urigtigheden af hans Beretninger; Jeg vil og gierne troe, at Magnus har villigen antaget alt, og derfore ogsaa Saxonis Grammatici Anseelse, alene fordi det kunde tiene ham til at vise de Svenske Kongers Magt og Vælde; Men jeg tør ei med Torfæo legge til, at han haver selv digtet og løyet noget, thi det er en haard Beskyldning, allerheldst man kan vise hvor han haver taget en stor Deel fra, og Fordommes Magt desuden er bekiendt, saa at et ringe, ufuldstændigt Vidnesbyrd haver let i hans Øyne kunnet voxe til et betydeligt og vigtigt, og maat tage sig den Skikkelse paa, som hans Indbildnings-Kraft har tillagt det. Naar Torfæus siger, at det Svenske Vers hos Verelium i Noterne til Hervarar Saga P. 113, som Magnus har oversat paa Latin, viser sig, efter Sproget at dømme, ei at være ældre end fra Erici Pomerani Tid, og at de Skrifter, han ellers beraaber sig paa, have maaskee ei heller været stort ældre, saa vil jeg gierne give dette Magt, men saa har han dog havt Skrifter at gaae efter, der vare 100 Aar ældre end han; Og hvo veed om dette Vers ei haver været ældre, og er bleven sat i et mere nymodig Sprog, hvorpaa haves mange Exempler. At Ericus Olai ei beraaber sig paa disse Skrifter kan vel opvække Mistanke, men dog ei afgiøre Sagen, thi hvor mange Documenter ligge ei skiulte i Krogene, som en sildigere Alder først opdager; Og herpaa see vi dagligen Beviis. Torfæus paastaaer fremdeles, at Magnus haver af Had til de Danske digtet meget, hvilket jeg vilde have udtrykket saaledes: At han af Had til dem haver uden Undersøgning begiærligen imodtaget alt hvad som

 kunde

(24) Serie l. I. c. 9. p. 79 — 82. p. 75. App. 447 — 475.

kunde skade dem, saa og forestillet sig alt saadant större, vissere og i en anden Orden og Tid, end det haver tildraget sig. Den Ingo, som J. Magnus (25) har, saa og Ericus Olai (26), anseet Torfæus (27) for den samme som Odin, og giver derfor temmelig gode Grunde. Da nu begge disse Svenske Historieskrivere udgive Nearchum og Frotho for hans Sønner, saa viser saavel Tiden, som Navnene og Omstændighederne, at herved sigtes til Niord, saa og Frode Fredegode, eller og Freyr. Og som strax derpaa sættes Urbar, og hans 3 Sønner östen, Nore, som regierede i Norge, og Dan i Dannemark, og dette paa noget nær treffer ind, enten, ved at rykke tilbage, da Lethræ Rige begyndte med Skiold, eller og, ved at rykke frem, da Nor kom til Norge, og Rig först optog Konge-Navn i Skaane eller det egentlige Danmark, saa bekræfter dette at Ingo er Odin, og viser tilligemed, at J. Magnus og Ericus Olai have havt endeel gode Efterretninger, som dog tildeels have været bedærvede, og som de ogsaa selv tildeels have uret forstaaet og ilde brugt, heldst den förste, hvilket fornemmeligen er kommet deraf, at de ei nær have havt alle de Efterretninger samlede, som vi nu omstunder, hvorvel nogle, som mangle os. For Resten gaaer Torfæus J. Magni Konger ret got igiennem, undtagen at han allevegne söger at indprente den Sætning, at Magnus haver med beraad Hu digtet Konger, og er ei bleven bedraget af Saxo, men har kun stillet sig saa an. End mere kunde J. Magnus befries for at have digtet, dersom man torde antage Strahlenbergs (28) Mening, at der var Overeenstemmelse imellem ham og Følgen af de Tatariske

(25) L. 7. c. 11. p. 237.
(26) L. 1. p. 25.
(27) Serie p. 466.
(28) N. u. O. Th. v. Europa p. 117—126.

riske og Mungaliske Konger hos Abulgasi Bayadur Chan, som han mener at være kommet deraf, at Annius Viterbiensis, hvilken Magnus følger i mange Ting, (en Sætning, som jeg dog ei kan tilstaae) er maaskee kommet over den Historie, som Gazan Chan i Persien lod forfærdige Aar 1304, (hvilket sidste vel er muеligt, og kan maaskee Marcus Paulus og flere Reisende have bragt den og andre Historier hiem med sig). Men naar man nøye undersøger den foregivne Overeenstemmelse, som Strahlenberg anfører, da ere de fleste Navne ulige, Forskiællen mellem Mungaler og Gother, og deres Bedrifter alt for stor til at troe, at begge Folk skulde have været eet, Slavonisk, Gothisk og Tyrkisk langt adskilt fra hinanden, som dog Strahlenberg anseer for eet Sprog, og endelig Ligheden kun i saadanne Ting, som ere tilfælles i alle Folks Historier, som at den gyldene Alder er den ældste, at gode Dage forvende Mennesker og have bragt dem til Afguderie, og at de Nordiske bleve deelte i tvende Folk, Svenske og Gother, og de andre ogsaa i tvende, Tatarer og Mungaler. En Indvending giør Torfæus endda imod J. Magnus, for at bevise at han haver digtet, nemlig, at om man til hans Undskyldning vil sige, at Skrifter ere bortkomne, saa kan man dog ei foregive det samme om Runestene, paa hvilke dog intet findes til hans Histories Bestyrkelse. Jeg svarer hertil, at naar man vilde antage for gyldig hvad Peringskiold, Joransson &c. læse paa dem, saa fandtes dog adskilligt, som kunde tiene i Magni Kram, og hvo veed om han ei har læst omtrent dette, og endda meget mere, da han havde Hovedet fuldt af sin Hypothese. Sine Kongers Orden har han vel ei kunnet finde der, men den har han fornemmelig grundet paa Saxo, Jornande, Snorro, nogle Viser, endeel Konge-Lister, og noget mere, som vi nu ikke kiende,

de, og selv sat i Hob, efter som hans Kiærlighed til Fædernelandet, Had til de Danske, Indsigt og flere Omstændigheder gave ham ind, og som han lige saa lidet som Saxo har behaget at meddele os. Derimod har han, efter de af ham antagne Læsemaader, gierne kunnet finde et og andet paa Runestenene til at bestyrke sine Meninger om Sverriges Alder, Høyhed, Magt, og en og anden enkelt Konge. At han har læst urigtig, derpaa er ingen Tvil, thi man skal have Møye ved at vise een eneste Steen, som man med Vished kan henføre til det 10 Sæculum, end sige til ældre Tider.

§. XV.

Svenske Konge-Lister.

Benzelius haver føyet til Vashovium (29) i Noterne en Liste over de Svenske Konger fra Regnar Lodbrog, til Birger, som døde 1321, hvoraf jeg slutter, at den er skrevet i hans Tid. Den opregner dem saaledes: Først Ragnar Lodbrok, saa Biorn Jarnside, derpaa Eirikur, Biörns Søn, siden Eiricur, Refills Søn, (hvilket kommer overeens med Hervarar Saga, som siger, at Refill var en Søe-Konge, thi Refill nævnes ei her blant Kongernes Tal) derefter Emundur, og Biörn paa Hauge, (som og stemmer vel nok overeens med Hervarar S., undtagen at her udelades Eric, som var Broder til Biörn, og regierede tilligemed ham, og at i Sagan ei siges tydelig at Amund regierede med Biörn, som dog saa maae have været, i det mindste for en Tid, efterdi der berettes, at Eric, Amunds Søn, tog Riget efter sin Fader, og dette fortælles strax efter at forhen er bleven mældet om de tvende Brødre og Konger Eric og Biörn, og desuden Rimbertus P. 61 taler om en Kong Anund i Sverrige paa de Tider). I de

(29) P. 81.

de efterfølgende Konger stemme saavel Listen som Sagan overeens med hinanden. Selvsamme Benzelius haver paa et andet Sted (30) udgivet en anden Svensk Konge-Liste, som slutter med 1396, og som begynder med Inge, og udgiver Neroch for hans Søn, og Frey ɔ: Freyr igien for Nerochs Søn, og for Resten kommer i Ordenen overeens med Snorro, indtil Oluf Trætelja, men fortæller visse Tildragelser anderledes. Denne Liste synes J. Magnus at have brugt. Oluf efterlod sig tvende Sønner Halfdan Hvidbeen, de Norske Kongers Stamfader, og Ingiald Konge i Vermeland, om hvis Afkom Snorro intet taler, men i denne Liste kaldes han Inge, og giøres til Fader af Eric Wædherhat, han af Eric Sigersæl, han igien af Eric Aarsæl, og han endelig af Oluf Skotkonung, og siden er Forskiællen mellem begge Lister kun ringe. Ericus Olai maae have havt denne sidste Liste, thi han følger den fra Inge af, endog i den gandske urigtige Ericus Arsæl, som han siger ellers kaldtes Stenkill den første, og som er giort af Kong Stenkill, der regierede efter Hakon, og døde 1066, og af Kong Kol Blot Svends Søn, der levede ved 1130, og ellers kaldtes Ericus Arsæl, thi af Snorro, som uden mindste Tvil fortiener størst Troværdighed, er det klart, at Oluf Skautkonung var en Søn og Efterfølger af Eric Sigersæl. Og at denne Liste er urigtig, og har i det mindste for faae Ledder imellem Oluf Tretelja og Oluf Skautkonung er klart, naar man sammenholder den med de Norske Konger, som have regieret i samme Tid. Imidlertid er det dog mærkeligt, at Saxo (31) alerede taler om en Svensk Konge Ingo, en Søn af Alver, og Frende til Olav og Ingeld, af hvilke Ingo og Olav bleve dræbte af Harald Hyldetand.

(30) Mon. p. 68—71.
(31) P. 138 og 139.

tand, men Ingeld derimod ægtede hans Søster, og blev ved hende Fader til Ring, som siden dræbte Hyldetand. Altsaa er Saxo og denne Liste, samt de den følgende Svenske Skribenter eenige i at Oluf Skautkonung skulde stamme fra en Ingo eller Ingeld, som havde været Konge i Sverrige, og det ved en Dansk Prindsesse, som Ericus Olai (32) dog giør til en Dotter af Regnar Lodbroc, venteligen for Tidens skyld. Efter al Anseende har Saxo her tillagt Harald, hvad som tilkom hans Morfader Ivar Vidfadme, der dræbte Ingeld, som Saxo urigtig kalder Inge, og hvis Søn, ei Broder, Oluf ogsaa blev dræbt, hvorvel ei af Ivar, men af sine egne Undersaatter, efterladende sig en Søn, ikke Broder, ved Navn Ingeld, om hvilken jeg skal handle udi Harald Hildetands critiske Historie, og dette bliver saa meget rimeligere, som Saxo ellers reent har forbigaaet Ivar Vidfadme. Da Randver, Stamfader for denne anden Svenske Konge-Linie virkeligen var en Søn af en Dansk Prinsesse, og hans Levetid falder ind med Oluf og Ingeld, og hverken denne Liste eller Saxo have kiendt ham, saa er det ingen Under at de her have forvirret alle Ting. Denne sidste Liste haver Ihre udgivet paa nye med Anmærkninger til, og aftrykt Texten i det Svenske Sprog. Biörner (33) vidner, at begge disse Lister ere tagne af Grev de la Gardies Bog-Samling, og at de forhen havde tilhørt vor Stephanius i Sorøe, og han faaet dem af Islændere (hvilket dog vel kun bør forstaaes om den første Liste, siden den sidste er paa Svensk, med mindre Originalen har engang været paa Latin eller Islandsk).

§. XVI.

(32) P. 35.
(33) For. t. K. D. p. 16. not. *.

§. XVI.

Udi Viga Glums Saga (34), som er en af de beste i Henseende til Efterretninger om de Gamles Sæder, forekommer Oluf Tryggesöns Moder Astrid hendes Slægtregister. I den siges hendes Fader at have hedet Eric, hvilket Snorro (35) bekræfter, leggende til, at han havde det Tilnavn Biodaskalla, og var en riig Mand, og boede paa Oprostad i Norge. Ved at efterregne Tiden naar Oluf Tryggesön kan være fød hos Snorro (36), synes Aar 967 at komme ud, hvilket dog nok bliver for sildig, men efter et eneste Sted (37) Aar 945, 946 eller 947, hvilket bliver for tilig. Dog den Regning af 967 behøves kun, naar man antager, at Kong Hagen Adelsten er død 960, men henfører man hans Død til 950, en Mening, som har megen Rimelighed for sig, da kan han være fød 957. Saa meget er vist, at han blev fød kort efter sin Faders Tryggves Død. Siden hendes Fader Eric endda levede efter Snorro da dette skeede, saa vil jeg antage at Astrid er fød 940, og Eric 907. Vil man nu vedblive at fortsætte Genealogien paa same Maade, da er Erics Moder Astrid fød 890, Viigfus 857, Sigurd 824, Viking Kare 791, Eyvind 758, og Thorir 725. Antager jeg at Eyolf har været 10 Aar ældre end hans Kone Astrid, saa er han fød 880, Ingialldur 847, og Helge 814. Da nu denne Helge var efter Are (38) en af de første Nordmænd, som drog til Island, og dette Land er efter Are selv (39) første gang bleven beboet

Slægtregistere af Viga GlumsSaga.

Uuu 2

(34) C. 2. p. 188 og 184. 180.
(35) T. 1. p. 191.
(36) P. 191. 199. 217. 219.
(37) P. 237.
(38) P. 12.
(39) P. 8.

boet da Harald Harfager var 16 Aar, det er 869, naar 853 antages for hans Fødsels-Aar, saa sees heraf, at Helge gierne kan have været fød omtrent 814, naar man vil antage at han i sin Alderdom er kommet did. Hans Fader Eyvind Austman maae da være fød 781, og Helges Søster Thurida vil jeg sætte 815, hendes Mand Thorstein 805, hans Fader Oluf Hvidben 772, hans Fader Ingiald 739, Helge 706, Oluf 673, Gudrod 640, Halfdan Hvidben 607 (40), som jeg forhen haver antaget at være i det tiligste fød 658. Her maae altsaa være nogen Urigtighed, allerheldst Are paa et andet Sted (41) opregner Helge hin Magres Afkom saaledes: Ketil var Bisp i Holum da Are levede og skrev Aar 1120, og blevet det i samme Aar, hvorfore man ei vel kan antage, at han er fød forend 1080. Hans Fader var Eyolf, fød 1047, Gudmund 1014, Eyolf 981, Einar 948, Helga hans Moder 931, og Helge hin Magre hendes Fader 898. Vil man nu følge denne Regning, saa bliver Halfdan Hvidben fød 691, som maaskee er noget for sildig, men dog uden al Tvil langt rigtigere end 607. Mellemtallet bliver 649. Oluf Hvidben kommer da ogsaa til at fødes Aar 856, hvilket langt bedre lader sig forene med det, som i Oluf Tryggvesöns Saga (42) fortælles om ham, at han ægtede Audur Diupauge, en Dotter af Ketill Flatnef, thi da kan Audur antages at være fød 866, og hendes Fader 833, hvilket kommer vel nok overeens dermed, at Audur var og en af de første, som nedsatte sig paa Island (43), og at hendes Fader levede i Harald Harfagers Tid; At hans Søn Thorstein

(40) Are p. 12. O. T. S. pa. 2. p. 15.
(41) P. 74.
(42) Pa. 2. p. 15 og 16.
(43) Ib. p. 16. 14. Are p. 12.

Þorstein ægtede Þurida, en Dotter af Eyvind Austman, thi da kan Eyvind være fød 865, og hans Dotter 888, hvilket vel nok rimer sig med 883, eller 889, udi hvilket Aar Þorstein da fødes, og med Helge hin Magres Fødsel, som treffer ind i det Aar 898; At Helge hin Magres Kone hedde Þorun Hyrno, fød efter Reglen 908, hendes Fader Ketil Flatnef, fød da 875, hvilket bliver noget for seent, og som kan hielpes derved, at man antager, at der have været mange Aar mellem de tvende Søstre Audur, og Þorun, og at Þorstein var i Sælskab med Jarlen Sigurd den Rige, en Søn af Eystein Glumru, og at han blev dræbt i Skotland, imedens Moderen Audur endda levede, hvilket kommer vel overeens med Snorronis (44) Fortælling, at Sigurd var Jarl paa Orkenøerne, da Harald Harfager regierede. Men nu at komme til Genealogien af Viga Glums Saga igien, da er den uden al Tvil urigtig deri, at den giør Eric Biodeskalle P. 188 til en Søn af Astrid, thi paa samme Stæd opregner den Astrids fire Sønner med Eyolf, uden at kalde nogen af dem Eric, og siger ei at Astrid haver været gift tvende gange. Hertil kommer at Vigfus maatte efter denne Regning være fød 857, og hans Dotters Mand Eyolf ved Pas 880, og hans Søn Glum, som var den tredie, ikke før 918, og dog skal Hagen Adelsten have allerede regieret, da Eyolf ægtede Glums Moder. Altsaa er det klart, at her ere for mange Ledder. Men ved at efterse Snorro, afhielpes dette, thi der (45) siges, at Sigurd og Bödvar vare Brødre, og Sigurd Fader til Eric Biodeskalle, saaog at (omtrent Aar 999) kom Gitzer Hvide, en Søn af Teitur til Norge. Han var Søn af Ketil Biörn og

(44) T. 1. p. 530.
(45) P. 306.

Alof, der var en Dotter af Bödvar. Ved at eftertænke dette, faldt der jeg paa den Mening, at Viga Glums Saga bør maaskee saaledes forstaaes, at Sigurd var Fader til Vigfus, men Bödvar, og ei Vigfus, Fader til Astrid, (hvorefter at domme Sigurd maatte have havt sin egen Broder-Dotter til ægte); Og som Vigfus dog virkeligen havde en Dotter ved Navn Astrid, saa kan dette have giort den tilsyne værende Uorden. Dog som Skribenten strax derpaa siger, at Bödvar var Fader til Olufs, saa lader det at han dog selv har taget feil. Men hermed maae være, som det kan, saa er det klart, at de maae være fodde saaledes: Eric Biodeskalles Fader Sigurd 874, Viking Kare 841, Eyvind 808, og Thorir 775; Fremdeles Bödvar Sigurds Broder i det mindste forst 900, hans Dotter Alof 933, og hendes Son Gitzer 953, siden han 999 kom til Norge, og hans Son Isleif forst fodes 1006 (46), hvilket sidste særdeles viser Nodvendigheden af Forskiellen mellem Sigurds og Bödvards Fodsel, hvoraf ogsaa folger, at Sigurd neppe kan have ægtet hans Dotter. Det vil maaskee falde nogen ind at sporge her, hvi jeg indforer saa mange Genealogier, som ei ere Danske, hvortil jeg svarer, at det skeer for derved at bevise, at de particuliere Genealogier gierne kunne forenes med den almindelige Tidsregning, og at denne i sær haver megen Sammenhæng med den, siden den opstiger til Halfdan Hvidben, og de Svenske Konger. Torfæus (47) anforer rigtig nok af Waræo, at Oluf Hvidben regierede i Dublin 853, hvilket vel nok kommer overeens med min Sætning, at han er fod 803 eller 810, og smukt lader sig foreene med Snorronis Fortælling, at Thorsteirn Raude, en Son af Oluf Hvidben, stod i Forbund med Sigurd

(46) Are p. 54 og 56.
(47) H. Norv. t. 1. p. 397. 398.

Sigurd den Rige, som var Jarl paa Orkenøerne, da Harald Harfager regierede; Saa og med det Torfæus beretter, som ogsaa er rigtigt, at Sigurd Hiort var Farbroder til Oluf Hvidben, og han var Fader til Ragnhilld, (fød omtrent 833), som igien var Moder til Harald Harfager, (fød omtrent 853), hvilken altsaa indfalder i samme Leed med Thorstein Raudr, som vel passer sig, da de begge levede paa een Tid. Men heraf bliver det troligt, at Ingialld Oluf Hvidbens Fader haver været noget ældre end Sigurd Hiort. Og uden Tvil have de været fuld Brødre, og Sønner af den Danske Kong Sigurd Orm i öyes Dotter. Da han nu var en Søn af Regnar Lodbroc, og uden Tvil Frankernes første Sigfrid, følgeligen levede endda 798, saa indseer vel enhver heraf, at dette passer sig og gandske got. Arngrimus (48) kalder hende Thora, og gior hende til Dronning i Irland, venteligen fordi han gior Oluf Hvidben, som var Konge i Irland, til hendes Søn, da han dog var hendes Sønne-Søn, og følger han uden Tvil herudi Eyrbyggia Saga (49), som endnu ligger utrykt, og kalder Oluf Hvidbens Dronning Audur, en Dotter af Ketill Flatnef. Saafremt Sigurd ei haver havt 2 Døttre, hvoraf den ene Aslaug har ægtet Faderen Helge, og den anden Thora Sønnen Ingialld, eller og at Helge haver havt 2 Søstre efter hinanden, saa bliver hendes rette Navn uden Tvil Aslaug. Man kunde og antage, at Helge havde først udi et andet Giftermaal avlet Ingialld, og siden længe efter med Aslaug Sigurd Hiort, som kan antages omtrent at være fød 800, og at just Sigurd Hiort er derfore blevet Konge, fordi hans Moder var af saa fornem Byrd, hvorimod det synes rimeligt, at Ingialld haver maat gaae paa

(48) Crym. l. 2. Tab. 9. p. 152.
(49) C. 1.

paa Søerøverie, siden hans Søn Oluf nedsatte sig i Island; Fremdeles maatte man da antage, at Ingialld havde virkelig været gift med Thora, en Dotter af Sigurd Orm i öye. Naar jeg betænker at Ingialld maae omtrent være fød 770 eller 778, og endda skulde have været en Dotter-Søn af Sigurd, som vidst endnu levede 798, og maaskee meget længre, saa kommer det mig og noget sælsomt for. Vel kunde det ryddes noget af Veyen ved at lade Oluf Hvidben fødes 820, og Ingiald 787, men saa staaer dog den anseelige Forskiæl mellem Landnama og Eyrbyggia Saga tilbage, i Navnene af Sigurd Orm i öyes Døttre, hvilke da gierne efter Tiden kunde holdes for een Person, som jeg dog tviler paa. Imidlertid anseer Torfæus (50) dog det for urigtigt, at Þora skulde have været Oluf Hvidbens Moder, da hun var hans Far-Moder. Af bemældte Waræo (51) sees ellers, at Oluf Hvidben, eller Amlav, som han kalder ham, er død 871. Men hvo Ivar, som døde 872, og Sytric have været, der efter Waræus fulgte ham, kan jeg ikke sige; Fra Norge have de været siden de vare Ostmanner. Fremdeles beretter Torfæus (52), at Helge hin Magre skal have nedsat sig paa Island 888, og herefter at domme, maae han ei efter min ene Hypothese være fød 910, men vel 850, thi saa kan hans Søster Þurida gierne have ægtet Þorsteirn Raudr, en Søn af Oluf Hvidben. Og hvor got Ledderne og Tiden i alle Poster indtreffer, kan sees deraf, at Ketill Flatnef, som efter den 16 Tavle ved §. 4, der er taget af Landnama, og maae efter Ledderne der være fød 823, (som dog vel i sig selv er skeet noget for, siden hans Dotter Audur blev gift med Oluf Hvid-

(50) H. Norv. t. 2. p. 115.

(51) Ant. Hib. p. 129.

(52) Ib. p. 118.

Hvidben, som døde 871, og havde med ham en voxen Søn, da han døde), havde en Søn ved Navn Biörn, fød efter samme Beregning 856, og han en Søn Ottar fød 889, og hans Søn Helge fød 922, blev gift med en Dotter-Dotter af den navnkundige Gange Hrolf; Thi denne sidste levede endda 926, følgelig er det rimeligt, at Helge kan have med hans Dotter-Dotter avlet Osvidur 955, denne Ospakur 988, og han Ulf 1021, hvilken var Stallare hos Kong Harald Haardraade, som døde 1066. Fortsætter man nu Ulfs Afkom, saa kommer man til Erkebisp Eisten, og han maae efter Reglen være fød 1120, (hvilket bliver maaskee noget for seent, men som let kan afhielpes ved at lade nogle af hans Forfædre avle tiligere. See Schönings Forbedringer P. 413 og 414). Torfæus (53) opregner fra Biörn Bune, en Broder af Ketill Flatnef, 9 Ledder til Thorkell, begge iberegnede, hvilken sidste var en stor Ven af den hellige Bisp Thorlacius, som levede ved 1177; Vil man nu multiplicere 9 med 33, saa komme 297 ud, hvilket gaaer tilbage i Tiden til 880, som vel bliver tilsyne noget for kort, men som kan noget afhielpes ved det man ei veed, naar Thorkell egentlig blev fød, thi han kan i 1177 have alerede været temmelig gammel. Korteligen, naar man vil igiennemgaae alle de Islandske Genealogier hos Are, Torfæum, Arngrimum og i Landnama, at forstaae af de Personer, som have nedsat sig paa Island selv, da skal man finde, at saavel Ledder som Synchronismer stemme herligen overeens, og yppersligen til at stadfæste Tiden paa hvilken Harald Harfager og Sigurd Orm i öye have levet, og følgeligen ogsaa deres Forfædre. Torfæus (54) antager, at Vigfus, Eric og Bodvar vare Brødre og

(53) Ib. p. 121.
(54) Ib. p. 147.

og Sønner af Viking Kare, og at Eric var Mor-Fader til Oluf Tryggesön, at Teitus ægtede Olufa, en Dotter af Bodvar, og bekiendt er det at Gissur var igien en Søn af Teito, og Bisp Isleif, som døde 1080, af Gissur. Altsaa lader han Sigurd reent ude, og gaaer saaledes gandske imod Viga Glums Saga. Saafremt ellers dette skulde være rigtigt, saa tiente det mægtigen til at fastsætte Alderen af Eric og Bodvar, thi Gissur levede ved Aar 999, og hans Søn Isleif blev Bisp 1055; Teit kan altsaa sættes at have blomstret ved 970, og Eric og Bodvar ved 950, hvoraf følger at Erics Alder passer sig vel med hans Dotter-Søns Oluf Tryggvesöns, hvilken efter den vedtagne Mening døde Aar 1000. Dette bringer mig paa de Tanker, at Slægt-registeret i Viga Glums Saga bør indrettes saaledes:

Viking Kare.
Bödvar. Sigurdur. Eric.
Teitus. ⌣ Olufa. Vigfus. Astrid. ⌣ Trygge.
Gissur Hvide ved 999. Eyolf. ⌣ Astrid. Oluf Tryggesfön.
Thorsteirn. Vigfus. Glumur. Helga.

Altsaa maae af de mange Ledder, som Sagan har fra Viking Kare ved Sigurd til Oluf Tryggesön, udelades 3, hvilke og meget vanskeligen ville lade sig forene med de faae i Bodvars Linie, og følgelig Eric giøres til en Søn af Viking Kare. Derimod antager jeg med Sagan at Sigurd, og ei Vigfus, var en Søn af Viking Kare, og Vigfus igien en Søn af Sigurd, thi dette siges i Sagan paa tvende Steder; Hvorimod den er meget uordentlig, og siger sig selv imod, naar den taler om Astrid. Iblant Arnæ Manuscripter i 4to n. 582 er eet af Viga Glums Saga, som i Henseende til Genealogierne er noget fuldstændigere end den trykte,

men

men beklageligen ender med disse Ord i det 4 Capitel: Sagdi han þo felt hafa marga Menn siina, og sagdist mundi lata Systur, hvilke i Manuscriptet lyde saaledes: Sagdi han þo felt hafa marga vini sina; Sagdist hanm mundi lata Systur. Strax i Begyndelsen siges Helge den Magre at have været en Søn af Eyvind Austman, og Rafnvitur, som var en Dotter af den Irske Konge Kiarfal. Helge var gift med Þorun Hyrne, som var en Dotter af Ketil Flatnef, hvis Fader var Biörn Bune Herse i Norge, som boede i Romsdalen. Ordene i Viga Glums S. P. 188, saavel som og i den utrykte n. 582, ere ellers noget tvetydige, og efter dem kan Astrid, Eriks Moder, ogsaa have været en Dotter af Bodvar, og da passer Tiden sig noget bedre, thi da kan man antage, at hun har været meget ældre end hendes Søster Olufa, og hendes Søskende-Barn Vigfus, hvilken sidste alerede havde en voxen Dotter, da Hagen Adelsten regierede. Slægtregisteret maatte da indrettes saaledes:

	Viking Kare f. c. 824.	
Bodvar f. c. 857.		Sigurd f. c. 869.
Trygge. ⌣ Astrid f c. 890.	Olufa ⌣ Teit.	Vigfus f. c. 902.
Eric f. c. 907.	f. c. 929.	Astrid f. ⌣ Eyolf. c. 935.
Tryggve ⌣ Astrid f. c. 940.	Gissur Hvide levede ved 999 og længe efter.	
Oluf Tryggvesön † 1000.		

§. XVII.

Slægtregistere af Grettirs Saga.

Saadan particulier Genealogie er den af Asta, Oluf den Helliges Moder, som findes i Grettirs Saga (55), udi hvilken dog upaatvileligen Ledder maae være udeladte, hvilket er klart

(55) Sögu Þætt. p. 81. 82. 83. 87. 90. 97.

af Sagan selv, og det paa tvende Maader, thi forst siges der, at Aunund Trefot levede da Harald Harfager undertvang Norge, at han og forte Krig med ham, det er ved Aar 880 og 890, og hans Sosters Sonne-Dotter skal dog have fod St. Oluf 995, eller 998. Da hun nu 1016 endda fodde en Son, saa kan man ei troe at hun i det tiligste er fod forend 970, *hvilket* endda bliver for langt tilbage i Tiden, og neppe kan bestaae med *Historien*; Lad nu hendes Fader være fod 920, som atter bliver en temmelig seen Avling, saa nodes man endda dog til at antage, at hans Moder Gudbiorg maae enten have avlet ham meget seent, eller og mange Aar have været imellem hende og hendes Broder. Altsammen Ting der vel ei ere umuelige, men dog neppe trolige, at de ere saaledes skeede paa hinanden. Hertil kommer for det andet, at fra Aunund Trefod ere der i Sagan 3 Mands-Ledder, ham uberegnet, til Grettir, som levede ved 1016 i Eric Jarls Tid, hvilket vel ogsaa er vel lidet, men dog langt mere end 3 Ledder, hvoriblant ere tvende Fruentimmers. Desuden kalder Snorro (56) Astæ Fader Gudbrand Kule, og ei Gudbrand Bune, som her i Sagan, hvilket bringer mig paa de Tanker, at der haver i det mindste været en par Gudbrander efter hinanden, Fader og Son, og at dette haver foraarsaget, at den ene er bleven udeladt. Og saafremt det er rigtigt, hvad der staaer i den Danske Snorro, at Gudbrand var Hofding over Gudbrandsdalen, saa bestyrker dette meget min Sætning, thi der hedte de længe Gudbrand efter hinanden, Son efter Fader. Vel sandt, at Torfæus (57) antager som rigtig, at Asta var en Sonne-Dotter af Gudbiorg, Soster til Aunund Trefod, saa og nægter at Gudbrand

(56) T. 1. p. 259.

(57) Part. 3. p. 49. pa. 2. p. 327.

brand var fra Gudbrandsdalen, paa Grund deraf, at Asta siges i Codice Flateyensi at have fød St. Oluf til Verden paa Gaarden Vik i Grænland, hvoraf han slutter at Gudbrand har boet der, efterdi Snorro (58) ogsaa siger, at St. Oluf blev fød og opfostred hos sin Mor-Fader; Men herved maae agtes at Snorro kun siger, at hans Mor-Fader boede i Upland, og at Flateyar Bog mener, at St. Olufs Fader Harald Grænske boede i Grænland, hvilket dog Torfæus (59) selv tilstaaer at være urigtigt, da han kun blev opfød der. Hvad nu Eyvind Austmans Genealogie angaaer, saa da jeg nu nyelig haver viist, at han maae omtrent være fød 865, saa er det ei muligt at hans Fader kan have havt en Dotter af Rolf til ægte, som var en Søn af Ingialld og Sønne-Søn af Frode, hvilke tvende sidste havde efter Landnama (60) Starkadr den Gamle til Skalld, thi Ingialld maae vist have levet i det 5 Sæculo. Vil man nu end antage, at han foruden Hrærec har havt en Søn af det Navn Rolf, paa Autoritet af disse tvende Skribenter, saa gaaer det dog umueligt an at lade Eyvind Austman blive en Dotter-Søn af denne Rolf. Men derfore kan maaskee Eyvind dog gierne have stammet fra Ingiald, og Uordenen alene være kommet deraf, at man har blandet den ældre og yngre Sterkodder sammen, i hvis Tid det ikke er gandske umueligt at Hrolf kan have levet, men saa maae man antage en Hrolf til, som har været denne Hrolfs Stamfader. Heraf sees hvor almindeligt det er i de gamle Slægtregistere, at de seneste Ledder ere blevne ihukomne, saa og de ældste, heldst naar de vare af nogen ypperlig Stamme, men

 at

(58) T. 1. p. 261 og 262.
(59) Pa. 2. p. 326.
(60) Pa. 3. p. 105. c. 12.

at de mellemste ere ved Tidens Længde blevne glemte, fornemmelig naar de ei have giort sig bekiendte ved noget særdeles. Mærkeligt er det, at udi denne Grettirs S. (61) kaldes Harald Harfager Harald Liufa (et Tilnavn, som dog vel nok passer sig paa ham forend han kiæmmede sit Haar), og hans Fader Haldan Hvide, hvilket Tilnavn aldeles ikke kan forsvares, da man ei kan tvile paa, at han jo har hedet den Sorte, saa dette *bliver* enten en Hukommelse-Feyl af Skribenten, eller og en Copiist-Feyl. Maaskee at disse Ingialld og Frode ei have været de gamle Konger af disse Navne, allerheldst Frode, saavel i Grettirs S., som i Landnama, kaldes alene Konge, hvoraf jeg slutter, at denne Ingialld ei har været Konge, og at herved sigtes til Frode 6, som foruden Halfdan, der blev Konge, kan maaskee og have havt Ingialld til Søn, der ei blev Konge. Men endda maae Ledder fattes, thi om man end vil sætte, at Frode er død noget hen i det 7 Sæculo, saa bliver dog derfra til Aunund Trefot i det mindste 250 Aar, og til at fylde dette Rum har man kun 5 Ledder, og deriblant endda et Fruentimmer, og udi lige Tid har man i Harald Harfagers Slægte-Linie 12 Ledder. Jeg slutter derfore, at Hlyfs Fader har hedet Hrolf, og Far-Fader Ingialld, og at Kong Frode haver og havt en Søn af samme Navn Ingialld, fra hvilken den samme Ingialld haver stammet. Men naar man endda maae antage, at saa mange Ledder mangle, saa kan man gierne ansee Frode og Ingialld for de gamle Konger af de Navne, allerheldst Landnama giver det tydeligen tilkiende ved at sige, at den gamle Sterkodder var deres Skalld. Imidlertid troer dog Torfæus (62) ikke, at denne

(61) C. 2. p. 81.

(62) H. N. t. 2. p. 117.

denne Frode er Frode 4, men at han kan have stammet fra ham.

§. XVIII.

Men af alle vore egne Nordiske gamle Skribenter er ingen, som i Henseende til sin Alder og Sanddruhed fortiener større Troværdighed end Are, og han er ogsaa fast den eneste, som haver udtrykkeligen nævnet om Aarstal i ret gamle Ting, naar de saa kaldte Annales undtages. Vel angaae de meest Island og Norge, men for den Sammenhæng, som det sidste Riges Bedrifter da alerede havde med Dannemark, vil jeg nu anføre de fornemste chronologiske Mærker, som findes hos ham, da mange af dem tiene til at fastsætte vor Chronologie. Ivar Ragnar Lodbrocks Søn lod dræbe Edmundum S. Aar 870. Are P. 6 og 8. v. P. 70 og 72. Harald Harfager var 16 Aar da Island blev bebygget, og omtrent paa samme Tid blev Edmund dræbt P. 8. Harald regierede 70 Aar, og opnaaede en Alder af 80, P. 10. følgelig er Island egentlig bebygget 869, saafremt Harald er fød 853, eller og maae Harald være fød 854, maae altsaa være død 934, og kommet til Regieringen 864, saafremt han efter Snorro har kun havt 10 Aar da han steg paa Thronen. 60 Aar efter Kong Edmunds Drab (altsaa 930) blev Hramn, Hængs Søn, Lagmand paa Island, eet eller to Aar, som vise Mænd sige, førend Harald Harfagers Død P. 20, hvorefter den maatte indtreffe 931 eller 932, hvilket dog ei kan være rigtigt efter den nyelig anførte Regning af Are, med mindre Aarenes Fraction kan komme her til Hielp. Oluf Tryggesön blev dræbt Aar 1000, 130 Aar efter Edmunds Drab, og i samme Aar blev den Christne Religion forkyndet paa Island P. 48. Og denne Regnings

Tids-Regning hos Are.

Rig-

Rigtighed stadfæstes ogsaa ved de Aar, som Are P. 20, 30, 50, 52, 56, 58, 60, 64 tillegger de Islandske Lagmænd saaledes: Hramn blev Laugmand 930, som nu nyelig er anført, og da var Island overalt bebygget, saa at ingen flere kom at sætte sig der ned. Han var Lagmand i 20 Aar (døde altsaa 950); Derpaa Þorarera Raga Broder i 20 Aar († 970); Saa Þorkell Mani i 15 Aar († 985); Efter ham Þorgeir af *Liosavatn* i 17 Aar († 1002), og som Island under ham blev christnet Aar 1000, saa sees heraf at dette stemmer vel overeens sammen; Saa Grimr af Mosfell i 2 Aar († 1004); Saa Scapte i 27 Aar († 1031), og han døde samme Aar som Oluf den Hellige blev dræbt, 30 Aar efter Oluf Tryggesöns Fald (hvilket synes at medføre 1030, et Aar der ogsaa let kan komme ud ved at tage Fractionerne til Hielp). Derefter Stein i 3 Aar († 1033 eller 1034); Thorkill i 20 († 1053 eller 1054); Geller i 9 (afgik 1062 eller 1063); Gunnar i 3 (afgik 1065 eller 1066) Colbein i 6 († 1071 eller 1072), og kom han til Embedet det samme Aar som Harald Haardraade faldt i Engelland (da der nu er ingen Tvil om at jo dette skeede 1066, saa synes, at man *snarere* bør ansee 1031 end 1030 for Scaptes Døds-Aar, allerheldst det lader, at Oluf Tryggesön har sat Livet til seent om *Høsten*, og Oluf den Hellige derimod i Julii Maaned, saa at Are maaskee derfore haver kun regnet fulde 30 Aar, siden der fattedes nogle Maaneder i 31); Geller i 3 († 1074 eller 1075); Gunnar i 1 († 1075 eller 1076); Sighvat i 8 († 1084 eller 1085); Marcus i 24 († 1108 eller 1109), og som han blev valgt det Aar da Bisp Gizur havde været eet Aar paa Island, saa maae enten 1083 eller 1085 komme ud for hans Ankomst til Embedet; (thi Isleif døde 1080, saasom 80 Aar vare da forløbne fra Oluf

Trygge-

Tryggesöns Fald, 2 Aar efter blev Gizor Bisp, det er 1082, følgeligen er Aaret efter 1083, men Gizor var 1 Aar paa Landet, og siden 1 Aar i Gautland, og kom da atter til Island, og sigtes her til denne hans anden Ankomst, saa kommer 1085 ud, et Aar som den foregaaende Chronologie synes at udfordre, efter dette maae Marcus være død 1107 eller 1109); Ulfhedin i 9 Aar († 1117, 1118, eller 1116); Bergthorr i 6 († 1123, 1124 eller 1122); Godmund i 12 († 1135, 1136 eller 1134); Men hvilket Aar der er det rette for disse sidste Lagmænd kan ei gotgiøres af Are, fordi det sidste chronologiske Mærke han har gaaer ei saa vidt; Dog da han udtrykkelig siger P. 70, at Bisp Gizor døde samme Aar som Pave Paschalis, Keyser Alexius &c., om hvilke man vidst veed at de døde 1118, og at Bergþor foreslog Love i sit første Lagmands-Aar P. 66 og 68, men at Gizor kunde formedelst Sygdom ei bivaane Althinget, saa synes 1118 at blive det Aar da Ulfhedin døde og Bergþor blev Lagmand, hvoraf følger at Sighvat er død 1085. To Aar efter Gizors Død var det 17 Regierings af Eystein og Sigurd, det 120 efter Oluf Tryggesöns Fald, det 250 efter Edmunds Drab, det 516 efter Pave Gregorii Død, hvilken indfaldt 604, korteligen Aar 1120. Da nu Bogen hermed sluttes, og dette ei naaer til Bergþors end sige Godmunds Døds-Aar, saa slutter jeg heraf, at enten Are selv eller en anden haver, efter at Bogen var færdig, sat til hvor længe de have været Lagmænd. Hvorledes det kan hænge sammen at Are lader Harald og Ivar leve paa een Tid, og følgelig ogsaa Ragnar Lodbroc, naar Harald skal være den 6 fra Ragnar, begge iberegnede, efter andre Islændere, det begriber jeg ikke, med mindre man vil troe, at Are selv haver antaget tvende Ragnar Lodbroch, thi den Genealogie fra Ragnar til Harald er alt

for fastsat for at kuldkaste den, eller for at tænke, at Are ei haver antaget den, og Haralds Alder ligeledes, da den er saa nøye forbundet med Islands Bebyggelse. Da den senere Ragnars Fader haver efter Saxo ogsaa hedet Sigurd, saa haver vel dette givet Islænderne Anledning til at blande dem begge sammen. Den Sigifrid, som efter de Frankiske Skribenter var *Nepos Godefridi*, og rimeligen bliver altsaa den ældre Sigefridi Søn, efter det System at Sigefrid og Godefrid have været Brødre, har maaskee været den sidste Ragnars Fader, og maatte da hans Slægtregister indrettes saaledes:

Sigurd Ring † 742.

Regnar Lodbroc † 794.

Godefrid, maaskee Hvitserk.	Sigurd Orm i öye eller Sigefrid levede endda 798.
Harde Knud.	Sigefrid, Saxos Sigurd P. 168. † 812.
Gorm † 939.	Regnar Lodbroc junior † 868.
	Sigurd, Frankernes sidste Sigefrid efter 870.

Hos Are (63) findes ogsaa hans eget Slægtregister, som *tillige* med Ynglinga-Tal er det tilforladeligste og fuldstændigste af vore gamle Slægtregistere. Efter det maae, naar 33 Aar legges *til* Grund for hver Avling, Niords Fader Ingvi være fød 154 Aar for Christo, og naar 32 Aar antages, da 118. Denne Ingvi kalder han Tyrkernes Konge, (hvilken mange ansee for Odin, efterdi Odin regierede over Aser og Tyrker (64).) Men herimod strider, at Niord var ei en Søn af Odin, hvorover jeg snarere holder for, at herved forstaaes Niords egentlige Fader, allerheldst

Niords

(63) P. 76.

(64) H. K. t. 1. p. 2. 5.

Niords Søn Freyr havde det Tilnavn Ingvi, venteligen efter hans Far-Fader. Dog bliver herved den Vanskelighed, at Snorro kalder Niord udtrykkeligen en Vaner, og her udgives hans Fader dog for en Tyrk. En Vanskelighed, som dog kan hæves, naar man vil antage, at Vanerne eller Budini have været en Art af Tyrker, blandede med Græker. Saa meget er vist, at Chazarer, der alerede i det 6 Sæculo og derefter boede i de samme Egne, som Vanerne, vare Tyrker. Men om de have været et nyt der indkommet Folk, eller og de samme som Vanerne ɔ: Tanaiterne under et nyt Navn, eller noget andet der forhen boende Folk, det er en Sag, som jeg endnu hverken er i Stand til at benægte eller bejae. Af dette Ingvi Fødsels-Aar følger ellers at Niord er fød 121 eller 86, hvilket sidste kommer vel overeens med det Aar 100 eller 105, da Odin maae være fød, thi Niord har venteligen været noget yngre end han, siden han overlevede ham. De forhen anførte chronologiske Mærker hos Are antager jeg dog ei for gandske afgiorte, heldst om Aarene Oluf Tryggesön og Oluf den Hellige ere døde i, men om de end ei skulde være saa gandske rigtige, da afvige de kun 2 til 3 Aar.

§. XIX.

Nu agter jeg at giøre en og anden Anmærkning ved adskillige af de Tavler, som ere anførte § 4. I den 4 Tavle kaldes Buri Konge i Tyrkland, og giøres ved Burs til Fader af Odin, Asa-Konge. Denne Skribent har altsaa ikke vidst af nogen Fridleif at sige, hvilket kunde bringe en paa de Tanker, at vi havde faaet dette fra Saxerne, allerheldst vor Odin regierede efter Snorro ogsaa over Tyrkerne, og udi Edda kaldes Odin ogsaa *Anmærkninger ved Tavlerne n. 4. 7.*

 Burs

Burs Søn. Men da Fridleif nævnes dog i Langfedgatal og Eddæ Fortale som vor Odins Fader, og man desuden haver stor Grund til at formode, at den Saxiske Odins Fader haver været vor Kong Oluf, saa vil jeg snarere troe, at denne Forfatter haver blandet sammen vor sidste og mellemste Odin. Om den Svenske Kong Dyggve siges, som vi kalde Tryggve; Da han nu var Fader til Dag, og efter Snorro var gift med Drott, en Sønne-Dotter af Kong Ring, eller Rig, saa er det Spørsmaal om ei Are Frode har urigtigen giort den ene til en Norsk Konge, og om ei ved den Tryggve, som førte Krig med den Danske Kong Ring, bør forstaaes denne Svenske Kong Dyggve, og at Giftermaalet med Rigs Sønne-Dotter haver bragt Freden tilveye, allerheldst man ingen Tryggve finder at have regieret i Norge, da Rig herskede hos os, og ikke heller i Særdeleshed i Bahus-Lehn eller Alfheim, hvor han venteligen burde have regieret, siden det stoder næsten til Rigs Lande. Men skulde dette være rigtigt, saa er det rimeligt at Drott haver været endeel ældre end hendes Broder Dan Mykillati, siden hun blev giftet imedens hendes Far-Fader endda levede, og derpaa hendes Fader Danp regierede, saa at man derfore gierne kan antage, at Dan haver ei engang været fød da hans Søster blev gift, hvilket ogsaa vel nok lader sig forene med Synchronismerne mellem de Danske og Svenske Konger. Og af denne store Forskiæl mellem Dans og Drotts Alder slutter jeg snarere, at de have havt Fader sammen end Moder, som Torfæus vil, da en Fader meget senere kan avle end en Moder føde. Paa denne Tavle ere ellers udeladte to Svenske Konger mellem Visbur og Dyggve, Domar og Domald, hvilket uden Tvil er en Copiist-Forseelse. Den Svenske Kong Agni faaer det Tilnavn Skialfvar-Bonde, og Eigill det

af

af Ramma-Dolg, hvilket uden Tvil er en Skriver-Feyl i stædet for Tunni-Dolg. Men efter Adils bliver denne Liste reent urigtig, og gior Herleifur til hans Søn, og siden fortsætter Linien igiennem lutter Danske Konger til Sigurd Orm i öye, og fra ham til Harald Harfager; Hvoraf det er klart, at ved Herleifur forstaaes den Danske Kong Fridleif, en Søn af Frode Fredegode, og at den Svenske Linie er efter Adils blevet ved en stor Forseelse afbrudt, og den Danske gandske uretteligen kommet der i stæden. Udi Codice Flateyensi, hvor disse Genealogier findes, er denne grove Feil ei begaaet, og hos Torfæum, hverken i hans Serie, eller Norske Historie, forekommer den ikke heller. Feilen maae derfore enten staae i det saa kaldte Berg Abbeds Manuscript, som findes i Antiquitæts-Archivet i Stockholm, og som efter Finsens Beretning skal komme meget overeens med Flateyar Bogen, hvilket meget bestyrkes derved, at Biörner udi Fundinn Noregs P. 15 taler om den under Navn af Flateyar Bog, eller og maae Biörner selv have begaaet den af Uagtsomhed.

Ved Tavle 5 er at anmærke, at der nævnes en Hialmar, Konge i Biarmeland, hvilket dog ei kan tiene til at bestyrke den fabelagtige Hialmars Saga, da dens Forfatter venteligen haver taget ham af denne Carls og Gryms Vise, som ikke heller er ret gammel. Iblant Peder Syvs Viser findes den og P. 119, endskiønt med endeel Forandringer, og kaldes der den Biarmiske Kong Hialmer Kamper, Kæmpe i Bertingsland, hvilket Syv soger i Skaane. Biörner gior den Anmærkning, at denne Vise synges endnu i Medelpa og Angermanland, venteligen for derved at bestyrke sin vrange Sætning, at de ere Biarmeland. Og af samme Grund oversætter han vel Gautaland, som P. 6 forekommer

mer tvende gange i Visen ved Gothia, Giotaland, endskiønt dette ikke kan stort hielpe ham, da det her, saafremt han har truffet det ret, enten maae sigte til heele Nordens almindelige Navn Gotaland, siden Biarmeland indbefattes derudi, eller og, saafremt Syvs Vise er rettere, snarere synes at pege paa Skaane, hvilket grændser til det Svenske Gotland, thi Berringsland er kun et almindeligt Navn, og betyder et Land hvor man strider, eller hvor Kiæmper boe.

Ved Hrolfs Saga er at mærke, at den Ring, som der kaldes Konge i det Norske Upland, kaldes i Bodvars Saga Jarl i Skotland, og gives ogsaa det Navn Biörn; Blandes altsaa med Biörn, en Søn af Ring, efter den anden Saga. Udi samme Bodvars Saga føres ogsaa Hrolf Krakes Linie heel uretteligen fra Volsung, Odins Søn, ved Russiske Konger; Og den Danske Kong Helge giøres til Konge i det kolde Sverrige, et Land, som man ellers ikke kiender stort til; thi af Sagan selv er det klart, at derved ei sigtes til det rette Sverrige. Da Skulld siges i Hrolfs Saga at være avlet af Helge med en Alf-Kone, og udi Bodvars Saga at have været Dronning i Risaland, og siden have ægtet den Svenske Kong Atle, hvis Navn har saa megen Lighed med Adils, saa slutter jeg heraf, at Yrsa har været Moder til Skulld, men at man for hendes Ondskab haver villet give hende saa sær en Moder, allerhelst hun var avlet i Blodskam. Den forommtalte Rings anden Dronning udgives for en Dotter af Motul, Konge i Meiginræt; Da nu Motul er et Finsk Navn, og udi Hrolfs Saga siges, at hun var fra Finmark, saa slutter jeg heraf, at dette ubekiendte Meiginræt har været endeel af Finmarken.

Ved

Ved den 6 Tavle anmærker jeg af Alfs Saga, at der tales om en Kong Svend, hvilket viser, at dette Navn har været meget ældre, og brugeligt til fornemme Folk, end fra Svend Tveskiægs Tider, som dog nogle Islændere ville. Det er og mærkeligt, at der da haver været paa engang mange Konger i Danmark: Reidar i Sieland, Hake i Skaane, Eisten i Danmark, som der staaer.

I Henseende til Hromund Gripssöns S. er at mærke, at Biörner P. 19 siger, at i Vest-Gotland synges endnu en Vise om Kiæmpen Ramund, og at i den store Skov Tyveden er endnu en Giæstgivergaard kaldet Ramundabode. Vel sandt, at Kong Sverre haver anseet denne Saga for en Digt, hvilket den vel og tildeels kan være; Men heraf sees just dens høye Alder.

I Halfdan Brana Fostres S. forekommer en Konge i Skorduborg ɔ: Skarborough i Northumberland, saa kaldet af vore Forfædre; Men da jeg ikke finder i de Engelske Skribenter, at dette Sted haver været Hovedstad for noget Kongerige, saa tænker jeg, at kun en Hertug haver opholdt sig der, hvilken vore Fædre have, efter deres sædvanlige gavmilde Maade, giort til Konge. Der tales og om en Hlaþgerþur, hvis Navn er det samme som Lathgerthæ hos Saxo; men Tiden tillader ei at giøre dem til een Person; Dog maae jeg tilstaae, at Beliggenheden kommmer bedre overeens, thi Saxonis Lathgertha boede i Norge, hvorvel i Golerdalen ɔ: Guldalen ved Tronhiem under Tvil, og Hlasøyar, hvor denne Hlaþgerþur boede paa, synes og at have ligget i Norge, thi Halfdan kom did da han seilede fra Engelland til Danmark. Mærkeligen giøres og her Forskiæl mellem Danmark og Reiþgotaland, og er dette des mærkværdigere, saa-

saafremt ved det sidste forstaaes her Jylland; Fyen regnes her til Danmark. Der tales og om Eric, Konge i Miklagard, hvilken Sagan selv synes at have anseet for Constantinopel, naar den lader ham fare hiem til Grækenland, men saafremt dette ei skal være gandske fabelagtigt, saa maae herved forstaaes Meklenborg, hvor Vendiske Konger herskede. I denne Saga nævnes P. 30 ei Navnet af den Dotter, som Halfdan havde med Brane, men i Sorle Sterkes S. P. 30 kaldes hun Brane, og foregives P. 1, maaskee rettere, at have været gift med Kasto, Hertug i Engelland; Og Sigurd, som i Halfdans S. P. 29 og 11 giøres eenten til Konge eller Jarl i Skotland, hvilket sidste uden Tvil er rigtigst, udgives i Sorles S. P. 30 for Konge i Danmark, hvilket dog siges at være bleven givet ham af Halfdan, hvis Arveland det var. Og at Sigurd giøres til Konge der kommer vel deraf, at Halfdan udgives for Konge i Sverrige, hvilket uden al Tvil er urigtigt. Mærkeligt er det, at udi Sorles S. P. 16 siges de tvende Brødre Garþur og Tofi at have havt mange Blaaemænd med sig, da de stridede imod Harald, Konge i Norge, men deres Banermester Loþin at have været fra Falster, hvilket sidste, tilligemed disse Personers Navne, bestyrker mig i den Mening, at disse Blaaemænd have været Nordiske, og egentligen fra Blekind. Dog maae jeg tilstaae, at Forfatteren af Sagan haver vel selv tænkt gandske andet herved, thi P. 22 og 23 bringer han Africa og Morland paa Skuepladsen. Hvad det første angaaer, da, naar man vil tænke alene paa den barbariske Kyst, og ved det sidste paa Mauritanien, saa er det dog ikke gandske urimeligt, at Sorle kan have giort et Tog did, thi de Landes Historier ere alt for mørke for gandske at nægte dette; Men naar han legger det røde Hav til, da falder han alt for

meget

meget i det fabelagtige. P. 35 tales om en Mand fra Halland, som P. 36 siges at have dræbt en Norsk, og derved sagt: Saa giøre vi Svenske, hvoraf man dog ei maae slutte, at Halland da haver hørt til Sverrige, men han siger alene saa, fordi han tiente en Svensk Konge. P. 1 siges, at Kong Erling, Fader til Sorle, havde længe været hos Kong Knud den Rige, (hvorved gemeenligen Canutus M. forstaaes). Udi Sagan af Thoordi Hredu (65), som er en af vore gode, og frie for Fabler, siges denne Mand at have levet da Gunhilds Sønner regierede i Norge, det er i Midten af det 10 Sæculo, og at have paa Island i en Enekamp dræbt Sorle den Sterke. Saafremt man nu vil holde denne for den samme, som udi Sorles S. omtales, saa maatte man giøre Knud den Rige, enten til Knud, Kong Gorms Søn, eller og til den gamle Haarde Knud, og Halfdan, til den Danske Kong Halfdan, som efter de Frankiske Skribenter regierede i det 9 Sæculo, og saa kunde Kong Harald blive Harald Grafell, og Kong Erling hans Broder. Og at noget af dette maae være rigtigt, kan sees af Saurla Thattr i Oluf Tryggvasöns S. Part. 2 fra P. 49 til 58, thi der nævnes ingen Knud, Harald eller Erling. Jeg troer derfore, at Forfatteren af Sorle den Stærkes Saga, som haver uden Tvil levet i temmelig sene Tider, har blandet denne senere Sorle sammen med den ældre, og at man derfore i Sorles Historie ei bør holde sig til andet end det som staaer i Saurles og Halfdans Sögur; Men nu bliver kun Spørsmaal om der i denne senere Sorles Tid haver regieret nogen Halfdan enten i Danmark eller Sverrige, som man kunde troe at Forfatteren af denne Saga havde blandet med den Halfdan der levede i den ældre Sorles Tid. Da den Danske Kong Half-

(65) Sögu Thætter Islendinga c. 1. p. 59. c. 16. p. 80.

dan i det 9 Sæculo, som de Frankiske Skribenter omtale, bliver uden Tvil den samme, som siden regierede i Northumberland, eller og maaskee rettere en senere, ogsaa der, som døde 911, saa anseer jeg Halfdan i Sorle den Stærkes Saga for denne, og saa bliver det rimeligt at hans Dotter kan have været gift med en Engelsk Hertug, ved Navn Kasto. Da Sigurdur P. 30 siges at have været Halfdans Fost-Broder, og have faaet Danmark af ham, saa minder dette mig paa Sigfrid, hvilken efter de Franskiske Skribenter var Halfdans Broder. Naar jeg betænker at i Halfdans S. nævnes Vilhialm Jarl i Valland, saa bringer dette mig til at troe, at denne Saga haver og blandet en senere Halfdan med en ældre, thi ved denne Vilhialm mener jeg at den bekiendte Wilhelm, Hertug i Normandie, en Søn af Gange Hrolf, bør forstaaes, da Tiden passer sig nogenlunde med den senere Halfdan og Sorle. Da Halfdan og Sigurd have efter mine Tanker været Sønner af den senere Regnar Lodbroc, saa bringer dette, at de kaldes Konger i Danmark, og derhos tales om aparte Konge i Reidgotaland, mig paa den Mening, at de have regieret over de Danske Øer, thi de som gemeenligen holdes for de rette Konger Harde Knud og hans Søn Gorm, have vist længe kun havt et svagt Regimente, ja undertiden, som det synes, eyet slet intet i Danmark. Udi Illuge S. tales ellers P. 3 om en Wilhialm, Konge i Valland, men der kan Wilhelm ei passe sig paa Hertug Wilhelm i Normandie. Overalt synes vore Forfædre ved deres ældste Valland ei at have forstaaet et Land, der ligger saa langt synder, som Normandie.

Ved 7 Tavle i Halfdan Eistensons Saga forekommer Eistern Glumru, som efter Torfæus (66) arvede endeel Lande efter sin Fader

(66) H. N. t. 1. p. 307.

Fader Halfdan, og havde sit Sæde i det Tronhiemske, og hører disse Tildragelser til det 9 Sæculum, eller og det 7, som Torfæus mener.

I Samson Fagres Saga, som er næsten den fabelagtigste af alle vore trykte Sagar, forekommer en Engelsk Kong Artus, hvilken efter Navnet synes at være den bekiendte Brittiske Arthur, men han siges at have været gift med en Ungersk Konges Dotter, og da var der dog endnu ingen Konger i Ungarn til. Der tales og om en Hertug i Brunsvig, om en Valtari, en Søn af Samson, Konge i Vestphalen P. 39, og endeligen om Hoved-Personen Samson, en Søn af Kong Artus, hvilken Biörner i Fortalen mener at have levet paa samme Tid som Samson Samsons Søn udi Wilkina S.; Skade kun at man veed lige saa lidet tilforladeligt om den ene, som den anden. Men imod denne Tid af det 6 Sæculo strider, at Ulfhedin, en Søn af Sigurd, som var Synchronus med Samson, skal have havt med Sigurd Hring, see P. 31, at bestille, som levede i det 8 Sæculo. Den Irske Kong Garlant P. 2 og 38 kan jeg ikke finde igien hos nogen Irsk Skribent. En af Hovedpersonerne i denne Saga er Qvintelin, som var Jarl i Bretland, og blev tilsidst hængt for sine onde Gierninger; See om ham fra P. 7 til P. 37. Dette Navn kommer meget overeens med Qvichelin, Konge i West-Saxen, død 626, som var ilde berygtet, fordi han ved en Morder vilde lade dræbe den Northumbriske Kong Edvin. Hvortil kommer, at denne Kvichelin var ikke den rette Konge, men hans Broder Kinegils, saa at han derfore gierne kan være bleven anseet for en Jarl. Man finder ellers flere paa de Tider, og kort forhen, og efter, af det Navn udi Engelland.

I Mandeville (67), som levede i Midten af det 14 Sæculo, tales om en Samson og hans Dotter Florentina, hvilke forekomme i Wilkina S., hvoraf dog sees disse Beretningers Ælde. Denne Wilkina S., Samson Fagres S. og flere have vore Fædre sammenskrevet til Fornøyelse, men lagt sande Historier til Grund, fra hvilke de dog have taget saa meget, lagt saa meget *til*, og forandret Ordenen og Tiden af dem, alt ligesom de meente *at det* kunde behage, og bespækket det altsammen vel, efter de Tiders Smag, med Eventyrer om Spøgelser, Drager, Trolle, Forvandlinger. Naar man derfore ei ved Hielp af sande Historier kan finde Rede i dem, saa kan man aldeles ikke bruge dem som historiske Beviis, og hvad de have mere, maae bruges med største Varsomhed; Det maae aldeles ikke være fabelagtigt, og det maae i alle Maader vel passe sig med bekiendte sande historiske Efterretninger. Kortelig, de trænge mere til Lys af Historien, end Historien kan oplyses ved dem.

§. XX.

Hvad den 8 Tavle af Wolsunga S., og af Regnar Lodbrocs S. angaaer, da er den saa betydelig i vor Historie, at jeg skal handle om den, og maae beraabe mig paa den ved mange Leiligheder. Jeg vil alene sige, at den første henter meget Lys af Norna Gests S., og oplyser igien den, og at der findes overmaade meget, som bestyrker dens Fortællingers Rigtighed i begge Edder, baade den trykte og utrykte, saa og i det Tydske Poëma i Chrimhildins Rache. Og hvad den anden angaaer, da bekræftes den fornemmeligen ved Ragnars Vise. Men hvor gode de end begge ere, saa have de dog blandet adskilte Tider og Personer sammen, og meget udi dem er dog vanskeligt at finde Rede i.

(67) Reyse-Buch d. h. Landes p. 787.

Den 8 a Tavle af Ans, Norna Gests og Hialmars og Porsteins Sagar haver jeg bare føyet til, for ei at udelade noget, som findes i Biörners Samlinger, thi de give ellers ingen Oplysning i vor Historie, undtagen Norna Gests og Hialmars er gandske fabelagtig.

Hvad den 9 Tavle angaaer, da er den taget af Jöranssonii Edda, som i sig selv er den samme som Resenii, men dog vige disse tvende Editioner i nogle Ting fra hinanden, venteligen fordi Codices have været adskillige. Saaledes siges hos Jöransson, at Menon var Konge i Troja eller Romaborg, og noget efter kaldes hans Opholdssted Asgard; Resenins antegner derimod af Codice Wormiano, at Troja laae i Tyrkland; Hvoraf bliver efter mine Tanker klart, at Forfatterne have hørt tale om den sande Tradition af Odins og hans Følges og Formænds komme fra Aser og Tyrker, men at de for en mere hæderlig Herkomsts skyld have og villet føre dem fra Troja, og derfore af Uvidenhed i Geographien blandet begge Stæder sammen, dertil forførte ved Ligheden mellem Navnene Teucri eller Trojani, og Turcæ, saa og ved det de udenlands fornumme hvad Priis man satte paa Trojansk Herkomst, og hvorledes hvert Folk kappedes om at udregne sin Herkomst fra dem. At Troja giøres til Rom bevidner atter en dyb Uvidenhed i Geographien, og har Anledningen hertil været, at Romerne foregave at stamme fra Trojanerne. Jöransson kalder Priami Dotter Troja, og Resenius Troan. Her ere ellers tvende Traditioner om den Gudinde Jord (Taciti Hertha) efter den ene skal hun P. 22 være en Dotter af Odin med Frig, og efter den anden af Onar med Nott, en Dotter af den Jotun Nori, og have avlet Dagr ɔ: Dagen med Doglingr. Denne sidste Mythologie holder jeg for at være den ældste, og er den

aabenbare physisk; At Nori udgives for den første Beboer af Jotunheim bestyrker mig i denne Giætning; Og som Odin vilde trække alting til sig, saa maatte og saa anseelig en Gudinde, som Jorden, nødvendigen blive hans Dotter. Den mærkeligste Forskiæl i de tvende Udgaver af Edda i Henseende til dette Slægtregister er, at Jöranssons stiger ei høyere op end til Priamus, og at Resenii gaaer endnu 5 Grader høyere til Saturnus. Iblant Priami Efterkommere findes vel i Henseende til Navnenes Skrivning nogen Forskiæl, men den kan enhver let eftersee paa Tabellerne, saa og at hos Jöransson er udeladet eet Leed efter Loride, og giør derimod Frode til en Søn af Odigar, som hos Resenius er kun Odigars Tilnavn; Jöransson giør og Volsung til en Søn af Rerir. Mærkeligt er det, at de begge føre Frankiske Konger fra denne Æt; Og da de Engelske Skribenter have intet herom, saa mener jeg, at de Tydske Saxer have som en Tradition bevaret dette, og vore faaet det fra dem; Thi Sige, Stifter af denne Linie, var en Broder af Veldeg og Beldeg, fra hvilke de Saxiske Konger stamme, og fra det 3 Sæculo af finder man megen nær Omgang mellem Saxer og Franker, hvilket heel vel passer sig paa den Saxiske Odins og hans Sønners Levetid.

Den 10 Tavle af Hervarar Saga har jeg forhen forklaret.

Ved den 11 Tavle er at mærke, at Þorvald, en Søn af Asgeir, har ei vel kunnet være Fader til Döllu, som var gift med Bisp Isleif, thi Tiden tilstæder det ikke; Dog kunde det altsammen hielpes ved ansee den Regnar Lodbroc, som var Stamfader for denne Linie, for ei at have været den første, men den sidste Regnar, thi da kunde hans Dotter Olufa fødes 60 Aar senere, og de andre Ledder indrettes derefter; Men da maatte man lade

nogle

nogle af hendes Slægt avle tiligere; Og saa kunde denne Tavle herligen tiene til at beviise, at Islænderne selv havde paa en mørk Maade kiendt tvende Regnar, men urigtigen holdet dem for een Person. Man maatte og i saa Fald lade Asgeir avle Thorvald temmelig seent, og ham endda senere sin Dotter Dölle.

Paa den 12 Tavle forekommer Sogubrot, som almindeligen holdes for et Stykke af Skioldunga S.; I det mindste handler det om nogle Danske Konger. Naar betænkes, at Are Frode skal være den første, som paa Nordisk Maal haver skrevet det man kan kalde en Bog, thi Inscriptioner, Breve og Afskrifter af Viser ere vist langt ældre, saa kan man og være vis paa, at Sogubrot er skrevet efter Ares Tid, eller i det mindste sidst i hans Tid, hvorvel den Sagn og de Viser, hvorpaa den er grundet, er langt ældre. Men at Forfatteren haver i sene Tider, tiligst i det 12 Sæculo, sat den i Stiil, det viser følgende derudi forekommende Ord: P. 6, Hlebardr ɔ: Leopard, hvilket forekommer i den Drøm Kong Hrærec havde i det 7 Sæculo, hvorover man maae troe, at enten Skribenten eller Sagnen haver sat dette Dyr i stædet for et andet, eller og at vore Nordiske Forfædre have alerede i det 7 Sæculo kiendt dette Dyrs Navn, hvilket kommer mig noget utroligt for; P. 9 Turnüment, hvilket Navns, saa og Tingens Kundskab, jeg ligeledes tviler paa at have været i det 7 Sæculo os bekiendt, hvorvel nogle ville endog søge denne Skiks Oprindelse i vort Norden. Anderledes har det sig derimod med Buklara P. 22, et Slags Harnisk, som bedækkede Bugen, hvoraf det Franske Ord Bouclier er kommet, endskiønt det bruges for et Skiold. Mærkeligen siges i denne Saga P. 15, at Harald lagde under sig al Svia Vælde og Jotland,

land, som Ivar hans Mor-Fader havde eyet, og forhen havde han bekommet Sieland og Skaane. Denne Orden og Sammenføyelse gior, at man her ved Jotland ei kan tænke paa Jylland; Det Svenske Gotland synes *ikke* heller vel at kunne forstaaes herved, thi det kalder Skribenten *strax efter* P. 16 og 18 Gautland; Man skulde altsaa *tænke paa det rette Jotunheim*, dog ei paa det, som vore Fædre gemeenligen forstode derved, *thi* det laae henne ved Ishavet, men paa Stor-Hertugdommet Finland, hvor man af Fundin Noregr seer, at der endda sidst i det 1 Sæculo boede Joter, saa at Landet vel mueligt har længe kunnet vedligeholde Navn efter dem; Med mindre man vilde give Biörner og flere Svenske Lærde ret, at ved Jotun- eller Jotunheim forstodes det Svenske Nordland. Men en Betragtning maae nu ogsaa her giøres, at Skribenten ei kalder det Jotunheim, men Jotland, og som han siden, da Harald Hillditann deelede Landene mellem sig og sin Broder-Søn Sigurd Hring, ei nævner Jotland, men siger kun, at han overlod Sigurd al Suithiod og Vester-Gautland, og forbeholdt sig selv al Danmark og Øster-Gautland, saa er jeg dog næsten af de Tanker, at Skribenten har paa Grund af de forskiellige Udtaler brugt Jotland og Gautland i flæng for eet og det samme Land.

Udi Gautreks Saga, som og hører til den 12 Tavle, forekomme Olaf og Asmund, som Konger i Skotland, da nu disse ere Nordiske Navne, saa maae man troe, at de kun ere Nordiske Prindser, som have boet paa en vis Kant i Skotland. Men at Olafs Dotter kaldes Margriet, er vel en Feiltagelse, thi dette Navn er først kommet hid ind med Christendommen, og Hrolf Krake, og den Engelske Kong Ella, som her nævnes, viser, at

dette

dette haver tildraget sig i det 6 Sæculo. Her tales og om en Ring, Konge i Danmark, som levede med Gautrek og hans Søn Hrolf; Venteligen har han været en liden Konge under Hrolf Krake, og efter al Anseende haver han overlevet ham, thi Hrolf levede med Gautrek, og Hring levede ogsaa med Gautrek, og døde først i hans Søns Hrolfs Tid. Da nu og Ella levede med Gautrek, og langt hen i Hrolfs Tid, saa sees rimeligviis heraf, at Hrolf Krake er død for 514 eller og 590, udi hvilket Aar en Ella døde. Udi denne Saga forekommer P. 176 det Ord Nattur, og P. 215 og 218 Leo, og hvorledes Hrolf stridde imod dette Dyr, som tilhørte Kong Ella. Det første Ord viser upaatvileligen, at denne Saga er skrevet efter Christendommens Indførsel i disse Nordiske Lande, hvilket jeg engang for alle vil have sagt om alle vore Sögur og Annaler. Hvad det sidste angaaer, da tør jeg ei slutte saa vidst af det, thi det er mueligt, at saadant Dyr kunde være bragt til Engelland paa en Tid, da Vandalerne endda besadde Africa. Det Eventyr om Hrolf og Asmund, som dræbte Risen Grimner P. 180 — 182, ved at stikke ham igiennem med Sværd, og ved at giøre hans Jernstang gloende i Ilden, og med den stikke hans Øyne ud; Det kommer altsammen meget overeens med Polyphemi Eventyr hos Homerum. Her forekomme ellers endeel andre chronologiske Vanskeligheder, som at Sterkodder, Vikar og de tvende Svenske Konger og Brødre Eric og Alrec sættes paa een Tid med Hrolf Krake og Ella i Engelland. Hertil kan jeg ei svare andet, end at Vildfarelsen maae være kommet deraf, at der have været tvende Vikari, og at man haver tilskrevet den yngre hvad der er hændet den ældre, udi hvis Tid Sterkodder levede; Og heraf slutter jeg, at der med Hrolf Krake ogsaa haver levet en Under-Kong Eric i Sverrige, hvis Navn

har forvoldt, at man har blandet ham med den ældre Eric, som ihielslog og blev ihielslaget af sin Broder Alrec efter Snorro og Thiodolfur, da Eric derimod siges udi denne Saga P. 40 at have overlevet sin Broder, hvilket viser, saafremt Sagan skal beholde nogen Ret, at denne Eric haver været adskillig fra Snorronis. Dog maae jeg tilstaae, at han her beskrives som Konge over al Sverrige, hvilket meget bestyrkes derved, at han gav den tredie Deel af sit Riae til sin Dotter Thorbiorg, og Ullar Aker til Sæde, hvilket ligger nær Upsal. Verelius mener i sine Noter P. 32, at Nerike skulde have Navn af Neri Jarl, men i S. selv siges C. 5 P. 31, at Neri, som var Jarl i det Norske Upland, fik af Kong Gautrek den Deel af Gautland, som laae ham nærmest, hvilket ikke passer sig paa Nerike, som desuden ikke hører til Gotland, men til det rette Sverrige. Jeg er derfore af den Tanke, at Nerike vil sige saa meget, som det nedre Rige. Verelius vil dog ellers paastaae, at Nerike skulde engang være bleven regnet til Vester-Gotland. Mærkeligt er det, at Asta S. Olavi Moder, taler om denne Neri, og hans Viisdom og Paaholdenhed, hvilket tiener meget til at bestyrke denne Sagas Troværdighed, allerheldst Forfatteren selv er saa ærlig P. 292 at sige, at lærde Mænd vidne, at mange af Kong Hrolfs Bedrifter ere ikke beskrevne i denne Saga, hvilket kommer deraf, at man haver ikke visse Efterretninger derom, efterdi hvad som tales om i denne Saga forekommer meget sielden i andre, og at alle ei fortælle den paa eens Maade.

Ved 13 Tavle gaaer det ei an med Herrauds S., som desuden hører til de temmelig fabelagtige, at giøre Kong Gautreks Fader Gaute til en Søn af Odin, men vel muligt at hans Fa-

der og har hedet Gaute, og stammet fra bemeldte gamle Gaute. At Gautrek haver levet med Hrolf Krake kan og herligen bestyrkes ved denne Genealogie og Synchronismus hos Snorro T. I. P. 40 — 44.

Hrolf Krake, K. i Danmark.	Eisten, K. i Sverrig.	Gaute.
	Yngvar.	Gautrek.
	Anund.	Algaut.
	Ingialld Illrade. ⌣	Gauthild.

Da nu Hrolf Krake efter P. 40 satte Livet til imedens Eisten endda levede, og Gauthilld venteligen haver været yngre end hendes Mand, og Algaut blev dræbt af Ingialld P. 46, efter at den sidste alerede var blevet Konge, saa kan man af alt dette, allerheldst man desuden har Grund til at formode, at disse Svenske Konger ei have levet eller regieret længe, slutte, at Gautrek vel haver levet med Hrolf Krake og Eisten, men dog overlevet dem en Stund. Ellers tiener det, at Hrolf Krake og Ella levede paa een Tid, meget herligen til at bestyrke Visheden af de Danske Kongers Genealogie fra den Tid indtil Regnar Lodbroc, thi da man ei kan tvile paa Tiden Ella levede, og man desuden veed hvilke Konger der med og strax efter ham regierede i de andre Engelske Riger, og alle deres Efterkommere, og saa sammenligner det med vore, da skal man finde at Tid og Ledder komme overeens. Ella døde 514, da regierede Cerdic i Vest-Saxen, og døde 534. Hans Linie vil jeg legge til Grund, thi Ellæ veed man ikke. Med Hrolf døde og hans Linie ud, hvorover jeg vil tage Hroars, og i den finder jeg Valdar at svare i lige Linie imod Hrolf.

Konger i Vest-Saxen.

1 Cerdicius † 534.
2 Cynric † 560.
3 Ceaulin † 593.
4 Cuthvin ikke Konge.
5 Cuthvulf ikke Konge.
6 Ceolvald ikke K.
7 Cenred ikke K.
8 Ina K. i Vest-Saxen. † 728.
8 Ingiald hans Broder blev efter vore Skribenter dræbt af Sigurd Ring. † 720.
9 Eoppa ogsaa dræbt af Sigurd Hring.
10 Easlo havde og med S. Hring at giøre.
11 Ealmund.
12 Egbert † 837. K. i Vest-Saxen.
13 Ethelvulf. † 857.
14 Alfred † 900.

Konger i Danmark.

1 Valdar, Konge i Skaane.
2 Harald den Gamle.
3 Halfdan.
4 Ivar K. i Danmark og Sverrige.
5 Audur gift med *Radbart*, Konge i Rusland.
6 Randver.
7 Sigurd Hring K. i Danmark og Sverrige.
8 Regnar Lodbroc † omtrent 794.
9 Sigurd Orm i öye.
10 Harde Knud.
11 Guthred Konge i Northumberland. † 894.

Heraf sees, at der kun have været 7 Ledder i den Danske Linie; imedens der vare 8 ja 9 i den Engelske, hvorpaa haves mange Exempler i Historien. Det værste er, at i den Danske er eet Fruentimmer-Leed, ja at den 7 hos os skal endog have levet noget hen med den 10 hos de Engelske. Jeg svarer hertil, at da Valdar var en Søn af Hroar, og Hrolf en Søn af Hroars Broder Helge, og Hrolf blev slaget i sin blomstrende Alder, da han efter al Anseende neppe havde naaet sine 50 Aar, saa er det meget rimeligt, at Valldar haver levet en god Tid hen med den 2 Engelske, og er maaskee først død 550. Vel sandt, at Gautreks

Saga synes at lade Ella, som døde 514, overleve Hrolf, men det er høyst rimeligt, at den herudi haver feilet. Dernæst fører den anden i vor Linie hos os det Tilnavn Gamle; Man kan altsaa gierne lade ham leve til 600; Den 3 til 635; Den 4 til 670. Audur avlede Radbart i sit andet Giftermaal, som det lader noget for Faderens Død. Altsaa kan hendes Søn Randver have levet til 710, thi han synes ei at være blevet meget gammel. Efter saadanne Omstændigheder kan han have avlet sin Søn Sigurd Hring omtrent 690, og denne gierne levet til 760, og altsaa uden Møye havt at bestille med Ingild, som døde 720, hans Sønne-Søn Easlo. Da Regnar formodentlig er død 794, saa kan han gierne have levet med Easlo og hans Søn Ealmund, thi denne sidste maae være død før 800, thi udi bemældte Aar blev hans Søn Egbert Konge. Altsaa er det klart, at den 8 hos os har gierne kunnet leve med den 10 og 11 hos de Engelske. I de følgende Ledder blive ingen Vanskeligheder, thi der ere 3 paa hver Side: Egbert svarer imod Sigurd Orm i öye; Ethelwulf imod Harde Knud, og Alfred imod Guthred. Vilde man følge vor Genealogie i Langfedgatal, dog saa, at man lagde Harald Gamle til, som uretteligen der er udeladt, saa kunde man endda lettere forene Ledderne fra Valldar til Sigurd Hring med de Engelske, thi da fik man eet Leed mere; Saasom Hroar sættes der at svare imod Hrolf Krake, og Valldar altsaa kommer eet Leed længre ned. Dog dette behøves ikke, hvorvel jeg derfore ei forkaster dette Slægtregister i Langfedgatal; Tvertimod det synes at bør antages, saafremt man vil troe, at Hrolf Krake er død før 514, og rimeligen altsaa Hroar ogsaa, der er i lige Linie med ham. Af alt dette sees ellers, at Islændernes Regnar ei kan være den, som de Engelske omtale, og som døde omtrent 865, thi da maatte

te hun svare mod Ethelvulph, som døde 857, og heraf vilde flyde tvende Ulevligheder. Den første at hans Fader Sigurd Ring skulde have havt at giøre med Ingeld, den 5 for Ethelvulph, og dernæst maatte da Regnars Søn Sigurd have levet med Ethelvulphs Søn Alfred, Sigurds Søn Harde Knud med Alfreds Søn Edvard, og Harde Knuds Søn Guthred med *Edvards* Søn Athelsten, som døde 940, ja maaskee endog med Edred, *Athelstens* Søn, som døde først 954, og af de Engelske Skribenter er det dog klart, at Guthred er alerede død 894. Nogen kunde vel sige, at man ei havde nødig saa nøye at følge Ledderne, men at man kunde mere læmpe dem, og at jeg selv ofte giør det for Synchronismernes Skyld. Jeg tilstaaer det, men her ere Vanskelighederne alt for store, thi er det rimeligt at Regnars Sønnesøns Søn er alerede død 894, naar han først døde 865. Allerheldst man har Grund til at troe, at den Sigefrid, som omkom 891, er hiemme bleven kaldet Sigurd, og at han har været en Søn af den sidste Regnar. Overeensstemmelsen mellem de Engelske og Danske Ledder indtil Ivar bestyrkes og ved de da værende Svenske Kongers, thi Hrolf Krake omkom medens Eisten regierede i Sverrige, og derpaa fulgte der Søn efter Fader: Yngvar, Anund og Ingialld, som Ivar overvandt. Har nu Valdar uden Tvil levet med Hrolf Krake, saa ere der fra ham til Ivar, begge iberegnede, 4 Ledder, ligesom fra Eisten til Ingialld. Og dette synes at kaste Slægte-Linien i Langfedgatal over Ende, allerheldst Ivar levede længe efter Ingialld, dog kan det maaskee hielpes ved at antage, at Ingiald, Halfdan og Hroar have ikke levet meget længe, og at de ere døde for Halfdan, Helge og Hrolf Krake, saa at Valldar og Hrolf Krake have været Synchroni, og den første kun kort overlevet den sidste. Men da maatte man og antage,

tage, at Hrolf havde levet en god Stund længre end Ella, hvortil jeg desuden er tilbøyelig, fordi Hrolfs Fader Helge tog Jylland fra Saxerne, og Jyderne dog synes ei alene, da de første gang giorde med Angler og Saxer Toget til Britannien Aar 449, men endog en rum Tid efter, at have været et frit Folk. Da nu Gautrek overlevede, som det synes, Hrolf Krake, saa haver han vist i det mindste levet indtil Eistens Død, thi hans Søn Algaut skal være bleven dræbt af Ingialld, den 3 fra Eisten, og heraf følger, om man end vil antage, at Algaut er blevet meget gammel, som man maae, at de Svenske Konger Ingvar og Anund ei have levet og regieret længe, som og Torfæus og Schöning holde for. Men her møder den Vanskelighed, at man da og maatte antage, at de Danske Harald og Haldan ei heller havde levet længe, og dog kaldes den første den Gamle, og ei heller kan man tillegge dem kort Tid for de Engelske Ledders Skyld. For at jævne dette, thi i andre Maader indestaaer jeg ikke i alt for denne Chronologies Rigtighed, fremsætter jeg følgende chronologiske og genealogiske Tabelle.

Ella, Konge i Øst-Angeln. † 514.	1 Cerdic, K. i V. Saxen. † 534.	Hrolf Krake K. i Danmark levede med Ella, blev K. c. 500. † c. 540.	Gautrek, K. i Vestgotland. † c. 550.	1 Eisten, K. i Sverrige. c. 532. † c. 560.	1 Valdar, Konge i Skaane. † 550.
	2 Cynric † 560.		Algaut. † c. 611. Hrolf den ældste af disse to Brødre.	2 Yngvar † 590.	2 Harald den Gamle. † 600.
	3 Ceaulin † 593.			3 Anund. † 610.	3 Halfdan. † 635.
	4 Cuthvin † c. 623.			4 Ingialld. † c. 637.	4 Ivar † c. 670.
	5 Cuthvulf † c. 653.				

Saasnart man antager, at Algaut har været den yngste af Gautreks Sønner, hvilket man bør giøre, saafremt han skal have

levet

levet 61 Aar efter sin Fader, saa maae Gautrek have avlet ham i sin Alderdom; Og at dette har forholdet sig saaledes bestyrkes derved, at der ikke tales om Algaut i Gautreks S., men derimod saa meget om Hrolf, ja endog om ham imedens Faderen levede. Vel er det noget betænkeligt, at i Gautreks S. tillegges Kong Gautrek kun tvende Sønner, hvoraf han P. 87 og 88 forbigaaer den ældste Ketill at udnævne til Riget; Men muerligt at *Alg*aut haver da været saa ung, at Skribenten derover ei haver kiendt noget til ham. Mærkeligt er det, at den Olaf hin Skygne, som Gautreks S. P. 29 giør til Konge i Sverrige, og lader leve med Hrolf Krake, nævnes udtrykkeligen af Snorro P. 5 som Konge i Nerike, og hans Dotter Alof siges at have ægtet Algaut, Gautreks Søn. Heraf sees tvende Ting, at fordi en Skribent kalder en Konge i et vis Land, og man hos andre finder andre over Konger paa den Tid, saa maae man derfore ei strax forkaste den første Skribents Vidnesbyrd, thi han kan have været en Under-Konge, og dernæst at Neri Jarl ei kan da have havt Nerike i Forlehning af Kong Gautrek, siden det havde sin egen Konge, og mindre kan det altsaa have Navn af Neri.

Men nu at komme til Herrauds S. igien, som *almindelig* holdes for en af de sletteste, saa vil jeg ikke heller meget forsigte dens Godhed, men alene sige dette, at den kan maaskee i Henseende til Chronologien blive bedre, naar man antager, at Harald Hillditann, som den P. 2, 37 og 38 nævner, har været Harald den Gamle, og den Hring, som den giør til Konge i Ost-Gotland, den samme som i Gautreks S. P. 77 og 148 kaldes Konge i Danmark, og giøres til Fader af Ingialld, ogsaa Konge i Danmark. Da man paa de Tider finder ellers ingen Hring

i Dan-

i Danmark, saa er jeg mere tilbøyelig til at ansee ham for Konge i Ost-Gotland. Men at han udgives her for Broder af Gautrek tviler jeg paa at være rigtigt, men vel muelig at de begge have stammet fra Gaute, og som han urigtigen blev anseet for deres Fader, saa maatte de og blive Brødre; Men heraf slutter jeg dog, at de have levet paa een Tid. Naar jeg og betænker, at Gautrek lod efter Gautreks S. P. 82 opfostre sin Søn Rolf hos Hring, og at de P 77 og 78 havde været Foster-Brødre, og faret sammen i deres Ungdom, saa bestyrker det mig i de Tanker, at de have været Frænder, og at man af dette Fost-Brødreskab haver taget Anledning at giøre dem til Brødre. Men her blive dog mange Feyl i Herrauds Saga, thi Herraud udgives for Hrings Søn, og i Gautreks S. kaldes han Ingialld; Men dette gaaer endda an, thi Hring kan have havt 2 Sønner; Men naar Herrauds Dotter Thora udgives for Regnar Lodbrocs Dronning, saa gaaer det aldeles ikke an, at Gautrek og Hring kunne have levet paa een Tid, og Harald Hillditann med Hring, hvilket Skribenten kun haver antaget for at faae det til at passe sig med Herraud, Thora og Regnar. Jeg er derimod dog af de Tanker, at Herraud og Þora have stammet fra denne Hring saaledes: Hring levede med Gautrek, men overlevede ham en god Stund, thi i Gautreks S. døer Gautrek P. 87 og Hring P. 148; Jeg vil antage, at 10 Aar haver været imellem deres Død; Altsaa er Hring død 560. I Følge Gautreks S. regierede hans Søn Ingialld efter ham, jeg vil sætte til 600. Da nu Herrauds S. giør en Gaut til sin Hrings Fader, saa vil jeg troe, at denne Gaut haver været en Søn af Ingialld. Hring var en Søn af Gaut, Herraud igien af Hring; Tillegger man nu hver en Regie-

ring af 50 Aar, saa kommer man til 750. Dette er vel meget, maaskee derfore, at et Leed eller to kan være borte mellem Ingiald og Gaut. Antages denne heele Hypothese, da maae man og troe, at baade de Øster- og Vester-Gothiske Konger have stammet fra Gaute, Odins Søn, uden Tvil den mellemste Odin. Da der udi Gautreks S. P. 148 C. 26 siges, at Rolf regierede siden i Sverrige, og overlod Vest-Gotland til sin Broder Ketill, saa er det Spørsmaal om Ketill og Algaut ei have været een Person, men da bliver det vanskeligt at tillægge Algaut saa lang en Regiering. Naar man altsaa vilde antage, at Hring i Herrauds S. er en anden og forskiellig fra Hring i Gautreks S., hvorvel stammende fra ham, saa kan man gierne troe, at Hring i Herrauds S. haver levet med Harald Hillditann. At Godmund, Konge i Glæsiswoll, nævnes her, kan ikke bruges til noget Beviis imod Sagans Troværdighed, thi det var et almindeligt Navn for alle Konger der, og derfore finder man dette Navn paa saa adskillige Tider. At jo denne Saga ellers er skrevet i meget sene Tider det vise de Ord: Eyfintyr P. 4, Dromund P. 33, Abbadis P. 34. Naar Skribenten og lader Bose sige P. 5 C. 3, at han ikke vilde, at det skulde skrives i hans Levnets-Beskrivelse, Æfi Saugu Sina, saa anvender han sin Tids Brug uretteligen paa den Bose levede udi. P. 17 siges, at udi den saa kaldte Busla Bøn ere mange onde Ønsker, som ei ere tienlige for Christne Mænd at læse; Hvilket viser hvor seent den er skrevet, hvortil kommer den Digt om Oprindelsen af den Slange, som Regnar Lodbroc dræbte, hvilken er saa grov, at den ei kan være giort forend længe efter de Tider.

Hvad

Hvad Illuge Grydar Fostres S. angaaer, da synes det, at den hører til meget gamle Tider for Dan Mykillati, saafremt noget sandt skal være i den. Dog maae jeg tilstaae, at til Slutning siges P. 19, at Illuge var Fost-Broder med Gnodar Asmund, hvilken efter Schöning T. 1 P. 470 maae have levet ved 550, hvorefter at domme denne Hring, som her kaldes Fylkes Konge i Skaane, skulde være den samme, som i Gautreks S. kaldes Konge i Danmark; Men er dette rigtigt, da kan Hring i Herrauds S. ei stamme fra ham, thi da haver han ei været Konge i Øst-Gotland. Men som det lader at Hiorvard, og maaskee endda flere, vare Konger i Skaane da Hrolf Kraxe levede, saa maae denne Hring sættes efter hans Død, og kan det endda nok forenes med Gautreks Saga, saasom de fleste chronologiske Kiendemærker ere ei der saa fastsatte, at man jo gierne kan lade visse Ting skee senere eller tiligere, end det ved første Øyekast synes. Mærkeligt er det, at udi Illuges S. P. 3 nævnes en Wilhialm, Konge i Valland, hvilket Nordiske Navn i et Fransk Landskab gierne gaaer an, dersom Illuge har levet saa seent, men neppe dersom han skal sættes i det andet Sæculo. Her anføres ellers en Saga af Skiold og Hermann, som desværre er bortkommet, og hvilken Anførsel synes at vise, at Skribenten dog i det mindste ei haver sat sig for reent at lyve. At der P. 7 siges, at han rovede paa Orkenøer og Skotland, kan gierne passe sig paa begge Tider, saa og P. 8 at han kom til Gandwik, hvortil efter P. 18 Finmarken grændsede, hvilket bestyrker den desuden noksom fastsatte Sandhed, at Gandwik er den hvide Søe. Hvo ellers den Kong Erik haver været, som P. 14 omtales, og siges at have sat Livet til i Austur-Rige, det er vanskeligt at

 sige.

sige. Dersom man vil lade Illuge leve i det 6 Sæculo, saa kunde man falde paa den Erik, Konge i Sverrige, som omtales i Gautreks S.; Dog Skade, at hans Dronning kaldes der Ingigerdur. Men vel mueligt, at han kan have været tvende gange gift. Ved at overveye alt dette er jeg nær ved at falde paa de Tanker, at Illuge og Sigurd have levet i det 6 *Sæculo*, at en Hring haver været Sigurds Fader, men at Sagan haver blandet ham med den ældre Hring, eller rettere Rig, Far-Fader til Dan Mykillati, og at denne Hrings Fader Skiold, og Far-Fader Dag vedkomme den ældre Hring. Men endda bliver Spørsmaal om denne yngre Hring haver været Konge i Skaane, eller i Øst-Gotland, hvorvel jeg maae tilstaae at hælde mere til det sidste. Af denne Saga findes iblant Arnæ Manuscripter tvende Afskrifter paa Papiir n. 363 i 4to, som i alle Maader komme overeens med den trykte i Sverrige.

Paa den 14 Tavle findes Ledder af Ketill Hængs og Orvar Odds Sögur, som jeg omstændeligen skal handle om paa et andet Sted. Nu vil jeg kun anføre af den første P. 17, at Rafn, som var første Lagmand paa Island, var det efter Are P. 20 fra Aar 930 til 950. Dersom jeg nu vil sætte, at hans Broder Storolfur ei har levet længre, saa er det rimeligt, at Storolfurs Svoger-Søn Gunnar Baug har levet til 980, hans Søn Hamundur til 1010, og hans Søn Gunnar af Hlydar Enda til 1040, men dette kan ei bestaae med de Efterretninger vi have, hvorefter Storolfur maae have været meget ældre end hans Broder Rafn, see Landnama 5 Part. C. 4 og 5, og i den utrykte Nials S. C. 67 fortælles Gunnar af Hlydar Ende hans Drab, som

som efter Sammenhængen maae være skeet strax efter Aar 1000, og synes han da kun at have været 30 Aar; Og heraf er det klart, at Storolfur maae have været meget ældre end hans Broder Rafn, og formodentligen denne altsaa død en rum Tid efter ham.

I Orvar Odds S. P. 13, 16 og 28 tales om en Hlodver, Konge i Sverrige, som jeg ikke skulde troe at være den forommtalte Hlodver, Gothe-Konge, i Halfdan Eistensons S. Denne Saga indeholder ellers mange gamle og rare Efterretninger, men adskilte Tider og Personer ere der ofte blandede sammen.

Den 15 Tavle er taget af Oluf Tryggvasons Saga, og gaaer op ad. Den er meget vigtig, og bekræftes ved andre Skribenter. Dog indløber en Feil i den, nemlig at den Thyri, som var gift med Sigurd Hiort, giøres til en Søster af Thyri, som var gift med Kong Gorm, og begge giøres til Døttre af Klack Harald fra Jylland; Hvilket Tiden tydeligen viser at være urigtigt, ei at tale om, at det vilde være underligt, at tvende Søstre skulde have eet og det samme Navn. Efter Tiden gaaer det gierne an, at Sigurd Hiorts Dronning kan have været en Dotter af den Klack Harald, som blev døbt i Maynz 826. Da nu Islænderne kun kiendte een Klack Harald, som man maae troe dem i at have været Fader til Thyri, Kong Gorms Dronning, og de funde at Sigurd Hiort og havde havt en Dotter af en Klack Harald, saa giorde de begge disse til Søstre, uden at agte paa Tiden. Og herover have nogle af vore nyere Skribenter ladet sig forføre til at nægte, at den Harald, som blev døbt i Maynz,

 forte

førte det Tilnavn Klack, da dog adskillige af vore egne gamle Skribenter sige det, som hos Langebec T. 1 P. 16 n. 5, P. 19 n. 6, P. 36 n. 10, P. 66 n. 13 og P. 110 n. 14. Saafremt den sidste Harald og har regieret i Jylland, saa var det saa meget des lettere at blande ham med den første.

Den 16 af Landnama har jeg forhen forklaret.

Den 17 er af Saxo, og viser hvilke Konger han sætter tilligemed vore at have regieret paa een Tid i andre Lande. Disse Synchronismer give stor Oplysning til, og tage ligeledes af andre Skribenter, og maae jævnligen bruges af mig, naar jeg kommer til at undersøge Saxos Konger, hvorover jeg ikke nu vil forklare denne Tavle.

Den 18 er af Snorro, og indeholder de Svenske Kongers Følge, tilligemed nogle Synchronismer af andre Landes Konger, hvilke vel ikke ere nær saa mange, som hos Saxo, men derimod des paalideligere og vigtigere.

Den 19 indeholder Ares Slægtregister, og er forhen forklaret.

Tryk-Feyl i 6 Tome.

Pag. 8. l. 5.	Saxo, i Fortalen	læs	Saxo, Fortalen.
15 l. 7.	Inen		Inn.
28. l. 24	let		det.
31. l. 4.	abusie		abusive.
42. l. 6.	snakkede der		snakkede dem.
22.	och		oc.
44. l 6.	uden		under.
48. l. 2.	tiil		til.
65. l. 2.	Hosarmis		Hos armis.
77. l. 5.	Gollands		Gotland.
87. l. 13.	Folk		Folk".
99. l. 9.	vere		vore.
133. l. 6.	brede,		brede, (
140. not. 36. l. 3.	ældste Hertzholm,		ældste, Hertzholm.
142. l. 2.	sige		siger.
152. l. 21.	Ruun		Rune.
158. sidste Linie:	Marcom		Marcam.
167. l. 4.	LoXlonnar		LoXlonnach.
171. l. 13.	jeg		ing.
182 l. 1.	, saafremt		. Saafremt.
190. l. 16.	Mestoin		Mestvin.
203. l. 25.	1143		1243.
207. l. 18.	Dona		Dana.
226. l. 24.	Branehaut		Brunehaut.
228. l. 5.	accie		acie.
232. l. 21.	regnedes		regnedes (
238. l. 3.	Dog		Dag.
253. l. 27.	ex		ek.
256. l. 5.	Odon		Odan.
261. l. 14.	leges que		legesque.
274. l. 21.	expentes		expertes.
287. l. 22.	vec		nec.
293. l 11.	Ademarus Adelmus		Ademarus, Adelmus.
301. l. 17.	maritimnas		maritimas.
320. not. 35. l 5.	Menagi		Menage.
327. l. 3.	re versione		reversione.
362. l. 12.	Heremodus		Heremodius.
384. l. 5.	Haldani		Haldan i
402. l. 7.	udelade		udelades.
446. l. 3.	Eyvos		Eyvör.
450. l. 5.	Hvorved		Hvorvel.
452. l. 14.	Aar, om		Aar om,
454. l. 3 og 4.	Norge. See		Norge, see.
457. l. 8.	forma		fama.
l. 10	Barbaric		Barbarie.
458. l. 2.	Sulum		Salum.

P. 464. l. 8. cum · · læs eum.
l. næst sidste. Efter Ethelwerdus · Efter denne Kronike.
472. l. 10 den, · · · den;
l. 20 Broder. · · Broder;
474. l. 9. Ireicen · · · Ineicen.
477. l. 7. Secmoil · · Seomil.
8. Ucfrea · · · Uscfrea.
489. l. 6. Sussex · · Essex.
494. l. 9. Saxerne, som da · Saxerne, da.
495. l. 14. 4) · · · 3).
511. l. 21. Men · · Man.
520. l. 12. Vashovium · · Vasthovium.
528. l. 1. Island · · · Irland.
534. l. 22. sammen · · senere.
541. l. 24. Kong · · Konge.
543. l. 24. under · · uden.
l. 25. Hlafeyar · · Hlaþeyar.
550. l. 11. og gjør · · og at han gjør.

